

~~Post hunc Titulum & in 1712~~

~~post hunc Titulum.~~

~~Ceclit in Vum f. Henrici Gagn. R. X. Mantis.~~

~~Ao 1660. Menti 1712.~~

Habentur in hoc libro yclara opera.

1. B. Gregorij Papae homelia in Ezechielam
libri duo editi. 1496. ad.
2. Eijdem expositio in Cantica Canticorum.
3. Eijdem libri quatuor Dialogorum.
4. Pastorale Eijdem.

omnia impressa Basilea
ao. 1496.

P. Eccl. 123

Præfatio beati Gregorij pa-
pe in Omelias super Ezechielē
prophetā feliciter incipit.

Dilectissimo fratri Mariano
episcopo: Gregorij episco-
pus: seruus seruatorum dei:
omelias que in beato Eze-
chiele ppheta: vt corā po-
pulo loquebar: excepte sūt
multis curis irruētibus in abolitōe reli-
querā: sed post annos octo petētibus fra-
tribus notarioꝝ scedulas req̄rere studui:
easq; saugente dño transcurrens in quantū
ab angustijs tribulationū licuit: emenda-
ui. **Q**ua itaq; dilectio: has sibi ad legen-
dū mitti poposcerat. **S**ed valde incōgruū
credidi vt aquā despiciabilē hauriret: quē
cōstat de beatorū patrū Ambrosij atq; au-
gustini torētibus profunda ac perspicua
fluenta assidue biberere. **S**ed rursum dñi co-
gito qđ sepe inter quotidianas delicias:
etiā viliores cibi suauiter sapiūt: transiit
si minima legēti potiora: vt dñi cibus gros-
sior velut pro fastidio sumit: ad subtilio-
res epulas auidius redeat.

ExPLICIT præfatio.

Expositio beati Gregorij pa-
pe in Omelias super Ezechielē
prophetā feliciter incipit.

Omelia I
Si omnipotētis aspira-
tiōe de Ezechiele pro-
pheta locuturus prius
debeo tempa et modos
aperire pphetic: vt dñi
accessus eius ostendit:
virtus melius cognos-
cat. **P**ropheticæ tempa tria sunt: scilicet:
p̄teritū presens et futurū. **S**ed sciendū
est qđ in duobus t̄pibus propheticæ ethy-
mologiā perdit: quia cū propheticæ dicta
sūt i deo qđ futura predicat: quādo de pre-

terito vel presenti loquitur: rationē sui nos
minis amittit. **Q**uoniā non prodit quod
uenturū est: sed vel ea memorat que trās-
acta sunt: vel ea que sunt. **Q**ue tamē tria
ppheticæ tempora verius loquimur: si ex
sacre scripture testimonijs ostendamus.
Propheticæ de futuro est. **E**cce virgo in
vtero accipiet et pariet filiū. **Isaie. 7. ca.**
Propheticæ de p̄terito est. **I**n principio
creauit deus celū et terrā. **Gen. 1.** **D**e illo
em̄ tempore dixit homo: quo nō erat ho-
mo. **P**ropheticæ de presenti est: quādo vt
cit Paulus apostolus. **S**i autē omnes p̄-
phetēt intrar autē quis infidelis vel idio-
ta cōuincit ab om̄ibus dijudicat: ab om̄-
nibus occulta cordis eius manifesta sūt.
Et ita cadens in faciē: adorabit dominū:
pronūciāns quod vere deus in vobis sit.
1. Corinth. 14. **C**ū igit̄ dicis: occulta cor-
dis eius manifesta sūt: profecto monstra-
tur: quia per hūc modū propheticæ spiritus
nō predicat quod futurū est: sed ostendit
quod est. **Q**uo autē pacto ppheticæ dicat
spiritus: qui nihil futurū indicat: sed pre-
sens narrat? **Q**ua in re animaduertendū
est qđ recte propheticæ dicis: nō quia pre-
dicat ventura: sed quia p̄dit occulta. **N**ē
quippe quālibet sicut ab oculis nostris in
futuro subtrahūt tempora: ita ab oculis
nostris in p̄senti subtrahit causa. **V**entura
etiam res occulta in futuro tempore: pre-
sens autē cogitatio abscondit in latere cor-
de. **E**t etiā propheticæ presens cū res que
libet nō per animū: sed per absente locū te-
git: que tamen per spiritū denudatur. **E**t
tibi sit presens p̄phetantis animus: vbi per
presentiā nō est corpus. **N**am giesi longe
a ppheta recesserat: cū Naaman syri mu-
nera percipiebat. **C**ui tamen iisdem pro-
pheta dicit:

Nonne cor meū in presenti
erat: quādo reuersus est homo
de curru suo in occursum tibi?
Sciendū quoq; est: quia ppheticæ tem-
pora inuicē sibi concinūt ad probationē:
vt aliquādo ex futuris p̄terita: aliquādo

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

do vero ex preteritis probent futura. **Di-**
xerat enim moyses: **In** principio creavit deus
celum et terram. **Gen. 1.** Sed quis crede-
ret quia verum de preterito diceret: si de fu-
turo etiam aliquid non dixisset. **In** ipsius ere-
nim libri fine in cuius exordio illa de preter-
rito dixerat: aliquid propheticum per iacob
voco de venturis permisit dicens: **Non**
feret scriptura de iuda: et dux de semoribus
eius: donec veniat qui mittendus est: et ipse
erit expectatio gentium. **Gen. 49.** Qui eti-
am per semetipsum eundem qui mittendus
erat: ei quem dicebat populo prophetavit di-
cens: **Prophetam** suscitabit dominus deus ve-
ster: de fratribus vestris tanquam meipsum audies-
tis. **Erit** autem quicumque non audierit prophe-
tam illum exterminabitur de populo. **Deutro.**
18. **Cur** ergo preteritis ventura permisit:
nisi ut omnium implerent: ea que de futuro pre-
diceret: ostenderet etiam: quia de preter-
rito vera dixisset? **Quia** itaque docuimus
qualiter ex futuro prophetie probent pre-
terita: restat nunc ut adhuc de sacris elo-
quijs ostendam quomodo in ipso prophe-
cie spiritu ex preteritis probentur futura.
Certe rex babilonicus cum somnium vidis-
set: misit ad magos et artholos: omnesque sa-
pientes babilonie convocavit: nec ab eis so-
lūmodo interpretationem somnii: sed etiam
somnia quesivit: ut nimirum ex preterito col-
ligeret: si quid in eorum responsionibus de ve-
turo certum teneret. **Qui** cum dicere nulla
potuissent: daniel deductus ad medium est
qui de interpretatione somnii et de narratio-
ne requisitus: non solum hoc respondit quod
interrogatus est: sed ipsum somnii originem
replicavit dicens: **Tu** rex cepisti cogitare
in stratu tuo quid esset futurum post hec?
Dan. 2. **Et** paulo post. **Tu** rex videbas:
et ecce quasi statua grandis etc. **Cuius** vide-
licet somnii mox ut ordinem dixit: quicquid
ex eodem venturum sequebatur aperuit. **Pen-**
semus ergo ordinem prophetie. **A** cogita-
tionibus venit ad somnium: a somnio perue-
nit ad futura. **Qui** ergo ipsam ut ita dicam
radicem somnii protulit: profecto ex preteri-
tis probavit: quod vera essent que de futuris

diceret. **Prophecia** autem presentis tem-
poris nec preteriti attestatio indiget: nec
futuri: quia cum res occulta per prophetie
verba detegit: veritatem illius res ipsa que
ostendit attestat. **Figit**: quia de temporibus
prophetie tractauimus: restat: ut de
modis eius ac qualitibus aliqua differa-
mus. **Spiritus** quippe prophetie nec sem-
per: nec eodem modo prophete animi tangit. **Nota**
Aliquando enim spiritus prophetie ex
presenti tangit animi prophetantis: et ex
futuro nequaquam tangit. **Aliquando** ex futu-
ro tangit: et ex presenti non tangit. **Aliquan-**
do vero ex presenti et ex futuro tangit. **Al-**
quando autem ex preterito et presenti: atque ex
futuro pariter animus prophetantis tangi-
tur. **Aliquando** tangit ex preterito prophetie
spiritus: nec tangit ex futuro. **Aliquando**
autem tangit ex futuro: nec tangit ex preter-
ito. **Aliquando** vero in presenti ex parte tan-
git: et ex parte non tangit. **Aliquando** in fu-
turo ex parte tangit: et ex parte non tangit.
Sed hec ipsa si possumus eo ordine quo pre-
missa sunt: sacre scripture testimonijs ostē-
damus. **Ex** presenti enim prophetie spiritus
prophetantis animi tangit: atque ex futuro
non tangit. **Sicut** iohannes baptista venie-
tem dominum videns ait: **Ece** agnus dei:
ecce qui tollit peccata mundi. **Iohannis. 1.**
Sed cum iam moriturus esset: missis disci-
pulis requirebat dicens: **Tu** es qui ventu-
rus es: an alium expectamus? **Mathei. 11.**
In quibus verbis ostendit: quia in terris
quidem venisse redemptorem nouerat. **Sed**
an per semetipsum ad aperienda inferni clau-
stra descenderet dubitabat. **Ex** presenti enim
prophetie spiritus tactus fuerat: qui huma-
nitatem mediatoris videns et diuinitatem ei-
us intelligens: confitebatur agniti: qui peccatum
mundi tolleret: sed tactus ex futuro non fue-
rat: quia aduentum illius in infernum nescie-
bat. **Aliquando** vero prophetie spiritus ani-
mi prophetantis ex futuro tangit: atque ex
presenti non tangit. **Sicut** aperte liber ge-
neseos historia testatur. **Cum** Isaac filium su-
um Esau ad venandum misit: cui minoris fi-
lium ad benedicendum rebecca supposuit: qui

bedinis pellibus indutus: paterno palpatui corpus fraternū finxit. Cui ille minori filio tanq̄ maiori bñdictionē dedit: que q̄ ei lōge futura essent nūciauit: **Gen. 27** sed scire nō potuit q̄s esset qui corā se assisteret. **Prophecie ergo spūs ex futuro pphetātis animū tetigit: atq̄ ex p̄nti nō tetigit: q̄n̄ caligātibus oculis pater et vētura p̄dicebat: et p̄sentē filiū nesciebat. Alii q̄n̄ pphetātis aīm ex p̄nti pariter: et ex futuro cāgit: q̄s exodē libro geneleos liquido docemur. In illo q̄ppe scriptū est **Gen. 48.** q̄ cū vite iam termino p̄pinq̄aret: **Jacob** et duos filios suos **Joseph** fecisset assistere ante eū: vt ex bñdictionē illi⁹ posset longe post futura p̄mereri. Cui maiorē ad dexterā: minorē vero posuit ad sinistrā. Cūq̄ ille oculis senectute caligātibus nepotes suos q̄s prior quisue esset minor: hūano visu discernere nequaq̄ possz ductis in obliquū brachijs: dexterā manū minor: sinistrā maiori posuit: q̄s dū corrigere filius vellet: ait: **Non ita uenit pater: q̄ hic est priogenit⁹. Audiuit. Scio fili nūscio: et iste quidē erit in populos: et multiplicabit. Sed frater eius iunior: maior illo erit. Prophecie ergo spūs ex p̄nti pariter ex futuro pphetantis aīm tetigit dū **Jacob** et ventura nūciabat: et eos quos corp̄is oculis videre nō poterat: ante se positos per spiritū discernēbat. Sic achie pphete aīm pphēcie spūs: et ex p̄nti atq̄ ex futuro tetigerat: cū caligātibus oculis eā que se esse aliā simulabat: et vtorē **Jeroboā** esse cognouit: et quicq̄d ei futurū esset aperuit dicēs: **Ingrederere vxor: Jeroboā: quare aliā esse te simulat: ego aut̄ missus sum ad te durus nūcius. Vade et dic ieroboā: hec dicit dñs deus israel. Quia operatus es male sup oēs qui fuerūt ante te: et fecisti tibi deos alienos et cōstatiles: vt me ad iracundiā puocares: me aut̄ piecisti post corpus tuū: iccirco ego inducā ma la sup domū **Jeroboā. 3. Regū. 14.** Ex p̄nti ergo atq̄ ex futuro pariter pphetātis anim⁹ tactus fuerat: qui et ingredientē deprehēdere potuit: et ei vētura nūciare.******

Aliquādo autē ex preterito et ex p̄nti: atq̄ ex futuro pariter animus tangit pphētantis. Sicut elyzabeth ad se venire Mariā conspiciēs: q̄ incarnatū verbū gestas: vtero agnouit: eāq̄ iam matrē dñi sui vocauit dicēs: **Unde hoc mihi: vt veniat mater dñi mei ad me? Luc. 1. De cuius p̄ceptiōe per angelū quoq̄ ad ioseph dicit: **Quod em̄ in ea natū est: de spūs sancto est. Mat. 1.** **Que videlz elyzabeth dicit: Beata que credidisti: q̄m̄ perficientur in te q̄ que dicta sunt tibi a dño. Luc. 1.** Dices em̄ beata que credidisti: aper te indicat: quia verba angeli que dicta ad Mariā fuerāt: per spūs sanctū agnouit atq̄ subiūgens. **Perficiēt ea que dicta sūt tibi a dño: que etiā eam in futuro sequerētur p̄uidit. Simul ergo de p̄terito et p̄sentu atq̄ ex futuro per pphēcie spiritū tacta est: que et eā p̄missionibus angeli credidisse cognouit. Et matrē noians: q̄ redemptorē humani generis in vtero portaret intellexit. Et cū oīa perficiēda p̄diceret: quid etiā de futuro sequeret: aspexit. Aliquādo vero pphēcie spūs ex preterito tangit animū: nec tamē tangit ex futuro. Sicut in paulo ap̄lo aperte ostenditur: qui discipulis dicit: **Notū vobis factio fratres euangelij q̄ euangelizatū est a me: q̄ non est fm̄ homīes: neq̄ ego ab homie accepi illud: neq̄ didici: sed per reuelationē iesu xpi. Gal. 1.** **Unde alijs q̄s discipulis dicit: Scdm̄ reuelationē notū factū est mihi sacramentū. Ephe. 3.** **Qui tamē hoc ip̄m euangelij q̄s per reuelationē cognouerat: cū hierosolymā p̄dicatur⁹ ascēderet: ait: Ecce ego alligat⁹ spū vado in hierusalē: que in ea ventura sunt mihi: ignozās. Act. 20.** **Hoc q̄ppe q̄ euangelij sacramentū est: q̄ vnigenit⁹ patris incarnatus atq̄ perfectus homo factus est: qui crucifixus: mortuus: et sepult⁹: die tercia resurrexit: die quoq̄ quadragesima ascendit in celum: atq̄ in dextera patris sedet. Qui ergo per reuelationē euangelij cognouit: pphēcie spiritu de p̄terito tactus est. Sed q̄ quid p̄ eodē euangelio passus******

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

rus esset: Ignorabat: De futuro proculdubio tactus non est. Nam et sic dicit: Nisi quod spiritus sanctus per omnes ciuitates per testat nubi dicens: Quonia vincula et tribulationes me manent in hierusalē. **2. Reg. 19.** Aperte ostendit: quia ea que ipsi futura essent: alijs de ipso reuelata erant: non autem ipse de se: sicut de illo per agabū dicit: virum cuius est zona hec: ita alligari oportet in iherusalem. **Actū. 21.** Aliquādo autem prophēcie spiritus tangit ex futuro: nec tangit ex preterito: sicut in helysei factū scriptū est. Quia cum vnus ex filijs prophetarū materie succideret: huic ferrū se curis in aquā cecidit: quod exclamauit. **Deu deu domine mi: et hoc ipm mutuo acceperam.** Dixit autē homo, dei: **Ubi cecidit?** At ille monstrauit ei locū. **Precidit ergo lignū et misit illuc: natauitque ferrum.** **4. Regū. 5.** In quo videlicet pphete factū cognoscit: quia qui requirit vbi ceciderat quid esset facturus nouerat. **Sed tamen cum requirit cōstat: quia vbi ferrū cecidisset: ignorabat.** **Prophecie ergo spiritus helysei mentē ex futuro tetigerat: sed ex preterito nō tangebatur: qui et ferrū ex profundis dimersum: quia reuocaturus esset ad superficiē scire potuit: sed vbi ceciderat omnino non sciuit.** Aliquādo vero prophēcie spiritus in presenti tangit ex parte: et ex parte nō tangit: quod Petri apostoli hystoria testat. **Cum missi ad eū a cornelio milites: ei sunt per spiritū nunciati. Scriptū quippe est: et dixit spiritus ei: Ecce viri tres querūt te: Ad quos ille descendit: et requirens dixit: Que causa est propter quā venistis? Actū. 10.** In cuius verbis ostendit: quia eandē causam per spiritū non audierat: quā a militibus requirebat. **In presenti ergo mentē petri spiritus: et ex parte tetigerat: et ex parte nō tetigerat.** **Qui et ad esse milites dixit: et pro qua causa venerāt: tacuit.** Aliquādo vero spiritus prophēcie in futuro ex parte tangit: et ex parte nō tangit: sicut prophetarū filij de auferēdo helyam: ad helyseū dicūt. **Unquid nosti: quia hodie dominus tol-**

let dominū tuū a te? **4. Regū. 2.** Quo tamen ablato sese per diuersa dispergunt: eumque in rupibus et vallis bus querūt. **In futuro ergo eorum mentē prophēcie spiritus: et ex parte tetigerat: et ex parte nō tangebatur: quādo eum quē tollendū nouerant: non inueniendū querebant.** **Ex parte itaque tacti sunt: atque ex parte nō tacti: qui ex sciebāt quod tolli posset: et nesciebant quod inueniri nō posset.** **Idem quoque helyseus per prophēcie spiritū de futuro ex parte tactus est: et ex parte nō tactus: cum regi diceret israel. Percute iaculo terrā: et cum percussisset tribus tollendū et scitisset: iratus est cōtra eum vir dei: et ait: Si percussisses quinquies: aut sexies: siue septies percussisses syriā vsque ad consumptionem. **Hūc autem tribus vicibus percussit eam.** **4. Regū. 13.** Qui itaque nouerat quia toties percuteret syriam: quotiens percussisset terrā. **Sed cum ei diceret: percute terrā: quotiens eam percussurus esset ignorabat.** Quippe quia et indignatus est terrā tercio fuisse percussam profecto constat: quia de futuro ex parte tactus fuerat et ex parte nō tactus: qui syriam percuti predixit: sed terram percuti amplius voluit. **Sic samuel cum ad vngendū dauid a domino mitteret: respondit: Quomodo vadame audiet eū saul et interficiet me? 1. Regū. 16.** Qui et dauid vnxit: nec tamen a saule occisus est. **Ex parte ergo de futuro tactus pphete animus fuerat: et ex parte nō tactus: qui et vngendū dauid in regno nouerat: et quia a saule nō esset occidendus ignorabat.** **Sciendū quodque est quod prophete quidā e proximo tangunt: atque e longinquo minime tangunt.** **Alij vero e longinquo tangunt: et non tangunt e proximo.** **Alij autē et e longinquo et e proximo prophēcie spiritu tanguntur.** **Nam quidā tangunt e proximo: et nō a longinquo.** **Sicut samuel perisse asinas nouerat easque inuētas esse nūciabat. 1. Regū. 10.** **Saul regē esse futurū predicat. 1. Reg. 9.** **Dauid quoque: quia in eius regno succederet nūciat. 1. Regū. 15.** **Sed quia pater****

regis eterni futurus sit: nō predicat. **Quid** dam vero tangunt e longinquo: et nō tangunt e proximo. **Sicut** idem dauid in car nandū dei vnigenitū nouerat de iudea dicens: Homo factus est in ea: et ipse fundauit eam altissimus. ps. 86. **Et** hūc ad celos ascensurū: et ad patris dexterā sessurū intelligit dicēs: Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis. ps. 109. **Et** tamen multa e vicino que acta sunt: minime preuidit. **Et** enim pauca de multis loquar. **Seruū** miphiboseth sibi am cōtra dominū suū mentientē non intellexit. 2. Regū. 16. et amase promittit dicens: **Hec** faciat mihi dominus: et hec addat si nō magister militie fueris contra me omni tempore pro iobab. 2. Regū. 19. videlicet quid sequeret ignozans: quia amasa isdē non solū principatū militie pro iobab nō susciperet: sed etiā per iobab post paululū vitam finiret. **Et** cū templū deo construere voluit: quid e vicino sequeret nesciēs: pphetā alterū requisitū. **Quidā** vero et longinquo: et e proximo tangunt. **Sicut** Esaias longe post futura prenūciat dicēs: **Eccē** virgo cōcipiet et pariet filiū: et vocabitur nomen eius emanuel. Esai. 7. **De** quo rursus ait: **Paruulus** natus est nobis: et filius datus est nobis: et factus est principat⁹ eius super humerū eius: et vocabit nomen eius admirabilis cōsiliari⁹. **deus** fortis: pater futuri seculi: princeps pacis: multiplicabit imperiū eius: et pacis non erit finis. Esai. 9. **Qui** etiā de ezechia rege pphete spiritu tactus e vltimo: quia de infirmitate sua surgeret pre dixit: et quot annis post infirmitatē suam viueret: nō tacuit. Esai. 38. **Aliquā** do em pphete spūs prophetis deest: nec semper eorū mentibus presto est: quaten⁹ cum hūc non habent: se hunc agnoscant ex dono habere cū habent. **Unde** helyseus cum fentez sunamitē mullerē a suis pedibus per giezī puerum auelli prohiberet: dixit: **Dimitte** illam: anima enim eius in amaritudine est: et dominus celauit a me: et non indicauit mihi. 4. Regū

4. **Sic** quoq; cum eum iosaphat de futuris requireret: et pphete ei spiritus de esset: psalten fecit applicari: vt pphete ad hūc spiritus per laudem psalmodie descenderet: atq; eius animū de venturis repleret. **Et** etentim psalmodie cum per intentionē cordis agitur: per hanc omnipotenti deo domino ad cor iter paratur: vt intente mentis: vel pphete mysteria: vel compunctiōis gratiam infundat. **Unde** scriptum est. **Sacrificium** laudis honorificabit me: et illic iter est quo ostendam illi salutare dei. ps. 49. **Quod** enim latine salutare: hoc hebraice Iesus dicitur. **In** sacrificio laudis igitur fit Ihesu iter ostensiōis: quia dum per psalmodiam cōpunctio effunditur: via nobis in corde fit per quam ad iesum in fine peruenit. **Sicut** et ipse de sua ostensione loquitur: dicens: **Qui** diligit me: diliget a patre meo: et ego diligam eum: et manifestabo ei meisem. Iohānis. 14. **Hinc** quoq; scriptum est. **Cantate** domino: psalmū dicite nomini eius: iter facite ei: qui ascendit super occasum: domin⁹ nomen est ei. ps. 47. **Ipsē** etenim super occasum ascendit: qui mortem resurgendo calcavit. **Cui** dñ cantamus: iter factamus: vt ad nostrum cor veniat: et sui nos amoris gratia accendat. **Quia** autem prophetis spiritus nō semper adest. **Etiam** vir dei indicat: qui contra samariam missus: mala que ei erāt ventura nūciat. 3. Regū. 13. qui tamen pphete falsi persuasionē deceptus est: quē fallax sermo nō deciperet: si pphete spiritū presentem habuisset. **Sciendū** quoq; est: q; aliquādo pphete sancti dum consilium ex magno vsu pphetandi: quedā ex suo spiritu proferunt: et se hec ex pphete spiritu dicere suspicant. **Sed** q; sancti sūt per spiritū sanctū citius correat: ab eo que vera sūt audiūt: et semetipsos q; falsa dixerint reprobent. **Mathan** etenim ppheta sanctū virū fuisse quis nesciat: qui dauid regē de culpa aperte reprobent: et que ei pro culpa eadē essent ventura: nūciat:

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

quem tamen dñi idem dauid quia templū deo vellet pstruere: requisisset ilico respōdit dicens: Omne qđ est in corde tuo vade & fac: quia dñs tecum est. 2. Regū. 7. **De** qđ illic statū subdit. Factū est autē in die illa: & ecce sermo dñi ad Nathan dicens: Vade & loquere ad seruū meū dauid. **Hec** dicit dñs deus? Nunquā tu edificabis mihi domū ad inhabitandū? Neq; esū. hīta ui in domo ex vie qua eduxi filios israhel de terra egypti: vsq; in diē hanc. **Et** paulo post. Cū impleti fuerint dies tui: & dormieris cū patribus tuis: suscitabo post te semen tuū quod egrediet de utero tuo: & firmabo regnū eius: ipse edificabit nomini meo domū. **Ecce** nathan ppheta qui prius regi dixerat: Vade & fac: Ipse postmodū prophēcie spiritu edoctus hoc fieri nō posse denunciās: & regis cōsilijs & suis sermonibus cōtradixit: quia qđ ex suo spiritu dixerat: falsum fuisse reprehēdit. **Qua** in re inter pphetas veros ac falsos ista distantia est: quia pphete veri si quid aliqđo p sūū spiritū dixerūt: hec ab auditorū mentibus per spiritū sanctū eruditi citius corripūt. **Prophete** autē falsi: & falsa denūciant: & alieni a spiritu sancto in sua falsitate perdurāt. **De** Consideratis igitur pphēcie tempibus & modis intueri libet qualiter onūpotens deus ad profectū hominū ire sue moderantiā dispensat. **Israe**liticus: quippe popul⁹ conditori suo deliquitū seruiebat: cū quo tamē Ezechiel ppheta in captiuitate mittit. **Ezechiel**. 3. quē diuina grā ita sibi placibilē fecerat: vt per eū ventura queq; prediceret: & afflicti populi mentē consolari dignaret. **Corrip**derem⁹ ergo si possumus quāta est dispensatio pietatis supne: quia sic iratus est populo suo dñs: vt tamen nō omnimodo irasceret. **Nā** si iratus nō esset: in captiuitatē populū minime tradidisset. **Et** si omnino iratus esset: electos suos in captiuitatem cū illo nō mitteret. **Sed** agit hec diuina misericordia: vt ex vna eadēq; re ex qua carnalibus dat flagellū: ex ea spirita-

libus: virtutis prester incrementū. **Cūq;** illos per tribulationē purgat: istos ex societate tribulantū ad maiora promerēda excitat. **Et** sic iniustus irascit: vt tamē eorū corda per iustoz consortiū confolet: ne si omni modo deserat: nullus post culpas ad veniā redeat: tenendo igitur repellit: et repellendo tenet: quādo cum his quos diiudicat: simul in tribulationē mittit quos amat. **Quis** ista tāte pietatis viscera pensare sufficiat: qđ & culpas populi domin⁹ sine vindicta nō deserit: & tamē delinquētē populū a se funditus nō repellit. **Sic** cū Moyses ad reponitiōis terrā: exploratores duodecim misisset. **Numeri**. 13. & 14. ex quibus cū decem postmodū desperationē populo facerēt: idem populus in ira murmuratiōis accessus seductū se a domino esse cōquestus est: vt eius caduera iacerēt in deserto. **Cui** omnipotens deus iratus dixit: qđ nullus eoz in terrā repositiōis intraret. **Quo** terrore cōpuncti prae se egisse cognouerūt: sese in lachrymis affluerūt: & accincti armis protinus ceperūt contra hostes ascendere: vt in repositiōis terrā post lachrymas intrare potuissent. **Quibus** per Moysen dominus ait: Nolite ascendere neq; pugnetis non estis suz vobiscū ne cadatis corā inimicis vestris. **Numeri**. 14. **Qua** in re pensandū est: si cū ipis non erat: cur eos ne caderent ascendere prohibebat. **Si** autē cū ipis erat: quid est quod ait: Non estis vobiscū. **Sed** mira dispensatiōe discipline ac misericordie: & cū ipis erat: & cū ipis nō erat. **Cum** ipis nō erat vt vincerēt: sed tamen cū ipis erat: ne ab hostibus perirēt. **Q**uod in effabilia pietatis viscera: culpas insequit: & tamen peccātes pregit. **Frāt**ū se indicat: & tamen ab hostib⁹ defendit. **Sic** plerūq; paruulo filio delinquēti irascitur mater reprehēdit: increpat: & verberat. **Sed** si hūc in precep̄tū ire conspexerit: vbi in mortis periculū ruat: manu tendit & retinet: & que sic irata verberauerat: ac si nō diligeret: sic diligendo retinet: ac si irata nō verberasset. **Hec** in sola prefatiōe cola-

loquētes: nauigij nostri quasi intra portū exercitiū fecimus: vt ad indaganda prophete mysteria veluti imensitate pelagi post vela pandamus. Quod tamē nō in nostra virtute psumimus: sed in eo qui in fantū linguas facit esse disertas: quia spiritus domini repleuit orbē terrarū: et hoc quod cōtinet oīa scientiā habet vocis. Omnipotē enim deus sermo patris omnipotentis est: et qui de illo loqui cōcupiscim? muti in illo nullo modo erimus. Pabit enim verba vtilia omnipotentis verbū: quod pro nobis incarnatū viuūt et regnat cū patre in vnitāte spūs sancti deus: per omnia secula seculorū Amen.

Explicit omelia. I.

Incipit Omelia. II. que interpretat primū capitulū a principio vsq; illā partem. Et quatuor facies vni.]

Usus prophete locutiōis est: vt prius personā: tempus: locūq; describat: et postmodū dicere mysteria prophete incipiat: quatenus ad veritatē solidius ostendēdam: ante hystorie radicē figat: et post fructus spiritus per signa et allegorias proferat. Ezechiel itaq; etatis sue tempus indicat dicens:

Et factum est in tricesimo anno: in quarto mense: in quinta mensis.]

Locū quoq; denūcians adiungit. Cū essem in medio captiuorū iuxta flumiū charazaperti sunt celi et vidi visiōes domini. Tempus etiā insinuat subdēs: In quinta mensis: ipse est annus quātus transmigratiōis regis ioachim: Quia vt bene persona indicet: et iam gen^o narrat cum subdit Et factū est verbū dñi ad Ezechiel filium Buzi: sacerdotē. Sed prima nobis questio orit. Cur is qui nihil adhuc dixerat: ita exorsus est dicens: Et factū est in trice-

simo anno. Et nāq; sermo cōiunctiōis est. Et scimus: quia non coniūgitur sermo subsequēs nisi sermoni pcedenti: qui igitur nihil dixerat: cur dicit: Et factū est: cū non sit sermo: cui hoc quod incipit subiungat? Quia in re itundū est: quia sicut nos cor poralia sic prophete sensus spiritualia aspi ciūt: eisq; et illa sunt p̄sentia que nostre ignorātie absentia vident. Nō fit vt in mente prophetarū ita cōsuetū sint exterioribus interiora: quaten^o simul vtrūq; videāt: simulq; in eis fiat: et intus verbū quod audiūt: et foras quod dicunt. Patet igitur causa cur qui nihil dixerat: inchoauit dicēs: Et factū est in tricesimo āno: quia hoc verbū quod foris protulit: illi verbo quod intus audierat coniūxit. Continuuauit ergo verba que protulit visiōi iūmē: et iccirco incipit dicens: Et factū est. Subiūxit enim hoc quod exterius loqui inchoat: ac si et illud foris sit: quod intus vidit. Hoc autē quod dicit: quia in tricesimo anno spiritū prophete accepit: indicat nobis aliquid cōfiderandū: videlicet quia iuxta ratiōis vsum: doctrine sermo nō suppetit: nisi in etate pfecta. Unde et ipse dñs anno duodecimo etatis sue in medio doctōrū in templo sedēs: nō docens: sed interrogās voluit inueniri. Luce. 2. Et enim non auderēt homines in infirma etate p̄dicare: ille anno duodecimo etatis sue interrogare homines est dignatus in terra: quod per diuinitatē suā semper angelos docet in celo. Quia enim ipse est dei sapiētia de ipso angeli videndo bibūt hoc quod beatitudie eterna satiant. Quod Moyses quoq; sub allegorie mysterio admonet dicēs: Non arabis in primogenito bouis. Deut. 15. Primogenitū enim bouis accipimus in infirma etate primi nostri tempis bonā operationē: in qua tamen arandū non est: quia cū prima sunt adolecētie vel iuuentutis nostre tempora: nobis adhuc a predicatiōe cessandū est: vt vomer lingue nostre p̄cindere nō audeat terrā cordis allent: quo aduocet etiam infirmi sumus cōtinere nos intra nosmetipsos debemus: ne dū tenera bona cū

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

zigus ostendimus: amittamus. Quia et
arbuta plāta: si prius in terra radicata
nō fuerint: manu tacta citius arefcūt. Et
si semel radicē fixerint: manus tangit et ta
men nil officit: venti impellūt: nec tāmen
impellentes ledūt. Et cōstructi parietes
si impellantē eruant: nisi a suo prius fue
rint humore siccati. Mens itaq; quousq;
ab humore prauitatis sue: perfecte nō fue
rit exsiccata: aliene lingue manu tangi nō
debet: ne priusq; plenē percipiat: perdat
soliditatē suam: ne impulsa ruat: ne velut
arbutū sine radicibus dū plusq; tolerare
valet: concutit arefcāt. Ad exemplū ergo
nō sunt ostendēda: nisi que vere firma sūt
Prius etenim conualescere debet mēs no
stra: atq; ad utilitatē proximorū postmo
dū demonstrari: cū iam nec per laudē ele
uata corruat: nec per vituperationē pecu
sa cōtabefcat. Nam et si tymotheo dicat.
Precipe hec et voce: nemo adolescentiā
tuā contempnat. 1. 1. Timoth. 4. Scitēdū
est q; in sacro eloq; nōnunq; adolescentia
tuuēt vocat. Quā scriptū est. Petare iuue
nis in adolescentia tua. Eccles. 11. Prophe
ta igit vt ostendat cul⁹ auctoritatis sit in
predicandō: etatis solide esse describitur:
quatenus ei cū vita et spiritu oīa que
ad predicandū congruūt: cōcordare vide
ant. Hec contra hec quēpiā mouere de
bet: quod hieremias atq; daniel pphete
spiritū pueri perceperūt. Hierem. 1. Dan.
13. Quoniā miracula in exemplo opera
tiōis non sunt trahēda. Omnipotens enī
deus et linguas infantū fecit disertas: et
ex ore infantū atq; lactentiū perfecit lau
dem. ps. 8. Sed aliud est qd nos de do
ctrine vsu atq; disciplina dicimus: aliud
quod de miraculo scim⁹. Jam vero si que
rif: vt in ipa quoq; etatis illius expressio
ne mysticū aliquid designet: absurdum
non est qd propheta dominū quē verbis
denunciat: ipō quoq; etatis sue tempore
ostendat. Anno tricesimo ezechielis pro
phete celi aperti sunt: et vidit visiones do
mini iuxta fluiū chobar. Quia: et quasi
tricesimo etatis sue anno: domin⁹ ad flū

uū iordanis venit. Ibi itaq; aperti sunt
celi: quia spiritus in columba descendit:
vox quoq; de celo sonuit dicens: Hic est
filius meus dilectus: in quo mihi bene cō
placui. Mat. 17. Sed et ipa verba he
breā multū nobis ad mysteriū interpretā
dum valēt. Nam chobar interpretat gra
uitudo vel grauitas. Ezechiel fortitudo
dei. Buzi despectus vel cōtemptus: cal
dei captiuātes: vel quasi demones. Ve
nit ergo Ezechiel iuxta fluiū chobar: qz
em chobar grauitudo vel grauitas dicitur:
Quid per chobar fluiū: nisi huma
nū genus congrue designat: quod ab or
tu defluit ad mortē: et graue sibi est ex pec
catis que et perperat et portat: quia sicut
scriptū est. Iniquitas in talentū plūbi se
det. Iach. 5. Omne em peccatū graue
est: quia nō permittit animā ad sublimia
leuari. Unde et per psalmistā dicit: Filij
hoīm vsquequo graui corde. ps. 4. Scri
ptum vero de domino est: quia ipse est dei
virtus et dei sapientia. 1. Corinthiorū. 1.
Venit ergo ezechiel iuxta fluiū cho
bar: quia fortitudo dei per incarnationis
sue mysteriū propinquare dignata est pec
catoꝝ suorū pondera portanti generi hu
mano qd ab ortu suo quotidie defluit ad
mortē: sicut de illo et per psalmistā dicit:
Et erit tanq; lignū quod plantatū est sec⁹
decursum aquarū. ps. 1. Iuxta decursus
quippe aquarū plantatus est: qz iuxta la
psus incarnatus est defluentū populorū.
Ezechiel autē fortitudinē dei. Buzi ve
ro despectū interpretari dixim⁹. Sed eze
chiel filius est buzī: qz ex illo populo vni
genitus dei incarnari dignatus est: quem
ppter culpā perfidie dñs despexit. Forti
tudo ergo dei ex contemptu vel despecto
nascit: qz redemptor noster humanitatē
assumere ex populo perfido et pemptū di
gnatus est. Venit ergo in terrā caldeorū.
Caldei interpretant vt diximus captiuā
tes: vel quasi demones. Iniqui etenim qz
et ipi iniquitates perpetrāt: et ad iniquita
tē alios persuadēdo trahūt: nimirū capti
uātes sunt: qui recte quoq; et quasi demones

Quia anno tricesimo venit ad flumē

mes interpretant: qz hi qui r alios ad iniquitatem suadendo prahunt: in semetipsis misteria demonum ad iniquitatem suscipiunt: quantum demones per naturam non sint. Venit ergo fortitudo dei in terra chaldeorum: quia inter eos vniuersus patris apparuit qui r in semetipsis ad peccatum deflexerat: r ad peccata alios captiuantes trahabant. Sed expositiois sermo, nunc ad prophete personam redeat.

Et facta est super eum ibi manus domini.]

[Manus vel brachium domini filius dicit: qz per ipsum omnia facta sunt. De quo etiam psalmista ait: Fiat manus tua ut saluum me faciat. ps. 118. Manus quippe dei que per diuinitatem non est facta: sed genita: per humanitatem facta est: ut humani generis vulgus sanaret. Ibi ergo propheta incarnationem vniuersi agnouit: ubi super se manus domini facta vidit. **Ad hoc hic subdit.]** Et vidi r ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone. **Cap. 1.** Intuedum nobis est qui sit in prophete verbis ordo locutionis. Qui enim superius de seipso dixerat: Aperti sunt celi r vidi visiones domini.] Postea tanquam si de alio narret adiungit. **Et facta est super eum ibi manus domini. Ibidem.]** Ac deinde quasi ad se reuertit r dicit: Et vidi r ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone. Quid est hoc quod modo Ezechiel loquit: modo de ezechiele? Si per totum diceret de se: questio non esset. Si per totum diceret: quasi de alio nihilominus questio non fuisset. Quid ergo est hoc quod sic variat sermo propheticus: ut modo propheta de se loquat: modo autem de ipso quasi alius loquitur? Sed sciendum est: quod hi qui propheticis spiritu replet: per hoc quod aperte nonnunquam loquuntur de se: nonnunquam sic de se verba tanquam de aliis proferunt: indicant: quod non propheta sed spiritus sanctus loquitur per prophetam. Pro eo enim quod per ipsos sermo fit: ipsi loquuntur de se. Et pro quod aspirate sancto spiritu loquuntur: id est sancto spiritu per ipsos: loquitur de quibus: id est sancto spiritu: qui dicit: Non enim spiritus veritate attestat: qui dicit: Non enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris et

filii qui loquitur in vobis. **Matth. 10.** Vnde etiam moyses ait. **Et erat moyses vir mitis simus super omnes homines: qui morabantur in terra. Num. 12.** Quia enim non dicitur: sed erat: profecto aperte indicat: quod is qui per illum de illo loquebatur: alius erat. Hinc Iohannes ait: Vidit illum discipulum quem diligebat Iesus. **Jo. 19.** Unde r paulus: ut non se esse qui loquebatur ostenderet: dixit: **An experimentum queritis eius: qui in me loquitur Christus? 2. Corin. 13.** Quia igitur in locutione prophetica: alter est qui presidet: alter qui obsequit: cum de seipso propheta loquitur: persona obsequens est: cum vero per prophetam spiritus loquitur: sublimitas presidentis ostenditur. Recte ergo r tanquam de alio dicit: Facta est super eum ibi manus domini. Et de se protinus adiungit. **Et vidi: r ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone.]**

Hunc itaque discutiendum nobis est: quod sic quod dicit. **Et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone: r nubes magna.** Pro eo quod ventus aquilo constringit in frigore non incongrue aquilonis nomine torpor maligni spiritus designat. quod etiam quosque propheta testatur: qui dixisse dyabolum denunciat dicens: **Sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis. Esa. 14.** Malignus enim spiritus montem testamenti tenuit: qui iudicum populum qui legem acceperat sibi in perfidia subiugavit: quando enim corda doctorum tenet: montem testamenti dyabolus possidet: unde presidet. Qui etiam in lateribus aquilonis sedet: quia metes hominum frigiditas possidet. Unde r ipse voce in cantico cantorum dicit. **Surge aquilo r veni auster prope ostium meum: r fluat aromata illi. Cant. 4.** Cum enim iubente domino frigidus spiritus recedit: calidus spiritus mentem fidelium occupat: qui ostium dei. i. scripturas ecclesiarum perficit: ut opiniones virtutum eius ad multorum noticiam velut aromata defluat. **Recedete etiam aquilone. i. maligno spiritu: scriptus spiritus mentem quasi auster replet: qui dum calefacit doctorem: statum de fidelium cordibus aromata virtutum fluunt.** Propheeta ergo ea que essent in finem ventura con-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

spiciens: venire ab aquilone ventū turbī
nis vidit: qz in extremo seculi mentes ho
minū torporis sui frigore malignus spūs
gravi⁹ occupat. Unde scriptū est. De ter
re ⁊ mari: qz descendit dyabolus ad eos:
habens iram magnā: sciens quia modicū
tempus habet. Apoc. 12. Antiqu⁹ quip
pe aduersarius insidiarū suarū molimina
in humanis mētibus grauius exaggrega
uit: cōtra cuius excrescentē superbā īcar
nati manifestata est humilitas dei: atqz vt
humanū genus a suo languore sanaret:
tūc magna apparuit potētia medici: cum
languor creuit egroti. Bene autē maligni
spiritus īmissio: ventus turbīnis appella
tur. Turbo quippe edificū qd tangit: cō
cutiendo subipit: ⁊ omnis antiqui hostis
temptatio que agit in mēte: vētus est tur
binis: quia hāc cōcutiendo per desideria
a statu sue rectitudinis euellit. Sed nos
īsta reticētes que humano generi erūt ab
hoste callido in fine vetera: ad solā ludeā
ex qua ppheta fuit: ⁊ cuius perditionē p
phetādo pspicit: verba vertamus. Quia
īncarnato dño tanto graui⁹ ab aquilone
ventū turbīnis pertulit: quāto a sua recti
tudine cōcussa: cadens per torporē mētis
in perfidia frigida remāsit. Ventus ergo
turbīnis ab aquilone venit: cū vitā iudai
ci populi malignus spūs īterpretatione
cōcussit. *Abi recte addit.*

[Et nubes magna.]

Quia quāto plus quisqz exarsit in cru
delitate: tāto amplius obcecari meruit ig
norātie sue caligine. Redemptorē quip
pe humani generis que in lege ac pphes
tis intelligētes expectauerāt: vidētes ne
gabant. In actū est: vt eorū mens magna
ignorātia īste nube tegeret: ne hūc post in
quīrētes agnoscerēt: que prius ⁊ denūcia
re poterāt: ⁊ amare rennuebant. Nam cū
modo in eius virtutes ⁊ miracula: modo
autē passiones cōspicerēt: in infidelīū cor
dib⁹ nubes magna ab aquilone venerat:
qz ex peccati sui frigore ppter infirmitatē
passionis illius: ⁊ inter signa caligabāt.

Quid vero ex illa nubis magne caligine
se secutū subiungit cū p̄tinus dicit:

[Et ignis inuoluens.]

Ignis em̄ nomine cū per significatiōē
dicit aliquādo spiritus sc̄tus: aliquādo au
tem mētis malicia designat. De bono em̄
igne scriptū est. Ignē veni mittere in ter
ram: ⁊ quid volo: nisi vt accendat. Luca
12. Ignis quippe in terrā mittit: cum per
ardorē sancti spūs afflata: terrena mens a
carnalibus suis desiderij ⁊ cōcremat. De
malo igne dicit: Et nūc ignis aduersarios
consumit. Heb. 10. Quia cor pessimū ex
sua malicia tabescit. Sicut autē ignis amo
ris mentē erigit: ita ignis malicie īnuol
uit: quia ⁊ sancti spūs cor qd replet ele
uat: ⁊ ardor malicie ad inferiora semp in
curuat. Iudea igit nubes sue ignorātie ces
cata: qz mox ad persecutiōis nequiciā eru
pit: igne suo īnuoluta est: que in obliga
tiōe se nequicie per eandē ipam crudelita
tē qua arsit: implicauit. Ventus autē tur
binis veniebat ab aquilone: ⁊ nubes ma
gna: ⁊ ignis īnuolens: quia ex torporis
sui frigore ad ignorantie caliginē perdu
cta: vsqz ad maliciā persecutiōis erupit.
Unde ad alium quoqz prophetā dicitur:
Quid tu vides? Qui ilico respōdit. Ol
lam succēsam ego vīdeo: ⁊ faciē eius a fa
cie aquilonis. Hierem. 1. Iudeorū quip
pe mens in persecutiōe seuiēs: atqz in cru
delitate malicie vndas cogitationū volo
uens: quid aliud q̄ olla succēsa fuit: cui
tus facies a facie aquilonis esse dicit? Qu
si se aduerso sp̄ritui per torporē mentis
non subderet: cōtra bonos in tanta mali
cia nō exarsisset. Nubē itaqz sequit ignis
īnuolens: quia eius cecitate mentis secu
ta est crudelitas persecutiōis. Si em̄ co
gnouissent nunq̄ dominū glorie crucifi
xissent. 1. Corinth. 2. Sed iste ignis alibi
arsit: atqz alibi splēdit. Nam subdit.

[Et splendor in circuitu eius.]

Dum em̄ persecutio in iudea agit: sc̄ta
aploꝝ p̄dicatio in vniuerso mūdo dispersa
est: sicut ipi dicunt. *Obis missū fuerat*

verbu dei: sed quia indignos vos iudicas-
tis: ecce imus ad gentes **Act. 11. De cry-**
d. litate ergo malicie que mentē iudee cō-
cremavit: omnipotens deus lucē gentib⁹
sparsit: quia per hoc qd̄ illa redemptorē
suuz: ac mēbra eius persecuta est: sanctis
apostolis per diuersa dispersis: nos q̄ in
iudee circuitu positi in tenebris fuimus:
dono celestis gratie splendore veri lumi-
nis videmus. Unde scriptū est. Sedenti-
bus in tenebris ⁊ ymbra mortis lux orta
est eis. Luc. 9. Iste itaq; ignis malicie:
qui in iudeoz cordibus arsit: in persecu-
tiōe prius q̄ sanctos apostolos festinēdo as-
fligeret: in ipso se exercuit auctore ac redē-
ptore generis humani. Unde ⁊ subdit.

Et de medio eius quasi speci-
es electri: id est de medio ignis.

Quid electri specie nisi xpus iesus me-
diator dei ⁊ hominū designat? Electrum
quippe ex auro ⁊ argēto est: in electro dū
argentūq; miscet: argentū ad claritatē cre-
scit: auz vero a suo fulgore pallefcit: illud
ad claritatē proficit: hoc a claritate tem-
perat. Quia igit in vnigenito dei filio na-
ture diuinitatis vnita est natura nostra: in
qua adunatiōe humanitas in maiestatis
gloria excreuit: diuinitas vero a sui fulgo-
ris potētia humanis se oculis tempauit:
per hoc qd̄ humana natura clarioz facta
est: quasi per aurū creuit argentū: ⁊ quia
diuinitas a fulgore suo nostris est aspecti-
bus temperata: quasi aurū nobis palluit
per argentū. Illa em̄ natura immutabilis
que in se manēs innouat om̄ia: si ita vt est
nobis apparere voluisset: fulgore suo nos
incenderet: potius q̄ renouaret. Sed cla-
ritatē sue magnitudis tempauit nostris
oculis deus: vt dū eius nobis claritas tē-
perat: etiā nostrā infirmitas per eius simi-
litudinē in eius luce claresceret: ⁊ per ac-
ceptā gratiā (vt ita dicā) sue habitudinis
colore mutaret. Quasi electrum ergo in
igne est deus: homo factus in persecutio-
ne. Sequitur.

Et in medio eius similitudo

quattuor animalium.]

Quod in medio eius dicit: Sine electri-
sue ignis: nil obstat intelligi: quia quatu-
or hec animalia sancti: scz euāgeliste ⁊ eius-
dem dñi incarnatiōe ad fidei virtutē solis-
ditati sunt: ⁊ igne persecutiōis multis tri-
bulatiōibus afflicti. Qd̄ si quis hec que
de primo dñi aduentu dixim⁹: etiā de se-
cūdo velit accipere celeri assensu sequen-
dus est: quia sepe p̄p̄ecie spirit⁹ in vno
quod loquit: multa simul intuet. Vnt⁹
em̄ turbinis ab aquilone vēit: quia nimis
rū causa peccatoz extigit: vt districti iudis-
cij cōcussio om̄ia simul elementa pertur-
bet: terror em̄ perturbatiōis vltime inde
venire dicit vnde generat. Nam quia ad
feriendas frigidās peccatoz mentes iudis-
cium perturbatiōis vltime agit: recte ab
aquilone vētus turbinis venire perhibet
que videlicet cōcussio apte ventus turbis-
nis dicit: qz in illo die cunctoz qui tūc in
carne mortali inuēti fuerint: in pauore ni-
mio corda cōmouent: cum em̄ ceperit im-
pleri quod scriptū est. Sol obscurabit: ⁊
luna nō dabit lumen suū: et stelle cadent
de celo: ⁊ virtutes celoꝝ cōmouebuntur.
Math. 24. Que mens homis erit eter-
ni iudicis sententiā non formidatis? Ibi
em̄ tunc cūcta simul peccata ante oculos
redeunt: ibi om̄ia que cū delectatiōe acta
sunt ad memoriā cū pauore reuocant. Ibi
caligo cogitatiōis misero ex pena proxi-
dampnatiōis. Unde ⁊ subdit:

Et nubes magna.]

Tunc quippe expectatoꝝ memoria sen-
suum mentis deprimit caligo cecitatis: cū
vnigenitū dei filiū in forma diuinitatis cō-
spicere reprobi nō permittunt. Adebūt
em̄ in quē transfixerūt. Zach. 12. Iobis
19. Et tollat impius ne videat gloriā dei.
Ubi ⁊ apte subditur.

Et ignis inuolucens.]

Quia videlicet ignis ille iudicij: qui ces-
lū acreū ⁊ terrā cōcremat: peccatores iam
in sua superbia nō permittit erigi: sed in-
uoluit quos p̄cudubio in pena sue dama-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

natiōis cōfringit. Et splendor in circuitu eius. Quia sicut fulgor exiit ab oriente: et parer vsq; ad occidentē: ita erit aduentus filij hominis: vbi nullus tūc a iudicio in sua mēte latere permittit: quia se ipso iudicis fulgore penetrat: de quo mox iudicij die subditur.

Et de medio eius: quasi species electri: id est de medio ignis.

Ipse em̄ angelis atq; archangelis: oībus q; virtutib; p̄sident redēptor noster: q; velut in electri similitudine vn̄ ex vtraq;: et in vtraq; natura: et deus p̄māsit cū patre: et ad redemptionē nostrā factus est mortalia cū hominibus: in suo tūc terrore videbit: ei; ignis iudicij in reprobor; vindictam famulat. Hinc em̄ scriptū est. Dies dñi declarabitur: quia in igne: reuelabit. 1. Corinth. 13. Hinc psalmista ait: Deus manifeste veniet deus noster: et nō silebit ignis in cōspectu eius ardebit: et in circuitu eius tempestas valida. ps. 49. Hinc petrus ap̄lus dicit: Adueniet dies dñi vt fur: in quo celi magno impetu transibūt: elemēta vero ignis ardore soluent. 2. Petri. 3. Et quia tūc sancti om̄es qui mūdus perfecte reliquerūt: iudices veniūt: apte mox subditur.

Et in medio eius similitudo quattuor animalium.]

Quid em̄ per quattuor animalia: nisi quattuor euāgeliste designant? Hec immerito per euāgelistas quattuor: perfector; om̄nū numerus exprimit: quia om̄es qui in ecclesia modo perfecti sūt: perfectiōis sue rectitudinē per seor; euāgelistū didicerūt. de medio em̄ ei; similitudo quattuor animalium. Quia illi tunc eius corpori vniti: eius maiestati cōiuncti: et similes facti cū eo iudices videbunt: qui modo perfecta opera iuxta euāgelica precepta secuti sūt. Hinc est em̄ quod ip̄s sanctis apostolis dicit: Vos qui secuti estis me in regeneratiōe cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis et vos sup sedes duodecim: iudicantes duodecim tribus israel.

Matth. 19. Hinc Esaias ait: Dñs ad ius dicitū veniet cū seniorib; populi sui. Esa. 3. Hinc salomon de ecclesia loquitur dicens: Nobilis in portis vir eius: cū sederit cū senatorib; terre. Proverb. vlti. Hic itaq; sub breuitate trāscursis: aduentus patris ordinem sicut cepimus exequētes: ad euāgelistarum personas in expositiōe redeamus. Sequitur.

Et hic aspectus eorum similitudo hominis in eis.]

Quis hoc loco homo describit: nisi ille de quo scriptū est? Qui cū in forma dei esset nō rapinā arbitratus est esse se equalē deo: sed semetip̄m exinanivit formā serui accipiēs in similitudinē hominū sacrus: et habitu inuētus vt homo. Phil. 2. Hec itaq; animalia vt surgere ad sanctitatis virtutē valeant: ad huius hominis similitudinē tendūt. Sancta em̄ non essent: si huius hominis similitudinē non haberēt: quia quicq̄d in eis de viscerib; pietatis: quicquid de mansuetudine spiritus: quicquid de zelo rectitudinis: quicquid de custodia huius militatis: quicquid de seruoze charitatis est: hoc ab ip̄o fonte misericordie: ab ip̄a radice mansuetudinis: ab ip̄a virtute iusticie id est a mediatore dei et hominū: deo vobis mino traxerūt: huius se hominis similitudinē habere: egregius predicator ostendit dicens: Imitatores mei estote sicut et ego xpi. 1. Corinth. 4. et 11. Ad eius nos similitudines surgere admonet cum dicit: Primus homo de terra terrenus: secundus homo de celo celestis. Sicut portauimus imaginē terreni: portemus et imaginē eius qui de celo descendit. 1. Corinth. 15. Sanctus et em̄ quisq; intantū ad similitudinē huius hominis ducit: inquantū vitā sui redemptoris imitat. Nam ab eius mādatis atq; operibus discordare: quid est aliud q̄ a similitudine longe recedere. Plangūt autē vitam delinquentiū predicatorē sancti: sed de ip̄o nostro capite scriptū est. Quia stetit sup hierusalē. Luce. 19. Haudēt de bonis actibus subditor;: et recte operātes diligūt. Sed de redēptō

*Quattuor animalia sunt: filii
et vobis vobis vobis vobis vobis
72*

re nostro scriptū est. **C**ui cū adolescēs qui
dam diceret: *Hec omnia custodiuī a iuven
tute mea.* **Matth. 19.** magis dilexit eum.
Portāt illatas cōtumelias predicatorēs
sancti ⁊ nullā ad inuicem contumeliā red
dunt. **S**ed cū redemptori nostro diceret:
Demoniū habes. **Jobis. 8.** Non iniuriā
reddidit: sed mansuete respondit dicens:
Ego demoniū nō habeo. **F**eruēt zelo re
ctitudinis p̄dicatores sancti: sed redem
ptor omniū flagello de resticulis facto vē
dentes ⁊ emētes eiecit de templo: cathe
dras vendentiū colūbas euerit: ⁊ nūmu
lariorū effudit es. **Jobis. 2.** In omni quod
fortiter agunt: humilitatē tota intentiōe
custodiūt. **S**ed per redemptorē nostrū di
cit: *Discite aīme: quia mitis sum ⁊ humi
lis corde.* **Matth. 11.** Persecutores suos
quoq; diligunt predicatorēs sancti. **S**ed
īpe auctor omniū ac redemptor in passio
ne positus: p̄ persecutoribus intercedit
dicēs: *Pater ignosce illis: quia nesciunt
quid faciūt.* **Luce. 23.** **M**ebra sua ponūt
in passione p̄ fratribus: **S**ed pro electorū
vite vsq; ad mortē se tradidit auctor vite
Dicat ergo de sanctis animalibus q̄ simili
tudo hominis in eis est: quia q̄ sancta: q̄
mira sunt: hoc in eis de specie similitudi
nis est: id est de virtute imitationis. **C**aput
quippe oīm nostrū redemptor noster est.
Et per salomonē dicit: *Oculi sapiētis in
capite eius: stultus autē in tenebris am
bulat.* **Eccles. 2.** **T**unc em̄ in capite ocu
los habemus: cū vitā redemptoris nostri
tacita cogitatiōe cōspicimus. **E**t cū omnis
nostra intentio in eius se imitationē eri
git: ne si vias lucis aspicere oculus men
tis neglexerit: statim clausus in tenebras
erroris cadat. **A**d huius similitudinē ho
minis surgere festinabat p̄pheta cū dice
ret: **I**n mandatis tuis exercebor: ⁊ cōside
rabo vias tuas. **ps. 118.** **Q**ui etesi vias
dñi tacitus in mente cōsiderat: ⁊ se exer
cere in mandatis illius festinat: quid ali
ud in semetip̄o: nisi imaginē noui hoīs re
format: quod quia in sanctorū cordib; in
cessanter agit: recte nūc de animalibus dicit

Similitudo hominis in eis.]

Post hāc vero similitudinē que nūc in
moribus tenet: quādoq; ad similitudinē
glorie peruenit. **H**inc etem̄ **J**ohānes dicit:
*Hunc filij dei sumus: ⁊ nō dum appa
ruit quid erim?* **S**cimus autē quoniā ap
paruerit similes ei erim? **1. Job. 3.** **Q**ui
mor vnde hoc fieri valeat: adiūgit dicens
Quoniā videbimus eū sicuti est. **E**sse ete
nim dei est eternū hāc gr̄a in cōmutabilē
permanere. **N**am omne qd est mutabile
desinet esse qd fuit: ⁊ incipit esse quod nō
fuit. **D**ei vero esse est dissimiliter nūq; es
se. **U**nde ad moysen dicit: *Ego sum q̄ sum.*
Exo. 3. ⁊ dices filijs israel. **Q**ui est: misit
me ad vos. **J**acobus q; ait: *Apud quē nō
est trāsmutatio: nec vicissitudinis obumbra
tio.* **Jaco. 1.** **I**taq; per **J**obez dicit: *Simi
les ei erimus: qm̄ videbimus eū: sicuti est.*
Quia per hoc qd aspiciū eius essentia
nature: a mutabilitate nostra liberati figi
mur in eternitate. **I**mmutabimur quippe
in ip̄o quē videbimus: qz morte caremus
videndo vitā. **M**utabilitatē nostrā trans
cendem; videndo imutabilitatē: corru
ptionē nullaten; tenebimur vidēdo in coru
ruptionē. **E**rit autē tūc similitudo hoīs eri
am in corpibus nris. **H**inc etem̄ per pau
lū dicit: *Mira p̄uersatio in celis est.* **Phil
3.** **U**nde etiā saluatorē expectamus dñm
iesum xpm; q̄ reformauit corpus hūilitatē
nostrē p̄figuratiū corpi claritatis sue. **E**rit
tūc electorū corpa claritati dñici corporis
p̄figurata: q̄ ⁊ si equalitatē glorie eius nō
hnt per naturā: similitudinē tñ p̄figuratiōis
eius habebūt per gr̄a. **Q**uā itaq; similitudo
vite ei; nūc in morib; trahit electorū: ⁊ tñ
resurrectiōe sequit; similitudo eternitatis in
mente: qm̄ videbim; eū sicuti est. **E**t qz si
similitudinē qz illius etiā corpa nra percipi
ēt: in configuratiōe dicat.

Recte de sanctis animalibus similitudo hominis in eis.]

Hec nos in expositiōis exordio s̄libasse suf
ficiar: vt loqundi virt; silētio refora: ad id a
gāda misteria q̄ sequūt robustior: exurgat

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Tertium enim sumus: quia ipse de quo loquimur habemus adiutores: qui uiuit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculorum amen.

Explicit omelia. II.

Incipit Omelia. III. que interpretatur primum capitulum ab illa parte. Quattuor facies unius: usque ad illam partem in eodem capitulo. Similitudo autem uultus eorum facies hominis et facies leonis.

Sancta quattuor animalia que prophetie spiritu futura preuident: subtili naratione describitur cum dicitur:

Quattuor facies unius: et quattuor penne unius.]

Quid per faciem nisi noticia? et quid per pennas: nisi uolatus exprimit? Per faciem quippe uniusque cognoscit: per pennam uero in altum autem corpora subleuant. Facies itaque ad fidem pertinet: penna ad contemplationem. Per fidem namque ab omnipotenti deo cognoscimur: sicut ipse de suis ouibus dicit: Ego sum pastor bonus: et cognosco oues meas: et cognoscunt me mee. **Iobis. 10.** Qui rursus ait: Ego scio quod elgerim. **Iobis. 13.** Per contemplationem uero: quod super nosmetipsos tollimur: quasi in aera leuamur. Quattuor ergo facies unius sunt: quia si requiras: quid **Matheus** de incarnatione domini sentiat: hoc nimirum sentit quod **Marcus**: **Lucas** et **Iohannes**. Si queras: quid **Iohannes** sentiat: hoc percul dubio quod **Lucas** **marcus** et **matheus**. Si queras: quid **marcus**: hoc quod **matheus** **Iobes** et **lucas**. Si queras quid **lucas**: hoc quod **Iobes** **matheus** et **marcus** sentit. Quattuor ergo facies unius sunt: quia noticia fidei qua cognoscunt a deo: ipsa est: in uno que est similis in quattuor. Quicquid enim in uno inuenis: hoc in omnibus simul quattuor recte cognosces. Et quattuor penne unius: quod

dei omnipotentis filium dominum nostrum iesum christum simul omnes concorditer predicant: et ad diuinitatem eius mentis oculos leuantes penna contemplationis uolant. Euangelistis statim ergo facies ad humanitatem domini pertinet: pena ad diuinitatem: quia in eo que corporeum aspiciunt: quasi facies intendunt. Sed dum hunc esse incircumscribitur: atque in corporeum ex diuinitate adnunciant: per contemplationis pennam quasi in aere leuant. Quia itaque una est fides incarnati deus eius in omnibus: et per contemplationem diuinitatis eius in singulis: recte nunc dicit:

Quattuor facies unius: et quattuor penne unius.]

Sed que uirtus esset: si fide atque contemplationem domini habentes predicatores illius sancta opera non haberent. Sequitur.

Et pedes eorum pedes recti.]

Quid per pedes nisi gressus actuum designant? Quattuor ergo animalium pedes recti esse describunt: quia sanctorum euangelistarum atque omnium perfectorum opera ad sequendam iniquitatem non sunt reuerta. Hi autem pedes rectos non habent: qui ad mala mundi que reliquerant reflectunt. De quibus scriptum est. **Canis reuersus ad suum uentrem: et sus lora in uolutabro luti. 2. Petri. 2.** Dolebat de quibusdam doctor egregius quod pedum recitudo retro reuertentibus per increpationem dicebat. Quo modo conuertimini iterum ad in firmam et ege na elementa: quibus uenno seruire uultis dies obseruatis et tempora et annos: timeo uos ne forte sine causa laborauerim in uobis. **Gal. 4.** Qui alios admonet dicit: Propter quod remissas manus et soluta genua erigite: et gressus rectos facite pedibus uestris. **Heb. 12.** Et uero in eisdem scriptis predicatores uite grauitas fortitudo atque discretio monstraret: recte subiungit.

Planta pedis eorum quasi planta pedis vituli.]

Quia enim predicatorum sancti hominum nomine designant: docet paulus apostolus legis

testimoniū exponens. Non obdurabilis os bouis trituratus. 1. Corin. 9. Deutro. 25. In sanctis ergo predicatoribus plāta pedis est vituli: scz mature incedens: et fortis et diuisa: quia vnusquisq; predicator et uenerationē habet in maturitate: et fortitudinē in opere: et diuisionē vngule in discretiōe. Non em̄ facile predicatio ei⁹ accipit: si leuis in moribus esse videat. Et nulla erit maturitatis ostensio: si cōtra aduersa omnia non affuerit operis fortitudo. Virtutis autē meritū ipsa fortitudo operis amittit: si discretio in intellectu nō fuerit. Ecce em̄ sacram scripturā legitimus: si omnia ad litterā sentimus. Virtutē discretiōis amissimus: si omnia ad spiritalē allegoriā ducimus: similiter indiscretiōis stulticia ligamur. Regūt enim sacra eloquia p̄dicatores sancti: et aliquādo in hystoria litterā suscipiūt: aliquādo vero per significationē littere spiritū requirūt. Et modo bona facta patrū precedentū sicut iuxta litterā inueniūt: imitāt. Modo quēdā que iuxta hystoriā imitanda nō sunt: spiritaliter intelligūt: et ad profectū tendūt. Quid ergo aliud p̄dicatores sancti in suo opere: nisi in pede vngulā findūt? De quibus adhuc apte subdit.

¶ Et scintille quasi aspect⁹ eris candentis.]

¶ Es metallū valde sonoz est: et recte voces predicantiū eri comparant. Quia in omnē terrā exiuit sonus eoz: et in fines orbis terre verba eoz. ps. 18. Bene autem es cādens dicit: quia vita predicantiū sonat et ardet. Ardet em̄ d̄siderio: sonat, verbo. Es ergo candens: est predicatio accēsa. Sed de cādenti ere scintille procedūt: quia de eoz exhortatiōibus verba flammantia ad aures audiētiū procedūt. Recte autē predicatorū verba scintille appellata sunt: qui eos quos in corde tetigerint: incendunt. Considerandū quoq; est qd scintille subtiles valde et tennes sunt: quia cū predicatorēs sancti de celesti patriā loquūtur: non tantū valent ap̄ire ver-

bo quantū possunt ardere d̄siderio: et ex eoz lingua: quasi quēdā ad nos scintille veniūt: quia de celesti patriā in eoz voce vix tenue aliquid cognoscit: quod tamen ab eis nō tenuiter cremat. Itēq; em̄ celestem gloriā aut tantū videre sufficit quātū est: aut tantū loqui preualēt: quātū vidēt. Candens ergo es scintillas p̄icit quādo vix tenuiter p̄dicatoz loqui sufficit hoc: vnde ip̄o fortiter ignescit. Diuina autē pietate agit: vix ip̄is scintillis tenuissimis audiētis animus inflammet. Quia sunt quidā qui vix parua audiūt: maiorē d̄siderio replētur: et inde perfecte in deo amore ardēt: vnde vix tenuissimas verborū scintillas acceperūt. Verbū quippe predicatoris semen in corde audiētis est: et auditor bonus: inde profert postmodū magnā messem sciētie: vnde parū p̄i acceperat sonū lingue. Cui rei bene cōcinit factū in vidua ab helyseo p̄pheta miraculū: que ne duos filios auferēt creditore amitteret: p̄pheta dicit obediuit: et ex eo qd parū olei habebat: per vasa vacua es fudit: que cicta post vsq; ad summū repleta sunt: et ex eoz repletiōe mulieris creditoris sui debito est soluta. 4. Regū. 4. Que videlicet mulier quā aliā: nisi sanctā ecclesiā signat: duoz populoz: id est iudaici et gentilis: quasi duoz filioz matris. Que prius ex peruerso opere per calidi spiritus suasionē: quasi quēdā peccati nummū a creditore acceperat: et duos quos in fide genuit: amittere filios timebat. Sed p̄phete verbis: id est scripture sacre p̄ceptis obediēs: ex paruo quod habebat olei vasa vacua infudit: quia dum ab vnus ore doctoris: parū quid de amore diuinitatis multoz vacue mētēs audiunt: exuberātē gr̄a vnguento diuini amoris vsq; ad summū replent. Et iam nunc multoz corda que prius fuerāt vacua vascula vngento spiritus plena sunt: que ex paucitate olei solummodo infusa videbant. Quod dū alijs atq; alijs dat: et ab auditoribus fides accipit: sarepta mulier videlicet sancta ecclesia sub creditoris sui iam

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

debito non tenetur. Sequitur.

¶ Et manus hominis sub penis eorum in quattuor partes.]

¶ Possunt hoc in loco per quattuor partes regionis quattuor partes mundi accipi. scilicet: oriens: occidens: meridies: et septentrio: quia sanctorum predicatio auctore deo in circuitu mundi partibus est egressa: possimus etiam per quattuor partes principales quattuor virtutes accipere: ex quibus relique virtutes oriuntur: videlicet: Prudentia: fortitudo: iusticia: atque temperantia quas nimirum virtutes tunc veraciter accipimus: cum earum ordine custodimus. Prima quippe prudentia. Secunda fortitudo. Tercia iusticia. Quarta temperantia est. Quid enim potest potest prudentia si fortitudo deest? Scire etenim cuiquam quod non potest facere pena magis est quam virtus. Sed qui prudenter intelligit quod agat: et fortiter agit quod intellexerit: iam pseudubio iustus est: sed eius iusticia temperantia sequi debet. Quia plerisque iusticia si modum non habet: in crudelitate cadit. Ipsa ergo iusticia vere iusticia est: que si temperantie freno moderatur: ut in zelo quo quisque seruet: sit etiam temperans: ne si plus serueat: perdat iusticiam: cuius seruare moderamina ignorat. Due autem sunt predicatores sanctorum vite actiua scilicet et contemplatiua. Sed actiua prior est tempore quam contemplatiua: quia ex bono opere tendit ad contemplationem. Contemplatiua autem maior est merito quam actiua: quia hec in usu presentis operis laborat: illa vero sapienter in ultimo venturam iam requiem degustat. Quid itaque per manus nisi actiua? et quid per penas: nisi contemplatiua vita designatur? Manus ergo hominis sub penis eorum est: id est virtus operis sub volatu contemplationis. Quod bene in euangelio due ille mulieres designat: martha scilicet et maria. Martha etenim satagebat circa frequens ministerium: maria autem sedebat ad pedes domini et audiebat verba eius. Luca. 10. Erat ergo vna intenta operi: altera autem contemplationi. Vna actiue seruebat per exteri-

us ministerium: altera contemplatiue per suspensionem cordis in verbum. Et quis actiua bona sit: melior tamen est contemplatiua: quia ista cum mortali vita desinit: illa vero immortalis vita plenius excrescit. Unde de dicit. Maria optimam partem elegit: que non auferet ab ea. Ibidem. Quia igitur actiua minor est merito quam contemplatiua: recte nunc dicit: Manus hominis sub penis eorum. Nam et si per actiua boni aliquid agimus: ad celestem tamen desiderium per contemplatiua volumus. Unde et apud moysen actiua seruitus: contemplatiua autem libertas vocatur. Et cum vtraque vita ex dono sit gratie: quod diu tamen inter proximis viuimus: vna nobis in necessitate est: altera in voluntate. Quis enim cognoscens deum ad eius regnum ingredi nisi bene prius operaretur? Sine contemplatiua ergo vita intrare possunt ad celestem patriam: que bona que prius operari non negligunt. Sine actiua autem intrare non possunt: si negligunt operari que possunt. Illa ergo in necessitate hec in voluntate est. Illa in seruitute: ista in libertate. Hinc est etiam quod ad Moysen dicitur: Si emeris seruus hebreorum: sex annis seruiet tibi: in septimo egredietur liber gratis. Cum quali veste intrauerit: cum tali exeat. Si habet uxorem: et uxor egredietur simul: si autem dederit illi dominus uxorem et peperit filios et filias: mulier et liberi eius erunt domini sui: ipse vero erit cum vestitu suo. Quod si dixerit seruus: diligo dominum meum et uxorem ac liberos: non egrediar liber: offerat enim dominus dijs et applicabit ad hostium et postes: perforabitque aurem eius subula: et erit seruus in seculum. Exod. 21. Paulo latius testimonium dedimus: ut distinctionem seruitutis atque libertatis in vtraque vita mostremus. Sed onerosum esse non debet: si hoc exponendo exequimur: unde ipsa hec que diximus affirmemus. Hebreus enim transiens interpretatur. Et seruus hebreus emittitur: quando vnusquisque qui iam ab hoc seculo mente transiit: seruitio omnipotentis dei subdit. Ille etenim vere deo seruire appetit: qui ab hoc seculo mente transire videt

erit. Sic moyses trāsīuit vt videret vīfū
 Sic dauid; cū videret impiū exaltatū ⁊ ele
 uatū super cedros libani trāsīuit: ⁊ ecce
 nō erat. ps. 36. Quia iniquoz potentias
 esse magnū aliquid fortasse credimus: ni
 si ad permanēs seculū mente trāseamus.
 Seruus vero hebreus emptus sex annis
 seruire precipit: ita vt in septimo anno li
 ber exeat gratis. Quid em̄ per senarium
 numerū: nisi actiue vite perfectio designa
 tur? Quid per septenariū: nisi cōt empla
 tiua exprimit. Ser ergo annis seruit: ⁊ se
 ptimo egreditur liber: qui per actiua quam
 perfecte exhibuerit: ad contemplatiue vi
 te libertatē transit. Et notandū q̄ gratis
 liber egredit: quia hi postq̄ omnia fecerint
 dicūt se inutiles seruis: eis p̄culdubiosi
 cur ipsa actiua fuit ex munere: ita erit ex
 gratia etiā contemplatiua. Cū quali ve
 ste intrauerit: cū tali exeat. Quia oīfīno
 necesse est vt vnusquisq̄ nostrū in hoc qd̄
 incipit perseueret: atq̄ vsq̄ ad finē ope
 ris in ea quā inchoauit: intentiōe perdu
 ret. Ille quippe bene ad cōtemplatiuam
 trāsīt: qui in actiua vita intentiōis sue ve
 stē ad deteriora nō mutauerit. Et sunt nō
 nulli qui priusq̄ omnipotētis dei seruitio
 in sancta cōuersatione socient: iam bona
 operari diligūt. Sunt vero alij qui bona
 opera postq̄ ad seruitiū omnipotētis dei
 venerūt discūt. Qui ergo operationē bo
 nā ⁊ priusq̄ ad dei seruitiū veniret habe
 re studuit: hebreus seruus cū vxore em̄p
 est. Et plerunq̄ is qui talis est: potest ad
 cōtemplatiuā vitā transire: ⁊ tamen acti
 uam nō deserere. Unde ⁊ illic subdit. Si
 habens vxorē ⁊ vxor egrediat̄ simul. Cū
 eo em̄ et vxor ad libertatē egredit: qn̄ is
 qui ad contemplationē peruenit: etiā sō
 ris actionē boni operis qua p̄desse possit
 alijs: nō relinquit. Sin autē domin⁹ ve
 derit illi vxorē ⁊ pepererit filios ⁊ filias:
 mulier ⁊ liberi eius erūt dñi sui: ipse vero
 exibat cū vestitu suo. Seruo empto domi
 nus dat vxorē cum predicator: quisq̄ euz
 quē iuri omnipotentis dei: mancipauerit:
 boni actioni cōiungit. Nam ⁊ predicator

res domini vocant. Sicut helyseo p̄phe
 te de p̄dicatore suo dicit. Scis q̄ domin⁹
 tuus tollat a te? Vxor vero serui emptici
 filios ⁊ filias parit: quādo bona actio for
 tes vel teneros fructus generat. Sed mu
 lier que a domo data est: idē domo: cum
 filijs remanet: ipse vero seruus erit cū ve
 stitu suo: quia bona actio vel eiusdē bone
 actiōis fructus predicatoris mercedi re
 putant. Ipse vero in desiderij sui intentio
 ne perdurās: per supernā gratiā ad cōte
 plationē liber egredit. Ad si dixerit ser
 uus: diligo dominū meū ⁊ vxorē ac libe
 ros: nō egrediar liber. Seruus dñm suū
 diligit: quādo predicatoris verba sollicita
 mente custodit. Vxorē quoq̄ amans ⁊
 liberos liber egredi recusat: quādo acti
 uā vitam eiusq̄ fructus diligens: transire
 ad contemplatiuā non vult: quia bona se
 opera habere in miserij sui seruitute cō
 siderās: ad libertatis quietē recusat sece
 dere. Sed offerat eū domin⁹ dñs: ⁊ appli
 cet ad ostiū ⁊ posses ⁊ perforet aurē eius
 subula: vt sit ei seruus in seculo. Is enim
 qui in actiua disposuit vitam perdurare a
 domino dñs offerit: quādo a predicatorē
 suo antiquozū patrum dictis imbuif: quis
 nobis in via omnipotētis domini sacerdos
 tes fuerūt: atq̄ ad ostium ⁊ postes taber
 naculi ducit: vt de ingressu celestis habi
 taculi altius aliquid audiat: ⁊ tremēdi iu
 dicij diem subtiliter cognoscat: ne per bo
 na opera que facit: placere hominib⁹ ap
 perat. Sicq̄ auris eius subula perfora
 tur: dñ mens illius timoris dei subtilitate
 percutit: vt verbi acumine transfixa: per
 omne quod agit ⁊ ouerit ingressum regni
 semper attendere: ⁊ quasi ab ostio et pos
 ste tabernaculi perforatam aurem porta
 re. Qui erit seruus in seculum: vt esse
 post seculum liber possit. In seculo ete
 nim seruus est: qui per actiuam vitam ho
 minibus seruire disposuit: vt post sp̄re
 sens seculum ad libertatem veram valeat
 at peruenire. De qua per Paulū dicitur
 Quia ⁊ ipa creatura liberabit a seruitute
 corruptiōis in libertatē glorie filioz dei.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Rom. 8. Tunc etenim vera in nobis libertas erit: cum ad gloriam filioꝝ dei adoptio nostra peruenierit. Nunc vero non solum actiua vita in seruitute est: sed ipsa quoque contemplatio qua super nos rapimur: libertatem mentis adhuc perfecte non obtinet: sed imitat: quia illa que est intima in enigmate videtur. Ipsa tamen in qualibet sit contemplationis angustia actiua vita iam valde est latior atque sublimior: que ad quamdam mentis libertatem transit: temporalia non cogitans sed eterna. Quia itaque contemplatiua vita ad superiora euolat: et actiue vite longe superest: quadam (ut ita dicam) dignitate se curitatis sue apte nunc dicitur.

Et manus hominis sub pennis eorum.
Si vero hoc in loco homo redemptor noster accipit: manus hominis sub pennis eorum est: quia nisi dominus homo fieret: quis mentes predicantium ad celestia subleuasset. Illa que appareret animalia non volarent. Nec merito manus hominis esse sub pennis dicitur: quia de eodem redemptore nostro scriptum est. Qui cum sit splendor glorie et figura substantie eius: portansque omnia verbo. Hebr. 1. Eius ergo manus corda nostra portat: eius manus in contemplatione nos subleuat: nisi enim ut dictum est: omnipotens verbum propter homines homo fieret: humana corda ad contemplandam verbi excellentiam non volarent. Inde ergo excelsa facte sunt hominum mentes: unde inter homines apparuit humilis deus. Dicat itaque de sanctis animalibus.

Et manus hominis sub pennis eorum.]

De quibus adhuc subditur.

Et facies et pennas per quatuor partes habebat: iuncte erant penne eorum alterius ad alterum.]

Per quatuor partes: facies et pennas habet: quia in cunctis mundi regionibus predicantes demonstrant: quicquid de humanitate: qui quod de diuinitate nostri redemptoris sentiunt: quia dum incarnatum deum vbi-

que predicant: in quatuor mundi partibus faciem demonstrant. Dicitur enim esse unum cum patre et sancto spiritu annunciant: vbi que pena contemplationis volant. Quorum penne iuncte sunt alterius ad alterum: quia omnia eorum virtus: omnisque sapientia qua ceteros homines contemplationis sue volatu transcendunt: vicissim in pace sibi atque vnanimitate coniungunt. Unde scriptum est. Que sursum sunt sapientie. Iaco. 3. Sapientia primum pudica est: deinde pacifica. Et inde eiusdem suis predicantibus veritas dicitur: Habete in vobis salutem et pacem inuicem habete. Marci. 9. Penna ergo animalium alterius ad alterum iungitur: quia sanctorum predicatorum virtus atque sapientia: vicissim sibi in charitatis atque concordie pace sociatur. Penna autem alterius ab altero diuisa esset: si in hoc quoque vniuersis in sapientia euolat: habere pacem cum altero recusaret. Sequitur.

Non reuertebant cum incederent: sed vniuersum quod ante faciem suam gradiebatur.]

Pennata animalia videlicet predicatorum sancti cum incedunt: minime reuertuntur: quia sic a terrenis actibus ad spiritualia pertranseunt: ut ad ea que relinquuntur ulterius nullatenus reflectant. Quasi enim per quandam viam eis incedere est mente ire semper ad meliora. Quod contra de reprobis dicitur: Quia reuersi sunt corde in egyptum. Per semetipsum veritas dicit: Nemo mittens manum suam in aratrum: aspiciens retro aptus est regno dei. Luce. 9. Manum quippe in aratrum mittere est: quasi per quandam punctiōis vomerem ad prosperandos fructus terrarum sui cordis aperire. Sed retro post aratrum aspicit: qui post exordia boni operis ad mala reuertitur que relinquit. Quod quia electis dei minime contingit: recte nunc per prophetam dicitur.

Non reuertebant cum incederent.

Qui cur non reuertantur indicat cum subiungit.

Vniuersum quod ante faciem suam gradiebatur.]

Ante nos em̄ eterna sunt: post nos temporalia: quia ⁊ illa per gētes inuenim⁹ ⁊ ista recedētes quasi post dorsum reliquimus. Unde ⁊ magnū illud pennatū animal dicebat: qđ vsq; ad celi tercij secreta volauerat. An̄i vero que retro oblitus in ea que sunt ante extendēs me: sequor ad palmā superne vocatōis. **Phil. 3.** In anteriora etem̄ extensus eorū que retro sunt oblitus fuerat: quia temporalia despiciēs: sola que sunt eterna requirebat. Ante faciē ergo suam gradiunt̄ illud animalia: quia ⁊ ea que reliquerūt: nullo iā appetitu respiciūt: ⁊ in eternis que appetūt: sub cōtemplatiōis sue oculos boni operis pedem ponūt. Quisquis itaq; iam ante faciē suā ambulare decreuerit: magna ei cōsideratiōe pensandū est: qđ aliter retrospicit̄ ex opere: atq; aliter ex cogitatiōe. Sūt etem̄ quidā qui magna deliberāt: ⁊ peccatorū cōsicij multa ex his que possidēt: egenis distribuere pertractāt: vt culpas suas ante dei oculos misericordie viscerib⁹ redimāt. Itaq; hec operari inchoāt: ⁊ plerūq; cū operant̄ pauperis timor eorū animū concutit: atq; timētes ne egeni erga egenes tenaces sūt: seseq; ab ea quā ceperāt: bona operatiōe suspendūt. **Hi** nimirū incedētes reuerſi sunt: quia ante faciē suam ambulare noluerūt. **Cōtra** quos recte per salomonē dicit̄: Propter frigus piger arare noluit: mēdicabit ergo estate ⁊ nō dabit ei. **Prover. 20.** Qui em̄ nūc propter pauorē mentis atq; torporē bene operari negligit: cū sol iusticie in iudicio velut in estate claruerit: mēdicabit vitā: sed nō accipit: quia ppter illā bona operari ptempſit. **Alius** despectus carnis desiderijs cūcta relinquere: ⁊ omnipotentis dei se subdere seruituti pertractat: seseq; spm̄ restringere sub cōtinentie ⁊ castitatis freno deliberat: sed cū cecidisse alios etiā post castitatē conspicit: hoc spm̄ facere qđ deliberat: pertimescit. **Sitq;** vt retro per cogitatiōē redeat: qui ad anteriora respiciens: iam mētis gressibus addita ibat. **De** quo bene per salomonem dicit̄. **Qui**

obseruat ventū non seminat: ⁊ qui cōsiderat nubes: nunq; metit. **Eccles. 11.** Ventū quippe noiē malign⁹ spiritus: qui mentē temptatiōibus impellit. **Vobis** vero ap̄ pellatiōe peccatorū exprimit: qui temptatiōis impulsione cōmouet. **Qui** ergo attendit ventū non seminat: ⁊ qui cōsiderat nubes nunq; metit. **Quia** is qui temptatiōes maligni spiritus metēs: ⁊ iniquorū lapsus cōspiciens: semetipm̄ desperat: neq; nūc exerceat in bono semine opis: neq; post reficit̄ de munere iuste retributōnis. **Sunt** vero nōnulli qui bona quidē que nouerūt operant̄: atq; hec operantes meliora deliberāt: sed retractātes meliora que deliberāt immutāt: ⁊ quidē bona agūt que ceperāt: sed a meliorib⁹ que deſiderauerāt succūbūt. **Hi** nimirū ante humana iudicia stare vident̄ in ope: sed ante omnipotentis dei oculos ceciderūt in deſideratiōe. **Unde** sit plerūq; vt ⁊ bonum opus eorū minus deo placeat: quia cū pauore mētis in meliori gradu deliberatiōnis incōstanter ponit: hoc ip̄a cogitatiōis incōstantia accusat. **Sed** q; perfecti quisq; magna se discretiōis sublimitate alſ subtilitate conspicit: ne ad deteriora vnt̄ vel in opere vel in cogitatiōe dilabatur: quantū quotidie p̄ficiat incessanter pensant. **Recte** de his dicit̄.

Non reuertebant̄ cū incederent: sed vnūquodq; ante faciē suam gradiebatur.]

Inter hec igit̄ considerari liber nos: ad ista tractāda qui sumus: vnde venim⁹: ⁊ vsq; ad sacri eloquij mysteria perſcrutanda subleuamur. **Certe** in antiquis parētibus nostris cultores idolorū fuimus: sed ecce per spiritū gratie verba iam celestia rimamur. **Unde** hoc nobis: impleuit redempto: humani generis qđ per prophetā dixit. **Et** deserta in vbertatē versa aduene comedēt. **Esaie. 5.** Hec quippe prophetarū dicta deserta apud iudeos fuerunt: quia per intellectū mysticū ea excolere inquirēdo noluerūt. **Vobis** autē in vberta

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

rem versa sunt: quia et iuxta hystoriam visio
nis dicta largiente deo menti nostre spiritus
taliter sapiunt: et iam aduene comedimus
que ciues legis manducare noluerunt. Sit
gratie unigenito: sit laus eterne sapientie
qui uiuit et regnat cum patre in unitate spi-
ritus sancti per omnia secula seculorum amen.

Explicit omelia. III.

**Incipit Omelia. III. que in
terpretat in primo capitulo ab
illa parte: Similitudo autem vul-
tus eorum: usque ad illam partem:
Ubi erat impetus spiritus: il-
luc gradiebatur.]**

Per sanctum prophete spiritum pen-
nata animalia subtiliter descri-
buntur: ut per hec euangelistarum
significari personas. Quia nobis
subtilitas descriptionis aperiat: nihilque ser-
mo dei nostro intellectui dubietatis relin-
quat. Ecce enim dicit.

**Similitudo autem vultus eo-
rum facies hominis et facies leo-
nis a dextris ipsorum quattuor.
Facies autem bouis a sinistris
ipsorum quattuor. Et facies aequi-
le desuper ipsorum quattuor.]**

Ad enim quattuor hec pennata animalia san-
ctos quattuor euangelistas designat: ipsa
vniuersumque libri euangelice exordia testa-
tur. Nam quod ab humana generatione cepit
Iure per hominem Matheus. Quia per
clamorem in deserto recte designat per leo-
nem marcus. Quia a sacrificio exorsus est:
bene per vitulum lucas. Quia vero a diuini-
tate verbi cepit: digne per aquilam signi-
ficat iohannes: qui dicit: In principio erat ver-
bum: et verbum erat apud deum: et deus erat ver-
bum. Jo. i. Quod in ipsam diuinitatis substā-
tia intendit: quasi more aquile oculos in
solē fixit. Sed quia electi omnes membra
sunt redemptoris nostri. Ipse autem redem-
ptor noster caput est omnium electorum: per hoc
quod membra eius figurata sunt: nil obstat: si

etiā in his omnibus et ipse signetur. Ipse enim vni-
genitus dei filius veraciter factus est homo.
Ipse in sacrificio nostre redemptionis di-
gnatus est mori ut vitulus. Ipse per vir-
tutem suam fortitudinis surrexit ut leo. Leo
etiā apertis oculis dormire prohibetur: quod
in ipsa morte in qua ex humanitate redē-
ptor noster dormire potuit: ex diuinitate
sua immortalis permanendo vigilauit. Ipse
etiā post resurrectionem suam ascendens ad ce-
los: in superioribus est eleuatus ut aquila.
Totus ergo simul nobis est: quod et nascen-
do homo: et moriendo vitulus: et resurgendo
leo: et ad celos ascendendo aquila factus
est. Sed quia per hec animalia euangelistas
quattuor: et sub earum specie simul perfectos
omnes iam superius significari diximus: res-
tat ut quomodo vniuersumque electorum istis
animalium visionibus exprimat: ostendamus.
Omnis etenim electus atque in via domini per-
fectus: et homo: et vitulus: et leo: simul et
aquila est. Homo enim rationalis est animal: vi-
tulus autem in sacrificio mactari solet. Leo
vero fortis est bestia sicut scriptum est. Leo
fortissimus bestiarum ad nullius pauebit
occursum. Aquila ad sublimia euolat: et
irreuerberatis oculis solis radijs intendit.
Omnis itaque qui in ratione perfectus est:
homo est: et quoniam semetipsum ad huiusmodi
diuoluptate mortificat vitulus. Quia ve-
ro ipsa sua spontanea mortificatio contra
aduersa omnia fortitudinem securitatis habet.
Unde scriptum est. Iustus autem quasi leo con-
fidens absque terrore erit. Proverb. 28.
leo est. Quia vero sublimiter contemplat
ea que celestia atque terrena sunt: aquila est.
Igitur quasi iustus quisque per rationem homo.
Per sacrificium mortificationis sue vitulus.
Per fortitudinem securitatis leo. Per con-
templationem vero efficit aquila. Recte per
hec sancta animalia signari vniuersumque perfe-
ctus potest. Ad eccirco dicimus: ut ea que
de quattuor animalibus dicta sunt: pertine-
re quod etiam ad perfectorum singulos demonstre-
mus. Sed magna nobis de eiusdem euāge-
listis et sanctis predicatozibus questio oritur.
Cur homo et leo a dextris ipsorum quattuor
vitulus vero a sinistris ipsorum quattuor est

*Quatuor sunt et ipsi
euangeliste et omnes
sunt in filiis
et in filiis
et in filiis
et in filiis
et in filiis*

se perhibet. **N**ec enim sine admiratione est cur duo illa a dextris: et unum hoc a sinistris esse dicit. Et rursum querendum: cur aquila non a dextris vel sinistris: sed desuper ipsoz quattuor esse memorat. Quas itaqz nobis quæstiones obiecit: quas oportet aperiente domino dissoluamus. Homo igitur et leo a dextris: vitulus vero a sinistris esse perhibet. A dextris etenim letitia: a sinistris vero tristitia habentur. Unde et sinistrum nobis esse dicimus: hoc quod aduersum esse putamus: et sicut prefati sumus per hominem incarnatio: per vitulum passio: per leonem vero auctoris nostri resurrectione designat. De incarnatione autem virginis filij qua redempti sumus omnes electi letati sunt. De morte vero illius ipsi electorum primi sancti apostoli præstati: qui iteque de eius resurrectione gauisi sunt. Quia ergo et natiuitas et resurrectio leticiam discipulis præbuit: quos eius passio contristauit: homo et leo a dextris: vitulus vero a sinistris eius fuisse describit. Ipsi namque euangeliste sancti de eius humanitate gauisi sunt: de eius resurrectione contristati: qui de eius passione fuerat contristati. Homo ergo et leo eius a dextris est: quia redemptoris nostri eos incarnatio uiuificauit: resurrectio confirmauit. Sed vitulus a sinistris: quia mors illius eos ad momentum temporis in infidelitate præstrauit. Iure autem locus aquile non iuxta: sed desuper esse describit: quia siue per hoc quod eius ascensionem signat: seu quod uerbum patris dei apud patrem esse denunciat: super euangelistas ceteros uirtute contemptum platiōis excreuit. Cum quibus et si simul de eius ueritate loquitur: hanc tamen omnibus subtilius contemplant. Sed si aquila cum tribus alijs adibet quattuor a alia esse memorantur: nimirum quomodo desuper ipsoz quattuor esse describit: nisi quod lobes per hoc quod in principio uerbum uidit: etiam super semetipsum transiit. Nam nisi et se transisset: uerbum in principio non uidisset. Qui ergo et semetipsum transgressus est: non iam solummodo super tria: sed adiuncto et se super quattuor fuit. Sequitur.

Et facies eorum et penne eorum

rum extente desuper.]

Facies et penne extente desuper describitur: quod omnis intentio omniumque contentio sanctorum super se tendit: ut illud possit adipsi quod in celestibus appetit. Siue enim bono operi seu uero inuigilet præter platiōis: tunc ueraciter hoc quod agit bonum est: quoniam ei concipere concupiscit a quo est. Nam qui bona agere uidetur: et per hoc non deo: sed hominibus placere desiderat: intentionis sue faciem deorsum premit. Et qui ita in sacro eloquio ea que diuinitatis sunt: contemplant: ut per hoc quod intelligit: occupari ad quæstiones possit: quia non dulcedine quæstite beatitudinis faciam appetit: sed doctorem uideri: iste nimirum intellectus sui pennas desuper non extendit. Sed quoniam sensus sui uigilantiam in terreno appetitu occupat: pennas quas leuare in alium et quibus subleuari ipse potuit: in imis deponit. Quia in re pensandum est ut esse bonum quod agit: in intentionem semper ad celestia leuet. Qui enim per bona que facit terrenam gloriam concupiscit: penas suas et faciem deorsum deprimunt. Hinc enim per prophetam de quibusdam dicitur. Victimam in profundum deferent. **O**secro. Quid enim sunt aliud lachryme ofonit nisi uictime oblationis nostre: sic scriptum est. Sacrificium deo spiritus tribulatus. ps. 50. Et sunt nonnulli qui ita in prece lamenter afficiunt: ut aut eterna comoda acquirant: aut hominibus sancti esse uideantur. Quid isti nisi uictimas in profundo deferunt: qui per hoc quod in timo sunt qui requirunt: orationis sue sacrificium deorsum deponunt. Electi autem quod et in bono opere omnipotenti deo placere appetunt: et per premissam platiōis gratiam eternam iam beatitudinem degustare concupiscunt: facies et pennas desuper extendunt. Sequitur.

Due penne singulorum iungebantur: et due tegebant corpora eorum.

Dictum fuerat. Et facies et penne eorum extente desuper atque mox subiunctum est hoc quod per tulimus: quod due penne singulorum iungebantur. **U**bi apte intelligitur: quod exte debant desuper et iungebant. Due uero tegebant corpora eorum. Quid autem pennas aialium: nisi ale noian.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Quia in re nobis diligenti perscruta-
tione querendū est: que sint quattuor pē-
ne san- torz: ex quibus due superius extē-
se iungunt: due vero eoz corpora tegūt
Si enī vigilanter aspiciamus: quattuor es-
se virtutes inuenim⁹: que a terrenis acti-
bus omne pennatū anīal leuant. In futu-
ris videlicet amor ⁊ spes: de p̄teritis autē
timor ⁊ penitētia. Penne ergo sibimet
iūcte superius extendunt: qz sanctorz mē-
tē amor ⁊ spes ad superna eleuant. Que
apte quoq; cōiuncte nominant: quia electi
p̄culdubio: ⁊ amāt celestia que sperāt: et
sperant que amāt. Due vero corpora cōs-
tegūt: quia timor ⁊ penitētia ab om̄ipotē-
tis dei oculis eoz mala p̄terita abscon-
dūt. Due itaq; vt dictū est penne iungū-
tur sursum: quādo amor ⁊ spes electoz cor-
da ad superiora eleuāt: ad celestia suspen-
dūt. Due autē penne tegūt corpora: quā-
do eoz mala p̄terita a p̄spectu eterni iu-
dicis timor ⁊ penitētia abscondūt. In eo
enī quod se peccasse meminerūt: quia per-
timescūt ⁊ desent: quid aliud q̄ corpus co-
operiūt: qui peccata carnalia per superdu-
cta bona opera a districto examine abscon-
dūt. Scriptū quippe est. Beati quoz re-
misse sunt iniquitates: ⁊ quoz tecta sunt
peccata. ps. 31. Peccata enī tegimus cū
bona facta malis actibus supponimus.
Omne enī quod operis inferius ponit: ⁊
hoc vnde operis desuper ducit. Quādo
ergo abdicamus mala que fecim⁹: ⁊ eligi-
mus que faciamus bona: quasi tegimē ei-
res supducimus: quā erubescim⁹ videre.
Qualibet enī sancti viri in hac adhuc vi-
ta sunt: habēt tamen qd ante dei oculos
operire debeāt. Quia om̄ino est impossi-
bile vt aut in opere: aut in locutioe: aut in
cogitatioe nunq̄ delinquāt. Unde ⁊ bea-
tus Job qui perfecta quidē hominib⁹ dis-
serat: dei tamen vocē audiens: seipm̄ de
īpa sua perfecta locutioe reprehendēs di-
cebat. Manū meam ponā super os meū.
Job. 39. In manu quippe opatio: in ore
locutio est. Manū ergo sup os ponere est
peccata locutiois per virtutē boni operis

tegere. Libet fratres charissimi ad hui⁹
rei testimoniū magistrū gentium vocare:
qualiter sanctū illud animal alis quatuor
innitat aspiciere: ex quib⁹ duabus ad su-
periora euolat: duabus vero pēnis corp⁹
cōtegit: quia p̄terita que egerat abscon-
dit. Videamus igit quātus hūc amor: ad
celestia eleuet. Mibi viuere xps est ⁊ mo-
ri lucrū. Phil. 1. Cognoscimus quanta
spe ad superiora tollit. Nostra cōuersatio
ī celis est: vnde etiā saluatorē expectam⁹
dominū nostrū Iesum xpm. Phil. 3. Vi-
deamus si ⁊ in tātis virtutib⁹ positus ad
huc timet. Castigo corpus meū ⁊ in serui-
tutē subijcio: ne forte cū alijs predicaueri
īse reprobus efficiar. 1. Corinth. 9. Co-
gnoscimus si hunc mala fecisse peniteat.
Ego sū minimus apostolorz: qui nō sum
dignus vocari ap̄lus: quia perfect⁹ sum
ecclesiā dei. 1. Corinth. 25. In cui⁹ ver-
bis quid aliud q̄ duritia nostre mētis ac-
cusat: quia īse plangit qd ante baptisma
cōmiserat. Hos dō ⁊ post baptisma multis
ta commisimus: ⁊ tamē flere recusamus.
Quattuor itaq; pēnis sancta anīalia vni-
tur: qz per amorē ⁊ penitentiā facta in se
illicita deplorāt. Sed qz dictū est. Due
penne singuloz iungebant. Hoc fortasse
intelligit: qz nō pennas pprias eleuātes
iungāt: sed vnus ad alterū penne coniu-
cte sunt: vt penne videlicet eleuate vicis-
sim sibi in cōiunctioe cōcordent. Quia in
re questio orit: quia si due penne que ele-
uant amorē ⁊ spem. Due vero que corpo-
ra cōtegit: timorē ⁊ penitentiā designāt.
Cur due que extense sunt: dicuntur esse
coniuncte: ⁊ due que corpus cōtegit nō
dicunt. Sed hac in te facilis largiēte do-
mino ratio occurrit. Ad sanctorz penne
coniuncte sunt amor ⁊ spes. Due vero pen-
ne que corpora cōtegit: sibimetipsis ad
alterutrū coniuncte nō sunt: timor ⁊ peni-
tentia. Dauid enī pro lapsu carnis timē-
do ⁊ penitēdo affigit. Petrus casū perfi-
dē p̄terite persecutiois plangit. Omnes
tamen vnā patriā appetūt: ad vnū aucto-

rem omnium peruenire festinat. Due ergo singulorum penne coniuncte sunt: et due non sunt: quia per amorem et spem: unum est quod desiderant. Sed per timorem et penitentiam diuersum est quod deplorant. Sequitur.

Ervnuquodque eorum ante faciem suam ambulabat.]

Pictum superius fuerat. Annuquodque eorum ante faciem suam gradiebat: nunc autem dicit. Coram facie sua ambulabat. Ita itaque repetita videtur esse sententia. Sed quia coram in presenti dicimus: possumus subtilius inquirendo discernere: quod aliud sit ante faciem ambulare: atque aliud in presenti. Ante faciem quippe ambulare est anteriora appetere. In presenti vero ambulare est sibi in presenti ablatum non esse. Omnis etenim iustus qui vitam suam sollicitus aspicit: et diligenter considerat quantum cotidie in bonis crescat: aut fortasse quantum a bonis decrescat. Ite quia se ante se ponit: coram se ambulat. Quippe qui vigilanter videt: vtrum surgat: an desinat: quisquis vero vite sue custodia negligit discutere: quae agit: quae loquitur: quae cogitat: aut despicit: aut nescit: coram se ipse non ambulat. Quia qualis sit in moribus suis vel actibus ignorat: nec sibi in presenti presens est: qui semetipsum cotidie exquirere: atque cognoscere sollicitus non est. Ille autem veraciter se ante se ponit sibi in presenti est: qui se in suis actibus tanquam alium attendit. Nam sunt multa peccata quae committimus: sed lectico nobis graua non videntur: quia priuato nos amore diligentes: clausis nobis oculis in nostra deceptio blandimur. Unde fit plerumque ut et nostra graua leuiter et priorum mala leuiter grauitur iudicemus. Scriptum quippe est. Erunt homines seipsum amantes. i. i. Timoth. 3. Et scimus quia vehementer claudit oculos cordis amor priuatus. Ex quo fit ut hoc quod nos agimus et graue esse non estimamus. Plerumque agamus a proximo: et nimis nobis detestabile esse videatur. Sed quare hoc quod in nobis vile esse videbatur: graue esse videtur in proximo: nisi quia nec

nos sicut proximum: nec proximum conspiciamus sicut nos. Si enim nos sicut proximum aspiceremus: nostra reprehensibilia districte videremus. Et rursum si proximum aspicerem: ut nos: nunquam nobis eius actio appareret intolerabilis: qui sepe fortasse talia egimus: et nil nos proximo intolerabile fecisse putabamus. Hoc male diuisum mentis nostre iudicium corrigere: per legis preceptum moyses studuit: cum dixit ut iustus deberet esse modicus: equusque sextarius. Leuit. 19. Hinc salomon ait: pondus et pondus: mensura et mensura: virtusque abhominabile est apud deum. Proverb. 20. Scimus quia in negotiorum duplici pondere aliud maius: aliud minus est. Nam aliud pondus habet ad quod pensant sibi: et aliud pondus ad quod pensant proximo. Ad vandum pondera leuiora: ad accipiendum vero graua preparant. Omnis itaque homo qui aliter pensat ea quae sunt: et aliter ea quae sunt: sua sunt pondus et pondus habet: virtusque autem abhominabile est apud deum. Quia si sic proximum ut se diligeret: hinc in bonis sicut se amaret: et si sic se sicut proximum aspiceret se in malis sicut proximum iudicaret. Debemus ergo nosmetipsos sollicitos sicut alios videre: nos quoque ipsos ut deus est: ante nos ponere: ut penitentiam animam imitantes incessanter: ne nesciamus quod agamus: coram facie nostra semper ambulemus. Peruersi autem sicut paulo ante iam diximus: coram facie sua non ambulat: quia ea quae agunt nunquam considerant: ad interitum tendunt: in prauis actibus exultant. De quibus scriptum est. Qui letant cum malefecerint: et exultant in rebus pessimis. Proverb. 2. Sepe vero iustus qui eos conspiciat desinet: sed ipsi freneticorum more plangunt et rident. Alii indigentibus de rebus propriis multa largiunt: sed cum occasione tempus inuenerint indigentes opprimunt eosque qui bus valuerint rapinis deuastant: ponunt ante cogitationis suae oculos bona quae faciunt: et non ponunt pessima quae committunt. Hi vbi delicta coram facie sua non ambulat: quasi sibi in presenti presens essent: cuncta subtiliter

pondus et pondus

Nota

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

que agunt viderent: qualiter bona opera malis actibus perdāt: agnoscerēt. Sicut scriptū est. Et qui mercedes cōgregauit: misit eas in sacculū pertusum. **Agg. i. 1.** De pertuso quippe saculo aliūde exit: qđ aliunde mittit: quia indiscete mētis mercedē que ex bono opere acquiri: nō aspiciūt: quomodo ex malo opere perdat. Alius castitatē seruat corporis seq; vigilāter circūspicit: ne quid foris respēnsibiliter admittat: suis cōtentus est: aliena nō diripit: sed tamē in corde odiū fortasse contra proximū seruat: cum scriptū sit. Qui odit fratrem suū homicida est. **J. Jobis. 3.** Considerat qđ sit mūdus foris in opere: et non perpendit qđ sit crudelis in mente. Quid iste: nisi sibi metip̄i absens est: qui in cordis sui tenebris ābulat: et ignorat. Alius iam aliena nō diripit: iam corpus ab immūdicia custodit: iam mēte pura p̄ximū diligit: et maloz p̄teritoz cōsciū lamētis se in precibus afficit: sed finita p̄ce letat: de quibus in hoc mūdo gaudeat requirit: et temporalibus gaudijs egentē animā dimittit: nec curat ne in eo lachrymarū mensurā immoderata gaudia transeāt. Sitq; vt bonū minime ridēdo perdat quod plangēdo lucratus est. Sic itaq; coram facie sua nō ambulat: quia dāna que ve patit: cōspicere recusat. Scriptū quippe est. Cor sapientiū vbi tristitia est: et cor stultoꝝ vbi leticia. **Eccl. 7.** In cōtēto ergo que agimus diligēter nosmetip̄os cōspicere interius et exterius debemus: vt pennata anālia sequentes nobis in metip̄is presentes simus: et corā facie nostra semp ambulemus: habētes adiutorē vnicū patris Iesum xp̄m dominū nostrū: qui cū eo viuūt et regnat in vnitāte spiritus sancti de us per omnia secula seculoꝝ amen.

Explicit omelia. III.

Incipit Omelia. V. que interpretat in primo capitulo ab illa parte: Ubi erat impetus spiritus illuc gradiebant: vsq; ad il-

lam partem. **Cūq; aspicerē anī: mala apparuit rota vna.]**

O Quā mira est p̄funditas eloꝝ quoz dei: liber huic intende: re: liber eius intima gratia dūce penetrare. Hāc quorēns ad intelligendū discit: quid aliud qđ filiarū opacitatē ingredimur: vt in eius refrigerio ob hui' seculi estibus abscondamur: Ibiq; viridissimas sententiarū herbas legēdo carpinus: tractādo ruminamus. In ea locutiōe que ad vos fratres charissimi ad huc subtilius virtus exprimit: vt ad eoz imitacionē nos quoq; infirmi et despiciabiles inquantū dño largiēte possum' extēdamur. Ecce em̄ dicit **Ubi erat impetus spiritus: illuc gradiebantur.]**

In electis et reprobis diuersi sunt impetus: in electis videlicet impetus spiritus: in reprobis ipetus carnis. Impetus quippe carnis ad odiū: ad elationē: ad immūditatē: ad perfidiā: ad desperationē: ad iram: ad iurgia: ad voluptates animū impellit. Impetus vero spiritus: ad charitatē: ad humilitatē: ad continentia: ad largitatē misericordie: ad interiorē profectū: ad pietatis opera: ad eternoꝝ fidem: ad spem sequētis gaudijs: ad paciētia: ad pacē: ad considerationē vite mortalis: ad lachrymas mentē pertrahit. Unde necesse est vt magna semper cura cōsiderare debeamus in om̄e quod agimus: quis nos impetus ducat: vtrū nostra cogitatio per impetū carnis: an per impetū spiritus impellat? Amare etēn terrena: temporalia eternoꝝ preponere: exteriora bona nō ad vsum necessariū habere: sed ad voluptatem cōcupiscere: vltionē de inimico querere: de emuli casu gaudere impetus carnis

nis est. At contra amare celestia: cōtem-
pnere transitoria: nō ad fluxum volupta-
tis transitorie: sed ad usum necessitatis que
vere de inimici morte tribulari impetus
spiritus est. Et quia perfecti quicquid in
istis se semper virtutibus exercēt. Recte
nūc de sanctis animalibus dicitur:

**Ubi erat impetus spiritus:
Illic gradiebantur.]**

[Sed sciendū nobis est q̄ plerūq; ad spē
tus carnis se sub velamine spiritalis im-
petus palliat: et qd carnaliter facit: men-
tis sibi ipsa cogitatio: quia hoc spiritaliter
faciat. Nam sepe iracūdie stimulus victus
contra delinquētes zelo viciscende iusti-
cie plusq; necesse est inflammat: et iusticie
limitē in v̄tione transiēs: agit crudeliter
qd se iuste agere suspicat. Impetus igit
carnis huic sub specie spiritus velat⁹ est:
quādo hoc quod recte alis iuste agi credi-
tur: sub discretiōis moderamine nō tene-
tur. Et sepe alius nimie māsuētudini stu-
dēs: subiectoz vicia aspicit: atq; hec per
feruorē zeli corrigere recusat: que in eis
erudeliter nō corrigendo multiplicat: atq;
q̄ vt eius lentitas tibi sit et subiectis int-
imica: qui torporē mentis sue: quia patie-
tiā deputat: per carnis spiritū ab impetu
spiritus elongat. Prima ergo nos cogi-
tatio in requisitiōe nostrī cordis debet ex-
cutere: ne ad quedā que agim⁹ per aper-
tū carnis impetū ducamur: ne prius dele-
ctatiōibus animus seductus mala esse co-
gnoscat: et tamē faciat. Secūda vero nos
cura debet vigilātes reddere: ne se impe-
tus carnis: quasi impetus spiritus latēter
subijciat: et culpas quas agim⁹ nobis vir-
tutes fingat. Sciendū vero est: quia gras-
uiores culpe sunt: que supduca specie vir-
tutes imitant: quia ille in aperto cognite
animū in confusiōe dei cū: atq; ad peni-
tentiā trahūt: iste vero nō solū in peniten-
tiā nō humiliant: sed etiā mentē operan-
tis eleuāt: dum virtutes putant. Hoc au-
tē quod de sanctis animalibus dictū superi-
us fuerat: vt alius cōfirmet itē replicat

**Non reuertebant cum am-
bularent.]**

Et electi quicquid sic ad bona tendūt: vt ma-
la perpetrāda non redeāt. Qui em̄ perse-
uerauerit vsq; in finē: hic salu⁹ erit. Ma-
thi. 1. et. 4. Et sicut per salomonē dicitur:
Iustoz semita quasi lux splendēs p̄cedit
et crescit vsq; ad perfectū diē. In eoz nā:
q̄ animo bonū desiderū atq; intellectus
lucis intime iā pars diet est: sed quia vsq;
ad finē vite in virtute proficiūt: ad perfe-
ctū diem tunc veniūt: quādo ad regna ce-
lestia perducti: in ea lucē quā desiderant:
tam minus aliquid nō habebūt. Sequit̄

**Et similitudo animalium et
aspectus eorum quasi carbonuz
ignis ardentium: et quasi aspe-
ctus lampadarum.]**

Aspectus animalū carbonib⁹ ignis ar-
dentibus atq; lampadibus comparant̄.
Quisquis em̄ carbonē tangit incendit̄:
quia qui sancto viro adheret ex eius assi-
duitate visionis: vsu locutiōis: exemplo
opis accipit vt accendat̄ in amorē verita-
tis: peccatoz suoz tenebras fugiat: In de-
siderio lucis exardescat: vt iā p̄ verū amo-
rē ardeat: qui p̄us in iniquitate tū mortu⁹
quantū frigidus iacebat. Lampades dō
lucē suā longius spargūt: et cū in alio loco
sint: in alio resplendēt. Qui em̄ spiritu p̄-
pheticie: verbo doctrine: miraculoz pollet
grā: huius opinio longe lateq; vt lāpas
lucet: et quicquid bona eius audiūt: q̄ p̄ hec
ad amorē celestū surgunt: in eo qd se per
bona opera exhibent: quasi ex lampadis
lumine resplendēt. Quia ergo sancti vi-
ri quosdā iuxta se positos: quasi tangen-
do ad amorē patrie celestis accendūt: car-
bones sunt. Quia vero quibusdā et lōge
positis lucent: eoz itinera ne in p̄. i sui te-
nebras corruāt: lāpades sūt. Hoc dō in
ter carbones et lampades dicitur: qd carbo-
nes ardēt quidē: sed eius loci in quo iacu-
erit tenebras nō expellūt. Lampades au-
tē q̄ magno flāmaz luce resplendēt: vif-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

fusas circumquaque tenebras effugāt. Quae ex re notandū est: quia sunt plerique sancto-
rū ita simplices et occulti: se seque in locis
minoribus sub magno silentio cōtegentes
ut vix eorum vita ab alijs possit agnoscī.
Quid itaque isti nisi carbōes sunt: qui et ipsi
per feruorē spiritus ardorē habent: tamē
exempli flammā non habēt: nec in alienis
cordibus tenebras peccatorū vincunt: quia
vitā suam omnino sciri refugiūt. Sibi met
ipsis quidē accensi sunt: sed alijs in exem-
plū luminis nō sunt. Hi autē qui et exem-
pla virtutū prerogāt: et lumē boni operis
per vitā et verbū itineratibus alijs erranti-
bus demonstrāt: iure lampades appellā-
tur: quia et per ardorē desiderij et per flam-
mā verbi a peccatorū cordibus erroris te-
nebras repellūt. Qui igitur in occulto be-
ne viuit: sed alieno puerctui minime profi-
cit: carbo est. Qui vero in imitatioe sanc-
titaris positus: lumen ex se rectitudinis
multis demonstrat: lapas est: quia sibi ar-
det et alijs lucet. Sequitur.

**Et hec erat visio discurrens in
medio animalium splendor ignis
et de igne fulgur egrediens.]**

**Splendor ignis et de igne fulgur egre-
diens in medio animalium discurrens vide-
tur. Quia nisi ab igne veritatis illa pen-
nata animalia calore susciperēt: ipsa in car-
bonū atque lampadarū similitudinē nō ar-
derent. Ignis enim nomine sanctus spiritus
figurari solet: de quo in euāgello dñs di-
cit: Ignē veni mittere in terrā: et quid vo-
lo nisi ut accendat? Luce. 12. Cum enim
carnalis mens sanctū spiritū accipit: spiri-
tali amore succensa malū plangit quod fecit
et terra ardet: quādo accusante se cōscien-
tia cor peccatoris vixit: atque in dolore peni-
tentie cremat. Hinc rursus scriptum est.
Deus tuus ignis consumens est. Deutro.
4. Quia enim mentē quā repleuerit: eam
a peccatorū rubigine mundā reddidit crea-
tor noster: et ignis dicitur et consumens. San-
ctus ergo spiritus in medio animalium splen-
dor ignis: et de igne fulgur egrediens vi-**

scurrere dicitur: quia vniuersam ecclesiā re-
plens: in electorū cordibus ex seipso flama-
mas amoris projicit: ut coruscī fulgoris
more per terrorē feriat: et ad amorē suum
corda torpētia accēdat. Sed quia sanctus
spiritus deus ante secula patri est et filio
coeternus: querendū nobis est cur discur-
rere dicat. Omnis etenim qui discurret acce-
dit ad locū in quo non fuit: et eū deserit in
quo fuit. Quia igitur ratioe discurrens spiri-
tū dicamus dū cuncta intra ipm sunt: et lo-
cus nūquā sit: ubi nō sit: Sicut scriptū est.
Spiritus dñi repleuit orbē terrarū. Sa-
pien. 1. Et tamen cū laus sapiētie descri-
beret adiunctū est. Est enim in illa spiritus
intellectus: spiritus vnicū multiplex: sub-
tilis: mobilis. Et paulo post humanū sta-
bilis. Sapien. 7. In quibus rursus ver-
bis magna nobis questio orit. Cur iste spi-
ritus qui implet omnia simul mobilis et sta-
bilis dicat. Sed si ad vsum cōsuetudinis
humane recurrimus: sensum citius loquē-
tis inuenimus. Homo quippe qui in ea re-
gione in qua est vbiq; discurret: pculdus
vbi vbiq; obuiā venit: et repente vbi non
credit: inuenit. Omnipotentis ergo spiri-
tus ut vbiq; p̄sentia signaret: simul et mo-
bilis et stabilis dicitur. Stabilis: quia per na-
turā omnia cōtinet. Nobilis autē dicitur:
quia vbiq; etiā nescientibus occurrit. Te-
nens ergo omnia stabilis: presentē se omni-
bus exhibens mobilis appellat. Splen-
dor ergo ignis et de igne fulgur egrediens
inter pennata animalia discurret. Quia
sanctus spiritus simul singulis atque omni-
bus presto fit et incedit quos cōtigerit: et
illuminat quos incedit: ut post frigus pri-
stinū accensi ardeāt: et per ignem amoris
quē acceperint: flamas exemplorū reddāt
Fulgur quippe de hoc igne egrediens tor-
pentes mētes percutit: easque percutiedo
excitat et inflammat: ut post amorē illius ar-
dentes pariter et lucētes currāt. Unde ali-
is scriptū est. Thronus eius flāma ignis
rote eius ignis accēsus. Dan. 7. Hi enim
qui animarū custodes sunt: et pascēdi gre-
gis onera susceperūt: mutare loca minime

permittunt. Sed quia vno in loco positi diuinitatis in se presentia portant et ardēt: thronus dei flāma ignis dicit. Hi autē qui amore dñi in predicatiōe discurrūt. Note eius ignis ardētēs sunt. Quia cū ex eius desiderio per varia loca discurrunt: vnde ipi ardent: alios accendūt. Potest tamē discursus atq; mobilitas spiritus requisitiōe alterius consideratiōis intelligi. In sanctorū quippe cordibus iuxta quasdam virtutes semp permanet: iuxta qualdā vero recessurus venit: et ventur⁹ recedit. In fide etē sp̄s atq; charitate: et in bonis aliis sine quibus ad celestē patriā nō potest intrit: sicut est humilitas: castitas: iusticia: atq; misericordia perfectōrū corda nō deserit. In pphēcie vero virtute: doctrinē faciētia: miraculōrū exhibitōe electis suis aliquādo adit: aliquādo se subtrahit. Adest vt eleuent: et semetip̄m subtrahit: vt humilient. Adest vt eos ostēsa virtute glorificet: recedit: vt semetip̄os subtrahat eius virtute cognoscat. Adest vt ostendat quid per ip̄m sint: recedit vt patefaciat: qui vel quales remaneāt sine ip̄o. In his itaq; virtutibus sine quibus ad vitā minime peruenit: sancti spirit⁹ in electōrū suōrū cordibus permanet. In his vero per quos sanctitatis virtus ostēdit: aliquādo misericorditer preste: et aliquādo misericorditer recedit. Discurrens ergo et mobilis spiritus dicit: quia insignis atq; virtutib⁹ iuxta vniuscuiusq; votū cōtinuē non habet. Bene autē inter sancta animalia discurrere perhibet. Discursus quippe ad celeritatē pertinet. Inter perfectos autē discurreit spiritus: quia et si ab eorū cordibus ad momentū recesserit: citius redit. Sequitur.

Et animalia ibant et reuertebantur in similitudinē fulguris coruscantis.]

Cum superius dictū sit: nō reuertebant cū ambularēt: qua ratiōe nunc dicit: animalia ibant et reuertebant. Valde sibi hec vident esse cōtraria: qz ibant et nō reuertē-

bant: et ibant et reuertebant. Sed qualiter intelligendū sit: citius agnoscamus: si duas vitas actiuā scz et contemplatiuā sollicite discernamus. In vna em̄ fixi permanere possum⁹: in altera autē intentā mentē tenere nullo mō valemus. Euz em̄ torporē nostrū relinquimus: nos ip̄os ad bone operatiōis studiū excitamus: quo alibi nisi ad actiuā imus: a qua reuerti post nos nullo mō debemus. Quia qui illā ad torporē negligētie ad prauitatis nequiciā quas reliquerat: redire esse sine dubio celesse anīa nescit. Euz vero ab actiua vita ad cōtemplatiuā surgimus (qz diu mensurare in cōtemplatiōe non valet: sed omne qd de eternitate per speculū et in enigmate cōspicit: quasi furtim hoc et per transitū videt) ip̄a sua infirmitate, ab immēsitate tāte celsitudinis anim⁹ repulsus: in semetip̄o relabit. Et necesse est vt ad actiuā redeat: scz ip̄m cōtinuē in vsum bone opatiōnis exerceat: vt cū mens surgere ad p̄templanda celestia nō valet: queq; potest bona agere nō recuset. Sicq; fit vt ip̄s suis bonis actib⁹ ad superiora rursus in cōtemplationē surgat: et amoris passū de pabulo cōtemplate veritatis accipiat: in qua qz diu se tenere ip̄a corruptiōis infirmitas nō potest: ad bona rursus opa rediēs suauitatis dei memoria pacif: et foris pijs actibus: intus vero sanctis desiderijs nutrit. Hinc etē de perfectis viris post p̄templationē suā redeūtib⁹ dicit. Memoria suauitatis tue eructabit. ps. 144. Dulcedinē quippe suauitatis intime: qz vt etq; possunt (velut ex quodā corusco) p̄gustādo tangere: eius memoriā studēt recolēdo semp et loquēdo eructare. Unde et apte nos psalmista admonet dicens. Lux orta est iusto: et rectis corde leticia. Retamini iusti in dño: et p̄stemini mēorie sanctitatis ei⁹. ps. 86. Qui rursus ait: Quā magna multitudo dulcedis tue dñe. ps. 50. Que videlz q̄ magna esset: nullo cognosceret: nisi hāc aliquaten⁹ p̄templādo gustasset. Hinc iterū dicit: Ego dixi in exultatiōe mea: piectus sum a vultu oculorū tuo

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

rū. **A**si em̄ in mentis excessu subleuatus dulcedinē suauitatis eterne cognouisset: in hoc adhuc mūdo retentus nō discernere: q̄ longe pietus iaceret. **O**stensa ergo animalia vadūt et nō reuertunt: atq; vadunt et redeūt: q̄ sc̄i viri et ab actiua vita quā apprehēderūt: ad iniquitates nō corruūt: et a cōtemplatiua vita quā tenere iugiter nō possunt: in actiua relabunt. **S**icut em̄ dictū est ipso infirmitatis sue pondere deuicit: ad semetipos redeūt repulsi vt eūtes dicant quid desiderēt: et reuertētes vbi iaceāt sciant. **E**untes intelligāt: vbi nō dū sint: reuertētes quid sint. **S**ed qualiter sancta hec animalia redeant demonstrat: cum subdit.

In similitudinē fulguris coruscāt.

Bene autē reuertentia animalia coruscātū fulguris cōparant. **Q**uia sancti viri cū alis dū ad superna cōtemplanda euolant: patrias sui spūs in celestis patrie amore ligant. **S**ed grauari humane cōuersatiōis pondere: ad semetipos redeūt: bona celestia que saltē per speculū cōtemplari possunt: fratribus denūciant: eorūq; anos in amorē intime caritatis accendūt. **Q**uā nec videre sicut est: nec loqui preualēt sicut viderūt: loquētes autē verbis suis corda audientū ferūt et incendūt. **Q**uasi ergo fulgur coruscās redeūt: q̄ per eos supernū lumē intermicat: ad amorē celestis patrie mētes audientū inflāmat. **N**ore itaq; coruscātis fulguris cū loquēdo percussū: ignē spiritū desiderij spargūt. **A**lio q̄ nō sancta animalia vadūt et redeūt. **V**adūt em̄ cum ad insinuandā celestis doni gratiā in predicationē mittūt: atq; vt ad fidē trahant: mira corā infidelibus faciūt. **S**ed redeūt: q̄ hec omnipotentis dñi virtuti tribuēt: sibi metip̄is que fecerit nō ascribūt. **C**um em̄ stupēda faciūt fulgura sūt: q̄ corda intuentū cōcutiūt: terrēt: illumināt: et accendūt. **U**nde scriptū est. **I**n luce iacula tua ibūt: in splendore fulguris armorū suoz. **A**bc. 3. **I**acula dñi sunt verba sanctorū: que corda peccantium ferūt: sed ista iacula habēt arma. **S**citis fratres: q̄

preliatores viri iacula mittūt: armis vero muniunt: dū ergo verbis addūt miracula quasi armis se muniūt: ne ipsi feriant. **I**n lumine iacula tua ibūt: q̄ in aperto exeūt verba dei. **S**ed q̄ comitari debēt sentētiās sanctorū doctorū facta miraculoz: recte subiūgit. **I**n splendore fulguris armorū. **Q**uia dū addūt eis arma miraculorū mētes persecutū fulgurāt: vt eos psequi nō presumāt. **N**ec itaq; animalia vadūt et reuertunt in similitudinē fulguris coruscātis. **Q**uia postq̄ mira sancti inter hoīes faciūt: postq̄ corda audientū parafolūmēte incendūt: ad quandā auctori suo gloriā redeūt: vt illi laudē reddāt: p que se posse talia sciunt. **S**ic petrus cū sanato hoīe qui claudus ex vtero matris fuerat: signū fecit: q̄ oēs qui cognouerūt: valde mirarent: dixit. **Q**uid miramini in hoc: aut nos q̄d intuemī quasi nostra virtutes: aut pietate fecerimus hūc ambulare? **D**eus abraā: deus ysaac: et deus iacob: deus patrū nostrorū glorificauit filiū suū iesum. **A**ct. 3. **E**t paulo post. **I**n fide noīe eius hūc quem vidistis et noīst cōfirmavit noīe eius. **S**ignū quippe faciēs intuentū oculos miraculi luīe perstrinxit: sed hūilitatē custodiēs: et laudē auctori reddēs: quā si vnde venerat redijt: q̄ lux fulguris vnde fuerit ostēdit. **S**ancta itaq; animalia cū ad signa operāda veniūt: et cū ad reddendā auctori suo gloriā intus apud semetipsa redeūt fulgur sūt: q̄ et ostēdendo miracula et exēpla humilitatis p̄bendo mentes intuentū ferūt et incendūt. **I**n omni autē q̄ faciūt: cicco semp ad laudē creatoris redeūt: vt in ea virtute quā accipiūt vera stabilitate persistūt. **N**am si quid sibi tribuerēt: in hoc q̄ acceperāt stare nō possent. **U**nde bene etiā per salomonē dicit. **A**d locū de quo exeūt flumina reuertitur: vt iter suāt. **E**ccl. 1. **S**ine em̄ in virtutib⁹ seu in doctrina quid aliud sūt sancti viri q̄ flumina: que terrā cordis carnaliū aridā rigāt. **S**ed sine in operāde quā faciūt seu in doctrine verbis citi⁹ sicarēt nisi per intentionē cordis sēp sollicitē ad

locū de quo exēit redirēt. Si em̄ introz-
sus ad cor: nō redeant: ac sese in amore cō-
ditōis desiderioꝝ vinculis nō astringāt:
et manus ab eo quod agebat deficiat: et lin-
gua ab eo quod loquebat arescit. Sed in-
tus semp̄ per amorē redeunt: et hoc qđ in
publico operātes: atq; loquētes fundūt:
in secreto suo de fonte amoris hauriunt.
Amādo em̄ discūt: docendo pferūt. Ad
locū ergo de quo exēit flumina reuertunt̄
vt iterū fluant: qz aquā saplētē inde semp̄
per hauriūt vnde ozī: ne cū currerit exsic-
cet. Per ozē ergo qđ agimus ad fontē ve-
ri lumis sollicita mēte redeamus. Redda-
mus creatori nro gratias de bonis que ac-
cepimus: eiq; cū eiaia ppheta suppliciter
dicamus. *Oia opera nra operatus es no-
bis. Isa. 26.* Bona em̄ nostra eius sunt
opa: cui? vī scribis nō suffecit: vt nos eri-
geret: nisi et semetipm̄ p nobis inclinaret.
Si em̄ coeternus patri deus ante secula
nō fieret: homo in tpe: qñ homo spalis fa-
peret eterna: Descensio ergo veritatis af-
cēho facta est humanitatis nostre. Dem?
ei gloriā: deum laudans: qui viuūt et re-
gnat cū patre in vnitāte spiritus sancti de-
per omnia secula seculozum amen.

Explicit omelia. V.

**Incipit Omelia. VI. que in-
terpretatur in primo capitulo:
ab illa parte. Cūq; aspicerē et c.
vsq; ad illam partem. Et totum
corpus oculis plenū in circuitu
spozum quattuor.]**

Tenebrosa aqua in nubibus ae-
ris. Quia obscura est sciētia in
pphetis. Sed salomons voce
attestāte didicimus. Gloria re-
gū celare verbū et gloria dei est inuestiga-
re et sermone. *Prover. 25.* Quia et honor
est hominū eoz secreta abscondere: et glo-
ria dei est mysteria sermonis eius apert-
re. Ip̄a autē per se veritas dicit: *Quae di-
co vobis in tenebris dicite in lumē. Ma-*

thei. 10. Id est aperte exponite que in alle-
goriarū obscuritatib⁹ auditis. *Magne ve-
ro utilitatis est ip̄a obscuritas eloquioꝝ
dei: quia exercet sensum vt fatigatio de-
latef: et exercitatus accipiat qđ capere nō
potest ociosus: habet quoq; adhuc maius
aliud: quia scripture sacre itelligētia si in-
cūctis esset aperta vilesceret. In quibus-
dā locis obscurioribus tāto maiori dulce-
dine inuēta reficit: quāto maiori labore fa-
tigat animū quesita. Ecce em̄ sancti *Eze-
chielis nūc voce dicit.**

**Cumq; aspicerē aīalia appar-
ruit rota vna super terrā.]**

Quid sit rota nisi sacrā scripturā signat
que ex omni parte ad auditorū mentes vol-
uit: et nullo erroris angulo: a predicatio-
sue via retinet. Ex omni autē parte voluit
tur: quia inter aduersa et p̄spera et recte et
humiliter in cedit. *Circulus quoque p̄ces-
ptoz illius modo sursum: modo deorsū est:
que perfectiorib⁹ spiritualiter dicunt: in-
firmis iuxta litterā congruit. Et ipsa que
paruuli iuxta litterā intelligūt: docti viri
per spiritalē intelligentiā in altū ducunt.
Quis nāq; paruuloꝝ in facto esau et ia-
cob: quod alter ad venatū mittit vt bene-
dicat: alter vero per suppositionē matris
a patre benedicit: nisi iuxta sacre lectio-
is hystoriā pascit. In qua videlicet hysto-
ria si ad intellectū paulo subtilius astrin-
gat: videt: quia iacob primogeniti bene-
dictionē nō per fraudē subripuit: sed vt si-
bi debitā accepit: quā cōcedēte fratre da-
ta lentis mercede emerat. Et vero si quis
altius sentiens: vtrozūq; facta velit per al-
legorie archana discutere: prius ab hy-
storia in mysteriū surgit. Quid est enim
quod ysaac de maioris filij sui venatione
vesci cōcupiscit: nisi qđ omnipotēs deus
iudaici populi bona operatioē pasci dese-
derauit. Sed illo tardāte minorē rebes-
ca supposuit: qz vū iudaicus populus bo-
na opera foris querit: gentilis populū ma-
ter gratia instruxit: vt omnipotentī patri
cibum boni operis offerret: benedictioꝝ*

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

nē maioris fratris acciperet: qui eosdē ci-
bos ex domesticis animalibus p̄buit. Quia
gentilis populus placere deo de extero-
ribus sacrificijs nō querens: per vocē pro-
phete dicit: In me sūt deus vota tua que
reddā laudatiōes tibi. ps. 55. Quid est
q̄ idē iacob manus ac brachia ⁊ collū he-
dinis pellibus texit: nisi qd̄ hedus ꝑ pec-
cato offerri cōsuevit? Et gentilis popul⁹
carnis quidē in se peccata mactauit: sed ⁊
coopertū se peccatis carnalibus confiteri
nō erubuit. Quid est q̄ vestimētis fratris
maioris induit: nisi qd̄ sacre scripture pre-
ceptis que maiorī populo data fuerāt: in
bona opatiōe vestitus ē: ⁊ eis minor in do-
mo vti: que maior foras exiens: intus re-
liquit. Quia illa gentilis populus prece-
pta tenet in mēte que iudaicus populus
habere nō potuit: dū solā in eis litterā at-
tendit. Et quid est q̄ ꝑ saac eundē filium
nescit quē benedicit: nisi hoc qd̄ de genti-
li populo dñs per psalmistā dixit: Popu-
lus quē non cognouit seruiuit mihi: ob au-
ditu aur⁹ ob audiuit mihi. ps. 17. Quid
est q̄ presentē nō vidit: ⁊ tamen ei que in
futuro veniebant videt: nisi qd̄ omnipotens
deus cū per ꝑphetas suos p̄dicaret gen-
tilitati grātiā prerogandā: eam ⁊ in p̄sen-
ti per grātiā non videt: quia tūc in errore
dereliquit: ⁊ tamē quia hanc quādoq̄ col-
lecturus erat: per benedictiōis grātiā p̄-
uidit. Unde ⁊ idē iacob gentilis populi fi-
gurā tenet: eiq̄ in benedictiōe dicit: Ecce
odor filij mei sicut odor agri pleni: cui
bñdixit dñs deus. Gen. 27. Sicut est in
euāgelio veritas dicit. Ager est hic mun-
dus. Luce. 17. Et quia gētilis populus
ad fidē perduc⁹: per electos suos in vni-
uerso mūdo virtutibus redolet: odor filij
odor est agri pleni. Aliter namq̄ redolet
flos vire: qz magna est virtus ⁊ opinio ꝑ-
dicatoꝝ: qui inebriāt mentes audientiū.
Aliter flos oliue: qz suauē est opus mise-
ricordie. Aliter flos rose: qz mira est fra-
grātia que rutilat ⁊ redolet ex cruore mar-
tyrū. Aliter flos lilij: qz candida vita car-
nis est de incorruptiōe virginittatis. Ali-

ter flos viole: qz magna est virtus humi-
litū: qui ex desiderio loca vltia tenentes se
per humilitatē a terra in altū nō subleuāt
⁊ celestis regni purpurā in mente seruāt.
Aliter redolet spica cū ad maturitatē per-
ducit: qz bonoꝝ operū perfectio ad factes-
tatē eoꝝ qui iusticiā esuriūt preparat. Quia
ergo gentilis populus in electis suis vbi
qz per mundū sparsus est: ⁊ ex eis virtuti-
bus quas agit: oēs qui intelligunt odore
bone opiniōis replet. Dicat recte. Ecce
odor filij mei sicut odor agri pleni. Gen.
27. Sed qz easdē virtutes ex semetipō nō
habet adiūgat. Cui benedixit dñs deus.
Et qz idē electoꝝ populus per q̄sdā etiā
in cōtemplatiōe surgit: agri quosdā vero
in actiue vite solūm⁹ opera pinguescit: re-
cte illic addit. Det tibi dñs de roze celi:
⁊ de pinguedine terre. Gen. 27. Ibidē. Ros
em̄ desup ⁊ subitiliter cadit: ⁊ toties de ro-
ze celi accipimus: quoties per infusiōnē
cōtemplatiōis intime: de supnis aliquid
tenuerit videmus. Cuz vero bona opera
etiā per corpus agimus: de terre pingue-
dine vitamur. Quid est autē q̄ esau tarde
ad patrē redit: nisi qz iudaicus popul⁹ ad
placendū deo: al̄s ad placandū dñm sero
reuertit. Cui ⁊ hoc in benedictiōe dicit:
Tēpusq̄ erit cū soluat iugū de collo tuo
Esa. 10. Quia a seruitute peccati iudae⁹
popul⁹ in fine liberabit. Sicut scriptū est
est. Donec plenitudo gentiū introiret: ⁊
sic oīs israel saluus fiet. Ro. 10. Quē nō
parunloꝝ ipsa euāgelica hystoria in mira-
culi operatiōe reficit: qz hydrias vacuas
dñs aqua impleri ꝑcepit: eandēq̄ aquā
p̄tinus in vinū vertit. Iob. 2. Sed cū
hec vigilātoꝝ ingenio audiunt: ⁊ sacra
hystoriā credendo venerant: qd̄ interius
inuat requirūt. Quia em̄ aquaz in vinū
mutare potuit: etiā vacuas hydrias vino
valuit statim replere. Sed impleri hydrias
aqua iubet: qz prius per sacre lectiōis hy-
storiā corda nostra replenda sunt: ⁊ aqua
nobis in vinū vertit: qñ ipsa hystoria per
allegorie mysteriū in spiritalē nobis in-
telligentiā cōmutat. Nota ergo quasi per

terrā trahit: quia paruulis humilī sermone
 cōcordat: et tamen magnis spiritalia infu-
 dens quasi circulū in altū leuat. Et inde
 sursum erigit: vnde terrā tangere paulo
 ante videbat. Quia vero vndiq; edificat
 quasi per circulū rota currit. Unde et in le-
 ge scriptū est. **Facies et candelabū ducti-
 le de auro mūdissimo hastile eius: et cala-
 mos et ciphos et sperulas ac lilia ex ipso p-
 cedentia. Gen. 25.** Quis autē in cande-
 labro: nisi redēptor humani generis desi-
 gnat: qui in natura humanitatis infulsit
 lumine diuinitatis vt mūdī candelabū fie-
 ret: quatenus in eius lumine omnis pecca-
 tor: in quibus faceret tenebris videret. Qui
 pro eo naturā nostrā sine culpa suscepit:
 candelabū tabernaculū ex auro purissimo
 fieri iubet. Ductile autē feriendo pducit-
 tur: quia redēptor: noster qui ex cōceptio-
 ne et natiuitate perfectus deus et homo ex-
 titit: passionū dolores pertulit: et sic ad re-
 surrectiōis gloriā peruenit. Ex auro ergo
 mūdissimo ductile candelabū fuit: quia et
 peccatū non habuit: et tamē eius corpus
 per passionis cōrumellas ad immortalita-
 tē profecit. Nam iuxta virtutes ante quo
 percussioibus potuisset pfcere: omnino
 non habuit. In mēbris autē suis que nos
 sumus quotidie percussioibus profecit:
 quia dū nos tūdimur et efficiamur: vt eius
 corpus esse mereamur ipse pfcit. De ei⁹
 corpore scriptū est: ex quo totū corpus per
 nexu conūctiōnes subministratū: et cō-
 structū crescit in augmentū dei. Col. 2.
Corpus quippe illius nos omnes sumus.
 Per nexu vero et cōiunctiōes corpus li-
 gat: quia dū capiti pectus: dū pectori bra-
 chia: dū brachijs manus: digiti manibus
 sunt conūcti: ac mēbra cetera mēbris in-
 herēt: corpus omne perficit. Nempe sicut
 sancti apostoli: quia redēptori nostro pro-
 pinqui steterūt: quasi pectus capiti inhe-
 sit. Quos quia martyres sunt secuti qua-
 si conūcti brachia pectori fuerūt. Quib⁹
 dū pastores et doctores subiecti sunt per
 bona opera: manus brachijs inhererūt.
Hoc vero omne corpus redēptoris nostri

quotidie per nexu et cōiunctiōes submi-
 nistrat in celo: quia cū ad deū illuc electe
 anime ducūt: ei sua mēbra colligunt. De
 quo bene dicit: **Subministratū et cōstru-
 ctū crescit in augmentū dei.** Quia deus
 omīpotēs redemptor noster qui in se quo
 pficiat non habet: adhuc per mēbra sua
 quotidie augmentū habet. Unde rursus
 scriptū est: **Donec occurramus omnes in
 virū perfectū in mēsurā etatis plenitudi-
 nis xpī. Ephes. 4.** Hastile vero eiusdem
 candelabū ipa ecclesia debet intelligi que
 corpus eius est. Quia inter tot aduersa
 libera stat. Calami autē qui de hastile p-
 cedunt predicatorēs sunt: qui vultū sōnū
 in mūdo ediderūt: videlicet canticū nouū
 Liphi autē vino repleri solēt. Quid er-
 go mētes auditorū: nisi liphi sunt: que san-
 ctis predicatibus vino scientie replent.
 Spherula autē quid est aliud: nisi volu-
 bilitas pdicatiois. Spera est ex omni par-
 te voluit: et predicatio que nec aduersitas
 te retineri potest: nec pspiritatibus eleua-
 tur. Spera itaq; est et inter aduersa fortis
 et inter pspira hūilis: nec timoris hzans
 gūlū nec elatiōis. In cursu sūo figi non
 valet: quia per cūcta se volubilitate trahit: vt
 autē hoc qd exempli causa prulimus exe-
 quamur. Bene post calamos ciphos: et
 sperulas in candelabro lilia describunt.
 Quia post eā diximus predicatiois gras-
 tiā atq; volubilitatē illa virēs patria se-
 quis: que anialibus alē anīabus sanctis:
 id est floribus verna et eternis. Spherule
 ergo ad laborē pertinet. Lilia ad retribu-
 tiōē. Itaq; sicut apud moysen sperula
 doctrina predicatiois accipit: ita hic per
 rotā sacra scriptura signat. Propbeta igitur
 dū sancta anīalia videret adiūxit.

**Cumq; aspiceret animalia ap-
 paruit rota vna super terrā.]**

**Qua in re querendū est cū inferius rote
 describunt: cur vna rota prius apparuisse
 dicit: nisi quia antiquo populo vetus so-
 lūmodo testamētū datū est: qd ad erudiē-
 dū mētē illius quasi rota volueret. Be-**

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ne autē rota eadez super terrā apparuisse
dicit. Peccāti em̄ hominū dicitur. Ter
ra es ⁊ in terrā ibis. Sen. 3. Rota ergo su
per terrā apparuit: qz deus omnipotens le
gē super corda peccantū dedit. Sed qz
hec pēnata aīalia: sanctos vt ante dixi
mus: euāgelistas designāt: quomodo pri
us aīalia: ⁊ postmodū rota vna aspici
tū ante testamentū ver^o fuerit: ⁊ postmo
dū sancti euangeliste sēt uti sunt. Sed in
telligere in his possumus qd̄ illi prius a
ppheta visi sunt: qui merito transcendūt
Nam quātō sanctū euāgeliiū testamentū
vetus precellit: tāto ⁊ predicatorēs eius
in descriptiōe prophetica pferri debuerūt
Quāuis sit adhuc aliud qd̄ in hac descri
ptiōe cōsiderari debet. Quia pphēcie
spiritus sic intra semetipm̄ anteriora ⁊ po
steriora simul colligit: vt hec simul pphē
te lingua pferre nō possit: sed ampla que
videt dispersitū als de preteritis sermo
nib⁹ emanat. Et nūc vltima: post prima:
nūc vero prima: post vltimā loquit. Un
de ezechiel ppheta sub figura sancte vni
uersalis ecclesie ⁊ euāgelistarū gloriā: per
quattuor animalū similitudinē videt: et
tamen repēte illa subiūgit que anteriori
bus tempibus gesta sunt. Et patēter in
dicet simul se vidisse qd̄ carnis lingua nō
sufficeret simul dicere. Quia vero p quat
tuor aīalia etiā perfectos omnes significa
ri diximus. Considerandū quoqz est quos
dā sanctorū ⁊ ante legē fuisse: qui natura
li legē discrete als districte viuerēt: ⁊ om
nipotēti deo placerēt. Post aīalia ergo
rota describit: quia electorūz multi apud
omnipotentē dominū perfecti: ⁊ ante le
gē fuerūt. Si vero aīalia solos vt dixim⁹
euāgelistas debemus accipere: est adhuc
aliud qd̄ cōsiderare debeam⁹ Videbat em̄
in spiritu propheta: qz hec ipsa verba que
obscuritatibus obuoluta pferrebat: nō iu
daico populo: sed gentibus pandere. Et
nobis igit loquēs prius aīalia: ⁊ post ro
tā describere debuit: qz nos ad fidez dño
largiēte veniētes: nō per legē euāgeliiū
sed per sanctū euāgeliiū legē didicimus.

Abi vero vel qualis rota apparuerit: ad
lungit cum dicit:

Cuxta aīalia habens quat
tuor facies.] **U**bi adhuc subdit.
B Et aspectus rotarū ⁊ opus
earū quasi visio maris: ⁊ vna si
militudo ipaz quattuor ⁊ aspe
ctus earū et opera quasi si sit ro
ta in medio rote.]

Quid est hoc qd̄ cū vna rota diceret pau
lo post adlūgit. Quasi si sit rota in medio
rote: nisi qd̄ in testamēti veteris lra testa
mentū nouū latuit per allegoriā. Et ⁊ ro
ta eadē que iuxta aīalia apparuit: quattu
or facies hīe describit: qz scriptura sacra
per vtraqz testamēta in quattuor partib⁹
est distincta. Verus etem̄ testamentū in le
ge ⁊ pphētis: nouū vero in euāgelis: at
qz aploz actibus ⁊ viciis. Scit als scim⁹
aut: qz vbi faciē intendim⁹: ibi qd̄ necesse
est videmus. Rota ḡ quattuor bz facies:
qz prius refecanda mala in populis vidit
per legē: postmodū vidit per pphas: sub
tilius vero per euāgelistā: ad extremū autē
per aplos ea q̄ in culpis hominū refecarent
asperxit. Potest ḡz intelligi qd̄ quattuor
facies rota hēat: propter hoc qd̄ scriptura
sacra per gratiā pdicatiōis extensa in qua
tuor mūdi partes innotuit. Un ⁊ bene ro
ta eadē vna prius iuxta aīalia apparuisse
⁊ postmodū quattuor facies habuisse des
cribit: qz nisi lex euāgelio pcordaret: in
quattuor mūdi partib⁹ nō innotesceret: seq̄.

Et aspectus rotarum ⁊ opus
earū quasi visio maris.]

Recte sacra eloq̄a visioni maris silia nar
rāt: qz in eis magna sūt voluia iniaz ⁊ cu
muli sensū. Nec immerito mari silis scri
ptura sacra dicit: qz firmant in ea sentētie
locutiōis sacro baptismatis. Vel certe cō
siderandū est: qz nauibus in mari nauiga
mus: cū ad desideratas terras tēdimus.
Nobis autē qd̄ est in desiderio: nisi illa tra
de qua scriptū est. Portio mea in terra vi

*Expositio
pape Gregorij*

*Expositio
pape Gregorij
super Ezechielem*

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

nū loquunt: vt vicissim se respiciāt: impro-
picatoriū intendūt. **Rota** ergo in medio
rote est: Quia inest testamento veteri tes-
tamentū nouū. **Et** sicut sepe iam dixim⁹
qđ testamentū vetus pmissit: hoc nouū ex-
hibuit: et qđ illud occulte denunciat: hoc
istud exhibitū aperte clamat. **Prophecia**
ergo testamēti noui: testamentū vetus est
et expositio testamēti veteris: testamentū
nouū. **Sequitur.**

¶ Per quattuor partes earuz
ibant: et nō reuertebant.]

¶ Quo alibi diuina eloquia nisi ad corda
hominū vadūt: Sed per quattuor partes
eūtes ibant: quia scriptura sacra per legē
ad corda hominū vadit: signādo mysteri-
rū. **Per** pphetas vadit paulo apertī⁹ p-
phetando dñm. **Per** euangeliū vadit ex-
hibēdo qđ pphetauit. **Per** apostolos va-
dit predicādo eum quē pater in nostra re-
demptiōe exhibit. **Habet** ergo rote faci-
es et vias: quia ostendūt sacra eloquia no-
ticiā preceptorū cū exhibitione operū. **Et**
per quattuor partes vadūt: quia distincti
vt predictimus temporibus loquunt. **¶** Vel cer-
te quā in cūctis mūdi regionibus incar-
natū dominū predicant. **De** quibus aper-
te mox subditur.

¶ Et non reuertebantur cum
ambularent.]

¶ Nec superius de animalibus dicta sūt sed
non eadē intelligi de rotis que de animalibus
possunt. **Rotas** quippe signare testa-
mēta diximus. **Et** testamentū vetus am-
bulauit quidē: quia per predicatiōē ad
mentes hominū venit: sed post ad semet-
ipm reuersum est: qz iuxta litterā in prece-
ptis suis: et sacrificijs vsqz ad finē seruari
nō potuit. **Non** em̄ sine immutatiōe per-
mansit: cū in eo spiritalis intelligētia de-
fuit. **Sed** cū redemptor noster in mundū
venit: hoc spiritaliter fecit intelligi: quod
carnaliter inuenit teneri. **Itaqz** dū spirita-
liter littera eius intelligit: om̄nis in eo illa
carnalis exhibitio viuificat. **Testamentū**

vero nouū etiā per testamenti veteris pa-
ginas testamentū eternū appellatum est:
quia intellectus illius nunq̄ mutat. **Be-
ne** ergo dicit qđ rote eūtes ibant et non re-
uertebant cū ambularēt: quia nouū testa-
mentū non rescindit: dū vetus iam spiri-
tallyter intellectum tenet. **Post** se non re-
deūt: que als quia vsqz ad finem mūdi im-
mutabilia persistūt. **Ambulant** ergo: sed
nō reuertūt: quia sic spiritaliter ad cor: no-
strū ventūt: vt eoz precepta vel studia vl-
terius nō mutent. **Sequit.**

¶ Statura quoqz erat rotis et
altitudo horribilis aspectus.

¶ Quid est qđ scripture sacre eloquijs tria
hec inesse narrant: vt staturā: altitudinē:
et horribilē aspectū: id est terribilē habē-
re memorent. **Querendū** nobis magno-
pere est que diuine scripture statura: que
altitudo: quis horribilis aspectus dicat?
Sciendū ergo est: quia stare ad vitā con-
gruit bene operātis. **Unde** per paulū di-
cit. **Qui** stat videat ne cadat. **1. Corinth.**
10. **Qui** etiā discipulis dicit: **Sic** stare in
dño charissimi. **Phil.** **4.** **Et** propheta:
qui se vita ac moribus ante dominū stare
videbat: ait: **¶** **Auit** dñs in culus cōspectu
sto. **4. Regū.** **3.** **Altitudo** vero est celestis
regni pmissio: ad quā tūc pertingit: quā-
do iam mortalis vite omniū als om̄nis cor-
ruptio subiugat. **Horribilis** vero aspect⁹
est terror gehēne: que sine fine reprobos
cruciat: et semp in cruciatu cōseruat. **Sta-
tura** ergo in rectitudine pceptiōis als pre-
dicatiōis est. **Altitudo** in celsitudine sup-
ne pmissiōis. **Horribilis** vero aspectus
in penis als minis atqz terroribus suppli-
cij sequētis. **Scriptura** igit sacra staturā
habet: qz mozes ad standū dirigit: vt au-
ditoꝝ mentes ad terrenā concupiscentiā
nō curuent. **Altitudinē** habet: quia in ce-
lesti patria eterne vite gaudia promittit.
Horribilem quoqz aspectum habet: quia
omnibus reprobis gehēne supplicia mi-
natur. **Ostendit** igitur staturam suam in
edificatiōe morum. **Ostendit** altitudinē

huius pmissioe premiorum. Ostendit horribilem aspectum in terroribus suppliciorum. Recta est enim in preceptis: alta in pmissionibus: horribilis in penis: als nimis. Habet staturam cum per prophetam dicit: **Q**ute scite agere peruerse: discite benefacere: **E**saie. 1. querite iudicium: subuenite oppresso: iudicate pupillo: defedite viduam. **I**bidem. **E**t rursum. **F**rango esurienti panem tuum et egenos vagosque induc in domum tuam: cum videris nudum operi eum: et domesticos seminis tui ne despereris. **E**saie. 58. Habet altitudinem cum per eundem prophetam dicit: **N**on erit tibi amplius sol ad lucendum per diem: nec splendor lune illuminabit te: sed erit tibi dominus in lucem sempiternam: et deus tuus in gloria tua. **E**saie. 60. Habet horribilem aspectum: cum infernum describens dicit: **D**ies ultionis domini: annus retributionis iudicij syon: et conuertent torrentes eius in picem: et humus eius in sulphurem: et erit terra eius in picem ardentem: nocte et die non extinguet in sempiternum. **E**saie. 34. Quaz beatus quoque Job describit dicens: **T**erra tenebrosam et operam mortis caligine: terra miserie et tenebrarum: ubi umbra mortis et nullus ordo: sed sempiternus horroz inhabitans. **J**ob. 1. Habet staturam cum per eum dominus propicius pollicetur dicens: **S**icut celi noui et terra noua que ego stare facio coram me dicit dominus: sic stabit semen vestrum et nomen vestrum. **E**saie. vlt. Illi enim veraciter coram domino stant: qui vitam suam in prauitate non dissipant. Habet altitudinem cum statim subdit. **E**t erit mensis ex mense: et sabbatum ex sabbato: et venit omnis caro ut adoret coram facie mea dicit dominus. **I**bidem. **Q**uid est mensis: nisi perfectio dierum? **E**t quid est sabbatum: nisi quietas: in qua fieri opus seruile non liceat? **M**ensis ergo ex mense est: quia qui hic perfecte viuunt: illuc ad perfectionem glorie perducunt. **S**abbatum vero ex sabbato est: quia qui hic cessant a peruerso opere: illic quieti sunt in celesti retributione. Habet etiam horribilem aspectum cum peritius adiugit. **E**gredientem et videbunt cadauera viuorum qui

peruicaciter sunt in me. **I**bidem. **T**ermis eorum non morietur ignis eorum non extinguetur. **I**bidem: **Q**uid enim horribilius dicitur: quid cogitari potest quam dampnatiois vulnera suscipere: et dolores vulnerum nunquam finire. **D**e hoc horribili aspectu rotarum bene per **Z**ophoniam dicit. **C**um superuenire duris mentibus dies iudicij denunciat. **I**uxta est dies domini magnus: iuxta et velox nimis. **D**ies ire dies illa: dies tribulationis et angustie: dies calamitatis et miserie: dies tenebrarum et caliginis: dies nebule et turbinis: dies tube et clangoris. **Z**ophoniam. 1. **S**ed quia exterioris rote dicta posuimus: restat nunc ut interioris quoque staturam altitudinem et horribilem aspectum proferre debeamus. Habet quippe rota interior staturam suam: cum per sanctum euangelium ad terrena desideria in carnare nos prohibet redemptoris nostri vocibus dicens: **A**ttendite ut non grauentur corpora nostra in crapula et ebrietate: aut in curris huius vite. **L**uce. 21. **H**abet altitudinem cum de eodem redemptore nostro permittit dicens: **Q**uotquot autem crediderunt in eum: dedit eis potestatem filios dei fieri. **J**ohannis. 1. **Q**uid enim hac potestate altius: quid hac altitudine sublimius dici potest: in qua creatur quisque effectus filius creatoris. Habet horribilem aspectum cum reprobis loquitur dicens: **I**bi in supplicium eternum. **M**atth. 25. Habet staturam cum veritatis discipulos admonet dicens: **V**endite que possidetis et date elemosinam: facite vobis sacculos non veterascentes. **L**uce. 12. Habet pmissionis altitudinem cum dicit: **V**eniet ab oriente et occidente: et recubent cum abraam ysaac et iacob in regno celorum. **M**atth. 8. Habet horribilem aspectum cum subdit. **F**ilij autem regni eijcietur in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. **I**bidem. **Q**uibus rursum voce veritatis dicitur: **V**os in peccatis vestris mortemini. **J**ohis. 8. Habet staturam cum primi pastoris vocibus dicit: **M**inistrate in fide vestra virtute: in virtute autem scientiam: in scientia autem abstinentiam:

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielcm

In abstinentia autē patientiā: in patientia autē pietatē: in pietate autē amorē fraternitatis: in amore autē fraternitatis charitatē. 2. **Petri. 1.** Habet altitudinē cū paulo post dicit. Sic em̄ abundatē ministrabilis vobis introitus in eternū regnū dñi ⁊ salutarioris nostris iesu xpi. **Ibidē.** Qui rursus bonis pastorib⁹ pollicet̄ dicens. Cum apparuerit princeps pastoz percipietis inmarcessibilē glorie coronā. Habet horribilē aspectū cū dicit. Aduentet autē dies dñi vt fur: in qua celi magno impetu trāsbūnt: elementa vero calore soluent. 2. **Petri. 3.** Cum hec igit̄ omnia dissoluēda sint: quales oportet nos esse in sanctis pueris fidibus ⁊ pietatibus: expectātes ⁊ propēdentes in aduentū diei dei: per quā celi ardentē soluent: elementa vero ignis ardore tabescēt. Habet staturā cum per paulū nos a terrenis desiderijs erigit dicens. Mortificate mēbra vestra que sunt super terrā: fornicationē: immundiciā: libidinē: cupiscenciā malā: ⁊ auariciā que est idolorū seruitus. **Col. 3.** Habet altitudinē cū promittit dicens. Vita vestra abscondita est cum xpo in deo. Cum em̄ xps apparuerit vita vestra tunc ⁊ vos apparebitis cū ipso in gloria. **Ibidē.** Habet horribilē aspectū cum minat̄ dicens. In reuelatiōe dñi nostri iesu xpi de celo, cū angelis virtut̄ eius in flamma ignis veniētis dantis vindictā his qui nō nouerūt deū: ⁊ qui nō obediūt euangelio dñi nostri iesu xpi: qui penas dabunt in interitū eternas a facie dñi: ⁊ a gloria virtutis eius. 1. **Tessal. 1.** Habet staturā cū nos admonet dicens. Videte ne quis alicui malū p malo reddat: sed semper qd̄ bonum est sectamini in inuicē ⁊ in omnes. 1. **Thesal. 5.** Habet altitudinē cū pmittit dicens. Si cōmorimur ⁊ cōluemus si sustinemus ⁊ cōregnabimus. **Ro. 8.** Et rursus. Non sunt cōdigne passiones hui⁹ tempis ad futurā gloriā: que reuelabit̄ in nobis. **Ibidē.** Habet horribilē aspectū cū minat̄ dicens. Terribilis que dam expectatio iudicij: ⁊ ignis emulatio que cōsumptura est aduersarios. **Heb. 5.**

Qui rursus ait: Horrendū est incidere in man⁹ dei viuētis. Que omnia breui quoz qd̄ sentētia stringit dicens. Et possitis cōprebendere cū omnibus sanctis: que sit latitudo ⁊ longitudo: sublimitas ⁊ p̄fundū. **Lata** quippe est charitas: quia inimicorū dilectionē capit: ⁊ per eam charitates qua nos omnipotens deus late diligit: etiam longanimiter portat. **Hoc** ergo nos debemus exhibere pximis: qd̄ indignis nobis a creatore nostro cōspicimus exhiberi. **Laritudo** itaq; ⁊ longitudo ad staturā pertinet: quia per amorē mores dilatat: vt fraterna mala charitas longanimiter portet. **Sublimitas** autē est eternoꝝ illa remuneratio premioꝝ: de cui⁹ immensitate dicit: Quia nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: que p̄parauit deus diligētibus se. Habet ergo in sublimitate altitudinē: quia eterna sanctorū gaudia nulla nūc preualēt cogitatione penetrari. **Profundū** quoq; est illa inestimabilis dampnatio supplicioꝝ: que eos quos susceperit in imis demergit. In quibus sacra eloquia horribilē aspectum habēt: quia inestimabilē terroꝝ audientibus incutiūt cum supplicia inferi loquuntur. Bene ergo dicit.

Statura quoq; erat rotis ⁊ altitudo ⁊ horribilis aspectus.]

Quia scriptura sacra in vtroq; testamento ⁊ ammonēdo recta est: ⁊ promittēdo alta ⁊ minando terribilis. **Hec** nos fratres charissimi hodierna die largiēte domino dixisse sufficiat: vt ad differenda que sub iuncta sunt ocio reparati redeamus: in auctore omnium ⁊ domino nostro iesu xpo cōfidentes. Qui viuit ⁊ regnat cū patre in vnitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculozum amen.

Explicit omelia. VI.

Incipit Omelia. VII. que interpretatur in primo capitulo:

ab illa parte. Et totum corpus plenum oculis etc. vsq; ad illam partem. Et audiebam sonū alarum: quasi sonū aquarum multarum.]

Sicut nostis fratres charissimi consuetudo ppheticie est nunc ista: nunc illa cospicere: et ab aliis in aliud subito verba deriuare. Sicut psalmista cũ de domino loqueretur dixit: Deus iudex iustus: fortis longanimis: nūquid irascetur per singulos dies? Nisi cōuertamini et gladiū suū vibrauit arcum suū tendit: et parauit illum: et in ipso parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit. ps. 7. Repete subiūxit, concepit dolorē et peperit iniquitatem. Lacū aperuit et offudit eū: et incidit in foueam quā fecit. Ecce cũ domini narraret iusticiā: quasi nō mutata voce repete peccatoris intulit culpā. Quod vnū me exēpli causa dixisse sufficiat. Quia quisquis in pphetis vsum lectiōis habet: quā crebro ista faciat non ignorat. Unde nunc Ezechiel propheta cum de rotis loqueretur adiunxit.

Et totū corpus plenū oculis in circuitu ipsorū quattuor.]

Qui enim non ipsarū sed ipsorū dixit: profecto indicat: quia repete sermo eius a rotis ad anialia redijt: per que nimirū perfecti quicq; vt predictū est: designant. Corpora itaq; anialū itcirco plena oculis describunt: quia sanctorū actio ab omni parte circūspecta est: bona desiderabiliter prosequens: mala solerter cauens. Et hoc est laboriosius: vbi alē quia sanctorū mens vehementer inuigilat: ne se ante eorū oculos mala sub bonorū specie abscondāt. Circūspecta ergo est vita sanctorū: ne sic sit libera vt superba sit: quia sepe superbia excēdit in verbis et videri appetit libertas puritatis. Ne sic sit humilis vt formidolosa quia timo: aliquando restringit anīmū vt

loqui que recta sunt nō presumat. Sed tamen in ipa timida cogitatione humilitas tem esse se simulat. Ne sic sit parca: vt tenax sit: quia plerumq; tenacia parsimonia appetit estimari: vt iuste ac necessarie videatur tenere: quicquid egentī proximo misericorditer non vult impendere. Ne sic sit misericors vt effusa sit: quia nō nunquā effusio esse se misericōdiaz putat. Aliud est enim pietatis studio necessaria parsimonia dare: atq; aliud ea que possident sine mercedis intentione dispergere. Quicquid ergo agit in radice intentionis peccandum est: quo merito apud iudicium creatoris habeatur. Unde et isdem creator dicit. Si oculus tuus simplex fuerit: totum corpus tuum lucidum erit. Matthei. 6. Oculum videlicet intentione: corpus vero actionem nominans. Quia si nostra intentio apud deum simplex fuerit: in eius iudicia nostra actio inebrosa non erit. Igitur: quia sancti viri solerter inuigilant: vt se vndiq; aspiciant: et vbiq; custodiant: ne aut mala propter ipa appetant: aut hec eadem sub specie bonorum agant: scilicet ne se eis vicia virtutes esse mentiantur: totum corpus plenum in circuitu oculis habent: quia omnes eorum actio prouidentia sollicitudinis et repletur et circumdatur. Hinc enim qd paulus apostolus dum cuidam penitenti de peccato facinorose conuictos prospiceret. voluisse misereri ait: Si cui aliquid donastis et ego: nā et ego quod donavi propter vos in persona xpī: vt nō circūuentamur a sathana. Non enim ignoramus cogitationes eius. 2. Corinth. 2. Si enim parcendum erat: cur se humilitate tanta voluntati discipulorum magister egregius sociat: vt neq; ipse a discipulis: neq; ab eo discipuli in compassionis causa diuisi viderentur: Nisi quia sollicito prouidente oculo attendit: quod plerumq; dum alter donat: alter irascit. Et quale est iam misericordie sacrificium quod cum discordia proximi offertur. Unde recte ait. Et non circūuentamur a sathana. Non enim ignora-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ramus cogitationes eius. Quia videlicet inde in alterius corde rixe malū solet immittere: vnde alterū conspicit pietatis ne gociū fecisse. Imperfectū enim bonū est quōd sic agit: vt ne quid ei ex alio latere male surrepat nō attendat: nisi forte hoc quōd sine cuiuspiā scandalo fieri nō potest culpa sit nō fecisse. Hoc vero ideo dicim⁹: vt notū vestre dilectōi faciamus: quia in nostro bono opere aliquādo cauendū est scādālū proximū: aliquādo vero p̄ nibilo cōtempnendū. Qd̄ in ip̄o nostro auctore didicim⁹: quōd dū tributū petro inquisito petref̄ p̄us paradigma p̄posuit: per quōd se nihil debere respōdit dicens: Reges terre a quibus accipiūt tributū vel censum a filiis suis ab alienis. **Matth. 17.** Cui cū dicere ab alienis: ilico respōdit. Ergo liberi sunt filij. Sed postquē se liberum esse monstrauit: ne fortasse scādālū cuiquē faceret subdit. Et autē nō scandalizemus eos vade ad mare ⁊ mitte hamū ⁊ eū piscem qui primus ascēderit: tolle: ⁊ aperto ore eius inuenies staturē: illū sumens da illū eis pro me ⁊ te. Qui rursum cū diceret: Quia omne quod in os intrat nō coinquinat hominē. Tunc accedētes discipuli dixerunt ei: Scis: quia pharisei audito verbo scādālizatī sunt? At ille respōdens ait: Omnis plantatio quā nō plantauit pater meus celestis eradicabilis: finite illos: ceci sunt: ⁊ duces cocoz. **Matth. 15.** Ecce magistra veritas ne in quorundā cordib⁹ scādālū gignere: quod nō debuit tributū dedit. Et rursum: quia generari scādālū in quorundā cordibus contra veritatem vidit in suo eos scādalo remanere permittit. Ex qua re nobis cōsiderandū est: quia inquantū sine peccato possum⁹: vitare p̄ximoz scādālū debemus. Si autē de veritate scādālū sumis: vtilius permittitur nasci scādālū quē veritas relinquat. Corpora ergo animalū plena sunt oculis: cū se hincinde caute circūspiciūt. Sed sciendū nobis est: quia sepe dū alios reproboos alis alijs rebus intendimus: fit vt alia negligamus. Et vbi negligimus: ibi p̄cul-

dubio oculū non habemus. Nam phariseus ille qui ascenderat in templū ozare: testante euāgelio: quōd dixit cognouimus. **Tit̄ em̄: deus gratias tibi ago. Luc. 18.** Recte autē gr̄as deo agebat: a quo acceperat bona que fecerat. Qui etiā subūgit. Quia nō sum sicut ceteri hominū raptores: iniusti: adulteri: velut etiā hic publicanus: ieiuno bis in sabbato: decimas de omnīū que possideo. Ecce ad exhibendā abstinentiā: ad impendendā misericordiā ad referēdas deo gratias oculū pharise⁹ habuerat: sed ad hūilitatis custodiā oculum nō habebat. Et quid p̄dest quod contra hostiū insidias pene tota ciuitas caute custodit: si vnū foramen apertū relinquit: vnde ab hostibus intret? Quid ergo prodest custodia que pene vbiq; circūponit: quādo inimicis tota ciuitas per neglectū locutiōis als loci vnus aperitur. Phariseus autē qui ieiuniū exhibuit: decimas dedit: deo gratias retulit: quasi pene per circuitū in sue ciuitatis custodiam vigilauit. Sed quia vnū in se foramē superbie nō attendit: sibi hostē pertulit: vbi per negligentīā oculum clausit. Quia ergo sanctorū mētes vndiq; se circūspicientes inuigilāt: atq; in omni suo opere paucis ⁊ sollicitudinib⁹ oculū circūducunt: ne aut praua agāt: aut recta que p̄cepta sunt nō agant: aut bonis actib⁹ expletis in suis cogitatiōibus intumescāt: ⁊ tanto grauius offendāt: quātoq; iusti vident foris ⁊ occultius peccāt. Recte dicit.

[Totum corpus eorum plenum oculis in circuitu.]

Sciendū quoq; qd̄ in translatiōe veteri non habet. Totū corpus eoz plenum oculis in circuitu: sed dicit:

[Dorsum eorum plena oculis.]

Que videlicet sententiā ab edificatiōis intellectu non discrepat. Ea em̄ que sunt in facie: sepe etiā peccatores homines custodire solēt. Iusti autē viri: qd̄ se ⁊ in eis custodiūt que in promptu ⁊ in facie nō vident in dorsis oculos habere referuntur.

Qui ergo et ea que in occultis sunt discutiunt: atque et ab istis se custodiunt: que latent profecto oculos in dorsis habent. Quod tamē intelligi et aliter potest. Quia ea que sunt ante faciem nostram videmus: dorsa autē nostra alius in nobis videt: et nos videre nō possumus. Quia autē sancti viri solenter se aspiciunt: in quibus ab alijs iudicari possunt: et districte se vidēt: sicut sepe districte ab alijs vident: qui in se: nec ea que latere possunt ignorant: lumē in dorsis portant. Sequitur.

Cumque ambularent animalia ambulabāt pariter et rote iuxta ea. Et cum eleuarentur animalia de terra: eleuabantur simul et rote.]

Ambulant animalia cum sancti viri in scriptura sacra intelligunt: quemadmodum morali ter viuunt. Eleuantur vero a terra animalia: cum sancti viri se in contemplatione suspendunt. Et quia vnusquisque sanctorum quanto ipse in scriptura sacra profecerit: tanto hec eadem scriptura sacra proficit apud ipsum. Recte dicitur. Cum ambularet animalia ambulabāt pariter et rote: et cum eleuarentur animalia de terra: eleuabantur simul et rote. Quia diuina eloquia cum legente crescunt.

Nā tanto illa quisque altius intelligit: quanto in eis altius intendit. Unde nec eleuantur rote si non eleuantur animalia. Quia nisi legentium mentes ad alta profecerint: diuina dicta velut in imis non intellecta iacent.

Cum enim legenti cuilibet sermo scripture sacre (si tepidus videatur sensus diuini eloquii) eius mentē non excitat. et in cogitatione sua nullo intellectus lumine emicat: rota et ociosa et in terra est: quia animal non eleuat a terra. Ac vero si animal ambulet: id est bene viuendi ordinē querat: et per gressum alius progressum ordinis inueniat: quemadmodum gressum boni operi sponat: ambulat pariter et rote: quod tantum in sacro eloquio profectum inuenit: quantum apud illud ipse profecerit. Si enim pennatum animal sese in

contemplatione tēderet: alius tēderit: rote pariter a terra subleuantur alius subleuantur: quod terra non esse intelligis: que prius in sacro eloquio iuxta terrenum more dicta credidisti. Fitque ut scripture sacre verba esse celestia sentias: si accensus per contemplationis gratia temetipsum ad celestia suspēdas. Et mira atque ineffabilis sacri eloquii virtus agnoscitur: cum superno amore legentis animus penetrat. Quia ergo animal ad alta se subleuat: rota volat. Sequitur.

Quocumque ibat spiritus illuc eūte spiritu et rote pariter leuabantur sequentes eum.]

Quo enim spiritus legentis tendit: illuc et diuina eloquia leuantur. Quia si in eis altum quid videndo et sentiendo quaesieris: hec eadem sacra eloquia tecum crescunt: tecum in altioribus ascendunt. Bene autē de eis dem rotis dicitur. Sequentes eum. Legentis enim spiritus si quid in eis scire morale aut historicum querit: sensus hūc moralis per hystoriam sequitur. Si quid typicum: mor figurata locutio agnoscitur. Si quid contemplatiuum: statim rote quasi penas accipiunt: et in aere suspenduntur: quia in verbis sacri eloquii intelligentia celestis aperitur. Quocumque ergo ibat spiritus: illuc eūte spiritu et rote pariter leuabantur sequentes eum. Rote enim spiritum sequuntur: quia verba sacri eloquii (ut sepe iam dictum est) iuxta sensum legentium per intellectum crescunt. In vna enim eademque scripture sententia alius sola hystoria patitur: alius typica: alius vero intelligentia per typum contemplationem alius contemplatiua querit. Et fit plerumque (ut sicut dictum est) in vna eademque sententia cuncta similitudina valeant inueniri. Moyses enim cum de ardente rubo vocatus fuisset: accessit propius ut videret visum: et ecce rubus ardebat et non consumebatur. Magnū est hoc miraculum. Si solā in eo hystoria requiratur: est vnde legentis nutritia animus: ut videas quid in ligno ignis ardeat: et non consumatur. At vero si typicam intelligentiam queras: quid flamma: nisi legē de qua scriptum est.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

In dextera eius ignea lex. Deutero. 33.
Et quid rubus ille: nisi iudaicū populū designauit: peccatorū suoz spinis oblitū? Sed rubus ardēs consumi nō potuit: qz iudaicus populus et ignē quidē legis accepit: et tamē peccatorū suoz spinas nō deseruit: nec eius vicia diuini sermonis flāma cōcremauit. Fortasse in hoc facto alius maiora per typū cōtemplari desiderat huius quia sensus excreuit: eleuant pariter et rote. Inter hoies em̄ perfectus homo factus est vnicus dei fili⁹: qui sua peccata nō habuit: sed spinas nostre nequicie suscepit: vsqz ad passionem pro nobis humiliari dignatus est: et in semetipso ignē tribulatiōis nostre suscipere. Sed arsit et nō arsit: quia et ex humilitate est mortuus: et tamē immortalis ex diuinitate permansit. Suscepit a nobis vnde sacrificiū fieret pro nobis: et tamen impassibilis atqz incommutabilis permansit in proprijs vt nos cōmutaret a nostris. Alius fortasse hystorie moralitatē atqz per allegorie intelligentiā contemplatiōnē requirit: patet cū etis iuxta hystoriā hoc qd̄ in lege scriptū est: vt turtur que pro peccato offerret: retorqueat caput eius ad pēnulas ita vt collo inhereat: et nō penitus abrumpat. Leui. 1. et. 5. In quibus verbis dubius legēb⁹ sens⁹ hystoricus nō est: sed si hec intelligere moraliter requiras: agit rota dū ad morale intelligentiā ducit sacri verbi sententia. Nos em̄ ipsi in omnipotentis dei sacrificio esse turtur debemus: ita vt caput nostrū retorqueat ad pēnulas: id est anim⁹ ad virtutes. Non em̄ immerito per caput mentē intelligimus: quia sicut caput corpus: ita mēs actiōes regit. Sed caput ad pēnulas retorqueri precipit: vt ea que dicis facias: et os ad opera iungas. Nec ita caput abscidendū est: vt a corpe diuisum: sed ex parte decursum corpi suo iubeat inherere. Quia videlicet mens nostra a carnali delectatiōe incidenda est: sed a carnis cura necessaria incidenda non est. Hinc em̄ scriptū est. Carnis curā ne feceritis in desiderijs. Rom. 13. Que ergo in desiderijs

fiari prohibet: pculdubio in necessitate cōcedit. Caput ergo turturis ex parte abscisum sit: et ex parte inhereat: vt sicut dicitur est: et a voluptate carnis mens nostra incisa sit: et tamē a necessitate nō sit abscisa. Quod si hoc sacrificij genus sub typica redēptoris nostri intelligētia alius ad contemplatiōnē requirat. Ascēdat ergo ad fortiora animus: eleuent anialia vt eleuentur pariter et rote. Quis em̄ caput nostrū est: nisi redēptor generis humani: de quo scriptū est. Ip̄m dedit caput supra omnē ecclesiā que est corpus ip̄ius. Ephef. 1. Quē cū iudei persequerent: nomē eius delere de terra conati sunt. Cūqz euz crucifixū et sepulcū viderent: hūc se ab amore omnium decidisse als diuississe crediderunt. Sed caput turturis et incisū est: et tamen a suo corpe diuisus nō est. Quia ex eo qd̄ pro nobis mortē pertulit: omēs nos sibi vritus in ipsa sua morte iunxit. Et per hoc qd̄ se nostris oculis visibiliber subtraxit: nostris se mentibus visibiliber radicauit. Caput ergo turturis incisū inbesti corpore: quia pro nobis quidē redemptor noster passus est: sed a nobis separatus per passionē nō est. Quia igit dicta sacri eloquij cū legentiū spū excreuit: recte nūc dicit: **Quocūqz ibat spiritus illuc eūte spiritu: et rote pariter leuabant sequentes eum.**]

[Et subditur.

Spūs em̄ vite erat in rotis.
In rotis em̄ spiritus vite est: qz per sacra eloq̄a dono spūs viuificatur: vt mortifera a nobis opera repellamus. Potest em̄ intelligi: quia spūs vadit: cū legentis animū diuersis modis et ordinib⁹ tangit deus: quādo hūc per verba sacri eloquij modo in zelo excitās ad vltionem erigit: modo ad patientiā mitigat: modo in predicationē instruit: modo ad penitētiā lætā mēta cōpungit. Sed curramus breuiter per hec eadē verba que dixim⁹: et videamus quō sequit̄ rote spiritū: qui vite spiritus dicit: et rotis inesse perhibet. Certe

si legentis animū spūs vite in zeli seruoze
 reuigerit: prius in sacris eloquijs videt
 qđ moyses ad castra reditēs: et populū per
 ydola peccasse cognoscēs. **Dūc** per seruoze
 re spūs gladijs strauit. **Exo. 33.** **Qđ** sine
 es persequēdo luxuriā irā dñi gladio pla
 cauit **Hum. 25.** **Qđ** petrus mētientes si
 bimet verbo pertulit et occidit. **Actu. 5.**
Qđ paulus negligētibus discipulis vir
 gā minat. **1. Cor. 4.** Si spūs vite legētis
 aīn ad seruandā patientiā tangit: statim
 sequit̄ rote. **Quia** in sacris eloquijs in
 uenit: qđ moyses et aaron cū loquētes re
 cta persecutiōe populi passī sūt: ad taber
 naculū cucurrerūt p ipō populo exorātes
 quē fugiebāt. **Hum. 20.** Sancta aut̄ eorū
 mēs et timorē su puenitiū als supbien
 tiū pertulit: et tñ ptra eos ad odliū nō eru
 pit. **Patientiā** em̄ vera est que et ipm amat
 que portat. **Nā** tolerare sed odisse nō est
 virtus māfuetūdis: sed velamentū furo
 ris. **In** eis dem qđ eloquijs inuenit: qđ sa
 muel de pncipatus culmie delectus: oraf
 se se etiā p dei ciētibus p̄fite. **1. Reg. 8**
Qđ nemo sanctorū ad celestī gloriā nisi pa
 tientīā seruādo peruenit. **Qđ** ipse auctor
 ac redemptor generis hūani spūta: cola
 phos: spineā coronā: crucē: lanceā pertu
 lit: et tñ p persecutoribus orauit. **Si** vite
 spūs legentis aīn ad studiū predicatiōis
 excitat: statim secunē et rote. **Quia** in sa
 cris eloquijs inuenit moyses iubēte dño
 cōtra egypti regē in quātis se predicatio
 nis als predicatiōibus libere verbis ere
 git. **Exo. 15.** **Qđ** steffan⁹ iudeis perfidis
 diceret: **Hos** semp spiritui scō restitistis.
Act. 7. nec inter lapides timuit. **Qđ** pe
 trus sustibus cesus: ne in noīe iesu loque
 ret cū magna libertate respōdit. **Oporet**
 obedire deo magis qđ homīb. **Act. 5.**
Qđ paulus carthenaz vinculis stringit̄:
 s tñ verbū dei nō ē alligatū. **Phil. 1.** **Si**
 vite spūs ad penitētiē lamēta cōpungit:
 secunē p̄tinus rote: cū scripture sacre ver
 ba dauid penitētiā pferūt: qđ rex rephēn
 sus a ppheta: qđ subiectus celesti regi nō
 fuit: subiecto increpātū nō erubuit cōfite

ri qđ fecit. **2. Regū. 12.** **Qđ** publicanus
 qui reatū sue nequicie cognouit: et si iniu
 stus ad templū venit: iustificatus a tēplo
 redijt. **Luce. 18.** **Qđ** petrus negatiōis
 maclās lachrymis lauit. **Mat. 26.** **Qđ**
 latro qui in cruce cognouit culpā: in ipsa
 tā morte inuenit veniā. **Luce. 23.** **De** qui
 bus ad huc rotis eadem ppheta replicat
 atq; subiungit.

Cum eūtib⁹ ibant: et cū stan
 tib⁹ stabāt: et cū eleuatis a terra
 pariter eleuabant̄ et rote sequē
 tes ea: qđ spūs vite erat in rotis.
Hec sicut nostis frēs charissimi ex maxia
 parte tā dicta sūt: sed iterata descriptiōe
 narrant. **Hec** nos itaq; pigeat eadē breuif
 ter exponēdo repetere: que spūs per pro
 phetam dignatus est replicādo narrare.
Hoc em̄ solū in his verbis nouū addit̄ als
 dicit̄: qđ dictū est. **Cū** stantibus stabant.
Sunt aut̄ quidā qui vsq; ad hoc p̄ficiūt:
 vt trena que accipiūt: bene dispēfare no
 uerūt: misericordie opibus intendāt: op
 pressis subueniāt. **Hi** videlz vadūt: in eo
 qđ se ad pximi vilitatē tendūt. **Luz** his
 ergo rote gradiūt: qđ sacra eloquia dicto
 rū suorū passus in eius itinere disponunt.
Et sunt alij qui fidē quā acceperūt: ita ad
 testendū fortes sunt: vt aduersis quibus
 qđ resistere valeāt: et non solū minime ad
 perueritatē trabūt perfidie: sed etiā per
 uersa loquētes ipugnēt: eosq; ad rectitu
 dinē pertrahāt. **Cum** istis stantib⁹ stant:
 etiā rote: qđ in eis rectitudinē suam sacri
 eloquiū verba cōfirmāt: cū in eis audiūt.
Stare et tenere traditōes quas didicistis
2. Thef. 2. **Et** rurū. **Aduersari⁹** veser
 dyabolus tanq̄ leo rugiens circuit: que
 rens quē deuoret: cui resistite fortes in fī
 de. **1. Petri. 5.** **Et** sunt alij qui omīa ter
 rena despiciūt: nulla que p̄tereūt posside
 re dignant̄: et in dei se vt predictū est p̄tē
 platiōe suspendūt. **Cū** his ergo eleuatis
 et rote pariter leuant̄: qđ inquantū quisq;
 ad alta p̄fecerit: in tantū ei et sacra eloq̄a
 de altioribus locatur. **Vadunt** ergo ania

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

malia ad vitilitatē proximi: stant ad custodiam sui: eleuant ad contemplationē dei. Sed et rote pariter vadūt: stant: et eleuantur: quia quæstia sacra lectio talis inuenit qualis et sit ipse a quo querit. Ad actiuaz em̄ vitam p̄fecisti ambulat tecū. Ad inobilitatē atq; constantiā spiritus p̄fecisti: stat tecū. Ad contemplatiuā vitā per dei gratiam peruenisti volat tecum. Et rursum subditur.

¶ Quia spūs vite erat in rotis.

¶ Quid iccirco secūdo dicit vite spiritus in rotis esse: quia scripture sacre duo sunt testamenta: que vtraq; dei spiritus scribi voluit: vt nos ab anti morte liberaret. Vel certe: quia duo sunt p̄cepta cbaritatis: dilectio videlicet dei: et dilectio proximi: per que vtraq; nos sacre scripture vicia viuificat. Secūdo ergo dicit: qd spiritus vite erat in rotis: quia dilectionē dei et proximi capimus in eloquijs diuis. Per p̄cepta em̄ scripture sacre reuiscim⁹: qui mortui in culpa iacebamus. Unde oī potenti dño per psalmistā dicit: In eternū non obliuiscar iustificatiōes tuas: qz in ip̄is viuificasti me. ps. 118. Iustificatiōes em̄ p̄cepta dñi dicunt: in quib⁹ nos corrigēdo iustificat. De quibus psalmista apertius dicit: In tuis iustificatiōibus meditabor: nō obliuiscar sermōes tuos. In eis itaq; nos viuificat: quia p̄ hec nobis spiritalē vitā demonstrat: eaq; als eam⁹ per afflatū spiritus nostris mentibus infundit. Quid qz quottidie per donū gratie in electorū mentibus agit: spiritus vite erat in rotis. Hec nobis scriptura in tenebris vite p̄sentis facta est lumē itinēris. Hinc etem̄ petrus ait: Cui bene facitis intēdentes quasi lucerne lucēti in caliginoso loco. 1. Petri. 2. Hinc psalmista dicit: Lucerna pedib⁹ meis verbū tuum domie: et lumē semitīs meis. ps. 118. Scimus tamē quia et ip̄a nobis nostra lucerna obscura est: nisi hāc nostris mentibus veritas illustret. Unde iterū psalmista ait: Quontā tu illuminas lucernā meam: dñe deus meus illumina tenebras me

as. ps. 17. Quid em̄ lucerna ardēs: nisi lumen est: sed lumen rectū als creatū nobis nō lucet: nisi illuminet a lumine non creato. Quia ergo omnipotēs deus ad salutē nostrā sanctorū testamentorū dicta: et ip̄e creauit: et ip̄e aperuit: spūs vite erat in rotis. Sequitur.

¶ Et similitudo sup capita animalū firmamenti: quasi aspect⁹ cristalli horribilis extēti: super capita eorū desuper.]

¶ Hec largiente dño duobus modis exponimus: vt lectoris iudicio quid eligendū censeat: relinquam⁹. Possunt em̄ firmamenti nomie celestes potestates intelligi qd firmamentū recte: quasi aspectus cristalli dicit: quia videlicet cristallus forte quidē nimis est: sed ex aqua solidatur. Et natura angelica quādo creata est liberum arbitriū accepit: vtrū vellet in humilitate persistere: et in omnipotentis dei cōspectu permanere. An ad superbiam labere: et a beatitudie cadere: per similitudinē aqua fuit. Sed quia cadētib⁹ alijs sancti angeli in sua britudine perstiterūt: atq; hoc acceperūt in munere: vt iā cadere nō omnino nō possent: in eis natura sua quia iā ducti als desci mutabiliter nō potest: quasi in magnitudie cristalli durata est. Qd cristallū horribile et extensū super capita animalū dicit: quia ille potestates angelice que omnipotentis dei cōspectui assisūt: nobis adhuc in hac corruptiōe positus: terribiles atq; pauēde sunt: quarū nūc gaudia quia sensum nostrorū mentiū excedūt: super capita animalū esse memorantur. Quis em̄ in carne corruptibili positus cōprehēdere valeat: que sit illa angelorū ineffabilis: et sine fine leticia: que beatitudo sine defectu vultus videre creatoris: atq; in eius delectatiōe sine immutatiōe persistere. Potest autē firmamenti nomie ip̄e per figurā noster redēptor intelligi: vt⁹ deus super omnia: et factus inter omnia homo perfectus: in quo natura nostra apud patrē cōfirmata est. De quo etiā per psal-

*Infirmum de
p̄cepto dei fuit*

missa prophetando dicit: **Fiat manus tua super virtutem dextere tue: et super filium hominis quem confirmasti tibi.** ps. 79. Humana etenim natura priusquam a creatore omnium suscipere: terra erat. Nam firmamentum non erat. Peccatori quippe homini dicitur est.

Terra es et in terra ibis. Gen. 3. Et postquam assumpta est ab auctore omnium: atque in celis subleuata: et super angelos ducta: firmamentum facta est que terra fuit. Sed firmamentum quod aspiciemus cuius habeat similitudinem subinfert cum dicitur: **Quasi aspectus cristalli horribilis.** Cristallum sicut dictum est ex aqua congelatum et robustum fit: scimus vero quanta sit aqua mobilitas. Corpus autem redemptoris nostri: quia usque ad mortem passioni subiicitur: a que simile iuxta aliquid fuit: quia nascendo: crescendo: lassescendo: esuriendo: sitiendo: moriendo usque ad passionem suam per momenta temporum mobiliter decurrit. **Qui?** cursum prophetam intuens ait: **Exultavit ut gigas ad currendam viam.** ps. 18. Sed quia per resurrectionis sue gloriam ex ipsa sua corruptio in incorruptio virtute conualuit: quasi cristalli more ex aqua duruit: ut in illo et hec eadem natura esset: et ipsa tam que fuerat corruptio: nis mutabilitas non esset. Aqua ergo in cristallum versa est: quando corruptio eius in firmitas per resurrectionem suam ad incorruptio est firmitate mutata. Sed notandum quod hoc cristallum horribile: id est pavendum dicitur. **Quis** autem nesciat cuius pulchritudinis sit cristallus? Et mirum quomodo in hoc cristallo conveniat pulchritudo cum pauore. Sed omnibus vera scientibus constat: quia redemptor humani generis cum iudex apparuerit: et speciosus iustis: et terribilis erit iniustis: quem enim mansuetum aspiciunt electi: hunc eundem pavendum atque terribilem conspiciunt reprobi. Sed hunc ideo tunc electi terribilem non videbunt: quia modo terrorum illius considerare non cessant. Studiosi enim considerant: quod terribilis ad iudicium veniat: culpas antea actas deservit: imminentes declinant. Pavorem illius quotidie ante oculos mentis ponunt: et quando tremendus ap-

pareat: sine cessatione suspecti sunt: atque quotidie timendo agunt: nequando venerit per timeant. Similitudo ergo super capita animalium firmamenti: quasi aspectus cristallus horribilis. Et quia ipse pavore eius quem in suis cogitationibus tenent: eorum mentes protegit. Recte subiungitur. **Extenti super capita eorum desuper.** Firmamentum hoc quod in similitudine cristalli super capita eorum animalium apparet: et horribile et extensum est: quia bonorum mentes unde terret inde protegit. Si enim pavendus in eorum cordibus non esset: preceps et modo a peccatis: et postea suaplicitas non fuisset. Quia autem semper considerant quis pavore ex iudicio imineat: virtutum pennas in rectitudine conferunt. Unde et apte mox subditur.

[Sub firmamento autem pennarum eorum recte alterius ad alterum.]

Tunc pennarum virtutum sub firmamento recte sunt: quoniam bonum quod alter habet: hoc alteri impendit: ut qui terrenam substantiam accipit: indigentis primi inopiam subleuet. **Qui** doctrine gratia plenus est: ignorantis primi tenebras verbo sue predicacionis illustret. **Qui** temporalis potestate subnixus est: oppressos a violentis releuet. **Qui** prophetie spiritu plenus est: a vitia primi mala imminetia bona suadendo declinet. **Qui** gratia caritatis accepit: in necessitate sua salutem infirmantium pie et humiliter impedit. **Qui** a terrenis actibus libere solti deo vacare meruit: per delinquentibus primis exoret. **Sit** autem sepe: ut qui terrena substantia nimis occupat: orationem non quantum debet invigilet. **Et** sit plerumque ut is qui exorandum dominum cunctis mundi oneribus exutus vacat: sustentationem vivendi non habeat. Sed dum dives porrigit alimentum atque vestimentum pauperi: et dum pauper orationem suam anime divitis impendit: penne animalium recte alterius ad alterum tendunt. Nam dum ille mihi verbis predicacionis exhibet: et lumen veritatis ex corde meo ignorante tenebras expellit: dum illi ego quia fortasse a mundi huius potestate op-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

primis solatiū mee defensionis impartior atq; hūc de violentis manibus euello: vicissim nobis pēnas nostras tēdimus: vt nos affectu ⁊ ope vicaria ex bono qđ accepimus tangamus. **U**nde bene p̄mus pastor ammonet dicens: **O**mnium finis appropinquabit: estote itaq; prudētes: ⁊ vigilate in oratiōibus. **A**n̄te oīa autē mutuā in vobismetip̄is charitatē p̄tinuā habētes: quia charitas operit multitudinē peccatorū: hōspitales inuicē sine murmuratiōibus vsusquisq; sicut accepit gratiā in alterutro illaz administrātes. **1. Petri. 4.** **Q**uod ergo apud ezechiē pennā: hoc apud petrū apl̄m accepta gratia dicit. **E**t qđ ille ait: **H**ec pēne alterius ad alterutro: hoc ecclesie pastor dicit: **A**usquisq; sicut accepit gratiā in alterutro illā administrātes. **P**enne em̄ nostre recte iā non sunt: si ad vtilitatē nostrā solūmodo refectunt. **S**ed tūc recte sunt: cū in vtilitatē p̄ximi dirigimus qđ habem⁹. **Q**uia em̄ bona nostra nō a nobis sūt: sed ab eo hec accepimus: a quo factū est vt essemus tāto ea nobis nō debemus retinere priuata quāto ea nobis sp̄cimus ab auctore nostro ad cōmunē vtilitatē data. **U**nde recte petrus apl̄m in exhortatiōe hui⁹ rei subdit dicens: **S**icut boni dispensatores multiformis gratie dei. **A**tq; adhuc dicitur: **S**i quis loquit̄ quasi sermones dei: si quis ministrat tanq̄ ex virtute quā administrat deus. **1. Petri. 4.** **A**c si aperte dicat: **H**umiliter impēdite bonū proximis: qz scitis vobis non a vobis esse qđ habetis. **Q**uelibet em̄ penna virtutis cū ad p̄ximū impartiendo tendit: recta nō erit si humilitate caruerit. **S**equit̄

Et **U**numquodq; duabus alis velabat corpus suū: ⁊ alterū similiter velabatur.]

Quia per corpus actio: per alas vero virtutes signantur: supra iam diximus. **E**t cum dicat:

Sub firmamento autem pen

ne eorū recte alterius ad alterū.

Querendū est qualiter subdit. **U**numquodq; duabus alis velabat corpus suū. **Q**uia in re hoc passēter indicat: quia ⁊ pēnas alias ad alterū tendebant: ⁊ tamen duabus alis corpus propriū velabāt. **Q**uid est hoc: nisi quia sic debemus virtutes quas accepimus alijs impendere: vt ⁊ ea in quib⁹ peccauimus: nō desinamus caute cogitare: ⁊ reatū nostrū quoti die per timorē ⁊ penitentiā plangere. **D**uas em̄ alas superius quibus corpus velatur: timorē ⁊ penitentiā diximus. **S**ic ergo in charitate crescimus: ⁊ pēnas tenēdamus in p̄xios: vt nunq̄ desinam⁹ cogitare ⁊ plangere nosmetip̄os. **P**enne tēdant luxta: penne cooperiāt corpora: vt ⁊ de bonis a cibus prebecamus exēpla: ⁊ mala que egimus abscondāt a iudicio timorē ⁊ penitentiā. **I**n translatiōe autē veteri de his alis dicitur:

Singulis due coniūcte ⁊ tegentes corpora eorum.]

In quibus verbis intelligit̄: quia r̄p̄e erant pēne que iungebant alterius ad alterū: ⁊ ip̄e que eorū corpora cooperiebant. **Q**uod per figuraz bene accipit̄: quia ille nos virtutes apud omnipotentē deum protegūt: quas ex charitate proximis impartimur atq; coniūgimus. **C**um quibus dū cōcorditer viuim⁹: mala que fecimus velamus. **P**ossunt ergo etiā per has alas duo p̄cepta charitatis intelligi: **A**mor scilicet dei ⁊ proximi. **A**mādo em̄ deū nostra in nobis mala persequimur: idest corpus velamus. **D**iligēdo autem proximi ⁊ ei in quo prodesse possumus festinam⁹: idest alas ad alterū tendimus. **H**ec autē quod subdit. **E**t alterū similiter velabat: in translatiōe veteri non habet. **E**t queri potest: cur postq̄ dictus est. **U**numquodq; duabus alis velabat corpus suū. **S**ubditur. **E**t alterū similiter velabat. **T**ranslatiōe autē septuaginta interpretū: aquile ⁊ theodotiōis ⁊ symmachil sollicitē per scrutātes: nihil ex his verbis inuenim⁹.

Sed beati hieronymi scripturā legentes agnouim⁹: quia hāc sententiā in hebreā veritate ita positā: non quidē iuxta verbū sed iuxta sensum inuenerit. **Q**ueri ete s̄m potest cur post q̄ dictum est. **U**nūquodq; velabat corpus suū. **S**tatim subditur. **E**t alterū similiter velabat. **S**i enim diceret vnū ex altero: et alterū loquendi ratio staret. **P**ostq̄ vero dictū est. **U**nūquodq; **C**ur addit: alterū cum in vnoquoq; omnes cōprehendunt? **S**ed si et perfectozū vitā et proficiētū merita distinguimus: et vnūquodq; et alterū non irratiōabiliter positiū videmus. **Q**ui em̄ et sua desent: et virtutū pennas ad proximos in exemplū tendūt: p̄culdubio perfecti sunt. **S**ūt autē tē pleriq; paruuloz: qui eoz lachrymas conspiciūt et imitant: et q̄ nudi in suis prauitatibus esse potuissent: sanctos vigilātiorez et viros cōsiderant: mox suis prauitatibus irati accendunt: et in flammā ad penitentiā: atq; vt velare sanctos corpora sua conspiciūt: ita ipsi quoq; lachrymarū suarum alis velant. **S**eipos em̄ magnis increpatiōibus ferūt: cur qui virtutes nō habēt peccata sua minime deploant: si et illi adhuc plangere nō desistūt: qui iam virtutū pennas per exempla ad primos tendūt. **I**n quibus verbis necesse est vt nos qui paruuli adhuc sumus perfectoz semp et virtutes et lachrymas ante mētis nostre oculos ponam⁹: imitemur que in illis aspiciamus: vt dū ceperimus per incrementa crescere: possimus ab illo districto examine mala que fecimus: velare. **I**n assiduis em̄ fletibus in quottidiana nostra penitentiā: habemus sacerdotē in celis qui interpellat pro nobis. **D**e quo etiā per **J**ohannē dicit. **S**i quis peccauerit: aduocati habemus apud patrem iesum xpm̄ iustum: et ipse est p̄piciātiō pro peccatis nostris. 1. **J**ohis. 2. **E**cce exultat animus cū aduocati nostri potentia audimus. **S**ed exultationē nostrā iternū remordet timor: quia ipse qui nobis aduocatus est: dicit iustus. **N**os em̄ causas iniusticie habemus: iustus vero aduoca-

tus iniustas causas nullomodo suscipit: nec verba dare pro iniusticia consentit. **Q**uid ergo agim⁹ charissimi fratres mei? **S**ed ecce occurrit animo quid agamus. **M**ala que fecimus: et deseramus et accusemus. **S**criptū est. **I**ustus in principio accusator est sui. **P**rouerb. 18. **Q**uilibet ete s̄m peccator cōuersus in fletibus iustus esse inchoat: cū ceperit accusare q̄s fecit. **C**um em̄ iustus nō sit: qui cōtra suam iniusticiam iam per lachrymas seuit. **I**ustus igit aduocatus noster: iustos nos defēdit in iudicio: quia nosmetipos et cognoscimus: et accusam⁹ iniustos. **N**on ergo in fletibus nō in actib⁹ nostris: sed in aduocati nostri allegatiōe confidamus: q̄ viuūt et regnat cum patre in vnitāte spiritus sancti deus: per omnia secula seculorum Amen.

ExPLICIT omelia. VII.

Incipit Omelia. VIII. que interpretat in primo capitulo: ab illa parte. **E**t audiebā sonū alarū et c. vsq; ad illam partem. **E**t audiui vocem loquētis in principio secūdi capituli.

Quod per exempla iustoz multū proficiāt: superioris locutiōis sine tractatū est. **A**tq; hoc ip̄m p̄pheta nobis certius aperit: cū his que dixerat adiungit.

Et audiebā sonū alarū quasi sonū aquarū multarū.

Solent in sacro eloquio per aquas populi designari. **U**nde per **J**ohannē dicitur: **A**que vero sunt populi. **E**cce itaq; autē aquis popul⁹ designat: q; et in vita sonū habet ex tumultu carnis et q̄tidie defluit ex decursu mortalitatis. **E**t autē sepe iā dixerimus: ale animalū sūt virtutes sanctoz. **Q**uid est ergo quod propheta alarū sonū audit: quasi sonū aquarū multarū: nisi quod ex omnipotentis dei pietate ille ale

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

virtutū que in paucis prius sanctis sonabāt: iam nūc predicatiōe diffusa: in multo tū populorū conuersatiōe resonāt. **I**ncarnato em̄ passio ac resurgente dño: pauca pennata animalia fuerūt: quia rari valde existerūt qui celestia desiderarēt: et virtutū pēnis se in alta suspenderēt. **S**ed post q̄ diuinitatis eius p̄dicatio in mūdo diffusa est: quātū iam paruuli: quātū grauiorētes: quātū fortes iuuenes: quātū imbecilles: quātū cōuersę peccatrices: quātū an̄ virgines per fidē: per spem: per amorē ad celestia euolat. **Q**uis diceret: quis estimare sufficiat: **E**cce alarū sonus qui prius in paucis animalibus fuit: iam nūc in populis resonat: iam nūc in multitudie als mūdi multitudinē ad celeste desiderū pēne virtutū leuāt. **B**ene ḡ dī: et audiebā sonū alarū quasi sonū aquarū multarū. **Q**ui sicut p̄dati sumus: ille virtutū sonus: qui in aure dei prius ex paucis sanctis fact⁹ est: postmodū ex aquis multis: id est ex innumerabilib⁹ est populis multiplicat⁹. **P**e quo adhuc sono bene addit. **Q**uasi sonū sublimis dei. **Q**uid est qđ alarū sonus in sanctis animalibus quasi sonus sublimis dei dicit⁹: nisi qđ omnipotens deus et ipse implet mentes sanctorū celesti desiderio: et ipse ex audit impleras. **I**pse etenim creat in sanctorū cordibus amorē: et ipse ex amantib⁹ cordibus suscipit precē. **N**egationē suā petrus fleuit amare: sed tamē illi premitit: quia iesus resperit petrū. **L**uce. 22. **R**esnit maria magdalene post multas maculas culpe: ad pedes redēptoris nostri cū lachrymis. **L**uce. 7. **S**ed quis illā infudit intus: nisi qui benigne suscepit foris. **Q**uis illā ad lachrymas vergebat per cōpunctiōis spiritū: nisi qui hāc exterius corā simul recubentibus recipiebat ad veniam? **R**edemptor: ḡtē noster peccatricis mulieris mentē extergebat: cuz de culpa compūgeret: suscipiebat vt a culpa liberaret. **B**ene ergo iste alarū sonus: quasi sonus sublimis dei dicit⁹. **Q**uia quicquid in sanctorū virtutibus agit⁹: eius est gratie qđ merita largit⁹: qui recte per prophetā sub

limis deus esse memorat⁹. **E**saie. 57. **I**n scriptura etenim sacra aliquādo deus nūcū patitur: aliquādo vero essentialiter dicit⁹. **N**uncupatiue em̄ dicit⁹: sicut scriptū est. **E**cce cōstitui te deū pharaonis. **E**xo. 12. **E**t sicut moyses ait: **S**i quis hoc vel illud fecerit: applicabit ad deos videlicet ad sacerdotēs. **E**xo. 22. **Q**ui rurū dicit⁹: **D**ixi nō detrahes: id est sacerdotibus. **I**bidē. **E**t sicut psalmista ait: **D**eus stetit in synagoga deorū: in medio autē deos discernit ps. 31. **E**ssentialiter autē deus dicit⁹: sicut ad moisen dicit⁹: **E**go sum deus p̄ris tui: deus abraā: deus ysaac: deus iacob. **E**xo. di. 3. **E**nde paulus ap̄tius volens nūcū patiū dei nomē ab essentiali discernere: de redemptore nostro locutus est dicit⁹: **Q**uorū patres ex quibus xp̄us scdm carnē qui est super om̄ia deus benedict⁹ in secula. **R**om. 9. **Q**ui em̄ nūcupatiue dicit⁹ deus super om̄ia. **Q**ui vero essentialiter deus super om̄ia est. **E**t ergo ostendit ret xp̄m naturaliter deū: nō hunc deū tantūmodo: sed deū super om̄ia esse memorauit. **Q**uia et electus quisq; sicut premisimus: vel in exēplo iusticie prerogādo positus dici deus potest: sed inter om̄ia quoniam nūcupatiue deus. **X**p̄s autē deus est super om̄ia: quia naturaliter deus. **Q**uē ergo paulus deū sup̄ om̄ia: hūc ezechiel p̄pheta deū sublimē nominat. **P**ost q̄ vero dictum est:

Audiebā sonum alarū quasi sonū aquarū multarum.]

Quia adhuc additur.

Quasi sonū sublimis dei.]

Etā hoc intelligere possumus: qđ futurū electis om̄ibus scimus. **A**larum em̄ sonitus sicut dixim⁹: fuit in p̄dicatoribus sanctis. **A**quarū sonitus in cōuersis et sequētib⁹ p̄pulis. **S**ed idē ipse sonitus erit quādoq; sonus sublimis dei. **Q**uia multitudo que nūc ad fidē per sanctos doctores trahit⁹: quādoq; in celestē patriā congregat⁹: vt ibi om̄es electi sine fine laudent cū viderint sine fine quē laudent. **E**t quia

hic perfecte corpus redemptoris efficitur omnis multitudo sanctorum iuxta pauli vocem dicentis. Et ipsa creatura liberabit a seruitute corruptiois in libertate glorie filiorum dei. Rom. 8. Que ita tunc inherent ut eis de corruptioe que per resurrectionem vincitur: nihil in suo sancto amore contradicat: sed unita glorie sui redemptoris fiat. Recte dicitur: Quasi sonus sublimis dei. Notandum est ordo describitis: quia prius sonus ex aliis animalium: qui postmodum quasi sonus aquarum multarum: ad extremum vero: quasi sonus sublimis dei dicitur.

Quod enim prius predicauerit sancti: hoc postmodum crediderunt atque tenuerunt cõuerfi ad fidem populi: qui ad extremum quoque liberatori omnium reddent laudem in celestibus aliis in celestia iam subleuati. Sonus itaque animalium fit sonus aquarum: et sonus aquarum fit quasi sonus sublimis dei. Quia laudem omnipotentis domini quam prius in mundo paucis: hanc postmodum multi clamauerunt. Et quam nunc multi clamant cum adhuc eis in semet ipsis sua corruptio repugnat: hanc in celestia patria electi omnes suo iam capiti uniti resonabunt. Adhuc autem sanctorum animalium opera virtutes describuntur: cum subditur.

Cum ambularent quasi sonus erat multitudinis ut sonus castrorum.]

Si per sonum sublimis dei: laus nostri creatoris in celestia patria designat: mirandum non est quod rursus ad sanctorum opera in hac adhuc vita uiuentium propheticus sermo refunditur. Quia sanctus spiritus in corde prophetarum quod simul ostendit intus: non simul eijcit per linguam foras. Aqua quippe scientie qua prophetantis animus repletur: in contemplatione vehementer exuberat. Sed quia angustus est spiritus omne os hominis: id est foras carnis: ad explendam illam immensitatem que conspicitur: proferendo lingua variatur. Postquam ergo sonum alax quasi sonum sublimis dei esse contempsit in celestibus: rursus ad terras redit: et penata antialia quidam hic agant loquitur: ut illic summa

mereantur dicens:

Cum ambularent quasi sonus erat multitudinis ut sonus castrorum.]

Cum predicatores sancti mundo predicando et trahendo circueunt: animalia ambulat. Et quod hi etiam quos colligunt statim ut crediderint in laudem nostri creatoris exurgunt: sicut sonus quasi sonus multitudinis. Et quod in predicatioe eadem bellum contra aereas potestates sumunt. Recte subiungitur. Ut sonus castrorum. Cum sanctis predicatores fideles populi contungunt: contra malignos spiritus in punctu fidei multitudinis castrorum fiunt. Et dum quotidie fideles quoque celestibus desideriis replentur: terrena despicuntur: dura sibi pro amore superne patrie proponunt: contra potestates aereas castra fiunt quia armati fide et bonis operibus muniti gradiuntur. Quasi enim quibusdam castris spiritalis exercitus per paulum dicitur: Induite vos armatura dei: ut possitis stare aduersus insidias dyaboli: quia non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem: sed aduersus principes et potestates: aduersus mundi rectores tenebrarum: contra spiritalia nequicie in celestibus. Ephe. 6. Sanctorum ergo multitudinis castra sunt: que bellum contra potestates aereas susceperunt. Unde sancta et vniuersalis ecclesia ita sub specie dilecte describitur ut dicat. Pulchra es amica mea suavis et decora sicut hierusalem: terribilis ut castrorum acies ordinata. Cant. 6. Quia enim hierusalem pacis visio interpretatur: cuius nomine patria celestis exprimitur: sancta ecclesia suavis et decora ut hierusalem dicitur: quia eius vita et desiderium visioni iam pacis intime comparatur: ut in eo quod auctorem suum diligit quod eius specie videre concupiscit. De quo scriptum est. In quem desiderant angeli prospicere. I. Petri. 1. pro ipsa iam amoris sui desideria angelis sumis dicat. Que quantum deo amabilis efficitur: tanto agit ut malignis spiritibus terribilis fiat. Qualiter autem sit terribilis sub iuncta comparatione ostendit: id est ut castrorum

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

rū acies ordinata. **Cantl. 6.** Quid est qđ sancta ecclesia hostibus suis vt castrorū acies sit timenda. Non enim a magno intellectu vacat ista cōparatio: et iccirco est subtiliter intueñda. **Scimus et cōstat:** quia castrorū acies tūc hostibus terribilis ostēdit: quādo ita fuerit cōstipata atq; densata: vt in nullo loco interrupta videatur. **Nam** si ita disponit: vt locus vacuus per quē hostis possit ingredi, dimittat: profecto iam suis hostibus terribilis nō est. **Et** nos ergo cū contra malignos spiritus spiritalis certaminis acie ponimus: summo per se necesse est: vt per charitatē semp vni ti atq; cōstricti: et nunq̄ interrupti per discordiā inueniamur. **Q:** si quelibet bona in nobis opera fuerint: si charitas desit: per malū discordie locus aperit in acie: vnde ad feriēdos nos valeat hostis intrare. **Antiquus** vero inimicus castitate in nobis si sine charitate fuerit: nō timer: qz ipse nec carne premitur: vt in eius luxuria dissoluat. **Abstinētiā** nō timer: quia ipse cibo non vit: qui necessitate corporis nō eget. **Distributionē** terrenarū rerum nō timer: si eidē operi charitas desit: quia diuitiarū subsidij nec ipse eget. **Valde** autem in nobis charitatē veram: id est amorem humilē quē nobis vicissim impendimus timer: et nimis cōcordie nostre inuidet: quia hāc nos tenemus in terra: quaz ipse tenere nolēs amisit in celo. **Bene** em̄ dicit: **Terribilis** vt castrorū acies ordinata: quia electorū multitudinē eo maligni spiritus pertimescūt: quo eos per charitatis concordiā vnitos contra se et cōglobatos a p̄cisit. **Quanta** autē sit concordie virtus ostendit: cum sine illa virtutes relique virtutes nō esse demonstrant. **Magna** em̄ est virtus abstinentie: sed si quis ita ab alimētis abstineat: vt ceteros in cibo diiudicet: et alimēta eadem que deus creauit ad percipiendū cum gratiarū actione fidelibus etiam dampnet: als donet. **Romañ. 8.** quid hūc virtus abstinentie facta est: nisi laqueus culpe? **Unde** per

psalmistā quoq; nullam esse abstinentiā sine cōcordia designans ait: **Laudate** em̄ in tympano et choro. **ps. 150.** In tympano enim corium secum resonat. In choro autem voces eōcorditer cantant. **Quid** ergo per tympanum: nisi abstinentia? **Et** quid per chorū: nisi charitatis concordia designat? **Qui** itaq; sic abstinentiam tenet: vt concordiā deserat: laudat quidem in tympano: sed non laudat in choro. **Et** sunt nonnulli qui dum plusq̄ necesse est student: a proximorū pace resiliunt: dum eos velut ebetes stultosq; contempnūt. **Unde** per se veritas admonet dicens: **Dabete** in vobis sal: et pacē habete inter vos. **Marci. 9.** **Et** quisquis habere sal sapientie studet: curet necesse est quatenus a pace concordie nunquā recedat. **Quod** vero de his duabus virtutibus diximus: hoc de ceteris omnibus sentiendum est. **Unde** terribiliter paulus admonet dicens: **Pacem** sequimini als sectamini cum omnibus: et sanctimoniam sine qua nemo videbit deum. **Hebreo. 12.** **Qua**rem nil sine concordia deo placeat: ipsa per se veritas demonstrat dicens: **Si** offers munus tuum ad altare: et ibi recordat⁹ fueris: quia frater tuus deliquit als habet aliquid ad uersum te: relinque ibi munus tuū ante altare: et vade prius recōciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuū. **Mathei. 5.** **Ecce** a discordantibus accipere non vult sacrificiū: holocaustum suscipere recusat. **Hinc** ergo perpendite quantum sit malum discordie: ppter quod et illud abijcitur: per quod culpa laxatur. **Quia** vero electi semper in charitate coniuncti sunt: et hec eadem eorum charitas forum laudis reddit auctori: malignis vero spiritibus: id est antiquis suis hostibus penam incutit timoris. **Recte** nunc de penatis animalibus dicitur.

Cum ambularent quasi sonus erat multitudinis: vt sonus castrorum.]

Libet autem ab exortu sancte ecclesie si dei oculos vsq; ad finem mundi tendere: & hec eadem castra quomodo ambulent: & videre. **C**astra enim multitudinis appellatur exercitus cum in procinctum pergunt: aut in certo quolibet loco in itinere demorantur. **C**astris ergo via est presentis seculi omnibus concorditer viuentibus sanctis. **A**lia autem sunt castra predicantiu: qui huc illucq; pro colligendis animabus in sancti operis procinctu laborant. **A**lia castra continentiu: atq; ab hoc mundo recedentiu: qui contra malignorum spirituu bella quotidie in corde se preparant. **A**lia castra bonorum coniuuatorum: qui viuentes in amore omnipotentis dei concorditer: sic vicissim sibi carnis debitum soluunt: vt tamen quid deo de bonis operibus debeant: nullatenus obliuiscantur. **S**ed & si qua (vt homines delinquit) hec incessanter pijs actibus redimunt. **Q**uia ergo distincti fidelium ordines: ab exortu sancte ecclesie vsq; ad finem mundi concorditer viuentes: contra potestates aerias dimicant: castra ambulat. **E**t fit quasi quidam castrorum sonitus: quia in eis ad laudem omnipotentis dei & virtutu gladij: & arma miraculorum sonant. **D**e sanctis vero animalibus adhuc subditur.

Cumq; starent dimittebantur penne eorum.]

Stant sancta animalia quando ad que dei sunt: intenta contemplatione considerant. **S**ed eorum penne deponuntur: quia dum alta dei iudicia aspiciunt: sue in eis virtutes vilescunt. **Q**uod aperte exponitur cum statim subdit.

Nam cum fieret vox super firmamentum quod erat super caput eorum stabant et submittebant alas suas.]

Firmamentum superius subintellectu duplici iudicauimus exponendum. **D**os

sunt enim sicut dictum est: firmamenti nomine celestes virtutes intelligi. **E**t potest firmamenti nomine incarnatus vnigenitus per hoc quod in eius natura nostra ad eternitatem firmata est designari. **P**rius ergo quid sentiam? de angelis: & post modum de domino angeloru loquamur. **E**cce enim dicitur: **C**um fieret vox super firmamentu: stabant & submittebant alas suas. **Q**uo in loco hoc primus sciendum est: quia non submitti alis submittere ab inferiori ad superiora tendere: sed a superioribus ad inferiora alas deponere: debet intelligi: propter hoc quod premissus est. **C**um starent demittebantur penne eorum. **Q**uerendum itaq; nobis est: que sit vox que super firmamentu fit als fit. **S**ed eandem vocem melius intelligim? si ab imis ad superiora gradientes: quasi quibusdam passibus ascendamus. **S**icut auditus corporis excitatus voce: ita sensus mentis excitatur intellectu qui de interioribus agitur. **V**ox ergo est in mente quia quidam sonus intelligentie. **S**ed sciendum est: quia nostris sensibus: aliquando vox carnis loquitur: aliquando vox anime: aliquando vox firmamenti: aliquando vox que super firmamentu est. **P**onamus ergo ante oculos quod quispiam sit lesus a proximo: qui ex humana ratione cogitat: vt vicem lesioni reddat: malum pro malo retribuatur. **H**uic vox carnis loquitur in mente: quia cum diuina mandata precipiant: bene nos facere his qui nos oderunt: quisquis male facere se odientibus cogitat: in eius animo carnis vox sonat. **M**ulta terrena quotidie agimus: post hec ad orationem redimus: accenditur ad compunctionem animus: sed earum rerum quas egimus ymagines versantur in mente: & intentionem compunctionis prepediunt in oratione. **E**t quod volentes foris agimus als egimus hoc interiorius patimur inuiti. **E**t quedam cogitationu fantasmata mentem per imagines corporeas dispergant: ne stricte tota in oratione se colligat. **H**ec quoq; vox carnis est

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Cū vero ista subīgimus: atq; ab oculis mentis cūctas corporeas imagines ef fugamus ipam in nobismetipsis naturam anime querētes: qualis sit que carnē viuificare potest: sed semetipam stringere in bonis cogitātib; sicut desiderat nō potest: inuenim? quendā intellectualē spiritū: per creatoris potentā viuētē: corpus qđ sustinet viuificatē: sed tamen obliuioni subditū: mutabilitatē subiectū: quē sepe timor afficit: leticia extollit. **I**pe itaq; intellectus ante uox eius est: quia sonat qđ est. que tamen adhuc uox sub firmamēto est. **S**ed transcēdentis animalis animā uocē de firmamēto querimus: cū illa sanctorū angelorū in numerā multitudinē in oī potētis dñi cōspectu qualis sit inuestigamus: que sit in eis sine festiuitas uisionis dei: que leticia sine defectu qđ amoris ardor nō crucians: sed delectās: quātū in eis sit desideriu uisionis dei cū facilitate: et quāta facie cū desiderio: in quibus nec desideriu penā generat: nec facietas fastidiū parit: quomō inherendo beatitudinē sint beati: quomō cōtemplādo semp eternitatē sint eterni: quomō cōnūcti uero lumini facti sint lux: quomō aspiciētes semper incōmutabilē: mutati sunt in incōmutabilitatē. **S**ed cū ista de angelis cogitamus: adhuc uox de firmamēto est: nō super firmamētū. **T**ransseat ergo animus et ab ipsis transcēdat omne qđ creatū est: in solo creatoris sui lumīe fidei oculos figat: qđ unus uiuificet omnia que als qui creauit deus: qđ ubiq; est: et ubiq; totus est: qđ in circūscriptis et incōprehensibilis sentiri potest: et uideri non potest: qđ nusq; deest: et tamen ab iniquorū cogitātib; longe est: qđ nec ibi deest: ubi longe est: quia ubi nō est per gratiā: adest per uindictā: qđ omnia tangit: nec tamē omnia equaliter tēgit. **Q**uedā em̄ tangit ut sint: nec tamē ut uiuant et sentiāt: sicut sunt cūcta insensibilia. **Q**uedā tangit ut sint et uiuāt et sentiāt: nec tamen ut discernāt: sicut sunt bruta animalia. **Q**uedā tangit: ut sint: uiuāt: et sentiāt: et discernāt: si-

cut est humana et angelica natura. **E**t cū ipse nunq; sibi metip̄ sit dissimilis: dissimiliter tamen tangit dissimilia. **U**bique p̄sens est: et inueniri uix potest: qđ stantē sequimur et apprehēdere nō ualemus. **P**onamus ergo ante oculos mentis: que illa natura sit que tenet omnia: implet omnia: circūplectit omnia: supercedit omnia: sustinet omnia. **N**ec alia ex parte sustinet: atq; alia supercedit: neq; alia ex parte implet: atq; alia circūplectit: sed circūplectēdo implet: implēdo circūplectit: sustinēdo supercedit: supercedēdo sustinet. **H**uius nature potentā cū strictus in ea cogitat animus: uox super firmamētū fit. **Q**uia eius intellectū cōspicit als cōcipit qui et angelorū sensum sua incōprehensibilitate transcēdit. **C**um ergo uox super firmamētū sit: stant animalia et submitūt alas suas: quia sanctorū mētēs cū creatoris sui potentā intentā cōtemplatiōe cōsiderāt: uilescunt eorū antio virtutes quas habēt. **E**t tāto sūt apud se humiles: quāto eis illud altū est: qđ super angelos sonat. **F**ortasse em̄ doctores sunt: sed cū ceperint tacita mēte cogitare que sit ineffabilis dei sapiētia: que mentes hominū sine strepitu uerborū docet: et quomō hec eadē sapiētia s̄ auditorū mētēs nō doceat uox docentiū vacue laborat: sua eis prōtinus doctrina uilescit: quia neq; qui plantat est aliquid: neq; qđ rigat: sed qui incrementū dat deus. **F**ortasse pphete sunt: sed cū tacita mente cōsiderant: quia prophete sue oculo simul omnia diuinitatis mysteria penetrare nō possunt. **Q**uoniam sicut ait ap̄t̄. **E**x parte cognoscimus: et ex parte pphetam. **1. Corinth. 13.** **I**n illa immēsitate secretorū uident: quia partū est omne qđ uident: atq; ex ipa altitudine luminis cōsiderant: qđ minus sit il lud qđ intēto oculo quasi per rimas uiderūt. **P**onāt ergo alas suas cū uox super firmamētū fit: id est humilient in eo qđ apprehendūt: cum supna cōspiciūt: que ab eis cōprehendit nō possunt. **S**epe etiā sanctorū cogitātib; ipa que habēt bona blā

diunt: vt eorū mētes in aliqua sui fiducia eleuent: sed protinus ad occulta dei iudicia recurrūt: quomodo alij ex virtutibus ad infernū per elationē corruūt: alij ex vicijis correcti: ad celū per humilitatē leuātur. Unde nos ad humilitatē reuocās ppheta terribiliter als terret et admonet dicens: Venite et videte opera dñi: q̄ terribilis in cōsilijs super filios hominū. ps. 65. Quis em̄ digne considerare valeat: quātus super nos terror sit cōsilioꝝ dei: quādo alter ex virtutibus in fine tēdit ad vicia: alter ex vicijis in virtutibus cōcludit finē. Quia iuxta Salomōis vocem. Sunt iusti atq̄ sapientes et opera eorū in manu dei: nec tamen scit homo vtrū amore: an odio dignus sit? Eccl̄s. 9. sed omnia in futuro seruauit incerta. Ibidē. Et est vita que videt hominibus recta: et nō uisumū eius ducit ad mortē. Proverb. 14. Hec itaq̄ occulta iudicia et profunda cogitare: quid aliud est q̄ alas deponere id est de nulla tā virtute cōfidere: sed sub magno timore trepidare: Siue em̄ omnipotētia dei naturā cōsiderēt: siue eius iudicia perpendāt: trepidant: pertimescūt. Eis ergo quasi alas deponere: est virtutes quas habēt humiliare. Sic abraham alas deposuit: qui quādo loqui cū deo cepit: puluerē et cinerē se esse cognouit dicens: Loquar ad dominū meū cū sim puluis et cinis. Genes. 18. Sic moyses alas deposuit: qui eruditus omni scientia egyptioꝝ: moꝝ vt verba dñi audiuit: verba se nō habere deprehēdit dicens: Obscuro dñe nō sum eloquēs ab heri et nudius tertius: ex quo locutus es ad seruū tuū impenitentioris et tardioris lingue sum. Exod. 4. Ac si aperte diceret: Postq̄ a te verba vulte audio: cōsulum me in verbis prioribus agnosco. Sic esayas cui⁹ vita dom̄o ad predicandū placuerat: cū eundē dominū cōtemplatus carbone de altari in ore tacitus est: ait: Mihi quia tacui: quia vir pollutus labijs ego sum. Esaiē. 6. Ecce ad superiora subleuatus: sibi metip̄i de labioꝝ pollutioe displicuit: nisi em̄ celestis

mūdicie alta cōspiceret: sese iudicabilem nō inuenisset. Sic loquēte domino diemias clamat: Ha a dñe deus: ecce nescio loqui: quia puer ego sum. Hierem̄. 1. Iuxta ea enim verba que audiebat: verba se nō habere cognouerat. Sic daniel sublimem visionē videns: per plurimos dies elanguit et egrotauit. Daniel. 8. Quia et hi qui in virtutibus fortes sunt: cū altiora dei cōspiciūt: in sua sibi met est imatio ne infirmi atq̄ imbecilles sūt. Sic beatus Job de quo domin⁹ amicis illius dixit: Non estis locuti corā me rectū: sicut seruus meus Job. Job. 42. Cum verba dei colloquētis audiret: respondit dicens: Insipienter locutus sum: et que ultra modū excederēt scientiā meam. Ibidē. Et paulo post. Idcirco ip̄e me reprehendo: et ago penitentia in fauilla et cinere. Ibidem. Qui em̄ quantū ad homines sapiēter locutus fuerat: loquentē sibi deū audiens: insipienter se locutum fuisse reprehēdit. Quia in cōtemplatioe vere sapiētie: sua ei sapientia vilit. Ad vocē ergo desuper venientē anialia alas deponūt: quia virtutē dei siue in natura sua cōtemplari requiramus: siue in occultis iudicijs inuestigare cogitemus: pro eo qd̄ eius alta nobis impenetrabilia sunt: nostra nobis si qua inesse bona credebant vilesunt. Et qui in quātalacūq̄ scientiā volare credebamus inuisibile super nos naturā: et impenetrabilia eius iudicia perpēdentes: submissis alis humiliter stamus. Sequit̄.

¶ Et super firmamentū quod erat imminēs capiti eorū: quasi aspectus lapidis saphyri: similitudo throni. Et super similitudinē throni: similitudo quasi aspectus hominis desuper.

¶ Quid per thronū: nisi ille virtutes angelice designant: que ip̄os quos angelos dignitate loci superioris excedūt. Nam cum angeli nūcij dicant: et sepe angeli ad annūcianda quedā hominibus veniant:

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

throni missi ad ministeriū nunciū nusquā legunt: quia eis longe sublimius creator omnium presidet. Unde paulus apostolus ordines celestium agminū quos ad tertium celū raptus viderat describens ait: **Sive throni: sive dominatiōes: sive principatus: sive potestates: omnia per ipsum et in ipso creata sunt.** **Kolof. 1.** Thronus igitur ante eos angelorum ordines dixit: quibus illos prelatos esse cognouit. Bene autem thronus lapidi saphyro comparat: quoniam nā lapis saphyrus aerium habet colorem. **Virtutes ergo celestium lapidi saphyro designant: quia hi spiritus quibus deus omnipotens altius presidet: superioris loci in celestibus dignitatem tenent.** Super thronum vero similitudo hominis: quia et super illas virtutes que et ipsos angelos antecedunt: nostri est gloria redemptoris. **Notandum ergo qui ordo seruat.** Super animalia enim firmamentum: super firmamentum thronus: super thronum homo esse describitur. **Quia et super sanctos homines ad huc in hac corruptiōe corporis viuentes angeli: et super angelos superiores et deo proxime angelice potestates.** Super potestates vero deo proximas eleuatus est mediator dei et hominum: homo christus Iesus. **1. Tymoth. 4.** Si vero ut diximus firmamenti nomine mediator dei et hominum pro assumpta humanitate debet intelligi quia sub vnus nominis appellatiōe solent per prophetie spiritum multa signari. **Vox super firmamentum facta est: que super baptisatum dominum de celo sonuit: dicens: Tu es filius meus dilectus: in te complacui.** **Luce. 4.** Vel sicut per euangelistam aliū dicit: **Hic est filius meus dilectus: in quo mihi complacui.** **Matth. 3. et 17.** Queramus igitur: quomodo hanc vocem animalia audiunt: et alas deponunt? **Abacuc propheta requisitus dicit: Domine audiui auditum tuum et timui: considerauit opera tua et expaui.** **Abac. 3.** Quid est autem quod pater de filio loquitur dicens: in quo mihi complacui. **Omnes enim qui penitendo corrigunt aliqua que fecit: coipso quo penitet**

se sibi displicuisse indicat: quia emendat quod fecit. **Et quia omnipotens pater sicut intelligi ab hominibus poterat: humano modo locutus est de peccatoribus: dicens Penitet me fecisse hominem super terram.** **Gen. 6.** quasi sibi metipsum displicuit in peccatoribus quos creauit. **In solo autem sibi vnigenito domino nostro ihesu christo complacuit: quia hunc inter homines hominem creasse eum non penituit: in quo peccatum nullomodo inuenit.** **Sicut de illo per psalmistam dicit: Iurauit dominus et non penitebit eum: tu es sacerdos in eternum: secundum ordinem melchisedech.** **ps. 109.** **In solo ergo sibi redemptore nostro complacet pater.** **Mar. 1.** quia in solo non inuenit culpam: in qua se reprobis heredit quasi per penitentiam. **Sancta itaque animalia vocem super firmamentum audiant et pertimescant.** **Quia si solus sine peccato est in eius innocetia inspicitur: in quibus ipsa quotidie delinquant: que necesse est ut incessanter desistant.** **Considerant quos quia et ipse auctor vite: sine passionis dolore ex hac vita non exiit: et ergo hec vox super firmamentum facta est: quia omnipotentis patris sententia etiam de morte ac resurrectione vnigeniti processit.** **Sed cum vox super firmamentum fit: stant animalia et submitunt alas suas: quia sancti quique cum ipsum quod vnigenitum flagellatum in hoc mundo conspiciunt: deponunt si quid de suis meritis presumunt.** **Item si ipse hinc sine flagello non exiit: qui venit sine peccato: quomodo flagellis digni non erunt: qui huc cum peccato venerunt?** **Ipse ergo firmamentum quod est super caput animalium: id est quod transcendit mentes sanctorum: habet super se vocem: quia redemptor noster eam quam cum patre disposuit ex diuinitate sententiam: pertulit in carne quam audientes iusti terreni et omnes de suis viribus presumptionem deponunt.** **Quibuslibet enim virtutibus polleat: quid digna vita peccatorum: si et eius vita pro nobis flagello subiacuit: que subdita nulli peccato fuit?** **Sed ecce grauis questio nobis oritur cum dicit: Quia super firmamentum quod erat imminens capiti eorum: quasi aspectus**

ctus lapidis saphyri similitudo throni.] Si enim per firmamentū dñs: et per lapidē saphyrū et similitudinē throni summe ille potestates angelice figurant: quomō super firmamentū: id est super dño als dominū esse credēde sunt. Cum et mox subdidit. Et super similitudinē throni similitudo quasi aspectus hominis desuper. Nam si ita ut dictū est firmamentū exprimit dominus: et rursum homo accipit dominus qua ratiōe potest intelligi: et ipse super thronū: et ipse sub throno. Sed astrictos huius questionis nodos ipse soluit de quo loquitur: qui afflatus spiritus sancti ea que clausa sunt aperit. Incarnatus enim unigenitū patris per hoc quod homo factus est: infra angelos fuit: sicut de eo scriptū est. **U**idisti eū paulominus ab angelis. ps. 8. Resurgēs autem et ascendēs in celos omnibus angelicis potestatis presidet: sicut de illo rursum scriptū est. **O**mnia subiecisti sub pedibus eius. **I**bidē. Et sicut ipse ait: **D**ata est mihi omnis potestas in celo et in terra. **M**atth. 28. Firmamentū ergo sub throno: et homo super thronū est. **E**t per humane assumptionē nature: et ipse est sub angelis natū: et ipse super angelos exaltatus: qui et prius per resurrectionis exaltatē gloriā: diuinitate super angelos fuit: sed tamē angelis ut dictū est humanitate minoratus: ex qua et morti subiicit: et als at post mortē resurgēdo calcavit: et humanitatem suam etiā maiestatis bus archangelorum superposuit. **P**rius itaque thronus super firmamentū: et post homo super thronū visus esse describit. **E**t humani generis redemptor humanitatem quā descendendo sub angelis assumpsit: ascendendo super angelos exaltauit. **S**i vero factū euz sub angelis dicimus sicut factū sub lege predicāte apostolo audim. **G**ala. 3. **A**ssumptā ergo humanitatem sub angelis accipimus pro ea minoratiōe: in qua dignatus est apparere. **N**am mox ut uerbum caro factū est: mox deus homo potestate super angelos fuit. **D**e ipso quippe ante passionē scriptū est. **E**cce angeli

accesserūt et ministrabāt ei. **M**at. 4. **S**ed tamē ut infirmitas eius humanitatis monstraret. **R**ursum de eo scriptū est. **A**pparuit illi angelus de celo confortans eū. **L**uce. 22. **I**n documēto als indumēto ergo utriusque nature: huic et angeli ministrare huic et angelus confortare describit. **U**nus quippe in utraque natura: quā qui de ante secula extitit: hō factus est in fine seculorum. **C**ui tñ ante passionē suā et angeli ministrat: et huic angelus confortat. **P**ost passionē vero atque resurrectionē eius: huic angeli ministrare possunt: sed iam huic confortare nō possunt: quia ut predictū est: et si prius firmamentū sub throno apparuit: iam tñ homo super thronū est. **I**n cuius persona ut propheta sanctus adiunctionē utriusque nature se uidisse ostēderet prius adiunxit.

Et uidi quasi speciem electri.] **Q**uid est quod aspectus hoīs uidet in throno quasi spēs electri: nisi quod in electro sic longe superius diximus aurum argentūque miscet: ut res una ex metallis duobus fiat. **I**n qua et per argenti auri claritas partit: et per auri claritatem spēs clarescit argenti. **I**n redemptore autem nō natura diuinitatis et humanitatis inconfuse unita sibi met atque diuncta est: ut et per humanitatem diuinitatis eius claritas nō potuisset oculis partiri: et per diuinitatem humanam in eo natura claresceret: atque exaltata fulgore ultra hoc quod creata fuerat haberet. **I**pse uero aspectus hoīs super thronū et spēs electri quā uidit qualis ei apparuerit: adhuc subscribēdo subiungit.

Uelut aspectus ignis intrinsicus eius per circuitum a lūbis eius et desuper. **E**t a lumbis eius usque deorsum: uidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu.]

Quid est quod mediator dei et hominū hō xpus iesus a lūbis et desuper aspectū ignis intrinsicus per circuitum habere describit et a lūbis et deorsum speciem ignis splendentis in circuitu. **I**nuestigandū namque est: quare a lumbis et desuper ignē intrinsicus:

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

nec tamen splendentē ignem habere nar-
rat: a lumbis vero ⁊ deorsū habere ignis
speciē dicitur: nō tamen hunc habere in-
trinsecus memorat: quia ⁊ splendentē et
in circuitu hunc habere describit. Quid
em̄ lumboꝝ nomine: nisi propago morta-
litate expulsi? Propterea etiā ⁊ leui di-
citur: Quia adhuc in lumbis patris erat
cum melchisedech occurreret abrae. De
lumbis vero abrae virgo Maria exist in
cuius utero vniuentus patris per sanctū
spiritū in carnari dignatus est: ex qua in-
carnatiōe vniuerso innotuit mūdo deus.
Sicut ⁊ per psalmistā dicitur: Accingere
gladio tuo circa femur potentissime. ps.
44. Gladiū etenim circa femur potētis-
mus sumpsit: quia sermo predicatiōis il-
lius ex incarnatiōe conualuit. Quid ve-
ro iste ignis designat: nisi ardorem sancti
spiritus: qui corda que repleuerit incen-
dit. De quo ip̄a veritas dicit: Ignē veni
mittere in terrā. Luce. 12. Quid est ergo
quod in hoc aspectu hominis: qui pphe-
te apparuit: a lumbis superius intrinse-
cus per circuitū ignis ardet. A lumbis
vero inferius nō ignis intrinsecus: sed in
circuitu respēdet: nisi qđ ante incarnatio-
nē vniuenti redemptoris nostri sola in-
tra se iudea ardorē amoris eius habuit:
post incarnationē vero illius in circuitu
eius ignis respēdit. Quia in vniuerso
mundo gentibus claritatē sancti spiritus
effudit. Prius ergo intrinsec⁹ ignis erat
sed splendor nō erat. Quia sanctus spi-
ritus in multis quidē partibus iudeā reple-
bat: sed ad noticiā gentiū: nec dum eius
lumen emicuerat. A lumbis vero eius et
deorsum ignis in circuitu respēdet. Et
postq̄ de virgine carnē sumpsit: in huma-
no genere longe lateq; sancti spiritus do-
na dilatauit. Et notandū qđ ignis iste a
lumbis superius per circuitū esse descri-
bit: non extrinsecus sed intrinsecus: quia
amoris flamma sicut dictū est in electis at-
q; spiritalibus viris vbiq; in suis finibus
iudeā repleuit: nec tamen exiebat extrin-
secus: quia sese in multitudinē gentiū nō

dilatabat. Que ardoris flamma visa est:
postmodū in circuitu splendet: quia per
mūdi cardines in vniuersis gentibus om-
nipotētis dei cepit amor exrescere. Erat
ergo prius ignis intrinsecus cū iacob di-
ceret: Salutare tuū expectabo domie se-
nef. 49. Quod em̄ salutare dicimus la-
tine hoc verbo hebraico ibesum dicit. In
quo verbo beati Jacob mens ostenditur:
quomodo ihesu desiderio ardebat quē se
morlens expectare perhibebat. Ardebat
ignis cū Moyse diceret: Si inueni gra-
tiam in cōspectu tuo: ostende mihi temet
ip̄m vt videam te. Exod. 33. Ardebat ig-
nis in mēte cū dauid diceret: Sitiuit ani-
ma mea ad deum viuū: quando veniā et
apparebo ante faciem dei mei. ps. 42.
Qui incarnationē verbi desiderans ait:
Ostende nobis domie misericordiā tuā:
⁊ salutare tuū da nobis. ps. 84. Arde-
bat ignis cum symeon de corruptiōe vite
presentis exire desiderans audiuit. Non
prius se visurū mortem: nisi videret xp̄m
domini. Luc. 2. Sed ecce iam ignis iste
quasi sub lumbis exterius respēdet: quia
vniuersa gētilitas incarnati dei est amor
re succensa. Quod tamē intelligi ⁊ aliter
potest. Quia redemptor noster de⁹ domi-
nus iesus xp̄us per humanitatē suā homi-
nibus innotuit: qui per diuinitatē notus
angelis ⁊ ante incarnationē fuit. Nobis
ergo a lumbis inferius respēdet in circui-
tu: cui⁹ ignis intrinsecus a lumbis supe-
rius ardet in celo. Quia illi a⁹ illic cele-
stes spiritus eū in diuinitate sua cōspici-
unt: ⁊ amoris eius ignibus accendunt.
Nos vero qui hūc ex assumpta humani-
tate vlligimus: adhuc in hac corruptibili
vita positi: splendorē ignis illius foris
habemus. Unus itaq; super thronū est:
qui ⁊ super lumbos ignē intrinsecus ha-
bet in angelis: ⁊ sub lumbis ignē in cir-
cuiu habet in hominib⁹. Quia in omne
quod ab āgelis amat: ⁊ per omne quod ab
hominibus desiderat vnus est: qui in cor-
dibus ardet amantiū. Vnic est em̄ quod
magne ille potestates angelice seraphin⁹

id est incendium nominant. **Heb. 12.** Pinc de ipso omnium creatore scriptum est. **Deus noster ignis consumens est. Deutero. 4.** Ignis enim dicitur: quia flammis amoris sui incendit mentes quas replet. **Et** de circo se raphim incendium dicunt: quia potestates ei prime in celis inestimabili amoris eius igne succensi sunt. **Ex hoc igne succensa:** ardet in terra corda iustorum. **Hoc igne calesfacta** redeunt ad penitentiam corda peccatorum: que inflammata vehementer timorem in amore vertunt. **Nam** qui prius tabesce re metu ceperunt: postmodum igne amoris flagrant. **Et** quia eius membra sunt electi angeli in celo: eius membra sunt conversi homines in terra. **Unus homo est** qui et super lumbos ardet intrinsecus: et sub lumbis inferius ignis sui splendor in circuitu emittit: quia et angelos ad amorem suum per diuinitatem tenuit: et homines ad sancti ardoris sui desiderium ex humanitate reuocauit. **Sequitur.**

[Uelut aspectus arcus cum fuerit in nube in die pluuie.]

[Arcus omnipotens deus inter se atque homines in signo posuit: ut ultra mundum diluuium non deleret dicens: Arcum meum ponam in nubibus: et sit alius erit signum federis inter me et inter terram. Cumque obdixero nubibus celum: apparebit arcus meus in nubibus: et recordabor federis mei vobiscum. Gen. 9. Unde etiam et in arcu eodem color aque et ignis simul ostenditur: qui et ex parte est ceruleus: et ex parte rubicundus: ut vtriusque iudicij testis sit: vnus alius vnus videlicet faciedis: et alterius factis: sed ita non vltimus faciedis: quia mundus quidem iudicij igne cremabit: sed aqua ita diluuium non delet. **Quid est autem quod splendentem ignem a lumbis hominis throno presidentis sicut aspectus arcus cum fuerit in nube in die pluuie propheta conspexit. Quia enim per ignem sicut dictum est: ardor sancti spiritus designat: que similitudo est arcus: et spiritus ut ignis: qui apparuit quasi aspectus arcus apparuisse diceret. Sed si ipsi quam**

prediximus visioni arcus intendimus: quomodo arcus significet spiritum videmus. **In arcu quippe sicut prefatus sum aqua et ignis apparet: et post mediatoris aduentum eo virtus sancti spiritus in humano genere claruit: quod electos dei et aqua baptismatis lauit: et igne diuini amoris incensat: quasi enim admixto colore aque simul et ignis: quidam arcus in nube ad propiciationem ponitur cum veritas dicit: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest introire in regnum dei. **Jobis. 3.** Quis arcus in nube est in die pluuie: quia in dominica incarnatione in effusione predicationis ostendit: ut ad veniam corda credentium domino parcente reuocent. **Nubem enim redemptoris carne non inconuenienter accipimus de qua per psalmistam dicit: Qui ponit nubem ascensum suum. ps. 103.** Nube quippe ascensum suum posuit: quia is qui diuinitate vbius est: carne ad celestia ascendit. **Expleta vero omni mystica visione subiungit.****

[Dic erit aspectus splendoris per gyrum: et hec visio similitudinis glorie domini.]

[Quid enim in vniuerso mundo sancti spiritus gratia agat aspiciens ait: Dic erat aspectus splendoris per gyrum. Que vero intrinsecus eiusdem sancti spiritus gloria maneat considerare volens: sed sicut erat non valens subiungit. Et hec visio similitudinis glorie domini. Non enim ait: visio glorie: sed similitudinis glorie. Et videlicet ostendat: quod quatenuslibet se intentione mentis humana tetenderit: etiam si iam fantasias imaginum corporaliu a cogitatione compescat: si iam omnes circumscriptiones spiritus ab oculis cordis amoueat: adhuc tamen in carne mortali posita videre gloriam dei non valet sicut est. Sed quicquid de illa est quod in mente respiciet: similitudo et non ipsa est. Unde et ille predicator qui raptus visus ad tertium celum fuerat: dicebat: Videmus nunc per speculum et in enigmate. 1. Corint. 13. Qua in re non despicienda nobis questio oritur: quomodo iohannes euangelista cum

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

erga miracula redemptoris nostri iudeo-
rum perfidia: etiã ex verbis propheti-
cis descripsisset: adiungit dicens: **Hec dixit**
esaias quãdo vidit gloriã eius: et locutus
est de eo. Et si ezechiel vidit quid est quod
esse similitudinẽ glorie: et ille eius gloriã
vidisse describit. Sed cũ iohannes euan-
gelista prius miracula redemptoris nostri
narravit: atq; infidelitatẽ iudeoꝝ postmo-
dum subdidit: hãc eiusdem redemptoris
nostri gloriã que in mũdo apparuit e saiã
vidisse manifestat. Omne enim quod in ter-
ra mirũ diuinitus agit: gloriã omnipoten-
tis dei est: et eius gloria in omnibus factis
videt. Esaias ergo eius gloriã in terra vi-
dit: ezechiel vero eius gloriã in celo sicu-
ti est: videre non potuit. Quia aliter est
gloria eius in rebus factis: atq; aliter in
femetipso. Hec ergo eius gloria que in re-
bus est videri potest: illa vero que in ipso
est modo: nisi per similitudinẽ nõ potest.
Sed et si eandem similitudinẽ glorie: vel
subleuatus portare: ppheta potuerit: ag-
noscamus. Sequitur.

Et vidi et cecidi in faciẽ meã.
Quid ergo de hoc viro fieret: si ita vt est
eius gloriã vidisset: si ferre nõ valens ce-
cidit. Quia in re cũ magno merore pensa-
re et cõsiderare cũ lachrymis debemus:
in quantã miserã et infirmitatẽ cecidim⁹
qui et ipsum bonũ ferre non possumus: ad
quod videndũ creati sumus. Est tamen et
aliud de pphete factu: quod cõsiderem⁹
in nobis. Propheta enim mox vt glorie do-
mini similitudinẽ vidit: in faciẽ suam ce-
cidit: cuius similitudinẽ glorie quia nos
per spiritũ pphete videre nõ possumus:
hãc assidue cognoscere: et sollicitè cõtem-
plari in sacro eloquio: in celestibus moni-
tibus: in pceptis spiritualibus debemus. Qui cũ
aliquid de deo aspiciamus: in faciẽ nostrã
cadim⁹: qz ex malis erubescim⁹: que nos
meminim⁹ perpetrasse. Ibi enim cadit ho-
mo vbi confundit. Unde et paulus quasi
quibusdã in faciẽ iacetib⁹ dicebat: Quẽ
ergo fructũ habuistis tũc in illis in qui-
bus nũc erubescitis. Rom. 6. Ecce cele-

stis gratie dono largiẽte obuolutũ myste-
rijs libri instiũ in ezechiel pphetã discus-
simus: et dicta mystica moraliter disserẽ-
tes: volantẽ prophete hystoriã a terra ex-
traximus. Et que prius paruuloꝝ anime
mibiq; simillũ volabat: sed nõ eleuabat:
tam nũc ab eis legat et cognoscat: euolet
et leui t. Agamus ergo gratias redempto-
ri nro: qui spiritali sp alimẽto nos reficit:
qui panis viuus descendit de celo: et bar-
vitã mundo. Qui viuus et regnat cum pa-
tre in unitate spiritus sancti deus: per om-
nia secula seculozum Amen.

Explicit omelia. VIII.

Incipit Omelia. IX. que se-
cundũ capitulũ interpretat: ab
illa parte in principio capituli:
Et audiui vocẽ loquentis: vsq;
ad illam partẽ in principio ter-
tij capituli. Fili hominis quod
cũq; inueneris comede.]

Instiũ libri in ezechiel prophe-
tã: magnis obscuritatib⁹ clau-
sum: et quibus mysterioꝝ nos-
dis: ligatũ in omelijs octo: deo
dño nro iesu xpo largiẽte discussim⁹. Itã
nũc planiora sunt: et minus difficilia que
sequitur. Charitati itaq; vestre cũ loqui-
mur: eidẽ omnipotẽti deo gratias referẽ-
tes: quia post tot opaca siluarũ: tandẽ le-
ti ad campos extuim⁹: in quibus liberis
gressibus locutiõis nostre in trepidũ pes-
dem ponam⁹. Ecce enim postq; propheta
similitudinẽ glorie dñi contẽplatus in fa-
ciem suã cecidit: adiũgit.

Et audiui vocẽ loquentis et
dixit ad me: Fili hominis sta su-
per pedes tuos: et loquar tecũ.]
Ibi adhuc subditur.

Et ingressus est in me spiri-
tus postq; locut⁹ est mihi: et sta-

tuit me supra pedes meos.]

Ecce diuina vox iacēti pphete iussit vt surgeret: sed surgere oīno nō posset: nisi in hūc oīpotentis dei spiritus intrasset.

Quia ex oīpotentis dei gratia ad bona opera conari quidē possumus: sed hec implere nō possumus: si ipse non adiuuat qui iubet. Sic paulus cū discipulos admoneret dicens: Cum metu et tremore vestram salutē operamini. **Philip. 2.** illico quis in eis hec ipsa bona opera operaret: adiuuēt dicens: **Deus est em̄ qui operat in vobis: et velle et perficere pro bona voluntate.** Hinc est em̄ quod ipsa veritas discipulis dicit: **Sine me nihil potestis facere. Jobis. 15.** Sed in his considerandū est: quia si bona nostra sic oīpotētis dona sunt vt in eius aliquid nostrū non sit: cur nos quasi p̄ meritū eternā retributio nem querim? **Si autē ita nostra sunt: vt dona dei oīpotentis nō sint: cur ex eis oīpotenti deo gratias agim? Sed sciendū est: quia mala nostra solūmodo nostra sunt. Bona autē nostra oīpotētis dei sunt et nostra. Quia ipse aspirādo nos preuenit vt velimus: qui adiuuando subsequitur: ne inanimiter velimus: sed possumus implere que volumus. Preueniēte ergo gratia et bona voluntate subsequēte: hoc quod oīpotētis dei donū est: fit meritū nostrū. Quod bene paulus breui sentētia explicat dicens: **Plus illis omnibus laboraui. 1. Corinth. 15.** Qui ne videre sue virtuti tribuisse quod fecerat adiuuēt. Non autē ego sed gratia dei mecū. Quia em̄ celesti dono preuētus est: quasi alienū se a bono suo opere cognouit dicens: **Non autē ego. Sed quia preueniēs gratia liberū in eo arbitriū fecerat in bono: quo libero arbitrio eandē gratiā est subsequēt in opere adiuuēt. Sed gratia dei mecū. Ac si diceret: In bono ope laboraui: nō ego: sed et ego et gratia. In eo enim quod solo dñi dono preuētus sum: nō ego. In eo autē quod donū voluntatis sum subsequētus ego. His igit breuiter cōtra pelagium et celestinū dicitis ad exponendū ordinem redeamus.****

Fili hominis sta super pedes tuos et loquar tecum.]

glum et celestinū dicitis ad exponendū ordinem redeamus.

Fili hominis sta super pedes tuos et loquar tecum.]

Notandū nobis est ordo locutiōis et operis: quia prius similitudo glorie dñi apparet vt deiciat: postmodū alloquitur vt eleuet: deinde superabūdantis gratie spiritū mittit et leuat: ac supra pedes statuit.

Nisi em̄ aliquid de eternitate in mēte videremus: nunquā in faciem nostrā penitendo caderemus. Sed iam iacētes vox domini consolatur: vt in opere surgamus: quod tamen nos facere nostra virtute nō possumus. **Spūs ergo nos spiritus implet eleuat: et super pedes nostros statuit: vt qui proni in penitentia pro culpa iaculumus: recti postmodum in bono opere stemus. Sed stans propheta quid audierit adiuuēt dicens:**

Et audiui loquentem ad me et dicentē: **Fili hominis: mitto ego te ad filios israhel: ad gentes apostatrices: que recesserūt a me.]**

Sic propheta describit sua: vt significet nostra. Nam quid est hoc quod ei iacenti dicitur: **Sta super pedes tuos et loquar tecū? Qui enim iacēti loquebatur: cur non se: nisi stanti promittit esse locutum? Sed sciendū quia alia sunt que iacentes: alia que stātes audire debeamus. Iacenti enim dicit vt surgat: stanti autē precipit vt ad predicationē proficiat debeat. Adhuc enim nobis in infirmitatis confusione iacentibus preberi non debet auctoritas predicationis. Sed cum iam in bono opere surgimus: cū iam recti stare ceperimus: dignum est vt ad lucrandos alios in predicatione mitti debeamus. Stans ergo propheta visionē spiritalem vidit et cecidit. Cadens vero iam monitiōis verbum suscepit vt surgeret. Surgens autem preceptum audiuit vt predicaret. Nam qui adhuc ex superbie vera**

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

tice stamus: cū iam de eternitatis timore aliquid sentire ceperimus: dignū est vt ad penitentiam cadamus. Et cum infirmitate nostrā subtiliter cognoscētes humiliter iacemus: per diuini verbi cōsolationē surgere ad fortia opa iubemur. Et cū iam in bonorū operū soliditate persistimus: necesse est vnde nosmetipsos corripimus: inde iam predicātes et alios leuamus. **Iacēti** ergo non precipit vt ad predicātionē pergat: ne infirmus quisq; hoc quod verbo edificare potest: opere destruar. **Unde** recte quoq; per psalmistā dicit: **Eduxit** me de lacu miserie et de luto fecit et statuit supra petrā pedes meos: et direxit gressus meos: et immisit in os meū canticū nouū hymnū deo nostro. ps. 39. Prius em̄ de luto prauitatis educit: vt eius pedes per fidē in petra solidentur. **Sed** ratio rectā fidei recta subsequi debet operationem gressuū: id est post perfectionē boni op̄is: in ore acciperet etiā nouū canticū predicatiōis. **Sic** saulus dū superbus damascū pergeret redemptionis voce prostratus iacuit. Actū. 9. **Et** qui predicator futurus erat: nō tū mox vt predicaret quō viderat audiuit. **Sed** iacēti dicit: **In** opere te facere. **Iacens** ergo hoc solū audire potuit: vt surgēs disceret quod audiret alis audierat. **Surgens** vero hoc vidit: vt que cognouerat predicaret. **Sed** querendū nobis est: cur ezechiēl et paulus in faciē cadunt: et de ascensore equi: id est de eo qui in huius mūdi gloriā eleuatus est dicit: vt cadat ascensor eius retro. Genes. 49. **Rursus** de persecutorib; domini scriptū est. **Abierūt** retrosum et ceciderūt in terrā. Jobis. 18. **Quid** est hoc quod electi in faciē: et reprobi retrosum cadunt? **Nisi** quod om̄is qui post se cadit: ibi proculdubio cadit vbi non videt: qui vero ante se ceciderit: ibi cadit vbi videt. **Iniqui** ergo quia in inuisibilibus cadūt: post se cadere dicūt: quia ibi corruūt: vbi quid eos tūc sequat: modo videre nō possunt.

Iusti vero: quia in istis visibilib; semetipsos sponte deiciūt: vt in inuisibilibus erigant: quasi in faciē cadūt: quia timore compūcti videntes humilantur. **Notandū** vero quod dicit:

Aditto ego te ad filios israhel ad gentes apostatrices que recesserunt a me.]

Sicut em̄ duobus modis a deo recedit: ita duobus modis a deo apostate hoies sūt. **Nam** vnusquisq; a cōditore suo: aut fide recedit: aut opere. **Sicut** ergo qui si de recedit apostata est: ita qui ad peruersum opus quō deseruerat redit: ab oportenti deo apostata absq; vlla dubietate deputabit: etiā si fidē tenere videat. **Unū** em̄ si ne altero pdesse nil valet: q; nec fides sine opibus: nec opa adiuuāt sine fide: nisi fortasse p fide percipiēda fiāt. **Sicut** cor melius ante p bonis opibus meruit audiri q̄ fidelis existeret. Act. 10. **Qua** ex re colligit: q; bona opera pro fide percipiēda faciebat. **Nam** cui ab angelo dicitur: **Oratōes** tue et elemosyne tue ascendent: in memoriā in conspectu dei. **Ibidē**. et mox pro eadē ascensione precipit: vt ad symonem mittat: qui et veniēs predicare debeat: constat: quia hoc petijt: vnde meruit exaudiri. **Sequit.**

Patres eorū preuaricati sunt pactum meū vsq; ad diem hanc et filij dura facie et indomabili corde sunt ad quos ego mitto te.]

Ecce est vna culpa superbie: quia preuaricati sunt pactū. **Ecce** altera obstinatiois quia vsq; ad diē hanc. **Ecce** in iniquitate filiorū culpa grauis impudētie: quia dura facie: quoniā mala que faciūt iam: nec erubescūt: et nunq; vel post culpas ad penitentiam redeūt: quia indomabili corde sunt. **Cum** vero tante prauitatis: tante obstinationis sint hi: ad quos propheta mittit: quis iam nō videat quod persona propheta a tam peruersis hominibus

despici valeat: Sed ecce auctoritas per-
sone tribuit: cum subdit.

**[Et dices ad eos: Hec dicit do-
minus deus.]**

**[Ac si aperte diceret. Quia si ex te despi-
ceris: a mea voce necesse est vt loquaris
ne cōtempnaris: ipse qui mittit vires tri-
buit verba mea proferēs ostende qui mi-
sit. Sequitur.]**

**[Si forte vel ipsi audiant: et si
forte quiescant: quia domus ex-
asperans est.]**

**[Cum cōstat quod om̄ipotens deus om̄i-
nia sciat: mirandū valde est cur dicit: Si
forte audiāt: et si forte quiescāt. Quia pro-
pter sciendū nobis est: quia ista dubitatio
locutiōis dei non ex ignorātia: sed ex ali-
qua significatiōe desce dit. Nam quis ne-
sciat qd̄ qui fecit et videt om̄ia: oīa sciat?
Et per semetip̄am veritas in euāgelio de
ant̄xp̄i predicatorib⁹ dicit. Dabūt signa
magna et p̄digia: itā vt in errore inducā-
tur: si fieri potest etiā electi. Matth. 24.]**

**[Cur hoc sub dubitatiōe dicit: cū quid fu-
turū sit a dño p̄sciat. Unū vero e duob⁹
est. Quia si electi sunt: fieri nō potest. Si
autē fieri potest: electi nō sunt. Et tamen
dicit vt in errore inducānt: si fieri potest
etiā electi. Ita ergo dñici sermonis du-
bitatio: ex electoꝝ cordibus designatio tē-
ptatiōis fuit: quia qui electi sunt ad persi-
stendū per signa predicatorū ant̄xp̄i tem-
ptabunt ad cadendū. Per hoc ergo qd̄ di-
cit si fieri potest: hoc exprimit: qd̄ electi in
corde temptabunt. Mutāt em̄ sed non ca-
dupt. Dicit ergo si videri potest: quia tre-
pidabūt: et tamen dicunt electi: quia non
cadunt. Dubitatio itaq; sermonis a dño
in electis exprimit dubitatiōem mentis:
quos et electos nominat: quia cernit quod
in fide et bono opere persistunt. Unde hic
quoq; dicitur.]**

**[Si forte audiant: et si forte
quiescant.]**

[Per hoc em̄ quod dicit: Si forte: quia

ex magna multitudine pauci audituri sūt
demonstrat. Per dubitatiōem ergo sermo
nū dei quid significat allud: nisi paucitas
auditorū? Notandū vero qd̄ postq̄ mala
parentū defunctorū dixerat: mittēs pp̄he-
tā ad filios dicit: Si forte vel ipsi audiāt:
et si forte quiescant. Quid est dicere: vel
ipsi: nisi quia eoz patres qui in culpa de-
functi sunt: audire noluerūt. Pensemus
rogo que virtus sit in hoc dñici sermonis
defectu: vt dicat: Si forte vel ipsi audiāt.
Hobis hoc aperte dicit: qui afflicti: obse-
si als oppressi: conclusi: om̄ia que in hoc
mūdo habuimus bona perdidim⁹: vides
dirutas: euerſa castra: de poplatoſ agros
suffossas ecclesias videmus: et tamen ad-
huc parētēs nostros ad iniquitates sequi-
mur: ab eoz elatiōe quā videmus nō mu-
tamur. Et illi quidē inter gaudia nos ve-
ro quod est grauius inter flagella pecca-
mus. Sed ecce om̄ipotens deus iniqui-
tates iudicās: iam priores nostros abſtu-
lit: iam ad iudiciū vocauit: nos adhuc ad
penitentīā expectat: nos ad reuertendū
sustinet. Et qui in illis iam iudiciū exer-
cuit: nobis sue pauētie lōganimitatē p̄o-
gat: ne cū nostris p̄ribus perdat dicens:

**[Si forte vel ipsi audiant: et si
forte quiescant: quia domus ex-
asperans est.]**

**[Om̄nis anīa etiā post acceptā fidem in
peruersitate sua: aut permanēs: aut reuer-
tēs domus exasperās vocat: quia cū quē
per fidem susceperat: repellit a se prauis
moribus habitatorē deū. Nam dom⁹ in-
habitat a dño: si ergo domus quare exa-
sperans? Si ergo exasperās quare dom⁹
que vtiq; iam nō inhabitat? Sed domus
quia in ea deus per fidē habitare ceperat
Exasperās vero est: quia ab ea prauis mo-
ribus repulsus exist vt vacua remaneat:
quā prius celestis inhabitator replebat.
Unde etiā sicut veritatis voce cognoui-
mus: nequissimus spūs cū septē alijs re-
diēs domū scōpis mundatā inuenit: quia
mentē a virtutib⁹ alienā replet. Sequit̄**

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Et scient: quia propheta fuerit in medio eorum.]

Malis scire bonos aut ad adiutorium salutis proficere: aut ad testimonium damnationis solet. Sciatur ergo quia in medio eorum propheta fuerit: ut audita predicatione aut adiuuent ut surgant et conuertentur: aut sic in iniquitatibus eorum dampnentur: ut excusatione careant. Sequitur.

Tu ergo fili hominis ne timeas eos: neque sermones eorum metuas: quonia increduli et subuersores sunt tecum: et cum scorpionibus habitas.]

Patet ad quam peruersos in predicatione mittit: qui ne timeat ammonet. Et quia prauis atque peruersis quibus bona sibi loquentibus alia iniqua faciunt: et adhuc alijs alijs alia minantur propter illa que faciunt dicunt: Ne timeas eos. Et propter hoc quod minantur adiungit. Neque sermones eorum metuas. Vel certe: quia reprobi atque iniqui et mala bonis ingerunt: et eorum semper actibus derogant. Propheta missus ammonet: ne eorum vel crudelitate aut furore metuat: vel verba pertimescat. In hoc itaque quod dicit: ne timeas prophete datur auctoritas predicationis. Et quia omnes qui in deo viuunt: organa sumus veritatis: ut sepe per alium mihi: sepe vero alius loquat per me: sic nobis boni verbi inesse auctoritas debet: ut et is qui preest dicat recte libere: et is qui subest inferre bona humiliter non recuset. Bonum enim quod maiori a minori dicitur: tunc vere bonum est: si humiliter dicatur. Nam si rectitudo sententiandi humilitate loquendi perderit: radice sensus in ramo lingue viciat. Quod videlicet viciu iam non ex ramo: sed ex radice est: quia nisi cor intumesceret: lingua minime superbiret. In esse ergo ad loquendum priorum humilis auctoritas: inesse autem minorum libera humilitas debet. Sed sepe in hominibus ipse loquendi ordo confunditur: sicut et longe superius

diximus. Nam aliqui quibus per timorem elationis loquitur: et loqui se per auctoritatem libertatis existimat: et aliquando alius per stultum timorem tacet: et tacere se per humilitatem putat. Ille locum sui regimini attendens non metit sensum timoris: iste locum suae subiectionis considerans: timet dicere bona que sentit: et ignorat quantum charitati reus efficiat tacendo. Sic vero sub auctoritate superbia: et humanus timor sub humilitate se palliat: ut sepe nec ille valeat considerare quid deo: nec iste quid debeat primo. Nam ille eos qui sibi subiecti sunt conspiciunt: et ei cui omnes alii omnia subiacent non intedit in elatione attollit: et de elatione attollit: et de elatione sua velut de auctoritate gloriatur. Iste vero nonnunquam dum timet ne maioris gratiam amittat: atque per hoc aliquid temporalis dampni sustineat: recta que intelligit occultat: atque apud tacitum ipsum timorem quo constringitur: humilitatem nominat. Sed ei alius eum cui nil vult dicere: tacendo in cogitatione iudicat: sitque ut vnde se humile existimat: de grauius sit superbus. Discernenda ergo semper sunt: libertas et superbia: humilitas et timor: ne aut timor humilitate: aut superbia libertate fingat. Ezechiel itaque quia non solum populo: sed etiam senioribus loqui mittebat: ne incautum timorem humilitate crederet: ut timere non debeat ammonet dum dicit: Ne timeas eos. Ne forte derogationis eorum verba pertimescat adiungit. Neque sermones eorum metuas. Cur autem linguas derogantium timere non debeat: etiam causa subiungit cum priorum subinferet. Quonia increduli et subuersores sunt tecum et cum scorpionibus habitas. Timendi enim essent hi quibus loqui mittebat si in fide et opere deo omnia potenter placuissent: quia autem increduli et subuersores sunt: in suis sermonibus derogantes: timendi non sunt: quia stultum valde est si illis placere querimus: quos non placere domino scimus. Debent autem haberi in metu et reuerentia iudicia iustorum: quia membra omnipotentis dei sunt: et hoc ipsum

terra reprehendit quod dominus redarguit
 e celo. Nam peruersorum derogatio vite no-
 stre approbatio est: quia iam ostendit nos
 aliquid iusticie habere: si illis displicere
 incipimus: qui non placent deo. Nemo et-
 em potest in vna eademque re omnipotenti
 domino atque eius hostibus gratum existere. Nam
 deo se amicis denegat: qui eius placet ini-
 mico inimicis veritatis aduersariis: qui ei
 de veritati in mente subiugant. Unde san-
 cti viri in vocis libere increpationis successe-
 si: eos ad sua odia excitare non meruunt:
 quos deum diligere non cognoscunt. Quod
 propheta ardentem exhibens creatori om-
 nium quasi in munere obtulit dicens: Non
 ne qui te oderunt deus odierit illos: et super
 inimicos tuos tabescebam: perfecto odio
 oderam illos: inimici facti sunt mihi. ps.
 138. Ac si aperte dicat: Pensa quantum te
 diligo: qui tuorum hostium excitare contra me
 inimicitias non pertimesco. Hinc iterum dic-
 cit: Qui retribuunt mala pro bonis des-
 trahunt mihi: quoniam subsecutus sum
 iusticia. ps. 37. Bonum valde est quod ius-
 tus tribuit: quando male agentibus libe-
 ra voce contradicit. Sed peruersi mala pro
 bonis retribuunt cum iustis derogant: quia
 contra eos iusticie defensionem seruant.
 Non enim iusti humana iudicia: sed eter-
 ni iudicis examen aspiciunt: atque ideo de-
 rogantium verba contempnunt. Hinc ete-
 nim derogantibus corinthiis paulus vi-
 cebat. Tibi autem pro minimo est ut a vo-
 bis iudicet aut humano die. 1. Corin. 4.
 Qui nec in corde suo vnde se reprehende-
 re potuisset inueniens adiungit. Sed
 neque metipsum iudico. Videns autem: quia
 ei ad perfectionem sanctitatis nec suum iudi-
 cium sufficeret: subdidit. Sed non in hoc ius-
 tificatus sum. Cur vero nec sibi metipsum
 de seipso credidit: causam reddidit cum sub-
 iunxit. Qui autem iudicat me dominus
 est. Ac si aperte dicat: Nec ego de meo
 iudicio credendum existimo: quia ille me
 iudicat: cuius ego iudicium non comprehendo.
 Hinc beatus Job cum amicorum de-
 rogantium linguas inter dolores vulne-

rum patere faculo verberum: cogitatione pri-
 nus ad conscientiam recurrit: atque ubi mea-
 tem solidam haberet: asperit dicens: Ecce
 enim in celo testis meus: et conscius me-
 us in excelsis. Job. 15. Qui etiam subdit
 Verbo mei: amici mei: ad deum stillat
 oculus meus. Ibidem. In omne enim quod
 de nobis dicitur: semper taciti recurrere
 ad mentem debemus: interiorum testem
 et iudicem querere. Quid enim prodest si
 omnes laudent: cum conscientia accusat?
 Aut quid poterit obesse si omnes nobis de-
 rogent: et sola nos conscientia defendat?
 Beatus ergo Job inter linguas derogantium
 inflexa mente persistens: quia in terra
 se impugnari falsis sermonibus vidit:
 in celo testem quesivit. Hinc Esaias ait:
 Popule meus qui beatificanti te: ipsi decipi-
 unt te: et viam gressuum tuorum dissipant.
 Esai. 3. Qui videlicet populus ne verba
 sue laudis attenderet: et in culpis altius
 periret: statim ei dicit: quem aspiciat: cuius
 iudicium pertimescat: cuius obdit. Stat ad ius-
 dicandum dominus: stat ad iudicandum populos
 Ibidem. Ac si aperte diceret: Iudicia hu-
 mana cur sequeris: qui stare super te cele-
 stem iudicem scis? Hinc est quod Johannem
 baptista veritas esse arundinem vento agi-
 taram negat dicens: Quid existis in des-
 erto videre arundinem vento agitaram?
 Mathei. 11. Quod quia negando dixerit
 non affirmando: subiuncta verba testatur.
 Aut enim: Sed quid existis videre
 in desertum hominem mollibus vestitum:
 ecce qui mollibus vestiuntur in domibus
 regum sunt. Luce. 7. Arundo autem ven-
 to agitata modo flatibus erigitur: modo
 flatibus inclinatur. Omnis autem infir-
 mus animus: qui vel derogatione dei iei-
 citur: vel laudibus exaltatur: arundo ven-
 to agitata est: quod Johannes non erat:
 quia inflexibilem mentis verticem inter
 laudes hominum: et derogationes tenebat.
 Sed magna inquisitionis re indiget:
 cum recti operis via tenemus: vtrum sem-
 per despiciere derogantium verba debeamus?
 an certe aliquando compescere. De qua

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

re sciendū est: quia linguas detrahētū si-
cut nostro studio nō debemus excitare ne
īpī pereant: ita per suā maliciā excitatas
debemus equanimiter tolerare: vt nobis
meritū crescat. Aliquī autē etiam cōpescere:
ne dū de nobis mala dissemināt: eorū
qui audire nos ad bona poterāt corda in-
nocentiū corrumpāt. Hinc est eū qđ iō-
hānes obrectatoris sui linguā redarguit
dicens: His qui agnat primatū gerere in
eis diotrepes nō recipit nos: ppter hoc
si venero cōmouēā eius opera que facit:
verbis malignis garrēs in nos. 3. Job.
2. Hinc paulus iterū detrahētibus corin-
thijs loquit̄ dicens. Epistole inquisit̄ gra-
tias sunt ⁊ fortes: p̄sentia autē corpis in-
firma: ⁊ sermo cōtempribilis hoc cogitet
qui hīdōi est: quia quales sum⁹ in verbo
per epistolas absentes: tales ⁊ p̄sentes in
opere. 2. Corinth. 10. Hī etem quorū vi-
ta in exemplo imitatiois est posita: dī bēt
si possunt detrahētū sibi verba cōpescere:
ne eorū predicationē nō audiāt: qui au-
dire poterāt: ⁊ in prauis morib⁹ remanen-
tes bene viuere cōtempnant. Sed hac in-
re subtili inquisitione necesse est: vt semet-
īp̄m animus inuestiget: ne fortasse sue lau-
dis gloriā querat: ⁊ animarū lucra se que-
rere nostra cogitatio simulet. Sepe enim
sui noīs laude animus pascit: ⁊ quasi sub
obtentu lucrorū spiritaliū: cū de se bona
dici cognouerit letat. Et sepe sue glorie
defensionē cōtra detrahētes irascit: ⁊ fini-
git sibi met qđ hoc ex eorū zelo faciat: quo-
rū corda a bono itinere detrahētis sermo
perturbat. Illi ergo oebēt magnopere cu-
rare: ne cōtra eorū opinionē detrahētū
verba p̄ualeāt: qui suā conscientiā sub-
tiliter discutitēs se in ea inuentūr de amo-
re p̄uate glorie nihil habere. Hinc est eū
qđ iusti itaq; perfecti aliqui virtutes suas
p̄dicāt: bona que diuinit⁹ acceperūt nar-
rant: nō vt īpī apud homies sua ostensio-
ne p̄ficiant: sed vt eos quib⁹ predicant:
exemplo suo ad vitā trahant. Unde pau-
lus ap̄lus quotiēs sustibus celus: quoti-
ens lapidatus: quotiēs naufragiū pertus-

lit: quāta pro veritate sustinuit: qđ ad ter-
tiū celū raptus: qđ in paradīsum ductus
sit corinthijs narrat. 2. Corinth. 11. vt eorū
sensum a falsis p̄dicatorib⁹ auertat: vt
dū se innotesceret qualis esset: illi eis vi-
lesceret: quos ab eis cognouerat inique
venerari. Ad perfecti eū faciūt: id est cū
virtutes p̄prias locunt: in hoc quos oī-
potentis dei imitatores sunt: qui laudes
suas homib⁹ loquūt: vt ab homib⁹ co-
gnoscat. Nam cū scriptura als scriptura
sancta precipiat dicens: Laudet te alien⁹
⁊ nō os tuū. Prouerb. 37. Quomodo fa-
cit īp̄e quod p̄hibet? Sed si virtutes su-
as oīnipotens dñs taceret: cū nullus ag-
nosceret: nullus amaret: si nullus amaret
nullus ad vitā rediret. Unde ⁊ per p̄la-
mistā de eo dicit: Virtutē operū suorū an-
nūciabit populo suo: vt dei illis heredita-
tem gentiū. ps. 128. Virtutes ergo suas
annūciat: nō vt laudibus suis īp̄e p̄ficiat
sed vt hī qui hūc ex sua laude cognouerit
ad perpetuā hereditatē veniāt. Iusti ita-
q; atq; perfecti nō solum cū vituperatio-
nis sue verba reprehendūt: sed etiā cū vir-
tutes quas habēt infirmis locunt: rep̄hen-
sibiles nō sunt: quia per suā vitam quā re-
ferunt: aliorū animas ad vitā querūt. De
quibus tū sciendū est: qz nunq̄ bona sua
detegūt: nisi eos vt dixi: aut proximoꝝ vit-
litas: aut certe nimia necessitas cogat.
Unde paulus ap̄lus cū virtutes corinthijs
enumerasset: adiūxit. Factus sum insti-
piens: vos me coegistis. 2. Corinth. 12.
Fit vero aliquādo vt necessitate cōpulsus:
in bonis que de se referūt: non aliorū villi-
tatē sed suā requirant. Sicut beatus iob
facta sua enumerat dicens: Oculus fuit ce-
co ⁊ pes claudō: pater erā pauperū: ⁊ cau-
sam quā nesciebā: diligentissimē inuesti-
gabā. Job. 29. Et multa alia que se pie-
egisse cōmemorat. Sed quia in vulnere
doloris positus: ab amicis increpātibus
impie egisse: ⁊ violentis p̄mis atq; op-
presso: pauperū fuisse dicebat: vir sanct⁹
inter flagella dei ⁊ humane increpationis
verba dep̄hensus: mentē suam grauit̄

cōcuti: atq; ad desperatiōis foueā conspe-
 xit impelli: qui tam iāq; cadere poterat:
 nisi ad memoriā sua beneacta reuocasset:
 vt ad spem anīa reduceret: ne oppressus
 verbis ⁊ vulneribus in desperatiōe peri-
 ret. Quod ergo bona sua enumerat: non
 inotescere alijs quasi ex laude desiderat:
 sed ad spem animū reformat. Iusti itaq;
 sicut sine arrogātia locunt aliquādo bona
 que agūt: ita sine zelo priuate glorie de-
 trahentiū sibi linguas redarguūt: quia no-
 xia locunt. Cum vero lingue derogantiū
 corrigi nequeūt: equanimitē sūt per om-
 nia tolerandē: nec obtrecciōis sermo tis-
 mendus est: ne dū vituperatio peruersoꝝ
 metuit: recti operis via d'eferatur. Unde
 nūc ezechieli prophete dicit: Sermones
 eoꝝ ne metuas: quia increduli ⁊ subuers
 sores sunt tecū. Vinus autē mali esset: si
 bi qui sūt increduli: subuersores minime
 fuissent: quia em̄ ipi vel celestis regni p̄-
 mia: vel gehēne esse supplicia nō credūt:
 in suis prauitatibus dimissi: a fide ⁊ ope-
 re etiā alios subuertūt: vt regnū quod ipi
 capere als appetere non volūt: ne alter al
 sequat. Dī nāq; cū teneriores quosdā bo-
 na incipere: mala iam deuitare cognoue-
 rūt: modo irridēdo quod in celis pmitti-
 tur: modo despiciētes quod deus om̄i spo-
 rēs de inferni supplicijs minat: mō lau-
 dando bona temporalia ⁊ delectatiōes pre-
 sentis seculi callida persuasione pollicen-
 do: defectu mentes innocentū: eozūq;
 itinera peruertūt. Gaudēt si quos potue-
 rint a vita reuocare: ad mortē trahere: les-
 tant in prauitatibus suis: exultāt in alie-
 nis. His nimirū pena sua non sufficit: qui
 agūt ne soli moriant. Et si fortasse iustum
 quēpiam tāte iam virtutis inuenerint: vt
 ei loqui cōtraria non presumāt: quia sub-
 uersores esse nō possūt: statim scorpiones
 sunt. Scorpio em̄ palando incedit: sed
 cauda ferit: nec mordet a facie: sed a poste-
 rioribus nocet. Scorpiones ergo sūt om-
 nes blādi ⁊ maliciosi: qui bonis quidē in
 faciē nō resistūt: sed mox vt recesserint de-
 rogāt: alios quos valuerint inflammāt:

queq; possunt noxia immittit: mortifera
 inferre occulte nō desinūt. Scorpiones ergo
 sunt: qui blandi ⁊ innoxij in facie vi-
 dent: sed post dorsum portāt vnde vena-
 num fundant. Qui em̄ in occulto feriūt:
 quasi mortē latenter trahūt. Unde ⁊ etiā
 per psalmistā dicit: Circumdederūt me si-
 cut apes: ⁊ exarserūt sicut ignis in spinis
 ps. 117. Apes enim in ore mel habēt: in
 aculeo caude vulnus. Et om̄es qui ling-
 ua blandiunt: sed latent ex malicia fes-
 riūt: apes sunt. Quia loquēdo dulcedis
 nē mellis proponūt: sed occulte feriendo
 vulnus inferūt. Ista vero faciētes exarde-
 scūt: sicut ignis in spinis: quia per flāmas
 detrahentiū non iustoꝝ vita cōburit: sed
 si que eis inesse poterant: peccatoꝝ spine
 cōcremant. Dicat ergo: Increduli ⁊ sub-
 uersores sunt tecū: ⁊ cū scorpionibus ha-
 bitas. Increduli scz deos subuersores ve-
 ro infirmātibus p̄ximis. Scorpiones au-
 tem etiā fortibus ac robustis. Quibus ⁊
 si in faciē cōtradicere nō presumāt: ex oc-
 culto tamen vulnus derogatiōis inferūt.
 Increduli quippe simul ⁊ subuersores et
 scorpiones sunt: quia ⁊ audita ea que dei
 sunt nō credūt: ⁊ eos quos preualēt a bo-
 nis moribus subuertūt: ⁊ quos inflectere
 nō valent: occultis machinatiōibus feri-
 unt. Qua in re hoc quoq; notandū est:
 quia cū p̄phete dicit: increduli ⁊ subuer-
 sores sunt tecū: ⁊ cū scorpionib⁹ habitas:
 nobis cōsolatiōis medicamentū profert:
 quos sepe tedet viuere: dū nolumus cum
 malis habitare. Querimur etem̄ cur nō
 om̄es boni sunt qui nobiscū viuūt. Mala
 proximoꝝ ferre nolumus: officē sanctos
 tā debere esse decernim⁹: dū esse nolum⁹
 qd ex p̄ximis portemus. Sed hac in re
 luce clarius patet: dū malos portare ren-
 nuimus: q̄ multū adhuc ipi de bonis mi-
 nus habeamus. Neq; em̄ perfecte bonus
 est: nisi qui fuerit ⁊ cū malis bonus. Hinc
 beatus iob de semetip̄o asserit dicens: Fra-
 ter fui draconum: ⁊ socius strutionū. Job
 30. Hinc paulus ap̄tus dicit: In medio
 natiōis prauē ⁊ peruersē: inter quos luce

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

tis sicut luminaria in mūdo. **Philip. 2.**
Hinc petr⁹ gregis dñici pastor dicit: **Iu-**
stū loth oppressum a nephandoz iniuria
cōuersatiōe eripuit: aspectu em̄ et auditu
iustus erat habitās apud eos: qui de die
in diē animā iusti iniquis operibus cru-
ciabāt. **2. Petri. 2.** Sepe vero cū de vita
proximoz querimur: mutare locū cona-
mur: secretū vite remotioris eligere: vide
licet ignozātes: quia si desit spirit⁹ nō ad
innat locus. **Identē em̄ loth de quo loqui**
mur in iudomus sanctus extitit: in monte
peccauit. Gen. 19. Quia autē loca mentē
non munit: ipse humani generis primus
testat parens: qui et in paradiso cecidit.
Sed minus sunt oīa que loquimur ex ter
ra. Nā si locus saluare potuisset: sathā d:
celo nō caderet. Unde psalmista ubiqz in
hoc mūdo temptatiōes esse conspiciens:
quesiuit locū quo fugeret: sed sine deo in-
uenire nō potuit munitū. Ex qua re et ipz
sibi locū fieri petijt: propter quē locū que
suit dicens: Esto mihi in deū protectore
et in locuz munitū als in domū refugij vt
saluū me facias. ps. 30. Tolerandi ergo
vbqz sunt. primi: quia abel fieri nō valet
quē cayn malicia non exercet. Anū vero
est pro quo vitari societas debeat maloz
ne si fortasse corrigi nō valeant: ad imita-
tionē trabāt: et cum ipi a sua malicia non
mutant: eos qui sibi consūcti fuerint: per
nerāt. Unde paulus ait: Corruptū mo
res bonos colloquia mala. 1. Corinth. 15
et sicut per salomonē dicit: Noli esse ami-
cus homini iracūdo: nec ambules cū viro
furioso: ne forte discas semitas eius: et su-
mas scandalū anime tue. Proverb. 22.
Sicut ergo perfecti viri peruersos proxi-
mos nō debent fugere: quia et eos sepe ad
rectitudinē trabūt: et ipi ad peruersitatē
nunq̄ trabunt: ita infirmi quoz societate
declinare debēt pranoz: ne mala que fre-
quēter aspiciūt: et corrigere nō valent: de
lectent imitari. Sic em̄ verba proximoz
audiēdo quortidie sumimus in mente: si-
cut flando atqz respirādo: aerē trahimus
corpe: et sicut mal⁹ aer assiduū flatu trabē

do als tractus inficit corpus: ita peruersa locutio assidue audita: infirmantiū in-

ficit animū vt tabescat delectatione prauis operis: assidui iniquitate sermonis. seq̄t.

Verba eoz ne timeas: et vultus eoz ne formides: quia domus exasperans est.]

Ideo boni timēdi sunt: ne offendant ne fortasse pro eis als ne forte per eos ille puocet ad irā qui eoz corda semper inhabitat. Nam sicut superius dictū est: si malos offendimus: timere minime debem⁹: quia illis nostra actio displicet: quib⁹ nec iniusticia creatoris placet. Quid ergo timēdū est si nobis ingrati sunt: qui deo amabiles nō sunt. Unde recte nūc dicit.

Verba eoz ne timeas: et vultus eoz ne formides: quia domus exasperans est.]

Ac si aperte diceret: Timendi essent nisi me in suis actibus exasperet. De quib⁹ adhuc subdit.

Loqueris ergo verba mea ad eos si forte audiāt et quiescāt quia irritatores sunt.]

Omnis qui peccat: quid aliud q̄ conditoris sui in se iracundiā irritat? et scimus quia quotiēs actu: quotiēs verbo: quotiēs cogitatiōe delinquimus: deū contra nos totiēs irritamus: sed tamē sustinet et clementer expectat per patientiā: per predicatores autē suos verbū nobis exhortatiōis prerogat. Omnis autē q̄ recta pdicat si audiat: iram irritati creatoris super puaricatorē populū placat. Unde necesse est vt ipse non debeat agere malū: quod solet in populo furorē cōditiois sui irritare: propter qd̄ iam subdit.

Tu autem fili hominis audi quecūqz loquor ad te: et noli esse exasperans sicut domus exasperatrix est.]

Adesit mala que fieri cōspicis: ipse non fa

claus ne hoc qđ prohibere mitteris: ipse cōmittas. **O**mnis etem predicator intenta semper debet mēte pensare: ne qui missus est lapsos stringere alio erigere: ipse in prauidate operis cū lapsis cadat: et pauli hūc apostoli sentētia feriat dicētis: **I**n quo alterū iudicas teipm cōdemnas. **R**o. 12. **U**nde Balaā dei spiritu repletus ad loquendū: sed tamen in carnalē vitā suo spiritu detētus: de semetipso loquitur dicens: **D**ixit auditor sermonū dei: qui nouit doctrinā altissimi: et visiones omnipotentis videt: qui cadens apertos habet oculos. **R**om. 2. **C**adēs apertos oculos habuit: qui rectū quod diceret vidit: sed recte viuere alio videre cōtempserat. **C**adens videlicet in peruerso opere: et apertos habēs oculos in sancta predicatiōe. **E**st tamen aliud qđ possit intelligi cur beatus **E**zechiel qui ad predicatiōem mitti esse exasperas prohibet: nisi em̄ ad loquēda verba cū mittebat obedire: omnipotentē dominū sicut populus de peruerso opere: sic ppheta de suo silentio exasperasset. **H**az sicut mali ideo deū exasperat: quia locuntur vel faciūt mala: ita nōnunq̄ boni exasperat: quia reticent bona. **I**llis itaq; culpa est peruersa agere: istis recta reticere. **I**n hoc ergo cū malis etiā boni simul deū exasperat. **Q**uia cū peruersa nō increpāt eis per suū silentiū proficiendi licentiam prestant. **S**equit̄.

[Aperi os tuū et comede quecunq; do tibi.]

Aperimus os nostrū cū recta loquimur et comedim⁹ que a deo accipimus: quia et tribuit et auget in nostris sensibus cib⁹ vite: cū predicare ceperimus. **U**nde ppheta alius dicit: **O**s meū aperui: et atraxi spiritū. **P**s. 118. **N**on em̄ spiritū atraheret: nisi os aperiret: quia nisi ad predicandū proximis se impenderet: spiritualis doctrine in eo gratia nō creuisset. **S**equit̄.

Et vidi et ecce manus missa ad me: in qua erat inuolutus liber: et expandit illū corā me qui

erat scriptus intus et foris.]

Sicut per ppheta predicator ordo: ita per librū quē accepit: scripture sacre pagine designant. **L**iber autē inuolutus est: scripture sacre eloquiū obscurū: qđ profunditate sententiarū inuoluit: vt non facile sensu omnī penetret. **S**ed corā propheta liber expandit: quia corā predicatoribus sacri eloquiū obscuritas aperit. **I**n uolutū librū man⁹ dei potret erat: cū euangelista dicebat: **S**imile factū est regnū celoz homini qui seminauit bonū semen in agro suo: cū autē dormirēt homines: uenit inimicus eius et supseminauit zizania in medio tritici et abiit. **C**um autē creuisset herba et fructū fecisset: tūc apparuerūt et zizania. **M**atth. 13. et reliqua que charitas uestra etiā me reticēte reminiscit. **S**z librū quē inuolutū ostenderat expandit: cū hoc qđ per enigmata loquebat: exposuit dicens: **Q**ui seminauit bonū semen est filius hominis: ager autem est mūdus: bonū uero semē hi sunt filij regni: zizania autē filij sunt neq̄: inimicus autē qui seminauit ea est dyabolus: messis uero cōsummatio seculi est: messores autē angeli sunt. **S**icut ergo colligunt zizania et igne comburunt: sic erit in cōsummatōe seculi. **I**n uolutus itaq; liber expandit: quādo hoc qđ obscure prolatus fuerat: per latitudinē intellectus aperit. **H**unc inuolutū librū ueritas expandit: quādo in discipulis egit qđ scriptū est. **T**ūc aperuit illis sensum vt intelligerēt scripturas. **L**uce. 24. **D**e quo hic libro subdit.

[Qui erat script⁹ intus et foris.]

Liber est sacri eloquiū intus script⁹ est per allegoriā: foris per hystoriā: intus p spiritālē intellectu: foris autē per sensum littere simplicē: adhuc infirmitatibus cōgruentē. **I**ntus qz inuisibilia pmittit: foris qz uisibilia pceptoz suoz rectitudine dispōit. **I**nt⁹ qz celestia pollicet: foris at qz trena pteptibilia qualr sint: vel in usu hūda: vel desiderio fugienda p̄cipit. **A**liā nāq; de secretis celestib⁹ loq̄: alia **R**o in exteriorib⁹ actiōibus iubet. **E**t ea quidē

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

que foris precipit patet: sed illa que de in-
ternis narrat plene apprehendi nequeunt.
Unde scriptum est. **E**xtendens celum sicut pel-
lem qui tegis aquas superiora eius. ps. 103.
Quid enim celi nomine: nisi sacra scriptu-
ra signat? De qua nobis et sol sapientie et
luna scientie: et ex antiquis patribus stelle
exemplorum atque virtutum lucent. **Q**uod sicut
pellis extendit: quia per scriptores suos
carnis lingua formatum ante oculos nostros
per verba doctorum exponendo displicat.
Qui id vero aquarum nomine: nisi sanctissi-
mi angelorum signantur choiri. De quibus scri-
ptum est. **E**t aque que super celos sunt: lau-
dant nomen domini. ps. 149. Huius ergo ce-
li superiora dominus aquis regit: quia alta sa-
cri eloquii: id est ea que de natura divini-
tatis: vel de eternis gaudiis narrat nobis
adhuc nescientibus solis angelis in secre-
to sunt cognita. **C**elum ergo hoc et coram no-
bis extendit: et tamen in aquis superiora
eius contemunt: quod et quedam sacri eloquii
tam nobis per apertionem spiritus patet: et
quedam que solis angelis possunt esse ma-
nistesta: nobis adhuc servantur occulta. De
quibus tamen occultis iam partem per spiri-
talem intelligentiam sentimus: iam sancti
spiritus pignus accepimus: quia aliquid qui
hec et plene necdum cognouimus: et tamen
medullitus amamus: et in multis spirita-
libus sensibus quos iam cognouimus: veri-
tatis pabulo pascimur. **D**icat ergo. **Q**ui
erat scriptus intus et foris: quia in sacro
eloquio et dictis occultioribus atque subli-
mioribus fatiantur fortes: et preceptis apertio-
ribus nos paruuli nutrimur. **U**nde scri-
ptum est. **M**ontes excelsi ceruis: petra refu-
gium herinacis. ps. 103. **H**abeat enim mon-
tes intelligentie: qui iam contemplationis
saltus sicut cerui dare nouerunt: sed petra
sit refugium herinacis: quia nos paruuli et
peccatorum nostrorum spinis cooperiti: et si in-
telligere alta non possumus: in petre no-
stre refugio: id est in christi fide saluamur. **U**n-
de et quibusdam dicit. **N**ihil iudicauit me
scire inter vos: nisi christum Iesum et hunc cru-
cifixum. 1. **C**orinth. 2. **A**c si diceret. **Q**uia

vos capere diuinitatis eius mysteria non
posse pensauit: sola vobis humanitatis eius
infirmam locutus sum. **S**equitur.

Et scripta erant in eo lamen-
tationes et carmen et ve.]

Carmen aliquando in bono: aliquando ve-
ro in malo dici aliquid accipi dubium non est: quod
et letum carmen et lugubre carmen dicere pos-
sumus. **S**ed nos scripture sacre usum se-
quentes: que pene semper carmen ponere in
prosperis solet: hoc in loco pro bona parte
dictum carmen accipimus. **N**am cum omni-
potens deus populum suum de mari rubro li-
berasset. **S**criptum est. **T**unc moyses et filii
israhel cecinerunt carmen domino. **E**xod. 15.
Et cum dauid victoria de hostibus fecisset:
scriptum est. **L**ocutus est dauid domino verba car-
minis huius. 2. **R**egum. 22. **S**alomon quoque
ait. **A**cceti in nitro: et qui cantat carmina
corde pessimo. **P**rouer. 25. **A**cceti quippe
pe si mittat in nitro: seruescit nitrum protius
et ebullit. **E**t peruersa mens quando
per increpationem corripit: aut per predica-
tionis dulcedinem bona suadentium: de core
piorum fit deterior: et inde in murmuratis
iniquitate succendit: unde debuit ab iniqui-
tate copenesci. **P**er helyu quoque de ingrato
se se desperate dicit. **E**t non dixit: vbi est
deus qui fecit me qui dedit carmina in nos-
tra. **J**ob. 35. **C**armen quippe in nocte est
leticia in tribulatione. **C**armen autem in no-
cte accipimus: quando in pressuris presen-
tibus de futuris gaudiis consolamur. **C**ar-
men nobis in nocte ostendebat apostolus cum
dicebat. **S**pe gaudentes in tribulatione pa-
tientes. **R**om. 12. **C**armen in nocte se da-
uid habere indicat dicens. **T**u mihi es re-
fugium a pressura que circumdedit me exulta-
tio mea: redime me a circumdantibus meis.
ps. 31. **Q**ui enim circumdare se pressuris nar-
rat: et tamen deum sibi esse exultationem no-
minat: proculdubio carmen in nocte can-
tat. **Q**uia igitur pene semper in bono car-
men ponere scriptura sacra consuevit: ita a
nobis etiam in hoc loco debet intelligi. **E**t
aut in scriptura sacra sepius de eterno lu-

etiam presentis solet intelligi. Unde scripsit
 est. **U**t impio in malo: retributio est
 manuum eius fiet ei. **Esai.** 3. **E**t beatus iob
 loquitur dicens: **S**i impius fuero ve mihi
 est. **S**i autem iustus non leuabo caput satum
 ratus afflictioe et miseria. **Job.** 1. **I**ustorum
 est afflictio temporalis est. **U**t ergo quod
 dixit: a tempore afflictioe distinxit: qui et
 iustum afflictioe et impius ve habere perbi
 buit. **P**er semetipsum quoque veritas dicit
Ut mundo ab scandalis. **Matth.** 18. **E**t ve
 vobis qui ridetis: quonia flebitis. **Luce**
6. **E**t ve pregnantibus et nutritibus in il
 lis diebus. **Matth.** 23. **P**ensandum nobis er
 go est quomodo hec iria in sacro volumi
 ne scripta sint: lamentationes carum et ve.
Ametario videlicet: quia in eo conscripta
 est penitentia peccatorum. **C**armen veror
 quia ibi pronunciant gaudia iustorum. **U**t au
 tem: quia illic expressa est dampnatio repro
 borum. **E**t ergo peccato punias: lege que in
 hoc volumine scripta sunt lameta. **S**cin
 dite corda vestra et non vestimenta vestra.
Jobel. 2. **E**t rufus. **M**iseri estote et luge
 te: iustus vester in lucem conuertet: et gau
 dium in merore. **Jacob.** 4. **E**t autem in pro
 missione gaudij sequentis hylare scas: con
 gnoce que in hoc volumine scripta sunt
 carnia laudis eterne. **B**eati qui habitant
 in domo tua domine: in seculum seculi lauda
 bunt te. **ps.** 83. **E**t sicut per quendam sapien
 tem de celesti hierusalē dicit: **E**x lapide pre
 cioso et mundo oēs platee eius sternentur: et per
 omnes vicos eius alleluia cantabit. **To**
bie. 13. **H**oc nobis carum celestis patrie
 nunciare ciues eius venerant: qui concordi
 ter clamabant: **G**loria in excelsis deo: et in
 terra pax hominibus bone voluntatis. **Luce**
2. **S**ed si adhuc presenti seculo mente be
 res: si adhuc terrenis voluptatibus dele
 ctaris: amare non potes gaudia eterna que
 audis. **C**ognoce ergo in hoc volumine
 ve quod in eo scriptum est: atque ab animo per
 timore expelle quod villigis: ut possis ex iu
 dicio carmen amare quod legis. **I**bi quippe
 sub vni dampnati specie multitudo om
 nis exprimitur reproborum: cum voce veritatis

dicit: **L**igatis pedibus eius ac manibus
 mittite eum in tenebras exteriores: illic erit
 fletus et stridor dentium. **Matth.** 22. **T**unc
 enim reprobi in exterioribus tenebras cadent
 quia nunc in interioribus sua se sponte des
 lecerunt: ut veritatis lumen: nec credendo:
 nec bene operando sequerentur. **I**n quibus
 ligatis pedibus ac manibus mitti precipiuntur:
 quia nunc dum tempus operandi atque cur
 rendi est: habere manus et pedes liberos
 in bona actioe noluerunt. **I**bi ve reprobo
 rum scriptum est. **V**ermis eorum non morietur:
 et ignis eorum non extinguetur. **Esai.** 66. **I**bi
 dampnatis ac repulsis dicit: **D**iscedite a
 me maledicti in ignem eternum: qui prepara
 tus est dyabolo et angelis eius. **Matth.** 25
In hoc itaque volumine cuncta que edificant
 omnia que erudiunt: scripta continentur. **P**eccasti
 enim et iam te penitet illicita perpetraste: ut ad
 agenda penitentiam docearis: ibi inuenis
 lameta. **S**pe celestium gaudiorum mentem
 lenare desideras: ibi ad consolationem tuam
 inuenis carmen. **S**in vero mala perpetra
 sti: et hec te perpetraste non penitet: sed cer
 uicem mentis erigis: ad nulla penitentiam la
 mentationes inclinans: nulla celestium gau
 diorum expectatione corrigens: velis nolis
 ibi scriptum auditorurus es ve: ut quem nec ti
 mor ad penitentiam humiliat: nec spes ad
 superna premia exaltat: dampnationis sue
 iam nunc penam prospiciat: et sine excusatio
 ne in eternum supplicium cadat. **Q**uid igitur
 fratres: quid agendum est miseris nobis: nisi
 si ut euigilemus ad huius verba voluminis:
 et mala que nos egisse meminimus: fletibus
 puniamus: ut per lameta penitentiae per
 ueniamus ad carmen vite. **U**t si affligi mo
 do penitendo volumus: ve postmodum sine
 fine sentiamus. **N**ec nos nostrorum vulne
 rum multitudo in desperatione deprimat:
 quia maior est potentia medici quam magnitudo
 languoris nostri. **Q**uid est enim quod res
 parare ad salutem non possit: qui potuit omnia
 ex nihilo creare? **U**nigenitus quippe
 est omnipotenti patri coeternus: qui cum eo
 viuunt et regnant in unitate spiritus sancti: per
 omnia secula seculorum amen.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ExPLICIT omelia. IX.

Incipit Omelia. X. in qua interpretatur tertium capitulum: a principio usque ad illam partem. Et veni ad transmigracionem.]

Solent quidam scripta aliter scripturam sacri eloquii legentes: cum sublimiores eius sententias pernetratur: minora mandata que in firmitioribus data sunt: tumetis sensu despicere: et ea velle in alium intellectum permutare. Qui si recte in eo alta intelligerent: mandata quoque minima despectui non haberent. Quia divina precepta sic in quibusdam locum magnis: ut tamen in quibusdam congruant parvulis qui per incrementa intelligunt quasi quibusdam passibus mentis crescunt: atque ad maiora intelligenda perveniunt. Unde nunc sancto propheta sic dicitur.

Sili hominis quodcumque inueneris comede.]

Quicquid enim in sacra scriptura inuenitur credendum est: quia et eius parua simpliciter componunt vitam: et eius magna subtiliter edificat intelligentiam. Sequitur.

A comedere volumine istud et vadens loquere ad filios israel. Et aperui os meum: et cibavit me volumine illo.]

Scriptura sacra cibus et potus est. Unde etiam per prophetam alium dominus ministrat. Mittit famem in terram non famem panis neque sitim aque: sed audiendi verbum domini. Amos. 8. Qui ergo subtracto suo eloquio fame ac siti nos dicit atteri: quia eius verba et cibus noster et potus sint demonstrat. Sed notandum quod aliquando cibus: aliquando potus sunt. In rebus enim obscurioribus que intelligi nequeunt: nisi exponantur: scriptura sacra cibus est: quia quicquid exponit ut intelligat: quasi mandatum ut glutiat. In rebus vero apertioribus

potus est. Potus enim non mandando glutimus. Apertiora ergo mandata bibimus: quia etiam non exposita intelligere valemus. Pro eo autem quod multa ezechiel propheta obscura atque perplexa auditorus erat: nequaquam ei de sacro volumine dicitur biberet: sed comedere: ac si diceret: Pertracta et intellige: id est prius mada et tunc degluti. Sed in verbis sacri eloquii iste debet studij nostri ordo seruari: ut hec ideo cognoscamus quatenus de iniquitate nostra concupiscimus: cognoscetes mala que fecimus: vitemus: ne alia faciamus. Et cum tam ex magno visu iachymarum de peccatorum remissione ceperit esse fiducia: per verba dei que intelligimus: ad vitam quoque et alios trabamus. Ad hoc enim intelligenda sunt: ut et nobis presentent: et intentione spirituali aliis conferant. Unde bene nunc dicit: Comede volumine istud et vade loquere ad filios israel. Ac si ei de sacro cibo diceret: Comede et pascere: saturare et eructa: accipe et sparge: confortare et labora. Et notandum quod propheta subiugit dicens: Et aperui os meum: et cibavit me volumine illo. Os in corde esse alius propheta testatur dicens: Labia dolosa in corde: et corde locuti sunt mala. Ps. 11. Os ergo aperimus: quando sensum ad intelligentiam sacri verbi preparamus. Itaque ad vocem domini propheta os aperit: quia ad spiramentum domini precepti cordis nostrum desideria inhiant: ut de cibo vite alii quid sumant. Sed tamen hoc ipsum sumere nostrarum virium non est: nisi ipse cibaverit: ut comedat iussit. Ille etenim cibatur qui per se edere non potest: et quia ad capiendam verba celestia ydonea nostra infirmitas non est: ipse nos cibatur qui nobis in tempore mandatum hodie intelligimus: quod besterno die nesciebamus: cras quoque comprehendimus: quod hodie nescimus: per divine dispensationis gratia: quottidiano alimento nutriamur. Omnipotens enim deus quasi rotans ad os cordis nostri manum porrigit: quotiens nobis intellectum aperit: et cibum sacri eloquii in nostris sensibus mittit. Et

bat ergo nos volumie: cū sensum nobles
scripture sue dispēdando aperit: et ei⁹ dul
cedine nostras cogitationes replet. An
de et subditur.

**Et dixit ad me. Fili homis
venter tuus comedet: et viscera
tua replebunt volumie isto qđ
ego do tibi.]**

In translatiōe veteri nō habet: venter
tuus comedet: et viscera tua replebunt.
Sed: os tuū comedet: et viscera tua com
plent. Os em nostrū comedit dū verbum
dei legimus: viscera vero nostra cōplent
cum intelligim⁹ atq; seruamus ea in qui
bus legēdo laboramus. In posteriori au
tē translatiōe quā et veraciōrē credimus.
Scriptū est. Venter tuus comedet: et vi
scera tua replebunt. In sacro vero eloq̄o
nōnūq; venter p mente pont cōsuevit.
Unde et per hieremiā dicit: **Ventrē meū
doleo: ventrē meū doleo. Hiere. 4. Qđ**
quia de spiritali et nō corporeo vētre dix
erat adiūrit. Sensus cordis mei cōturbati
sunt. Neq; em ad salutē populi pertine
bat: si ppheta ventrē corporeū se dolere
predicaret: sed ventrē voluit: qui mentis
afflictionē sensit. Sed cur exemplū pphe
te pferimus: cū testimoniū dñi apertius
habeamus? Et necesse est vt cū per semet
ip̄am veritas loquit: ppheta taceat: qz
lucerna claritatē nō habet in sole. Sit em
qui credit in me sicut dicit scriptura. Flu
mina de vētre eius fluēt aque viue. Job.
6. Quia em de mente fidelitū sancte p̄dis
catiōes defluūt: quasi de ventre creden
tū aque viue flumina decurrūt. Ventrīs
aut viscera quid sunt aliud: nisi mētis in
terna: id est recta intētio sanctū desideritū
humilis ad deū: pia ad proximū volūtas.
Unde recte nūc dicit.

**Venter tuus comedet: et vi
scera tua replebunt.]**

Quia cū mens nostra pabullū veritatis
acceperit: in terra nostra nō iam vacua re
manet: sed alimēto vite satiata. Pense;

mus fratres charissimi q̄ sit pia ista p̄mif
sio qua dicit: **Venter tuus comedet: et vis
scera tua replebunt volumie isto qđ ego
do tibi. Multi etem legū: et ab ip̄a lectio
ne ieiunant sunt. Multi vocē predicatiōis
audiunt: sed post vocem vacui recedunt.
Quoz et si venter comedit: viscera nō re
plent: quia et si mente intellectū sacri ver
bi percipiūt: obliuiscēdo et non seruādo q̄
audierint hec in cordis visceribus nō re
ponūt. Hinc est em quod per pphētā ali
um quosdā dñs increpat dicens: **Ponite
corda vestra sup vias vestras. Semiatistis
multū et intulistis parū: com edistis et non
estis satiati: bibistis et nō estis inebriati.
Aggei. 1. Multū cordi suo semiat: sed pa
rū infert qui de mādatis celestibus vel le
gendo vel etiā audiēdo multa cognoscit:
sed negligēter operādo pauca fructificat.
Comedit et nō satiatur qui verba dei audis
ens: lucra vel gloriā seculi cōcupiscit.
Bene autē nō satiari dicit: quia aliud mā
dit: et aliud esurit. Bibit et non inebriatur:
qui ad vocē predicatiōis aurē inclinatur: s;
mentē non mutat. Solet em per ebrietas
tē bibentū sensus mutari. Qui ergo ad
cognoscendū dei verbū deuotus est: sed
ea que sūt bulus seculi adipisci desiderat
bibit et inebriatus nō est. Si em inebria
tus esset: mentē pculdubio mutasset: vt
iam terrena nō quereretur: iam vana et trā
sitoria que amauerat nō amaret. De ele
ctis nāq; per psalmistā dicit: **Inebriabū
tur ab vbertate domus tue. ps. 35. Quia
tanto om̄ipotentis dei amore repleti sūt:
vt mutata mēte sibi metip̄is extranei esse
videant implētes quod scriptū est. Qui
vult post me venire: abneget semetip̄m.
Mat. 16. Semetip̄m abneget: qui mu
tat ad meliora: et incipit esse qđ non erat.
Sepe autē quibusdā vidimus ad vocem
predicatiōis: quasi ex conuersione com
punctos: habitū non animū mutasse: ita
vt religiosam vestem sumerent: sed ante
acta vicia non calcarent: ire stimulis im
maniter agitari: malicie dolore in proxi
mi lesione feruere: de ostensis quibus******

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

dam bonis ante humanis oculis superbi
re: presentis mundi lucra inhiater querere
et de solo exterius habitu quem sumperunt
sanctitatisque fiducia habere: quibus quid
aliud dicendum: nisi hoc quod magister alius
doctor egregius quibusdam legis exteriori
ra seruantibus loquitur dicens: Quia in christo
iesu neque circumsissio aliquid valet: neque pro
pucium: sed noua creatura. **Gal. 5.** Non enim
magni est meriti si quod foris erga nos agatur
in corpore: sed magnopere pensandum
est quid agatur in mente. Nam presentem mundum
despicere: transitoria non amare: mentem
medullitus in humilitate deo et proximo
sternere: contra illatas contumelias patientiam
seruare: et custodita patientia dolorem
malicie a corde repellere: egenis propria
tribuere: aliena minime ambire: amicum in
deo diligere: propter deum et eos qui inimici
sunt amare: de afflictione proximi lugere:
de morte eius qui inimicus est non exulta
re: hec est noua creatura: quam idem magister
gentium apud alios discipulos vigilanti
oculo requirit dicens. Siqua igitur in christo
noua creatura vetera transferunt: ecce facta
sunt noua. Ad veterem quippe hominem
pertinet presentem mundum querere: transito
ria ex concupiscentia amare: mentem in super
bia erigere: patientiam non habere: ex dolore
malicie de proximi lesione cogitare: sua in
digentibus non dare: atque ad multiplican
dum aliena querere: nullum pure propter deum
diligere: inimicitias inimicis reddere: de
afflictione proximi gaudere. Cuncta hec vetu
sti sunt hominis que videlicet de radice tra
himus corruptiois. Sed qui istam ista exu
perat: et ad precepta diuina mentem in beni
gnitate commutat: de hoc recte dicitur: Quia
vetera transferunt: ecce facta sunt noua.
Tunc ergo in nostris membris noua fiunt
cum a nobis vetusti hominis vitia transeunt:
quando sacri verbi preceptum venter come
dit: et viscera medullitus replent. Sepe
enim quosdam vidimus tota se mente ad san
cte lectionis studium commulisse: atque inter ver
ba diuina recognoscere in quantum deli
querunt: semetipsos in lachrymis mactare

merore continuo affici: in nullis huiusmodi
diuinitatibus delectari: ita ut eis vita
presens oneri et lux ipsa fastidio fieret: vix
ad colloquendum communia admittere: atque
a rigore discipline animam difficile relaxa
re pro amore conditoris luctu solummodo et si
lentio gaudere. Huiusmodi venter sacrum volu
men comedit: et viscera repleta sunt: quia
precepta vite que sensus cape potuit: me
moriam non amisit. Sed hec collectum in deo
animus lugendo semper et recolendo serua
uit. Et fit plerumque ut tales quique ex dono
celestis gratie: etiam verbum doctrine perci
piant: atque de veritatis pabulo quod ipsi intrin
secus dulciter ruminant: et primos suauiter
pascant. De quorum profecto ore predica
tio tanto audientibus dulcis est: quanto eo
rum actio contraria suis predicacionibus non
est. Quia de propria vita sumunt: quod per
linguam proximis conferunt. Unde hic recte
quoque propheta subiungit.

**Et comedi illud et factum est
in ore meo sicut mel dulce.]**

Liber qui viscera replet dulcis in ore
sicut mel factus est: quia ipsi de omnipotente
domino sciunt suauiter loqui: qui hunc didice
runt in cordis sui visceribus veraciter ama
re. In eis quoque ore scriptura sacra dul
cis est: cuius vite viscera madatis illius
replent. Quia ei suavis est ad loquendum
cum interius impressa ad viuendum fuerit.
Nam sermo dulcedinem non habet: quem vi
ta reproba intra conscientiam remouet. An
de necesse est ut qui verbum dei loquitur: pri
us studeat qualiter viuat: et post ex vita
colligat: que et qualiter dicat. Ad predi
candum namque plus conscientia sancti amo
ris edificat: quam exercitatio sermone. Quia
amando celestia intra semetipsum predicator
legit quomodo persuadeat: ut despici debe
ant terrena. Qui enim vitam suam interius
pensat: et exemplo suo foris ammonendo ali
os edificat: quasi in corde lingue calami
tingit: in eo quod manu verbi alius verbum pro
ximis exterius scribit. Inde admirabilis
predicator cum multa discipulis exhortando

xit: quia nulla intra semetipsum de consuetudine contrarietate pertulit: securus adiunxit. Si qua virtus: si qua laus discipline: hec cogitate: que et vidistis: et accepistis: et audistis: et vidistis in me hec agite: et deo pacis erit vobiscum. Phil. 4. Sequitur.

Et dixit ad me. Fili hominis: vade ad domum israel et loqueris verba mea ad eos.]

In eo quod dominus propheta dicit: loqueris verba mea ad eos. Quid aliud quam ei? oratione non moderamus imponit: ne que prius in tus non audierit: foris dicere presumat. Nam propheta falsi sua et non dicit verba loquebatur. De quibus scriptum est. Nolite audire verba prophetarum qui prophetant vobis et decepti sunt vos: visione cordis sui loquuntur non de ore domini. Hier. 22. Et rursus. Non loquebar ad eos et ipsi prophetabant. Ibidem. Quia ex re quoque colligendum est: quia et quisquis expositor explanatione sacri eloquii ut fortasse auditoribus placeat aliquid mentiendo componit: sua et non domini verba loquitur: si tamen placendi vel seducendi studio mentiat. Nam si in verbis dominicis virtutem requirens: ipse aliter quam is per quem prolata sunt senserit: etiam si sub intellectu alio edificatione charitatis requirat: domini sunt verba que narrat: quia ad hoc solum deus per totam nobis sacram scripturam loquitur: ut nos ad suum et proximi amorem trahat. Sequitur.

Non enim ad populum profundum sermonis et ignote lingue: tu mitteris ad domum israel: neque ad populos multos profundum sermonis et ignote lingue: quorum non possis audire sermones: et si ad illos mitteres ipsi audirent te. Domus autem israel: noluit audire te: quia noluit audire me.]

In ipso iussionis exordio quo propheta ad predicandum mittitur: aperte et vocatio gentium et israelitarum repulsio designat. Nam cum dicit: Non ad populos multos profundum sermonis et ignote lingue mitteris: quorum non possis audire sermones: atque statim subdit. Et si ad illos mitteris ipsi audirent te: aperte declarat obedientiam gentium: que quandoque predicatorum voces essent sine tarditate secuturæ. Et cum subdit. Domus autem israel: noluit audire te: quia noluit audire me: in deo duricia designat que verba predicantium et cognouit: et sequi noluit. Ignota autem lingua gentium ad obediendum moram non fecit: quis extranea ab eloquio legis fuit. Bene autem dicit: Noluit audire te: quia noluit audire me: scilicet hoc quod scriptum est. Qui vos spernit: me spernit. Luce. 10. Causa quoque cur non audiant subinfertur eum dicit:

Omnis quippe domus israel attrita fronte est et duro corde.]

Cum domus israel attrita fronte esse prohibet: quid aliud sentiendum: quid due cogitandum est: nisi quod frontem cordis in impudentia atterit culpa frequens: ut quod crebrius committitur: eo de illo committentis animi minus verecundetur: atque ideo ad tantam cordis duriciam quandoque peccatorum peruenit: ut iam in correptione sensibilis non sit: quia qui usu peccandi induruit: nullum cordis palpantis: id est manum palpantis sentit: sicut iudee quoque crebrius delinquenti dicitur: Frons mulieris meretricis facta est tibi: noluit erubescere. Jerem. 3. Vel certe attrita frons est in huius mundi actibus assueta: quia sicut sunt nonnulli qui quiete cunctis mundi premiis atque honoribus preponunt: ita nonnulli ut in hoc mundo aliquid esse videant: terrenis laboribus insudant: in suis causis permiscunt iurgios: et quantumvis se corpore defecere inter labores sentiant: amore tamen terrenarum rerum deuicti debetabiliter fatigant. Quibus per prophetam dicit: Effraim vitula docta diligere trituram. Osee. 10. Vitula etiam in trituram aree assueta: etiam si relaxata a labore sponte redit. Sic quibusdam prauis metibus nihil

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

est laboriosus q̄ si eis precipit: vt in huius mundi actibus nō laborent. Nam sepe quidā repulsi ab actiōe: terrena deprecatur vt redeāt: rogant vt premant: graue se incurrisse periculū quietē putāt. Aut ita ergo fronte sunt: qui nō solum labores nō fugiūt: sed neq̄ īportūū videri in laboribus q̄ sibi negant erubescūt. Sequit̄.

Ecce dedi faciē tuam valentiorē faciebuz eoz: et frontē tuā duriorē frontibus eoz.]

Sicut verecūdia laudabilis est in malo ita reprehēnsibilis est in bono. Erubescere em̄ malū sapientie est. Bonū vero erubescere fatuitatis. Unde scriptū est. Est cōfusio adducēs peccatū: et est cōfusio adducens gloriā. Eccl̄. 4. Qui enim erubescit penitēdo mala que fecit: ad vite libertatē peruenit: qui vero erubescit bona facere: a statu rectitudinis cadit: atq̄ ad dampnatōnē tendit. Sicut per redēptorem dicit: Qui me erubuerit et meos sermones: hūc filius hominis erubescit cū uenerit in maiestate sua. Luce. 9. Et sunt q̄ bona iam in mēte sōcipiūt: sed necdū malis aperte cōtradicit. Hi nimirū quia boni sunt in mēte: sed auctoritatē nō habēt in locutiōe: apti ad veritatis defensionē non sunt. Ille em̄ esse veritatis defensor debet: qui qd̄ recte sentit: loqui nec metuīt: nec erubescit. Unde nūc in magno munere pphete promittit. Ecce dedi faciē tuā valentiorē faciebuz eoz: et frontē tuā duriorē frōtibus eoz. Quid est autē peccator: nisi vulneratus? Et qd̄ p̄dicator: nisi si medicus? Si ergo nō erubescit peccator: qui tacet in vulnere: cur erubescat medicus: qui per medicamēta puidet salutem. Sepe vero cōtingit vt p̄dicator reuerētē audiat: nonnūquā vero a pueris ita despiciat: ac si eis nihil utilitatis loquat̄. Unde recte nūc subdit.

Ut adamantem et vt silicē dedi faciē tuam.]

Adamas et silex vitraq̄ dura: sed vnū bo-

rum p̄cio sum est: alterū vile. Adamas ad ornamentū sumitur: silex ab itinere atibus calcat. Et sepe cōringit: vt hos quos correptionē suam cōspicimus nimis humiliter audire: verecūdemur eis aliqua dicere. Nonnūquā vero euenit: vt eos quos increpatōnē suā videmus postponere: et despectui habere: trepidemus eis verbū predicationis inferre. Sed si recte sapim⁹ et ad eos a quibus honorari cōspicimus: et ad eos a quib⁹ nos despici videm⁹: auctoritatē exhortatiōis vel increpatōis sumimus: vt nec illorū humilitatē debeam⁹ erubescere: nec horū superbiam formidare. Dicit̄ ḡ. Dedi faciē tuam vt adamantē: id est si ab auditoribus honoraris. Dedi faciē tuam vt silicē: si ab auditorib⁹ consularis atq̄ despiceris: vt nec per illatū honorē refrēnēt lingua ex verecūdia: nec per despectū taceat ex infirmitate. Sequit̄.

Ne timeas eos: neq̄ metuas a facie eorum: quia domus exasperans est.]

Hoc iam superius dictū est. Sed notandum quā aspera domus habet: cui⁹ asperitas tam crebro replicat. Increpandus itaq̄ peccator est: et nūquā timēdus: quia domus exasperans est. Timeri em̄ homo debuerat: si ipse aucto: em̄ omnū vt homo tenuisset. Nam qui ratiois sensus ad timorē dei nō habuit: tanto in nullo timēdus est: quāto hoc quod esse debuit: non est. Sequitur.

Et dixit ad me. Fili hominis omnes sermones meos quos loquor ad te assume in corde tuo: et auribus tuis audi: et vade ingredi ad transmigratiōnē filiorū populi tui.]

Agilanter intuentū est qd̄ voce domini ad prophetā dicit: vt prius sermones audiat: et postmodū loquat̄. Audim⁹ em̄ verba dei si facimus. Et tūc ea proximis recte loquimur: cū prius ipsi fecerimus.

Quod bene marcus euāgelista cōfirmat cū factum dñi miraculū narrat dicens: Ad ducit ei surdū & mutū & deprecabant euz vt imponat illi manū. **Mar. 7.** Cuius or dinē curatōis insinat subdēs. **Misit digi tos suos in auriculas: expuēsq; tetigit lin guā eius: & suspiciēs in celū ingemuit: et ait illi: Effeta qđ est ad aperire: & statim aperte sunt aures eius: & solutū est vincu lū lingue eius: & loquebat recte. **Ibidēz.** Quid est em̄ quod creator omnū deus: cum surdū & mutū sanare voluisset: in au res illius suos digitos misit: & expuēs lin guā eius tetigit? Quid per digitos redē ptoris: nisi dona sancti spiritus designā tur? Unde cū in loco alio eiecisset demo nū dixit: Si in digito dei eicio demonia pfecto peruenit in vos regnū dei. **Luca 11.** Qua de re per euāgelistā aliū dixisse describit. Si ego in spiritu dei eicio de mones: igitur peruenit in vos regnū dei. Et quo virosq; loco colligit: quia digitus spiritus vocat. **Digitos ergo in auricu las mittere: est per dona spiritus sancti mentē surdū ad obediendū aperire. Quid est vero quod expuēs linguā eius tetigit Salua nobis est ex ore redēptoris: acce pta sapientia in eloquio diuino. Salua quippe ex capite defluit in ore. Ea ergo sapiētia que ipse est: dum lingua nostra tā gis: mor ad predicatōis verba forma. Qui suspiciens in celum ingemuit: non quod ipse necessariū gemitū haberet: qui dabat qđ postulabat: sed nos ad deū ge mere qui in celo p̄sudet docuit: vt & aures nostre per dona spiritus aperiri: & lingua per saluā oris: id est per scientiam diuine locutiōis solui debeat ad verba p̄dicatio nis. Cui mor effeta id est ad aperire dicitur: & statim aperte sunt aures eius: & so lutū est vinculū lingue eius. **Marci. 7.** Qua in re notandū est: quia p̄pter clau sas aures dictū est: ad aperire. Sed cui aures cordis ad obediendum aperte fue rint ex subseqūēti proculdubio etiā lin gue eius vinculū soluit: vt bona que ipse fecerit: etiā faciēda alijs loquat. **Ubi bes******

ne addit. **Et loquebat recte. Ille em̄ res cte loquit: qui prius obediendo fecerit: q̄ loquēdo ammonet esse faciēda. Quod vero ad trāsmigrationē populi ammonēs dam p̄pheta mittit: non solū ea trāsmis gratio debet intelligi que ei? populi erat in corpore: sed etiā que facta fuerat in mē te. **Ab hierusalē quippe ad babiloniā ve nerat. Et quid hierusalē: nisi visio pacis? Quid babilonia: nisi cōfusio vocatur? Quisquis vero a rectis opibus in puer sis actib? cadit: quādo a bono studio ad vicia defluit: quasi ab hierusalē ad babilonē ciuitatē venit. Culmen em̄ bone cō templatiōis deseruit: atq; in trāsmigra tione cōfusio nis iacet. Quod illis sepe so let euenire: qui cum bona agūt in his de sua virtute gloriānt. Unde psalmista ne a visione pacis: id est a bonis actibus cap tiu? ad babiloniā emigraret: dño sup plicās dicit: **Adiuutor meus non emigra bo. ps. 61.** Si em̄ in se cōsideret: a iusticie operibus cadēdo migrasset. Sed ne q; hi qui a statu rectitudis in prauā actio nē ceciderūt: desperādi sunt. Quia ecce propheta ad trāsmigrationē babilonte mittit. **Et per p̄phetā aliū domin? dicit: Et ventes vsq; babilonē ibi liberaberis Michee. 4.** Sepe em̄ quis postq̄ in p̄su sionē vicioz ceciderit: erubescēs mala q̄ perpetravit ad penitentiā redit: seq; a suis lapsib? bene viuēdo erigit. **Quid q̄ iste: nisi vsq; ad babilonē venit: & ibi libera tus est? Qui postq̄ p̄susus mente puer sa perpetravit: hec ip̄a erubescens mala que fecit: se cōtra se erigit: & bene opando ad statū rectitudis redit. In babilone traq; liberatus est: q̄ per diuinā gratiā ostendit. etiā de cōfusione saluatus. Prop̄ba ergo ad trāsmigrationē loquit: cū illos incre pat qui a statu rectitudis ad erroris vicia trāsmigrādo ceciderūt. Sequit.******

Et loqueris ad eos: & dices: **Ihec dicit dominus deus si forte audiant & quiescant.**

Quod totiens diuis vocib? difficultas

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

audendi repetit vt dicat: si forte audiât: quid aliud q̄ trāsmigrati populi duricia designat? In quib⁹ verbis magna est nostra cōsolatio: quia si omnipotens deus p̄phetam mittēs a peruerso populo verba sua denūciat difficile audiri: cur nos miseri cōtristamur cū sepe a fratrib⁹ in nostra ammonitiōe cōtempnimur? **N**az crebro delinquētēs alloquimur: frequēter increpamus: sepe cū eis blandis sermonibus agimus: at alī t̄ t̄ tamē alter audit: alter audire cōtempnit: alter ex parte verba exhortatiōis suscipit: t̄ ex parte recipere recusat: ita vt quottidie impleri videamus hoc q̄d per prophetā aliū dñs narrat que fecerit iratus cū dicit: **P**lui sup ciuitatē vnā: t̄ super alterā non plui. **P**ars vna cōpluta est: t̄ pars que cōpluta nō est exaruit. **A**mos. 3. **C**uz em̄ sancte exhortatiōnis verba aliā mēs suscipit: aliā suscipere recusat: sup vnā ciuitatē dñs pluit: t̄ sup alterā nō pluit. **C**um vero t̄ ip̄e q̄ p̄rios audit ab alijs se vicijs corrigat: atq; ab alijs emēdare p̄tēnit: vna eadēq; ciuitas t̄ ex p̄te cōpluit t̄ ex parte arida remāet in qua a se predicatiōis pluiā repellit. **S**ūt etē quidā qui exhortatiōis verba om̄i nō audiūt: hi penitus suscipere pluiā nolunt. **E**t sunt quidā qui audiūt: sed tamen hāc medullitus nō sequūtur: q̄t aliā in se vicia refecāt: sed in alijs grauit̄ perdurant. **S**epe em̄ quosdā videmus q̄ per predicatiōis verbū a semetip̄is auaricie estū repellūt: t̄ non solū iam aliena nō raplūt: sed pp̄ia indigentib⁹ largiunt: nec tamē ire stimulos edomāt: t̄ paciētie moderamina per mētis tranquillitatē seruāt. **E**t sepe alij ad exhortatiōis verbū in semetip̄is tanto carnis immūdiāz vincūt: corpus in castitate custodiūt: nec tamen adhuc animū sicut debent p̄mis inclinat: sed per rigore superbie in cogitatiōe se eleuant. **I**n istis pars vna cōpluta est: quia fructū fecit: t̄ pars que cōpluta non est aruit: quia exhortatiōis verbū nō plene suscipiens: a bono opere sterilis remāsit. **S**equitur.

Et assumpsit me spirit⁹ t̄ audiui post me voce cōmōtionis magne benedicta gloria domini de loco suo.]

Quid est hoc q̄d p̄pheta postq̄ ad trāsmigratiōē filiorū populi mittit: vocē post se magne cōmōtiōis audit dicentē: **B**enedicta gloria dñi de loco suo. **C**ōuersus quippe ad peccatores babilonie fuerat: t̄ vocē glorie dñi de loco suo post tergū audiebat. **L**ocus est em̄ dei hierusalē: id est visio pacis. **Q**uia nimirū illa corda vidēt ea que dei sunt: que ad trāsmigratiōē nē babiloniā intendūt: ubi em̄ inhabitat deus: vbi vera pax querit: interne contemplatiōis gloria amat. **N**am qui ad peruersitatē desinit: locus dei esse cōtempnit. **L**ocus ergo glorie dei est vel sancta que q̄ aīa: vel vnusquisq; in celestib⁹ permanēs angelicus spiritus t̄ gloria dñi de loco suo benedicat: cū vel ab electis hominibus: vel a sanctis angelis auctori oīm laus eterna cantat. **I**n eo ergo q̄d iusti de p̄uertēdis peccatoribus cogitāt: quia eorū vicia cōsiderādo ad carnales actus oculū ducūt: quasi ad babiloniā intendūt: qui tamen pro statu sue rectitudis: quia in laude dei bona sanctorū cōsiderare nunq̄ desinūt: quāuis per cogitatiōē aliud intendūt: quasi post se vocē glorie dñi ab hierusalē: id est de loco suo audiūt. **S**ed cur in istis imorramur: qui hec p̄phete verba largiēte volumino per ascēsum alterū t̄ subtilius intelligere: t̄ aptius dicere valeam⁹. **A**lt em̄: **E**t assumpsit me sp̄s. **P**redicatores spiritus assumit cū eius mentē in amorē dei omnipotentis eleuatā a terrenis iā desiderijs alienā reddit: vt nihil ei agere libeat nisi ea que quibus lucra spiritalia cōgregat cōgregat: t̄ ad regna celestia q̄tidia: ni sul opis fructū portet. **U**nde t̄ nobis p̄dicatozibus iubet. **O**peramini nō cibuz qui perit: sed q̄ permanet in vitā eternā. **I**obis. 6. **B**ene autem subdit. **E**t audiui post me vocē commōtiōis magne. **P**ros

pheta sancto spiritu repletus: quasi trans
acta narrat: que faciēda p̄uidit: quia et
in p̄destinatōe iam facta sunt: que ad
huc in ope sequitur. **Unde** et in trāslatio
ne veteri per esaiā dicit: **Qui** fecit que fu
tura sunt. **Quid** est ergo q̄d post se p̄phe
ta vocē audiuit commotiōis magne: nisi
q̄d post sermonē p̄dicatiōis qui sit ad cor
da peccantiū: lamenta penitentū sequit̄.
Peruersi etem quicq̄ d̄spraua agunt: et a
iustis recta audiūt: nesciūt q̄ sint graua
que cōmittit: atq̄ ex ip̄a sua ignorātia in
suo stupore securi sunt: et iacentes in cul
pis: quasi molliter quiescūt. **Sicut** de q̄
dā peccatore et securo populo dicit: **Re**que
uit in fecibus suis. **Diere.** 48. quia secu
rus iacuit in peccatis. **Cū** vero audire p̄
uersi verbū p̄dicatiōis ceperint: que sine
supplicia eterna cognoscere: qui terror iu
dicij q̄ subtilis examinatio de singulis q̄
busq̄ peccatis illico cōremiscūt: implent̄
gemitib⁹: et nō se capiētibus suspirijs an
xiant: atq̄ magno pauore percussī: in luctu
et fletibus erumpūt. **Prophetā** ergo vox
magne cōmotiōis sequit̄. **Quia** post ver
bū p̄dicatiōis cōuersorū atq̄ penitentū
luctus audiunt: qui em̄ prius quletī iace
bāt in vulnere: tacti postmodū manu me
dicine: cū dolore redeūt ad salutem. **De**
hac cōmotiōe penitentū per p̄phetā ali
um dicit: **Pedes** eius steterūt et mota est
terra. **Zach.** 14. **Quia** cū veritatis vesti
gia in mēte audientū figurūt: ip̄a mens in
sua cōsideratiōe turbata cōmouet̄. **Hinc**
psalmista p̄ peccatoribus exorat dicens:
Qui sedes sup̄ cherubin moueat̄ terra.
ps. 79. **Hinc** p̄ afflictis et p̄ penitētibus
deprecās ait: **Cō**monisti terrā et cōturba
sti eam sana p̄tritiōes eius: quia mota est
ps. 69. **Terra** quippe cōmota et turbata
est: peccator de cognitiōe reatus sui anxi
us ad penitētie lamētā perductus. **Pec**
canti etem homini dictū est: terra es et in
terrā ibis. **Gen.** 3. **Exoret** ergo vt sanetur
cōrritio terre: quia mota est quaten⁹ pec
cator qui de culpis suis affligit̄: de cele
stis misericordie gaudio cō soleat̄. **Hec** est

itaq̄ vox cōmotiōis magne: quādo vnus
quisq̄ sua acta dijudicās: in afflictōe pe
nitentie perturbat̄. **Sed** quid vox ip̄a dis
cat: audiamus.

**[Benedicta gloria domini de
loco suo.]**

Locus em̄ maligni spūs fuerant cor da
peccantiū: sed cū sibi em̄ ip̄is irati per pe
nitentiā redeūt ad vitā glorie: dñi locus
sūt. **Iam** em̄ se contra se erigūt: iam pen
tētie lachrymis insequūt̄ mala que cōmi
serūt. **Unde** ergo audif̄ benedictio glorie
in laude dei: vnde prius sonabat creato
ris iniuria de amore p̄sentis seculi. **Et** cor
da penitentū sūt iā dño locus suus: que
prius in peccatis suis posita: fuerāt locus
alienus. **Ipi** autē quia peccatis suis a do
mino cōuertunt̄: non solū velent lachry
mis peruersa que fecerūt: sed et iā miris
opibus ad alta p̄ficiūt: vt sancta anialia
dei oīpotētis fiat: vt signis et virtutib⁹ ad
alta euolēt: vt terrā fundit⁹ desiderant: et ac
cepto dono sese ad celestia p̄ desideria sus
spendāt. **De** quibus adhuc subdit̄.

**[Et vocem alarū animalū per
cutientū alterū ad alterū.]**

Audiuit post se p̄phā vocē cōmotiōis ma
gne: q̄ sicut dictū est: verbū p̄dicantiū lu
ctus penitentū sequit̄. **Audit** post se vo
cem alarū animalū: quia ex ip̄o luctu pe
nitentū oriunt̄ virtutes sanctorū: vt tātō
magis in sancta actiōe p̄ficiant: quātō se
ad cognitiōe vite nequiter egisse memi
rūt. **Sed** est in his verbis magna dubita
tio: quia nō aperte per p̄phetā dicit̄: vtrū
vnūquodq̄ anial alas suas in remetiōis
percutiat: an certe hec eadē sancta ania
lia aliis suis se vicissim feriāt: vt ala hui⁹
alterū: et ala alterius istud anial tangat.
Sed quia plerūq̄ in sacro eloq̄o ideo ali
quid obscure dicit̄: vt dispēsante mirabili
ter deo: multipliciter exponat̄. **Mos** cha
ritati v̄re vtrāq̄ exponere largiētē domi
no debemus. **Sepe** iam alas anialū vir
tutes diximus esse sanctorū: quomō ergo
vnūquodq̄ anial alas suas excutiet̄ alte

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ram percutit: nisi quod aperte dat intelligi: quia si sancta animalia efficiuntur virtus in nobis virtutem excitat: dum vna altera ad perfectionem pulsatur. **E**cce etiam quis habet iam verbi dei scientiam: discat ut viscera etiam misericordie habeat. **P**er scientiam quippe verbi dei discit. **D**ate elemosynam: et ecce omnia munda sunt vobis. **N**uce. 11. **C**unq; iam esse misericors in elemosynis ceperit: verba sancte auctoritatis legit: et quicquid in eis de misericordia dicit: uberius per experimentum intelligit. **I**bi enim scriptum est. **P**ater eram pauperum. **J**ob. 29. **Q**uod fortasse antea legebat et peribat. **S**ed cum in eius corde iam misericordiam ceperit imitari natura: quod est patrem esse pauperum: legit et recognoscit: quia introitus rediens: in semetipso intelligit quod foris audit. **A**liud namque est elemosynam ex precepto facere: atque aliud ex charitate. **E**x precepto enim facere bonum: inchoantum est: ex charitate autem bonum perfectum: qui non solum que iubentur faciunt: sed etiam diligunt faciendo quod iubetur. **H**inc est enim quod in magna virtute per psalmistam dicitur. **V**ide quia mandata tua dilexi domine: in tua misericordia viuifica me. **P**s. 118. **M**andata etiam dei pro iussione facere seruilem et obedientem est: diligendo hec facere obedientem et amantem. **Q**uia ergo et per scientiam charitas misericordie discit: et per charitatem misericordie in corde compuncto scientia multiplicatur. **A**la in nobis alam percutit: quia virtus virtutem excitat. **S**ic qui castitatis bonum in suo corpore custodit: contra luxuriam zelus accendit: ut ab immundicie maculis expient. **E**t sepe dum quosdam in lapsibus inuenit: edomat: affligit: atque ad castitatis mundiciam restringit: cuius si forte mens de immundicia luxurie fuerit temperata: ex ipso zelo quo alios correxit: semetipsum conuenit et erubescit immunda cogitare: que se malis recolit correxisse. **I**n hoc ergo ala ala percutit: dum virtus virtutem pulsatur: et ab immundicia custodit. **S**i vero ut presertim sumus vicissim se alis suis animalia se-

riunt: et alter ad alteram ala percutit singulorum: huius quoque descriptionis largiente domino sensus patet. **Q**uid est ergo quod hec pennata animalia vicissim alas altera ad alteram ferunt: nisi quod omnes sancti seminum suis virtutibus tangunt: et sese ad profectum excitant ex consideratione virtutis alienae? **N**on enim vni dant omnia: ne in superbia elatus cadat? **S**ed huic dat quod tibi non dat: et tibi dat quod illi denegat: ut dum iste considerat bonum quod habet: et ipse non habet: te sibi in cogitatione preferat. **E**t rursum dum tu habere illum conspicis quod ipse non habet: te illi in tua cogitatione postonas et fiat quod scriptum est. **S**uperiores si bene uicem arbitrares. **P**hilip. 2. **E**t enim pauca ex multis loquar: nisi mire abstinentie virtus tribuit: et tamen verbum scientie non habet. **I**lli autem datur verbum scientie: et tamen virtute perfecte abstinentie apprehendere conatur et non valet. **H**uic libertas vocis tribuit: ut oppressis quibusque preciosis solatia impendens: ad defensionem iusticie libere loquatur: sed tamen adhuc multa in hoc mundo possidens relinquere omnia vult et non valet. **I**lli vero iam data est omnia terrena relinquere ut nihil in hoc mundo cupiat habere: sed tamen adhuc auctoritate vocis contra peccata quosque non presumit exercere. **E**t qui ideo plus loqui libere debuit: quia iam non habet unde in hoc mundo teneatur: loqui contra alios libere recusat: ne ipsam vite sue quietem perdat. **I**sti virtus propheticum data est: multa iam que ventura sunt preuidet: sed tamen presentis proximi egritudine conspicit: atque compatiens non valet curare. **I**lli data est curatio gratia: atque a corpore proximi molestiam que in presenti est orationibus repellit: sed tamen quid seipsum paulopost sequatur ignorat. **M**ira itaque dispensatione omnipotens deus sic in electis suis sua dona dispensat: ut et isti det quod illi denegat: et alteri maius quod alteri minus tribuat: quatenus dum vel iste habere illum conspicit quod ipse non habet: vel ille huic maius accepisse considerat quod sibi minus a deo pensat: et

na dei alter in altero: id est vicissim omnes ammirant: atq; ex hac ipsa ammiratiōe humiliter alter alteri: et quē videt habere quod non habet: eū diuino iudicio sibi prelatū putet. **Alis** ergo suis vicissim se aequalia feruit: cum sancte mētes alternis se virtutibus tangūt: et tangendo excitāt: atq; excitata ad profectū volant. **Videam** paulū quomodo apostolorū alis tactus: atq; ad penitentiā excitatus fuerat: qui mala pterite persectiōis sue et apostolorū innocentē vitā considerās dicebat. **Ego** em̄ sū minimus apostolorū: qui nō sum dignus vocari apostolus: quia persecutus sum ecclesiā dei. **1. Corinth. 15. Considerauit** quippe apostolorū innocentia: et ppter preceudentē maliciā viliis in ei⁹ oculis facta est omnis quā exhibebat in ecclesia sollicitudo sua. **Et** quod multos ex accepto intellectu precederet nō attendit: quia illoꝝ innocentia pēfians persecutorē aliquādo fuisse se voluit. **Sed** videam⁹ si quis ex apostolis eū qui paulo datus est intellectu mirat. **Ipsē** nobis apostolorū primus requirēdus est: qui discipulos amonens ait: **Sicut** et charissim⁹ frater noster paulus scōm dicit sibi sapentiā scripsit vobis. **2. Petri. 3. Sicut** et in oibus epistolis loquēs in eis de his in quib⁹ sunt quedā difficulta intellectu que indocti et instabiles deprauāt. **Mirat** itaq; in apostolis omnibus paul⁹ innocentia: miratur apostolorū primus in paulo sapentiā. **Alis** ergo se tangūt qui inde se vicissim ad profectū excitāt vnde volant. **Hoc** itaq; omnipotens deus agit in cordib⁹ hominū: quōd facit in regionib⁹ terrarū. **Poterat** nāq; vnicuique regio: si fructus omnes tribuere: sed si vnaqueli bet regio alteri⁹ regionis fructibus nō indigeret: cōmuniōnē cū altera nō habuisset. **Unde** fit vt huic vini: alij vero olei abundantia tribuat: hāc multitudine peccudū: illam vero vbertate abūdare faciat frugum: vt cū illa defert quod ista nō habet: et ista reddit quod illa nō detulit: per cōmuniōnē gratie sibi simul etiam diuinitate cōiūctē sint. **Sicut** ergo terrarum:

ita sunt mentes sanctorū. **Que** dū vicissim sibi cōferūt quod acceperūt: quasi fructus suos regiones regionib⁹ impendūt vt in vna omnes charitate iungant. **Sed** inter hec sciendū est: quia sicut electi quilibet hoc semper in alijs attendūt: quōd a deo melius acceperūt quā ipsi vt eos sibi in cōsuetudine preferāt: seque illis in humilitate substernāt: ita reproborū mens nunquā considerat quid alter boni amplius quā alter alis ipse habeat. **Neque** em̄ pensant que bona spiritus alter acceperit et ipis desint: sed que bona ipsi et que mala ad sint. **Et** cū omnipotens deus ad hoc virtutes singulis diuidat: vt alteri alteri in cōgnitione alis cogitatiōe humillet: ad hoc reprobi pertrahūt bonū quod acceperūt: vt ex eo in elatiōe perdant: dum semper cōsiderāt bona que ipsi habent: et alij non habent: et nunquā perpendere studēt quanta bona alij habent: et ipsi non habeāt. **Quod** ergo diuina pietas in augmentū disponit humilitatis: hoc mētes reprobe in augmentum vertit elatiōis: et ex diuersitate munerum a bono deficiūt vnde crescere in humilitatis bono debuerūt. **Propter** hoc ergo necesse est fratres charissimi: vt in vobis hoc semp debeatis aspicere quod minus habetis: in primis vero hoc quod vobis amplius acceperūt: quatenus dū super vosmetipsos eos p bono quod ipsi habent et vos nō habetis aspiciatis: ad hoc quoque obtinendū etiā vos ex humilitate crescatis. **Si** em̄ et vos in illis accepta bona pceditis: et illi in vobis pcedat bona que habetis: vicissim vos alis tangitis: vt ex citati semper ad celestia voletis. **Sequitur**

Et vocem rotarū sequentiū gēralia et vocē cōmōtiōis magne.

In rotis sacri eloquij testamēta signari superius diximus. **Vox** igit rotarū est sermo testamentorū. **Post** vocem itaq; aliarum animalū audiē etiam vox rotarum: quia predicantiū sermone suscepto: dum virtutes sanctorū ad altiora agenda euolant: seque vicissim ad profectum pulsant: sancte ecclesie status erigitur: vt per vni-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

uersum mundū sacrorū testamentorū pagi
ne legant. **U**biq̄ etēn̄ iam sanctū euāge
liū: ubiq̄ apostolorū dicta: ubiq̄ lex ⁊ ps
phete resonāt. **P**ost alarū ergo vocē vox
rotarū sequit̄ quia post sanctorū miracula
verba sacri eloquiū intra sanctā ecclesiā li
berē licet̄ audirunt. **Q**ue rote aīalia se
quūtur: quia sicut superius dictū est: post
q̄ in honore venit vita sanctorū: veneratione
da quoq̄ apparuerūt hoībus eloquia tes
tamentorū. **N**el cerse rote aīalia sequū
tur: quia in sanctorū patrū vita cognosci
mus: quid in sacre scripture volumine in
telligere debeam⁹. **I**llorū quippe nobis
actio aperit hoc q̄d in suis p̄dicatiōibus
pagina testamentorū dicit. **S**ed querendū
nobis est cur postq̄ superi⁹ dictū est. **A**
udiui post me vocē cōmotiōis magne post
vocē quoq̄ alarū atq̄ rotarū subdit. **E**t
vocē commotiōis magne. **Q**uod si vili
genter aspiciat̄: inueniri potest: qz nō ocio
se repetit. **D**ue quippe sunt commotiōes
magne: quib⁹ corda nostra commouent̄.
Una quippe cōmotio ex timore est: alte
ra ex caritate. **U**na fit ex luctu penitentū
Alia ex feruore amantū. **P**ost predica
tiōis ergo verbū prima cōmotio est: cum
plangimus mala que fecimus. **P**ost vo
cem vero alarū ⁊ rotarū secunda cōmotio
est: dū magnis fletibus querim⁹ celestia
bona que audimus. **E**cce etēn̄ quia intra
sanctā ecclesiā de multis patrib⁹ virtutū
exempla cognoscim⁹: quasi alarū sonitū
quotidie audimus: quia ubiq̄ sacra elo
quia personāt: quasi rotarū vocibus exci
tamur. **E**t quia per eadē sacra eloquia ad
amorē nostri conditoris accēdimur: ma
gnis feruoris ignib⁹ ardentes esse nos lō
ge adhuc ab omnipotentis dei facie plan
gimus. **P**ost primā ergo vocē cōmotio
nis magne: ⁊ ad extremū quoq̄ vox cōmo
tionis magne fit: quia qui cognoscēdo de
um cepimus peccata plāgere: iam diligē
do quē cognoscimus nō cessamus eū cum
fletibus desiderare. **P**ost rotarū itaq̄ vo
cē vox magne cōmotiōis sequit̄: quia cum
testamēta dei in aurē aīs aure cordis so

nare ceperint: audientū spiritus ex amo
re compūctus ad lamenta cōmouet. **H**ic
est etēn̄ quod scripture sacre verba sūt in
corde legentū sapida. **H**inc est quod ab
amātib⁹ plerūq̄ in silētio quasi furtiue
⁊ tacite legunt̄. **E**t per p̄phetā quoq̄
aliū dicit̄: **P**rescidisti in alienatiōe capi
ta potentium: mouebunt̄ in ea gentes ad
aperiēt̄ ora sua sicut paup̄ edens in occul
to. **P**otens etēn̄ deus in alienatiōe capi
ta potētū prescidit̄: qz indeorū supbia a se
metip̄o alienādo: repulit̄: in qua alienatio
ne gentes mote sunt: quia dū iudei a fide
caderēt̄: ad agnitiōē fidei corda gentiliū
cucurrerūt: que videlicet̄ gētes in sacre
lectionis pabulo os cordis aperit̄: ⁊ in oc
culto sicut pauper comedūt: quia cū festi
natiōe ⁊ silentio verba vite legētes sum
mūt. **S**ed sciendū est quia la quāto audito
res in charitate atq̄ intellectu p̄ficiūt̄: tā
to sanctis p̄dicatoribus maior gratia spi
ritus dat̄. **E**t cū p̄lus p̄beta dixisset
Assumpsit me spūs: ⁊ audiui post me vo
cē cōmotiōis magne. **P**ost vocē cōmorio
nis magne alarū atq̄ rotarū: atq̄ iterū cō
motiōis magne. **I**lico subiungit̄.

Spiritus quoq̄ eleuauit me
⁊ assumpsit me.

Cur qui se assumptū iam a spiritu dixit̄
rat: iterū eleuatū ⁊ assumptū narrat. **S**
ad altiora mēs p̄dicantiū p̄ficiūt̄: cū per
eos sensus audientū ad omnipotentis dei
desideriū cōmouent̄. **Q**ui videlicet̄ p̄di
catores sancti iētreo p̄ficiūt̄: vt per eorū
ministeriū dona gratie in sancta ecclesia
multiplicent̄: sicut de hac sancta ecclesia
scriptū est. **X**iuos eius inebriās multipli
ca generatiōes eius: in stillicidijs suis
letabit̄ cum exozief. **p̄s. 22.** **X**iuū quippe
ecclesie sancti: p̄dicatores sunt: qui terrā
nostri cordis infundūt. **S**ed cū inebriant̄
riūt: generatiōis ecclesie multiplicātur:
quia cū vberiorē gratiā spiritus p̄dicato
res accipiūt̄: fidelium numerus auget̄: que
sancta ecclesia in suis stillicidijs letat̄. **I**n
stillicidio etēn̄ aqua de tecto in terrā ca

ait que de celo ceciderat in tectū. Tectū vero ecclesie sancti predicatorum sunt: qui nos intercedēdo et ammonitiōibus muniēdo p̄regūt. Sed quia illoꝝ cor diuinitus in predicatiōe infundit: quasi aqua de celo venit in tectū: quia vero nos eoz verbis irrigamur: quasi aqua de recto defluit in terrā. Sancta itaq; ecclesia dū exozit: in sillicidijs suis letat: q; cū in fide et bonis operibus nascit: ea que accepit dona cōsiderat: et in verbis predicantiū exultat. Quia ergo auditoribus ad meliora surge nribus: eoz quoq; p̄dicatoribus gratia multiplicat: p̄pheta dicat.

Spiritus quoq; eleuauit me et assumpsit me.]

Inde em̄ predicator magis ac magis eleuat et assumit: vnde auditor ad meliorem vitā mutat. Sed querendū nobis est: tū spiritus mentē nō eleuet nisi assumpserit cur prius eleuauit: et postmodū dicit assumpsit. Sed hoc loco assumpsit dicitū est cōstater tenuit. Nam sunt nonnulli quos eleuat spiritus sed nō assumit: quoꝝ et intellectus ad spiritalia emicat: et tamen vita in factis carnalibus remanēs: intellectui nō cōcordat. Balaam nāq; per p̄pheticē spiritū eleuatus erat: sed assumptus non erat. Num. 22. qui et veraciter potuit loꝝge post futura p̄picere: et tamē a terrenis desiderijs mentē noluit separare. Sed q; p̄pheta sanctus sciētia eleuatus est: et vita pariter assumptus: iam qualis in p̄dicatiōe pergat audiamus.

Et abij amarus in indignatione spiritus mei.]

Spensate fratres charissimi is cui dona sancti spiritus creuerāt cur amarus abibat? In omne cor qd idem spūs assumit: amarus in indignatiōe sui spiritus facit. Unde sciendū est: quia cui adhuc p̄sens vita dulcis est etiā si verbū dei loqui videat: eleuatus et assumptus predicator nō est. Mentē enim quā sanctus spūs replet: in amaritu dīne temporalī delectatio eoz cōmouet. Dulce em̄ est esse in rebus

humanis: sed ei qui adhuc de celestibus gaudia nulla gustauit: quia quāto minus eterna intelligit alīs diligit tāto delectabilius in temporalibus requiescit. At siq; iam cordis ore gustauerit: que sit illa dulcedo celestīū p̄miorū: qui illi hymnidis ei angeloz chori: que incōprehensibilis visio sancte trinitatis: huic q̄to illud dulce fit qd intus videt: tāto in amaritudinē vertit omne qd foris sustinet. Atq; secū de his que male egisse se recollit: et sibimet ip̄i displicet: cū ei ille iam placere ceperit qui omnia creauit. Rep̄hendit se de cogitatiōibus: insequit de verbis: et punit fēdo de factis: sup̄nis inhiat: terrena iam omnia per mentis despectū calcat. Et quā dū illud qd desiderat adhuc per speciem nō habet: seseq; flere dulce habet: seseq; cōtinuis lamentis affligere. Et q; nec dū se esse in patria ad quā creatus est videt: in huius vite exilio nil ei plus aliud q̄ sua amaritudo placet. De dignat et em̄ subiacere tp̄alibus: et ardēter suspirat de terris alīs eternis. Unde recte quoq; per salomonē dicit: Eo qd in multa sapiā multa sit indignatio: et qui apponit sciētia apponit dolorē. Eccl̄. 1. Celestia et em̄ cognoscētes terrenis animū subdere dedignamur. Et dū plus sapere incipim⁹: de his que male egim⁹ nobis ip̄is irascimur. Et fit in multa sapiā multa indignatio: q; quantū plus p̄ficimus in cognitiōe: tanto nobis indignamur amplius de peruerso opere. Atq; cū scientia dolor crescit: quia quātomagis eterna cognoscim⁹: tātomagis esse nos in huius exilij miseria dolemus. Vel sicut translatiōe alia dicit: Et qui addit scientiā addit laborē. Quo em̄ scire incipim⁹ que sunt celestia gaudia: eo magis vt errorū nostroz laqueos possimus euadere flendo laboramus. In multa ergo sapiētia multa est indignatio: quia si eterna iam sapimus: cōcupiscere temporalia dedignamur. Si eterna iam sapim⁹: nosmetip̄os despiciamus egisse hoc quod nos ponit ab eternitatis amore separare. Rep̄hendit semetip̄am. consciē

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

lia accusat quod egit: dampnat per penitentiam quod accusat. Sit rixa in animo parituriens pacem cum deo. Sic achab iniquus rex a propheta reprobatus cum contra se divinam sententiam audisset pertinuit: et magno merore deprehensus est ita ut prophete suo dominum diceret: Nonne vidisti humilitatem achab coram me? Quia igitur humilitas est mei causa non inducam malum in diebus eius. 3. Regum. 21. In quibus domini verbis merore amaritudinis placeat qui amittere timent deum: si sic et reprobi penitentia placuit: qui timebat perdere presens seculum. Aut quomodo ei grata sit spontanea afflictio pro culpis in eis qui placet: si hec ad tempus placuit: et in eis displicebat. Sed sciendum quia nullus hec pro amore omnipotentis dei ex toto corde agere potest: nisi is cuius animi spiritus factus assumpsit. Nam quando homo ex sua virtute sufficiat terrenam despiciere: celestia amare: pacem cum deo querere: seculum rixam subire: in cogitatione semetipsum reprehendere: et gemitibus punire: Nullus hec agere nisi quem divina gratia roborauerit valet. Unde et subdit.

Manus enim domini erat mecum confortans me.]

Ad bona quippe assurgere perfecte non possumus: nisi nos spiritus et pueniendo eleuet: et subsequendo confortet. Sed querendum est cum superius de volumine quod acceperat scriptum sit.

Et factum est in os meum sicut mel dulce.]

Qua ratione postmodum dicit. Abij amarus in indignatione spiritus mei. Utrum quippe valde est: si dulcedo simul et amaritudo conveniant. Sed iuxta superiorum sensum sciendum est: quia cui sermo dei in ore cordis dulcis esse ceperit: huius proculdubio contra semetipsum animus amarefecit. Qui enim in illo subtiliter discit qualiter se reprehendere debeat: eo se durius per amaritudinem penitentiae castigat: qui tanto sibi magis displicet quanto in sacro volumine

amplius de omnipotenti deo videt quod amet. Sed quia ad ista proficere sua virtute non valet homo: recte nunc dicit. Manus enim domini erat mecum confortans me. Manus enim domini in sacro eloquio aliquando etiam unigenitus filius appellatur: quia omnia per ipsum facta sunt. Et de cuius ascensione per moysen pater omnipotens loquitur dicens: Tollam in celum manum meam. Hec manus que electorum suorum corda confortat discipulis dicebat: Sine me nihil potestis facere Jobis. 15. In omni enim quod cogitamus semper orandum est ut et ipso aspirante cogitemus: et ipso adiuvante faciamus. Qui vivit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculorum amen.

Explicit omelia. X.

Incipit Omelia. XI. in qua interpretatur tertium capitulum: ab illa parte. Et veni ad transmigracionem: usque ad illam partem. Et facta est super me manus domini

Inter cetera propheticie miracula hoc quoque mirandum habet libi prophetarum: quod sicut in eis verbis res: ita nonnunquam verba rebus exponunt: ut eorum non solum dicta: sed etiam res geste prophetie sint. Unde nunc dicit.

Veni ad transmigracionem ad acerum novarum frugum ad eos qui habitabant iuxta flumen chobar.

Cum causa exigeret et indicare debuisset: quia ad transmigracionem ventret: que diei necessitas fuit: ut pro fruges locum quoque exprimeret dicens: Ad acerum novarum frugum: nisi quod sepe per res et loca cause significavit. Multi quippe ezechiele prophetam te iam captivitatis anni defuerant: atque ex his qui in captivitate ducti fuerant: plures iam morte carnis obierant: ad quorum filios loqui propheta veniebat. Unde et ei superius dicit:

Uili hominis mitto ego te ad

filios israel ad gentes apostatricos que recesserunt a me patres eorum preuaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc. Et filii dura ceruice et in domabili corde sunt ad quos ego mitto te.]

[Ex quibus quia multi fuerat credituri: atque per obedientiam ad fertilitatem boni operis perueniunt: acernus frugum vocantur. Quia enim bone anime fruges appellantur dei: propheta alius testatur dicens: Sanctus israel domino primitias frugum eius. Hierem. 2. Fruges etenim domini etiam conuerse ad fidem gentes postmodum facte sunt: sed quia prius israel domino creditur: recte hunc prophetam frugum eius primitias appellauit. Quia ergo propheta missus non priori populo: sed filijs eius: ad populi verba intulit: ad acernum frugum nouarum venit. Quid vero per chobor fluminis designet supra iam diximus: que nequaquam modo repetimus: ne repetendo fastidium generemus. Sequitur.]

[Et sedet ibi ubi illi sedebat et mansi ibi septem diebus meres in medio eorum.]

[Notandum captiuo populo propheta sanctus quanta compassione se copularet: eorumque se meroribus cõsedendo et mercedo coniungit: quia radix verbi est virtus operis. Et ille sermo ab audiente libenter accipitur qui a predicatore cum compassione animi profertur. Sic ferrum cum ferro iungitur: liquat prius ut postmodum vicissim a seipso teneatur. Si enim prius minime mollescit: postmodum tenere se fortiter non sufficit. Sic propheta captiuo populo cõsedidit: et meres in medio eorum eruit: ut dum per charitatis gratiam descendendo se et molliorem reddideret: et eum statim ubi fortitudinem teneret. Sin vero israeliticus populus domum exasperatus vocat: quia culpas nec inter flagella cognouit: nullo merore animi depessit: propheta inter gaudentes meres sedere studuit: ut tacendo ostenderet: quid loquendo venerat docere. Et priusque verba faceret in hoc quod meres

tacuit: formam verborum sumpsit. Sequitur. Cum autem pertrassissent septem dies factum est verbum domini ad me dicens.]

[In eo quod septem diebus meres sedit: et post diem septimum verba domini iustionis accepit ut loqui debuisset: aperte indicat: quia eisdem diebus meres tacuerat: missus autem ad predicandum fuerat: et tamen septem diebus sedens tacebat. Quid est hoc quod nobis propheta sanctus in hoc suo silentio innuit: nisi quod ille loqui veraciter nouit: quod prius bene tacere didicerit. Quasi enim quodam nutrimentum est verbi celsura silentij. Et recte quod per excrecentem gratiam sermonem accepit: qui ordinate antea per humilitatem tacuit. Hinc enim per salomonem dicitur: Tempus tacendi et tempus loquendi. Eccl. 3. Non enim ait tempus loquendi et tempus tacendi: sed prius tacendi premitit tempus: et postmodum subdit loquendi. Quia non loquendo tacere: sed tacendo debemus loqui discere. Si ergo propheta sanctus qui missus ad loquendum fuerat: dum prius tacuit: ut postmodum recte loqueretur: pensandum nobis est quia ei culpa sit non tacere: que nulla cogit necessitas loqui. Sequitur.]

[Fili hominis speculatore de dite domui israel.]

[Notandum quod eum quem dominus ad predicandum mittit: speculatore esse denunciat. Cui enim cura aliena committitur: speculatore vocatur: ut in mentis altitudine sedeat: atque vocabulum nois ex virtute actionis trahat. Non enim est speculatore qui in imo est. Speculatore quippe semper in altitudine stat: ut quicquid venturum est longe prospiciat. Et quis populi speculatore ponit in alto: debet stare per vitam ut possit prodesse per prouidentiam. Hinc propheta alius speculatore ammonet dicens: Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas syon. Esai. 40. Ut videlicet qui predicationis locum suscepit: ad altitudinem bone ascendat actionis ad excelsa transeat: et eorum qui sibi commissa sunt opera transcendat: quatenus subies

*Quia auctoritate
is q post officium pidi
mors piane debeat*

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

etorū vitam tanto subtilius videat: quā-
to et terrenis rebus quas despicit animū
nō supponit. **Q**uā dura mihi sūt ista que
loquor: quia memetipm loquēdo serio: cui?
neq; lingua vt dignū est p̄dicationē tenet
neq; inquantū tenere sufficit: vita sequit̄
linguā. **Q**ui ociosis verbis sepe splicor:
et ab exhortatiōe atq; edificatiōe primo:
rū torpens et negligēs cesso. **Q**ui incōspe-
ctu dei factus sūz mutus et verbosus: mu-
tus in necessarijs: verbosus in ociosis. **S**z
ecce sermo dei de speculatozis vita cōpel-
lit vt loquar: tacere nō possum: et tamē lo-
quēdo me ferire pertimesco. **D**icā: dicā:
vt verbi dei gladius etiā per meipz ad af-
figendū al's confingendū cor pximi per-
trāseat. **D**icā: dicam: vt etiā cōtra me ser-
mo dei sonet per me. **E**go me reū esse nō
abnego: torporē meū atq; negligentīā vi-
deo. **E**rit fortasse apud piū iudicē impe-
tratio veniē: ipsa cognitio culpe. **E**t qui-
dē in mōasterio positus valebā: et ab ocio-
sio linguā restringere: et in intentiōe ora-
tiōis pene cōtinue mentē tenere. **E**t post
q̄ cordis humerū sarcine pastoralis suppo-
sui: colligere se ad semetipm assidue non
potest animus: quia ad multa partiū. **C**ogor
nāq; modo ecclesiarū: modo monasterio-
rum causas discutere: sepe singuloz vitas
actusq; pensare. **M**odo quedā ciuū ne-
gocia sustinere: modo de irruētibus bar-
baroz gladijs gemere: et cōmissio gregi in-
sidiantes lupos timere. **M**odo rerū curā
sumere: ne desint subsidia eis ipis q̄b? di-
scipline regula tenet. **M**odo raptores q̄s-
dam equanimiter perperi: mō eis sub stu-
dio seruare charitatis obuiare. **C**uz itaq;
ad tot et tanta cogitāda scissā ac dilaniata
mens ducit: quādo ad semetipam redeat
vt totā se in p̄dicationē colligat: et a p̄-
ferēdi verbi ministerio nō recedat. **Q**ui a
aurē necessitate loci sepe virtis secularib?
iungor: nōnunq; mihi linguā discipline
relaxo. **N**am si in assiduo censure mee vi-
gore me teneo: scio quia ab infirmiorib?
fugio: eosq; ad hoc qd appetō nunq; tra-
ho. **U**nde fit vt eoz sepe et ociosa pacien-

ter audiā. **S**ed quia ipse quoq; infirmus
sum: in ociosis sermonibus paulisper tra-
ctus: libet tam ea loqui incipio que aus-
dire ceperā inuitus. **E**t vbi tedeat cade-
re: libet iacere. **Q**uis ergo ego vel qua-
lis speculatoz sum: qui nō in monte opis
stor: s; adhuc i valle infirmitatis iaceo. **P**o-
tēs vero est humani generis creator et re-
demptor indigno mihi et vite altitudinē
et lingue efficacitā donare: p̄ cuius amore
in eius eloquio: nec mihi parco. **E**st ergo
speculatozis vita et alta debet semp et
circūspecta. **N**e em̄ terrenarū rerū amori
succubat: alta sit ne occulti hostis iaculis
feriat ex omni latere circūspecta. **N**e q; hoc
speculatozi sufficit vt altū viuat: nisi vt lo-
quēdo assidue ad alta auditores suos per-
trahat: corūq; mentes ad amorē celestis
patrie loquēdo succēdat. **S**ed tūc hec re-
cte agit: cū lingua eius ex vita arserit. **N**ā
lucerna que in semetipm nō ardet: eam re-
cui supponit non accēdit. **H**inc em̄ de lo-
hante veritas dicit: **I**lle erat lucerna ar-
dens et lucēs. **J**obis. 5. **A**rdens videlicet
per celeste desiderii lucēs per verbū. **E**t
ergo seruet veritas p̄dicandi: teneat ne-
cessesse est altitudo vinendi. **U**nde recte
quoq; sancte ecclesie sponsi voce in cātis
eis canticoz dicit: **N**asus tuus sicut tur-
ris lybani. **C**anti. 7. **Q**ue ergo laus est
fratres mei vt spōse nasus turri cōparet.
Quia per nasum semp odores fetozesq;
discernim?. **Q**uid per nasum nisi specu-
laroz discretio designat: **Q**ui nimirū na-
sus et sicut turris esse et lybani dicit. **Q**ui
videlicet p̄positoz discretio et munita sp̄
debet esse ex circūspectiōe: et in altitudi-
ne vite cōsistere: id est in valle infirmi ope-
ris nō iacere. **S**icut em̄ turris in monte
secūco ad speculādū ponit: vt hostes qui
veniūt: longius videant. **S**ic p̄dicatozis
vita semp in alto debet fixa permanere:
vt more nariū discernat fetozes viciozū:
odoresq; virtutū: incursum malignoz spi-
rituū longe sp̄ciat: et cōmissas sibi anis-
mas per suā prouidentīā cautas reddat.
Sequitur.

**Et audies ex ore meo verbū
z annūciabis eis ex me.]**

Ecce iterū monet ppheta ne presumat loqui qđ nō audierit: sed prius aurē cordis aperiat voci creatoris: z postmodum ore sui corpis aperiat auribus plebis. **U**n de ppheta alius dicit: **Inclinabo ad similitudinē aurē meā: aperiā in psalterio ppositionē meā.** ps. 47. **Q**ui em̄ recte predicat: prius sicut dictū est aurē cordis locutiōi intime inclinat: vt postmodū os corporis in ppositionē ammonitiōis aperiat. **S**equitur.

Si dicente me ad impiū morte morieris: nō annūciaberis neq; locutus fueris: vt auertat a via sua impia z viuat ipse ipius in iniquitate sua morietur sanguinem autē eius de manu tua requiram.]

In quibus verbis: quid nobis notandū est: quid sollicitē cogitandū: nisi quia nec subiectus ex culpa ppositi morietur: nec ppositus sine culpa est: quādo verba vite non audiēs ex sua culpa morietur subiectus. **I**mpio etenim mors debet. **S**ed z a speculatore via vite nūcianda est: z eius impietas increpāda. **S**i vero speculatore taceat: ipse impius in iniquitate sua morietur. **Q**uia impietatis eius meritū fuit vt dignus nō esset: ad quem speculatores sermo fieret. **S**ed sanguinē eius dñs de manu speculatores requirit: quia ipse hūc occidit: qui eū tacēdo morti perdidit. **I**n quib; vtrisq; pensandū est: quantū sibi cōnexa sunt peccata subditoz atq; prepositoꝝ: qz vbi subiectus ex sua culpa morietur: ibi is q; presertim: quoniam tacuit reus mortis teneat. **P**ensate ergo fratres charissimi pensate: qz z qđ nos digni pastores nō sum; etiā ex vestra culpa est: quib; tales prelati sumus. **E**t si quādo, vos ad iniquitatē defluistis: etiā ex nostro hoc reatu est: qđ obfistētes atq; reclamātes ī prauis desiderijs nō ha-

betis. **V**obis ergo z nobis pctis: si a prauo opere cessatis. **V**obis z nobis parcimus: quādo hoc qđ displicet nō tacem;.

Quā liber a cōmissoz sibi sanguine fuerat p̄dicator egregius qui dicebat: **M**undus sum a sanguine omnī. **N**on em̄ subterfugi quo minus annūciarē omne consiliū dei vobis. **A**ctū. 20. **S**i em̄ nō annūciasset: mundus a sanguine nō esset. **S**ed quibus omne cōsiliū dei annūciare studuit ab eoz sanguine mundus fuit. **I**n qua voce nos cōuenimur: nos p̄stringimur: nos rei esse ostēdimur: qđ sacerdotes vocamur qđ sup ea mala que ppria habem; alienas qđ mortes addim;: qz tot occidim;: qđ ad mortē ire quortidie tepidi z tacētes videmus. **C**ū vero dicit. **S**anguinē autē eius de manu tua requirā. **S**i hoc in loco sanguinis nomie mors corpis designat: valde nobis de nostro silentio auget metus: quia si in subiectis suis is qui platus ad speculandū est: etiā de morte corpis quādoq; morituri tā grauitē reus teneat: quo reatu de morte anie subiecti constringit; que potuisset semp viuere si verba correptiōis audisset. **S**ed melius possunt sanguinis noie peccata signari. **U**nde quidā eū peccata carnis desheret dixit: **L**ibera me de sanguibus deus deus salutis mee. ps. 50. **S**anguis ergo morietis de manu speculatores requirit: quia peccatū subditi culpa esse ppositi sitauerit reputat. **E**st ergo qđ faciat: vt etiā morietē subdito se liberū reddat. **S**urgat: inuigilet malis actibus cōtradicat. **S**icut scriptū est. **D**iscurre: festina: suscita amicum tuū ne deris sompnū oculis tuis: nec dormitent palpebre tue. **P**rouer. 6. **U**nde hic quoq; additur.

Si autē tu annūciaueris ipio z ille nō fuerit cōuersus ab impietate sua: z a via sua impia ipse quidem in iniquitate sua morietur: tu autem animam tuam liberaisti.]

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Tunc enim subiectus moris sine te: quando in causa mortis prädicatorē pertulerit te. Nam mori cui nō cōtradictis: adiungis. Et notandū que sunt que debeāt a speculatore p̄dicari. Mirū fides et operatio. Nam ait:

Si autem tu annunciaueris impio: et ille non fuerit conuersus: ab impietate sua: et a via sua impia.]

Impietas quippe ad infidelitatem pertinet: via vero impia ad prauam actionem. Et omnis speculator hoc habere debet studij vt prius ad pietatem fidei: postmodum ad piā viā: id est ad bonam operationem alius actionem trahat. Sed quia de exhortatione sermo se intulit: innotescere breuiter debemus in ore pastoris quātus esse debeat ordo: atq; consideratio locutionis. Pensare etiam doctor debet: quid loquatur: cui loquat: quando loquat: qualiter loquat: et quantum loquat. Si enim vnū horū defuerit: locutio apta nō erit. Scriptū quippe est. Si recte offeras: recte autē nō diuidias peccasti. Leuit. 2. Recte autē offerimus: cū bono studio bonū opus agimus: sed recte nō diuidim? si habere discretione in bono opere postponam? Confidere etiam debemus quid loquimur: vt iuxta pauli vocē sermo noster semp in gratia sale sit cōditus. Col. 5. Pensandū vero nobis est cui loquamur: q; sepe increpationis verbū quod hec admittit persona: altera nō admittit: et sepe ipsa eadem persona scdm factum fit altera. Unde nazthan ppheta dauid post adulteriū furti increpationis sententia percussit: qui cū de raptoze ouis diceret: Fili? mortis est vir qui fecit hoc. 2. Regū. 12. Et prius respondit dicens: Tu es ille vir. Cui tamen cū de salo montis regno loqueret: quia culpa defuit: ei se humiliter in adoratione pstravit. In vna ergo eadēq; persona: quia causa dispar exitit: etiā sermo propheticus dissimilis fuit. Pensandū quoq; est: quādo loqui debeamus: quia sepe et si dif-

ferur increpationis: postmodū benigne recipit: et nonnūquā languescit: si hoc qd ante pferri debuit: tempus amiserit. Nam et sapiēs mulier nabal ebrizū videns increpare de culpa tenacie noluit: quē digesto vino increpationis sue verbis vtiliter percussit. 1. Regū. 25. Et propheta adulationū linguas nō esse in subsequenti tempore deferēdas: annūciat dicens: Confundant statim erubescētes qui dicunt mihi euge euge. ps. 40. Adulatio etiam si vel ad tempus patienter suscipit: augetur: et paulisp demulcet animum: vt a rigore sue rectitudinis mollescat in delectatione sermōnis. Sed ne crescere debeat statū est et sine mora feriēda. Pensandū quoq; nobis est qualiter loquamur. Nam sepe verba que hūc ad salutē reuocant: alii vulnerant. Unde paulus quoq; apostolus: qui Tytū ammonet dicens: Argue cum omni imperio. Tytū. 2. Timotheū exhortat dicens: Argue: obsecra: increpa: in omni patientia et doctrina. 2. Timo. 4. Quid est qd vni imperiū et alio patientiā pcepit: nisi quod vni lenioris: alterū vero feruentioris spiritus esse cōspexit. Veni per auctoritatem imperij inuēgens erat: seueritas verbi. Is autē qui per spiritū seruebat: per patientiam temperādus fuerat: ne si plus iusto inferuēceret: nō ad salutē vulnerata reduceret: s; sana vulneraret. Curandum quoq; quantum loquamur: ne si ei qui multa ferre: nō valet per verbū vel exhortationis: vel increpationis longius trahimus: auditorē nostrum ad fastidiū perducamus. Unde idem p̄dicator egregius hebreis loquit dicens: Obsecro vos fratres vt sufferatis verbū solarij etiam per paucis scripsi vobis. Heb. 13. Hoc tamen infirmis precipue cōgruit: vt pauca quidem et que capere preualent audiant: sed que eorū mentē in penitentia dolore compungāt. Nam si eis vno in tempore exhortationis sermo fuerit multipliciter dictus: quia multa retinere nō valēt: simul amittunt omnia. Unde et medici corporū panos quos infirmatibus stomachis ponūt

Quāto debeat esse ordo et consideratio locutionis in ore rectoris

Quid

Cui

Quādo

apto quidē medicamine: sed subtiliter li-
 nū: ne si repleti multo medicamē infir-
 mitatē stomachi non roborātes adiunēt:
 sed opprimētēs grauent. Sciendū tamē
 quia et si quando modū suū sermo proluxi-
 or: trāseat: periculosus hoc auditorib⁹ nō
 est. Si autem qualiter quid dicat: et qui-
 bus dicat non vigilanter conspiciat: val-
 de periculosum est. Verecūde etiam men-
 tes si quas fortasse culpas admiserint: le-
 niter arguēde sunt: quia si asperius incre-
 pent: franguntur potius q̄ crudunt. At
 contra mētes aspere atq; impudentes si
 increpare leniter fuerint: ad maiores cul-
 pas ipa lenitate prouocant. Quod bene
 in eodem egregio p̄dicatore discim⁹: qui
 cū corinthios cognosceret pro amore per-
 sonarū in scismate diuisos: eorū verecū-
 die consulēs: locutionē suam eis a gratia
 riuactiōe et laudibus cepit dicens: Gra-
 tias ago deo meo semper p̄ vobis in gra-
 tia dei que data est vobis in x̄po Ihesu:
 quia diuites facti estis in illo in omni ver-
 bo et in omni scientia: sicut testimoniuū x̄pi
 confirmatū est in vobis. I. Corinthio. I.
 Qui adhuc adiūgit et dicit: Ita vt nihil
 vobis desit in vlla gratia expectātibus
 reuelationē domini nostri iesu x̄pi. Que
 so te paulē si iam nihil deest: cur eis scri-
 bendo fatigaris: cur in longinquo posit⁹
 loqueris? Pensemus ergo fratres charis-
 simi quantū laudat. Ecce eis gratiam dei
 datā asserit: factos in omib⁹ diuites di-
 cit: in omni verbo et in omni scientia x̄pi tes-
 timoniū: id est quod de semetip̄o morien-
 do et resurgēdo testatus est: in eorū vita cō-
 firmatū esse perhibet: et nihil eis deesse in
 vlla gratia testatur. Quis igitur credat:
 quia paulo post eos corripit quos ita lau-
 dat. Post cetera subiūgit. Obsecro autē
 vos fratres: per nomē domini nostri iesu
 x̄pi: vt idip̄m dicatis omnes et non sint in
 vobis scismata. I. Corinth. I. Quid em̄
 potuit tam perfectis tamq; laudabilibus
 scisma subipere? Significatū est em̄ mi-
 hi de vobis fratres mei ab his: qui sunt
 sloes: quia contentiōes inter vos sunt.

Hoc autē dico quod vnusquisq; vestrū vl-
 cit: Ego quidē sum pauli. Ego autē ap-
 pollo. Ego vero cephe. Ego autem x̄pi.
 Ecce quos in omni verbo et in omni sciens
 tia laudauerat: quib⁹ nihil de esse in vlla
 gratia dixerat: paulisper loquēs ad in-
 crepandū leniter veniēs: diuisos erga se
 ip̄os reprehēdit: et quoz prius salutē nar-
 rauerat: postmodū vulnera patefecit. Pe-
 nitus em̄ medicus vulnus sanandū alis se
 candū videns: sed egrū timidū esse con-
 spiciens: diu palpauit et subito percussit:
 prius blandā manū laudis posuit: et quo-
 modū ferum increpatiōis fixit. Nisi em̄
 verecūde mētes fuerint palpādo rep̄hen-
 se: ita vt ex alijs rebus audiāt quod in cō-
 solationē sumant: per increpationē proti-
 nus ad desperationē cadunt. Sed nunq̄
 quid mētus est paulus: vt prius eis ni-
 hil de esse in omni gratia diceret: quibus
 postmodū dicitur erat vnitatē deesse?
 Absit hoc vt quis de illo talia vel desipi-
 ens credat. Sed quia erāt inter corinthi-
 os quidā omni gratia repleti: et erāt qui-
 dam in personarū fauoribus exciti: cepit
 a laudibus perfectozū: vt modesta inue-
 ctiōe ad reprehensionē pertingeret infir-
 moz. Et in hoc quoq; ad medicinā cor-
 dis a medicina corporis vsū trahens.
 Nam cū feriendū vulnus medicus aspi-
 cit: prius ea mēbra que circa vulnus sa-
 na sunt palpat: vt post ad ea que vulnera-
 ta sunt leniter palpādo perueniat. Cum
 ergo Paulus perfectos in corinthijs lau-
 dauit: sana mēbra iuxta vulnus tetigit:
 cum vero infirmos de diuisione rep̄hen-
 dit: vulnus in corpore percussit. Videā-
 mus tamen huncip̄m qui tanta modestia
 atq; māsuertudine ad corripēdos corin-
 thios ducit: qualiter cōtra galathas qui
 a fide discesserāt: exercetur alis erigitur.
 Nulla enim modestia patiētie premissa:
 nulla locutiōis dulcedine prerogata: eos
 q̄s a fide discessisse cognouit ab ip̄o episto-
 le sue exordio inuehēdo redarguit. Naz-
 p̄missa salutatioē sicut cepit. Miror q̄ sic
 tā cito transferimī ab eo q̄ vos vocauit in

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

gratia xpi. Gal. 1. Quibus etiā in aperta increpatōe post cetera subiūgit. **I**n sen-
sati galathae quis vos fascinoit? Ven-
tes etem dure nisi aperta essent increpa-
tiōe percusse nullomō malū cognoscerēt.
qđ egissent. Nam sepe hi qui impudētes
sunt: tantū se peccasse sentiūt: quantū de
peccatis que fecerint increpant: vt mino-
res culpas suas estimant: quas minor in-
uectio castigat: et quas vehemēter obiur-
gari vident: maiores esse dephendant.
Unde necesse est vt semp sermo predicā-
tis cū auditōy debeat qualitate formari:
ne aut verecūdis aspera: aut impudētib⁹
lenia loquat. Quid autē mirū si hoc ver-
bi dei erogator faciat: cū et agricola qui se-
men in terrā mittit: prius terre qualitatē
preuidet: quib⁹ semibus apta videat: et
postquā qualitatē terre preuidit: tunc se-
mina spargit. Sed quia de qualitate do-
ctrine locutionē longius traximus: oportet
vt ad eū quē cepimus: exponēdo ordi-
nem redeamus.

V Sed et si cōuersus iustus a
iusticia sua fecerit iniquitatem
ponā offendiculū coram eo: ipse
morieť: quia non annūciasti ei.
In peccato suo morietur: et non
erūt in memoriā iusticie eius
quas fecit: sanguinē vero eius
de manu tua requirā.]

Quia iusto qui in peccato cecidit pdica-
tor tacuit: eius sanguine reus tenet: et qui
sollicitus esse nō studuit in pdicatiōe: fac-
tus est particeps in cōdemnatiōe. Sed
cū dicit in peccato suo morietur: et nō erunt
in memoriā iusticie eius quas fecit. Hoc
nobis maxime cōsiderandū est: quia cum
mala cōmittimus: sine causa ad memoriā
bona nostra trāfacta reuocamus: quoniā
in perpetratiōe maloy nulla debet esse fi-
ducia bonoy preteritoy. Sed queri po-
test: vtrū iusto postqđ ceciderit pdicandū
sit an et priusqđ cadat? Inuigilare predi-
cator debet: ne ad casum veniat: pculdu

bio et priusqđ cadat. Nam sequit.

Si autē tu annūciaueris iu-
sto vt nō peccet iustus et ille pec-
cauerit viuens viuet: quia an-
nūciasti ei: tu autē animā tuam
liberasti.]

Si ergo pdicator ideo suā animā libera-
uit: quia iusto ne peccaret denūciavit: cū
iustus ad peccatū predicatore tacēte ceci-
derit: pdicator quia tacuit reus tenet. S;.
quis nostrū rogo ad hec sufficiat: vt non
solū peccatores studiose corripiat: sed et
iam iustis inuigilet ne cadāt. Nos em̄ in
firmitatis nostre cōscij cū iustos viros cō-
spicimus: amonere eos nō presumimus:
vt iusticie viā teneant: quā quia tenet vi-
demus et tamē predicatores est debitiū etiā
iam iustos amonere. Unde pdicator egre-
gius dicebat: Sapiētibus et insipiētibus
debitor sum. Rom. 1. In his vero oibus
que de iusto ad iniquitatē cōuerso dicta
sunt: hoc est laboriosū ad loquēdū hoc val-
de pertimescendū quod dñs ait: Ponā of-
fendiculū coram eo. Et em̄.

Si cōuersus iustus a iusticia
sua fecerit iniquitatem: ponam of-
fendiculū coram eo.]

Nos em̄ dicimus: quia si iniquitatē fe-
cerit offendit: et verū est omnino qđ dicitur
mus: cur adhuc ei deus omnipotens offen-
diculū ponit quē iam imple egisset et ceci-
disse per iniquitatē quā perpetravit cō-
spicit? Sed districta sunt omnipotētis dei
iudicia: et qui peccatores diu expectat vt
redeat: nō rediūt atq; cōtempnēti ponit
adhuc vbi grauius impingat. Peccatū
quippe qđ per penitentiā citius nō delet
aut peccatū est: aut causa peccati: aut pec-
catū et pena peccati. Omne em̄ qđ prius
cōmittit peccatū est: sed si citius peniten-
do nō tergit: iusto iudicio omnipotēs de-
us obligatā peccātis mentē etiā in culpā
alterā permittit cadere: vt qui siēdo et cor-
rigendo noluit mūdare qđ fecit: peccatū
icipiat peccato cumulare. Peccatū ergo

quod penitentie lamento non diluisset: peccatum simul est et causa peccati: quia ex illo oritur unde adhuc peccatoris animus altius oblitget. Peccatum vero quod ex peccato sequitur: peccatum simul est et pena peccati: quia ex crescente cecitate: ex retributione prioris culpe generatur: ut quasi iam quedam sint in peccatore supplicia ipsa incrementa vicio. Fit vero nonnunquam ut unum idemque peccatum et peccatum sit et pena peccati: simul et causa peccati. Ponamus enim ante oculos quempiam rem primi concupisse: quam quia aperte non valuit furto diripuit: sed in furti accusatione positus se hanc diripuisse iureiurando negavit. Huic ergo concupiscentia peccatum fuit et causa peccati: quia per eam peruenit ad rapinam. Item vero furtum quo rem concupiscentia diripuit: et peccatum ei factum est et pena peccati: quia ex retributione iam non represso concupiscentie: factum est ut veniret ad furtum et culpa cordis excresceret in opere et ex ultione cecitatis. Sed quia furtum per iuriam tegere curauit: ex peccato rursum peccatum genuit. Furtum ergo quod ex concupiscentia peccatum et per iuriam pertulit: et peccatum et pena peccati factum est culpe precedentis: peccatum et causa peccati culpe subsequenti quia de illa nati hanc genuit. Quod bene paulus de quibusdam deum intelligentibus: sed non honorantibus insinuat dicens: Cum cognouissent deum non sicut deum glorificauerunt aut gratias egerunt: sed euauerunt in cogitationibus suis. Rom. 1. Ecce enim peccatum et causa peccati. Ex qua causa quid sequatur adiungit. Et obscuratum est insipientes cor eorum: dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Et mutauerunt gloria incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et voluerunt et quadrupes dum et serpentium. Ecce peccatum solimodo. Et pena peccati esset: si non adhuc ex hoc peccato et aliud sequeretur. Nam post infidelitatem eorum subdit. Propter quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum in immunditiam: ut concumeliosis afficiat corpora sua in semetipsis. Quia igitur cognoscetes deum non sicut deum glorificauerunt. Ex eo peccas-

to et causa peccati ad hoc quod perducti sunt: ut ad cultum serpentium et voluerunt laberent. Sed quia per hanc etiam cecitatem usque ad immunditiam et carnis contumelias ceciderunt ipsa infidelitatis eorum cecitas precedens intellexit: et peccatum est et pena peccati: subsequenti vero immundicie peccatum facta est et causa peccati. Sed quia de his in libris moralibus diu tractatum est: nobis nunc in eis diutius immorandum non est. Hoc autem nobis cum tremore considerandum est: quomodo iustus et omnipotens deus dum procedentibus peccatis irascitur: permittit ut cecitas mens etiam in alijs labetur. Unde moyses ait: Non dum completa sunt peccata amorreorum. Dauid quoque dicit: Appone iniquitatem super iniquitatem ipsorum ut non intraret in riuo iusticiae. ps. 68. Propheta etiam alius dicit: Maledictus et mendacium et homicidium et furtum et adulterium inmundauerunt et sanguis sanguinem tetigit. Osee. 5. Sanguis enim sanguinem tangit: quando peccato peccatum addit: ut ante dei oculos adiunctis iniquitatibus anima crucienter. Paulus apostolus ait: Ut impleant peccata sua semper. 1. Timoth. 2. Iohanni quoque per angelum dicit: Qui nocet nocent at adhuc: et qui in foribus est sordescat adhuc. Apocal. vlt. Unde nunc etiam dominus dicit. Si conuersus iustus a iusticia fecerit iniquitatem: ponam offendiculum coram eo. Ac si dicat: Quia videre penitentem noluit ubi iam impigit alius impingit: iusto enim iudicio deserens ponam ei ut et alibi impingat. Quod tamen domini ponere est nequaquam ad peccandum premere: sed nolle a peccato liberare sicut de pharaone dicit Ego inducabo cor eius. Exod. 5. Non enim cor peccantis dominus obdurat: sed obdurare dicitur cum ab obduratiōe non liberat. Misericors enim deus tempus nobis ad penitentiam relaxat: sed cum eius gratie patientiam: nos ad augmentum vertimus culpe: hoc ipsum tempus quod ad parcendum plei dispensat: districte ad feriendum vertit: ut cum alio quia reuertit quis etiam spacio temporis accepto noluerit: per hoc mala sua ad reatum augeat: per quod ea diluere potuit si conuerti voluisset.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ser. **U**nde scriptum est. Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit: firmi duricia autem tua et cor impenitentis thesaurizans tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicii dei. **Rom. 2.** De benignitate ergo omnipotentis dei iram sibi in die ire reprobis thesaurizat: quia dum ad penitentiam tepus accipit: et ad peccandum exhibet: ipsum remedium gratie vertit in augmentum culpe. **U**nde et omnipotens deus: quod collata remedia respicit: ad culpe augmentum trahi ipsam benignitatem quam committit: in iudicii distributione vertit: ut inde post amplius feriat: unde modo amplius expectat. **E**t quod homo deserere malum non vult ut viuat: augeat unde moriat. **S**ed siue iustus in culpa siue peccator in morte corruat: speculatorum timendum est: ne hunc ex suo silentio reatus peccantium pariter inuoluat. **S**ed inter haec dum loquor: auertere ad me ipsum oculos volo: et ecce iterum sermo diuinus me impingit in memetipsum: ut meam negligentiam videam: et mihi dici haec que audio pertimescam. **S**icut enim superius dixi: cuius cor in curis innumeris sparsum est: quando se ad se colligat: quando etiam possum et ea que circa me sunt: sollicito omnia curare: et in memetipsum adunato sensu conspiciere: quando possum prauorum nequitias insequendo corrigere: bonorum actus laudando et ammonendo custodire: alijs terrorem atque alijs dulcedinem demonstrare. **Q**uando valeo et de his que sunt necessaria fratrum cogitare et contra hostiles gladios de vrbis vigilijs sollicitudinem gerere: ne incursum subita ciues pereant: prouideret inter haec omnia per animarum custodia plene atque efficaciter verbum exhortationis impendere? **L**oqui et enim de deo quiete valde et libere mentis est. **T**unc namque bene lingua dirigitur in sermone: cum secure sensus quietuerit in tranquillitate: quia nec commissa aqua imaginem respicietis reddit: sed tunc in ea vultus intendentis alio aspicientis respicit: cum non mouet. **Q**uam ergo exhortationem vobis speculator vester fratres charissimi faciat que tot rerum confusio perturbat. **C**erte is

de quo loquimur propheta vltima reuelatione templi videns: que in eodem templo conspexerit: inter cetera narrat dicens: **T**erra usque ad fenestras: et fenestre clausae. **P**aulus quoque apostolus dicit: **T**emplum etiam dei sanctum est quod estis vos. **1. Cor. 3.** **I**n hoc autem templo fenestre sacerdotes et speculatores sunt: qui in populo fidelium lumen sancte predicationis fundunt. **S**ed cum terra usque ad fenestras est: fenestre clausae sunt. **Q**uia cum terrena cogitatio in sacerdotum cordibus exercescit: fenestre lumine non fundunt: quia sacerdotes ab officio predicationis obmutescunt. **E**st et aliud valde in ordine sacerdotum graue: quia non sicut hi qui vitam quietam ac remotam ducunt: fixi valent in sua cogitatione permanere. **H**ic enim sicut superius diximus: qui a loco regiminis longe sunt: possunt peccatorum suorum maculas alijs culpas et sceleribus lauare: et post fletum in eodem mentis merore persistere. **S**icut de bona quoque muliere scriptum est: que ad tabernaculum orauerat: et ab intentione sua animus post compunctionis gratiam non mutabat cum dicit: **V**ultus eius non sunt amplius in diuersa mutati. **1. Regum. 1.** **I**n qua nobis considerandum est quia si sic plangat mulier que querebat filium: quomodo debet plangere anima que querit deum? **S**acerdos vero etiam post compunctionem ac lachrymas: cogit necessaria queque alio quoque filiorum suorum cognoscere: et ea que refugit animo patienter audire: atque post suspiria celestium quouslibet carnalium hominum onera portare: et sepe cum superuenientibus cor in diuersa qualitate transfundere. **N**am aliquando de lacris spiritalibus gaudet: sed cum quilibet merens superuenierit: nisi eius merorem in se susceperit: tribulationi illius compaties non est. **E**t aliquando de dampnis animarum luget et repente superueniunt: qui de quibusdam suis prosperitatibus letant: quorum si leticie sacerdos non cogaudet: minus amare creditur filios in quorum gaudio non exultat: precipue cum paulus dicat: **G**audere cum gaudentibus: flere cum flentibus. **Romanum. 12.** **H**

hū ergo tam onerosum in ordine sacerdoti video quā rigorē mentis compatiendo flectere: cum personis superuenientibus animū mutare: et tamen hoc est valde necessarium. Nam quādo ex predicatiōe eius ad boni operis gratiā peccator reducitur: si ipse predicator videt ingratus. Unde per hūc quoque eundē pphetā in extrema parte dicit: Et cū sacerdotes intrinsecus ministrat: vestibus laneis nō vtiat. Exod. 28. et. 29. et Leuit. 11. De quibus subditur. Cumque egredientes atrius exterius ad populū: eruent se vestimēta sua in quibus ministrauerāt et reponent ea in gazophylatio sanctuarij. Grossiora quippe indumenta sunt lana: sed cū sacerdos ad sanctū ministeriū accedit: cū intus per communionē ingredi sublimiori intellectu: necesse est quasi lineo indumento vestiā. Sed cū ad populū foris egredit: oportet ut vestimēta in quibus intrinsecus ministrauerat reponat: atque populo alijs vestibus indutus appareat: quia si in compūctiōis sue rigore se teneat: si i eo quē i orationis tempore habuit meroze perduret: exteriorum rerum verba suscipere nō admittit. Et quod grex de necessarijs faciat: si audire atque perpendere et hoc quod presens tempus exigit pastor recusat. Grossiora ergo vestimenta sacerdos exiens ante populū sudat: ut mētis sue habitū pro utilitate filiorū etiam ad terrena tolerāda componat. Pensate ergo fratres charissimi quā speculatoz labor sit et ad sublimia corde et hoc repete ad ima reuocare et in sublimitate cognitiōis intime extenuare animū: et propter exteriores causas primo rū (ut ita dicā) subito in cognitiōe grossescere. Non ergo mihi modo necesse est pphete verba exponere: sed meā coram vobis miserā deferre. Unde peto ut vestra me oratio talē faciat: qualis et mihi valeat et vobis prodesse. Potēs est indigno mihi et infirmo ex vestra intercessiōe ista tribuere: qui et alis ex sua pietate pro nobis dignatus est infirmari. Virtus enim dei est atque sapientia que nostram infirmitatē sum

psit: ut ex sua nos infirmitate roboret. Iesus xpus dominus noster: qui viuit et regnat cū patre in vnitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculorū amē.

Explicit omelia. XI.

Incipit Omelia. XII. in qua interpretatur ab illa parte tertij capituli. Et facta est super me manus domini: usque ad finē. Et partem quarti usque ad illud. Et tu dormies super latus tuū.

Seruata veritate hystorie: vsuina eloquia aliquādo ex tempore: aliquādo ex loco causas designant: quas aperto sermone non indicāt. Ex tempore etenim: sicut predicante iudeis domo per euangelistā dicitur: Hiems erat. Jobis. 10. Inter illa enim mysteria que veritas loquebat quid cause fuit ut nomen hiemis adderet: nisi ut per qualitatem temporis: ostenderet frigus cordis? Quia et cum verba veritatis acciperēt frigida iudeorū corda remanebant. Aliquādo ex loco: sicut carnali israelitico populo descendente de monte moysi lex in campestribus data est. Exod. 19. Mat. 5. Et sanctis apostolis dominus in monte sedens summa spiritalia precepta locutus est: ut ex locis videlicet monstraret: quia et illis tanquā carnalibus mandata minia dabant in valle terrarū: et isti tanquā spirituales et sancti in monte mandata celestia audirent: quatenus aperte monstraret: quod ascendentes in corde ad celestia infirma mundi relinquerēt: et in mentis culmine starent. Unde nūc Ezechiel ppheta quid iubente deo in locis indicet describit: ut per locorum qualitates indicet quid imposteri de pphete mysterijs sequeret: ecce enim dicit.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Facta est super me manus domini et dixit ad me: surgens egredere in campum et ibi loquar tecum.

Quid est hoc quod prius dominus in medio israelitarum locutus ad prophetam suum fuerat: et tamen postmodum dicit: Egredere in campum: et ibi loquar tecum: nisi quod prophetie sue gratiam et prius iudeis infundere: et hanc postmodum dignatus est in latitudine gentium demonstrare. **Reb.** enim immerito per campum gentilitas designat: que longe lateque: id est in uniuerso mundo distenditur. **Ubi et subditur.**

Et surgens egressus sum in campum et ecce gloria domini stabat quasi gloria quam vidi iuxta flumen chobar.]

In campo gloriam domini propheta vidit: quam iuxta flumen chobar in medio israelitarum viderat: quia ipsa eius maiestas gentibus apparuit que prius se electis in iudaeo populo reuelante spiritu declarauit. **Sequitur.**

Et cecidi in faciem meam.]

Visa domini gloria in faciem suam propheta cecidit: quia quantum homo ad intelligendum sublimitate eleuet: ex contemplatione tamen maiestatis dei infirmitate sue conditionis intelligit: et quasi statum non habet qui se ante dei oculos esse cineres et puluerem videt. **Sequitur.**

Et ingressus est in me spiritus et statuit me supra pedes meos.]

Quam nos humiliter deo sternimus: cum esse nos puluerem cineremque cognoscimus: cum infirmitate conditionis proprie pensantes: statum rigiditatis et superbie non habemus: omnipotens deus per spiritum suum nos leuat: et super pedes nostros statuit ut qui humiliter apud nos ex infirmitatis nostre cogitatione iacuiamus et iacemus: in bono opere quasi super pedes ex rectitudine stemus. **Quod cur in campo de propheta agit nisi ut specialiter designet: quia etiam electis gentium sancti spiritus dandus esset:**

qui eos quos assumeret et prius a supbia sue statu deiceret: et postmodum super pedes suos: id est super bona opera solidaret. **Sicut per paulum dicit: Remissas manus et dissoluta genua erigite: et gressus rectos facite pedibus vestris. Heb. 2. Sequitur.**

Et locutus est mihi: et dixit ad me. Ingredere et includere in medio domus tue.]

Quid est quod de medio israelitici populi propheta ad campum educit: atque ad domum postea de campo reuocat: nisi quod per caritatis gratiam a iudaeo populo ablata: in latitudine gentium gentilitatis sparsa est. **Sed tamen quia in fine mundi dum tudei ad fidem deum: quasi ad domum prophetam reducit: ut in suo populo rursus predicatio inhabitet: que modo velut in campo ita in diuersis gentibus fulget. Scriptum quippe est. Donec plenitudo gentium subintraret: et sic omnis israel saluus fieret Rom. 12. Quia et per prophetam alterum dicit: Si fuerit numerus filiorum israel quasi arena maris relique saluati fient. **Dee. 5. Exeat ergo propheta de medio populi ad campum: de campo rediat ad domum: ut predicatio que iudee facta est: egrediat in gentes: et repletis fide gentibus: recipiat iudea spiritalis doctrine dona que amisit. Includi autem in medio domus sue propheta precipit: quia antequam tempore ab eis gentibus que in infidelitate remaserint: plebs conuersa iudeorum diuersis persecutoribus coangustat. Unde scriptum est. **Terrium autem quod est extra templum eijce foras et ne merieris illud quonia datus est gentibus et ciuitate sancta calcabunt mensibus quadraginta duobus. Apoc. 11.******

Et tu fili hominis: ecce data sunt super te vincula: et ligabit te in eis: et non egredieris in medio eorum: et linguam tuam ad herere faciam palato tuo: et eris mutus: et quasi vir obiurgans: quia domus exasperans est.]

Que videlicet verba si per typice expo-
sitionis ordinē sequimur: ppheta in do-
mo sua vincula suscipit & ligat: quia in ex-
tremis cum iudea crediderit grauissimas
antipri tempore persecutiōes sentit: ita vt
predicatiōes eius ministri iniquitatis nō re-
cipiāt: sed resistendo has vinculis doloꝝ
premar: & in medio eoz nō egredit: quia
ad corda prauoz predicator nō peruenit:
dum lingua bonoz ligata tribulatiōibus
tacet. Erūt etem tunc multi ex iudeis in-
fidelibus qui eisdē ipso qui ex iudeis cre-
diderint persequeūt. Unde notandū est
qđ hic quoq; dicit: quia in domo sua p-
pheta vincula sustineat: vt videlicet desi-
gnet: qm̄ ex ipso suo genere iudea cō fidēl
fuerit: tribulatiōē persecutiōis portet.
Dum em̄ vnigenitus summi patris incar-
natus ac mortuus surrexisset vsq; ad ces-
los ascēdisse nō credit: sicut per sacre scri-
pture paginas predicat: nimirū apud eos
ppheta ligata erit: que si ita vt dicta est
in eozū intellectū decurreret: quasi gres-
sus liberos sue pdicatiōis habuisset. Re-
probis ergo tūc predicator scientia tace-
re compellit. Unde & his subdit. Et lin-
guam tuā ad heresecere faciā palato tuo &
eris mutus: nec quasi vir obiurgans qz do-
mus exasperās est. Sed quia enoch & he-
lyā pdicantē multū ex his qui tūc ex iude-
is in infidelitate remanserūt ad cognitio-
nē veritatis redeūt: sicut de eodē helyā di-
cit: Helyas veniet & ipse restituet omnia.
Mat. 17. qui vtriq; per Zachariā due
olive: & per iohannē duo candelabꝝ no-
minant. Zach. 4. Apocal. 11. Recte hic
quoq; subiungit.

Cum autē locutus fuero tibi
aperiam os tuū: & dices ad eos:
Hec dicit dominus deus.]

Tunc em̄ velut in extremo os pphete
aperit cum in predicator enoch & helyā
a iudeis ad fidē redeūtibus ppheta sa-
cri eloquij de xpo fuisse cognoscit. Sed quia
hec typice diximus: nūc verba eadē chari-
tati vestre moraliter disseram. Quid est

em̄ qz exire ppheta ad campū iubeat: nisi
qz vnusquisq; qui pdicat ppter eos quos
extra se posuit corrigat: atq; ab iniquitas
te cōpescat: loquēdo ad campū exit: ibiq;
gloriā videt. Quia tāto largius doctrine
gratiā percipit: quāto se i labore pdicatio-
nis ex amore pximoz tendit. Foras er-
go exeūdo in altū visione ducit: quia vn-
de in alienis cordibus ignorātie cecit atē
ministerio sue locutiōis illuminat: inde
eū superna gratia in altiori intelligētia ex-
altat. Sed quia semp pdicator debet ad
mentē recurrere: humilitatē atq; mundi-
ciā intrinsecus custodire: post campū ne-
cesse est vt ad domū redeat: quatenus in
his que dicit qualis etiā ipse sit intra cons-
scientiā cognoscat. Si em̄ aut hoc qđ lo-
quit minime custodit: aut his que loquit
temporalē gloriā requirit: loquēdo quis
dē ad campū exit: sed nō cogitādo semet-
ipm̄ ad domū redire cōtempnit. Accepto
em̄ spiritu in medio domus includimur:
quādo per eius gratiā ad discutiendā mē-
tis nostre secreta reuocamur: vt apud ses-
metipm̄ in deo animus quiescat: nō iā per
exteriores cōcupiscētiās in appetitū laus-
dis & glorie cogitatiōis mobilitate discor-
rat. De hac domo cordis cuidā sanato p
semetipam veritas dicit: Tolle grabatū
tuū & vade in domū tuā. Job. 5. et Mar-
2. Per grabatū quippe in quo carnis est
requies: ipa caro signat. Per domū vero
consciētia figurat. Et quia cū mente mor-
tui in vicij iacem: in carnis delectatio-
ne quiescim: infirmi portamur in lecto.
Cū vero sanati fuerim: mentis vt iā pul-
santibus carnis vicij resistam: necesse
est vt & temptationū contumelias de nra
carne tolerem. Egro itaq; ad salutē re-
ducto precipit. Tolle grabatū tuū: id est
porta lectū in quo portat: es: quia neces-
se est vt sanatus quisq; portat cōtumeliā
carnis in q̄ prius tacebat egrotus. Quid
est ergo dicere: Tolle grabatū tuū & vade
in domū tuā: nisi porta temptiōes carnis
in quibus hactenus iaculisti: ac reuertere
ad consciētia tuā vt videas que fecisti.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Propheta igitur post eampm̄ in domū in ciuitate precipit: vt predicator semper post gratiā doctrine quā p̄ximis ministrat ad conscientiā redeat: seq̄ ip̄m subtili exami natiōe discutiat: ne de his que foris p̄s dicat: aliquid ip̄e apud se intrinsecus trā sitorie laudis querat. Unde per salomonē dicit: Bibe aquā de cisterna tua: et fluenta putei tui: diuēt fontes tui foras: et in plateis aquas diuide: habeto eas solus: nec sint alieni participes tui. Prouer. 5. Valde autē cōtraria vident esse que dicit: Diuientur fontes tui foras: et in plateis aquas diuide: cū protinus adiūgit. Habeto eas solus: nec sint alieni participes tui. Quomō enim aquā scientie solus habere poterit: si hāc in plateis diuidit? Quo modo alieni aque eius participes nō sunt si fontes illius foras deriuant? Sed cum p̄dicamus populis: in plateis nimirū aq̄s diuidimus: quia in auditorū multitudinē scētie dilatamus. Cū vero nos adluuātē diuina grā intrinsec⁹ custodim⁹: et ne maligni sp̄s qui iure a nobis alieni sunt: qz forte beatitudinis perdidērūt: nobis in elatione subripiāt: sollicitudine cauta circūspicimus: soli habem⁹ aquas quas in plateis diuidim⁹: vt nobis in eis alieni participes nō sint. Hi nimirū de quib⁹ scriptū est. Alieni insurrexerūt in me: et fortes que fierūt animā meā. ps. 53. Aquas ergo et in plateis diuidit et solus habet: qui per hoc qd̄ multis predicat se in cogitatōe rēporalis glorie nō exultat. Tunc em̄ possidet homo: qd̄ docet: quando se nō gaudet inotescere: sed p̄desse. Ex campo ergo ad domū p̄pheta reducit: vt is qui ex deo loquit: postq̄ pro utilitate p̄ximorū loquēdo foras exierit: ex humilitate semp̄ ad discutienda cordis sui secreta reuocet. An. de et subditur.

Et tu fili hoīs: ecce data sunt sup te vincula et ligabūt te in eis et non egredieris in medio eorū.

¶ Cum em̄ predicator quiescat ad cōscientiā domus sue reducit: super eū vincula dan

tur: et ligat in eis quia quāto plus se in cogitatōe discusserit: rāto amplius agnoscit iusti anima quātis mortalitatis sue infirmitatib⁹ sit ligata. Vbi em̄ se ligatū p̄spicit ceret paulus minime dixisset. Desideriū habēs dissolui et cum xp̄o esse. Philip. 1. Vinc et per psalmistā dicit: Et audiret gemitū vinculatorū: et soluat filios interemptorū. ps. 101. Et rursus. Intret in cōpectu tus gemitus cōpeditorū. ps. 66. Sepe autē cum iam anima ad redēptoris sui speciem cōtemplandā extire desiderat: cū celestib⁹ gaudijs interesse suspirat: ip̄a mortalitatis suis sue vincula cōspicit et gemit quibus adhuc in p̄senti mūdo ligata retinet. Hinc est em̄ qd̄ subtile. omnipotentis dei iudiciū intueēs Hieremias ait: Circūedificauit aduersus me: vt nō egrediar et aggrauauit compedē meā. Tren. 3. Habemus em̄ compedes ip̄am infirmitatē atqz corruptionē mortalitatis nostre: sed cū tribulatio nobis et gemitus addit ip̄e nostre cōpedes aggrauant. Et quidē quādiu in hac vita iustus moras patit loquēdo bonarū p̄desse alijs festinat: sed cū duras mētes cōspicit easqz cōsiderat. contentiōibus occupari: predicatoris verbū retinet: et in medio eorū nō egrediet: quia a bonis que loqui poterat obmutescit. Sic per paulū dicit: Nihil per contentiōē. Philip. 2. Et rursus. Si quis vult cōtentiosus esse nos talē cōsuetudinē nō habemus. 1. Corinth. 11. Unde hic qz apte subiungit.

¶ Et lingā tuam adherere faciam palato tuo et eris mutus: nec quasi vir obiurgans: quia dom⁹ exasperans est.]

¶ Aliquādo vero etiā cōtra resistentiū linguas predicatoriū corda zelo sui dñs accēdit ne taceāt: sed dicta fallaciū verbis veritatis premāt. Unde hic subdit.

¶ Cum autē locutus fuero tibi aperis os tuū et dices ad eos: Hec dicit dominus deus.]

¶ Sed hec que breuiter sub duplici intel

lectu discussimus placet ut iuxta considerā
tionē littere leniter tangēdo transeamus
Quid em̄ amplius nobis per ipsa verba
hystorie q̄ virtus obediētie cōmendat.
Cum modo ad transmigratiōē iuxta flu
viū chobar pergere: modo in campū egre
di: modo ex campo ad domū redire. p̄phe
te sc̄ipit̄ ut prius ex iussōe pergrēs: et pau
lo post extens: atq; iterū domū rediēs et se
metipm̄ recludēs semper sue volūtatis ar
bitriū ad diuini eloquiū preceptū frangat
q̄tis ī celesti iussōe suspēsus: nō suā sed
p̄ditoris sui volūtate impleat. Cui dicit.

**Et tu fili hois: ecce data sunt
sup te vincula: et ligabūt te in eis
et nō egredieris in medio eorū.]**

Qua in re notandū est q̄ aduersa pro
pheta p̄noscit: ut cōtra om̄ia pareat: min⁹
em̄ mala cōtra mentē p̄ualat: que inopi
nata nō veniūt: et tamen dū cōtraria pre
noscunt: quāta sit in eo obediētie virtus
ostendit: qui et cognoscit q̄ aduersa pas
surus est: et tamen voci dīnice inobediens
non est. Magna autē consideratiōe indi
gent verba que p̄tinus addunt.

**Et linguā tuā ad adherere fa
ciā palato tuo et eris mutus: nec
quasi vir obiurgās: quia dom⁹
exasperans est.]**

Discernendū nobis quippe est: vtrum
pro solis malis auditoribus: an aliquā
do etiā pro vicio predicatiōis sermo sub
trahit: Quattuor em̄ qualitib⁹ res hec
cōsiderata distinguūt. Nam aliquādo p̄
pter malos auditores bonis tollit sermo
doctoribus. Aliquādo vero p̄pter bonos
auditores dat sermo doctoribus et malis.
Aliquādo autē p̄pter docentiū atq; audi
entiū iustificatiōē bonis doctorib⁹ dat:
ut et ipi per meritū crescāt: et auditores eo
rū intellectū et vita p̄ficiāt. Aliquādo ve
ro quia neq; hī digni sūt accipere quibus
doctrina verbū p̄ferret: neq; illi doctrinae
verbū p̄ferre qui locū docēdi tenent p̄di
candi sermo tollit: ut vtraq; pars vistris

cte iudicet. Propter malos nāq; auditō
res bonis sermo doctorib⁹ tollit sicut nūc
ad ezechiel dicit: **Linguā tuā adheresce
re faciā palato tuo et eris mutus: nec qua
si vir obiurgās: quia dom⁹ exasperans est.**
**Et sicut paulo dicit: Festina et exi veloci
ter ex hierusalē: quoniā nō recipient testi
moniū tuū de me.** Et sicut volētibus apo
stolis p̄dicare in asia scriptū est. **Quia p̄
hibuit eos spūs iesu.** Actū. 16. Propter
bonos auditores etiā malis doctoribus
sermo dat: sicut de phariseis dñs dicit:
**Om̄ia quecumq; dixerint vobis seruate et
facite: scdm̄ opera vero eorū nolite facere
dicit em̄ et non faciūt.** Mat̄. 23. Propt̄
docentiū quoq; meritū et audientiū iustifi
cacionē sermo doctrine subtrahit sicut san
ctis aplis dicit. **Sentes docete om̄es gen
tes.** Mar. 16. Propter malos vero audi
tores et indignā vitam eorū: qui docere de
buerāt sermo doctrine subtrahit. Sicut
hely ad corrigēdos filios suos: distr̄ icte
inreparatiōis verbū nō habuit: quia et ei⁹
negligētia et filiorū exigebat vita: ut cum
eis et populus caderet: et archa dñi capta
ad aliophilos trāsiret. 1. Reg. 2. 3. et. 4.
Magna em̄ omnipotentis dei est gratia cū
iniquē agētibus durus a doctorib⁹ sermo
inreparatiōis p̄ferret. **Quo cōtra nūc dicit
Et eris mutus nec quasi vir obiurgās. De
linquentes etenim obiurgasserūt digni ipsa
obiurgatiōis gr̄a fuissent.** Sed cū in do
ctrina atq; silentio sit meritū tāta diuer
sitas: ut sciri facile nō possit: vtrū ex audi
toris: an ex eius vicio qui doctrine locū
videt tenere docēdi sermo subtrahat: q̄d
aliud nobis q̄ seruare sp̄ in rebus dubijs
hūilitās iubet ut et q̄ loqui possumus nō
extollamur: ne fortasse hec ipsa locutiōis
nr̄e gratia nō nobis sed auditoribus no
stris collata sit. **Et rursus quando loqui
non possumus: hī qui nobis cōmissi sunt
minime nos dijudicēt: ne fortasse non ex
nostro sed ex peccato audientiū loqui mi
nime possumus.** **Adhuc ergo nobis cun
cta de meritis nostris incerta sūt: ut vni
certam gratiā teneamus humilitatē qua**

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielm

ten⁹ et nos cui loquimur ex omnipotentis dei dono hoc esse nostrum meritum putemus: et quando a locutione doctrine obmutescimus: quantum nostra culpa sit: vos tamen hanc esse vestram specialiter credatis: ut dum vicissim mala nobis tribuimus et bona alijs: per ipsam humilitatis gratiam fiat: ut doctrine sermo qui ablatus fuerat redeat. **Seqt.**

Cum autem locutus fuero tibi apertis os tuum et loqueris ad eos. **Hec dicit dominus deus: qui audit audiatur: et qui quiescit quiescat: quia domus exasperans est.]**

Sepe quidam verbum dei audire desiderant sed dum alios conspiciunt aurem auertere etiam ipsi a salutis auditu deuiant. Et plerumque multi quiescere appetunt: atque cunctis mundum huius actibus vacare nullis iam desideris terrenis succubere: sed dum videt alios in quiete agendo proficere: atque in hoc mundo diuitijs et honoribus extolli: quia necdum in via rectitudinis firmi sunt: ad prauam operam ex aliorum exemplo dilabuntur. Hinc est enim quod in typo infirmantium psalmista loquens dicebat. **Mei autem pene moti sunt pedes mei pene effusi sunt gressus mei: quia zelatus sum in peccatoribus pacem peccatorum videns.** ps. 72. Hinc iterum dicit: **Dux superbit impius incendit pauper.** ps. 9. Hinc ad hieremiam prophetam voce domica de iudea et israel dicit: **Hunquid vidisti que fecerit aduersarij abiecit semetipsum super omnem montem excelsum et super omnem lignum frondosum et fornicata est ibi et dixi cum fecisset hec omnia ad me conuertere et non est reuersa.** Hierem. 4. **Ubi statim subdidit qualiter ex emulatio eius iudea cecidit que stare videbatur. At enim: Et vidit puaricatrix soror eius iuda pro eo quod mechata esset aduersarij israel dimississe eam et deditsem ei libellum repudij: et non timuit puaricatrix iuda soror eius: sed abiit et fornicata est etiam ipsa. Ecce misericors deus contempnitur et vocat: aduersantibus se finem misericordie aperit: quia peccati dicit**

Ad me conuertere et tamen non est conuersa. Sed quia omnipotentem deum plebs israelitica deseruit: reuertit nolens: libellum repudij accepit. Deseruit videlicet peccator: sed libellum repudij accepit in suis iniquitatibus sine flagello remanendo. Ania enim que peccat recedit: sed si eam post peccatum prosperitas sequitur: nulla disciplina: nulla districtio increpatione reuocat: ad eam in diuisione quam inter se et deum fecit. Cum am libellum repudij accipit: ut iam velut aliena derelicta malis que vult zeli dei flagella non sentiat: quatenus ad eterna supplicia profundius descendat. Sed soror eius iuda quoniam dimissa israelitica plebe in suis voluptatibus exarsit: ipsa quoque in immundicia fornicationis videtur: ipsa quoque in immundicia asperit adulteram in sua peruersitate flores: etiam ipsa non timuit deterius peccare: atque a coniunctioe domini quasi a viri legitimitate mihi cubili recedere. Non necesse est ut peccatores quosque tunc consideremus amplius misericeros: quanto eos conspiciamus in culpa sua sine flagello derelictos. Hinc enim per salomonem dicit: **Auersio paruulorum interficit eos: et prosperitas stultorum perdet illos. Proverb. 1. **Qui enim a deo auertit et prosperat tanto perditio fit primus: quanto a zelo discipline inuenit alienum. Dicit ergo.****

Qui audit audiatur: et qui quiescit quiescat: quia domus exasperans est.]

Ac si aperte diceret: Vos qui iam et verba veritatis audire et a praua cepistis actione quiescere: nolite illos imitari quorum me exasperari moribus videtis. Quod tamen et intelligere aliter possumus. Quidam enim verbum audientes non audiunt: quoniam aurem ad sacrum eloquium ponunt: sed cor a mundi desiderijs non euellunt. Et sunt nonnulli qui quiescentes minime quiescunt: quia a prauis quiddam actibus ociosi sunt corde: sed peruersitate operum ex delectatione versant in mente. Hinc est enim quod de iudea ad captiuitatem peruenientem scriptum est. **Viderunt eam homines et deriserunt sabbata eius. Areno. 1.**

Dostes quispe sabbata derident: quando maligni spiritus ociose mēti prauas cogitationes iniiciūt: vt ⁊ si quiescit ab opere: nō quiescat a maloz operū delectatiōe. **Res** ete h̄ nūc dicit: **Qui** audit audiat: quatenus sic fiat sermo in aure corporis: vt sonet in aure cordis. **Et** qui quiescit quiescat. **Et** prauitatis desideria repellant a cogitatiōe: cū iam repulsa vident ab opere. **U**bi ne maloz sicut diximus exempla sequamur: adiungit. **Quia** dom⁹ exasperans est. **N**all autē ⁊ si diu tolerant subitō corrūit: ⁊ eoz penas infirmi cōspiciūt. ne quoz culpasim punitas existimāt imitent. **U**nde hic quoq; eiuſdē iudee desolatio subiungit: q; domus exasperās vocat: cū prius pphete suo dñs dicit.

Et tu fili hominis sume tibi laterē ⁊ pones eū coram te: ⁊ describes ciuitatē hierusalē: ⁊ ordinabis aduersus eam obsidionē ⁊ edificabis munitiōes ⁊ cōporabis aggerē: ⁊ dabis contra eā castra: ⁊ pones arietes in gyro. **Et** tu sume tibi sartaginē ferream ⁊ pone eam murū ferreū inter te ⁊ ciuitatē: ⁊ obfirmabis faciem tuam ad eam: ⁊ erit in obsidione: ⁊ circūdabis eam signū est domus israhel.

In quibus videlicet verbis quid aliud iuxta hystoriam: nisi hierosolyme vrbis obfessio atq; destructio designat: ⁊ peccatoris populi afflictio exprimit: qui dom⁹ exasperans vocat: cum aperte dicitur: **Ordinabis** aduersus eam obsidionē: ⁊ edificabis munitiōes ⁊ comportabis aggerē: ⁊ dabis cōtra eam castra: ⁊ pones arietes in gyro. **Sed** quia verba ppheticē sic plerūq; narrat hystoriā: vt per hāc etiā mystica describāt: oportet vt hec eadē dicta que primum hystorizaliter: etiā spiritaliter differamus: maxime quia in eis in

terponit quod teneri posse ad litterā nō videt cum dicit. **Et** tu sume tibi sartaginē ferreā: ⁊ pones eam murū ferreū inter te ⁊ ciuitatē: ⁊ obfirmabis faciem tuā ad eā ⁊ erit in obsidione. **Al**si em̄ rebus hystoricis mystica myscerent: quid sartago ferrea necessaria pphete fuit: vt hanc inter se ⁊ ciuitatē poneret: quaten⁹ se ab eius obsidione separaret. **Cum** em̄ dicit: **Sume** tibi sartaginē ferreā: ⁊ pones eā murum ferreū inter te ⁊ ciuitatē: aperte declarat: quia per eandē sartaginē ferreā ab obsidione ciuitatis ppheta se liberū reddat. **U**nde ⁊ quod p̄dixit subiungit. **Obfirmabis** faciem tuā ad eam: ⁊ erit in obsidione. **Et** quā re ostendit: q; ppheta in eadē obsidione nō erit si sartaginē ferreā in se ⁊ ciuitatē murū ferreū ponit. **Et** certe siue in ea captiuitate que prius: siue in ea que postmodū israelitico populo cōtigit nullus ab eiuſdē captiuitatis periculo liber fuit: sed omnes simul per calamitatem inuoluit. **Quid** ergo intelligi iuxta litteram potest: vt ppheta inter se ⁊ ciuitatē que obsidenda est sartaginē ferreā ponat. **Sed** quāuis omne hoc qd in descriptiōe lateris ob signū al̄s sub signo hierosolymoz ciuitatis legit iuxta litterā factū sit. **Robis** tamen sciendū est: quia typicū ali quid per sartaginē figurat: sed ⁊ obfessio hierosolymoz vera describit. **Et** quā re instruimur: vt dū aliud cōpletū iuxta hystoriam scimus: ⁊ aliud iuxta allegoriam a ratione vacare cognoscim⁹: i sacro verbo vtraq; teneamus: q; n̄s ⁊ obfessionē hierosolymoz que iuxta l̄as postmodū facta est: in pphete verbis ⁊ factis credam⁹ esse figuratā: ⁊ tñ p eādē obsidionē obsidio alia: id est interior designat. **I**n qua iure querimus quid per sartaginē ferreā que murus ferreus dicit valeat designari. **Alia** itaq; obsidione qua hierosolymoz ciuitas destructa est iam factā nouimus: sed nūc aliā intrinsecus que quortidie agit requiram⁹. **De** qua per significationē dicit.

Et tu fili hominis sume tibi

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

laterē ⁊ pones eū coram te ⁊ describes in eo ciuitatē hierusalē.

Sed ante nobis inquirendū est: cur ezechiēl ppheta vel quotiēs sublimia cōspicit: vel quotiēs aliqua agere mystica iubet: prius filius hominis appellat. Sepe em̄ subleuat ad celestia: ⁊ occultis atq; inuisibilibus rebus eius mēs pascit. Necesse ergo est vt iter occulta que penetrat filius hominis vocet: vt semper agnoscat qd̄ est: ⁊ nunq̄ extollat de his ad que dicit. Quid est em̄ pphete ad spiritalia subleuatū semp̄ fili hominis dicere: nisi eū infirmitatis pprie memorē facere: vt cōscientiis cōditionis infirmi eleuari in cogitatione nō debeat de magnitudine cōtemplatiōis sue. Quia vero idē propheta vt supra iā diximus typū predicantiū vel doctorū tenet. Recte ei nūc dicit.

Sume tibi laterē ⁊ pone eū coram te.]

Omnis etenim doctor cū terrenū quēptam auditor ad celestis verbi doctrinā suscipit laterē assumit. Cui dū loqui ceperit que sit retributio celestis patrie: que visio pacis superne: ciuitatē hierusalē describit in latere quē corā se ponit. Quia intenta mente qualitātē audiētis cōsiderat: id est pfectū vel defectu aspiciat: ⁊ iuxta eius intelligentiā predicationis sue verba moderat: vt describit in audiētis mente ciuitas hierusalē: id est visio pacis possit. Dicat ergo. Sume tibi laterē videlicet proximi cor terrenū pones eū corā te scilicet vt et vitā atq; intellectū illius intēta mente custodias. Et describes in eo ciuitatē hierusalē: vt ei que sint superne patrie gaudia de visione pacis innotescas. Quasi em̄ iā hierusalē in latere descripta est cū terrēna mēs ceperit que sint illa interne pacis gaudia vera cognoscere: ⁊ ad conspicendam gloriā patrie celestis anhelare. Quasi in terra als in terra visio pacis describitur: quādo mēs que prius terrena sapuerat: per amorē iam ad cōtemplandā gloriā regni celestis eleuat. Sed mox vt ani-

mus amare celestia ceperit: mox vt ad visionem pacis intime tota se intentiōe colligerit: antiquus ille aduersarius qui de celo lapsus est inuidet: ⁊ insidiari amplius incipit: ⁊ acrores quā cōsueuerat temptatiōes admouet. Ita vt plerūq; sic resistentē animā temptet: sicut ante nūq̄ temptauerat quādo possidebat. Unde scriptū est. Fili accedēs ad seruiturē dei: sta in iusticia ⁊ timore ⁊ ppara animā tuam ad temptationē. Eccl. 2. Unde ⁊ demoniacus quā a dño sanāt ab ereute demone discerpit sicut scriptū est. Et clamans ⁊ multū discerpēs eū exiit ab eo. Mar. 9. Quid est em̄ qd̄ obessū hominē antiquus hostis quē possessum nō discerpserat deferēdo discerpit nisi qd̄ plerūq; dū de corde expellit: acrores in eo temptatiōes generat: qd̄ prius extraherat quādo hoc quietus possidebat. Unde israelite quoq; ad moysen ⁊ aaron dicit. Videat dñs ⁊ iudicet quoniam fetere fecistis odorē nostrū corā pharaone et seruus eius: ⁊ pbulistis ei gladiū vt occideret nos. Exod. 5. In moyse em̄ ⁊ aaron lex ⁊ pphete figurate sunt. Et sepe apud se infirmus animus quasi cōtra sacra eloq̄a murmurat: quia postq̄ verba celestia audire ⁊ sequi ceperit: regis egyptij aduersitas: id est maligni spūs temptatio excrescit. Debet ergo vigilāter doctor pfectiōti anima que illā temptatiōes sequant in notescere: vt cauta se valeat ptra maligni spiritus insidias ppare. Unde bene nūc post descriptā ciuitatē hierusalē in latere dicit pphete.

Et ordinabis aduersus eam obsidionē ⁊ edificabis munitiones ⁊ cōportabis aggerē.

In qua em̄ iam pacis visio describit: ei necesse est vt temptatiōis bella nunciatur. Nam vt valeat ad illa pacis gaudia eterna pertingere: hanc hic proculdubio oportet tribulationū certamina multa sustinere. De qua bene dicit.

Ordinabis aduersus eam obsidionem.]

Predicator quippe cōtra erudendā anti-
mā obfidiōne ordinat: cum p̄monendo in-
dicat: quibus se modis vicia virtutibus
opponant: quomō luxuria castitatē feriat
qualiter ira tranquillitatē anie perturbet
quantū inepta leticia a vigore mentis re-
soluat: qualiter multiloquiū munitiōem
cordis destruat: quomodo inuidia chari-
tate interficiat: quēadmodū superbia ar-
tem humilitatis effodiat: qualiter falla-
cia cū veritatē in sermone corruperit: hāc
etiā in cogitatiōe corumpat: vt qui verū
dicere noluit q̄ intellexit: iam nec intelli-
gat quod dicere valeat. Ordināt ergo a
predicatore obfidiō: cū per sancte admo-
nitiōis verba singulis quibusq̄ virtuti-
bus q̄ vel q̄bus modis vicia insidiē ostē-
dit. Et contra hierusalē quā descripsit in
latere. P̄dicatō munitiōes edificat: quā-
do mala queq̄ q̄ munita cōtra mentē ve-
niant de mōstrat: vt si se vicia sub virtutū
specie abscondāt: quatenus sicut sepe iaz
dixim⁹ immoderata ira iusticia videri ap-
petit: r discipline remissio māsuetudo vi-
dere vult: r tenacia sese parsimonia nomi-
net: r inordinata rerū effusio se beniuolē-
tiam appellet. Quasi etiā edificate cōtra
mentē munitiōes sunt: quando vicia sub
virtutū specie exercēt r in alto se osten-
dūt per imaginē: quē in timo lacēt semper
per actionē. Adhuc quoq̄ addit.

[Et comportabis aggerem.]

Quomodo etiā mens desiderare celestia
ceperit: eo in illā maligni spirit⁹ tempta-
tiōibus suis terrenas ampli⁹ cogitatio-
nes exaggerat. Prop̄eta ergo aggerē cō-
portat: cū predicator sanctus bonis mētē-
bus qualiter terrena desideria surripere
solent denūciat. Atq̄ adhuc addit.

**[Et dabis contra eam castra r
pones arietes in gyro.]**

Quasi dat contra animā docto: castra:
quādo malignoꝝ spiritū contra eā colle-
ctas atq̄ adunatas insidias indicat vt ali-
quādo non solūmodo ex vno sed ex consi-
ctis vicij simul temptet. Nam sunt que-

dam vicia quasi per quādā sibi cognatio-
nē propinqua. Sicut dissolutio spiritus
appetitus gule: r immūdicia luxurie. Si-
cut multiloquiū fallacia atq̄ periuriū. Ex
dissolutiōe quippe spiritus mēs ad inglu-
utē ventris rapit. Et dum cibus vter ex-
tendit: ad luxuriā caro trahit superbiōdo
captiua. Et reuersus ex multiloquiā fal-
lacia generat. Quia valde difficile est:
vt qui multa loquit: non etiā mendatur.
Et sepe mendaciū etiā periurio regit: vt
ante humana iudicia veletur. Superbia
quoq̄ esse sine inuidia atq̄ inani gloria
nullaten⁹ potest. Superbus eterū quisq̄
honorē quez ip̄e ambit: alijs inuidet. Et
cum hūc fortasse obtinuerit: in elationem
glorie temporalis attollit: atq̄ quod alios
conspicit minime percipere potuisse: hoc
se per inanē gloriā pre ceteris putat habe-
re. Sciendū quoq̄ est: quia sepe nōnulla
vicia ad mentē nisi simul veniūt: sed sup-
ponūt vt vnū alteri in temptatiōe succe-
dat r aliud cōtra faciem venit aliud vero
in temptatiōe se ex latere subijcit: quate-
nus dū alteri resistit: ab altero mens dece-
pta captat. Ipsa etiā que superius dixim⁹
vicia plerūq̄ se alia pro alijs furtim sup-
ponūt. Sicut nōnunquā dum iram vin-
cere in nobis metip̄is conamur: plus q̄ ne-
cesse est lenitas mentē occupat: vt asperi-
tate peccātibus quā oportet minime pro-
ponat. Sepe vero dū nobis incauta leni-
tas displicet: zelus se in furorē trahit: at-
q̄ extra patiētie limitē animū captiuū ra-
pit. Quia ergo permixta simul vicia atq̄
adūata p̄tra mentē veniūt: recte in predi-
catoris ore cōtra descriptā. Hierusalē cas-
tra proponūt. Et quia aliquādo singu-
la hinc inde sensum feriūt: in gyro arietes
ordinant. Pōnit ergo predicator arietes
in gyro dū caute denūciat: q̄ blande lu-
xuria percutit: q̄ aspere in patiētia occi-
dit: quā laboriose auaricia accēdit r inte-
rimit: q̄ tumide superbia extinguit. In
gyro itaq̄ arietes ponere: est predicādo
ostendere qui vndiq̄ soleāt animā mucro-
nes vicioꝝ erire. Sequit̄.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Et tu sume tibi sartaginem ferream et pones eam murum ferreum inter te et civitatem.]

Quia ferrum forte metallum est: et in sartagine cibus frigit. Quid per sartagine ferream: nisi spiritualis zeli fortis frixura signatur. Omnis quippe spiritualis zelus doctoris animam frigit: quia valde cruciatum dominum in firmos quosque eterna deserere: et rebus temperantibus delectari conspicit. Quam bene paulus sartagine ferream sumpserat: cum zelo animarum cruciatus dicebat. Quis infirmus et ego non infirmus: quis scandalizans et ego non vroz? 2. Corinth. 12. Ipsum suum cor quod animarum zelus succederat: quid aliud quam sartagine fecerat: in qua amore virtutum contra vitia ardebat. Quod enim verba sartago erat inardescere enim et coquebat: quia incendebat amaritudinem zeli contra vitia: sed alimenta parabat ex sua affecta cogitatione. Sed quid est quod eandem sartagine prophetam intra se et civitatem murum ferreum ponit: nisi quod idem fortis zelus qui nunc in mente doctoris agit: in die extremi iudicii inter eum et animam quam a vitio zelus testis est. Et si audire is qui docet non erit: doctor tamen pro zelo que exhibet de auditoris negligentia reus non sit. Murum ergo ferreum inter se et civitatem ponit: quia ultionis tempore inde doctor ad damnationis periculum munus: unde nunc per zelum custodie cordis frixura patitur. Nullum quippe omnipotenti deo tale est sacrificium quale est zelus animarum. Hinc enim psalmista ait: Zelus domus tue comedit me. ps. 68. Quatum enim frixura cordis que spirituali zelo agit: omnipotentem dominum placat aperte ostendit: cum offerri per legem similia in sacrificium iubet. De qua scriptum est. In sartagine oleo conspersa frigit: offeratque eam calidam in odore suavissimum domino sacerdos qui patri iure successerit: et tota cremabit in altari. Levit. 6. Tunc enim similia in sartagine frigit: cum munda mens iusti per zeli sancti ardorem cremat. Que conspergi oleo precipit: id est caritati misericordie misericordie

que in conspectu omnipotentis domini ardet et lucet. Conspergit ergo oleo mens que in sartagine frigit. Quia in sancti zeli distributione necesse est ut ex misericordie virtute et ardeat et clarescat. Amat enim eundem ipsum quem insequi videat. Unde et calida in odore suavissimum domino offerri precipit: quia si amor et zelus non habet ea que de sartagine offerit calorem similia amittit. Et notandum quis eam offerre precipit: videlicet sacerdos qui patri iure successerit. Ille enim sacerdos patri iure succedit: qui esse se omnipotentis domini filium moribus demonstrat: atque a nobilitate intima operum suorum ignobilitate non discrepat. Que in altari tota cremari precipit: ut videlicet holocaustum fiat. Holocaustum enim totum incensum dicitur. Unde et in translatione altera in hoc loco hec eadem similia: que in sartagine frigitur holocaustum fieri iubet. Hoc autem inter holocaustum et sacrificium distat: quia omne quidem holocaustum sacrificium est: non omne sacrificium holocaustum. Sunt enim multa bona que aguntur sacrificia: sed holocaustum non sunt: quia totam mentem in amore spirituali minime incendunt. Qui enim sic operantur ea que dei sunt: ut tamen et quedam que sunt seculi non relinquunt: nimirum sacrificium et non holocaustum offerunt. Qui autem cuncta que mundi sunt deserunt: et totam mentem igne divini amoris accendunt: hi nimirum omni potentia domino sacrificium et holocaustum fiunt. Similia itaque in sartagine est munda mens iusti in zeli spiritualis afflictione: que per sollicitudinem animarum frigit: et non solum sacrificium: sed etiam holocaustum domino esse deputat. Sumamus ergo sartagine ferream: et ponamus eam murum ferreum inter nos et civitatem: id est assumamus zelum forte in inter nos et auditoris nostri animam inveniamus hanc postmodum forte munitionem. Tunc enim hunc murum ferreum inveniri sumus: si nunc eum fortiter tenemus: videlicet docendo custodiendo: suadendo: increpando: mulcendo: terrendo: aliquando leniter: aliquando vero etiam severius agendo. De qua recessu sequitur subditur.

Et obfirmabis faciē tuam ad eā ⁊ erit in obsidione.

Quid est obfirmare faciē ab iherusalez in latere descriprā: nisi vt ei anime cui celestis pacis visionē doctor denūciat: si ad huc eam infirmari in suis actibus conspicit: remissiorē ⁊ clemētiore se minime ostēdat. vnde scriptū est. **F**ilie tibi sunt serua corpus illarum ⁊ nō ostendas hilarē faciē tuā ad illas. **I**n firme quippe aīe atq; ad appetitū mūdi veditē aliquādo meli⁹ ex seueritate seruant vt obfirmata facies: id est p seueritatis custodias ab omni spe frivole remissionis abducta inconstantes animam terreat atq; a delectatione vitiorum distractionis rigore cōstringat. **Q**uod cum a doctore agitur semper necesse ē vt dulcedo ⁊ humilitas ī corde teneat: qua tenus ⁊ multum amet ⁊ nunq̄ contra eū per elationē superbiat: cui tamen amores suum ⁊ humilitatem pro vilitate eius p dere recusat. **S**equitur.

Et circūdabis eam.

Circūdat doctor auditoris animā: cum in omne quod in hac vita agitur: temptationum laqueos apponit posse denūciat vt dum vbiq; sit mens pauida vbiq; circūspēcta quāto timidior tanto vigilantior luuat. **S**equit̄.

Signum est domus israel.

Si ad historiaz obsidionis que iuxta litteram facta est. signū est dom⁹ israel qd propheta fecit. **S**i vero ad ministeriū qd quotidie erga vniuscuiusq; animā a doctore agit: signū est dom⁹ israel ⁊ hoc qd egit ⁊ hoc qd agendū nunciavit. **Q**uia si cur domus israel obsidionē corporaliter ptilicitia vnaqueq; anima que iam seruire omnipotenti deo incipit: obsidentes se in idias malignoꝝ spiritū sentit. a quibus si vere eripi appetit: scire debet quia eripi sua virtute non possit: sed eius necesse est vt adiutorium speret: qui nos ⁊ in carne corruptibili viuentes per redemptionis sue mysterium potest etiam super spirit⁹

qui sunt sine carne roborare **I**esus christ⁹ dominus noster. **Q**ui viuit ⁊ regnat cum patre in vnitare: spiritus sancti de⁹. **P**er omnia secula seculozum **A**men.

Omeliarum beati **G**regori⁹ pape super **E**zechielz liber primus finit feliciter.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Incipit prefatio Omeliaruz
bri Gregorij pape libri secūdi.

Quia multis curis premēs-
rib⁹ Ezechielis pphete
librū coraz charitate v̄ra
totū p ordinem p̄scrutari
nō licuit: bonis vestris de-
siderijs placuit petere: vt
salte extrema ei⁹ visio q̄ ei facta est de edi-
ficio in mōte p̄litu: q̄ r̄ cūctis est visio-
nib⁹ eius obscurior: exponi debuisset. Et
quidē volūtatī vestre me parere necesse ē
s̄ duo sunt q̄ hac in re p̄turbāt aīm meū.
Anū q̄ hec eadē visio tante obscuritatis
nebulis tegit: vt vix in ea aliqd̄ intellectu
interlucēte videat. Aliud q̄ iā Aguiluz
lōgobardozū regē ad obsidionē nostrā sū-
mope festinantē padum transisse cognoui-
mus. An̄ p̄sate fratres charissimi i cali-
giniosis ac mysticis sensib⁹ penetrare qd̄
valeat mēs misera: timoris sui p̄turbatio
nibus occupata. Quāto enim circa terre-
na pl⁹ satagit: tāto in his que sūt celestia
min⁹ videt. p̄ eo q̄ curis suis extra se du-
citur: r̄ valde inr⁹ minor ē: qz scriptū est.
Deprimūt terrena inhabitatio sensum m̄l-
ta cogitantē. Sap. 9. Que enim supiora
penetrare etiā collecta nō sufficit: pensate
quid agere poterit diuisa? Scim⁹ autē:
scim⁹ oēs qz r̄ fluuius qui i multis riuus
diuidit: a suo alueo siccat. Sed tamē iter
hec adest supna gratia. Et si mentē meā
cogitationū mearū p̄dera dep̄mūt: ves-
trozū hāc p̄ne desideriozū leuāt. Obscu-
rū quidē valde est opus qd̄ aggredimur:
s̄ ponam⁹ in aīo: qz nocturnū iter agim⁹
restat ergo vt hoc palpando carpiam⁹.

Incipit Omelia. XIII. q̄ ex-
ponit. XL. ca. a principio vsq; ad
illam ptem. Fili hominis vide
oculis tuis.

In vicesimo r̄ quinto
anno trāsmigratiōis
nostre i exordio anni

decima mēsis quartodecimo an-
no postq̄ percussa est ciuitas ip-
sa hac die facta est super me ma-
nus dñi: r̄ adduxit me illuc.

Dicitur⁹ mysticā narationē hystoricas
premittit: vt fiat ex tēpore qd̄ credatur in
reuelatiōe. Notandū vero qd̄ in exordio
libri hui⁹ quo anno pphete cepit: in-
dicant. in fine vero inperuit qd̄ in extre-
ma visione vidit: ita vt cognosci valeat i
quot annis pphete sue libz dixerit. Tē-
pus nāq; quo pphete cepit: in locutio-
nis sue initio posuit dicēs. Aperti sūt ces-
li. r̄ vidi visiones dñi: in quinta mēsis: ip-
se est ann⁹ quint⁹ trāsmigratiōis regis
ioachim. Hūc vero loquit dicēs. in vices-
simo r̄ quinto anno trāsmigratiōis nostre
Idē nāq; ppheta i captiuitate prima: cū
ioachim rege fuerat in Babiloniā tran-
sduct⁹. Nā de sc̄ba hierosolymozū captiui-
tate subiūgit. Quartodecimo anno post-
q̄ p̄cussa est ciuitas. Undecim quippe an-
nis sedechias post captiuitatē primaz in
qua Ezechiel ppheta cūz ioachim rege
ductus est in hierosolymozū vrbe regna-
uerat. Post captiuitatē vero eiusdē sede-
chie que etiā sc̄ba erat vrbs captiuitas:
quartodecimo anno ppheta visionē vlti-
mam vidit. Undecim itaq; r̄ quatuordec-
cim simul iuncti: faciunt viginti r̄ quinq;
Si igit̄ visionē primā quinto captiuitatis
prioris anno locutus est: atq; hāc vltimā
vicesimo r̄ quinto anno factā fuisse descri-
bit: p̄fecto patet q̄ in viginti annis locu-
tionis sue moras vsq; ad vltimū visionis
sue verba tetenderit. Nec mouere quem-
piā debet q̄ in medio pphete sue volū-
mine cū de Babilonico rege loqueret̄: vi-
cesimi ac septimi anni memoriā facit.
Quo in loco cū nihil de tēpore sue capti-
uitatis interserit: aperte demonst̄rat quia
eius regis tēpora describat: de quo vt p̄-
phetaret acceperat. Qd̄ vero ait in exor-
dio anni decimi mēsis: tēpus simpliciter
exprimit: vt ex ipso quo-ib; tempore in cor-
da audientū iuxta litterā verbi radicē sūt

garet: qua spiritalis fructus postmodum
perferat. Notandum vero quod ait. Quarto
decimo anno postquam percussa est ciuitas ip-
sa hac die. Quid est enim quod per hanc visio-
nem ultimam omnipotens deus ea ipsa die di-
gnatus est permissionis sue misericordiam
facere: qua die in percussa ciuitate ira iusti-
cie impleuit: nisi quod illa diuinitas que vs-
que in diuersitatis motum et mutabilitatem non
ducit ipsa luce iusticie afflictos ac penite-
tes viuificat: qua supplicites ac rigidos per-
cunt, permisso itaque visiois sue tempore subiugit.

Facta est super me manus domini: et ad-
duxit me illuc in visionibus domini.
Adduxit me in terram israel: et di-
misit me super montem excelsum ni-
mis: super quem erat quasi edificium
ciuitatis vergentis ad austrum.

Cuius vicis ciuitatis edificium accipit iuxta
litteram nullatenus potest. Nam paulo post sub-
dit hoc ipsum edificium calamo sex cubito-
rum et palmo, portam vero eiusdem ciuitatis quat-
tuordecim cubitis mensuram, cuius porte
frontes esse perhibet sexaginta cubitorum.

Que cuncta stare iuxta litteram nullatenus
valent. Quomodo enim totum simile edificium calamo
id est sex cubitis et palmo mensuratur: et por-
te edificij in quatuordecim cubitis, frontes
vero portarum in sexaginta cubitis extendun-
tur? Porta vero in ciuitate est, frontes vero in
portis. Et nulla recipi ratio permittit, quod mi-
nus est hoc quod continet ab eo quod continet. In
scriptura autem sacra et ea que accipi secundum histo-
riam prout plerique spiritaliter accipienda sunt:
ut et fides habeat in veritate historie et spi-
ritalis intelligentia capiat de mysterijs alle-
gorie. Sicut illud quod nouimus quod psalmi-
sta ait. Quomodo videbo celos tuos opera digito-
rum tuorum: lunam et stellas que tu fundasti. ps.
8. Ecce enim exteriori descriptione stat firmo-
ris, que et celi opera dei sunt, et luna ac stelle
ab eo create atque fundate sunt. Sicut hoc
psalmista iuxta sola exteriora opera et non est
secundum intellectum mysticum asserit: quod celos
opera dei esse profusus est: diciturus lunam

et stellas: cur non etiam solē quem scimus quod
eius opus est pariter enumerauit. Si enim
solum iuxta litteram loquebatur: dicitur? lu-
minare minus: prius luminare malus dis-
cere debuit, ut ante solē et post lunam atque
stellas fundatas esse perhiberet. Sed quod
iuxta intellectum mysticum loquebatur: ut lu-
nam sanctam ecclesiam: et stellas homines san-
ctos accipere debemus. Solē nominare no-
luit, quia videlicet ipsi eterno soli loque-
batur, de quo scriptum est. Vobis autem qui
timetis dominum orietur sol iusticie. Mala.
4. De quo reprobi in fine dicitur. Sol
iusticie non ortus est nobis. Sap. 10. Di-
cendo ergo lunam et stellas quas tu funda-
sti, et tamen tacendo solē qui factus est: indi-
cauit quod illi soli locutus est qui non solum so-
les et lunam atque stellas corporaliter: sed etiam
lunam ecclesiam atque stellas homines sanctos
spiritaliter fecit. Si ergo aliquid de histo-
rie apta ratione ducimus ad intellectum alle-
gorie: quanto magis illa spiritaliter accipi-
enda sunt in quibus iuxta rationem littere ni-
hil historicum sonat.

Facta est super me manus do-
mini: et adduxit me illuc in visi-
onibus domini: adduxit me in
terram israel.

Quod dixerat adduxit me illuc: hoc repli-
cans subdidit, adduxit me in terram israel.
Manus quippe in visione est virtus in prelati-
one, quibus vobis quid apte indicat: nisi quod
nihil de ciuitate quam viderat iuxta litteram
dicat? Nam spiritaliter de ea loquitur: quam
spiritaliter prelatatur.

Et dimisit me super montem
excelsum nimis.

Quod ergo significat mons excelsus nisi me-
diator dei et hominum: homines christum ipsum. Qui
de terra quidem: sed ultra terram est, quod caro eius
uisum redemptoris nostri de limis huius materij
atque in summis preeminet ex parte. Quod
nimis erat ut excelsum diceret: nisi adde-
ret nimis, quia non solum homo: sed eius
uisum humanitatis conceptione que ab eo

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

assumpta est deus et homo. Non solum homo ultra homines: sed homo etiam super angelos factus. Hinc enim de illo per Esaiam dicitur. In die illa erit fructus terre sublimis. **Esai. liij.** Creator et eternus noster quia pro nobis incarnatus est: fructus terre factus est nobis. Sed iam fructus terre sublimis est. quia qui homo natus est in terra: super angelos regnat in celo. Quia iuxta David et Pauli vocem: omnia subiecit sub pedibus eius. **Ps. 8.** In eo enim quod ei subiecit omnia: nihil dimisit non subiectum ei. **Heb. 2.** Mons ergo iste est excelsus et nimis: quia et si de terra est per substantiam humanitatis: in comprehensibilis tamen est ex altitudine divinitatis. Hinc est enim quod eundem dominum cum Esaias prophetam prospiceret in carne esse venturum per prophetam spiritum subleuatus ait. Et erit in nouissimis diebus preparatus mons domus domini in vertice montium. **Esai. 2.** Mons enim domus domini israeliticus populus fuit. Mons itaque domus domini ille appellatur est qui in israelitico populo incarnari dignatus est. Fuerunt autem in eodem populo sancti viri qui motus iure vocarentur. quia per vite meritum ad celestia propinquauerunt. Sed incarnatus unigenitus istis modis equalis non fuit: quia natura vitam merita omnibus ex sua diuinitate transcendit. Unde et recte mons super verticem montium dicitur: quia excelsus ex diuinitate sua inuentus est: etiam super cacumina sanctorum. ut hi qui multum in deo profecerunt: eius vestigia viri potuissent tangere. ex vertice cogitationis. Qui ergo illic mons super verticem montium dicitur: ipse hic mons excelsus nimis esse prohibetur. Sequitur.

Super quem erat quasi ciuitas edificium vergentis ad austrum.

Votandum quod non dicitur super quem erat edificium: sed quasi edificium. Unde videlicet ostenderetur quod non de corpore: sed de spiritali ciuitatis edificium cuncta dicerent. Qui enim non se edificium sed quasi edificium vidisse perhibet: cor audientium ad spiritalem fabricam mittit. Sicut per psalmistam dicitur. Hierusalem que edificat ut ciuitas.

Ps. 121. Quia etenim illa interne pacis visio ex sanctorum cuius congregatione constituitur Hierusalem: celestis ut ciuitas edificatur. Que tamen in hac peregrinationis terra domus flagellis percutit. tribulationibus confunditur: eius lapides quotidie quadrantur. Et ipsa est ciuitas sancta ecclesia que regnatura in celo adhuc laborat in terra. Cuius ciuitas Petrus dicit. Et vos tanquam lapides vitium superedificamini. **1. Pet. 2.** Et Paulus ait. Dei agricultura: dei edificatio estis. **1. Cor. 3.** Que videlicet ciuitas: hic in sanctorum moribus magnam iam edificium sum. In edificio quippe lapis lapidem portat: quia lapis super lapidem ponit. Et qui portat alterum: portat ab altero. Nam vicissim se proximi tolerant: ut per eos edificium charitatis surgat. Hinc enim Paulus admonet dicens. Inuicem onera vestra portate. et sic adimplebitis legem christi. **Gal. 6.** Cuius regio virtutem denunciatis ait. Plenitudo legis charitas. **Rom. 13.** Si enim ego vos portare negligo in moribus: melius vos me tolerare contentus in moribus vestris: charitatis edificium inter vos videri surgit: quos vicaria dilectio per patientiam non coniungit. In edificio autem ut diximus lapis qui portat portat. quia sicut ego iam mores eorum tolero qui adhuc in conuersatione boni operis rudes sunt: ita ego quoque ab illis toleratus sum qui me in timore domini precesserunt et portauerunt ut portare discerent. Sed et ipsi quoque a maioribus suis portati sunt. Lapidem vero qui in summitate atque extremitate fabrice ponunt. ipsi quidem portant ab alijs: sed alios nequaquam portant. Quia et hi qui in fine ecclesie. id est in extremitate mundi nascuntur sunt tolerant quidem a moribus: ut eorum mores ad bona opera imponant. Sed cum non eos sequuntur qui per illos proficiant: nullos super se fideles fabrice lapides portant. Hinc itaque alij portant a nobis. nos vero portati sumus ab alijs. Dicit autem pondus fabrice fundamentum portat: quia mores simul omnium solus redemptor noster tolerat. De quo Paulus ait. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere preter id quod positum

est: quod est Christus Iesus. 1. Corinth. 3. Por-
tat fundamentum lapides: et a lapidibus non
portat: quod redemptor noster omnia nostra to-
lerat: sed in ipso malo non fuit quod tolerare
debuisset. Unde bene nunc dicit:

**[Dimisit me super montem ex-
cellsum nimis: super quem erat qua-
si edificium civitatis.]**

[Quia mores et culpas nostras solus ille
sustinet: quod tota sancte ecclesie fabrica por-
tat: qui per prophetam vocem de peruerse ad-
huc viciis dicit: Laboravi sustinens.
Hier. 6. Non autem sustinendo dominus labo-
rat: cuius divinitatis potentia nulla fatiga-
tio contingit: sed verbis humanis loquens
ipsam suam circa nos patientiam labore vo-
cat. Et notandum quod eandem civitatem quam
propheta conspexerat: ad austrum vergentem vi-
dit. Ausus enim ventus: quia in sanctis spi-
ritus typo poni soleat: qui in sacro eloquio
studiosi sunt recognoscunt. Cant. 4. sicut
ecorario per aquilonem sepe dyabolus de-
signat: quod ille relaxat in calore: et iste con-
stringit in frigore. Et veritas dicit: Abun-
dabit iniquitas: refrigescet charitas mul-
torum. Mat. 24. Propheta quoque de iu-
dea allerit dicens: Sicut frigidam facit cy-
sterna aquam: sic frigidam facit malicia sua.
Hier. 6. Hinc enim dyabolus propheta at-
testante dixisse perhibet. Sedebam inquit
in monte testamento in lateribus aquilonis.
Esa. 14. Et quod torporis mentis sancti spi-
ritus gratia relaxat. Hinc psalmista ait: Con-
uerte domine captivitatem nostram: sicut torrens
in austro. ps. 125. Captivitas enim nostra
que corporis frigore ad sequendum deum pro-
gra remiserat: per calorem sancti spiritus rela-
xat ut currat in amore dei. Unde et nunc di-
cit quod civitas que in monte constituta est ad
austrum vergit: quod electorum ecclesia cogitati-
ones suas in afflatu sancti spiritus aperit: at-
que ab omni superbie sue vertice discendens:
in deo cui credit amoris calorem concipit: ut
nihil ei libeat nisi eius gratie submitti: eius
dilectione calefieri: eius afflatus semper mu-
nere repleri. Unde et valido amore succē

sus contemplator dicebat: Anima mea exul-
tauit in domino: delectabitur super salutari eius.
ps. 61. et 69. Qui enim latine salutaris:
ipse hebraice ihesus dicitur: propheta igitur
quod vias eius atque miracula redemptionis
que nostre mysterium per prophetie spiritum con-
templabat: exultare se in domino: et delectari
super iesu perhibet: quod inde gaudium in mente
conceperat: unde per amoris fortiter ardebat
Abac. 3. Pensentur itaque si mentes spirita-
lium patrum in illo delectate sunt: qui necdum
venerat: sed preuidebat cuius reat? sit eius
vias: eius exemplar: eius monita: postquam ve-
nit et redemptionem exhibuit non amare. Nec
ergo civitas ad austrum vergere dicit: ac si
aperte diceret: quod prior illa civitas scilicet sy-
nagoga in infidelibus suis ad aquilonem ste-
tit: que in frigore perdidit duravit. Sancta
vero ecclesia quod charitate fidei precepit per
calorem ad austrum vergit: et quasi per calidum ven-
tum innititur: quod non in sui fiducia: sed in dono
spiritualis gratie letatur. Sequitur.

[Et introduxit me illuc.]

[Celestis civitatis edificium ille intrat qui
in sancta ecclesia bonorum vias imitatio con-
siderat. Intrare quippe est edificium super mon-
tem: electos sancte ecclesie aspiceret. Ille enim
vitam purgationis ligatam ducit: propriis rebus con-
tentus est: aliena non diripuit: de suo quic-
quid proaleat indigentibus largitur: peccata si-
ne quibus quotidiana vita a purgationis du-
ci non potest: flere non negligit. Pro eo enim
quod ipsa familiaris cura animi perturbat: se-
se ad lachrymas excitat. Ille vero iam cuncta
que sunt mundi deseruit: nil eius habere appe-
tit: solius contemplationis exercitatione pacifice
spe premiorum celestium cum fletibus letatur: tra-
scendit penitentiam que habere processa sunt: quoti-
dianum cum domino habere secretum querit: nulla
eius animi pretereuntis mundi cura perturbat:
mentem semper in expectatione celestium gau-
diorum dilatat. Alius vero iam huius mundi cum
cta deseruit: eiusque mens in contemplatione ce-
lestium subleuatur: sed tamen per edificationem multo-
rum locum regimis tenens: qui rebus pretereun-
tibus desiderio non succubitur: ad eas aliquando pro-
pter priorum compassionem reflectitur: ut ex eaz

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

cura indigētibus miserat: verbū vste au-
ditozib⁹ predicat: aīabus simul ⁊ corpori-
bus necessaria ministrat. Et qui ppter se
ad celeste desiderū iam p contemplationez
euolat: adhuc tamē pfectu ⁊ vtilitate p-
rimozū in reb⁹ tēporalib⁹ laborat. Quis
quis ergo in sancta ecclesia cōsiderare sol-
licite studet: vt aut in bonozū cōlugatorū
vitā: aut in arce cōtinentiū: ⁊ oīa que sūt
hui⁹ mūdi derelinquētū: aut etiā in pre-
dicatozū summitatē pfciat: iā ciuitatis ī
mōte poste edificū intrauit. Nā qui con-
siderare meliozū vitā vt pfciat negligit:
adhuc extra fabricā stat. Et si honozē quē
tam sancta ecclesia in mūdo habet admi-
rat: quasi edificū foris cōspicit ⁊ obstupe-
scit. Et qz exteriorib⁹ solus intētus est: in-
tus ingressus nō est. Sequitur.

**Et ecce vir cuius erat species
quasi species eris.**

Ipsē signat in viro qui figurat ex mōte.
Vir autē iste metri edificū dicit. Et rectē
domin⁹ p virū signat ⁊ montē: quia ⁊ ipse
oīa intra sanctā ecclesiā iudicādo dispōit
⁊ ipse eandē sanctā ecclesiā porat. ⁊ por-
tādo ad celestia subleuat. Sicut in sancto
qz euāgelio idē redēptoz noster loquit⁹ di-
cēs. Qui intrat p ostium: pastor est ouīū.
Job. 10. Et paulo post. Ego sū ostiū. At
qz itez post pauca subliūgit. Ego sū pastor
bon⁹. Si igit ipse pastor: ⁊ ipse ostiū: ⁊ in-
erat pastor p ostiū: cur non hoc loco ⁊ ipse
mōs ⁊ ipse vir intelligit: qui edificū meti-
tur in mōte? Sed querēdū nobis est: cur
de hoc viro dicit: cui⁹ species erat qsi spe-
cies eris? Cūcti autē nouim⁹ fratres me-
talluz eris valde esse durabile atqz oīodo
sonozū. Quid est ergo qz aspect⁹ media-
tozis dei ⁊ hoīm speciei comparatur eris: ni-
si hoc qd apte nouim⁹. qz vniūgenit⁹ fili⁹
formā serui accipiēs: fragilitatē nostram
carnis hūane p resurrectionis sue gloriā
vertit in eternitatē. qz in eo caro facta est
iā sine fine durabilis. Nā surgens a mor-
tuis iā nō morit⁹: ⁊ mors ei vltra nō dñas-
bit. Rom. 11. Quid est autē qd ipsa eius

incarnatio sonoro metallo compat nisi qd
per eandē assumptionē hūanitatē no stre
insonuit oībus gloria maiestatis sue? Et
quasi aspectū eris habet ex corpore. qz deus
mūdo innotuit ex carne. Nā ⁊ p iohānē dī
Habeat ī vestimēto ⁊ ī femore suo scrip-
tū: rex regū ⁊ domin⁹ dñantiū. Apoc. 19.
Quid enī vestimentū ei⁹ est: nisi corpus
qd assūpsit ex virgine? Nec tamē aliud ei
us vestimentū est: atqz aliud ipse. Nā no-
strū quoqz vestimētū caro dicit⁹: ⁊ tamē ip-
si nos sum⁹ caro qua vestimur. Hoc autē
vestimētū illi⁹ lōge ante Esaiās aspiciēs
p crucē passiois sanguine cruentatū dixit
Quare rubrū ē indumētū tuū: ⁊ vestimē-
ta tua qsi calcātium in torculari. Esa. 63.
Cui ipse rēdit. Torcular calcāui sol⁹: ⁊ d-
gētib⁹ nō est vir meū. Ibidē. Sol⁹ enī
torcular in qd calcat⁹ est calcāuit: qd sua po-
tētia eā quā ptulit passionē vicit. Nam qd
vsqz ad mortē crucis passus est: de morte
cū gloria surrexit. Nā aut dicit. Et de gē-
tib⁹ nō est vir meū. qz hi p quibus pati
venerat: passionis ei⁹ esse pncipes debue-
rāt: qd p eo qd illo tpe necdū crederāt de
ipīs in passione querit quozū vita in illa
passione querebat. Per femur enī ppa-
gatio carnis ē. Ergo p ppaginē gene-
ris hūani sicut generationū ordines Va-
theo vel luca narātib⁹ describunt: ī hoc
mūdo venit ex virgine. ⁊ p incarnationis
sue mysteriū qz rex esset ⁊ dñs. Mat. 1. ⁊
Luc. 3. cūctis gētibus indicāuit. In vesti-
mēto ⁊ femore scriptū habuit. rex regū et
dñs dñantiū. Nā enī in mūdo innotuit:
ibi de se lectiois scientiā infixit. Predi-
catio ergo ei⁹ ex carne: quasi quidā soni-
tus ex ere est. Dicit igit recte cui⁹ spec-
ies quasi species eris. Sequit.

Et funicul⁹ line⁹ ī manu eius:

In septuaginta interpretib⁹ funicul⁹ line⁹
nō habet: sed funicul⁹ cemētarioz. Quo-
rū si in hoc versu trāslationē ad exponē-
dū tenem⁹: qd aliud cemētarios qz scōs
doctozes accipim⁹: qui loquendo spirita-
lia: ad celeste edificū viuos lapides. i. ele-
ctoꝝū atas cōponūt. Quicquid enī antiq⁹

pres. q̄cqd̄ p̄phete. q̄cqd̄ a p̄li. q̄cqd̄ a pos-
tolorū successores locuti sūt: q̄d̄ aliud fuit
q̄ cōpositio lapidū in hac q̄ quotidie con-
struit fabrica scōp̄. In funiculo at̄ cemen-
tarij hoc agi solet: vt cognosci equalitas
vel rectitudo surgētis parietis debeat. vt
si lapsi int̄ est: foras eiecit. si exteri? pro-
mimet: interi? reuocat. Et certe quotidie
hoc agi p̄dicatio doctorū: vt vnaqueq̄
aia cui regimīs onera suscipere fortasse non
expedit: etiā si foris apparere appetat ite-
ri? reuocet. Et rursum q̄ latere vult et sui
tantūm curā gerere: si sibi ac multis esse
villis p̄t̄ etiā cū latere desiderat: exteri?
p̄ducit vt appareat. Sicq̄ fit vt sancto-
rū lapidū ordo teneat: vñ sepe et volēs ad
honorē venire repellit: et honorē fugiēs ī
sacri ordīs arce subleuat. S; qz vt p̄ iter:
p̄t̄ nostrū didicimus. hebreorū historia
nō h; cemetariorū: s; funicul? line? in ma-
nu ei?. Hocq̄ apud nos certi? habet: ex-
ponere debem?. Scim? aut̄ qd̄ funiculus
line? subtilior ē q̄ funiculi sūt aliūde. Et
quid ī funiculo lineo nisi subtiliorē p̄dica-
tionē. id est spiritalē debem? accipere. Cē-
sura etenī legis funicul? fuit: s; line? non
fuit. qz rudē populū nō subtili p̄dicatione
coercuit: in q̄ p̄ pene sniam nō p̄tā cogi-
tatiōis: s; opīs resecauit. At postq̄ p̄ se-
metipm̄ dñs etiā cogitatiōis hoīm predi-
cādo reliquit: et p̄fectū esse peccatū etiā ī
corde inouit: funiculū lineū in manu te-
nuit. At enī. Audistis qz dictū est anti-
quis. nō mechaberis. Exod. 20. Ego aut̄
dico vobis: qz q̄ viderit mulierē ad p̄cupi-
scendū eā: etiā mechab? est eā in corde suo.
Mat. 5. Funicul? ergo line? p̄dicatio
est subtilis q̄ mentē audientis ligat: ne se
vel ī misera cogitatiōe dissoluat. Et notā
dū qd̄ dicit qz ei funicul? in manu ē: id ē
p̄dicatio in opatione. Ipse enī ostēdit oē
qd̄ vovuit. sicut scriptū est. Que cepit Je-
sus facere et docere. Act. 1. Et qz ipsa que
dixit etiā scripture tradidit vt posterj mā-
daret: recte subiungit.

**¶ Et calamus mensure in ma-
nu eius.**

De sancta ecclesia p̄ p̄phetā aliū domi-
nus pollicet: dicēs. Oriet̄ in ea viros ca-
lami et iunci. Esa. 25. Qd̄ in loco alio ex-
posuisse me memini. vt p̄ calamū scripto-
res: p̄ iuncū vero debeāt auditores itellit-
gi. S; qz ad humorē aque et iunc? et cala-
mus nasci solet. ex vna eadēq̄ aqua vtra-
qz p̄ficiunt. et calam? quidē ad scribendū
assumit: cū iūco vero scribi nō p̄t. Quid
in iunco et calam? accipere debem? nisi qz
vna est doctrina veritatis que multos au-
ditores irrigat? Sed irrigati alij ad hoc
vsqz proficiūt in verbo dei: vt etiā scripto-
res sūt videlicet tanq̄ calami. Alij vero
verbū vite audiūt: bone spei et rectoz ope-
rū viriditate tenēt: sed tamē ad scribendū
p̄ficere nullaten? possunt. hi quid in aq̄
dei: nisi quidā vt ita dicā iunci sūt? Qui
quidē viri discēdo proficiunt: sed litteras
exprimere nequaq̄ possunt. Redēptor
noster qz verba que dixit etiā p̄ doctorum
studiū scribi largit? est: in manu calamus
tenuit. qui calam? mēsure dicit: qz in ip̄a
doctorū studia sub quadā occulta iudicij
dispēsatione detinent: vt et alijs legētib?
psint: et alijs legētib? p̄desse nō possint.
Et sancti apostoli cū magistrūz veritatis
sibi apertius loquentē requirerēt cur tur-
bis in parabolis loqueret: audierūt. Et
vobis datū est nosse mysteriū regni celoꝝ
illis autē nō. Math. 13. et Mar. 4. Vel
certe calam? mēsure est: qz in ip̄o sacro ei-
us eloquio qd̄ nobis cōscriptū est: occul-
tas esse dispēsationes ei? agnoscim?. Hā
p̄ incōprehēnsibile eius iudiciū et alter in-
tra mensurā electorū mittit: et alter foras
relinquit: vt nullo modo ad electorū nus-
merū p̄tinere mereat. Habet ergo funicu-
lum. habet in manu calamum mensure.
Qui enim funiculo locum meritur: alibi
funiculum trahit: aliunde retrahit. et huc
ducit quem aliunde subducit. Sic nimis
rū sic redēptor noster in collectiōe hoīm
facit: vñ alios a suis iniquitatib? educit:
alios ī sua iniquitate derelinquit. In his
enim quos colligere dignat? est: occulte
mensure funiculum trahit. et ab his q̄s re-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

In quēdos esse iudicauit: qđ aliud nisi funi-
culū retraxit: Et t boni intra mensurā
celestis fabricę teneant: t mali extra fabri-
cā. In quibus bona que estimant nō sūt:
quasi sine mēsurā remanēt. Hūc funiculū
t mēsurę calamū in manu sua redemptor
noster tenuit: cū paulū aplm per apparen-
tē virū macedonē admonere dignat⁹ est:
ita vt idē macedo vir diceret: **T**rāsies ad
iuua nos. **Act. 16.** Et n̄ volētibus aplis
ad pdicandū ire in asiā: non permisit spūs
iesu. **Quid est qđ sancti apli t ibi vocabāt
ire vbi fortasse p̄gere nō cogitabāt: t illuc
vbi desiderabāt pergere p̄hibebant: nisi
qđ occulti iudicij funicul⁹ t mēsurę cala-
mus tenet in manu: vt t alij vba vite au-
diāt: t alij audire nullaten⁹ mereant.** **Fu-
nicul⁹ ergo mēsurę est: qui alio tract⁹ est
ali iude retractus. Sancto qđ euāgelio te-
stāte didicim⁹ qđ venit qui diceret. **Ma-
gister sequar te quocūq; ieris. Math. 8.**
**Cui responsū est. Vulpes foveas habēt:
t volucres celi nidus: filius autē hoīs nō
habet vbi caput suū reclinet. Venit alter
qui diceret. **Magister: sine me primū ire
t sepelire patrē meū. Ibidē. Cui dīr: Si-
ne: mortuos sepeliāt mortuos suos: tu au-
tē me sequere: t ānūctā regnū dei. Quid
est qđ ille p̄mittit se ire t deserit: iste do-
mū vult redire: t tñ vt sequi debeat iube-
tur: Ille nō suscipit: iste nec ad hore mo-
mētū ab obseq̄o relaxat. Interno qđ occul-
toꝝ iudicio funicul⁹ t mēsurę calam⁹ du-
cit: in qđ t iste trahit t ille relinquit: vt ce-
lestis fabrica nō sine pio et iusto examine
p̄struat. Potest etiā calam⁹ mēsurę scri-
ptura sacra p̄ eo intelligi: qđ q̄squis hāc
legit: in ea semetip̄m metit vel q̄rū in sp̄i-
ritali v̄tute p̄ficit: vel q̄rū a bonis que p̄-
cepta sūt longe distūctus remāsit: q̄rū iaz
assurgat ad bona faciēda: q̄rū adhuc in
prauis actib⁹ p̄stratus iaceat. Sequit.**
[Stabat autem in porta.]
**Quisq; in porta stat: ex quadā pte int⁹
est: ex quadā vero foris. Et aliud eius fo-
ris aspiciet: aliud intus abscondit. Redē-
ptor itaq; n̄r p̄ nobis miscōr incarnat⁹:******

an hūanos oculos q̄si in porta stetit: qđ t
p̄ hūanitatē visibilis apparuit: t sese invisibilē
p̄ diuinitatē seruauit. Hinc enī iudei qui
hūc ex p̄phetarū p̄missione sustinuerant
p̄fidie sue cōfusione turbati sūt: qđ eū quē
ad ereptionē suā venire crederāt: mor-
talem videbant. Qui igit in porta stat si-
cut supius dictū est ex quadā pte foris: ex
quadā vero pte intus videt. Unde nec ip-
sa iudeozū p̄fidia sine diuine virtutis oñē-
sione est derelicta. Nā miracula ei⁹ vidē-
tes: trahēbant vt crederēt. S; rur̄s pas-
siones illi⁹ perpēdentes redignabāt deū
credere: quē carne mortale videbāt: vnde
factū est: vt de eius cognitione dubitaret
Videbāt enī esurientē. sitientē. comedē-
tē. bibentē. lassescētē. dormientē. t pup-
blic hominē esse estimabāt. Videbāt mor-
tuos suscitantē. leprosos mundantem. ce-
cos illuminantē. demonia eijcientē. t eis
se hūc ultra homines sentiebāt. S; ipsa ei-
us miracula in eozū corde cogitata: huma-
nitas p̄turbabat. In sancta ecclesia sub
spōse voce hūc apte iā videre desiderans.
ait: **En ipse stat post parietem nostrum.**
Canē. 2. Qui enī hūanos oculos hoc qđ
de mortali natura assumpsit ostendit. t in
seipso invisibilis p̄mansit: in apto se vide-
re querētibus quasi post parietē stetit. qđ
vidēdū se manifesta maiestate nō prebuit
Quasi enī post parietē stetit: qui humani-
tatis naturā quā assumpsit ostēdit. t diuini-
tatis naturā humanis oculis occultauit
En t illic subdit. **Respiciēs p̄ fenestraz:
p̄spiciēs p̄ cācellos. Ibidem. Quisquis
enī p̄ fenestras vel p̄ cācellos respicit: nec
totus latet: nec totus videt. Sic nimirū
redēptor noster ante dubitantiz oculos
factus est: qđ si miracula faciēns nil p̄mil-
set vt hō: plene eis apparuisset de⁹: t rur-
sum hūana patiens si nulla fecisset vt de⁹
purus putaret hō. Sed qđ t diuina fecit
t hūana prulit: quasi p̄ fenestras vel p̄ cā-
cellos ad homines prospexit. vt deus et
appareret miraculis: t lateret ex passi-
onibus. t homo cereretur ex passio-
bus: sed tamen esse ultra hominē ex mira**

culis agnosceret. Sed quia vir iste stare in porta videtur: querendum nobis est: vtrum facie interius stetit: Quia in re si ea que sunt premissa et subiuncta conspiciamus: citius qualiter steterit inuenimur. Prius enim dicitur: Erat quasi edificium ciuitatis vergens ad austrum: et introduxit me illuc. Et paulo post de eodem viro subdit.

Stabat autem in porta.

Stabat autem in porta.

Et locutus est ad me idem vir.] Qui enim introducto propheta in edificium stans in porta locutus est: pfecto constat: quia facie interius: et tergo exterius stetit. Sed introductus propheta cui vir stans in porta locutus est: pculdubio facie ad portam tenebat: vnde verba loquentis audiebat. Quid est ergo vir interius aspiciens: prophetam foris: Quid est quod eiusdem viri facies ad edificium: prophetam vero oculi ad portam sunt: nisi quod vniuersus patris: iccirco incarnatus est: ut nos ad spirituale edificium: id est ad sancte ecclesie fidem introduceret: Cuius oculi edificium suum semper aspiciunt: quia quantum quisque in virtutibus proficiat: indefinenter attendit. Propheta vero ad portam respicit: quia qui verba dei audit: semper oculos cordis ponere ad exitum debet: sine cessatone meditari quando a presenti vita creat: atque ad eterna gaudia pertingat. Propter hoc quippe incarnatus est deus: ut nos introduceret ad fidem: et educat ad speciem visionis sue. Unde quoque in sancto euangelio loquitur dicens: Per me si quis introierit saluabitur: et ingrediet et egrediet: et pascua inueniet. **Jobis 10.** Ingredeiet videlicet ad fidem: egrediet autem ad speciem: pascua vero inueniet in eterna satietate. Hinc etiam psalmista ait: **Domine custodiat introitum tuum et exitum tuum.** ps. 120. Custodit enim dominus vniuersum: usque anime introitum quo intrat ad fidem: exitum quoque quo exit ad speciem: ut neque intrans ecclesiam erroribus supplantet: neque ab hac temporalis ad eternam exiens: ab antiquo bove rapiat. Propter hunc vero egressum

nostrum quem quotidie debemus mente meditari: apostolus de redemptori nostro loquitur dicens: **Ut sanctificaret per suum sanguinem populum: extra portam passus est.** Heb. 8. **Exeamus ad eum extra castra: improprium eius portantes.** Ibidem. Non enim hic habemus manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus. **Vir itaque qui apparuit: in porta stetit: atque ita locutus est: quia mediator dei et hominum Christus Iesus in ipso quoque passiois sue tempe precepta vitiosis cupidibus dedit: ut hi qui in eum credunt ad portam semper respiciant: et passionem eius sollicita consideratione pensantes: a suo quoque exitu cordis oculos non auertant. Nos quoque cum iam claustra carnis despiciere: mortalitatis nostre angustias per immortalitatis desiderium transire: ad supernae lucis libertatem tendere: ad celestis patrie gaudia anhelare ceperimus: ad portam oculos tenemus: quia dum a sacramentis temporalibus transire ad eterna cupimus: quasi iam presenti vite terga dedimus: et cordis faciem in desiderio nostri exitus habemus. Scriptum quippe est. **Corpus quod corrumpit aggrauat animam: et deperimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem.** Sapient. 9. Si itaque per contemplationem iam mentem extra carnis angustias tendimus: adhuc tamen in sacramentis que cognouimus: ipsa carnali angustia intra portam tenemus. Sepe namque animus ita in diuina contemplatione suspenditur: ut iam se percipere de eterna illa libertate quam oculus non vidit: nec auris audiuit aliquid per quamdam imaginem letet. **Esai. 64. 1.** **Corinth. 11.** Sed tamen reuerberatus potest mortalisatis ad ima relabere quibusdam pene sue vinculis ligatus tenet. **Porte igitur intendit qui vere libertatis sue gaudia conspiciunt: iamque ex ire concupiscunt: sed adhuc non valent. Hinc est ergo quod hebraicus populus de egypti seruitute liberatus: cum loquente deo columnam nubis cerneret: vnusquisque in tabernaculi sui foribus stabat et orabat. **Exod. 33.** De quibus paulo superius dicitur. **Cum egredereis moyses ad tabernaculum surgebat vniuersa plebs: et stabat vnus******

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

quisq; in ostio papilionis sue. **Ibidē.** **I**bi etem stamus vbi metis oculos fugimus. **Unde** helias ait. **A**uit dñs in cui⁹ cōspectu suo. **3. Regū. 17.** **I**bi utiq; stabat vbi cœ fixerat. **Q**uid est autē populū colūmā nubis aspicere et in tabernaculi sui forib⁹ stare atq; orare: nisi q; hūana mēs cū superiora illa atq; celestia vtrūq; in enigmate cōspicit: iā claustra habitatiōis corporee p subleuatā cogitationē exit. atq; illū humiliter adorat: cui⁹ r̄si videre substantiā nō valet: iā tamē ei⁹ potentiā p illuminationē spūs mirat⁹. **E**t cū moyses tabernaculū ingrediret: eius terga popul⁹ aspiciunt: et in papilionū suozū ostijs cōsistit. **Q**uē cū sanct⁹ quisq; p̄dicator alta de deo loq̄tur: supne habitatiōis iā vtrūq; tabernaculū ingredit. **C**ui⁹ p̄dicatiōis infirmū q̄s et si virtutē plene p̄sare nō possunt: r̄si velut terga aspiciunt: qz postrema q̄ preualēt p̄ intellectū sequunt. **S**z in ipsis quoq; q̄ min⁹ cape sufficiēt: iā de suis papilionib⁹ quasi exeūt atq; i ostijs stāt: qz et habitacula carnis relinquere. et ad illa eterne vite gaudia q̄ audiūt. p̄gredi conant. **V**inc ē etiā q; helias cū vocē dñi secū loquentis audiret in spelūce sue ostiū stetit: describit⁹ et faciē velasse. **3. Regū. 29.** qz cū p̄ cōtēplationis gratiā vox supne intelligētie fit in mēte: tor⁹ hō iā intra spelūcā nō ē. qz animū carnis cura nō possidet: sed stat in ostio: qz mortalitatis angustias exire meditat. **S**z iā qui in ostio spelūce cōsistit et verba dei i aure cordis p̄cipit: necesse est vt faciē velet: qz vñ p̄ supernā gratiā ad altiora intelligēda ducimur: quāto subtilius leuamur tāto semp ad humilitatem nosmetipsos intellectu nostro p̄mere debem⁹. ne conemur pl⁹ s̄ape q̄ oportet sapere. **Ro. 12.** sed s̄ape ad sobrietatem. ne tū nimis iuisibilia discutim⁹ aberrem⁹. ne i illa natura corporea corpeī lumis aliq̄id queram⁹. **A**urē enī intēdere et faciē operire: est vocē interioris substantie audire p̄ mentē: et tamē ab omni specie corporea oculos cordis auertere. ne quid sibi in illa corpale animus fingat que vbiq; tota

et vbiq; in circūspecta est. **H**os itaq; fratres charissimi qui iā p̄ redēptoriz morē ac resurrectionē atq; ad celos ascensionē gaudia eterna didicim⁹: qui i testimonio diuinitatis eius apparuisse exteri⁹ ciues nostros angelos illi⁹ scim⁹. cōcupiscam⁹ regem. desideremus ciues quos cognouimus. atq; i hoc sancte ecclesie edificio stātes oculos in porta teneam⁹. demus terga metis huic corruptioni vite tēporalis. intēdamus cordis faciē ad celestis patrie libertatē. **S**ed ecce adhuc multa sūt que nos de cura vite corruptibilis premunt. **Q**uē ergo p̄fecte exire nō possum⁹: saltem in spelūce nostre ostio stem⁹ exituri q̄s p̄pere p̄ gratiā redēptoriz nostri. **Q**ui vtiuit et regnat cū patre in vnitare spūs sancti. per omnia secula seculozū. **A**men.

ExPLICIT OMELIA. XIII.

Incipit Omelia. XIII. que exponit capitulum. XL. ab illa parte: fili hominis vide oculis tuis: vsq; ad illam partem. Et venit ad portā que respiciebat ad vitam orientalem.

NEquidā me fortasse tacita cogitatione reprehēdāt: qui **E**zechielis p̄phete tā pfunda mysteria a magnis expositioribus intētata discutere p̄sumo: qua mēte id faciā agnoscat. **N**ō enī hoc temeritate agredior: s; hūilitate. **S**cio enī qz plerūq; multa in sacro eloquio que sol⁹ intelligere nō potuit: corā fratrib⁹ meis positi⁹ intellexi. **E**x quo intellectu et hoc quoq; intelligere studui: vt scirem ex quozū mihi merito intellectus daretur. **P**ater enī quia hoc mihi p̄ illis datur: quibus mihi p̄sentibus dat. **E**t qua re largiēte deo agitur: vt t̄sus crescat et elatio decrescat: dū propter vos discō quod inter vos doceo. **Q**uia verū fateor: plerūq; vobiscum audio quid dico. **Q**uiaquid ergo in hoc p̄

pbeta min⁹ intellexero: mee cecitatis est. si quid intelligere apte potuero: et diuino munere vestre venerationis. Sepe enim per omnipotentis domini gratiā in ei⁹ eloquio quedam intelligitur melius: cuz sermo dei secretius legitur. atq; animus culparum suaruz conscius dum recognoscit qd̄ audierit: doloris se saculo percutit: et compunctionis gladio transfigit: vt nihil ei nisi flere libeat: et fluentes flētus maculas lauare. Inter que etiā aliquando ad sublimiora contemplāda rapitur: et in eorum desiderio suauiter cruciatur. **D**olet sese hic esse anima vbi adhuc prostrata per infirmitatem iacet: atq; illic adhuc nō esse vbi illuminata fortiter vigeat: et iā mētis oculū ad mortalitatis tenebras nō reducat. **H**inc itaq; hic ardor nascitur in mente: lucus oisitur ex ardore. **E**t qz inherere celestib⁹ necdū valet: seruore suo in lachrymis fessa requiescit. **S**ed aliud est cum de vniuz profectu res agitur: aliud cum de edificatione multorum. **E**a itaq; doctrine sermone largiente deo proferenda sunt: que vitam audientium moreseq; componant. **H**unc ergo quisquid nos ad studium bone operationis edificet: in ppbe te verbis sicut cepimus exequamur.

Fili hominis vide oculis tuis et auribus tuis audi.

Ad testimonium spiritualium rerum deducto: quid est qd̄ cum dicitur vide oculis additur tuis. et cuz subditur audi auribus: adiungitur tuis? **S**ed sciendū quia oculi atq; aures corporis adsunt etiam carnalibus: eisq; sunt in vsu rerum que corporaliter videntur. **O**culi vero atq; aures cordis solūmodo spiritualium sunt. qui inuisibilia per intellectum vidēt: et lau dem sine sono audiunt. **H**as omnipotens dominus aures querebat cum diceret. **Q**ui habet aures audiendi audiat. **L**uce. 8. **Q**uis nanc; in illo populo esse tunc poterat: qui aures corporis non haberet? **S**ed cum dicitur qui habet aures audiē-

di audiāt: aperte monstratur qd̄ illas aures quereret quas omnes habere non poterant. **D**icatur ergo.

Fili hominis vide oculis tuis et auribus tuis audi.

In priorē autem locutionū nostrarū parte iam diximus: cur propheta quoties ad videnda spiritalia ducitur: filius hominis appellatur. **S**ed ne hoc mente excesserit breuiter replicabo. **Q**uia in hac appellatione memoratur semper quidē ex infirmitate: ne extollatur de contemplationis magnitudine. **E**t notandū quia diuersa sunt vt dicatur. oculis tuis vide: auribus tuis audi. et tamen filius hominis vocet. **S**ed per hec verba quid ei aliud aperte dicit: nisi spiritalia spiritaliter aspice: et tamē infirmitatis tue memorare? **H**inc est etiam qd̄ plerūq; qui plus in contemplationem rapitur: contigit vt amplius in tēratione fatigetur. **S**icut quibusdā sepe contingit re bene proficientib⁹ solet. quozū mentes dum aut cōpunctio afficit: aut contemplatio sup̄ semetipsum rapit. **S**tatim etiā tēratio sequitur ne de his ad que rapta est extollatur. **H**anc cōpunctione vel contemplatione ad deum erigitur: sed tērationis sue pondere verberatur ad semetipsam. quatinus tēratio aggrauet: ne contemplatio inestet. et item contemplatio eleuet: ne tēratio demergat. **S**i enim sic contemplatio attolleret vt tēratio funditus deesset: in superbia animus caderet. **E**t si sic tēratio premeret vt contemplatio non leuaret: plene in culpa laberetur. **S**ed mira dispensatione in quodam medio anima liberat. vt neq; in bonis superbiat: neq; in malis cadat. **U**nde et per beatum **J**ob de domino dicitur. **E**t aquas appendit mensura. **J**ob. 28. **A**quas quippe deo mensura appendere est inter prospera et aduersa. inter bona et temptatōnes. inter summa et infima animarum sensum humilitate custodire. **E**t sic etiam **H**elyas ignem de celo deposuerat: aquas celo ligas

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

nerat: et tamē pauore vnus mulieris ter-
ritus per deserta fugebat. 3. Regū. 18. et
19. et. 4. Regū. 1. Apparet fugiēti ange-
lus: cibum prebet: quia longū iter restat
p̄dicat: et tamen timorē de corde nō excu-
tit: quia in corde p̄phete mentis magna
erat custodia fortitudinis illa infirmitas
timoris. Sequitur.

Pone cor tuuz in omnia que
ego ostendā tibi: quia vt osten-
datur tibi adductus es huc. Ad
nuncia omnia que tu vides do-
mū israhel.]

Pone cor tuū. Ac si dicat: Considera:
quia vt ostendant tibi adductus es huc.
Et annūcia omnia que vides. Ad hoc ideo
es adductus huc: vt videas. Et ideo vi-
des: vt adnūcies. Quia quisquis spirita-
lia vidēdo p̄ficat: oportet vt hec loquēda
etiā alijs p̄pinet. Videt quippe vt annū-
ciat qui ideo qd̄ in se p̄fecerit: et predicā-
do de p̄fecto p̄ximi curā gerit. Unde et
alibi scriptū est. Qui audit: dicat veni.
Apocal. 22. Cui em̄ iam vox vocātis dei
efficit: in corde necesse est vt p̄ximi per
dicatōis officiū erumpat in voce. Et lecti-
co alius vocet: quia iam ip̄e vocatus est.
Unde et sp̄s quoq; in cānticis canticorū
loquit̄ dicens: Que habitas in ortis ami-
ca: ausculta: fac me audire vocē tuā. Can-
ticoz. 8. In ortis em̄ sancta ecclesia. In
ortis vnaqueq; anima habitat: que etiā
viriditate sp̄ei est et bonoz operū repleta.
Sicca quippe spes est hui⁹ seculi: qz om-
nia que hic amant: cū festinatiōe marces-
cūt. Et petrus nos ap̄lus festinare admo-
net dicēs: In hereditatē incorruptibilē:
incontaminatā: immarcessibilē. 1. Petri
1. Que ergo in ortis habitat: oportet vt
sponsū suū vocem suā audire faciat: id est
canticū bone predicatōis emittat: in qua
ille delectet̄ quē desiderat: quia amici au-
scultāt: videlicet officies electi: quia vt ad
celestē patriam reuiscāt: verba vite au-
dire desiderant. Sed iam p̄pheta ea no-

bis que v̄let aperiat. Sequit̄.

Et ecce murus forinsecus in
circuitu domus vndiq;.]

Plerūq; in sacro eloquio ex protectōis
sue minime murus dici ip̄e in carnatus
dñs solet: sicut de sc̄a ecclesia p̄ p̄phētā
dicit: Pone in ea murus et antemurale.
Esai. 26. Ip̄e em̄ nobis murus est: qui
nos vndiq; custodiendo circūdat. Antē-
murale autē muri nostre p̄phete oēs fue-
rūt: qui priusq; dñs appareret in carne ad
construendā fidē: p̄phetando missi sunt.
In sancta ergo ecclesia dñs murus nobis
et p̄phete eius antemurale sūt positi. Quā
ad nos quos ip̄e perfecte p̄grediet̄ etiā pro-
phetaz verba in fidei constructionē vene-
rūt. Unde et bene prius murus et post an-
temurale ponit: quia vocati ex gentibus
nisi prius dñm cognoscerem⁹: p̄phetaz
illi⁹ dicta minime suscepsem⁹. Et notā-
dū qd̄ iste mur⁹ spiritualis edificij esse forin-
sec⁹ dicit. Mur⁹ quippe qui ad munitio-
nē edificij cōstruit: nō interi⁹ s; exteri⁹ po-
ni solet. Quid ergo necessariū fuit vt dis-
ceret forinsec⁹: dñm nunq; poni muros in-
trinsec⁹ soleat: qz necesse ē vt exteri⁹ pos-
tus ea q̄ intus sunt: defendat. S; in hoc
verbo: quid apte nisi ipsa dñica incarna-
tio demonstrat. Mur⁹ em̄ nobis int⁹ ē de-
us: mur⁹ vero foris ē deus homo. Unde
et p̄ quendā p̄phētā dicit. Existi in saluē
populi tui: vt saluos facies christos tuos.
Abac. 3. Iste etenim mur⁹ incarnatus: vix
dñs mur⁹ nobis nō esset: si forinsec⁹ non
fuisset. Quia int⁹ nos nō p̄geret si exteri⁹
nō appareret. Sed neq; hoc negligenter
pretereundū est qd̄ idē mur⁹ positi⁹ dicit
in circuitu dom⁹ vndiq;. Dom⁹ ap̄pe dei
nō soluz angeli sancti de quib⁹ psalmista
ait: Dñe dilexi decore dom⁹ tue: et locuz
tabernaculi glorie tue. Ps. 29. Sed etiā
nos sum⁹ quoz mētes inhabitare digna-
tur. Et mur⁹ iste vndiq; in circuitu dom⁹
est: qz vnigenit⁹ patris q̄ sursum est firmi-
tas angeloz: ip̄e deorsum factus est re-
demptio hominū. Illis fortitudo ne ca-

dant: nobis adiutorii vt surgam⁹ post ca-
sum. **S**t vero p domū dei hoc loco sola re-
demptorū hominū multitudo signat: vn-
dicq; nobis pfecte custodiret omnia q̄ do-
cuit ostēdit. **S**icut scriptū est. **Q**ue cepit
Iesus facere ⁊ docere. **A**ct. 1. **Q**uia enīz
nos vocare ad celestē patriā venit: nīmīz
despicere nos bona transitoria docuit: et
mala tēporalia nō timere. **A**nde ⁊ obpro-
bria desperit. iniurias pertulit. mortē nō
timuit. crucis patibulū non reuitit. ⁊ cuz
hunc voluissent rapere ⁊ regē constituere
statim fugit. **Q**uid nobis aliud huius exem-
plis inueniens: nisi vt debeam⁹ huius mū-
di ⁊ aduersa nō metuere: ⁊ prospera vita-
re? **Q**ui plus plerūq; eius bona occupant
animū: q̄ mala perturbēt. **A**n te passionē
vero suā contumelias audiuit: nec tamen
contumelias reddidit. **T**raditorē suū diu-
ticitus pertulit: ei fecte salutāri dare oscu-
lum nō recusauit. **S**uscepit mortē ne mor-
ti timerem⁹ us. **O**stēdit resurrectionē: vt
nos resurgere posse crederem⁹. **P**ost pas-
sionē quoq; suā de his qui se crucifixerāt
ad fidei gratiā vocauit: donū pro iniqui-
tate reddidit. **Q**ui ergo nos exemplo suo
de omnibus instruit: murus nobis p cir-
cūctū ⁊ vndiq; factus est. **S**e quis.

Et in manu viri calamus
mensure sex cubitorū ⁊ palmo.

Preterita lectione iā diximus: quia per
calamū scriptura sacra signatur. **Q**ui cas-
lamus mēsure esse dicit. quia in ipsa om-
nem vite nostre actionē metimur. vt scili-
cet videam⁹ vel q̄rum proficim⁹: vel q̄-
tum longe a profectu discamus. **N**am ses-
pe aliquid agētes: iam cuiusdā meriti es-
se nos credim⁹ us: sed cum ad verba dei re-
currim⁹: precepta sublimia audim⁹: ibi
cognoscimus q̄rum a perfectione minus
habeamus. **C**alamus ergo mensure ē: q̄a
per manus scribentū vita mensuratur au-
ditorum. **Q**ui calamus in manu viri ⁊ es-
se dicitur: siue quia sacrū eloquium in po-
testate est mediatoris dei ⁊ hominum ho-

minis christi **I**esu: seu certe quia hoc q̄d
scribi voluit operando cōpleuit. **I**dē ve-
ro calamus sex cubitorū ⁊ palmo esse de-
scribitur. **Q**ue etenim vite sunt in quibus
nos omnipotēs deus per sa: rū eloquium
erudit. **A**ctiua videlicet ⁊ contēplatiua.
Et per sex cubitos quid aliud q̄ actiua vi-
ta exprimitur? **Q**uia sexto die perfecit de-
us omnia opera sua. **P**almus vero q̄ su-
per sex cubitos esse dicit iam de septimo
est: sed tamē cubitus nō est. **A**ctiua ergo
vita signatur p sex cubitos. **C**ontēplatiua p
palmū. **Q**uia illā opere perficim⁹ de ista
vero etiā cū cor tendimus vir parū aliqd
attingere valemus. **A**ctiua enī vita ē pa-
nem esurienti tribuere. verbo sapientiē ne-
scientē docere. errantē corrigere. ad hu-
militatis viā superbientē proximū reuoca-
re. infirmitatis curā gerere. **Q**ue singulis
quibusq; expedit dispensare: ⁊ cōmissis
nobis qualiter subsistere valeant provide-
re. **C**ontēplatiua vero vita est charitatē
quidem dei ⁊ proximī tota mente retine-
re: sed ab exteriori actione quiescere. **B**o-
li desiderio conditoris inherere. vt nil iaz
agere debeat. sed calcatis curis omnibus
ad videndā faciem sui creatoris anim⁹ in
ardescat. **N**ā vt iam nouerit carnis corru-
ptibilis pondus cū merore portare: totis-
q; desiderijs appetere illis hymnidicis
angelorū choris interesse. admī sceri cele-
stibus ciuibus. de eterna in cōspectu dei
in corruptione gaudere. **I**n palmo itaq;
manus ⁊ digiti tendunt. **S**ed parū quid
de mensura cubiti per palmū contingitur
quia quantolibet amore animus ardeat:
quātalibet virtute se in domino ⁊ cogita-
tione tetēderit: nō iam q̄d amat perfecte
videt: sed adhuc inchoat videre q̄d amet.
Quia sicut fortissimus predicator dicit.
Videmus nūc per speculuz in enigmate:
tunc autēz facie ad faciem. 1. **C**or. 13. **E**t
nunc cognosco ex parte: tunc autēz cogno-
scam sicut ⁊ cognitus sum. **D**e septimo er-
go cubito palmū tangimus: qui in hac vi-
ta positi contēplationis intime sola inrita
de gustamus. **A**ctiua autē vita quia pers-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

recte teneri potest. et sexto die homo est conditus qui bona debet operari: sex cubitos calamus habet. Bene has utraque vitas due ille mulieres signauerunt: martha videlicet et Maria. quarum una satagebat circa frequens ministerium. alia vero sedebat ad pedes eius: et audiebat verba de ore eius. **Luce. 10.** **Cum** contra sororem martha quereretur quod se adiuuare negligeret: respondit dominus dicens. **Martha** occuparis et satagis multa. Porro unus est necessarius. **Maria** autem optimam partem elegit: que non auferetur ab ea. **Ecce** pars **Marthe** non reprehenditur: sed marie laudatur. **Hec** enim bona partem elegisse **Maria** dicit: sed optimam. ut etiam pars **marthe** indicaretur bona. **Quare** autem pars **Marie** sit optima subinfert cum dicitur. **Que** non auferetur ab ea. **Actiua** etenim vita cum corpore deficit. **Quis** enim in eterna patria pamen esurienti porriget: ubi nemo esurit: potum tribuat sitienti ubi nemo sitit. **Quis** mortuum sepeliat ubi nemo moritur? **Cum** presentis ergo seculo vita auferat actiua. **Contemplatiua** autem hic incipit ut in celesti patria perficiatur. **Quia** amoris ignis qui hic ardere inchoat: cum ipsum quem amat uiderit in amore ipsum: amplius ignescit. **Contemplatiua** ergo vita minime auferat. quia subtracta presentis seculi luce perficitur. **Has** utraque (sicut et ante nos dictum est) due beati iacob mulieres signauerunt. **ha** videlicet et **rachel**. **Gen. 29.** **Ha** quippe interpretatur laboriosa. **rachel** uero ouis uisum principium. **Actiua** autem vita laboriosa est. quod desudat in opere. **Contemplatiua** uero simplex ad solum uidentium principium ambulat. uidelicet ipsum qui ait. **Ego** sum principium: propter quod et loquor uobis. **Job. 8.** **Beatus** autem iacob **rachel** quidem concupierat: sed in nocte accipit **liam**. **Et** uidelicet omnis qui ad deum conuertitur. **contemplatiua** uero uita desiderat: quietem eterne patrie appetit. sed prius necesse est: ut in nocte uite presentis operetur bona que poterit. desudet in labore: id est **liam** accipiat: ut post ad uidentium principium in **rachel** amplexibus re-

quiescat. **Erat** autem **rachel** uidentium et sterilis. **Ha** autem **lippa**: sed fecunda. **Rachel** pulchra et infecunda. **Quia** contemplatiua uita speciosa est in animo. sed dum quietescere in silentio appetit filios non generat ex predicatione. **Uidet** et non parit: quia quietis sue studio minus se in aliorum collectione succendit. **Et** quantum introsum conspicit: aperire alijs predicando non sufficit. **Ha** uero **lippa** et fecunda est. quia actiua uita dum occupat in opere minus uidet. sed dum modo per uerbum: modo per exemplum ad imitandum suam proximos accendit: multos in bono opere filios generat. **Et** si in contemplatione mentem tendere non ualeat: ex eo tamen quod agit exterius gignere sequaces ualeat. **Recte** ergo in mensura calami prius sex cubiti et postmodum palmus dicitur. quia ante actiua agitur: ut ad contemplatiua postmodum ueniat. **Sed** sciendum est quia sicut bonus ordo uiuendi est ut ab actiua in contemplatiua tendatur: ita plerumque uulter a contemplatiua animus ad actiua reflectitur. ut per hoc quod contemplatiua mentem accenderit: perfectius actiua teneatur. **Debet** ergo nos et actiua ad contemplatiua transmittere: et aliquando tamen ex eo quod introsum mente conspeximus: ad actiua melius contemplatiua reuocare. **Unde** et idem **Jacob** post **Rachelis** amplexum ad **liam** rediit: quia et post uisum principium laboriosa uita boni operis non est funditus desideranda. **Est** autem in contemplatiua uita magna mentis contentio: cum sese ad celestia erigit. cum in rebus spiritualibus animu tendit. cum transgredi nititur omne quod corporealiter uidet. cum sese angustat ut dilatet. **Et** aliquando quidem vincit: et reluctantes tenebras sue cecitatis expurat. unde in circuitu scripto lumine quiddam furtim et tenuiter attingat. **Sed** tamen semetipsam protinus uerberata reuertit. atque ab ea luce ad quam respirando transit: ad sue cecitatis tenebras suspirando atque lamentando rediit. **Ad** bene sacra historia designat: que beatum **Jacob** cum angelo luctatum narrat. **Cum** enim ad parentes proprios rediret

In via angelum inuenit cum quo in lucta magnū certamen habuit. **Secū. 32.** **I**s enī qui certat in luctamine aliquādo superio rem se: aliquādo vero eū cū quo contēderit inferiorē inuenit. **D**esignat autē angelus dñi et iacob qui cum angelo contēdit vniuersiusq; pfecti viri animā: et in ptem platiōe eā positā exprimit. **Q**ue videlicet cū contēplari deū nitit: velut in quodam certamine posita modo quasi exapat. qz ī telligēdo et sentiēdo de incircūscripto lumine aliquid degustat. mō succēdit: qz et degustādo iterū desicit. **Q**uasi ergo vincitur angel: quādo intellectu intimo aprehēdit deus. **S**; notandū qz idē vict' angelus neruū femoris iacob tenuit. eūq; marcescere statim fecit. atq; ab eo **J**acob tēpore vno claudicauit pede. qz scz omni potēs de' cū iam p desiderū et intellectū cognoscit: omnē in nobis voluptatē carnis arefacit. **E**t qui pzi' quasi duob' pedibus innitēs. et deū videbamur querere: et seculi tenere. post agnitiōē suauitatis dei vni' in nobis pes sanus remanet: atq; alius claudicat. qz necesse est vt debilitato amore seculi: conalescat ad amorē dei. **S** ergo tenem' angelū vno claudicam' pede. qz dñi crescit nobis fortitudo amoris intimi: infirmat' pculdubio fortitudo carnis. **O**mīs quippe qui vno pede claudicat: soli illi pedi inmititur quē sanus habet. **Q**uia et cui desiderū terrenū taz arefactū fuerit: in solo pede amoris dei tota virtute se sustinet. **E**t in ipso stat. quia pedem amoris seculi quē ponere in terza cōsueuerat: iā a terza suspensum portat. **E**t nos ergo si ad parentes pprios: id est ad spiritales patres redimus: teneamus in via angelū: vt suauitate intima apprehendamus deū. **C**ontēplatiue etenim vite amabilis valde dulcedo est: que super semet ipsam animā rapit. celestia aperit. terrena autē debere esse contēptū ostēdit. spiritalia mētis oculis patefacit. corporalia abscondit. **U**n bene ecclesia in cānticis cānticoū dicit. **E**go dormio: et cor meū vigilat. **Cānt. 2.** **V**igilanti etenim corde dor

mit. quia per hoc qz interius contēplādo proficit: ab inquieto foris opere quiescit. **S**ed inter hec sciendū est. quia **H**dius in hac mortali carne viuatur: nullus ita in virtute contēplationis proficit: vt in ipso in circūscripto luminis radio mentis oculos infigat. **N**eq; enī omnipotēs deus iā in sua claritate conspicit sed quiddam sub illa speculatur anima vnde refota proficit: at: et post ad visionis eius gloriā pertinat. **S**ic nāq; **E**saie cum se domnū vidisse faretur: vices. **A**nno quo mortuus est **R**ex **O**zias: vidit domnū sedentē super solium excelsum et eleuatū. **E**saie. 6. **P**roptinus adiūxit. **E**t ea que sub eo erāt implebant templū. **U**n ozias rex super sumptor mort: dñs videtur. quia cū mundi huius elatio a desiderio mētis occidit: tūc ipsa mens dei gloriā contēplatur. **E**t notandum qz dominus super solium excelsum et eleuatū sedit. **Q**uid nāq; est ei' solius: nisi creatura angelica vel humana cui per intellectum quem dedit presidet. **Q**uod videlicet solium excelsum et eleuatū dicitur. quia et natura humana ad celestem gloriā eleuata proficit: et creatura angelica dñi multis spiritibus cadentibus iam solidata est in celo ne cadat. inde et eleuata est. vnde et confirmata. **T**emplum vero eius hoc est qd solium. quia eternus rex ibi habitat vbi sedet. **H**os ergo templum illius sumus: in quorum mētibus habitare dignatur. **S**ed ea que sub eo erant implebant templū. quia qz quid de illo modo conspicitur adhuc non est ipse: sed sub ipso est. **S**ic iacob angelum vidit: et vidisse deū faretur. quia cum ministeria eius conspicimus: iam multus est quod super nosmetipos leuamur. **H**otandū vero qz dicit: implebāt templum. quoniam et si angel' apparet: infirmē tamē mētis desiderio satisfacit. vt si adhuc magis non potest: iā tamen minus qd videt admiretur. **E**a ergo que sub eo sunt implent templū. quia sicut dicitur est: et cum mens in contēplatiōe pferit non iam quod ipse: sed id qd sub ipso est contēplā

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

tur. In qua videlicet contemplatio iam quietis interne gustus contingit. Cuius quia quedam quasi pars est: et perfecta esse non potest: recte in apocalypsi scriptum est. Factum est silentium in celo quasi media hora. Apocal. 8. Celum quippe est anima iustificat per prophetam dominum dicit: Celum mihi sedes est. Et cellenarrant gloriam dei. ps. 102. et. 10 et. ps. 18. Cum ergo quies contemplatione latere vi te agit in mente: silentium fit in celo: quod terrenorum actuum strepitus quiescit a cogitatione: ut ad secretum intimam aurem animam apponatur. Sed quod hec quies mentis esse in hac vita perfecta non potest: nequaquam hora integra factum in celo silentium dicit: sed quasi media hora. Ut neque ipsa media hora plenententiat: cum premitit quasi: quia moritur se animus subleuare ceperit: et quietis in tunc lumine perfundi: redeunte citius cogitationum strepitu de semetipso confundit: et confusus cecitat. Vita igitur contemplatiua que illic hora quasi media dicit: apud ezechielem prophetam non cubitus sed palmus appellatur. Ecce fratres carissimi dum vniuscuiusque vite causas exprime cupimus paulolarius per excessum locuti sumus. Sed bonis mentibus quibus utraq; eadem vita est agendum amabilis: esse non debet ad audiendum grauis. Sequitur.

Et mensus est latitudinem edificij calamo vno: altitudines quoque calamo vno.]

Omnipotens deus qui nec in magnis redit: nec in minimis angustatur: sic de tota simul ecclesia loquitur: ac si de vna anima loquatur. Et quod sepe ab eo de vna anima dicitur: nil obstat si de tota simul ecclesia intelligatur. Latitudo itaque edificij ad charitatem pertinet: de qua psalmista dicit: Latum mandatum tuum nimis. ps. 118. Nil enim latius quam omnes in sinu amoris recipere: et nullas odij angustias sustinere. Sic quippe lata est charitas: ut in amplitudine dilectionis sue capere etiam inimicos possit. Unde et precipit: Diligite inimicos vestros: bene facite his qui oderunt vos. Mat. 5. Con

siderandum quoque nobis est: quia latitudo in equitate: altitudo vero in sublimitate tendit. Latitudo ergo pertinet ad charitatem primi: altitudo ad intelligentiam contemplationis. Sed latitudo et altitudo edificij vno calamo mensuratur: quod videlicet vnaqueque anima quantum lata fuerit in amore proximi: tantum et alta erit in cognitione dei. Dum enim se per amorem iuxta dilatat: per cognitionem superius exaltrat. Et tantum super se metipsum excelsa fit: quantum se iuxta se in proximi amore tendit. Et quia edificij quod inhabitat deus et angelica simul et humana natura perficitur: per hoc quod angelica creatura sursum est et humana adhuc deorsum: potest per latitudinem atque altitudinem edificij utraque hec creatura signari. Quia ista ad huc in imis degit: illud vero in sublimibus permanet. Sed vno calamo mensuratur utraque: quod humilitas hominum quoque ad equitatem perducit angelorum. Unde scriptum est. Neque nubet neque nuben: sed erunt sicut angeli dei in celo. Mat. 22. Mar. 12. Luce. 20. Et vni per iohannem dicit: Mensura hominis que est angeli. Apoc. 21. Quod usque ad illam altitudinem glorie homo perducitur: in qua solidatos se angeli letant. Latitudo ergo edificij rata est quanta et altitudo: quod electi quique qui modo in imis laborant quique illis beatissimis spiritibus non erunt inaequales. Sed nos inter hec redeamus ad mentem: ac totis mediis cordis deum diligamus et proximum. Dilatemur in affectu charitatis: ut exaltemur in gloria celestium dinis. Compatiamur per amorem primo: ut consuegamur per cognitionem deo. Conde scendamur fratribus in terra: ut coequemur angelis in celo. Quia vir qui sua imagine redemptorem signat: mensus est latitudinem edificij calamo vno: altitudines quoque calamo vno. Nunc igitur mentem morere: pensat opera: cogitationes considerat: ut sine fine postmodum retributione reddat. Iesus christus vnigenitus patris. Qui cum eo viuunt et regnant in unitate sancti spiritus per omnia secula seculorum. Amen.

Explicit Omelia. XIII.

Incipit Omelia. XV. que ex
ponit litteram in capitulo. XL.
ab illa parte. Et venit ad portā
que respiciebat ad viam orien-
talem: vsq; ad illam partē in eo-
dem capi. Et mensus est vesti-
bulū porte octo cubitoꝝ.

Uir cuius calamus mesure in
manu eius describit: venit ad
portā que respiciebat ad viam
orientalē. Quis vero ali⁹ por-
te huius appellatiōe signat: nisi ipse dñs
ac redemptor noster: qui nobis ianua fa-
ctus est regni celestis: Sicut ipse ait: **Ne-
mo** venit ad patrē: nisi per me. Sed cum
eundē virū lineis indutū figurā domini
tenere dixerim: querendū nobis est qua-
ratiōe conueniat: vt idē dñs ⁊ per virum
designari valeat ⁊ per portā: dum vir ve-
niat ad portā: Nunquid nā ipse venit ad
semetipm? An ita est: quia ⁊ in euāgelio
ipse testat dicens: Qui nō intrat per osti-
um in ouile ouiu: sed ascendit aliūde: ille
fur est ⁊ latro: **Joh. 10.** Qui autē intrat
per ostiū pastor est ouiu. Et paulo post di-
cit: **Ego** sum ostiū. Atq; iterū subiūgit.
Ego sum pastor bonus. Si ergo pastor in-
trat per ostiū: ipse est ostiū: ipse pastor: ipse
pauidubio intrat per semetipm. Ecce dñs
ezechielis sensum enodare cupimus: de
euāgelio etiā questionē ligamus. Que-
rendū nobis itaq; est qualiter ⁊ ipse in-
tret ⁊ per semetipm iniret. Dñs em̄ ac redem-
ptor noster cū sancta ecclesia quā redemit
em̄ carnē vna substātia est: paulo attestā-
te qui ait: **Ad** implebo ea que desunt pas-
sionū xp̄i in carne mea: p corpore eius qd
est ecclesia. **Colof. 1. Ephef. 1.** Qui⁹ ca-
piti⁹ corpus ecclesia est: ⁊ hui⁹ corporis
caput xp̄s. De quo suo capite exultat cor-
pus: id est sancta ecclesia: cū per psalmi-
stā dicit: **Hunc** autē exaltauit caput meū
super inimicos meos. **ps. 26.** Quia em̄
quādoq; ipsa etiā exaltanda est: iam nūc
caput inū sup inimicos suos exaltatū gau-

det in cellis. Cum ergo electi quicq; ad via-
tam perueniūt: quia mēbra eius per eū in-
trāt ad eum: ipse per se intrat ad se. Ipse
em̄ in suis mēbris est qui intrat: ipse cas-
put ad quod intrantia mēbra perueniūt.
Quod ezechiel ppheta multipliciter in-
sinuat: qui virū venisse dicit portā: ⁊ que
eadē porta sit ostendit dicēs:

Uque respiciebat ad vias ori-
entalem.]

Ipsa etenim nobis est via: qui dixit: **Ego**
sum via veritas ⁊ vita. **Joh. 18.** Ipse etia-
m orientalis via de quo scriptū est. **Ecce**
vir oriens nomen eius. **Zacha. 6.** Porta
ergo viā orientalē respicit: quia illū signat
qui nobis iter ad ortū fecit luminis. **Po-**
test etiā porte nomie vniūquisq; predica-
tor intelligi: quia q̄squis nobis ianuā re-
gni celestis ore suo aperit porta est. **Unde**
⁊ duodecim porte vel in iohānis apo-
calypsi: vel in extrema huius prophete vi-
sione describunt. **Apocal. 21.** Potest eti-
am porte nomie scripture sacre sciētia nō
incōuenienter intelligi. **Que** duz nobis
intellectū aperit: celestis regni ianuā pan-
dit. **Possumus** porte noie ⁊ fidē accipe-
re: quā primā contingimus: vt ad virtū-
tum edificia intremus. **Unde** hic aperte
subiungitur.

Ut ascendit per gradus eius.

Quid em̄ gradus sunt hui⁹ porte: nisi
merita virtutū? Siue enī in cognitionē
mediatores dei et hominū hoīs iesu xp̄i:
seu in sciētia diuini eloquiū seu in ipā fide
quā de illo accipimus: quibusdā gr-
dib⁹ ad altiora incremēta peruenim⁹. **Nemo**
em̄ repente fit summ⁹: sed in bona cōuer-
satiōe a minis quisq; inchoat: vt ad ma-
gna perueniat. **De** his gradibus per psal-
mistā dicit: **Deus** in gradibus eius dno
sc̄if dum suscipiet eā. **ps. 47.** Dum em̄
sanctā ecclesiā dom̄n⁹ suscipit: in grad-
b⁹ eius dno sc̄if: quia eius gloria per il-
lius incrementa declarat. **Quantū** enim
sancta ecclesia ascēdendo profecerit: tati-
tū deus hominibus ex eius virtutibus sus-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechiellem

notescit. De his quoque gradibus beatus
Iob loquitur dicens: Per singulos gra-
dus meos pronuntiabo illum. **Iob. 31.**
Omnipotentem quippe dominum per sin-
gulos gradus suos pronuntiat: qui per in-
cremента virtutū que cepit ei semper lau-
dē sue pietatis reddit. **Si** quidā gradus
in cordis ascensioe nō essent: psalmista nō
diceret: **Ambulabit de virtute in virtute**
ps. 63. **Nec mirū** fide virtute in virtute
gradus sū: quādo **unaqueque** virtus qua-
si quibusdā gradibus agit: et sic per incre-
mēta meritoꝝ ad summa perducit. **Alia**
nāq; sunt virtutis exordia: aliud pfectū
aliud perfecti. **Si** em̄ et ip̄a fides ad perfe-
ctionē suam nō quibusdā gradibus duce-
ret: sancti apl̄i minime dixissent. **Adau-
ge nobis fidē. Luce. 17.** **Et quidā** venit
ad iesum qui curari voluit filiū suū: sed re-
quisitus an crederet: respōdit: **Credo do-
mine: ad inua incredulitatē meā. Mat̄. 9.**
Pensate ergo quod dicit: **Si** credebat
cur incredulitatē dicebat: **Si** vero incre-
dulitatē habere se nouerat: quomō crede-
bat? **Sed** quia per occultam inspiratio-
nem gratie, meritoꝝ suozum gradibus fi-
des creuit: vno eodemq; tempore is qui
necdū perfecte crediderat simul et cre-
debat: et incredulus erat. **Dos** nimirum
gradus dñs sub messis noīe describit di-
cens: **Sic** est regnū dei: quēadmodū si ia-
ciet homo semē in terra et dormiat: et exur-
gat nocte ac die: et semen germinet et cre-
scat dū nescit ille. **Mar. 4.** **Altro** em̄ ter-
ra fructificat primū herbā: deinde spicā:
deinde plēnū frumentū in spica. **Et** cū ex-
se pduxerit fructus statim mittit falcē: quo-
niā adest tempus messis. **Semē** homo ia-
ctat in terra cū cordi suo honā intentionē
inserit. **Et postq̄** semē iactauerit: dormit
quia iā in spe boni operis quiescit. **Nocte**
vero exurgit ac die: quia in aduersa et p-
spera pfcit. **Et** semen germinat et crescit
dū nescit ille: qz dū adhuc metiri incēmē-
ta sua nō valet semel cōcepta virtus ad
perfectū ducit. **Et** vltro terra fructificat:
qz p̄ueniēte se gratia: mens hoīs spon-

tanea ad pfectū boni opis assurgit. **Sed**
hec eadē terra primū herbā: deinde spicā
deinde plēnū frumentū producit in spica.
Herbā quippe pducere est inchoationis
bone adhuc teneritudinē habere. **Ad** spi-
cā vero herba peruenit: cū se virtus anto-
cōcepta ad pfectū boni opis pertrahit.
Plēnū vero frumentū in spica fructificat
qū iam intantū virtus pfcit vt esse robus-
sti et perfecti opis possit. **Sed** cū ex se per-
dixerit fructū: statim mittit falcē: qm̄ ad
est t̄pus messis. **Om̄ps** em̄ deus pducto
fructu falcē mittit: et messem suā defecare:
qz cū vnūquēq; ad opa perfecte perdure-
rit: eius t̄palē vitā per emissā suā incli-
dit: vt granū suū ad celestia boīea perdu-
cat. **Cū** igit̄ desideria bona cōcipimus: se-
men in terrā mittimus. **Cū** vero opari re-
cā incipim̄: herba sumus. **Cūq;** in eius
dē operatiōis perfectiōe solidamur: iam
plēnū frumentū in spica pferimus. **Her-
ba** etem̄ petrus fuerat: qui passiois t̄pe
per amorē dñi sequēs hunc p̄sterni an an-
cille vocē timebat. **Iuc. 22. Mat̄. 26.**
Mar. 14. Iob. 18. **Erat** em̄ iā viriditas
in mēte: qz credebat oīm redemptioē: sed
valde adhuc flexibilis pede calcabatur
moris. **Iam** in spicā surrexerat: qm̄ em̄
moriturū p̄sterni timebat: nūciantē ange-
lo in galilea viuente videbat. **Sed** ad ple-
nū granū in spica peruenerat: qm̄ veniēte
desup spū: et suā mentē in illius amore ro-
borate ita solidat̄ est: vt vires perseque-
ntiū cesus despiceret: et redemptioē suā li-
bere inter flagella p̄dicaret. **Nullū** itaq; qd
ad bonū ppositū adhuc in mētis teneritu-
dine esse conspicit despiciat: qz frumentū
dei in herba incipit vt granū fiat. **Vir** ergo
vestitus lineis venit ad portā: qz dñs
ac redemptor noster mēbris suis iniranti-
bus perducit ad se. **Et** ascēdit per gradū
eius: qz nobis pfcitibus: eo nobis am-
plius exaltat quāto altius: in cōp̄tibus
libilis esse cognoscit. **In** virtute quippe
nostrarū mentū gradibus ipse ascendere
dicit: quia tanto ip̄e sublimior nobis ostē-
dit: quantū noster animus a rebus infa-

nis separaf. Sequitur.

[Et mensus est limen porte calamo vno latitudinē.]

Cur postq̄ dictū est limen porte: statim subiungit: limē vñū: Nisi quia aperte inuit q̄ adhuc inferius limen aliud dicat̄ porta autē a limine surgit vt porta sit. Si igit̄ porta dñs: quis hui⁹ porte limen est nisi illi antiqui patres ex quoz̄ progenie dñs incarnari dignat⁹ est: Sicut per paulū dicit̄: Quoz̄ patres ex qb⁹ xps̄ fm̄ carnis: qui est super oīa deus bñdicit⁹ in secula. Ro. 9. Notandū nobis est in hac pauli sententiā q̄ dixit ceteri hoīm sunt vocati sicut moysi dicit̄: Pōnā te in deū pharaoni. Erod. 7. Et per psalmistā dicit̄: Ego dixi dñs estis. ps. 81. Et rursum. De⁹ stetit in synagoga deoz̄. Sed aliud est nūc patiue: aliud naturaliter dici deum. Et si moyses in deū pharaoni est posit⁹: sed deus intra oīa non deus super oīa dicit̄: Qui vero est in vtero virginis incarnat⁹: deus super oīa vocat̄. Itaq̄ limen porte antiq̄ patres ex qb⁹ ille natus est: q̄ nobis adiūt regni celestis aperuit. Limen autē porte vno calamo mensurat̄: qz ipsi antiqui patres potuerūt redemptorē nostrū et prophētā et bene viuēdo p̄dicare: tanq̄ sex cubita in perfectiōe operis: et palmū in eboatiōis per cōtemplationē habuerūt. Quia em̄ eoz̄ vitā in vnitatē fidei: et perfecta opatio: et inchoata p̄templatio sub limē reddidit: in vno calamo mensura līminis fuit. Sequitur.

[Et thalamū vno calamo in longo: et vno calamo in latū.]

Considerem⁹ quid agi in thalamo soleat atq̄ exinde hoc qd̄ in sancta ecclesia agi colligamus. In thalamo quippe sp̄s et sponsa federant: sibiq̄ in amore iunguntur. Qui ergo sunt in sancta ecclesia thalami: nisi eoz̄ corda in qb⁹ ante per amorē sponse inuisibili iungunt̄: vt eius desiderio mens ardeat: nulla iam que in mūdo sunt cōcupiscat: presentis vite longitudinē penā deputet: exte festinet: et amoris

amplexu in celestis sp̄s visione requiescere. Mens itaq̄ que iam talis est nullā p̄sentis seculi cōsolationē recipit: sed ad illā quā diligit medullit⁹ suspirat: feruet anhelat: anxiat̄. Nullis ei fit ip̄a salus sui corporis: qz trāsfixa est vulnere amoris. Unde in cāticis dicit̄: Vulnerata charitate ego sum. Canti. 2. Mala autē salus est cordis que dolorē hui⁹ vulneris nescit. Cūvero anhelare tā in celesti desiderio et sentire vulnus amoris cepit: fit anima salubrior ex vulnere que prius egrotabat ex salute. Mente autē sponsum suū fortiter amatī de amore vite p̄sentis vna solet esse cōsolatio: si per hoc qd̄ ipsa ab eius visione differit: alioz̄ anime eius verbo p̄ficiat̄: et ad celestē sponsum amoris facibus inardeat. Meret: quia differre se cōspicit: triste est ei osse quod aspicit: quia illi adhuc nō videt quem videre cōcupiscit. Sed est vt dixi nō parua cōsolatio si feruens anīa differit: et per eā multe colligitur: vt tarde cum multis videat: quē sola videre citius volebat. Unde rursus in cātico sp̄sa dicit̄: Fulcite me floribus: stipitate malis: quia amore languet. Canti. 2. Quid nāq̄ sunt flores: nisi anime bonū tam opus inchoantes et desiderii celeste redolentes? Quid mala de floribus: nisi perfecte iam bonoz̄ mentes que ad fructum perueniūt boni operis de initio sancte p̄positis? Que ergo amore languet fulciri querit floribus: si ip̄a malis: quia si illū quē desiderat videre adhuc nō permittit: magna est ei cōsolatio si alioz̄ profectibus letetur. Anima ergo sancta amore languida florib⁹ malisq̄ fulciat̄: vt requiescat in bono opere proximi: que adhuc cōtemplari nō valet vultum dei. Pensemus ergo qualis thalamus pauli mens fuerat: qui dicebat: Mibi vivere christus est: et mori lucrum. Philipē. 1. Omnipotentī deo inquantū se amore coniunxerat: qui sibi vitam xpm̄ tantūmodo et mori lucrum esse deputabat. Ibidem. Hinc est q̄ iterū dicit̄: desiderii habens dissolui: et cū xpo esse multo magis velle

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

us. Sed ecce qui dissoluti desideras: quo amore languetas videm⁹. Quia interim differre te cōspicis: fulciri queso floribus nō requiris. **Q**ueris plane. nā sequitur. **P**ermanere autē in carne necessariū propter vos. **E**t proficere tibus discipulis dicit. **Q**ue est enī nostra spes: aut gaudium aut corona glorie? **N**ōne vos ante domum nostrū iesum christū. **H**inc est q̄ idē thalamus vno calagio in longo: et vno calamo in lato dicit mēsur. **L**ongitudo q̄p ne ad longanimitatē expectationis pertinet. et latitudo ad amplitudinē charitatis. **T**antū ergo vnusquisq̄ thalamus habet in longitudinē: q̄tum et in latitudinē: habere potuerit. qz mēs celestī desiderio succensa: q̄tum amorē habuerit ad colligendum proximū: tantū et longanimitatē exhibet ad expectandū deū. et patienter portat moras longitudinis. qz se in profectu primi dilatat amplitudo charitatis. **P**otest etiā ipsa longitudo longanimitatē patientie que exhibetur proximo designare. **E**t qz latitudo charitatē signat: que sinuz mentis aperit: et amicos in amorē recipit tanta est longitudo thalami: quāta latitudo qz q̄tum lata mens fuerit per amores tantū erit et patiens per longanimitates. **H**ā tantū quisq̄ portat proximū: quantum amat. **S**i enī amas portas. si desistis amare: desistis tolerare. **Q**uē enim minus diligimus: minus etiaz toleramus. quia irruente fastidio: citius facta proximi adducuntur in grauedine pōd: ris: que nobis non leuiat penna charitatis. **S**equitur.

Et inter thalamos quinqz cubitos.

Tantū supra thalamū dixerat et postmodum quinqz cubitos esse inter thalamos narrat. **E**a videlicet ratioe quia mlti thalami vnū faciūt: sicut et multe ecclesie vna ecclesia vocatur. **U**nde et in tobānis Apocalipsi septē ecclesijs scribit. p̄ quas vna catholica designat. **A**poca. i. **N**ī itaqz q̄ in sancta ecclesia sicut dixim⁹ seruētī amore deū videre sitiunt. eiqz iam pe. deside-

rium cōiungunt thalami vocant. **S**ed et mea sunt in ea quidā qui penetrare subtilia nō valentes. et quinqz adhuc corpis sensibus depressi. tāto min⁹ amat eū qui fecit omnia: quāto ampli⁹ in his que facta sunt illigant. **E**t iam quidē exercere se in timore dñi et amore. pximi tēdere studēt. bona opera corporaliter agere. elemosynis peccata redimere. **S**z qz vi amoris intimi ardere ad celeste desiderū nesciūt: quasi ad huc deuincit corporeis sensib⁹ tenentur. **I**sti itaqz thalami nō sunt: sed tamē inter thalamos continent. qz per eorū vncas qui visionē dei pfecte diligūt: et ipsi ad pfectū mētis diligunt. **I**nter thalamos ergo quinqz sunt cubiti. qz hi qui ab exterioribus quinqz sensib⁹ adhuc ad intellectū mysticū nō assurgūt: vū inter eos sunt qui spiritu amoris seruēt: velut manētes inter thalamos in fidei cōstructione proficiunt. et a mēsurā celestis edificij distincti nō sunt. **H**ā paulisper se ab appetitu corporaliū sensuū subtrahūt. et dilatato mentis spacio imitates charitatē quā conspiciunt: hinc inde ad thalamos extendunt. **Q**uō ergo nō per sex cubitos: sed p̄ quinqz descripti sunt: ipsa adhuc eorū imperfectio designat. sed tamē p̄ bonū desiderū in mēsurā spiritalis edificij esse memoratur. qz ex voce ecclesie per psalmistā dicit. **I**mperfectū meū viderūt oculi tui et in libro tuo oēs scribent. **P**s. 138. **Q**ui iteruz p̄ psalmistā dicit. **V**idit omēs timētes te dñs: pusillos cū maioribus. **N**ī itaqz et imperfecti sunt et pusilli. **P**s. 113. **I**nquātuz tamē cognoscere preualēt: et deū et proximum diligūt: atqz ideo bona que pnt non negligūt opari. **Q**ui et si necdū ad spiritalia dona p̄ficiūt: vt vel ad p̄fectā opationē: vel ad succēsam p̄replationē aiam exarant. tamē ab amore dei et pximi inquitū capere preualēt non recedūt. **U**nde fit vt ipsi quocqz et si minoz loco: in sancta tabernaculo edificacione sint: positi. **Q**uia et si ad doctrinā. si ad prophetiā. si ad miraculorū gratiam. si ad contemptū mundi plenus exequēdū: ortasse minozes sunt: tamē

In timoris et amoris fundamento sunt in quo solidantur. Quia si ligna celestis desiderij non ardent in ipsis exterioribus que exercere sufficiunt vapore charitatis astantur. et inter proximorum precellentium edificia continentur. Unde et recte sponsa in canticis canticorum loquitur dicens. Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis libani. columnas eius fecit argenteas. reclinatorium aureum. ascensum purpureum. media charitate prostravit: propter filias hierusalem. Cant. 5. Rex enim credendum est Salomonem tante magnitudinis regem: qui sic in mensis divitijs affuebat. ut pondus auri eius estimari non possit et argentum in diebus illis precium non haberet. quia ferculum sibi lignum fecit. Sed est Salomon videlicet pacificus noster: qui sibi de lignis libani ferculum fecit. Libani quippe ligna cedrina valde sunt impuribilia. Ferculum itaque regis nostri sancta ecclesia est. que de foribus patribus. id est impuribilibus mentibus est constructa. Que recte ferculum dicitur: quia ipsa fert quotidie animas ad eternum convivium conditoris sui. Qui ferculo columne argenteae facte sunt. quia predicatorum ecclesie sancte eloquij luce resplendet. Est autem cum columnis argenteis reclinatorium aureum. quia per hoc quod a sanctis predicatoribus lucide dicitur: mentes audientium fulgore charitatis intime in qua reclinentur inveniunt. Per hoc enim quod luculente et aperte audiant: in illud quod clarescit in corde requiescunt. Columne ergo argenteae et reclinatorium aureum factum est. quia per lucem sermonis invenitur apud animam claritas quietis. Illius itaque quippe fulgor internam mentem irradiat. per intentionem ibi requiescat: ubi predicationis gratia non queratur. De eadem quippe sancta ecclesia scriptum est. Pene columbe de argenteitate: et posteriora dorsum eius in specie auri. ps. 67. Que enim hic spiritum mansuetudinis impleta: quasi columba pennis de argenteitate habet in posteriora dorsum eius speciem auri continet. quia hic predicatorum suos sermonis luce induit. In posteriori autem seculo: fulgorem in se claritatis

ostendit. Sed ad hoc quod clarum intus ostenditur qualis sit ascensus adiungit eum de eodem ferculo protinus subdit. Ascensum purpureum. Vera quippe purpura. quia sanguine tingitur non immerito in colore sanguinis videtur. quia maxima multitudo fidelium in exordio nascentis ecclesie per martyrij sanguinem pervenit ad regnum. Rex noster ascensum purpureum fecit in ferculo. quia ad clarum quod intus aspicitur tribulationem sanguinis pervenit. Quid ergo nos miseri atque ab omni fortitudine destituti. quid acturi sumus? Ecce in hoc ferculo columna esse non possumus. quia in nobis nec fortitudo operis: nec lumen emicat predicationis. Reclinatorium aureum non habemus. quia nec dum sicut oportet per intellectum spiritalem requiem interne claritatis aspiciamus. Ascensus purpureus non sumus quia pro redemptore nostro fundere sanguinem non valemus. Quid ergo de nobis agendum est? Que spes erit si nullus ad regnum pervenit nisi qui summis virtutibus predictus fuerit. Sed adest quoque nostra consolatio. Amem in quantum possumus deum diligamus et proximum: et simul quoque nos ad dei ferculum pertinemus. quia sicut illic scriptum est. Media charitate construxit. Cant. 5. Habe quippe charitatem: et ibi sine dubio pertinet ubi et columna argentea creditur: et alius purpureus tenet. Nam per hoc propter nostram infirmitatem dicitur: aperte monstratur cum illic prius subdit. Propter filias hierusalem. Videtur. Sermo etenim dei qui non filios: sed filias dicitur: quod aliud per sexum femineum quod mentium infirmitatem signavit. Quod ergo illic inter columnas argenteas reclinatorium aureum et ascensum purpureum inesse media charitas dicitur propter filias hierusalem: hoc hic inter thalamos per quinque cubitos designatur: quia et qui in virtutibus infirmantur si ipsi bona que possunt facere cum charitate non negligunt: a dei edificatione alieni non sunt. Sequitur.

¶ Et limen porte iuxta vestium.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

bulum porte intrinsecus cala-
mo vno.

Dum limen quod modo describitur iuxta vestibulum porte intrinsecus esse memoratur: aperte ostenditur quia limen quod prius scriptum est extrinsecus fuit. Sed si porta est dominus: quod sit limen porte intrinsecus: extrinsecus requiram? Per limen etenim portam unusquisque ingreditur. Et que sunt duo hec limina: nisi patres testamenti veteris et patres testamenti noui? Non solum quippe hi de quibus dominus incarnari dignatus est: sed omnes testamenti veteris patres porte huius limen fuerunt. Quia hi qui eum predicare et in eo sperare meruerunt: cunctis ad eum venientibus aperuerunt aditum fidei. ut omnis qui crediderit dominum: quasi iam portam huius liminis intraret. Sed cur ante limen exterius et post limen interius dicit: nisi quod prius testamenti veteris patres: et postmodum noui testamenti doctores fuerunt? Recte autem limen exterius testamenti veteris patres designat. quia per eorum predicationem opera peruersa punita sunt. Per dicta vero nouorum patrum uniuscuiusque animus etiam ab illicitis cogitationibus coercetur: dum reatus esse perfectus in de liberatione cordis ostenditur. Illi quippe a flagitijs. a crudelitatibus. a rapinis. auiditorum animas prohibere curauerunt. Illi vero dum non solum peruersa opera: sed etiam illicita cogitationum refecant: quid nobis aliud nisi limen intrinsecus facti sunt? Unde et ipsa veritas loquitur dicens. Audistis quia dictum est antiquis: non occides qui autem occiderit reus erit iudicio. Ego autem dico vobis: quia omnis qui irascitur fratri suo sine causa reus erit iudicio. **D**as. **R**ecte quoque exterius limen illos patres designat: qui ab ipsa incarnatione redemptoris nostri: per interualla temporum longius constituerunt. Et quidem ab Abel sanguine passio iam cepit ecclesie. Et vna

est ecclesia electorum precedentium atque sequentium. Sed tamen quia discipulis dicitur. Multi reges et prophete voluerunt videre que vos videtis et non viderunt. **Luce. 10.** Antiquis patribus quasi foris stetit est: redemptoris nostri presentiam corporaliter non vidisse. Exterius igitur sed tamen non diuisa a sancta ecclesia fuerunt quia mente. opere. predicatione ista iam si dei sacramenta tenuerunt. **I**ta sancte ecclesie castitudinem conseruant: quare nos non adhuc prestolando: sed iam habendo conspiciamus. **S**icut enim nos in preterita passione redemptoris nostri: ita illi per fidem in eadem ventura sunt saluati. Illi ergo foris non extra mysterium: sed extra tempus. **U**nde et in constructione tabernaculi ut columne argenteae interius staret: par illi erei figi per circuitum exterius iussi sunt: in quibus religatum tabernaculum teneretur. **C**olumne itaque argenteae interius: paxilli vero erei in circuitu figuntur: atque in ipsis funes ligati sunt ut tabernaculum fixum maneret. quia videlicet ut sancti apostoli in luce sermonis sui solidi starent et totum tabernaculum. id est sancta ecclesia in fidei integritate consisteret: tanquam paxilli erei patres testamenti veteris ac prophete exterius fixi sunt: qui verborum suorum funibus predicatorum mentes in soliditate stringerent. atque in hoc dei paxilli sunt: ut habitaculum in statu fidei ligarent. **E**xtra ergo paxilli sunt: qui ante tempus huius sancte ecclesie fuerunt. Sed tamen eos ligant qui in ipsa sunt. quia dum celestia mysteria ventura predicantur: postquam ostensa sunt: credibilia omnibus fecerunt. **E**rgo intus columne immobiles stent: foris paxilli funes continent. quia ut sancti apostoli perfecte incarnationis dominice mysterium crederent: illorum predicatione obtinuit qui hoc prius fuerit et videre et predicare potuerunt. **U**nde recte quoque ipse primus apostolorum magna scilicet columna veri tabernaculi loquitur dicens. **D**as. **B**emus firmiorem propheticum sermonem

cui benefactis intendentes: quasi lucerne
 lucenti in caliginoso loco. 2. **Pe. 1.** In
 quibus verbis indicat quāuis ad altiora
 surxit ex culmine ubi religata perfisat
 in fide. **Que** tamen lucerna pphetici ser
 monis iam quidē intelligentibus lucet: s;
 adhuc non intelligentibus cooperta alle
 goziarum obscuritatibus permanet. **In**
 de etiam per psalmistā de isdem pictis p
 phetarum dicitur. **Tenebrosa** aqua i nu
 bibus aeris. **ps. 17.** Quia videlicet oc
 culta est scientia i prophetis. **Hec** im me
 rito colūne argenteę parilli vero eret fac
 ti sunt. quia qđ clare iaz apostoli predicāt
 hoc pphete sub intellectu mystico ob
 scure locuti sunt. **Recte** ergo per ezis ne
 tallum signati sunt: quia clari in sris predi
 cationibus non fuerunt. **Sancti** vero apo
 stoli qui ad redēptoris nostri mysterium
 lucem predicationis habuerūt: argenteis
 colūnis expressi sunt. **Et** notandū qđ argē
 tum sonat et lucet. **es** vero sonat et non lu
 cet. quia predicatoris noui testamenti ap
 te locuti sunt que etiam monstrare potue
 runt. **Predicatoris** vero testamenti vete
 ris quia per allegoziarū vmbas de cele
 sti mysterio obscura dicta protulerūt: qua
 si sine luce sonitū dederunt. **Qđ** ergo il
 lic per parillos et colūnas. hoc hic per li
 men exterius designat. **Si** vero portā scri
 pturam sacrā hoc in loco accipimus: ipsa
 quoq; duo limina habet exterius et inte
 rius. quia in littera diuiditur: et allegozia
Limē quippe scripture sacre exteri⁹ lit
 tera. limen vero eius interius allegozia.
Quia enim per litterā ad allegoziam ten
 dimus: quasi a limine qđ est exterius ad
 hoc qđ est interius venimus. **Et** sunt i ea
 per multa que ita iuxta litterā mentes edi
 ficant. vt per hoc quod exterius agit: au
 dientis mens interius trahatur. **Ibi** qđ
 pe inuenimus predicamenta operis et ex
 empla virtutis. ibi iubetur quid agere eti
 am corporaliter debemus. ibi hoc qđ ad
 operandū precipitur: in sanctorū viroꝝ
 ac fortium actione monstratur. vt post qđ

nos apertiora precepta atq; exempla ius
 storum ad bonā operationē instruunt: tūc
 ad limen interius: id est ad intellectū my
 sticum intīme contemplationis tendam⁹
 si possumus pedē mentis. **Stude**te que
 so fratres charissimi dei verba meditari:
 nolite despiciere scripta nostri conditoris
 que ad nos missa sunt. multum valde est
 qđ per ea animus refricatur ad calozes: ne
 iniquitatis sue frigore torpescat. **Cum** il
 la precedentes iustos fortiter egisse cog
 noscimus. et ipsi ad fortitudinē bone ope
 rationis accingimur. sanctorū exemplozū
 flamma animus legentis incenditur. **Au**
 det que fortia ab eis facta sunt et valde in
 dignatur sibi. quia talia non imitat. **An**
 de recte sponsi voce ad sponsam dicit. **Si**
 cut turris dauid collū tuum: que edifica
 ta est cum propugnaculis suis. **Mille** est
 pel pendet ex ea: omnis armentura for
 tium. **Cant. 4.** In collo etenim guttur i
 gutture vox est. **Quid** ergo per collū san
 cte ecclesie: nisi sacra eius eloquia desig
 nantur. **In** qua dum mille clipei depen
 dere memorantur: per hunc perfectū nu
 merum. numerus vniuersus ostenditur:
 quia vniuersa nostra munitio in sacro elo
 quio continetur. **Ibi** quippe sunt precep
 ta dei. ibi exempla iustozū. **Si** enim tor
 pet animus a conditoris sui desiderio: au
 diat quod dicitur. **Diliges** dominum de
 um tuum ex tota mente tua: et ex tota vir
 tute tua. **Mathei. 22.** **Matthei. 12.** **Si**
 quis in odio forasse labitur proximo: au
 diat quod dicitur. **Diliges** proximum tu
 um sicut teipsum. **Ibidem.** **Res** aliena
 concupiscitur: audiat quod illic scriptum
 est. **Non** concupisces rem proximi tui.
Ex. 12. **Mathei. 19.** **De** iniuria que pro
 ximi ore vel facto illata est: ad iram mens
 accenditur: audiat quod dicitur. **Non**
 queres vltionem nec memor eris iniurie
 cuium tuozū. **Leuit. 19.** **In** carnis cou
 piscentiā male sancta mens acceditur: ne
 sequatur ocul⁹ mentē: audiat qđ paulo su
 peri⁹ dicitū ē. **Qui** viderit mulierē ad cō

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

cupiscendū eā: iam mechatus est eā in cor de suo. **Mat. 5.** **C**ōtra inimicū forsitā q̄s: q̄s aīn suū relaxare ponit in odio: audiat q̄d illic scriptū est. **Diligite inimicos ves- tros: bñfacite his q̄ vos oderūt. Ibidē.** **Sed** is q̄ aliena iā nō rapit: adhuc forsitā sua inordinate retinet: audiat q̄d illis dicit: **Vendite que possideris ⁊ date elemo- synā. Luce. 12.** **I**nfirmātis animus per- frui desiderat deo simul ⁊ seclō: audiat q̄d illic scriptū est. **Remp pōt duobus dñis seruire. Mat. 6.** **A**lius nō ad necessitatē stipēdiij: sed ad voluntatē desiderij posses- sa retinet: audiat q̄d illic dicit: **Qui non renūciauerit oibus que possidet: non pōt esse meus discipulus. Luce. 14.** **Q**uidā etiā relinquūt oīa: multi autē possidēdo re- nūciant: qui sic ad vsū possessa retinent ⁊ eis desiderio non succūbant. **Torpere quisq; appetit: ⁊ laborē subire. p dño etiā cū p̄ualet refugit: audiat q̄d illic scriptū est: Qui mecum nō colligit: spargit. In collo ergo ecclesie idē in sacri eloquij p̄di- catiōe que p sua munitiōe ⁊ altitudine tur- ri dauid similis dicit: mille clipei depen- dēt: qz quot illic p̄cepta sunt: tot etiā pe- ctozis nostri munimīa. **Ad seruandā ita- q; innocentiā etiā lesi a pximo perdura- re in hūilitate festinamus: abel ante ocu- los veniat: qui ⁊ oculus a fratre scribit: ⁊ nō legē reluctatus. Sen. 4.** **D**entis mū- dicia etiā cū piugali copula elligit: enoch debet imitari: qui ⁊ in cōlugio posit⁹ am- bulauit cū deo: ⁊ nō inueniebat: qz trāstū lit illū de⁹. **Sen. 5.** **P**recepta dei festina- mus p̄senti nostre vilitati p̄ponere: noe ante oculos ventat: q̄ cura domestica post- posita ex iussione oīpotentis dñi per cen- tū annos ad arche fabricā vixit occupat⁹. **Genes. 6.** **S**ubire obediētie virtutē niti- mur: asp̄cere abraā debemus: qui relicta domo: cognatiōe: patria: obediuit exire in locū quē accepturus erat inhereditatē. **Genes. 12.** ⁊ exiit nesciens quo iret: qui paratus exiit vt pro eterna hereditate di- lectū quem acceperat occideret heredē. **Sen. 22.** **E**t quia vnicū dño offerre nō di-**

stulit: vniuersaz multitudinē gentiū in se- men accepit. **Mozum simplicitas placet: isaac ad mentē veniat: quē in oīpotentis dei oculis vite sue tranquillitas ornavit. Sen. 24.** **L**aboriosa fortitudo vt obtine- re debeat querit: iacob ad memoriā dedu- cat: qui postq̄ scijt fortiter seruire homi- ni: ad eā quoq; virtutē deductus est: vt non potuisset a luctante angelo supari. **Sen. 31. et. 32. et. 29.** **C**onamur carnis illece- brā vincere: ioseph ad memoriā redeat: q̄ tentante se dña studuit carnis cōtinentiā etiā cū vite periculo custodire. **Sen. 39.** **U**nde factū est vt quia mēbra sua bene no- uerat regere: regēde quoq; omni egypto p̄fesset. **2 Dan. ierudinē atq; patientiā ob- tinere querim⁹: moysen ante oculos de- ducamus: qui exceptis parulis ac mulie- ribus sexcēta milia armatoz regēs: minus fuisse describit super oēs hoīes qui habi- tabāt super faciē orbis terre. **Hu. 12.** **R**e- ctitudinis zelo p̄ra vicia accēdimur: p̄h- nees āre oculos deducit: qui coeūtes gla- dio trāffigēs castitati populū reddidit: ⁊ irā dei iratus placauit. **Hu. 25.** **D**e spe oīpotentis dei p̄sumtis in dubijs queri- mus: ioseph ad memoriā reuocem⁹: qui dū dubia certamina certamēte subiit: ad vis- ctōriā sine dubietate peruenit. **Den. 34.** **et Josue. 3. 4. et. 8.** **I**am mētis inimicitias punire cupimus: in benignitate ani- mū dilatare. **1. Reg. 8.** **S**amuel in cogita- tiōe deducit: qui de principatu deiectus a populo cū idē populus peteret vt p eo dñs preces effunderet: respōdit dicens: **Abst a me hoc peccatū in dño: vt cessem orare p vobis. 1. Reg. 12.** **C**ulpā quip- pe vir sanct⁹ perpetrare se credidit: si eis quos aduersarios ptulerat vsq; ad dele- ctionē benignitatē gratie nō reddidisset in p̄ce. **Qui rursus cū iubente dño mitte- ret vt dauid vngeret in regē: respondit. **Dño vadam: inueniet em̄ me saul ⁊ occi- det me? 1. Reg. 16.** **E**t tū qz iratū deū ei- dē saul cognouerat: in tāto se luctu affli- xerat: vt ei p̄ se dñs diceret: **Quousq; tu saulē luges cū ego illū abieceri? **P̄ca********

feremus ergo elus animū quant' ardoz cha-
ritatis in cenderat: qui t' illū flebat a quo
timebat occidi. **C**auere autem volumus
quem timent': sollicita nobis mēte pē san-
dum est ne si locū repimus: malū fortasse
dum est ne si locū repimus: malū fortasse
p malo reddamus ipsi quē fugimus. **D**a-
uid ergo ad memoriā redeat qui psequen-
tem se regē t' inuenit vt potuisset occide-
re: t' tamen in ipsa feriēdi potestate posir'
elegit bonū qd ipse deberet facere. nō au-
tem malū qd ille merebat pati: dices. **A**b-
sit a me vt mittā manū meā in christū do-
mini. 1. Reg. 7. 4. 2. 6. **E**t cum idē saul
post ab hostibus fuisset interempt': eum
quē psecutorē dū viuere pultit: fleuit oc-
cisum. 2. Reg. 1. **E**ratibus huius mūdi
potētibz libere loqui decernim': iohan-
nis auctoritas ad animū reducat. qui hez-
rodus nequiciā reprehendēs p verbi rec-
titudine occidi nō timuit. **L**uce. 3. **E**t qā
xpūs veritas ipse ideo pro christo qz pro
veritate animā posuit. **M**ar. 6. **C**arnem
tam nostrā p deo ponere in morte festina-
mus: **P**etr' ad mentē veniat. qui iter fla-
gella gaudet: qui celus principibus resti-
sit. qui vitā suā p vita despicit. **A**ct. 4.
Cū mortis appetitu disponimus aduersa
contēnere: paulus ante oculos deducit.
qui non solū alligari: sed t' mori paratus
pro christo nō facit preciosiorē animā suā
qz se. **A**ct. 20. **S**uccēdi cor nostrum igne
charitatis querim': iohānis verba pense-
mus. cui' omē qd loquit' charitatis igne
vapozat. 1. iob. p totā. **Q**z ergo in voce
sacri eloqui' cui' libet querim' munimen
virtutis t' inuenim': mille clipei pendēt
ex earōis armatura fortū. **C**ant. 4. **S**i
enī pugnare cōtra spiritalia nequitie vo-
lum': in collo ecclesie que nobis sicut da-
uid turris erecta est: id est in diuino elo-
quio protectionis arma requiram'. vt ex
discretionē precepti cōtra vitia sumat' vir-
tus adiutorij. **E**cce enī contra aerias po-
tēstates festinamus fortes existere: in hac
turi armaturā nostre mentis inuenimus
vt inde precepta cōditōis. inde sumam'
exempla precedentū per que ptra aduer-

sarios nostros inexpugnabiliter armemur
Pū enī quālibet virtutē subire appetis:
t' hanc illic a patrib' iam impletā vides.
ibi armaturā tuā inuenis: p quā cōtra spi-
ritalia bella munitaris. **D**ependēt i ea qd
pe clipei. si qd pugnare appetit assumat.
t' ex ea virtute pectus munit. t' verbozū
iacula emittat. **E**t notandū quia edificata
cū ppugnaculis suis dicit'. **H**oc quippe
agūt ppugnacula qd clipei. qz vtraqz pu-
gnantē munit. **S**ed inter vtraqz distat.
qz clipeos p nostro munimine vbicūqz vo-
lum' mouem'. **P**ropugnaculo āt defen-
di possum': s' hoc mouere nō possumus.
Clipe' in manu tenet. nā ppugnaculuz
nō tenet. **Q**uid ergo inter ppugnacula
t' clipeos distat: nisi qz in sacro eloquio pa-
trū precedentū t' miracula legim': t' vir-
tutes bonozū operū audim'. **I**bi nāqz co-
gnoscim' qz ali' potuit mare diuidere. a-
lius solē figere. ali' moztū suscitare. ali-
us paraliticū verbo erigere. vmbra egros
curare. ali' per suā sniam infirmantiū fe-
brib' obuiare. **Q**ui tū oēs t' patiente lō-
ganimitate mites. t' zelo rectitudinis fer-
uētes fuerūt. verbi predicatiōe diuites: si-
mul t' mīa largi. **H**i itaqz qz vera de deo
dixerint. testant' miracula. qz talia p illuz
nō facerēt: nisi de illo vera narzarēt. **E**t qz
piz: qz humiles. qz benigni extiterūt: eozū
testant' opationes. **S**i igit' de fide tenta-
mur quā ex illozū pdicatione cōcepimus
loquentiū miracula cōspiciamus. t' in fide
quā ab eis accepim' cōfirmamur. **Q**uid
ergo illozū miracula nisi nostra sunt. ppu-
gnacula. **Q**z t' muniri p illa possumus: t'
tū hec i manu nostri arbitrij nō tenemus
nā talia facere nō valem'. **C**lipe' vero i
manu ē t' defendit. qz virt' patientie. virt'
mīe precedēte nos gratia t' in p'tate est ar-
bitrij: t' a piculo ptegit aduersitat'. **T**ur-
ris itaqz nra cū ppugnaculis suis edifica-
ta est: in qua mille clipei depēdēt. qz scri-
ptura sacra sub miraculis patz' saculo ad-
uersitatis abscondimur: t' cōuersatiōis san-
cte munimina etiā in manu opis tenem'.
Notandū vero qz limen porte vno cala-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

mo mensurā. Calamus autē in sex cubi-
tis ⁊ palmo tendit. qz vicz in scriptura sa-
cra doctrina pfecte opationis ⁊ initiū su-
perne contemplatiōis inuenit. Sin vero
porta hoc loco vnusquisqz p̄dicator ac-
cipit: lamen exteri⁹ in porta est vita acti-
ua. limē vero interi⁹ vita p̄tēplatiua. Per
illā quippe ambulat in fide: p̄ hāc vero fe-
stinat ad specē. Illa exteri⁹ ducit vt vn⁹
quisqz bene viuere debeat. ista interiorius p̄-
ducit vt ex bona vita ad gaudia eterna p̄-
tingat. Nec nos hodie tractasse sufficiat.
quia enī trāseuntes ad alia: diu p̄ excelsus
locuti sum⁹: ea que subiecta sunt lectioni
alteri reseruem⁹: repandi per sitentiū: spe-
rantes in verbo: qd̄ viuūt ⁊ regnat cū pa-
tre in vnitāte sp̄s sancti. Per omnia se-
cula seculorum. Amen.

Explicit omelia. XV.

**Incipit omelia. XVI. que ex-
ponit litterā in capi. XL. ab illa
pte. Et mensus est vestibulum
porte octo cubitorū. vsqz ad illā
ptem in eodē capi. Thalami autē
sex cubitorū erant hinc inde.**

Uir cui⁹ erat sp̄s quasi
sp̄s eris mēsus ē vesti-
bulū porte octo cubito-
rū. ⁊ frontē ei⁹ duob⁹ cubitis.

**Ac ne hoc vestibulū extra portā esse cre-
deremus: subditur.**

**Vestibulū autem porte erat
intrinsecus.**

**Quid ergo p̄ interi⁹ vestibulū nisi eter-
ne vite largitudo signat. que mō inter an-
gustias vite p̄sentis iā spe mēte p̄cipitur.
De qua p̄ psalmistā d̄r. Intrate portas ei-
us in p̄fessione: atria ei⁹ in hymnis p̄fessi-
onū. ps. 99. **Ac cū enī pctā nostra p̄ la-
ebrymas cōstemur: anguste vite portam
ingredimur. S; cū post hec ad eternā vi-****

tā p̄ducimur: porte nostre atria in cōfessio-
nū laudib⁹ intram⁹. qz ibi iam angustia
nō erit: cū nos leticia eterne solēntat⁹ as-
sumpserit. Propter cōfessionis nostre an-
gustia veritas dicit. Intrate p̄ angustam
portā. Mat. 7. Et cū se psalmista recte i
latitudine gaudia eterna p̄sumperat d̄-
cebat. Statuisti in loco spacioso pedes
meos. ps. 30. Ad atrii⁹ ergo p̄ portā ten-
ditur. qz ad latitudinē solēntatis p̄tingi-
tur ab angustia cōfessionis. Illa itaqz gau-
dia que apud dauid atria: apud Ezechie-
lem vestibulū intrinsec⁹ vocatur. Unde ⁊
hoc ipsum vestibulū octo cubitis dicitur
mensuratū. Ibi enī omēa recipiēdi sunt q̄
nūc in exercitio operis laborāt: ⁊ ad eter-
na gaudia per cōtēplationis gratiam su-
spirāt. Nec imerito mēsurā vestibuli oc-
to cubitis ponit. quia septem diebus vni-
uersum tēpus euoluitur. Eterna etenī die-
es que expletā septem dierum vicissitudi-
nem sequitur: scilicet octaua ē. Unde etiā
psalmista resurrectionis diē considerans.
quia de extremi iudicij districtione erat
locuturus: premisit titulū: dicens in finez
ps. dauid pro octaua. Et enī quā octauaz
diceret demonstraret: diē illā tremēdi ter-
roris in psalmi inchoatione secutus est di-
cens. Dne ne in ira tua arguas me: neqz i
furore tuo corripas me. ps. 6. Mōdo enī
quisquis p̄ flagella corripit: ⁊ correptio-
nib⁹ emendat in māsuetudine corripitur
nō i ira. In districto autē illo exāmie om-
nis argutio atqz correptio ira est. qz venia
post correptionē nō est. Vni⁹ octonarij
numeri causa ē qz post sabbatum dñs. vo-
luit a morte resurgere. Dies quippe dñi-
cus qui tertij est a morte dñica. a cōditio-
ne dierū numerat octauus: qz septimū se-
quit. Unde ⁊ ipsa vera redēptoris nostri
passio ⁊ vera resurrectio: figurauit aliqd̄
de suo corpe in dieb⁹ passionis sue. Ser-
ta enī feria passus est. sabbato quieuit i se-
pulchro. dñica die surrexit a morte. Pre-
sens: etenī vita nobis adhuc sexta est feria
qz in doloribus ducit ⁊ in angustijs cru-
ciatur. **Sed sabbato quasi in sepulchro**

quiescimus quia requiem anime post corpus inuenimus. Dominico vero die vis delicta a passione tertio: a conditione ut diximus octauo. iam corpore a morte resurgemus: et in gloria anime etiam cum carne gaudebimus. Quod ergo mire saluata: nos fecit in se: hoc veraciter significauit in nobis. ut nos dolor in sexta: et requies in septima: et gloria exoptat in octaua. Hinc per Salomonem dicitur. *Partes septem necnon et octo. quia ignoras quid mali futurum sit super terram. Eccl. 6.* Partes etenim septem simul et octo damus: quando sic ea que septem diebus euoluunt disponimus: ut per hec ad bona eterna veniamus. Et dum modo caute agit: postmodum uolentis tremendi iudicii ira deuenit. Octo itaque cubitos vestibulum mensuratur intrinsecus. quia per lucem que post septem dies sequitur: latitudo nobis eternitatis aperitur. Sed nemo ad illam uenit: nisi qui hic dilectionem dei ac proximi deuota mente tenuerit. Unde et subdit. **Et frontem eius duobus cubitis.** Frons etenim porte est boni meritum uite presentis. Sicut enim vestibulum intrinsecus superna requies debet intelligi: ita per frontem porte necesse est qualitatem visibilis uite signari. Frons ergo porte duobus cubitis mensuratur. quia quisquis hic dilectionem dei ac proximi seruare studuerit: ipse ad eternitatis atrium pertingit. *Utraque igitur nostra ut duobus cubitis sit mensurata: tendi quotidie per charitatem debet in amorem dei simul et proximi. Non enim charitas vera si minus a duobus cubitis habet. Unde moyses cum per colores vestium electorum virtutes exprimeret in ornamento pontificis bis tinctum coccum tubet adhiberi. Exod. 28.* Quid namque per coccum nisi charitas designatur: que semper per flammam amoris accendit. Sed coccus bis tingitur quando non solum ex amore dei: sed etiam proximi nostra charitas inflamatur. Nam quisquis sic amat deum ut commisit sibi proximi curam relinquat: adhuc in eo coccus semel tinctus est. Et qui quis

sic amat proximum ut minuat desiderium quod flagrare debet in deum: non est adhuc in eo color tincture geminatus. *Dehemus ergo et amare eos cum quibus uiuimus: et ad illum totis desiderijs anhclare in quo veraciter uiuamus. Ecce enim ad fidem atque ad audiendum uerbum omnipotentis domini nos qui religioso induti habitu uis demur: ex diuersa mundi qualitate conuenimus: atque ex dissimilibus iniquitatibus in sancte ecclesie concordia congregati sumus. ita ut iam patenter factum esse uideatur quod de promissione ecclesie per Esaiam dicitur. *Habitabit lupus cum agno et pardus cum hedo accubabit. Esai. 11.* Nam per sancte charitatis viscera lupus cum agno habitat. quia hi qui in seculo raptores fuerunt cum mansuetis ac mitibus in pace conuiescunt. Et pardus cum hedo accubabit. quia is qui peccatorum suorum maculis uariis fuit: cum eo qui se despiciat et peccatorum fatetur humiliare consentit. *Ubi et subditur. *Titulus et leo et ouis simul morabuntur. Quia et is qui per contrarium cor ad quotidianum se deo sacrificium preparat. et alius qui tanquam leo ex crudelitate seuebat. et alter qui uelut ouis in innocentie sue simplicitate perdurat: in caulis sancte ecclesie conuenerunt. Ecce qualis est charitas que per diuersitates mentium accenditur. cocremat. conflat. et quasi in unam auri speciem reformat. Sed in eo quod se electi sic amant: ad illum necesse est ut festinent: quem eterno gaudio in celis uidere mereantur. Unus est etenim dominus ac redemptor noster: qui et hic electorum suorum corda ad unanimitatem ligat et ad supernum amorem per interna desideria semper stimulat. Unde et illic subditur. *Et puer paruulus minabit eos. Ibidem. Quis iste est puer paruulus: nisi de quo scriptum est. *Puer natus est nobis: filius datus est nobis? Qui simul habitantes minat: quia ne in terrenis rebus corda nostra inhereant: et hec per internum desiderium quotidie inflammat. Et hoc ipsius eius minare: est ad suum nos ad*****

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

morē incessanter accendere: ne cū nos vici-
 cissim diligimus mēte in hoc exilio rema-
 neamus: nō quies hui⁹ vite sic placeat vt
 ad obliuionē patrie perducat: ne delecta-
 ta mens p̄peris torpeat. **Unde** ⁊ donis
 suis flagella pmiscet: vt nobis omne quod
 nos in seculo delectabat amarescat: ⁊ illud
 incendiū surgat in animo qđ nos semp ad
 celeste desiderū inquiete excitet: atq; (vt
 ita dicā) delectabiliter mordeat: suauiter
 cruciet: hilariter cōrūstet. **Puer** ḡ nos
 paruulus minar: qz is qui paulominus ḡ
 angeli minorat⁹ est per charitatē quā no-
 bis tribuit: in hoc nos mūdo mentē figere
 nō permittit. **Bis** tinctus itaq; in nobis
 coccus est: si ⁊ hic primos nostros sicut
 nos diligim⁹: ⁊ ad auctore omnium cū ip̄s
 quos diligimus festinamus. **Si** igit̄ vita
 nostra de perfecta charitate bis tingitur:
 frons in nobis porte duob⁹ cubitis men-
 surat. **Sive** igit̄ doctor: seu sacrū eloquiū
 vel certe fides porte nomie signet: in mē-
 sura vtriusq; cubiti charitas nō incōueni-
 enter accipit: quia ⁊ ille vera p̄dicat: qui
 dei ac p̄imi amorē docet. **Et** ip̄a est cer-
 ta sciētia quā charitas edificat: ⁊ fides ro-
 busta est que se in dilectiōe dei ac p̄imi
 exercet. **Sequitur.**
¶ Porro thalami porte ad vi-
 am orientalem tres hinc: ⁊ tres
 inde: ⁊ mensura vna triū.]
¶ Quid thalami: quid via orientalis desi-
 gnet iā superius dixim⁹: nec replicare la-
 tius necessariū putamus. **Sed** querendū
 nobis est: qđ est qđ dicit: tres hinc ⁊ tres
 inde? **Thalami** quippe iuxta viā orienta-
 le sunt corda feruentiū in amore dei. **Et** si
 ue hi qui electi in testamēto veteri fuerūt
 siue hi qui in testamēto nouo secuti sunt:
 nimirū cōstat: quia omnes ex amore trini-
 tatis accēsi sunt. **Neq;** em̄ vere deū dili-
 gerēt: si eius dē trinitatis que deus est gra-
 tiā nō accepissent. **Iuxta** viā ergo orientā-
 le tres hinc ⁊ tres inde sūt thalami: quia
 dñi inter veteres ⁊ novos patres dñs in-
 carnari dignat⁹ est: quasi in medio thala-

morē via orientalis apparuit: qui thalami
 ad verā spectē ex trinitatis sunt cognitio-
 ne decorati. **Sin** vero ad virtutes electo-
 rū eundē numerū referamus: tres sūt vir-
 tutes sine quibus is qui aliqd operari tam
 potest: saluari nō potest: videlicet fides:
 spes: charitas. **Et** quia eadē fides: spes:
 ⁊ charitas in antiquis patrib⁹ que in no-
 uis doctorib⁹ fuit: iuxta orientāle viā tres
 hinc ⁊ tres inde thalami describunt. **Vel**
 certe quia tres patrū veterū distinctiōes
 fuerūt: tres quoq; nouorū sub gratia sequū-
 tur. **Vetus** quippe popul⁹ habuit p̄res
 ante legē: ac deinde in lege: et postmodū
 p̄phetas. **In** nouo autē populo prius he-
 breorū p̄mitie crediderūt: postmodū ple-
 nitudo gentiū fidē secuta est: ac deinde in
 fine seculi hebreorū reliquie saluant. **Ro-
 ma. 9.** **Quia** ergo incarnatio dñi ⁊ ex su-
 periori parte p̄res ante legē: patres in le-
 ge: atq; ad extremū p̄phetas habuit: et
 ex posteriore fideles ex hebreis: fideles
 ex gentibus: ac postmodū hebreorū oēs re-
 liquias collegit: orientalis via tres hinc: ⁊
 tres inde thalamos habere memorat. **Sed**
 hoc quoq; nō incōuenienter accipim⁹: si
 tres esse fidelīū ordines dicamus. **Sive**
 nāq; in veteri seu in nouo testamēto: ali-
 us est ordo predicatorū: alius cōtinentiū
 atq; alius bonorū cōiugatorū. **Unde** ⁊ idē
 p̄pheta in superiori parte tres viros libe-
 ratos vidit: noe daniel ⁊ iob. **Ezech. 14.**
 in quib⁹ videlz tribus p̄dicatores: p̄tines-
 tes: ⁊ cōiugati s̄gri sunt. **¶** Haz noe archā
 mūdis rexit: atq; ideo figuram rectorū tes-
 nuit. **Daniel** in aula regia abstinentie des-
 ditus fuit: ⁊ iccirco vitā cōtinentiū signa-
 uit. **Job** vero in cōiugio positus: ⁊ curam
 domus pprie exercens placuit: per quē
 digne bonorū cōiugatorū ordo figuratur.
¶ Quia ergo etiā ante mediatoris aduen-
 tum ⁊ p̄dicatores ⁊ cōtinentes ac boni cō-
 iugati fuerūt: qui eundē eius aduentū p̄-
 stolarent: ⁊ magna hūc s̄ti desiderij vide-
 re cuperent: ⁊ postmodū predicatorēs: cō-
 tinentes: ac boni cōiugati sicut cernim⁹
 existūt. **¶** Qui redemptorē nostrū iam des-

deramus in carnath: sed in maiestatis sue gloria cōtemplandū: orientalis via tres hinc et tres inde thalamos habet: iuxta psalmiste vocē: qui de eadē via videlicet redēptore nostro dicit: **In circuitu ei⁹ tabernaculū eius. ps. 17.** Sed pensandum nobis est sollicita intentiōe quod dicitur quia mensura vna triū. Cum em̄ longē sit a continētibus ⁊ tacētibus excellētia predicatoꝝ: ⁊ valde a cōiugatis distet eminētia continētū: quid est q̄ vna mēsurā dicitur triū? **Coniugati** quippe quāuis ⁊ bene agāt: ⁊ omnipotentē deū videre desiderēt: domesticis tamen curis occupant: ⁊ necessitate cogēte in vtroq̄ mētē dīnīdūt. **Continētes** autē ab huius mūdi acione remoti sunt: ⁊ voluptatē carnis etiam a licito cōiugio rest ringūt: nulla cōiugata: nulla filioꝝ cura: nullis noxijs ac difficialibus reifamiliaris cogitatioibus implicant. **Predicatores** vero nō solū se a vicijis coerēt: sed etiā alios peccāre phibent: ad fidē ducūt: in studio bone cōuerfatiōis instruunt. **Quomō** ergo vna eozū mensura est: quoz vite equalitas vna nō est? **Sed** mēsurā vna triū est: quia est in eis meritoꝝ magna est diuersitas: tamen distātia in fide in qua tendunt nō est. **Hā** eadē fides que istos solidat in maximis: illoꝝ infirmitatē continet in paruis. **Vel** certe triū vna mēsurā est: qz in retributione vltima quāuis eadē dignitas omnibus nō sit: vna tamen erat omnibus vita beatitudinis. **Unde** per semetipm̄ dñs dicit: **In** domo patris mei māfiones multe sūt. **Io. 14.** **Sed** tamē qui in ea ducti sūt: quāuis in diuersis horis venerint: vnum denariū perceperūt. **Qua** itaq̄ ratioe cōueniant māfiones multe cū vno denario: nisi quia diuersē quidē beatoꝝ ciuium dignitates erūt: sed tamen vna requies eterne retributiōis? **Ham** ⁊ si dispar erit mēsurā singuloꝝ: non erit diuersitas gaudiorū: quia ⁊ si alter minus: atq̄ alius amplius exultat: omnes tamen vnū gaudium de cōditiois sui visioe letificat. **Hoc** quoq̄ est siue de veteribus seu de nouis patri

bus sentiendū: quia oriētalīs via cū tres hinc ⁊ tres inde thalamos habet: mensura vna triū est: quoniam ip̄a fides atq̄ ip̄m meritū tenuit corda precedentū: que repleuit corda sequentiū sub testamēto nouo positoz: sicut ⁊ per paulū dicit: **Habētes** autē eundē spiritū fidel. 2. **Corint. 4.** **Sicut** scriptū est. **Credidi** ppter quod locutus sum. ps. 114. **Et** nos credimus propter qd ⁊ loquimur. **Spiritalis** quippe illi patres omnipotentē deū trinitatē ita esse crediderunt: sicut eandē trinitatē noui patres aperte locuti sunt. **Fatas** nāq̄ audiuit angelica agmīna in celo clamātia. **Sanctus**: sanctus: sanctus dñs deus sabaoth. **Esaiē. 6.** **Et** em̄ personaz trinitas monstraret tertio sanctus dicit: **Sed** vt vna esse substātia trinitatis appareat: nō dñi sabaoth: sed domin⁹ sabaoth esse perhibet. **Quod** dauid quoq̄ sentiens ait: **Benedicat** nos deus de⁹ noster: benedicat nos deus. ps. 66. **Qui** tertio dixisset deus: vt vnū esse hūc ostenderet: subdit. **Et** metuāt eum omnes fines terre. **Paul⁹** quoq̄ loquit dicens: **Quonia** ex ip̄o: et per ip̄m: ⁊ in ip̄o sunt om̄ia. **Roman. 12.** **Ex** ip̄o videlicet ex patre. **Per** ip̄m: per filiū. **In** ip̄o autē: in spiritui sancto. **Quē** ergo ip̄m cū tertio dixisset: adiunxit. **Ip̄s** gloria in secula seculozū amen. **Qui** em̄ nō dixit: ip̄is sed ip̄i: dicendo ter ip̄m distinxit p̄ psonas. **Et** subiūgendo: ip̄i gloria nō diuisit substātiā. **Quia** itaq̄ vna est vetēz ac nouoz patrū fides: recte thalamoz describit mēsurā vna triuz. **Quō** verbis alijs replicat cū subdit.

[Et mensura vna frontū.]

[Ex vtraq̄ em̄ parte est mensura frontū quia patres nostri vel prius a veteri: vel nunc a nouo testamēto venientes: in vna mediatoris fide cōueniūt. **Qui** pro eo q̄ charitate pleni sunt: carnē suam abstīnēt: etiam edomant: corda audientū predicatiois lumie illustrāt: signa faciūt: virtutes operant. **Per** hoc quod eoz bona nobis foris innotescūt: non immerito hui⁹ cele

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

stis edificij frontes vocant. Omne enim quod nūc in aperto ostendit frons est: ut illud sit vestibulū edificij: quod nobis interius reservatur. Unde et sancte ecclesie in cantico canticorū dicitur: Sicut cortex mali punici gene tue absq̄ occultis tuis. **Canti. 6.** Gene quippe sunt sancte ecclesie spirituales patres: qui nūc in ea miraculis coruscant: et velut in eius facie venerabiles apparent. Cum em̄ videmus multos mira agere: veniura prophetare: mūsdum perfecte relinquere: celestibus desiderijs ardere: sicut cortex mali punici sancte gene rubent. Sed quid istud omne quod miramur in illius rei comparatione de qua scriptus est. **Esai. 64.** Quod oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in corda hominis ascendit: que preparavit deus diligentibus se: et **1. Corinth. 12.** Bene ergo cum miraretur genas ecclesie: subdidit. Absq̄ occultis suis. Ac si aperte diceret. Ea quidem que in te non latēt magna sunt: sed illa valde ineffabilia que latent. Sequitur.

Et mensus est latitudinem liminis porte decem cubitorū: et longitudinē porte tredecim cubitorum.]

Multa superius de porte significatione iam diximus. Sed vñ tenere aliquid debemus per quod possit et cetera lectoris prudentia penetrare. Dicitur quippe est: per portam scripturam sacram posse figurari. Sed hoc nobis modo laboriose discutendū est: cur latitudo liminis porte decem cubitis: et longitudo porte tredecim mensuratur. Hoc autem loco longitudo porte altitudo dicitur: sicut nos longe stature dicim⁹: quem altum videm⁹. Nam longitudo porte dici in transuersu nō potest: cuius latitudo per decem cubitos demonstratur. Quid ergo latitudo liminis porte: nisi lex testamēti vete-

ris fuit: et longitudo porte: nisi gratia testamenti noui? Quia videlicet scriptura sacra dum per testamentum vetus crima operum compescuit dare decimas precepit: quasi per mandata humilia in liminis latitudine iacuit. Sed dum per testamentum nouum cogitationes prauas coercuit: derelinqui omnia: et pro deo vitam corporis fuisse cum presenti seculo despici: quasi porta nostra in longitudo altitudine surrexit. Minora quippe precepta israelitico populo per legē date sunt. Unde et eidem populo moyses in campo locutus est. **Exodi. 19.** Altiora dominus sanctis apostolis dedit. **Mathei. 5.** Unde et eisdem mandatis vite in monte docuit. Dum vero redemptor noster per euangeliū dicit: Nolite putare quoniā veni soluere legem: aut prophetas: non veni soluere sed adimplere. **Ibidem.** Adimplere em̄ venerat legē: qui legis iusticie gratiam addidit: ut quod illa iubebat in minimis ipse perfici adiuuaret in sumis. Et quod illa coercerat ab opere: ipse rescaret a corde. Intellecta ergo lex que in latitudine iacuit: in altitudine surrexit. Ipsa enim dei cognitio que apud illam in spiritualibus patribus fuit: nota omni hebreorum populo non fuit. Nam omnipotentē deum: sanctam videlicet trinitatem cum prophete predicarent populus ignorabat: solum decalogum tenebat in fide: legem trinitatis nesciens. Mensuretur ergo latitudo liminis porte decē cubitis. Et quia durus ille populus subtilitatem fidei ignorans: mandatis seruiebat decalogi. Mensuretur ergo longitudo porte tredecim cubitis: quia per testamentum nouū in corde fidelis populi super mandata decalogi quem verius custodit cognitio trinitatis creuit. Et cum mādara legis perficit: trinitatem esse omnipotentem dominū credidit. Vbi et queri rationabiliter potest: cur istam latitudinem liminis porte quas superius dixerat vno calamo mensurari: inferius subiūxit

Decem cubitis mensuretur: ac deinde
 subditur: q̄ longitudo porte tredecim sit
 cubitis mēsurata: vnus etenim calamus
 iam sicut sepe dictum est sex cubitos ha-
 bet ⁊ palmū: decem vero cubiti iam men-
 suram suam calamū tenent: tredecim ve-
 ro amplius q̄ decem. **Quid** est ergo q̄
 prius vno calamo limen porte: postmo-
 dum latitudo eius decem cubitis: ad ex-
 tremum quoq; longitudo porte trede-
 cim mensuratur: nisi q̄ sancti **Patres**
 quos per sacram scripturam ante legem
 fuisse cognoscimus: vnū quidem omnipo-
 tentē deū sanctam videlicet trinitatē es-
 se nouerūt: sed eandem trinitatem quam
 cognouerunt aperte minime predicaue-
 runt: qui eius iussionibus obediētes ⁊ ri-
 te iudiciam conseruantes quasi in sex eu-
 bitis calami habuerūt perfectionem ope-
 ris: ⁊ sepe angelos videntes habuerunt
 palmū contemplatiōis. **Data** autem lege
 rudus ille hebreorum populus mandata
 decalogi seruare conatus est: sed tamen
 de cognitione sancte trinitatis eruditus
 non est. **Et** quamuis hanc spirituales pa-
 tres perfecte cognouissent: multitudo ta-
 men synagoge nec inuenire mysteriū tri-
 nitatis potuit: nec querere sciuit. **Super**
 ueniente autem gratia per testamentū no-
 uū: omnis fidelis populus vnū deum tri-
 nitatem esse cognouit: ⁊ virtutem decalo-
 gi eius agnitioe compleuit. **Prius** ergo
 limea porte mēsuretur calamo vno: post-
 modum latitudo eius cubitis decem: at-
 q; ad extremū lōgītudo porte cubitis tre-
 decim: quia ⁊ sanctis patribus ante legē
 actiua et contemplatiua vita non fuit: et
 sub lege decalogi populus diuine substā-
 tie mysterium nesciens in mandatoꝝ la-
 titudinem seruauit. **Et** nunc sub gratia cu-
 stodiis verius decalogi preceptis oñis
 qui ad fidem venerit: sancte trinitatis sa-
 cramenta cognoscit. **Qua** in re hoc quo-
 q; nobis sciendum est: quia et per incre-
 menta temporum creuit scientia spirita-
 lum patrum, **Plus** namq; **Moy**ses q̄

abraham: plus prophete q̄ moyses: plus
 apostoli q̄ prophete in omnipotentis dei
 scientia eruditi sunt: fallor si hec ipsa scri-
 ptura non loquitur. **Pertransibunt** plus
 rimi: ⁊ multiplex erit scientia. **Danie**. 12.
Sed hec eadem que de abraham moyses
 prophetis et apostolis diximus: ex eius-
 dem scripture verbis si possumus: ostens-
 damus. **Quis** enim nesciat quia abrahā
 cum deo locutus est: ⁊ tamen ad moysen
 domin⁹ dicit: **Ego** sum deus abrahā: de-
 us ysaac: ⁊ deus iacob: ⁊ nomen meū ado-
 nay nō indicaui eis. **Exod.** 6. **Ecce** plus
 moysi q̄ abrahe innotuerat: qui illud de
 se moysi indicat quod se abrahe non indi-
 casse narrabat. **Sed** videamus si prophe-
 te plus q̄ moyses diuinam scientiam ap-
 prehendere potuerunt. **Certe** psalmista
 dicit: **Quomodo** dilexi legem tuam do-
 mine: tota die meditatio mea est. **ps.** 118.
Atq; subiunxit. **Super** omnes docen-
 tes me intellexi: quia testimonia tua medita-
 tio mea est. **Et** iterum. **Super** seniores
 intellexi. **Ibidem.** **Qui** ergo legem me-
 ditari se memorat: et super omnes docen-
 tes se: ac super seniores intellexisse testa-
 tur: quia diuinam sciētiam plus quā moy-
 ses acceperat: manifestat. **Quomodo** au-
 tem ostensuri sum⁹: quia plus sancti apo-
 stoli edocti sunt q̄ prophete: **Certe** veris-
 tas dicit: **Multi** reges et prophete volu-
 erunt videre que videtis: et audire que
 auditis: sed non viderūt. **Luce** decimo.
Plus ergo q̄ prophete de diuina scien-
 tia nouerunt: quia quod illi solo spiritu
 viderant: ipsi etiam corporaliter videbāt.
Impleta itaq; est ea quam superius dixi-
 mus danielis sententia: quia pertransi-
 bunt plurimi: et multiplex erit scientia.
Daniel. 12. **Mensura** ergo calami qui est
 sex cubitorum et palmo ducatur ad cubi-
 tos decem: et mensura decem cubitorum
 ad extremum surgat in tredecim. **Quia**
 quanto mundus ad extremitatem ducit-
 tur: tanto nobis eterne scientie adit⁹ lar-
 gius aperitur. **Sequitur.**

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

[Et marginez ante thalamos cubiti vnus.]

Sicut sepe diximus: thalami corda electorum sunt omnipotentis amoris feruentia. quod per marginem ante thalamos: nisi fides exprimitur? **Q**uod non prius ipsa teneat. nullo modo ad spirituale amoris peruenit. **N**on enim charitas fidei: sed fides charitatem precedit. **N**emo enim potest amare quod non crediderit. **M**argo itaque est ante thalamos: fides ante ardorem charitatis. **Q**uod sicut dictum est nisi ea que audis credideris: ad amoris eorum que audieris nullatenus inflammaberis. **S**ed margo ante thalamum cubiti vnus est. quod tunc fides corda audientium in amore copulat quam per errorem et scismata diuisa non est: sed in unitate perdurat. **E**t videlicet margo vnus cubiti audientis animum ad thalamum perducit: qui celestis spiritus specie quam hic predicat: postmodum in celestibus demonstrat. **U**bi et bene subdit.

[Et cubitus vnus finis vtriusque.]

Atriusque autem dicitur: ac si dicat vtriusque. **P**er latitudinem quippe luminis et longitudinem porte: vetus ac nouum testamentum diximus designari. **A**d extremum vero addit quod cubitus vnus sit finis vtriusque. quod videlicet et testamentum vetus vnum nobis mediatoris dei et hominum nunciauit. et testamentum nouum eundem nobis nunciat in eterna claritate venturum. quem iam pro nobis cognouimus incarnatum. **C**ubitus ergo vnus vtriusque est. quod et quem lex, predixit in carne apparuit. et ipse quem nunc testamentum nouum loquitur in gloria maiestatis apparebit. **E**t tunc vtriusque finis erit: cum visus in diuinitatis sue potentie omnia que sunt predicta compleuerit. **S**criptum namque est. **F**inis legis chabitus ad iustitiam credenti. **R**om. 10. **S**i quis videlicet non qui consumit: sed qui perficit. **T**unc enim legem profecit: cum sicut lex predixerat incarnatus apparuit. **S**ed adhuc de eius iudicio multa nouum testamentum loquitur. adhuc multa de regno illius narrat que necdum videmus impleta. **E**cce quo

tidie euangelium legit. ventura predicant. **T**unc ergo erit et nouum testamentum finis: cum et que de se promissum compleuerit. **F**initis vero testamentum nouum que perficiet. **N**am cum ipse de quo loquitur visus fuerit: eiusdem testamenti verba cessabunt. **U**nde et sancte ecclesie veri luminis die quasi tempus vernale prestolanti per sponsi vocem dicitur. **S**urge propterea amica mea. columba mea. formosa mea et veni. **I**am enim hyems transiit: imber abiit et recessit. flores apparuerunt in terra. **L**ant. 2. **S**ive enim sancta ecclesia seu vnaqueque electa anima. celestis sponso est amica per amoris. columba per spiritum. formosa per morum pulchritudinem. **Q**ue cum iam de corruptione carnis ducitur: et pulchritudo hyems transit. quia presentis vite torpor abscedit. **I**mbres quoque abiit et recedit. quod cum ad contemplandum in sua substantia omnipotentem deum educitur: iam verborum gutte necessarie non crunt: ut pluuia debeat predicationis infundi. **N**am quod minus audire potuit: amplius videbit. **T**unc appareret flores in terra: quia cum de eterna beatitudinis vita quedam suauitatis primordia preguotare anima ceperit: quasi iam in floribus odorata erit. **Q**uod postquam egressa fuerit: in fructu vberius habebit. **U**nde et illic subditur. **T**empus putationis aduenit. **I**bidem. **I**n putatione quippe sarmenta sterilia reciduntur: ut ea que preualent vberius fructum ferant. **R**ostre itaque putationis tempus tunc aduenit: quando infructuosam ac noxiam corruptionem carnis deserimus: ut ad fructum anime peruenire valeamus. **Q**ui fructus nobis erit vberimus: visio vnus cubiti. **E**rgo vnus est finis vtriusque. quia vnus est ille qui dixit. **S**ingulariter sum ego donec transeat ps. 140. **Q**ui solus cum patre et sancto spiritu presedit in celo: sicut passer vnus in edificio. **Q**uem admodum impleuit legem per mysterium incarnationis et perfecte humanitatis sue: ita testamentum et nouum promissa impleturus est per ostensam gloriam claritatis sue. **N**unc vnus nobis cubitus mensura quoque arce

locuta est. Archa enim que trecentis cubitis fieri in longitudine iussa est: sexaginta vero latitudine: triginta autē in altitudine: in vno est cubito cōsummata. Quid enim per archā nisi sancta ecclesia figurat. que inferius ampla est: supius angusta? Que a trecentis et sexaginta ac triginta cubitis ad vñū cubitū colligit: quae latitudinē quā sancta ecclesia in mēbris suis adhuc infirmātibz habet: paulisper angustata et in altū p̄ficiēs ad vñū tendit. Ipa enim ratio exigit vt credam⁹ q̄ in illa arche latitudine omnes bestie: cūcta quadrupedia atq; reptilia in inferioribz fuerūt. Homo vero atq; volatilia nimirū in superioribz. Iuxta superiorē etem partē fenestra fuit in latere: de qua coruū vel columbā dimisit homo: vt si tā diluuij trāsisset aqua cognosceret. Et q; archa eadem in vno fuit cubito p̄summata: homo et volatilia iuxta cubitū fuerūt. Recte itaq; per archā vniuersa ecclesia designat: que adhuc in multis suis carnalibz lata est: in paucis spiritalibus angusta. Et quia vñū hoīem qui est sine peccato colligit: quasi in vno cubito p̄sumat. Videmus etem multos intra ciuitatē sancte ecclesie sinū in superbia erigunt: in carnis voluptate dissolui: acq̄rēdis terrenis rebz inbiare: impetrāre auaricia mare transire: deseruire iracūdiē: iurgijs vacare: prios quos p̄ualēt ledere. Sed q; eos adhuc sancta ecclesia tolerat vt cōuertat: quasi in arche latitudine deorsuz bestie morant. Videmus alios tā aliena nō querere: illatas iniurias equanimiter portare: rebus pprijs esse p̄tentos: humiliter viuere. Sed quia isti iam pauci sunt angusta archa. Alios autē cōspicimus etiā possessa relinquere: nullū terrenis rebus studiū dare: inimicos diligere: carnē a cūctis voluptatibus domare: mor⁹ omnes sub ratiōis iudicio premere: per celeste desiderij contemplatiōis pennas subleuare. Sed q; tales quicq; valde rari sūt: in archa iuxta cubitū ducunt vbi homines et volatilia cōtinent. Querat tamen siq; in eis esse valeat sine peccato: et nullus in

uenit. Quis itaq; homo sine peccato est nisi ille qui in peccato natus non est? In vno ergo cubito cōsummat archa: q; vñū est auctor et redemptor sancte ecclesie sine peccato: ad quē omnes p̄ficiūt qui se esse peccatores nouerūt. Dicat itaq; de lumine et porta. Et cubitus vnus finis vtrūq;. Quia cum vnus mediator dei et hominū x̄pus Iesus in maiestate sua apparuerit: omnia vtriusq; testamēti que predicta et p̄missa sunt compleuit. Sin vero vtraq; hoc loco marginē ac thalamos memorat: neq; hoc ab hac sententia abhorret: quia cū maiestas redemptoris nostri fuerit ostensa finit fides: cū iam ceperit videre homo qd̄ credidit. Et ad finem suū perueniūt thalami: quia corda fidelij incomparabiliter longe q̄ modo sunt in amore illius perficiunt. Cubitus ergo finis vtrūq; est: quia vnus domini et saluatoris vsq; in electis suis fidem finit: et charitatem perficit. Considerare libet: qui nos sumus qui ista tractamus. Certe ex gentibz venimus: certe parētes nostri lignoz ac lapidum cultores fuerūt. Unde ergo hoc nobis: vt (ea quoq; que nūc vsq; hebrei nesciūt) ezechielis p̄phete tam p̄funda mysteria rimemur? Agamus ergo gratias toto desiderio vni: qui cūcta que de eo in sacro eloquio scripta sunt opere impleuit: vt que intelligi audita nō poterāt: visis panderent. Ibi quippe in carnatio: ibi passio: ibi mors: ibi resurrectio: ibi ascensio illius continet. Sed quis nostrū hec audita crederet: nisi facta cognouissz? Si gnati ergo libri sicut in iohānis apocalypsi legit: que aperire et legere nemo poterat: leo de tribu iuda aperuit. Apocal. 5. quia omnia eius nobis mysteria in sua passione ac resurrectione patefecit. Et per hoc q; iſmritatis nostre mala pertulit: sue nobis potētie et claritatis bona monstrauit. Caro enim factus est vt nos spirituales faceret: benignē inclin⁹ est vt leuaret: exist vt introduceret: visibilis apparuit vt invisibilia mōstraret: flagella pertulit vt sanaret: opprobria et irrisiones sustinuit vt

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ab opprobrio eterno liberaret: mortu⁹ est
vt viuificaret. **A**gam⁹ ergo gratias viuifi-
cãti & mortuo: & ideo amplius viuificã-
ti: qz mortuo. **N**ñ bñ salutē nostrã & pas-
sionē illius esaias cõtēplatus ait: **E**t fa-
ciat opus suū: alienū est opus eius: vt ope-
ret opus suū: peregrinū est opus eius ab
eo. **Isa. 27.** **O**pus et est dei est animas
quas creauit colligere: ad eterne luc⁹ gau-
dia & euocare. **Flagellari** autem atq; spu-
tis liniri: crucifigi: mori: atq; sepeliri nō
hoc in sua substantia opus dei est: sed opus
homis peccatoris: qui hec omnia meruit
per peccatū. **Sed** peccata nostra ipse per-
tulit in corpe suo super lignū. **1. Petri. 2.**
Et qui in natura sua ante semp in cōpre-
hēnsibilis: in natura nostra cōprehendi di-
gnatus est ac flagellari: nisi ea que erant
infirmittatis nostre susciperet: nunq̄ nos
ad sue fortitudinis potentiã subleuaret.
Unde ergo faciat opus suū: alienū opus
eius: & vt operet opus suū: peregrinū est
opus eius ab eo: quia incarnatus de⁹ vt
nos ad suã iusticiã colligeret: dignat⁹ est
pro nobis tanq̄ peccator homo vapulare.
Et alienū opus fecit vt faceret propitiu⁹:
quia per hoc qd infirmas mala nostra su-
stinuit: nos qui creatura illius sumus ad
fortitudinis sue gloriã perduxit. **I**n qua
viuit & regnat cū patre in vnitate spūs san-
cti: per oia secula seculorū. **A**men.

Explicit Omelia. XVI.

Incipit Omelia. XVII. que
exponit litterã capituli. XL. ab
illa parte: **T**halami autem sex
cubitorum erant hinc inde: vsq;
ad illam partem in eodem capi-
tulo. **E**t eduxit me ad atrium
exterius.]

Amoratis superius thalami
ppheta subiūgit: quia thalami
sex cubitorū erant hinc & inde.
Qua in re magna nob questio
generat: cur superius thalamū vno cala-
mo mensuratū dixit: quē videlicet cala-
mū sex cubitos & palmū habere perhibu-
it: atq; inferius thalamos sex solūmodo vi-
cit cubitis mēsurari? **S**i em̄ non calamo:
sed sex cubitis inueniunt: palmus deest
qui superius in mēsurā calami dicebat ad
esse. **Sed** si thalami sunt sensus atq; cogi-
tatiōes fidelium: in quibus caste anie cōdi-
tori suo in amore iungunt: & per sex cubi-
tos perfecta operatio: per palmū vero in-
choatio cōtemplatiōis exprimit: sancte
vniuersalis ecclesie debemus mēbra pipi-
cere: & citius inueniri: qz sunt in ea tha-
lami vno calamo: & sunt alij sex tantū-
modo cubitis mēsurari. **N**am fideles quidā
in illa oipotētē deū ita amāt: vt in ope-
re perfecti sint & in cōtemplatiōe suspēsi:
hi pfecto calamū in mensura habēt: qz et
sex cubitos operatiōis & palmū cōtempla-
tiōis possident. **Q**uidā vero oipotentes
quidē deū diligunt: & perfecte in bōis ope-
ribus exercent: sed tamen cōtemplari ei⁹
magnitudinē subtiliori intellectu nesciūt.
Amant autē: sed inuestigare gaudia eius
claritatis ignorāt: hi itaq; sex cubitos ha-
bēt & palmū nō habēt: quia ei ita per amo-
rem iūcti sunt: sed ex cōtemplatiōe diuisi
cū. **Q**ui tamē thalami post cōmemoratio-
nē cubiti vnus hinc & inde esse referunt:
quia videlicet in amore auctoris ac redē-
ptoris nostri fideles anie & ex iudæo po-
pulo & ex gentilitate cōuenerūt. **A**ñ
de & idē redemptor noster cum asello se-
dens hierusalē tenderet (sicut euāgelista
testat) multi vestimenta sua strauerūt in
via: alij autē frondes cedebāt de arbori-
bus & sternebāt in via: & qui preibant & q̄
sequebant clamabāt dicētes: **B**lanna be-
nedictus qui venit in nomine dñi. **M**arci
11. Matth. 21. Luce. 19. **S**aluator et em̄
noster asellū sedens hierusalē tendit: quā-
do vnusquisq; fidelis anie regē videli-

et iumentū suū: ad pacis intime visionē ducti. Iumentū sedet etiā cum sancte ecclesie vniuersaliter p̄sident: eamq; in superne pacis desiderii accendit. Multi autē vestimēta sua in via sternūt: quia corpora sua per abstinentiā domāt: vt ei iter ad mentē parent: et exempla bona sequētib; prebeant. Alij autē ramos vel frondes de arboribus cedūt et sternūt in via: quia in doctrina veritatis verba atq; sentētiās patris ex eorū eloquio serpunt. Et hec in via dei ac laudatoris animū veniētes: humili precatiōe submitunt: quod indigni quoq; et nos mō facimus. Nam cū patrū sentētiās in sermone exhortatiōis assumim;: frōdes de arborib; cedim;: et has in via dei omnipotentis domini sternimus. Sed qui preibāt et qui sequebant̄ clamabāt: osanna. Precessit ḡppe iudaicus populus sequutus est gentilis. Et q; eēs electi sine qui in iudea esse potuerunt: siue qui nūc in ecclesia existūt: in mediatozē dei et hominū crediderūt et credunt: qui preeūt et qui sequūtur: osanna clamāt. Osanna autem latina lingua salua nos dicit. Ab ipso enim salutē et priores quesierūt: et presentes querūt: et benedictum qui venit in nomine domini confitent; quoniam vna spes: vna fides est precedentū atq; sequētū populorū. Nam sicut illis peccata passione ac resurrectiōe eius sanata sunt: ita nos preterita passione illius: ac permanenti in secula resurrectiōe saluamur. Quem etiā priores nostri ex iudaico populo crediderunt: atq; amauerūt venturum: hūc nos et venisse credimus et amamus: eiusq; desiderio accēdimur: vt eum facie ad faciem cōtemplemur. Thalami ergo eius hinc et inde sunt: q; corda amātiū fidem que in illo est: et a priori parte seculi et ab vltima cōplectunt. Sequit̄.

¶ Et mensus est portam a tecto thalami vsq; ad tectum eius latitudinem viginti et quinque cubitorum.]

¶ Sepe iam diximus portam fidem: et per eandem fidem ipm̄ dominū ac redemptorem nostrū mediatozem dei et hominū Ihesum xp̄m̄ posse signari: quia per fidem que in eo est: introitus ad fidem patet. Sed etiam scripturam sacram que nobis eandem ipam fidem in redemptoris nostri intellectū aperit: nō immerito portam accipimus: quia ea vt oportet cognita: ad intelligenda inuisibilia intramus. Si igitur hoc in loco vt diximus portam scriptura accipitur: querendū est quid per tectum thalami: quid per tectum porte signetur: Sed habet thalam; tectum: quia operta est mens amātiū: et adhuc feruor amoris in occulto est. Habet quoq; et porta tectum: quia scriptura tota quidem propter nos scripta est: sed non intelligitur a nobis. Multa quippe in illa ita aperta sunt vt pascāt paruulos: quedam vero obscurioribus sentētijs vt exerceant fortes: quaten; cū labore intellecta plus grata sint. Nonnulla autē ita in ea clausa sunt: vt dū ea non intelligimus: agnoscentes infirma nostre cecitatis: ad humilitatem magis q; ad intelligentiā proficiamus. Sunt etiā quedam que ita de celestibus loquūtur: vt solis illis supernis ciuib; in patria sua persistētibus pateāt nec dñs nobis peregrinātib; referant. Nam si quis ad urbem incognitam peregrinus: multa de illa in via audiat: quedā quidem ex ratiōe colligit: quedam vero quia necdū videt nullo modo cognoscit: ipsi vero ciues qui in ea sunt: et que de illa tacentur vidēt: et que de illa dicitur intelligūt. Nos igitur in via adhuc sum;: multa de illa celesti patria audimus: alia iam per spiritū et rationem intelligimus: quedā vero nō intellecta veneramur. Unde et de eodē sacro eloquio scriptū est. Extendēs celū sicut pellē: qui tegis in aquis superiora eius. ps. 103. Celum quippe sicut pellis extendit: quia per ora mortalū scriptura sacra nobis in expositiōibus explicat. Sed sunt aque in celo superiores videlz multitudines: id est angeloz agm̄.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

na: in quibus eiusdem celi tegunt superiora. quia ea que in sacro eloquio altiora et obscuriora sunt. angelicis solummodo spiritibus patent: et nobis adhuc incognita perdurant. Habet ergo thalamus tectum. quod nescit adhuc proximus. quod tunc amat a proximo. Porta quoque id est sacrum eloquium habet tectum. quia necdum omnia penetrare intellectu possumus que de celestibus audimus. Restat ergo ut in his que intelligimus: in profectu quotidie charitatis ambulemus. Et quisquis in nobis proximi quoque nostri non videat quantum diligantur a nobis: atque in sacro eloquio ea que necdum intelligimus humiliter veneramur. in his tamen ad que intelligendo peruenimus: dilatari per bonam operationem debemus. Unde et dicitur.

Et mensus est portam thalami usque ad tectum eius latitudinem viginti et quinque cubitorum.

Quinq; enim carnis sensibus preedit sumus. videlicet visu. gustu. olfactu. auditu. atque tactu. Visus vero quinarium numerum per semetipsum multiplicatus ad viciesimum et quintum numerum surgit. Operari autem exterius quiddam de mandatis celestibus sine istis corporeis quinque sensibus non valemus. His quippe officiis suis index animus interius presidet. et quid exterius agere iuste vel misericorditer possit: quasi eiusdem officiis renunciantibus ac deseruientibus agnoscit. Cum ergo timore omnipotentis domini animus impletur: necesse est ut quinque nostri sensus nobis velut subiecta officia in bona operatione deseruiant. Per quos cum aliquid agere misericorditer ceperimus: per se quotidie ipsa misericordia aperit: et quasi quidam sinus boni operis expandit. Quinque igitur sensus multiplicatur in se dum hoc quod per ipsos agitur in bono quotidie opere per profectum multiplicat. Unde et latitudo esse viginti et quinque cubitorum dicitur. quia timor tectus et pigredo angustia est. Quisquis enim ideo iudicanti dare panem metuit ne si

bi desit: adhuc in angustia timor est. Quisquis igitur vestimentum argenti non portat: quia hoc solus habere concupiscit: adhuc tenacie sue angustia coartat. Quisquis ideo bonus non agit quia torpore animi torpescit: ipse et suus torpor angustia est. Respicere autem inopem exaudire precem. largiri stipem. prebere defensionem atque pro eiusdem defensione pauperis aduersus sanctis cuiuscumque inimicitias non timere: magne mentis latitudo est. Mensuretur ergo inter thalamum et portam ea que interest latitudo cubitis viginti et quinque. quia in exteriori sensuum operatione probatur et cognoscitur que intrinsecus largitas bonitatis habeatur. Nam quid tam de scriptura sacra didiceris: et quantum proximum tacitus ames: in latitudine boni operis ostendis. Pateat itaque viginti et quinque cubitis latitudo inter thalamum et portam. quia inter charitatem et scientiam testis est bona operatio. Que si fortasse defuerit: profecto certum est nec cognouisse te deum. nec diligere proximum: id est nec portam sacri eloquii: nec amorem thalami habere. Et notandum etiam quod a tecto thalami usque ad tectum porte dicitur mensuratum. Per ea enim que nobis in sacra scriptura cooperata sunt nostra humilitas approbatur. quia quies quid in illa non intelligimus non superbe reprehendere: sed venerari humiliter debemus. Unde et de domino est scriptum. Psalms 10: Palpebre eius interrogant filios hominum quando aliquid nobis claudunt et aliquid aperiunt. Aperiendo nos interrogant: si intelligendo non extollimur. Claudendo nos interrogant si non despiciamus que intelligere non valemus. Per ea autem que de charitate nostra proximis nostris non loquimur in conspectu dei verius probamur. In quorundam enim ore charitas ficta est: in quorundam cordibus vera. Et sepe de charitate ostenditur quod non est: et demonstrat quod est. Amorem itaque nostrum erga proximum plus bona operatio loquitur quam lingua: ut in ipso bono opere proximus noster ama

vi se videat. Et cum tantū nō possum? Quā-
 tam volum? opari: omnipotēti deo oculi
 ta amoris nostri sufficient. **A** tecto ergo
 thalami vsq; ad tectū porte fit magna lati-
 tudo: vt ab occultis nostre charitatis pro-
 pter proximū vsq; ad humilitatē scientie
 & ppter deū in q̄tum intelligim? & vales-
 mus bona semp opemur. **P**otest enī por-
 talis tam aditus regni celestis intelligi.
Habet nōc thalamus tectū. habet & por-
 ta tectū. quia & quāta sit nostra charitas ī
 ter deū & proximū non cognoscitur. & quā-
 do de hoc seculo ad eterne vite requiē in-
 troducamur ignorat. **E**st enī nob conditio
 noster diē mortis nostre incognitū vo-
 luit: vt dum semp ignorat. semp esse pri-
 mus credat. & tanto quis feruentior sit in
 opatione: quanto & incertus est de vocati-
 one. **A**nd & latitudo viginti & quinque cu-
 bitorū a thalamo ad portā tenditur. quia
 charitatē quā semel in deo & primo cōce-
 pimus: vsq; ad ingressum regni debemus
 omne qd possum? multipliciter atq; īces-
 sante operari. **I**n tecto itaq; thalami vs-
 q; ad tectū porte magna latitudo est. quia
 ex gratia qua inchoam? deū diligere: vs-
 q; ad ipsam dilectionē que nobis aditus
 regni celestis aperit. debemus nosmetip-
 sos in magna bonorū operum actione dis-
 latere. aduerfa patiēter perpeti. benigna
 charitatis obsequia libetē impēdere. ip-
 sos etiā quos patimur amare. habita trī-
 buere. non habita nō ambire. proximis si-
 cut semetipsos diligere. eorū bona nostra
 credere. eorū mala quasi ppria desere.
In tali ergo mente magna latitudo est: in
 qua angustia odiorū non est. **Q**uā profe-
 cto latitudinē ex dei & proximi amore cō-
 cipimus: q̄tum per sacra mādata cognos-
 uimus. **N**ā & ipsos latitudines viginti et
 quinque cubitos nō incōuenienter intelli-
 gimus: si eos iuxta sacrū eloquiū discute-
 re velimus. **S**ex enī cubitis mensuratos
 thalamos dixerat: & sexto die homo est cō-
 ditus. eo quoq; die dominus pfectisse ope-
 ra sua describitur. **S**en. i. **U**nde etiā pro
 perfectione poni senarius numerus solet.

Et quia omnes operationē bonā per qua-
 tuor sancti euangeliū libros agnouimus:
 si sex quater ducimus ad viginti & quatuor
 peruenimus. **Q**ui monas addit. quia
 in vno semper deo bene omnes opamur.
Viginti ergo & quinque cubitis latitudo hec
 explicare debuit. quia omnis bona operatio
 per quatuor sancti euangeliū vt dixi-
 mus libros agnoscat: & in vnius dei cog-
 nitione & confessione cōpletur. **S**equit.

Contra ostium ostium.

Hoc loco contra: nō pro aduersitate pos-
 nitur sed ad rectitudinē. **O**stium enim con-
 tra ostium est cū recto itinere ab exteriorē
 ad interiorē aditus peruenitur. **I**n cog-
 nitione vero omnipotētis dei primum osti-
 uz nostrū fides est. secundū vero species il-
 lius ad quā per fidem ambulādo perueni-
 mus. **I**n hac etenī vita hanc ingredimur
 vt ad illam postmodū perducamur. **O**sti-
 uz ergo contra ostiū est. quia per aditus fi-
 dei aperit aditus visūis dei. **E**t quis ve-
 ro vtraq; hec ostia in hac vita velit accipe-
 re: neq; hoc a salubri intelligentiā abhor-
 ret. **N**am sepe volum? omnipotētis dei na-
 turā inuisibilē considerare: sed nequaquā
 valem? atq; ab ipsis difficultatibus fati-
 gata aīa ad semetipsam redit. sibiq; de se
 ipsa gradus ascensionū facit: vt primū se-
 metipsam si valet consideret. **E**t tūc illaz
 naturā que super ipsam est in q̄tum potu-
 erit inuestiget. **S**ed mens nostra si in car-
 nalibus imaginib? fuerit sparsa: nequaquā
 vel se vel anie naturā considerare sufficit.
Quia per quot cogitationes ducit: qua-
 si per tot obitacula cecatur. **P**rimus er-
 go gradus est vt se ad se colligat. **S**ecun-
 dus vt videat qualis est collecta. **T**erti-
 us vt super semetipsam surgat: ac sic contem-
 plationi auctoris inuisibilis intendendo
 subijciat. **S**ed se ad se nullaten? colligit:
 nisi prius didicerit terrenarū atq; celestiu
 imaginū fantasmata ab oculo mentis cō-
 pescere quicquid de visu. quicquid de audi-
 tu. quicquid de odoratu. quicquid de ta-
 ctu & gustu corporeo cogitationi eius occu-
 22

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

currerit respuere atq; calcare. quatenus talem se querat intus: qualis sine istis est. **N**am hec quādo cogitat quasi quasdam umbras corporū introitus versat. **A**bigēda ergo sunt omnia manu discretionis ab oculis mentis. quatenus talem se anima consideret: qualis sub deo super corp' creata est: vt a superiore viuificata: viuificet inferius qđ administrat. **Q**ue ꝛ sic infusa est: corpori: vt non per membrorū partes partibus sit diuisa. **N**am in quolibet loco pars corporis percutitur: tota dolet. **D**iro autem modo vna eadēq; viuificatione membrorū presidens cum ipsa per naturam nō diuersa sit: per corpus tamen agit diuersa. **I**psa quippe est que per oculos videt. per aures audit. per nares odorat. per os gustat. per mēbra omnia tangit et tangendo lenē ab aspero discernit. **E**t cuz taz diuersa per sensus opatur non hec diuersa: sed vna illa in qua creata est ratio: ne disponit. **L**um ergo seipsam sine imaginibus corporis cogitat anima: iam primum ostiū intrauit. **S**ed ab hoc ostio ad illud tenditur: vnde de natura dei omnipotentis aliquid contempletur. **A**nima itaq; in corpore vita est carnis. **D**eus vero qui viuificat omnia: vita est animarū. **S**i igitur tante est magnitudo diuisis vt comprehendēdi nō possit vita viuificata: quis in intellectu comprehendere valeat quāte maiestatis sit vita viuificans. **S**ed hoc ipsuz considerare atq; discernere iā est aliquatenus intrare. quia ex sua estimatione anima colligit quid de incircū: rīpto spiritu sentiat: qui ea incōprehensibiliter regit qđ incomprehensibiliter creauit. **C**onditor etenim noster longe incōpabiliter creature sue presidet. ꝛ quedā opatur vt sint nec tamen viuunt. quedā vero vt sint ꝛ viuunt. nec tamen discernere aliquid de viuis valeant. quedā autem vt sint: viuāt: atq; discernant. **E**t opatur vnus omnia: sed in omnibus non diuisus. **1. Corinth. 12.** **E**st enim vere summ' ꝛ nunquā sibi dissimilis. **A**nima autem ꝛ si per naturā sibi bimetip' diuersa non est: per cogitationē

tamen diuersa est. **E**o enim mōtō iste quo de visu cogitat: s' auditu cogitare obliuiscitur. ꝛ eo mōtō iste quo de auditu vel gustu cogitat: de odoratu vel tactu cogitare non preualet. quia per contētionem ꝛ obliuionem fit semper sibi bimetip' si dissimilis: vt nunc hoc: nunc illud cogitatione teneat. **O**mnipotēs autem deus quia sibi bimetip' similis est: ea virtute videt qua audit. omnia ea virtute creat qua iudicat. creata. **E**ius ergo ꝛ videre simul omnia administrare est: ꝛ administrata cōspicere. **N**ec alia cogitatione iustos adiuuat. atq; alia iniustos dānat. sed vna eadēq; vi nature singularis sibi semper in dissimilis dissimilia disponit. **C**ur autem hoc de potētia creatoris admiremur: qui virtutis eius vestigia ꝛ in creatura cōspicimus? **N**atura quippe luti ꝛ cere diuersa est. solis vero radius nō est diuersus. ꝛ tamen cum diuersus nō sit: diuersa sunt qđ in luto operatur ꝛ cera. quia vno eodēq; sui ignis caloris durat ꝛ cerā liquat. **S**ed fortasse hoc in natura luti vel cere ē non in ipsa solis substātia: que in naturis diuersis diuersa videtur opari. **O**mni potens autem deus in semetipso habet sine imutatione mutabilia disponere. sine diuersitate sui diuersa agere. sine cogitationum vicissitudine dissimilia formare. **L**ōge ergo dissimiliter opat dissimilia. nūq; sibi dissimilis deus: qui ꝛ vbique est: ꝛ vbiq; totus est. ait enim. **C**elū mihi sedes ē: terra autē scabellū pedum meorum. **Esa. 66.** **E**t de ipso scriptum est. **Q**ui celum metit palmo: ꝛ terram pugillo cōcludit. **Esa. 40.** **E**x qua re considerare necesse est: quia is qui celum ꝛ voluit sedem presidet: super ꝛ intus est. **E**t qui celum palmo et terram pugillo cōcludit exterior. superior ꝛ inferior est. **U**t ergo indicaret omnipotens deus interiorē se esse ꝛ superiorē rem omnibus: celū ipse sedem esse perhibuit. **U**t vero se ostenderet omnia circū dare: celum metire palmo: ꝛ terram se asserit pugillo cōcludere. **I**pse est interior ꝛ exterior: ipse inferior ꝛ superior. regena

do superior: portando inferior. replendo interior: circūdando exterior. Sicq; ē interior ut portet: sic circūdat ut penetret. sic presidet ut portet: sic portet ut presideat. Cum ergo eleuata ad seipsam anima suuz moduluz intelligit: ⁊ quia corporalia omnia transcendat agnoscit. atq; ab intellectu suo se ad auctoris intellectuz tendit: quid iam hec nisi ostiuz contra ostiū aspiciat. Unde ⁊ auctori omniū propheta dicit Mirabilis facta est scientia tua ex me. ps. 138. Quia quantūlibet intēderit: nec semetipsam anima perfecta sufficit penetrare. quanto magis illius magnitudinē qui ponit ⁊ animā condere. Cumq; ī scientie dei intellectu laboraret: lassescens ac deficiens subdidit. Confortata est: nec potero ad eam. Ibidem. Sed cum conantes atq; tendētes quidam iam de inuisibili natura conficere lassamur. reuerberamur. repellimur. Et si interiora penetrare non possumus: tamen iam ab exteriorē ostio interioris ostium videmus. Ipse considerationis labor ostium est. quia ostendit aliquid eo qd̄ intus est: ⁊ si adhuc ingrediendi potestas nō est. Sequitur.

¶ Et fecit frontes per sexaginta cubitos ad frontem atrii porte vndiq; per circuitum.

Sepe iam diximus senario numero perfectionem boni operis designari: non illis sequentes quod conati sunt huius seculi sapientes astruere. dicentes iccirco senarium numerum esse perfectū quia suo ordine numeratus perficitur: ut cum vnus duo tres dicunt: senarius numerus impletur. vel quia in tribus partibus diuidit̄. id est sexta tertia ⁊ dimidia: videlicet in vno duobus ⁊ tribus. Sed iccirco senarius numerus esse perfectū. quia sicut paulo ante dictum est. sexto die perfecti deus omnia opera sua. Quoniam vero peccatorum homini legem dedit: que in decē preceptis scripta est. ⁊ sex decies ducta in se

sexagenarium surgunt: recte per sexaginta cubitos bonorum operum perfectio designatur. Quod aperte etiam dominus in euangelio designat: qui cum parabolam seminantis exponeret dixit. Aliud cecidit in terram bonam ⁊ dabit fructum ascendentem ⁊ crescentem. afferbat vnum triginta. ⁊ vnum sexaginta. ⁊ vnum centum. Luce. 8. Mathei. 13. Mar. 4. Fructus etenim terre bone triginta afferit euz mēs perfectionem fidei que est in trinitate conceperit. Sexaginta afferit: cum bone vite opera perfecte protulerit. Centum vero afferit: cum ad eterne vite contemplationem profecerit. Sinistra enim nostra ē vita presens. Dexterā vero est vita ventura. Et recte per centenarium numerū eterne vite contemplatio designatur. Quia cum post triginta ac sexaginta ad centesimum numerum computandum peruenimus: idem centenarius numerus in dexteram transit. Fides atq; operatio adhuc in sinistra est: quia hic adhuc positi ⁊ credimus quod nō videmus: ⁊ operamur ut videamus. Cum vero iam se animus in contemplatione eterne vite suspendit: quasi ad dexteram manum compotus peruenit. Fecit itaq; frontes per sexaginta cubitos. Quia enim per sexagenarium numerum perfectio: quid per frontes edificij nisi ipsa opera designantur: que exterius videntur. Predicationis enim verbum tribuere. alimenta esurientibus. vestimenta algētibus dare: ⁊ pro bono opere patienter aduersa tolerare: quid aliud quam frontes sunt edificij celestis? Quia pulchritudo operum extertoruz ornat habitaculum dei. quod adhuc latet intrinsicus. Sed iste frontes habent atrium vndiq; per circuituz. quia in hoc magna sūt opera. si hec in mente dilatatur amplitudo charitatis. De charitate quippe scriptum est. Datum mandatum tuum nemo. ps. 118. De hac iterum psalmista ait. Statuisti in loco spacioso pedes meos. ps. 30. Sed ecce vuz loquor animo

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

occurrit quomodo lata est charitas. Si per charitatem pertingit ad deum: et per semetipsum veritas dicit: Intrate per angustas portas. **Matth. 7.** Rursum psalmista audio dicentem: Propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras. **ps. 16.** Atque in euangelio dominus dicit: Iugum enim meum suave est: et onus meum leue. **Mat. 11.** Quomodo ergo: aut lata charitas si angusta porta: aut quomodo iugum suave est et onus leue: si in preceptis dei vie dure sunt que custodiunt? Sed hanc nobis questio non citius ipsa veritas soluit: quia via dei et inchoantibus angusta est: et perfecte iam viuentibus lata. Et dura sunt que contra suum spiritualiter animo proponimus: et tamen onus dei leue est postquam hec ferre ceperimus: ita ut pro amore eius etiam per seculum dulcedine veniat. Sicut sancti quoque apostoli gaudebant: cum pro domino flagella tolerabant. **Actu. 5.** Ipsa ergo angusta porta amantibus lata fit: ipse vie dure spiritaliter currunt molles: et plane sunt dum scit animus se pro temporalibus doloribus gaudia eterna recipere: et hoc incipit quod affligit amare. Atrium ergo ante fratres et in perfectione operis est latitudo dilectionis. Et notandum quod dicitur undique per circuitum: ut videlicet homo per omne quod agit semper semetipsum charitatis amplitudine dilatet: ne hinc aut timor: aut odia angustent. Si quis ergo de verbo dei loquitur: et charitatem quam predicat in mente non seruat: edificii frontem habet: sed atrium ante frontem non habet. Si quis elemosinam indigentibus largitur: et per hanc fortasse in corde extollitur: nec ex charitate proximi inopie subuenit: sed se elatione tacita extollit: frontem quidem in edificio ostendit: sed iuxta frontem atrium non fecit. Si quis illatas a proximo contumelias tolerat: et mala obiecta tacite portat: magna est patientia quam demonstrat: si dolore in corde non habeat: si lucrari ad tranquillitatem mansuetudinis: etiam ipsum qui male excesserat querat. Nam si pariter ista exterius adhibens intus dolore tenet:

nec amat eum quem sustinet: habet quidem frontem in edificio: sed ante frontem atrium non habet: quia is qui se angustie odio subdidit: perfecto charitatis latitudinem amisit. Non sicut superiori parte iam diximus: patientia enim vera est: et ipsum amat quem portat. Nam tolerare sed odisse non est virtus mansuetudinis: sed velamentum furoris. Et notandum quod hoc ipsum atrium porte dicitur. Porta quippe nostra est: aditus ad regnum. Et deum ac proximum perfecte amare iam ad ingressum regni est tendere. In quantum enim quisque amat: in tantum ad ingressum propinquat. In quantum vero amare negligit: in tantum ingredi recusat: quia nec studet videre quod appetit. Tunc ergo habemus atrium porte: quando ex latitudine charitatis ad supernam vitam quam adhibere contingere minime possumus: iam per desiderium intramus. Itaque cum bonum opus erga proximum agitur: restat ut eiusdem boni operis intentio discernatur. Si non presentis gratie retributionem querit: sed spem suam animus ad futuram promissionem tendit: ut ex temporalibus eterna: ex terrenis celestia speret. Spes enim celestium mentem solidat: ne concutiat fluctibus tumultuum terrenorum. De qua et per paulum dicitur: Quam sicut anchoram habemus anime tutam ac firmam: et incedentem usque ad interiora velamentis. **Hebr. 6.** de quibus interioribus hic quoque subiungit.

Et ante faciem porte que pertingebat usque ad faciem vestibuli porte interioris quinquaginta cubitos.]

Hoc quod hoc loco dicitur ante faciem porte: non exterior sed interior ante portam locus describitur: usque ad faciem vestibuli porte interioris pertingere prohibet. Unde et idem locus quinquaginta cubitis dicitur mensuratus. Per quinquagenarium enim numerum requies eterna signatur. Habet enim septenarius numerus perfectionem suam: quia eo die dierum numerus est completus. Et per legem sabbatum in requie dicitur esse. **Gen. 2.**

rem septenarius per semetipsum multiplicatus ad quadraginta et nouē ducit. Cui si monas addit: ad quinquagenarium peruenit: quia omnis nostra perfectio in illius vnus cōtemplatiōe erit: in cuius nobis visione iam minus aliquid salutis et gaudij nō erit. Hinc etiā iubilē: id est annus quinquagesimus in requiē datus est: quia quisquis ad omnipotētis dei gaudia peruenit: laborē et gemitū vltērius nō habebit. Notandū vero quia locus quō describit per quinquaginta cubitos tendit: ad faciē vestibuli porte interioris pertingere memora. Non ergo hoc loco propheta iam ipm vestibulū porte interioris sed locū interi⁹ qui tendit ad vestibulum porte interioris narrat: per quē locū vti quō sicut diximus spes nostra signat. Que dum eternā requiē querit: mentē ad vestibulū porte interioris ducit. Hoc ipsuz enim quō desideram⁹ celestia: quō ad pmissa gaudia suspiramus: quō eterne vite requiē querimus: iam ad interioris vestibuli faciē propinquamus. Signet ergo per portam fides: per atrium charitas: per locū vero qui ad faciē vestibuli porte interioris p̄pinquat figuret spes: sine quib⁹ tribus virtutib⁹ quisquis iam vti ratiōe potest: ingredi ad celeste edificium nō potest. Habeat ergo fides in porta: quia intro ducit ad intelligentiā. Charitas in atrio quia mentē dilatat in amorē. Spes in loco quinquaginta describit cubitis: quia per desideria atq; suspiria introducit animū a secreta gaudia quietis. De qua quē te et si adhuc sicut est veritatis lumen nō cernimus: iam tamē per rimas intelligētie ad aliquid videm⁹. Unde et hic subdit

Et fenestras obliquas in thalamis.]

In fenestris obliquis pars illa per quā lumen intrat angusta est: sed pars interior que lumen suscipit lata. Quia mentes contemplantiū quāuis aliquid tenuiter de vero lumine videāt: in semetip̄is tamen magna amplitudine dilatant. Que

videlicet et ipsa que conspiciūt capere pauca vix possunt. Exigū valde est quō de eternitate cōtemplātes vident: sed ex ipō exiguō laxat sinus mentiū in augmento feruoris et amoris. Et inde apud se ample sunt: vnde ad seueritatis lumē quasi per angustias admittunt. Que magnitudo cōtemplatiōis quia concedi nō nisi amantibus potest: in thalamis oblique fenestre esse perhibent: vel in his que iuxta thalamos nō iam extrinsecus: sed esse intrinsecus ducunt. Hāc de eis dē fenestris subdit

Et in frontibus eorum que erant intra portam vndiq; per circuitum.]

Erant em̄ in thalamis: erāt et in frontibus eorum: que intra portā vndiq; per circuitū fuerant constructa: quia qui cor intus habet: ipse quoq; lumen cōtemplationis suscipit. Nam qui adhuc exteriora lūmine rime cōtemplatiōis ignozant. Hec em̄ cum corporearū rerum imaginib⁹ illa se infuso in corporee lucis capir: quia dū sola visibilia cogitant: lumen inuisibile ad mentē non admittit. Sed quisquis iam lūmini cōtemplatiōis in: endit: curare magnopere debet: vt mentē semper in humilitate custodiat: nunquā se de gratia qua infundit extollar: et ipsas obliquas fenestras que mētes contemplantiū signāt quales sint cōsideret. Per obliquas etenim fenestras lūmē intrat et sur nō intrat: quia hi qui vere speculatores sunt: semper sensum in humilitate deprimūt: atq; ad eorum mentes intelligentiā cōtemplatiōis intrat: sed lactātia elatiōis non intrat. Et parēt itaq; fenestre: et munite sunt: quia et aperta est in mentibus eorum gratia qua replet: et tamen ad se aduersariū ingredi ad superbiam non permittit. Notandū vero quō intra portā vndiq; per circuitū fenestre oblique esse memorant. Non em̄ cōtemplatiōis gratia summis dat: et minimis non dat: sed sepe hanc summis: sepe minimis: sepius remoti aliquādo eam cō-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

tugati percipiunt. Si ergo nullū est fidelium officium a quo possit gratia cōtemplatiōis excludi: quisquis cor intus habet illustrari etiā limine cōtemplatiōis potest. Quia intra portā vndiqz per circuitum fenestre oblique cōstruete sūt: vt nemo ex hac gratia quasi de singularitate glorię Nullus se donū veri luminis estimet habere priuatū: quia in eo se habere precipuum putat: sepe alter est ditior quē habere apud se boni aliquid non putat. Unde hic quoqz adhuc aperte subiūgitur.

Similiter autem erant et in vestibulis fenestre per gyrū intrinsecus.]

Postq̄ dixit fenestre in frontibus adiungit fenestras in vestibulis per gyrū intrinsecus. Quia nō solum alta sancte ecclesie mēbra que prominēt habent cōtemplatiōis gratiā: sed plerūqz hoc donū etiā in illa membra percipiunt: que et si itaqz per desiderium ad summa emicāt: tamē adhuc per officium in ima iacēt. Nisi et his qui de despectu vident: omnipotēs deus lumen cōtemplatiōis infuderit: fenestre in vestibulis nō fuissent. Videmus itaqz alios in summis locis sancte ecclesie cōstitutos alta de celestibus loqui: miro studio inquātū illustrata mēnē sufficit superne patrie secreta rimari: quia fenestre sunt in frontibus. Alij verō in sancte ecclesie sinu cōtinent: et despectu humanis oculis vident: sed apud se sapiētie studijs vacant: ad celestia anhelāt: atqz inquantū preualent: que sint gaudia eterna considerant: fenestras itaqz oblique sunt: sed in vestibulis. Bene autē dicit per gyrū: quia omnis inq̄situs secretarū rerū gyrū habet: dū in cogitatiōe sua dicit animus: putasne hoc illud est: quasi circuit vt inueniat qd̄ querit. Cui cū in circuitu scriptū lumen erumpere in cogitatiōe ceperit: quasi per obliquā fenestrā radius veritatis venit. Sic quippe in cōtemplatiōe nostrā multa cogitatiōibus circueundo p̄ficiamus: sicut exemplā bonoz sepe querimus: vt in moribus

p̄ficiamus. Nam cū iam cogitat animus ad meliora trāsire: quicquid meli⁹ de alijs audire possit exquirat: nūc huius: nunc sancti alterius vitā ventilat. Unde et ecclesie quidā qui in expanso riuo sancte ecclesie per vniuersum mūdum mentis oculos miserat: bonoz vitam ad imitationē requirēs dicebat: Circuibō et imolabo in tabernacula dei hostiā iubilatiōis. ps. 26. Ecce vt imolaret iubilatiōis hostiā circuibat: quia nisi animā huc illucqz ad bonorum vitam exquirendā mitteret: ipse vsqz ad iubilatiōis sacrificiū non perueniret. Cum vero sancti viri intra ecclesiā ad loca summa perducunt: eorū vita quasi in speculo ponit: vt cuncti videāt bona que debeant imitari. Unde et adhuc apte subiūgitur.

Et ante frontes pictura palmarum.]

Quid per palmas: nisi premia victorie designant? Ipse quippe dari vincētibz solent. Unde de his quoqz quilibet certamine martyrij anti quū hostem vicerat: et iam victores in patria gaudebāt: scriptū est. Et palme in manibus eorū: Apoca. 7. et clamabāt voce magna dicētes: Salus deo nostro qui sedet super thronū et agno. Palmas quippe in manibz tenere est victorias in operatiōe tenuisse. Cui⁹ operatiōis palma ibi retribuet: vbi iam sine certamine gaudebit. Unde et hic nō dicitur palme ante frontes: sed ante frontes pictura palmarū. Ibi etiā victorie palma vbi debet: vbi iam sine fine gaudebit. Nā hic plerūqz sanctos viros aspici⁹ mira agere: virtutes multas facere: leprosos mūdare: demonia eijcere: tactu egritudinis corpora sanare: p̄pheticē spiritu ventura p̄dicere: cūcta itaqz hec necdū palme sunt sed adhuc pictura palmarū. Nam hec aliquid dant et reprobis. Unde et per euāgelium veritas dicit: Multi dicent mihi in illa die: domine dñe nōne in nomine tuo p̄phetamimus: et in tuo nomine demonia eiecim⁹: et in tuo nomine virtutes multas

fecimus? **Matth. 7.** Et tunc cōfitebor illis: quia nunq̄ noui vos: discedite a me qui operamini iniquitatē. **Unū** uero signū electiōis est soliditas charitatis: sicut scriptū est. **In hoc** sciet̄: quia discipuli mei estis: si dilectionē habueritis ad inuicē.

Iobis. 13. **Hec** autē miracula cū electi faciūt: longe dissimiliter a reprobis sūt: qz q̄ electi ex charitate: hoc reprobi studēt agere per elationē. **Sed** eisdē electis ipsa mira que per charitatē faciūt non tam palme sunt: sed adhuc pictura palmarū: quia de eis foris ostendit̄: quales apud om̄ipotentē dominū intus habeant. **Ibi** autem eis palma erit: ubi iam mortis cōtentio nō erit. **Nam** p̄dicator egregius tūc aspexit palmā ueram uincētibus dari: cū resurrectionē p̄uidit mortuorū fieri: sicut dicit: **Porro** eū corruptibile hoc induere incorruptionē et mortale hoc induere immortalitatē. **1. Corinth. 15.** **Cum** autē mortale hoc in duerit immortalitatē: tūc fiet sermo qui scriptus est: **Absorpta** est mors in uictoria: ubi est mors uictoria tua ubi est mors stimulus tuus: **Tūc** erit perfecta uictoria: cū mors plene fuerit absorpta. **In** omne autē q̄ modo intrabiliter de signis agi cōspicimus nō iam ipsam uictoriā: sed adhuc imagines uictorie uideamus. **Quia** plerūq̄ sanctis etiā et in locis sublimiorib⁹ posit⁹ ut ad bona opa alij p̄nocent: uirtutes et signa dant: ante frontes iteriora edificij palmarū pictura ostēdit. **Hec** hodierno die tractata sufficiant: ut ad ea que subiuncta sūt ualētiores adiunāte dño nostro iesu xpo uentamus. **Qui** uiuit et regnat cū patre in uirtute spūs sancti: per oīa secula seculorū. Amen.

Explicit Omelia. XVII.

Incipit Omelia. XVIII. que exponit litterā. XL. capituli ab illa parte: **Et eduxit me ad atrium exterius:** usq̄ ad illam partem eiusdē capituli **Porro** uero

que respiciebat uiam aquilonis atrij exterioris.]

Quā de p̄templatiōis gratia obliquas fenestras insinuās p̄pheta multa locut⁹ est: eductū se exterius dicit: et gazaphilatia uidisse cōmemorat. **In** quibus gazaphilatijs quid aliud q̄ doctorū scientiā designat? **Sed** recte hac in re queri potest: cū doctores sancti spiritalia atq̄ interna doceant: cur p̄pheta eductū se exterius dicit et gazaphilatia foris uidisse? **Sed** sciendū est: quia alia est cōtemplatio que tantū uidet quantum dicere nō ualeat: alia uero scientia atq̄ doctrina que tantū uidet quantum exprimere per linguā possit. **In** cōparatiōe als cōtemplatiōe quippe illius q̄ uoce exprimi nō potest: q̄si hoc tantū foris est q̄ exprimi uoce p̄trahit itaq̄.

Et eduxit me ad atrium exterius: et ecce gazaphilatia et paui-mentum stratum lapide in atriu per circuitum.]

Quia sermone greco philaze seruare dicit: et gaza lingua persica diuitie uocant. **Gazaphilatiū** loc⁹ appellari solet in quo diuitie seruant. **Quid** itaq̄ p̄ gazaphilatia designat: nisi ut p̄dixim⁹ corda doctorū sapie atq̄ scie diuitijs plena? **Quia** iuxta pauli uocē: alij daf per sp̄s sermo sapientie: alij sermo scie in eodē sp̄. **1. Cor. 13.** **Sunt** em̄ quidā qui per donū gratie et ipsa intelligūt que exponi a doctorib⁹ nō audierūt: hi uidelz sermonē sapie perceptorūt. **Et** sunt quidā q̄ per semetipos intelligere audita nequeūt: sed ea que in expositionib⁹ legerint retinēt: atq̄ sciēt̄ p̄ferūt que lecta didicerūt. **U** itaq̄ isti nisi sermone scie pleni sūt? **Quāuis** hoc intelligi et alie possit: qz sapia ad uitā scia dōgrinet ad doctrinā. **Qui** igit̄ bñ uiuit et prudēt̄ p̄dicat: gazaphilatiū spiritalē edificij recte notat: qz ab ei⁹ ore celestes diuitie dispēsat: his diuitijs abūdare discipulos idē mgr̄ gētū uiderat cū dicebat: **Et**

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

astes facti estis in illo in omni verbo: et in omni scientia. **1. Cor. 1.** Sunt itaque in sancte ecclesie edificio constructa gazaphylatia quae abudat diuitijs scientie lingua doctorum. Has veras esse diuitias ipsa per se veritas denunciat: cum de transitorijs diuitijs dicit. **Fallacia diuitiarum suffocat verbum scientie. Mat. 13.** Sapietia etenim atque scientia doctrine spirituales vere sunt diuitie: in quorum compactione que transire possunt false nominantur. De his diuitijs per Salomonem dicit. **Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. Prouerb. 21.** Exopto autem eo quod ad eternam patriam diuitie spirituales ducunt. est eis a terrenis diuitijs magna distantia. quia spirituales diuitie erogate proficiunt: terrene autem diuitie aut erogantur et desiciunt: aut retinentur et vitales non sunt. Qui ergo has in se veras diuitias continent: recte gazaphylatia nominantur. Et habent ipsa gazaphylatia pavementum dicitur per circuitum. quia eis adheret ac subiacet humilitas auditorum. Quod pavementum recte stratum lapide in atrium dicitur. quod in latitudine charitatis vicissim sibi iungere sunt anime fideles. Que et lapides appetunt pro fortitudine fidei. et strata in pavemento sunt in compage humilitatis. Has fidelium mentes petrus apostolus fortes in fide conspexit cum dicebat. **Et vos tanquam lapides vivi superedificamini domos spirituales. 1. Pet. 2.** De his lapidibus sancte ecclesie dominus per Esaiam dicit. **Ponam lapidem propugnaculum tuum. et portas tuas in lapides sculptos. vniuersos terminos tuos in lapides desiderabiles. omnes filios tuos doctos a domino. Esa. 54.** Omnipotens enim deus sancte ecclesie propugnacula lapidei (qui lapis viridis coloris est) posuit quia predicatorum illius mentes interne viriditatis amore solidauit: ut transitoria cum cuncta despiciant. nihil in hoc mundo quod sine claudis appetant. cuncta eius gaudia velut arida continent. Unde et ipse pastor ecclesie auditores suos ad pascua eterne viriditatis vocans: de deo loquitur dicens. **Secundum magnam misericordiam suam regere**

nerauit nos in spem viua. per resurrectionem iesu christi ex mortuis. in hereditate incorruptibile. et incontaminata. et imarcescibilem conseruata in celis. **1. Pet. 1.** Vultus sancte ecclesie porte in sculptos lapides ponunt. quod hi per quorum nos vocem ad vitam eternam ingredimur: sancta opera que diuinitus precepta sunt dum in semetipsis ostenderet: quasi in se sculpta tenuerunt. **Porte etenim non sculpte sed pure essent si vocem quidem promeretur: sed sancta esse opera non demonstraret. At ubi secundum hoc se ostendit viuere quod loquuntur et porte sunt quod intrus ducunt. et sculpte quia viuendo custodiunt que alijs loquuntur. Huiusmodi ecclesie vniuersos terminos in lapides desiderabiles posuit videmus: dum in ea fideles quosque fortes in fide et charitate conspiciamus: qui (ut quos dixit lapides demonstraret) adiunxit. **Omnes filios tuos doctos a domino. Esa. 54.** Quod ergo Esaias vniuersos ecclesie terminos desiderabiles vidit: hoc Ezechiel pavementum lapide stratum per circuitum esse probauit. qui adhuc de gazaphylatijs subdit.**

Triginta gazaphylatia in circuitu pavementi.

Denarius numerus perfectione semper accipitur. quia in decem preceptis legis iustitia continetur. Actiua etenim ac contemplatiua vita simul in decalogi mandatis coniuncta est. quia in ea et amor dei et amor seruare proximi iubetur. Amor quippe dei ad contemplatiua. amor vero proximi pertinet ad actiua. Sed vnusquisque doctor ut in actiuam vitam plene se dilaret. atque in contemplatiua vigilanter surgat: in sancte trinitatis fide debet esse perfectus. Unde et eadem gazaphylatia triginta esse commemorantur. ut cum denari ter ducit: vita et lingua doctoris in trinitate solidetur. Et hac in re illud nobis est vigilanter intueendum quod propheta dum gazaphylatia descripsisset: adiunxit. **Pavimentum per circuitum. Atque inferius subiunxit. Gazaphylatia in circuitu pavementi. Quatuor et gazaphylatia**

lata in circuitu pauimentū: et pauimentum
 in circuitu gazaphilatorū esse videat. Pa-
 uimentū quippe et gazaphilata eo sūt or-
 dine distincta. vt gazaphilata inter pau-
 uimentū et pauimentum inter gazaphilata
 fuerit strātū. Ad hoc fratres sine magno
 mysterio est q̄ in circuitu gazaphilatorū
 dicitur esse pauimentū: et in circuitu pau-
 imētū narrant esse gazaphilata. Habet enī
 pauimentū in circuitu gazaphilata. qz
 vt a audientū erudit quorūdie: et custodit
 linguam doctorū. Doctores etenī boni in
 sancte eruditionis verbis modo somētis
 dulcedinis: modo asperitate increpatis
 inuigilant: vt auditorū suozū vitam a vi-
 tijs defendant. Sed habent ipsa quoqz
 gazaphilata in circuitu pauimentū. quia
 sepe etiā doctorū eoz vitiuz tērationis
 bus tangitur: vt modo eleuetur iactatio-
 nis superbia: modo ire stimulis inflamme-
 tur. Sed cum bonozū auditorū vitam cō-
 siderant. eāqz proficisse suis exhortationi-
 bus pensant: erubescit tales non esse qua-
 les auctore deo per se conspiciūt alios fa-
 ctos esse. et ante se in mente etiā stabili-
 t̄ plene in culpā labantur. Nam cum ip-
 sa sua doctoribus verba ad memoriā re-
 ducunt: erubescunt nō seruare qd̄ dicunt.
 Unde per Salomonē quoqz dicit. Anti-
 ma laborātis laborat sibi. quia compulit
 eum os suū. Proverb. 16. Os enī nostrū
 nos cōpult ad laborem: quando per hoc
 qd̄ diximus a vitijs refrenamur: qz turpe
 nimis est ibi nos negligendo cadere. vnde
 de predicando conati sumus alios leuare.
 Habent ergo gazaphilata in circuitu pa-
 uimentū. quia doctorum magna custodia
 est vita venerabilis auditorū. Et suus et
 sermo fit in adiutorio. quia erubescit pul-
 santibus vitijs nō resistere qui contra vi-
 tia alios armauerunt. Quia enī q̄ diu in
 hac vita viuimus: cōtra malignos spiritū
 quōd aliud q̄ in acie stamus. Sicut predi-
 cimus: doctoris animū forsitan aliqua cla-
 rione pulsatur. Sed siue ne ipse pereat:
 seu ne per exemplū suum alios ad perditio-
 nem trahat. vigilanter se et festine circū-

spicit: in cogitationib⁹ remouet. Ad-
 cta auditorū suozū vitam ad memoriā se-
 metipsum humiliat. et quib⁹ preualet mo-
 dis agit: ne elatio p̄ncipetur in mente:
 ne dominetur in opere. Scriptū quippe
 est. Initis: in omnis peccati supbia. Eccl.
 9. Quis ergo ante vel oculos fructus bo-
 ni operis: si ex radice putruit elationis.
 Sepe vt predictū est eius animus tēatur
 et t̄: sed claus ad circūspiciendum recol-
 lit: et discipline pondere dep̄mēs agit
 ne mot⁹ animi trāseat in sermone: ne erū-
 pat in voce. Fitqz vt ira perturbati animi
 vbi per negligentia ouitur: ibi per iudiciū
 suffocata moriatur. Quia ex re agitur vt
 excepta culpa animus virtutem pariat. q̄
 et si se fortiter custodire noluit ne ad in otū
 surgeret: se tamen in cōmōtione fortiter
 vicit. Unde bene per Salomonē dicitur.
 Melior est patiens viro forti: et qui domi-
 nat animo suo expugnatore vrbiū. Pro-
 verb. 16. Patiens preferitur. quia in illa
 actione victorie: homo victor est hominū.
 In hac autem mansuetudine patientie:
 animus victor est suus. Sequit̄.

**¶ Et pauimentum in fronte
 portarum secundū longitudinē
 portarum erat inferius.**

¶ Si portarum longitudinē ad locum re-
 ferimus in quo porte fuerunt cōstrute se-
 cundū longitudinē portarum: pauimenta-
 tum erat inferius. quia ptum tenere loc⁹
 portarū poterat: tantū tenebatur et pau-
 uimentū qd̄ erat inferius. Longitudo ergo
 pauimenti a portis non erat dissimilis: s̄
 tam equalitas pauimenti nō erat cum
 portis. Quid ergo q̄ pauimentū euz por-
 tis longum similiter erat: sed equale non
 erat nisi q̄ longe distat vita populozum a
 vita docētū. Quia etiā ad regna celestia
 tendētes eam se lōganimitatē spei habēt
 eadem vero viuendi studia nō habēt. Et
 datur ergo pauimentū similiter in longu-
 quia ipsam fidem ipsaz spem in se retinet
 auditores quam habere certum est predi-
 catores. Sed pauimentū inferius iaceat.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

vt omnes auditores predicatorum suos lo-
ge suis meritis antecedere cognoscant.
Sin vero longitudinē portarū ipsam sicut
superi⁹ diximus eazū similitudinē intelligere
debem⁹. vñs sicut paulo post scriptum est
ad portas gradibus ascendebat: tanto pa-
uimentum facit inferius. quāto vnaque-
q; porta surgit in altitudinē. Quia quan-
to sanctior est vita doctoris: tanto fit hu-
milior sensus audientis. Et semetipsum
despicit dum predicat: q̄s sui vitā in ma-
gna surgere altitudine perpedit. Imitari
etenim bona eius alia forsitan potest: alia
non potest. In quibus preualet proficit:
in quibus minime preualet ad humilita-
tem crescit. Et hoc ipsum ergo ei in profe-
ctu est: qd̄ ei imitabile ad profectum non
est. Ecce enī, predicatorum nostrorum ea
que legimus dicta et facta pensamus: et in
quantā altitudinem surrexerint porte co-
gnoscamus. At enī taceamus de offensio-
ne signorū loquamur de virtutibus cordi-
us. Certe paulus qui se legi mortuus per
legem dicit. Roma. 7. quia vt in christo
crederet: ei hoc et lex ipsa predicauit. ma-
gno fidei ardore successus: precepta legi
tenere carnaliter noluit. circūcisionem in
gentibus fieri vetuit. Gal. 5. Et cum Pe-
trus apostolus seruari adhuc in circūcisio-
ne legis consuetudinē vellet ei in facie re-
stitit: eumq; hac in re fuisse reprehensibi-
lem dicit. Et in hoc eius studiū discipulis
loquens non solū culpam: sed qd̄ est ma-
gis hypocrisis. id est simulationem nomi-
nat dicens. Gal. 2. Cum venisset petrus
antiochiam: in facie ei restitit: quia repre-
hensibilis erat. Et paulo post. Et simula-
tioni eius consentierūt ceteri iudei. Idez
vero apostolorū primus cum multa disci-
pulos admoneret. atq; a quibusdā detra-
hi pauli scriptis agnosceret dicit. 1. Pe.
3. Sicut charissimus frater noster Pau-
lus secundū datam sibi sapientiaz scripsit
vobis: loquens in eis de his in quib⁹ sūt
quedam difficilia intellectu que indocti
et instabiles deprauauit sicut ceteras scrip-

turas: ad suam ipsorū perditionem. Ecce
Paulus in epistolis suis scripsit petrum
reprehensibilem. et ecce Petrus in episto-
lis suis asserit paulum in his que scripsit
rar admirandū. Certe enī nisi legisset pe-
trus pauli epistolas nō laudasset. Si au-
tem legit: quia illic ipse reprehensibilis di-
citur inuenit. Amicus ergo veritatis lau-
dauit etiā quod reprehēsus est. atq; ei ad
hoc ipsum placuit quia in his non placue-
rat que aliter q̄ debuerat sensit. Sed et
am minori fratri ad cōsensum dedit: atq; i
eadem re factus est sequens minozis sui
etiā vt in hoc preiret. quatenus qui pri-
mus erat in apostoloz⁹ culmine: esset pri-
mus et in humilitate. Penfate ergo fra-
tres charissimi in quo mentis vertice ste-
tit qui illas epistolas laudauit in quibus
scriptum se vitupabilem inuenit: que illa
mansuetudo tanta esse potuit: que quies
animi: que soliditas atq; imperturbatio co-
gitationis. Ecce a minore suo reprehendi-
tur: et reprehendi non dedignatur. Non
ad memoriaz reuocat q̄ primus in aposto-
latum vocatus est. nō q̄ clauas regni ces-
lestis acceperit. non q̄ peccata quecuq; i
terra soluerit: essent soluta et in celo. nō q̄
in mare pedibus ambulauit. nō q̄ paraliticos
in iesu nomine iudēdo erexerat. non
q̄ egros corporis sui vmbra sanauerat:
non q̄ mensūtes verbo occiderat. non q̄
mortuos oratione suscitabat. Ne igitur i
crepationis verba dedignaret audire om-
nia dona que acceperat quasi a memoria
reppulit: vt vnū fortiter humilitatis do-
num teneret. Quis ergo nostruz vel si ex-
tremum aliqd̄ signū fecisset: a minore fra-
tre increpatus: increpationis verba patie-
ter audiret. Nihil enim signi fecim⁹. Et
si quis nos fortasse de actioe nostra repre-
henderit: statim tumescimus: magnos q̄s
dam nos taciti cogitam⁹. virtutes nobis
ad animū deducimus etiam quas nō ha-
bemus. Et contra petrus cū virtutibus
humilis in reprehensionibus permansit:
sed porta surrexit in altitudinem. Hanc

autem tantam mansuetudinem nos imitari non possumus: sed quia pavimentum sumus: longe inferius iacemus. Sunt vero nonnulli qui non Petrum apostolorum principem, sed quendam alium eo nomine qui a Paulo est reprehensus accipiunt. Qui si pauli studiosius verba legissent: ista non dicerent. Dicitur etenim Paulus cum venisset Petrus antiochia: ei in facie resisti. Gal. 2. ut de quo Petro loqueretur ostenderet: in ipso sue narrationis initio premisit: dicens. Creditum est mihi euangelium preputi: sicut Petro circumcissionis. Ibidem. Qui enim operatus est petro in apostolatu circumcissionis: operatus est et mihi inter gentes. Patet ergo de quo petro paulus loquitur. quem et apostolum nominat: et prefulse euangelio circumcissionis narrat. Et fuerunt quidam qui secundam Petri epistolam: in qua epistole pauli laudate sunt: eius dicerent non fuisse. Sed si eiusdem epistole verba pensare voluissent: longe aliter pensare poterant. In ea quippe scriptus est. Voce de lapia ad eum huiusmodi a magna gloria. hic est filius meus dilectus in quo mihi complacuit. 2. Pe. 1. Atque subiungitur. Et hanc vocem nos audiuimus cum essemus cum ipso in monte sancto. Ibidem. Regant itaque euangelium: et protinus cognoscunt quia cum vox ista de celo venit: Petrus apostolus cum domino stetit. Ipse ergo hanc epistolam scripsit: qui hanc vocem in monte de domino audivit. Sed quia pauca de Petro diximus: nunc si placet ad Pauli mansuetudinem conuertamur. et pensemus si possumus. Ille qui tanti ardoris est in zelo predicationis ut apostolorum quoque primo non parceret. quante sit mansuetudinis in studio longanimitatis. Taceamus autem quod ter virgis cesus est. quia semel lapidatus est quia ter naufragium fecit. quia nocte ac die in profundo maris fuit. quia a iudeis quinque quadragenas una minus accepit. 2. Corinthi. 11. Vinus enim anti-

num ad iracundiam commouent ea mala que nobis ab aperte aduersariis irrogantur. hoc plus solet dolere quod a proprijs patimur. Unde et per psalmistam ipsa veritas contra traditorem suum loquitur dicens. Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi: supponerem vitijs. Tu vero vnanimis dux meus et notus meus: qui simul mecum dulces capiebas cibos. Psal. 54. Pensemus ergo si possumus. Paulus apostolus qui tantum patiens inter persecutores: quantum mansuetus inter discipulos fuit. Certe corinthios veniens ab idolorum seruitio corinthios retraxit. quis esset verus deus in quo notuit. eterne eius vite gaudia predicauit. Et cum magnam multitudinem populi in fide collegisset: tantam illic inopiam pertulit: ut victus sui graui necessitate laboraret. Et panem terre a discipulis non accepit: quibus panem celi predicauit. Insistebat verbo pro vita audientium. insistebat labori manuum pro vita corporis sui. prima Corinthi. quarto. De teris quoque alijs stipendia et a discipulis mittebantur: ut Corinthijs predicare sufficeret. Ipse quoque ad eosdem corinthios post per epistolam loquitur dicens. Cum essem apud vos et egerem: nulli onerosus fui. nam quod mihi deerat suppleuerunt fratres qui venerunt a macedonia. scda Corinthi. duocedimo. Quibus ad magnum quoque in proprio premisit dicens. Alias ecclesias spoliaui: accipiens stipendium ad ministerium vestrum. Ibidem. Pensemus ergo si possumus cuius hoc mansuetudinis fuerit. Panem spiritus predicare. et panem carnis non accipere. corda audientium de diuitijs eternis instruere. Et inter eosdem discipulos fideles et habundantes fame laborare. inter satiatos pati inopiam: nec tamen quod patiebatur dicere: nec tamen etiam dolere. videre dura erga se corda audientium tenaciam: nec a predicatione desistere. Nam sicut

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

apostolorum acta testant: anno et sex mensibus continue in eadem ciuitate predicauit. **Actu. 18.** Cumq; ab eis de corinthiis recessisset ad eos postmodum scribit quod apud eos positus pertulit. **2. Corinth. 11.** Quare autem hoc eis cum inter eos uideret: nunquam dixit: Ne quod erga eum factum ex bona uoluntate non fuerat: fieret ex iustione. Et cum innotesceret eorum miseria: remaneret uoluntas ignota. Quare autem hoc postmodum loquere positus scribit: Ne omnimodo discipuli incorrecti remanerent: et quales magistro in tenacia fuerant: alius quocumque fratribus tales non essent. Vere in hoc paulus uere magister gentium: sua negligens: aliena curans: impleuit quod prederat. Nemo quod suum est querat: sed quod alteri? et non quod sua sunt singuli cogitantes: sed ea que aliorum. **1. Cor. 10.** Quanta itaque ista mansuetudinis uirtus est? Quanta tranquillitas spiritus? Quis autem nostrum si unum huius mundi diuitum ad omnipotentis dei seruitium conuertisset: seque egere conciperet: et illum sibi uite subsidia non prebere: non protinus de eius uita desperasset? Quis non incassum laborasse se diceret? Quis non ab eius exhortatione obmutesceret: quem in semetipsum primam ferre fructum boni operis non uideret? Sed paulus per mansuetudinem in uirtutum uertice solidatus perstitit: predicauit: dilexit: et bonum quod ceperat expleuit: eaque portando et persistendo discipulorum corda ad misericordiam perduxit. Nam eorum profectum postmodum scire se indicans: in eadem epistola scribit de ministerio quod fit in sanctos. Et abundantia est enim mihi scribere uobis. Scio enim promptum animum uestrum: pro quo de uobis glorioz apud macedonas: quoniam achaia parata est ab anno prior: et uestra emulatio prouocauit plurimos. **2. Corinth. 9.** De quibus rursus ait Qui non solum facere sed et uelle cepistis ab anno prior. **Ibidem.** In quibus enim non tam opera quam pia uota requirebat: in eis proculdubio plus laudat pia uota quam opera. Notandum nobis est: quia habet improperium becipa consolatio: cum dicitur ab anno

prior. Bonum quippe: sed tarde fecerant: atque ideo hoc magister non sine reprehensione laudat. **Medic.** quippe est: qui medicamentum uulneri apponit: quod et ea que purgata sunt refouet: et ea que putrida inueniunt mordet. Sed hec tolerando atque predicando expleuit quod cepit. Et miramur longanimitatis uirtus: discipulorum duricia me molluit ad misericordie viscera: quia longitudo porte surrexit in altitudinem. Sed infirmi nos ad imitandum tante mansuetudinis longanimitatem idonei non sumus: quia uidelicet pauimentum sumus et despecti in nostris moribus iacemus. Ecce autem dum de duobus uicibus celestis exercitus loquor: martyr quocumque stephanus memorie occurrit: qui tentus per creatoris sui nomine: et in medio persecutorum deductus: imperterritus stetit: fiducialiter uocatus: et ex zelo ueritatis persecutores suos fortiter increpauit dicens: Vos semper spiritum sancto restitistis. **Actu. 7.** Cumque illi ad lapides curreret: flexo genu pro eis dem persecutoribus orauit dicens: Domine ne statuas illis hoc peccatum. Que itaque ista uirtus est sic zelo feruere: ut eis a quibus terrebat perfidie improperia fiducia liter diceret: et sic diligere ut in morte quoque pro eis a quibus in oriebat oraret? Sic quippe ex zelo inferuit: ac mansuetudinis nihil haberet. Et sic mansuetus in eorum dilectione perstitit: ac sic contra eos feruoris nihil habuisset. Pensemus inter hec: ubi nostre conscientie reatus iacet. Quis enim nostrum si saltem uerbi contumelia a proximo acceperit non confundit: commouet: non ad odium erumpit: non preceptum dilectionis obliuiscit? Sed hoc stephanus ex omnipotentis dei gratia potuit quia surgens in altitudine porta fuit. Hoc nos miserum nostra uirtute imitari non possumus: quia longe inferius sicut pauimentum iacemus. Quid autem nos in uita sanctorum de nostra admiratione uicimus: cum ipsi quoque antiqui patres predicatorum sancte ecclesie uitam considerantes ualde admirati sunt? An non eorum uitam palamista

admiratus est cum dicebat. **M**ibi autem valde honorati sunt amici tui deus: nimis confortatus est principatus eorum. **Ps.** 138. **Q**uod de quibus? **I**eius amicis dicat euāgelium interrogat: in quo veritas predicationibus dicit. **N**os amici mei estis. **Job.** 16. **E**lias quoque eorum vitam intravit: ait. **Q**ui sunt isti qui ut nubes volāt. et sicut columbe ad fenestras suas? **Isa.** 60. **R**ecte autem predicatorum sancti nubes appellati sunt. quia verbis pluunt. miraculis choruscant. **Q**ui volare quoque ut nubes dicuntur. quia in terra viuentes extra terram sunt omne quod egerūt. **U**nde et per quandā nubem dicitur. **I**n carne enim ambulantes non secundum carnem militamus. **1. Corinth.** 10. **P**riores enim patres coniugijs utebantur. filios procreabant. substantias possidebant. curis rei familiaris intendebāt. **I**stos autem prophetie iam spiritu preiudicēs substantias deserere. nihil in terra querere. nil possidere. non eos vel homines per terram ambulantes: sed nubes volantes nominat. **S**olant enim qui terram quasi non tangunt. quia in ipsa nil appetunt. **Q**ui et ad fenestras suas quasi columbe sunt. quia pro mansuetudinis sue spiritu in hoc mundo per oculos nil concupiscunt. **C**onsideremus ergo quāte altitudinis iste spiritalis edificij porte sunt: quas et spiritalis patres admirantur quantumque nos in earū admiratione humiliare necesse est: qui pavimentū sumus. **S**ed quia sub longitudinis appellatione altitudinē positarum audiuimus: nunc aliquid de earum latitudine cognoscamus. **S**equitur.

Et mensus est latitudinem a facie porte inferioris vsque ad frontem atrij interioris extrinsecus. centum cubitos ad orientē et ad aquilonem.

In quibus verbis si portā aditum accipimus quo ad cognitionē domini intramus. **P**orta inferior fides est. atrium ve-

ro interius contemplatio. **H**abet autē porta inferior latitudinē in facie. quia videlicet fides per charitatis sue amplitudinem habet eam que videtur a proximis operationem. **Q**uā dum fortiter a perfectioribus agi conspiciunt nos qui in bonis actibus angustamur exempla per eos magnae operationis accipimus. **E**t vnaqueque sancta actio quasi quedā nobis fit latitudo itineris que prius erat angustia difficultatis. **H**abet quoque atrij interioris frontē. quae contemplatiua vita per quedā signa desideriorum et gemitū ostendit quantum intus videat que tantū amat. **D**enarij autē numerus per semetipsum multiplicatus in centenarij surgit. **U**nde recte per centenarij magna perfectio designat. sicut de electis dicitur. **O**mnis qui relinquit domū vel fratres. aut sorores. aut patrē. aut matrem. aut uxorem. aut filios. aut agros propter nomen meū centuplū accipiet: et vitā aetnā possidebit. **Mat.** 19. **N**ec enim sanctus quisquam ideo terrena deserit: ut hec possidere in hoc mundo multiplicius possit. **Q**ui quisque terrenum studio terrā relinquit: terrā non relinquit: sed appetit. **N**ec qui vnam uxorem deserit centum recepturus est: sed per centenarium numerū perfectio designat. **Q**ui quisque pro dei nomine temporalia atque terrena contēnit: et hic perfectionē mentis recipit. ut iam ea non appetat que contēnit: et in sequenti seculo ad eterne vite gloriā peruenit. **C**enties itaque recipit quod dedit: qui perfectionis spiritū accipiens terrenis non indiget: etiam si hec non habet. **I**lle autē pauper est: qui eget eo quod non habet. **N**am qui et non habens habere non appetit: diues est. **P**aupertas quippe in inopiam mentis est non in quātitate possessionis. **N**am cui in paupertate bene cōuenit: non est pauper. **M**ensus est ergo vir latitudinem a facie porte inferioris: vsque ad frontem atrij interioris extrinsecus centū cubitos. **Q**uia redemptor noster quotidie per magistros atque doctores in mensura perfectionis metitur vitam fidelium. vel in specie boni operis per fidem vel in sanctis desi-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

derijs per contemplationē. Multi etenim videntur in fide positū magna operari: sed in centū cubitis non mesurantur. quia per ipsa que faciunt terrenā gloriam querūt. **E**t quidā videntur per abstinentiam cruciari. gemitibus insistere. sed eorum mensura ad centū cubitos minime ducitur. quia in his que agunt ab humano iudicio fauores requirunt. **Q**uis ergo est qui per centū cubitos mēsuratur: nisi is cuius bona operatio recta intentione vitur. ut in eo quod agit non ad terrena lucra appetenda aut ad laudes transitórias reflectat. **E**cce enim misericordiā proximis exhibere. posse largiri. cum celeritate indigenti tribuere: latitudo in facie porte interioris ē. **S**ed si tua dāns aliena nō appetas. si terrenam gloriā de ipso bono opere non requiras: recte in centenario numero. id est in perfectione mensuraris. **N**ā qui videtur dare misericorditer ppria. et rapit forsitan violenter aliena: iste adhuc quā sit via perfectionis ignorat. **N**ec cognouit unde ad perfectionem tenditur. quia nec ipsius eius initium inuenit. **P**rius enim appetitum euellere a mēte debuit et postea que iure possidet largiri. **U**nde scriptum est. **D**eclina a malo et fac bonū. ps. 33. **Q**uid enim potest esse boni quod fecit: qui necdum a malo declinauit. **E**t sunt quidam qui si cut dictum est ab alimentis abstinent. carnem cruciant. sed tamen si pulsati fuerint cognoscuntur quia ad mundi gloriā anhelant. isti frontem atrij interioris ostendunt: sed per centum cubitos nō mesurantur. **H**i ergo in numero perfectionis sunt: de quibus per paulū dicitur. **Q**ui carnes suam crucifixerunt cum vitijs et concupiscentijs. Gal. 5. **E**t notandū quia non dicitur quod intrinsecus: sed extrinsecus ista mēsurantur. **Q**uia videlicet redemptor noster cum per nos facta hominū vel approbat: vel iudicat: non intrinsecus metitur. unde et per euangeliū dicit. **E**x fructibus eorum cognoscetis eos. Mat. 7. **Q**uia enim per hoc quod videmus cognoscimus operantis animū quem non vide-

mus: siue latitudinem que in facie porte ē inferioris: siue frontem atrij interioris extrinsecus metitur. **C**um enim alios conspiciamus largiri elemosinā. afflicto occurrere. oppresso subuenire: nihil eos in hoc mundo glorie querere. nullis huius mundi compedijs inhiare. **A**lios videmus carnes domare. lachrymis insistere. verbis celestibus occupari. nihil transitorij honoris appetere. quid aliud debemus: nisi eos perfectos esse credere. sanctos estimare. **Q**uia ergo per hoc quod aspiciamus: eos perfectos esse videmus: eorum vitā per centum cubitos extrinsecus metitur. **E**t quia multi in iudea: plerique vero in gentilitate positi ad hanc perfectionis summā venerunt: recte subiungitur **A**d orientē et ad aquilonem. quid dicitur et enim populus oriens iure dicitur est. de cuius carne ille est natus qui sol iusticie vocatur. **D**e quo per prophetā dicitur. **S**obis autem qui timetis dominū oriatur sol iusticie. Mal. 4. **P**er aquilonem vero gentilitas figuratur que diu phidie sue frigore torpuit: et in cuius corde ille regnauit: qui attestante propheta apud semetipsum dixit. **P**onam sedem meā ad aquilonē. Esa. 14. **Q**uia itaque incarnatus omnipotens deus alios perfectos ex iudea. alios ex gentilitate perfectos intra sanctam ecclesiam fecit: centum cubitos non solum ad orientem mensus est: sed etiam ad aquilonem. **S**ed quia sub aquilonis nomine de gentilitate sermo se intulit: considerare libet quātum super nos effusa sunt viscera creatoris nostri. **O**mnes enim nos ex gentilitate venimus. **A**ntiqui parentes nostri lignis et lapidibus seruebant: et deos venerati sunt quos fecerunt. **N**os autem per omnipotentem dei gratiam ad lucem de tenebris venimus. **R**ecolamus ergo de quibus tenebris venimus: et de luce quam accepimus gratias agamus. **N**ec enim diuinam misericordiam inteligit: qui sue miserie memoria non est. **A**nde et per psalmistam deo dicitur. **M**irris

ea misericordias tuas domine: qui saluos facis sperantes in te. **Ps. 16.** Tunc enim nobis dei misericordie mirificantur: cum nobis ad memoriam miserie nostre reuocantur. Quia recolentes quid fuimus: intelligimus cui debemus quod sumus. **T**antum itaque cum gaudio creatori nostro: qui de seruitio creature colla mentis excussimus. Gaudeamus in nobis impletum esse quod per **Esais** dictum est. **Et** frenum erroris quod erat maxillis populorum canticum erit vobis sicut vox sanctificatione solentatis. **Esa. 30.** Frenum quippe erroris maxillas populorum constrinxerat: quando ydolorum errore obligata gentilitas: deo vero confessionis laudem dare nesciebat. Sed hoc ipsum erroris frenum iam nobis in canticum verbum est: cum gaudento psallimus atque cantamus. **P**hines diu gentium demonia: dominus autem celos fecit. **Ps. 95.** **E**t rursum. Si mulachra gentium argentum et aurum: opera manuum hominum. **O**s habent et non loquentur: oculos habent et non videbunt. **A**ures habent et non audiunt: nares habent et non odorabunt. **M**anus habent et non palpabunt: pedes habent et non ambulabunt. **Ps. 113.** Qui itaque hec omnia potenti domino psallendo vicimus: ipsum erroris nostri frenum quod a laude dei ora nostra ligauerat. vero domino cantibus fecimus. Bene autem dicitur. sicut vox sanctificatione solentatis. Quia dum confessionis laudem deo reddimus: in sanctificatione solentate gaudemus. **R**espōdeamus ergo moribus tante misericordie redemptoris nostri: et qui lucem cognouimus: prauorum operum tenebras declinamus. **Q**uid est iam rogo quod in hoc mundo liberat? **U**biq; luctus aspiciamus. ubiq; gemitus audimus. **D**estruite vrbes. euersa sunt castra. depopulati agri. in solitudinez terra redacta est. **N**ullis in agris incola pene: nullus in urbibus habitator: remansit. **E**t tamen ipse parue generis humani reliquie adhuc quotidie et sine cessatione feriuntur. **E**t sine non habent flagella cele-

stis iusticie. quia nec inter flagella correpte sunt actionis culpe. **A**lios in captiuitatem duci. alios detruncari. alios interfici videmus. **Q**uid est ergo quod in hac libest fratres mei. **S**i et tale adhuc mundum diligimus non iam gaudia: sed vulnera amamus. **I**psa autem que aliquando mundi domina esse videbatur qualis remansit **Roma**: conspicimus. **I**mmensis doloribus multipliciter attrita. de solatione ciuitatis impressione hostium. frequentia ruinarum. **I**ta vt in ea completus esse videamus quod contra urbem samariam per hanc eundem prophetam longe superius dicitur. **P**one ollam. pone in qua et mitte in ea aquam et congere frusta eius in ea. **Ezech. 24.** **E**t paulopost. **E**fferbuit coctio eius. et disiecta sunt ossa illius in medio eius. **U**bi iterum **C**ogere ossa que igne succedat. psumentur carnes. et coquetur vniuersa compositio. et ossa tabescunt. **P**one quoque ea super prunas vas cuius vt incalcescat et liquat es eius. **T**unc enim nobis olla posita est: cum hec est ciuitas constituta. **T**unc in ea aqua missa est: et frusta eius congesta sunt: quando ad eam vndique populi defluerunt: qui velut aqua calens actionibus mundi feruescerent: et quasi frusta carnum in ipso suo seruore liquarentur. **D**e qua bene dicit. **E**fferbuit coctio eius: et disiecta sunt ossa eius in medio illius. **Ezech. 24.** **Q**uia prius quidem in ea vehementer incaluit actio glorie secularis: sed postmodum ipsa gloria cum suis sequacibus defecit. **P**er ossa etenim potentes seculi. per carnes vero populi designatur. **Q**uia sicut carnes portant ossibus: ita per potentes seculi infirmitas regis populorum. **S**ed ecce iam de illa omnes huiusmodi potentes ablati sunt. ossa ergo excocta sunt. **E**cce populi defecerunt. carnes eius liquefacte sunt. **D**icat itaque. **C**ogere ossa que igni succedat. consumentur carnes: et coquetur vniuersa compositio eius: et ossa tabescunt. **U**bi enim senatus: ubi iam populus. **C**ontabuerunt ossa: consumpte sunt carnes. omnis in ea secularium dignitatum ordo extinctus est. **E**xcocta est vni-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

uersa compositio eius. Et tamen ipsos nos paucos qui remansimus: adhuc quotidie gladij: adhuc quotidie innumere tribulationes premunt. Dicatur ergo: **P**one quoque eas super prunas vacuam. Quia senatus deest: populus interiit: et tamen in paucis qui sunt dolores et gemitus quotidie multiplicantur: iam vacua ardet romana. Quid autem ista de hominibus dicimus cum ruinis crebrescentibus ipsa quoque destrui edificia videmus. Unde apte de civitate iam vacua subdit. Incalcescat et liquefiat es eius. Jam enim et ipsa olla consumit: in qua prius et carnes et ossa consumebant. Quia postquam defecerunt homines etiam parietes cadunt. Ubi autem sunt qui in eius aliquando gloria letabantur: ubi eorum pompa: ubi superbia: ubi frequens et immoderatum gaudium? Impletum est in ea quod contra districtam Niniven per prophetam dicitur. Ubi est habitaculum leonum: et pascua catulorum leonum. Nam. 2. an eius duces ac principes leones non erant: qui per diuersas mundi prouincias discurrerent predam feruendo et interficiendo rapiebant? Sic leonum catuli inueniebant pascua: quia pueri: adulescentes: iuuenes: seculares: et secularium filij huc videntes discurrerent cum proficere in hoc mundo voluissent. Sed iam ecce desolata: ecce contrita: ecce gemitibus oppressa est. Jam nemo ad eam currit: ut in hoc mundo proficiat: iam nullus potens et violentus remansit: qui opprimendo predam diripiat. Dicamus ergo. Ubi est habitaculum leonum: et pascua catulorum leonum? Contigit ei quod de iudea nouimus per prophetam dictum. Dilata caluitium tuum sicut aquila. Caluitium quippe hominis in solo capite fieri solet. Caluitium vero aquile in toto corpore: quia cum valde senuerit: plume eius ac penne ex omnibus membris illius cadunt. Caluitium ergo suum sicut aquila dilatat: quia plumas perdidit que populum amisit. Harum quoque penne ceciderunt: eorum quibus volare ad predam consueuerat: quia omnes potentes extincti sunt per quos aliena rapiebat. **H**ec autem que de romane va-

bis contritio dicimus: in cunctis facta mundi ciuitatibus seminis. **A**lia etiam loca clade desolata sunt: alia gladio consumptas: alia fame cruciata: alia terre hiatribus absorpta. Despicimus ergo ex toto animo hoc presens seculum: vel extinctis finiamus mundi desideria: saltem cum mundi fine imitemur bonorum facta que possumus. **A**pud orientem et aquilonem multi sunt: qui pro perfectione vite centum cubitis mensurantur. **E**x iudea etiam et gentilitate sicut dictum est: ad sanctitatis culmen excreuerunt: quantum intelligi per orientem et aquilonem etiam iusti et peccatores possint. **O**riens quippe non merito iusti nominatur: qui sicut in luce fidei nati sunt: in innocentia perstiterunt. **P**er aquilonem vero recte peccatores accipimus: qui meritis frigore delapsi: sub peccati sui umbra torpuerunt. **S**ed quia omnipotentis dei misericordia etiam tales ad penitentiam reuocat: compunctio et lachrymis lauati virtutibus ditat: usque ad perfectionis gloriam subleuat. **N**on centum cubitis solum ad orientem sed etiam ad aquilonem ducunt: dum cum iustis etiam peccatores per dona et penitentiam ad perfectionem veniunt. **P**er eum qui viuunt et regnat cum patre in unitate spiritus sancti: per omnia secula seculorum. Amen.

Explicit Omelia. XVIII.

Incipit Omelia. XIX. que exponit litteram. XL. capituli ab illa parte porta vero que respiciebat viam aquilonis atrij exterioris: usque ad illam partem eiusdem capituli. Et porta atrij interioris in via australi. Et mensus est etc.]

Signa legentium debet esse discretior: ut in sacro eloquio cuiuslibet vnus sermo dicat: non semper vnâ eandem rem significare credat. Sicut aliquando sol in bono: aliquando vero accipit in malo. Solis etenim nomine aliquando signat dominus: aliquando persecutio. Vite scilicet autem libro sapientie: in inferno impij dicturi sunt. Er rauius a via veritatis: et sol iusticie non luxit nobis. Sapient. 5. Et de iactis semitibus dñs dicit: Ouo sole aruerunt. Marti. 4. Quia videlicet facta persecutio: in reproborum cordibus predicatiois verba sicut. Sic leo dominum signat. Unde scriptum est. Vicit leo de tribu iuda. Apocal. 5. Sic leonis noie diaboli similitudo exprimitur: sicut per primū pastorem dicit. Adversarius vester dyabolus sicut leo rugiens circuit: querens quem deuoret. 1. Petri. 5. Sic bouis nomine sapiens designatur. Unde scriptum est. Non iuges bouem et asinum: id est sapientem cum stulto in predicatione non societ. Deut. 22. Sic per bouem fatuus figurat: sicut de eo qui in turpitudine amoris captus est dicit: Statimque eam sequit: quasi bos ductus ad victimam: id est sicut fatuus trahit ad mortem. Proverb. 7. Hec igitur dixi quia porta significare dominum: vel predicatorum: vel scripturam sacram: vel fidem exposuit. Abis cumque iam in hoc propheta porta legit: signare aliud non credat. Cum enim de vna porta propheta loqueret: recte fides intellecta est: quia vna est omnis electorum fides. Cum vero alie porte nominantur: intelligi ora predicatorum possunt: per que vera vita cognoscit: et per que ascendit ad sacramentorum spiritualium cognitionem. Nam portam per quam significare fidem diximus: notandum nobis est quia inferior appellatur. In hac enim vita dum sumus quasi in imo positi adhuc inferius tenemur. Et recte inferior porta fides est: quia nobis in terra positus aperit cognitionem dei. Itaque nunc dicitur.

Portam quoque que respicie-

bat viam aquilonis atrij exterioris mensus est: tam in longitudine quam in latitudine: et thalamos eius tres hinc: et tres inde. Et frontes eius et vestibulum eius secundum mensuram porte prioris quinquaginta cubitorum: longitudinem eius et latitudinem viginti et quinque cubitorum. Fenestre autem eius et vestibulum sculpture secundum mensuram porte que respiciebat ad orientem: et septem graduum erat ascensus eius et vestibulum ante eam.]

Unde porta que respiciebat viam aquilonis atrij exterioris: eadem replicat que iam de porta alia superiori dicta sunt: atque alia subiungitur que de predicta porta propheta tacuerat. Et ergo de his latius differamus: que necdum discussa sunt: debemus ea que dicta sunt sub breuitate replicare. Porta enim viam aquilonis respicit: cum predicator quisque vitam peccatoris agnoscit: eius interiora vite per verbum predicationis aperit: que porta atrij exterioris dicitur. Exterioris quippe est atrium vita presentis in qua omne quod corporaliter agit: corporaliter etiam videt. Que tam in longitudine quam in latitudine mensurat: quia cum ad fidem peccator ducit: necesse est ut eius doctor consideret vel quantum in longitudinem spei vel quantum in latitudinem charitatis ex eius admonitione proficiat. Qui enim ad deum conuertit: si adhuc bona vite presentis sperat: longitudinem non habet: quia brevis est vita in qua spem posuit. Si per terrenorum concupiscentiam et ad huc proximi odio coangustat: latitudinem non habet: quia nescit vel transitoria committere: vel se in proximi amore dilatare. Cum vero conuersus quisque eterne vite

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

te gaudia longanimiter sperat: proximorum molestias cum charitate tolerat: et ea que non habet concupiscere contemnit: longitudinem et latitudinem porta habet: quia gloria predicatoris est perfectus auditoris. Unde quibusdam per magnum predicatorum dicit: Gaudium meum et corona mea. Philip. 4. Et rursus. Ecce nunc vivo: si vos statis in domino. 1. Thes. 3. Atque iterum. Que est nostra spes: aut gaudium: nonne vos ante dominum? 1. Thes. 4. Longitudo ergo et latitudo porte est que ad aquilonem respicit: quia cum in fidelibus quæritur in peccati sui frigore torpentes predicantur ad fidem converterentur: per hoc quod eum in longitudinem spei tendit: et in amplitudinem charitatis dilatat: eius gloriam facit. Et quia in cognitione sancte trinitatis ex verbo predicationis auditores quibus in eiusdem trinitatis amore proficiunt habet hec eadem porta thalamos tres hinc et tres inde: quia omne quod per testamentum novum de trinitate conditor loquitur: hoc etiam de testamento veteri ostendit. Et cor audientium in amore celestis patrie perficit: ut anima inherens deo: quasi sponsa cum sponso in quodam iam thalamo se deat: atque se a terrenis desideriis funditus auertat. Vel certe ut longe superius dictum est: quia tres sunt ordines bene viventium: bonorum scilicet coniugatorum continentium: atque predicatorum. Et quia alij etiam in coniugijs positi: amore celestis patrie anhelant: alij autem spe eterni gaudij etiam carnem macerant: omnesque actus terrenos refugiunt: et in cura huius seculi implicari contemnunt: alij vero et terrena bona despiciunt: et celestia gaudia predicant que cognoverunt. Quid isti nisi in spiritali edificio thalami sunt: in quorum cognitione et meditatione anima celesti sponso sociatur? Quos tres bonorum ordines: quia non solum ecclesia ex gentibus habet: sed aliquando etiam synagoga habuit dum magna multitudo spiritalium redemptoris gratiam ardenter expectavit: porta edificij celestis tres hinc: et tres inde thalamos

habet. Quia predicator quibus est ad supernam patriam auditorem prouocat et novos patres et veteres anhelasse celestis desiderio demonstrat. Plus enim plerumque exemplum et rationationis verba concupiscunt. Et cum predicator dicitur: quales alij in coniugio: vel in continentia: vel in predicatione erga omnipotens dei amorem in nouo testamento fuerint: vel alij quales in veteri porta que loquitur ternos ex utroque latere habere thalamos ostendit. Que porta habet et frontem: quia sunt in predicatoris vita aperta que opera videntur. Habet et ante frontem vestibulum: quia priusquam bona opera insinuet: predicat fidem per quam anima humiliter veniens ad bonorum actuum altitudinem subleuetur. Que cuncta secundum mensuram porte prioris sunt: iuxta hoc quod subditur. Quia mensus est quinquaginta cubitorum longitudinem eius: et latitudinem viginti quinq; cubitorum. Hec iam superius latius me dixisse meministis. Per quinquagenarium enim numerum requiem diximus figurari: quia et quinquagesimum veteri populo in requiem datur: qui appellatus est iubilus: et septenarius numerus per quem hoc omne tempus euoluitur septies multiplicatus: ad quadraginta et nouem ducitur. Cui monas additur: quia in vnius contemplatione requies eterna perficitur. Idem ergo quinquagenarius numerus nobis in longitudinem est: quia peruenire ad illam requiem non potest: nisi qui ad eam spem suam modo tendere longanimiter potest. Quia enim per quinquagenarium numerum ad eternam requiem prouocatur: etiam hoc nos omnino instruit: quod in tabernaculo decem cortine fuisse sunt fieri: que haberent ansulas quinquagenas: et circulos aureos quinquagenos a latere et summitate. Cortine tabernaculi sancti omnes sunt: qui ex diuersis virtutum coloribus in sancte ecclesie ornamento proficiunt. Qui et interiore velant: et exteriora omnimodo exornant: quia eorum vita in quantum videtur ornamentum est: et eorum intellectus

Intus absconditis: ubi celestia que in intus
te seruans edicere non possunt: in eis aliis
quo modo velatur. Recte autem decem
cortine sunt: quia per decalogi studium ipsa
sanctorum corda profecerunt. Iacinctine ve-
ro ansule cortinarum fieri quinquaginta pre-
cepta sunt. Iacinctus celi specie habet.
Ansule ergo cortinarum sunt precepta ce-
lestia in quibus ligantur anime: ut ab in-
ferioribus subleuare superius pendeant.
Que videlicet ansule habent et circulos
aureos: intellectum scilicet vera sapientia
fulgentem. Qui intellectus quia esse de-
bet per omnia circumspicere: et caute solli-
citudinis vigilatia munitus: recte per cir-
culos designatur. Et notandum quod a la-
tere et summitate iubentur ansule vel cir-
culi in cortinis fieri: quia precepta celestia
et intellectus spiritualis non solum debet
nos sursum in dei amorem suspendere: sed
etiam proximo in charitate sociare. In eo
enim quod conditorum nostrum diligimus:
quasi per superiores ansulas in aere pen-
demus. In eo vero quod sicut nosmetipsos
proximo et amamus: ansulas et circulos a
latere habemus: ut cortine tabernaculi:
id est fidelium anime per charitatem con-
iuncte sint: et non per discordiam diuise. An-
de et hic post longitudinem quinquaginta
cubitorum protinus latitudo subiungitur:
viginti et quatuor cubitorum: que videlicet
latitudo ad charitatem proximi pertinet.
Ipsa enim in fratrum amore se dilatat: at
quod erga eos omne quod potest boni ope-
ris exercet. Cuncta autem bona opera que
corporaliter sunt: per quinque corporeos
sensuum exhibentur: videlicet per visum:
auditus: tactum: gustum: odoratum. Qui
narius vero numerus per seueritatem du-
ctus ad viciesimum et quintum peruenit: quia
bona opera cum agi ceperint: per feruorem
animi ad augmentum excitantur: et per se-
ueritatem multiplicantur. Unde et latitudi-
nem menti faciunt: ut non sit angusta per-
teporum: sed expansa in bonis actibus per
charitatem. Omnis enim torpor teporis
angustia est: omnis vero benignitas cha-

ritatis magna latitudo. Nam et si res des-
sunt: que fortasse indigent proximo pres-
beant: ampla est substantia voluntatis bo-
ne que sufficit ad regni retributionem: si-
cut scriptum est. In terra hominibus bonevo-
luntatis. Luce. 2. Sequitur.

Fenestre autem eius vestibulum
et sculpture: secundum mensu-
ram porte: que respiciebat ad
orientem.]

Cuncta hec iam superius latius dicta sunt
et ideo sermo non debet morosa exposi-
tione tardare. Hoc tamen magnopere no-
tandum est: quod porta ad aquilonem ea omnia
habere prohibet: que porta ad orientem: fe-
nestrarum scilicet contemplationis: vestibulum
humilitatis: sculpturam bone operationis.
Omnes enim qui per hoc quod deo in
conuersatione nati sunt: in innocentia per-
sisterunt: portam ad orientem habent: quia
eis celestis regni aditus patet ex lumine
quod acceperunt. Et omnes qui in peccatis
postmodum lapsi torporis sui frigore
sunt depressi: sed per penitentiam redeunt
ad amorem celestis patrie et rescalescunt:
portam ad aquilonem habent: quia eis etiam
post peccati sui frigoris regni aditus per
misericordiam patet. Ea ergo habere dicitur
ad aquilonem: quia et conuersi peccato-
res sic ditantur virtutibus: sicut illi sunt
diuites: qui eadem re in peccati penitentiam
vitauerunt. Unde et psalmiste voce per do-
minum dicit: Cinerem sicut panem manduca-
bam. ps. 101. Quia sic penitentes recipit
ut iustos. Scriptum quippe est de peccato-
ribus. Olim in cilicio et cinere penitentiam
egissent. Mat. 23. Cinis ergo sicut panis
comeditur: quoniam auctori suo peccator per peni-
tentiam sicut innocens reuocatur. Porta igitur
ad aquilonem habet fenestras: habet vestibulum:
habet sculpturas: quod cum peccator ad vitam post
culpam reducit: sepe lumen contemplationis
accipit: atque de ipsa memoria iniquitatis sue
gratia magne humilitatis: bone operationis
efficacia: ut omne quod fieri precipit: in vita
eius quasi sculptum esse videat. Septem vero gra-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

No de domis *ss*

Es. 11

pietas

Timor

Pietas

Serena

duum erat ascensus eius: et vest. bulla ante eam. Septē gradibus ad portā ascēditur. quia per aucti spiritus septiformem gratiā aditus nobis regni: celestis aperit. Quā septiformē gratiā Esaias in ipso nostro capite: vel in eius corpore quod sumus enumerans dicit. Requiescet super eum spiritus sapientie et intellectus. Spiritus consilij et fortitudinis. spiritus scientie et veritatis. et replebit eum spiritus timoris domini. Es. 11. Duos gradus de celestibus loquens descendēdo magis q̄ ascendēdo numeravit. videlicet sapientiam. intellectū. consiliū. fortitudinē. scientiam. pietatem. timorē. Et cum scriptum sit. Initium sapientie timor domini. Proverb. 9. Constat proculdubio q̄ a timore ad sapientiam ascenditur. nō autē a sapientia ad timorē reditur. q̄ nimirū perfectat̄ habet sapientia charitatē. Et scriptū est. Perfecta charitas foras mittit timorem. 1. Job. 4. Propheta ergo q̄ de celestibus ad ima loquebat: cepit magis a sapientia et descendit ad timorē. Sed nos qui a terrenis ad celestia tendimus: eosdē gradus ascendēdo enumerem⁹: vt a timore ad sapientiam peruenire valeamus. In me te etenim nostra primus ascensionis gradus est timor domini. secundus pietas. tertius scientia. quartus fortitudo. quintus consiliū. sextus intellectus. septimus sapientia. Est enim timor domini in mente. Sed qualis est iste timor: si cum eo pietas non est? Qui enī misereri proximo ignorat. qui compati eius tribulationibus disimulat: hui⁹ timor ante omnipotentis dei oculos nullus est. quia non subleuatur ad pietatem. Sed sepe pietas per inordinatam misericordiam errare solet: si fortasse pepererit que parceda nō sunt. Pecata etenim que ferri gehēne ignib⁹ possunt: discipline verberē sunt corrigenda. Sed inordinata pietas cum temporaliter parcit: ad eternū supplicium pertrahit. At ergo vera et ordinata sit pietas: ad gradū est alium subleuanda. id est ad scientiam. vt sciat vel quid ex misericordia puniat: vel

quid ex pietate dimittat. Sed quid si sciat quid agere quis debeat: virtutes vero agendi nō habeat? Scientia ergo nostra crescat ad fortitudinem. vt cum videt qd agendum sit: hoc agere per mentis fortitudinem possit. ne timorē trepidet: et pauore collapsa non valeat bona defendere q̄ sentit. Sed sepe fortitudo si improuida fuerit et minus contra vitia circūspecta: ipsa sui presumptione in casum ruit. Ascendat ergo ad consiliū: vt prouidendo firmariat omne qd agere fortiter potest. Et esse consiliū non potest si intellectus deest. quia qui nō intelligit malum qd agentes grauat: quomodo potest bonum solidare qd adiuvat? Itaq̄ consilio ascendam⁹ ad intellectū. Sed quid si intellectus ascendam⁹ ad intellectū. Sed quid si intellectus magno quidez acumine vigilet: et moderari se nesciat per maturitatez? Ab intellectu ergo ascendamus ad sapientiam. vt hoc quod acute intellectus inuenit: sapientia mature disponat. Quia igitur per timorē surgimus ad pietatē. per pietatem ad scientiam ducimur. per scientiam ad fortitudinem roboramur. per fortitudinem ad consiliū tendimus. per consiliū intellectu proficimus. per intellectū ad maturitates sapientie peruenimus: septē gradibus ad portam ascendimus. per quā nobis adu⁹ vite spiritualis aperitur. Bene autē dicitur quia vestibulū erat ante eam. Quia nisi quis prius humilitatez habuerit: ad hos gradus donorum spiritualiū non ascendit. sicut scriptus est. Super quez requiescit spiritus meus: nisi super humilem et quietū: et tremētē sermones meos. Es. 66. De quo per psalmistā dicitur. Ascensus in corde eius disposuit in conualle iachymarū. ps. 83. Conualis quippe humilis locus est. et peccator quisq̄ dum se in lachrymis humiliter affligit in corde: p̄ ascensum virtutū p̄ficit. Qui rursus ait. Emittit fontes i 2uallib⁹. ps. 103. Quia oia potēs de⁹ dona spiritual' grē humilib⁹ p̄stat. Pōt q̄z p̄ vestibulū fides intelligi. Ipsi q̄ppe ē ante grad⁹ et portaz. q̄ prius ad fidem venimus: vt postmodum per spiritū

talium donorum gradus celestis vite aditum
intremus. Actus. 10. Non enim virtutibus
venit ad fidem: sed per fidem pertingit ad
virtutes. Cornelius enim centurio cuius ele-
mosyne ante baptismum angelo testate lau-
date sunt: non operibus venit ad fidem: sed
fide venit ad opera. Nam et ei per ange-
lum dicitur. Oratioes tue et elemosyne
ascenderunt in conspectum dei. Ibidem.
Si enim deum vere et ante baptismum non cre-
diderat quid orabat: vel quomodo hunc om-
nipotentem deum exaudierat: si non ab ipso se-
mper bonis perfici petebat. Si eiebat igitur cre-
ator omnium deum: sed quod eius omnipotens
filius incarnatus esset ignorabat. Neque effi-
cerat bona agere: nisi ante credidisset.
Scriptum namque est. Sine fide impossibile
est ei placere deo. Heb. 11. Fide ergo ha-
bit: cuius operationes et elemosyne place-
re poterunt. Bona autem actioe premeruit
et deum perfecte cognosceret: et incarnatio-
nis eius mysterium crederet: quatenus ad sa-
ceramentum baptismatis perveniret. Per fi-
dem ergo venit ad opera: sed per opera soli-
tatis in fide. Testibus itaque ante gradus
est: qui per credit: ipse post virtutum gra-
dibus ad portam aditum ascendit. Sequitur.

Et porta atrij interioris contra portam aquilonis et orientalem.

Hoc loco contra non per adversitatem pontis
sed per circuitum: ita enim porta interioris
atrij posita monstrabat: ut porta aquilo-
nis et orientis perfecto ad eam aditum tende-
ret. Quid est ergo quod porta interior recto
itinere posita contra portam orientis et aquil-
onis ostendit: nisi hoc quod aperte dicitur
intelligi: quia sine iudaico et gentili popu-
lo: seu iustis et peccatoribus: sed per pecca-
ta conversis eque aditum regni celestis aper-
rit. Larga est enim misericordia creatoris
nostri. Et porta interior non solum portam
orientis respicit: sed etiam aquilonis. Quia
non solum his qui in innocentia permanent:
sed etiam peccatoribus peccata sua peniten-
do damnantibus aperit: et interioris atrij
gaudia et ineffabilia mysteria patrie cele-

stis agnoscat: agnoscendo sitiatur: sitiendo
currat: currendo perveniat. Nec eterni gau-
dij secreta cognoverat qui dicebat: Siti-
vit anima mea ad deum vivum: quando veniam
et parebo ante faciem dei. ps. 61. Predica-
tor gentium ad hunc aditum regni celestis an-
helabat: cum dicebat: Cupio dissolvi et esse
cum christo. Philip. 1. Nec exultationis ocs-
culte secreta cognoverat sponsa: que dice-
bat: Dilectus meus misit manum suam per fo-
ramen: et venter meus intremuit ad tactum
eius. Cant. 5. Dilectus etenim manum per
foramen mittit: quando virtute sua domi-
nus nostrum animum per subtiliter intellectum
pullat. Et venter in tactu illius contremis-
cit: quia infirmitas nostra per hoc quod ce-
lestis gaudij intellectu tangitur: ipsa sua ex-
ultatione turbatur. Et fit in mente paucorum
leticia: quia et si iam sentit quid de celesti
gaudio diligit: adhuc metuit ne non perse-
rat quod vix tenuiter sentit. Quid igitur restat
nisi ut se ad perfectioris vite cursum diris-
gat: omnes qui illa gaudia patrie celestis
agnoscunt: Unde hic apte subiungitur.

Et mensus est a porta usque ad portam centum cubitos.

Centenarium numerum: quia decies per de-
narium ducitur: iam superius diximus esse per-
fectum. Et itaque qui aditum atrij interioris vi-
det: perfecto necesse est ut per vitam perfe-
ctionis currat: et a porta inchoationis usque
ad consummationis ingressus perveniat. De-
siret igitur atrium interius quod a portis exterio-
ribus usque ad portam interiorem tendit centum
cubitum: ut qui intrare amando cepit: lati-
tudinem perfectionis habeat in mente. Qua-
tenus in eo que diligit: hunc nec adversa
coangustet: sed transitoria cuncta despici-
ens quousque ad gaudia secreta perveniat
per atrium perfectionis currat. Sunt etenim
multi qui in septem gradibus aditum por-
te exterioris intraverunt: iuxta quendam su-
perne dispensationis modum: per timorem dei
humiles: per pietatis studium misericordes
per scientiam districti: per mentis fortitudi-
nem liberi: per consilium cauti: per intelles-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

etā puidit: per sapientia maturi. Sed ad
huc quibusdā necessitatib⁹ obligati: hu-
tus mūdi curis inseruiūt. Et vnde iam ex
magna parte excusserūt animū: ibi adhuc
tenent inuiti. Cūq; sup̄imposita terrene
occupatiōis portāt onera: minus in prece-
ptis celestibus percent. Et dū anhelare
medullitus ad eternā patriam, nō vacat:
īpā in eis sua aliquo modo desideria lan-
guescūt: q̄ animo curis t̄p̄alibus p̄pediti
vera gaudia que cognouerūt amare nō tā
tum licet quantū libet. Hi plerūq; a iugo
mūdi colla mentis excutiūt: oīa deserunt:
terrene cure pōdera deponūt. Atq; vt ad
celestē desiderii latius animi sinū laxāt:
vitā remotā petunt: et in ea sanctis p̄cib⁹
intentī: sacris meditatiōibus deditā quot
tidiano se fletu afficiūt: et vetustatē cordis
igne amoris cōstant: atq; ad celestē gau-
diū accendēdo se innouāt. Hi plerūq; in
īpō suo desiderio accensi exire tā de carne
concupiscūt: atq; ad vitā presentē redire
post fletū nolūt. Sed tamen differunt vt
dilatatus amor ex īpā sua dilatiōe p̄fi-
iat: et ardētī desiderio quasi q̄s negat̄ crescat.
Sic in regione gerasenoꝝ qui liberat⁹ a
legiōe demonū fuerat: iam cū dño ire vo-
lebat: sed tamen ei dicit: Reuertere in do-
mū tuam: et narra quāra fecerit tibi dñs.
Ruce. 8. Sic sponsa in cānticis canticoꝝ
sanctis desiderijs anxia loquit̄ dicit̄: In
lectulo meo per noctes quesiui quē dili-
git anima mea. Quesiui illū et nō inueni.
Cantico. 3. In lectulo em̄ dilectū querit:
quādo in īpō suo ocio et vacatiōe quā ap-
petit iam videre anima dominū concupis-
cit: iam ad eum exire desiderat: iam care-
re presentis vite tenebris anhelat. Sed
querit illū et nō inuenit: quia quāuis ma-
gno amore desiderat: adhuc tamē ei non
concedit̄ videre quem amat. Tales itaq;
sanctoꝝ mētes quid aliud in hoc deside-
rio faciūt: nisi q̄s iam a portis exteriorib⁹
per atrii interioris ad portā currūt? Qui
bus sepe euenit: vt cū se viderint magno
celestis gratie munere cōpuncto: iam se
perfectos existimēt: et obediētes putent.

Sed quia nullus est qui dura p̄cipiat: pa-
tientes se esse credāt: sed quia nemo eos
per cōtumelias et aduersitates pulsar: et
plerūq; p̄tigit vt spiritale misterii vel iui-
ti suscipiat: atq; ad gubernatiōē fidelis
deducant. Qui cū magnis tribulatiōib⁹
fuerint hinc inde pulsati: turbati mēte se-
se inspectos inueniūt qui nō pulsati per-
fectos se esse crediderūt. Quia ex re agit
vt ad semetip̄os colligāt: et apud se oppo-
bitū sue infirmitatis erubescāt: atq; ex īpā
sua cōfusione roborati cōtra aduersa pati-
entiā opponāt: et ex tribulatiōe p̄ficiant:
qui prius in ocio ex īpā sua securitate tor-
pebant. Et veraciter esse tales incipiūt:
quales se esse prius inaniter putauerūt.
Hi itaq; cū a portis exterioribus vsq; ad
interiorē portā p̄ boni studij atrii deserūt
hocipm̄ in eis atrii centū cubitis mensu-
ratur: quia dilectiōe et exercitio in sancta
quotidie perfectiōe proficiūt. Per quoti-
diana em̄ desideria in mēte perfici: qua-
si centū est cubitis iterius atrii mēsurari.
Accirco ergo a portis vsq; ad portā centū
sunt cubiti: vt quasi quedā more vnde sic
īpā dilatio viuendi: per quā quotidie in
virtutibus crescit: vt ad interiorē aditum
perfectius perueniat. Sequit̄.

Et eduxit me ad viam au-
stralem: et ecce porta que respici-
ebat ad austrū. Et mensus est
frontem eius: et vestibulū eius
iuxta mensuras superiores. Et
fenestras eius: et vestibula in cir-
cuitu sicut fenestras ceteras: qui
quaginta cubitoꝝ longitudinē:
et latitudinē viginti quinq; cu-
bitoꝝ. Et in gradibus septē
ascendebatur ad eam: et vestibu-
lum ante fores eius.]

Cuncta hec in orientis et aquilonis posi-

ia iā deleta sūt: & congruū nō est vt ea que
 semel ac secūdo exponētes diximus: sepi
 us replicem⁹. Notandū tamen nobis est
 quia in spiritali edificio alter adit⁹ ad ori
 entem: alius ad aquilonē: atq; ali⁹ ad au
 strū patet. Sicut em̄ aquilonis frigore pec
 catores: ita per austrālē viā feruentes spi
 ritu designant. Qui calore sancti spiritus
 accendi: velut in meridiana luce virtutib⁹
 excreverūt. Pateat itaq; porta ad orientē:
 vt hi qui sacramēta fidei bene inchoaue
 rūt: & in nulla postmodū viciorū profundū
 tate demersi sūt: ad gaudia secreta perue
 niāt. Pateat porta ad aquilonē: vt hi q̄
 post inchoationē calorū & lumis in pctō
 rī suoz frigore & obscuritate dilapsi sūt p
 cōpanctionē penitentiē ad veniā redeāt:
 et que si interne retributiōis vera leticia
 cognoscāt. Pateat porta ad meridiē: vt
 hi qui in sanctis desiderijs in virtutibus
 ferūt: spiritali intellectu quotidie inter
 ni gaudiū mysteria penetrent. Inter hec
 autē queri potest: cū quattuor hui⁹ muns
 di partes sint: cur in hoc edificio hec exte
 riores nō quattuor: sed tres porte esse me
 moant⁹. Quod recte querendū fuerat: si
 propheta nō spiritalē sed corporale edifi
 cū vidisset. Sancta em̄ ecclesia: id est spi
 ritale edificū: vt ad secreta gaudia pertin
 gat: tres solūmodo portas habet: videli
 cet fidem: spem: atq; charitatē. Nam ad
 orientē: aliam ad aquilonē: tertiā ad meri
 diem. Porta quippe in oriente est fides:
 quia per ipsam lux vera nascit in mente.
 Porta ad aquilonē spes: quia vnusquis
 q; in peccatis positus: si de venia despe
 rauerit: funditus perit. Unde necesse est:
 vt qui per suam iniquitatem extinc⁹ est:
 per spem misericordie reuiviscat. Porta
 ad meridiē charitas: quia igne amoris ar
 det. In meridiana etē parte sol in altrū
 ducitur: quia per charitatem lumen fidei
 in dei & proximi dilectiōe subleuat. Tri
 bus igitur portis ad interiorē atrij tendi
 tur: quia per fidem: spem: atq; charitatē
 ad gaudia secreta peruenitur. Alia quo
 q; questio oritur: cur porta atrij interiorē

ria posita contra portam orientis & aquil
 lonis dicitur: & an ad australem portam
 pateat tacetur: Sed quia per orientem in
 choantes: per aquilonem lapsos dicim⁹
 designari: dignum fuit vt vel de inchoan
 tibus quibus adhuc sol in tepore est: vel
 etiam de lapsis: sed per conuersionem re
 deuntibus aperte diceretur: q̄ eis porta
 atrij interioris pateat. Quatenus ex ip̄s
 nos certos faceret: de quib⁹ dubitare po
 tuerat. Hoc autem de porta australi dice
 dum non erat: quia eos ad gaudia inter
 na pertingeret: qui seruoze spiritus in vir
 tutibus permanent nullus ignorat. Ses
 quitur.

**Et celate palme erant: vna
 hinc: et altera inde in fronte
 eius.]**

**Quid est hoc quod prius in frontibus
 pictura palmarum: nunc autem celate pal
 me in fronte esse memorantur? Sed sicut
 iam superius diximus: Pictura palmarum
 est ostensio signorum. Hunc vero ce
 latura palmarum dicit: vt bonorum ope
 rum demonstratio designetur. Ipsis enim
 summis p̄dicatoribus dicit: Cēdeāt ope
 ra vestra bona: & glorificēt patrōm vestrū
 qui in celis est. Mat̄. 5. Qui igitur in
 vita sua impressa esse sancta opera demō
 strant: palmas in fronte celatas habent:
 quia quāta illos in posterum victoria se
 quatur: iam nunc in sanctis suis operi
 bus ostendunt. Vel certe quia fidem per
 orientis: spem per aquilonis: charitatem
 vero per australem portam diximus desi
 gnari. Notandum vero nobis est: quia in
 orientis porta pictura palmarum: in aquil
 lone vero et meridiē celatura esse perbia
 betur. Quia cōtingit sepe vt hi qui ad
 huc inchoantes sunt: necdum se in operi
 bus solidis ac magnis exercent. Hi ve
 ro qui post iniquitates ad virtutē redeūt:
 plerūq; vt culpas suas ante ostēporentis
 dei oculos tegere valeāt: in magnis opi
 bus exercēt. Et q; iā seruoze sp̄s actib⁹ &**

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

virtutibus excreuerunt: quasi merides in sanctis actibus inardescunt. In orientis ergo porta pictura est. in aquilonis vero et meridiei celatura. Quia signum victorie quod inchoantibus ostenditur: hoc in reuertentibus atque seruētibz iam solidius et robustius tenetur. Notandū quoque magis gnopere est. quod dicitur hunc et inde. Omnes enim qui ad viam aditum tendunt: et ex dextero et sinistro latere habere palmā dehemus. Ad enim hinc et inde dicitur. latus utriusque signatur. A dextero igitur palmam habet is: quem prospera non extollunt. A sinistro palmā habet is: quem aduersa non desiciunt. Quasi ex utraque parte portabat paulus palmā cum diceret. Per arma iusticie a dexteris et a sinistris per gloriam et ignobilitatē. per infamiam et bonam famam ut seductores et veraces. 2. Cor. 6. Non hunc aduersa frangebāt. non prospera in mentis timore subleuabant. Hinc inde ergo gestabat palmā. quia et in aduersitate fortis: et in prosperitate humilis permanebat. Quisquis enim de prosperis extollitur: habere in dexterā partem palmam nescit. Quisquis in aduersitatibus frangitur: portare palmā a sinistro latere ignorat. At ergo hinc et inde palma gestet in fronte: adesse semper nostris mentibus debet et in aduersis fiducia: et in prosperis timor. Ne aut aduersa in desperationē pertrahant: aut prospera animū in sui fiduciam extollant. Hinc est quod idē egregius predicator dicebat. Scio et humiliari: scio et abundare. ubique et in omnibus institutus sum. Et satiari. et esurire. et abundare. et penuriam pati. omnia possum in eo quod me confortat. Phil. 4. Nunquid fratres ars est aliqua humiliari et abundare: satiari et esurire. abundare et penurias pati. ut pro magno se ista scire tantus predicator insinuet? Ars omnino et mira discipline scientia: que toto nobis cordis est nisi discenda. Quē enim penuria sua non frangit. a gratiarū actione non retrahit. in rerum temporaliū desiderium non accedit: scit humiliari. Hoc enim loco apostolū humiliari: ut

at penuriā perpeti. Nā statim e contrario subiungit. scio et abundare. Qui enim acceptis rebus non extollit. qui eas ad usum vane glorie non intorquet: qui solus non possidet quod accepit. sed hoc cum indigentibus misericorditer diuidit: scit abundantiam. Qui accepta alimenta non ad ingurgitationem ventris vitur: sed ad reparationem virtutis. nec plus carni tribuit quam necessitas petit: scit satiari. Qui alimentorum inopiam sine murmuracione tolerat. nec pro necessitate virtutis agit aliquid. vnde anima peccati laqueū incurrat: scit esurire. Quem ergo nec abundantia in superbia eleuat. nec in necessitate cupiditas irritat nouit abundare: nouit penuriam pati. Qui cum statim subdidit: omnia possessum elationis esse verba crediderimus: adiunxit in eo qui me confortat. Ecce in alium ramum prodixit. Sed quia in radice se tenuit: in viriditate permansit. In altum enim surgens arceret: si se a radice diuisisset. Sibi enim nihil tribuit. quia omnia se posse non in se: sed in eo qui se confortat fatetur. Hinc et inde ergo predicator egregius palmā habet: quem nec abundantia in superbiam: nec in opia ad auariciam pertrahit. Dicamus itaque fratres non solum in prosperis: sed et in aduersis quoque gratias agere. Pater enim nobis ex pietate sua factus est conditor noster. nosque adoptiuos filios ad hereditatem regni celestis nutrit. Et non solum donis reficit: sed etiam flagellis erudit. Dicamus igitur abundare. ut cuncta que ab eo accepimus cum indigentibus partiamur. ut mentem abundantiam non eleuet: ne fortasse gaudeat. quia hoc adest sibi quod deest alteri. et non iam comune bono: sed proprio letet. A priuato gaudio veritas ad comune discipulos reuocat: cum eos de predicatione redeuntes et de subiectione demonum letantes admonet: dicens. Nolite gaudere super hoc: sed potius gaudete et exultate. quia nomina vestra scripta sunt in celo. Luc. 10. Non enim omnes electi demonia eiciunt: sed tamen electorum omnium nomina celo

tenentur ascripta. Admonentur ergo di-
scipuli priuata letitiam deponere. de cō-
muni autem et perpetua felicitate gaudere.
Quisquis itaq; in eo gaudet qd alter
non habet: ex ipsa sua abundantia deterior
factus: gaudium priuatum habet. Contra-
hutus nos appetitū abundantie Johan-
nes admonet dicens. Nolite diligere mū-
dum: neq; ea que in mūdo sunt. 1. Joh. 2.
Qui mori rationē subdidit quare. Si qd
diligunt mundū: non est charitas patris in
eo. Ibidem. Nemo enī potest duobus do-
minis seruire. quia nō valet simul transi-
toria et eterna diligere. Si enī eternitatē
diligimus cūca tēporalia in vīu non ī as-
sectu possidemus. Qui eandē rationē p-
stinus subdit: dicens. Quisq; omne quod ī
mundo est: concupiscētia carnis est. et cō-
cupiscētia oculorū. et supbia vite. 1. Joh.
2. Ideo enī habere aliquid hoies et vitra
q; necesse est concupiscūt: vt habēdo sup-
biant. et q; hoc aliis nō habet: se in cogi-
tationibus extollāt. Quisquis itaq; talis
est: adhuc ad portandā abundantiam do-
ctus non est. Sepe autē qd avaricia ex ap-
petitu suggerit: necessitatē putat. Et cum
minora sufficiant: dolet maiora deesse: at-
q; incautus animus quandā quasi necessi-
tatem patitur quā parit. Et cū nimia sunt
que desiderat: suam sibi avariciam aliquo
modo excusat. Abundantia itaq; superbie
vicina est. Quā si quādo etiaz cupiditas
intercepit: hanc (vt ita dixerim) quasi pe-
regrina captiuitas inuasit. Si igitur ab-
undandi artem scire volumus: necesse est
vt non solus ea que vicina sunt: sed ea eti-
am que de longinquo veniūt vitia fugia-
mus. Discamus penuriam pati. ne ea que
non habemus habere etiam cū culpa re-
quiramus. ne felices putemus quos res
bus onustos cernimus. Phil. 4. Minia
valde sunt ea que sibi quasi in sumptus vi-
te presentis preparant. Multa portant:
sed in via breuit. Magna est in hoc itine-
re socia paupertas que animū non angus-
tat. cum deest terrena substantia de qua
eterno iudici rationes ponamus. Liberi?

ad patriam tendim⁹. quia quasi in via pō-
dere caremus. Discamus fatiari: ne in su-
mendis alimentis corporis gule magis q̄
necessitati seruiamus. Plus enim concu-
piscētia q̄ necessitas petit. Et sepe dum
carnis inopie satisficere curamus volups-
tas surripit: modum refectionis excedit.
Unde fit vt culpa transeat ad culpā quia
plerūq; inde alia tētatio carnis nascit: vbi
carni imoderata refectione seruitur. Ex-
pectata etenim primi hominis infirmatē
natura: in hoc mundo cum nostris tētatio-
nibus nascimur. Et caro nobis aliquan-
do adiuri⁹ est in bono opere: aliquando
autē seductrix in malū. Si igitur ei plus
q̄ debemus tribuimus: hostem nutrim⁹.
Et si necessitati eius que debem⁹ nō red-
dimus: ciuem necamus. Satianda itaq;
est caro: sed ad hoc vsq; vt in bono nobis
opere famulari sufficiat. Nam quisquis
ei tantū tribuit vt superbiat: satiari penit⁹
ignorat. Hic itaq; magna est fatiari: ne
vnusquisq; per satietatē carnis ad iniqui-
tatem prorumpat turpitudinis. Discamus
esurire: vt nobis ppter abundantiam sequē-
tē nostra hic inopia placeat. Nec nos v-
trius necessitas ad culpam trahat: nec pec-
catum menti ipsa indigētia suggerat. Et
dum caro fame afficitur: ad cupiditatem
animus irriteretur: et querat cum culpa p-
uidere vnde carni valeat in necessitate sa-
tisficere. ne cor in indignationē profiliat:
et linguam in murmurationis amaritudi-
nem accendat. Qui igitur in carnis sue ī-
opia se hinc inde circūspicit. atq; a pecca-
ti laqueo custodit: nouit esurire. Nos ita-
q; fratres charissimi tram atq; avariciam
in aduersitate fugientes et elationem et ī-
moderata gaudia in prosperitate declinā-
tes. quia per fidem. spem. atq; charitates
interioris vite atrium tribus portis intra-
re conspici⁹: palmas hinc et inde tenea-
mus. Liber adhuc alterum ciuem celestis
patrie ad mētez reducere et qualiter hinc
unde palmam teneat demonstrare. Beat⁹
etenim iob cum esset viris orientalis: di-
tior: et ei prospera cuncta suppeterent. su-

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

lijs polleret. familia cresceret. greges ex-
perarent. in tanto omnipotentis dei timo-
re perstitit: vt inter custodiam discipline.
inter acta iusticie. inter multa humilita-
tis obsequia. misericordie operibus intes-
tus. sacrificijs offerendis deditus. holo-
causta domino pro singulis filijs immola-
ret: me quis eorum saltē in corde peccas-
set. **P**ensemus ergo quāta erat custodia
boni operis: qui in filijs suis exprobat sa-
crificijs culpas cordis. **S**ed quia iustus es-
set in prosperitate innotuerat. **V**alde au-
tem ignotum erat: si perseverare iustus et
inter flagella potuisset. **T**angēdus ergo
erat verberare vir ille sanctus in prosperis:
interrogatur aduersis. vt qui notus erat
omnipotenti domino: notus per flagella
fieret nobis et sibi metipso. **D**isponente ita
quod domino consumpti sunt greges. inter-
fecti custodes. euersa domus. extincti fi-
lij. percussa caro a planta pedis vsq; ad
verticem. **R**emansit vxor incolumis: que
verborum iaculis vulnera auget. **S**ed
hanc vir sanctus in tēratione sanus. i vul-
nere prudenter docet: etq; respondet di-
cens. **S**i bona accepimus de manu domi-
ni: mala quare non suscipiamus. **J**ob. 2.
Amici quoq; ad consolandū veniunt: ad
contumelias prozumpūt. et in dolore vul-
nerum: addunt adhuc vulnera verborū.
Immisericordē dicunt. raptozem nomi-
nant. violentū denunciant. oppressorem
pauperū fatentur. **Q**uid igitur miles del-
faceret inter dolētia vulnera et amara ver-
ba depressus. **E**cce flagella dei et verba
dominū simul afflicti animus ad despera-
tionem premant. sed virtute spiritus ple-
nus: carnis vulneribus tacens. mētis ro-
bore stans. cōtra desperationis impulsus
reduxit ad memoriam bona que egerat.
Quia misericors fuerat: dicit. **O**cul⁹ fuit
ceco: et pes claudō. **J**ob. 29. **E**t rursum.
Pater eram pauperum. **I**bidem. **Q**uia
discipline custos et benignus: dicit. **C**um
quod sederem quasi rex circūspectante me ex-
ercitus: eram tamen merentū consolator.

Ibidem. **Q**uia humilis fuerat: dicit. **S**i
contempsi subire iudicium cui seruo meo
et ancilla mea: cum disceptarent aduersus
me. **J**ob. 21. **Q**uia hospitalis fuerit. fate-
tur. **S**i desperi pretereuntē eo quod non ha-
buerit indumentum. **I**bidem. **Q**uia larg⁹
in donis: dicit. **S**i non benedixerunt mi-
hi latera eius: et de velleribus ouium mea-
rum calefactus est. **I**bidem. **Q**uia violē-
tus non fuerat testatur dicens. **S**i leua-
ui super pupillum manum meam: cum vi-
derem me in porta superiorē. **I**bidem. **¶**
Quia de inimici periculo nunquā exulta-
uerit: dicit. **S**i gaudis sum ad ruinas eis-
us: qui me oderat. **I**bidem. **¶** **Q**uia pati-
ens fuit et etiam suorum maliciā equan-
miser pertulit: dicit. **S**i non dixerunt via-
ri tabernaculi mei: quis det de carnibus
eius et saturemur. **I**bidem. **Q**uid est hoc
quod vir sanctus tot suas virtutes inter fla-
gella enumerat: **Q**uid est quod ore suo ope-
ra que fecerat laudat: nisi quia inter vul-
nere et verba que hunc ad desperationem
trahere poterāt ad spem animū reformat.
Et qui in prosperitate humilis fuit: reuo-
catis bonis suis ad memoriam: infractus
in aduersitate permansit. **O**culus enim
animum inter tot flagella illa verba ad
desperationem non impellerent: nisi sibi
ad memoriam bona que fecerat reuocasse-
ret. **V**idit igitur sanctus vir mentem su-
am auditis tot malis ad desperationē con-
cuti: et mirabiliter studuit in spe certa ex
bonis suis actibus solidari. **S**ic imple-
tur quod scriptum est. **I**n die bonorum
ne immemor sis malorum: et in die malo-
rū ne immemor sis bonorum. **E**ccl. 11. **S**i ei cū
bona hēmus malorū remiscimur: quod aut iam
passi sumus: aut adhuc pati possumus: ac-
cepta bona mentē non eleuant. quia eos-
rum gaudium timor memorie malorū pre-
mit. **E**t si cum mala habemus bonorū re-
miniscimur: que aut iam accepimus: aut
adhuc nos posse accipere speramus: malo-
rum pondus animum ad desperationem
non premit. quia hunc ad spem memoria

honorum leuat. **S**istatq; fratres charissimi et per precepta dominica: et per exempla gradimur ut nos nec prosperitas electi nec a diuersitas frangat: habere nos ante omnipotentis dei oculos: palmas hinc et inde monstramus. **C**ui est honor et gloria in secula seculorum. Amen.

Explicit omelia. XIX.

Incipit omelia. XX. que exponit litteram. XL. capi. ab illa parte. **E**t porta atrij interioris in via australi. vsq; ad illaz partem in eodem capi. **E**t in vestibulo porte due mese hinc et due mense inde.

Prophete verba que largiēte domino hodie charitati vestre loquenda sunt: lectione magis indigent q̄ expositione. **E**a enim in tribus portis interioribus replicantur: que secundo iaz vel tertio de exteriorib; dicta sunt. **P**auca vero in earum descriptione permittantur. **A**nde necesse est ea nos que iaz dicta sunt replicare. ut ea que dicenda sunt licet eius possumus enodare. **I**taque nunc dicitur.

Et porta atrij interioris in via australi. et mensus est a porta vsq; ad portam in via australi centum cubitos. **E**t introduxit me in atrium interioris ad portam australem. et mensus est portam iuxta mensuras superiores. thalamum eius frontem eius et vestibulum eius eisdem mensuris. **E**t fenestras eius: et vestibulum eius in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis et latitudinis viginti quinque cubitos: et vestibulum per gyrum.

Tunc hec superius dicta atq; exposita esse meministis. **N**ec dum vero est dictum quod de eodem vestibulo subditur. longitudine viginti et quinque cubitorum: et latitudine quinque cubitorum. et vestibulum eius ad atrium exterioris. **A**tq; iterum hoc qd iam superius dictum fuerat replicatur cum dicitur. **E**t palmas eius in fronte: et statim qd adhuc dictus non fuerat subditur. **E**t octo gradus erant in quibus ascēdebatur ad eam. **H**oc quoq; qd de australi porta scriptum est: de orientali quoq; porta in eodem ordine narratur. **N**am protinus subinfertur.

Et introduxit me in atrium interioris per portam orientalem: et mensus est portam secundum mensuras superiores. thalamum eius et frontem eius et vestibula eius sicut supra. et fenestras eius et vestibula eius in circuitu longitudine quinquaginta cubitorum latitudine viginti quinque cubitorum. **E**t vestibulum eius id est atrij exterioris: et palme celate in fronte eius hinc et inde et in octo gradus ascensus eius.

Ea quoq; que de australi porta et orientali dicta sunt: in eisdem verbis etiam de porta que ad aquilonem respicit replicantur. **N**am subditur.

Et introduxit me ad portam que respiciebat ad aquilonem: et

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

mensus est scdm mensuras superiores thalamū eius: et frontē ei: et vestibulū eius: et fenestras eius per circuitū: longitudinez quinquaginta cubitorū: latitudinē vigintiquinque cubitorū: et vestibulum eius respiciebat in atriū exterius: et celatura palmarū in fronte illius hinc et inde in octo gradus ascensus eius.]

Quid itaq; interiori atrio: quid thalamo: quid frontib?: quid vestibulo: qd fenestris: quid lōgitudine et latitudine: qd palmarū celatura signef: late iam superius diximus. **N**ec oportet ut in eisdē iterū sed in his solūmodo que necdū dicta sunt occupemur. **N**unc ergo querendū nobis est que iste tres porte interiores sint: vel quid est q; earundē portarū vestibula vigintiquinque cubitis longitudine: et quinq; cubitis latitudine metiunt: vel cur ad eas non septē sicut de porti exterioribus dictū fuerat: sed octo gradibus ascenditur. **P**orte em̄ atrij interioris que superius dicta est: de his tribus portis interioribus non est: quia illa cōtra orientis et aquilonis portā respicere dicit: iste autē singule interioris ad austrū vel orientē et aquilonē posite esse memorant. **U**nde recte per illam aditus interior designatur: quia sicut precedētī locutiōe iam dictum est: vel indee et gentilitatis: vel inchoatibus atq; in bono perseverantibus: vel a bono cadentibus: sed post culpas per penitentiā surgentibus patet. **H**ic autem post q; singule in oriente et aquilone et austro porte descripte sunt: cur interioris atrij rursū porte singule in austro et oriente atq; aquilone describunt: **A**spirante domo magna tententiōe opus est: tante profunditatis indagare. **S**i est portarū nomine sanctos p̄dicatores accipimus: sciendū nobis est quia vna est ecclesia in p̄dicatores testamenti veteris ac noui. **P**orte autē septē

vel octo gradus habent: quia sancti spiritus septiformē gratiam cōcorditer p̄dicat. **O**ctauo vero gradu adiciat premium retributiōis eterne. **U**nde scriptū est. **P**artes septē: necnō et octo. **E**ccl. 11. **Q**uid itaq; dicere possumus exteriores porte: nisi antiquos patres fuisse qui per p̄cepta legis nouerāt opera populi magis q; corda custodire: ut interiores portas p̄dicatores sancte ecclesie debeam accipere: qui spiritualib; monitis discipulorū suorū corda custodit: ne malis que nō faciūt vel in cogitatiōib; delectent. **P**er illas em̄ septem gradibus ascendi dicit: istarū vero octo gradū ascensus esse perhibet. **Q**uia et in veneratiōe legis dies septimus fuit: et in nouo testamēto octauus dies in sacramēto est: istis videlicet qui domine appellat: qui tertius a passione sed octauus a cōditione est: quia et septimū sequit. **S**in vero portarū noie solos intelligim; sanctos ap̄stos designat: qui videlicet p̄mi nobis sunt sancte ecclesie p̄dicatores: et nos fidē spem atq; charitatē summoque tenere docuerūt. **I**psi itaq; nobis in his virtutib; porte sunt: q; nos per easdē virtutes ad interiorē intellectū eterne sapiētie perducit. **S**ed si ipsi exteriores porte sunt: q; accipim; interiores **S**i vero ipsi interiores sint: quos intelligimus exteriores: **Q**ua in re intelligi vult ter potest: q; ipsi nobis et exteriores simul et interiores porte sūt. **C**um em̄ adhuc inchoatib; nō alta et mystica: sed quedā que capt p̄ualēt predicat: porte exteriores sunt. **C**ū vero perfectis p̄funda et mystica loquūt: porte interiores. **V**ideam; quos liter porta exterior pateat. **N**on potui vobis loq; quasi spiritualib;: sed quasi carnalibus tanq; paruulis in xp̄o: lac vobis potū dedi non escā. **1. Corin. 3.** **V**ideam; qualiter porta interior patet. **S**apientia loq;mur inter perfectos. **1. Corin. 2.** **V**ideam; vtrū ipsa eadē sit porta interior et exterior. **S**apientibus et insipientib; debitor sum. **Rom. 1.** **Q**ui rursū dicit: **S**icut mēte excedimus: deo: siue sobrius sumus: vos

bis. 2. **Corinth.** 5. In hoc em̄ q̄ contem-
plando ⁊ loquēdo sapiētibus mente exce-
dit: porta interior est. In hoc vero q̄ par-
uulis sobrie in predicatiōe se temperat: ⁊
quāta ebrietate spiritus infundat in men-
te cum pdicat nō ostendit: exteriorē por-
tam se manifestat. Ipsi itaq; ⁊ exteriores
porte nobis sunt ⁊ interiores: que nos et
in primo aditu fidei: spei: atq; charitatis
instruūt. Et cū tam proficiētibus celestis
regni mysteria pdicāt: per subtiliorē sen-
sum nos ad interiora perducūt. Unde et
per septē gradus prius ascensus earū des-
cribit: ⁊ postmodū per octo. Per octauū
etē gradum illius vite mysteria signan-
tur: quā in secretis suis perfecti intelli-
gūt: qui iam cūcta temporalia mente tran-
scendere nouerūt: qui presentē vitā que
septem dierū curriculo euoluit plene des-
picūt: qui de intima cōtemplatiōe pascū-
tur. Habet igit̄ porte spiritalis edificij se-
ptē gradus: quia timorē domini: pietatē
et scientiā: fortitudinē ⁊ consiliū: intelle-
ctū ⁊ sapientiā suis auditoribus predicāt.
Sed cū tam omnia dimitti precipiūt: cum
nihil in hoc mūdo diligi admonēt: nil p̄-
fectū teneri: vim cōtemplatiōis celestis
patrie intēdi: atq; i eius suadet mysterijs
delectari: gradū addūt ad interiora trai-
cūt. **Ite** gradus docente veritate cuidā
ostensus est: cui cū legis precepta dicerē-
tur: respondit. **Hec** omnia custoditui a iuuen-
te mea. **Matth.** 19. Quasi em̄ iam in se-
ptem gradibus stabat: cū a iuuentute sua
oīa custodisse se diceret. Sed ei mox dici-
tur: **Adhuc** unū tibi deest. **Si** vis perfe-
ctus esse: vade vende omnia que habes et
da pauperibus: ⁊ habebis thesaurū in ce-
lo: ⁊ veni sequere me. **Idē.** In quibus
verbis octauū equidē gradum vidit: sed
ascendere noluit: quia tristis abscessit.
Quisquis itaq; cōtemptis rebus tempo-
ralibus eternitatis cōtemplatione pascit̄
celestis regni gaudia rimat. Post septē
gradus quos timēdo ⁊ operando atq; in-
tellectu sapiētē sue crescēdo tenuit: octa-
uo gradu interioris porte aditū intrauit.

Per octauū vero numerū et dies eterni
iudicij: ⁊ carnis resurrectionis designat. **En-**
de ⁊ psalmus qui pro octaua scribit a pas-
sione iudicij est inchoatus: cū dicitur: **Do-**
mine ne in ira tua arguas me: neq; in fura-
re tuo corripas me. **ps.** 6. Nunc enim
tempus est misericordie: in illo autē iudi-
cio dies ire. In quo videlicet die omne hoc
tempus finit: quod septē diebus euoluit.
Et quia post septē dies sequitur octa-
uus appellat. In quo ⁊ caro nostra resur-
git ex puluere: vt siue bona siue mala que
egit recipiat a veritate. Unde per legem
quoq; octauo die fieri circūcisio iubetur.
Genes. 7. Nam per membrū quod circū-
cidit: mortalis propagatio generat: de-
cedentiū quoq; ⁊ succedentiū numerus au-
getur. Sed quia in resurrectione mortuo-
rum: nec carnis iam ppagatio agit: ⁊ de-
cessio atq; successio nulla erit: quia sicut
scriptū est. Neq; nubēt: neq; nubent: sed
erunt sicut angeli in celo. **Matth.** 22. et
Marci. 12. et **Luce.** 20. octaua die preci-
pitur preputiū incidī. Ibi enim locū tam
carnis propagatio nō tenet: vbi resurgēs
caro perseueratā eternitatis habet. Per
hoc verbū mater virgo descendit: que de
um in vtero sine virilis carnis admixtio-
ne cōcepit: qui primus nobis eterne pas-
sionis gloriā in sua resurrectione monstra-
uit. Qui surgens a mortuis iam nō mo-
ritur: ⁊ mors ei ultra nō dominabit. **Rom-**
an. 6. **Mobilis** exemplū dedit: vt ea fie-
ri in die vltimo de nostra carne credam⁹
que facta de carne illi⁹ in die resurrectio-
nis agnouimus. Sed quia de carnis res-
urrectione nobis sermo se intulit: riste ni-
mis ⁊ valde lugubre est: q̄ quosdā in ec-
clesia stare: ⁊ de carnis resurrectione du-
bitare cognoscimus. Hęc autem antiqui
patres venturam esse certissime credide-
rūt etiam cum nullū adhuc eiusdē resur-
rectionis exemplū tenuerūt. Quia igitur
damnatiōe digni sunt: qui et exemplum
tam dominice resurrectionis acceperūt: et
tamen de sua resurrectione diffidunt? **Qui**
gnus tenent ⁊ fidem nō habent. **Ecclesi-**

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

as replent: sed quia de resurrectione sua dubitant: ipsi quoque mente vacua stant. De hac quippe resurrectione per beatum Job dicitur: Scio enim quod redemptor meus uiuit: et in nouissimo die de terra surrecturus sum: et rursus circumdabo pellem meam: et in carne mea uidebo deum. Quem uisurus sum ego ipse: et oculi mei conspiciuntur: et non alius. Job. 19. Hinc etiam per psalmistam dicitur: In conspectu eius procidunt uniuersi qui descendunt in terram. ps. 21. In terram enim mortui: non spiritu: sed corpore descendunt. In conspectu ergo domini procidunt: qui in terram descendunt: quia resurgendo ad iudicium ueniunt: qui nunc in puluere putrescunt. Hinc iterum dicit: Sitiuit in te anima mea: quam multipliciter et caro mea. ps. 52. Sitiit anima ad deum: uideat carum quid sitit: ut resurgat. Hinc rursus ait: Auser spiritum eorum et deficiet: et in puluerem suum reuertentur. ps. 103. Mors quoque de carnis resurrectione subiungit. Emitte spiritum tuum et creabuntur: et renouabis faciem terre. Ibidem. Hinc iterum dicit: Exurge domine in requiem tuam: tu et archa sanctificationis tue. ps. 131. Exsurrexit enim dominus in requiem suam cum carne suam de sepulchro suscitauit. Post hunc quoque exurgit et archa: quia resurgit ecclesia. Hinc per eundem prophetam de quo loquimur scriptum est. Ezechiel. 37. Ossa arida audite uerbum domini. Hec dicit dominus deus ossibus his. Ecce ego intro mittam in uos spiritum et uiuetis. Et dabo super uos uernos: et succrescere faciam super uos carnes: et superextendam in uos cutem: et dabo uobis spiritum et uiuetis. Ibidem. Hinc est quod propheta alius per resurrectionem domini humanum genus uidit in fine suscitari: atque ait. Uisificabit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos et uiuemus in conspectu eius. Esai. 6. Hinc est quod cum de semetipso dominus loqueretur: adiunxit. Nolite mirari hoc: quia uenit hora: in qua omnes qui in monumento sunt audient uocem eius. Et procedet qui bo-

na fecerunt in resurrectione uite: qui uero mala egerunt in resurrectione iudicij. Johis. 5. Hinc paulus ait: Unde etiam saluatorem expectamus dominum Iesum christum: qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. philippens. 3. Hinc iterum dicit: Si enim credimus quod iesus mortuus est et resurrexit: et deus eos qui dormierunt per iesum adducet cum eo. 1. Thessal. 4. Qui rursus ait: Permittite dormientium chasus? 1. Corinth. 15. Si enim nos a mortis somno non surgimus: quomodo resurrectionem dominicam primitias habemus? Ecce ueteres ac noui patres: uno sibi spiritu de carnis resurrectione concordant. Ecce ipsa per se ueritas patrum uoce docuit: quod de resurrectione carnis postmodum opere demonstrauit: et tamen adhuc quorundam infirmitas fidem non habet in domino fidei stans. Sed mirari solent qualiter caro reuiuiscere possit ex puluere. Miratur igitur altitudinem celi: molem terre: abyssus aquarum: omnia que in mundo sunt ipsos quoque angelos creatos ex nihilo. Minus est ualde aliquid ex aliquo facere: quam omnia ex nihilo fecisse. Ipsa nobis elementa ipse rerum species resurrectionis imaginem predicant. Sol enim quotidie nostris oculis moritur: quotidie resurgit. Stelle matutinis horis nobis occidunt: uespere resurgunt. Arbuscula est uis temporibus plena folijs et frugibus uideamus: que hyeme mali tempore nuda folijs floribus ac fructibus: et quasi arida remanent: sed uernali sole rediunt: cum a radice humor surreperit: suo iterum decore uestiuntur. Cur ergo de hominibus dissidit quod fieri in linguis uidetur? Sed sepe in puluere putrescentes carnes aspiciunt et dicunt. Unde ossa et medulle: unde caro uel capilli poterunt in resurrectione reparari? Hec itaque requirentes parua semina in gentium arborum uideant: atque si possunt dicant. Ubi in eis later tanta moles roboris: tanta diuersitas ramorum: tanta multitudo et uiriditas foliorum: tanta species

florum: tanta vbertas sapor atq; odor fructuum: Nunquid semina arborum vel saporum habent: quem ipse post arbores in suis fructibus proferunt? Si ergo ex semine mine arborum quod videri nō potest produci potest: cur de puluere carnis humane diffidit: quia ex eo reparari forma valeat que non videtur? Sepe autem obijcere inanem questuūculam solent: qua dicunt. Carnē hominis lupus comedit: lupum leo deuorauit: leo moriens: ad puluerē rediit: cam puluis ille suscitaf: quomodo caro hominis lupi et leonis carne videtur? Quibus quid responderem aliud debemus: nisi vt prius cogitent qualiter in hoc mundo venerint: et tunc inuentent qualiter resurgant. Certe tu homo qui loqueris: aliquādo in matris utero spuma sanguinis fuisti: ibi quippe ex patris semine et matris sanguine paruus ac liquidus globus eras. Dic rogo si nosti qualiter ille humor feminis in ossibus duruit: qualiter in medullis liquidus remansit: qualiter in neruis solidat? est: qualiter in carne creuit: qualiter in cute extēsus est: qualiter in capillis atq; vnguib? distinctus: ita vt capilli molliores carnib? et vngues essent teneriores ossibus: carnibus duriores. Si igitur tot et tanta ex vno semine per species distincta sunt: et tamen in forma remanent cōiuncta: quid mirum si possit omnipotens deus in illa resurrectione mortuorum carnē hominis distinguere a carne bestiarum: vt vnus idemq; puluis et non furgat in quātum puluis lupi et leonis est: et tamen resurgat in quātum puluis est hominis. Vide itaq; homo qualiter ad vitam venisti: et nequaquā dubites ad vitam qualiter redeas. Cur autem ratione vis comprehendere quomodo redeas: qui ignoras quomodo venisti? Paupertie creatoris tui quod comprehendere non vales de temetipso. Certe enim quia tu ex terra factus es: terra vero ex nihilo tu es creatus ex nihilo. Ne ergo de carnis tue resurrectione desperes: perpende prudenter: quia mitius est deo reparare

quod erat: q̄ fecisse quod non erat. Sed non potes per resurrectionis effectum ratione cōprehendere: perpende q̄ multa sunt que nō intelligis qualiter sunt: et tamen esse nō dubitas. Dic rogo si nosti gyros celi: terre cardines: aquarū abyssus: vbi finiūtur: vbi suspensi sunt? Scimus autem quia q̄d ex nihilo factum est: pendet in nihilo. Sed si est aliquid q̄d dicitur nihilū: iam nihilum nō est. Si autem nihil est nihilū: nūquā mundi moles deprehendet: nec vbi sit quod creatū est vt sit. Quomodo ergo nūquā est: quod nouitū? quia est? Sed hec fortasse ad te multa sūt ad temetipsum homo reuertere. Certe ex spiritu es creatus et limo. Vno inuisibilis altero visibilis: vno sensibili: et altero insensibili. Quomodo ergo permiscet in te positus spiritus et limus: atq; ex diuerso fieri res nō diuersa: ita vt in tanta cōuenientia mysceret spiritus et limus: vt cum caro atteritur spiritus marceat: et cum spiritus affligit caro contabescat. Sed forsitan necdū preuales discutere temetipsum: perpēde rogo si vales quomodo rubrum mare virga diuisum est. Exod. 14. quomodo petre duritia: percussione virge duritas emanauit. Num. 20. quomodo aarō virga sicca floruit. Num. 17. Quomodo ex eius genere venēs virgo cōcepit: quomodo et in partu virgo permāsit: quomodo quatrīduan? mortuus iussione suscitatus: ligatus manib? ac pedibus de sepulchro exiit: quē postmodū solui dñs per discipulos iussit. Job. 6. quō idem redēptor: noster in vera carne atq; ossibus resurgens: clausis ostijs ad discipulos intrauit. Job. 20. Ecce hec inuestigare nō vales: et tñ credis. Cur q̄ de resurrectionis glia dubitādo et discutiēdo dubitas: q̄ tā multa mysteria sine discussiōe credidisti? Qui tñ si resurrectionē carnis nō credis: omnia sine causa credidisti. Qui in hoc angelorū spectaculo videris quidē velocitē curreres: si postq̄ cursus pegeris: ne brauiū accipias auerfaris. Vñ per paulū dī. Sic currites: vt cōprehendatis. 1. Corint. 9. Qui rursus

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

sus ait. Si in hac vita I christo tantū sperantes sumus: miserabiliores sumus omnibus hominib⁹. **1. Cor. 15.** Diuine autē virtutis mysteria que comprehendī non possunt. nō intellectu discutiēda sūt: sed fide veneranda. Sciendū itaq; nobis est. quia quicquid ratione hominis comprehendī potest: mirū esse iam nō potest. Sed sola est in miraculis ratio portētia facientis. Ecce dum de resurrectione carnis loquimur: ab expositionis ordine paululum digressi sumus. Ad ea ergo que cepimus: redeamus. Habent autē interiores porte vestibula: que viginti ⁊ quinque cubitis in lōgitudinē metiunt. Si enī octo ter ducimus: ad viginti ⁊ quattuor peruenimus. Cui vnus additur: vt viginti ⁊ quinque teneamus. Auditores. etenī boni qui quasi quedam vestibula sunt portarū eterne spei. longanimitatē tenent. octauū diem in trinitatis fidem sustinent. **¶** Que trinitas quia vnus est deus. octo quidem per tria ducunt: sed in vnus dei confessione solidant. Plana sūt vestibula. qz humilia sunt corda bonorum auditorū. Habent longitudinem. quia in spei perueherant longanimitatē. Viginti ⁊ quinque cubitis earum lōgitudinē mensurat. quia resurrectionē carnis in octaua per trinitatē credūt: ⁊ eandē sanctam trinitatē vnū esse deum fatent. Habent quoq; quinque cubitos lōgitudinē. quia per vitam simplicē que quinque sensibus ducitur: circa amorē proximi dilatantur. **¶** Et notandū qz postq; portarū vestibula superius alta dicta sunt. postmodū vestibulum qd quinque cubitis habet lōgitudinē exterius respicere dicitur. quia nimirū sunt auditores alij qui intellectū interioris vite magnis virtutibus proficiendo penetrāt. ⁊ sunt quidam simplices qui bene quidem: sed iuxta sensus corporeos viuunt. **¶** Ande ⁊ exterius respicere dicuntur. Quasi enī extra respiciunt. quia iuxta sensus corporeos viuunt. Sed tamen ⁊ exterius respicientes intus sunt. quia ⁊ si sensus corporeos intelligendo transcendere nesciunt: fidē ta-

men atq; charitatē ⁊ humilitatem tenent. Et intus ergo sunt in spiritali edificio per amorem. ⁊ quasi foris respiciunt per simplicitatem. Potest per vestibulū qd exterius respicit fides inchoantiū designari. ⁊ per vestibulum qd est interi⁹ fides perfectorum: qui iam per eam in virtutibus emicant. Possunt etiam per vestibulum interius precepta altiora. per vestibulum vero qd respicit exterius precepta adhuc minima figurari. **¶** Per vestibulū quippe itur ad gradus ⁊ ad portam. quia per precepta predicationis pertingit ad virtutes atq; aditum gratie celestis. Cum vero iubet alijs in cogitatione sua eterna meditari. celestia sapere. eisq; dicitur in psalmis ⁊ hymnis ⁊ canticis spiritalibus viuere: quasi interius vestibulū ostendit quod quinque cubitis lōgitudinē ⁊ viginti quinque latitudine mensurat. **¶** De quib⁹ numeris nunc tacemus. quia ex his iam multa superius diximus. Cū vero alijs precipitur. vxori vir debitū reddat. similiter autem ⁊ vxor viro: quasi vestibulū qd exterius respicit designatur. **1. Cor. 7.** Qd quāuis extra respiciat: tamē intus est. qz rudis auditor ⁊ adhuc agit qd carnis est ⁊ tamen a bonorū numero alienus nō est. Potest autem ⁊ per orientis portā domus. ⁊ per australe iudea. per aquilonis vero conuersa gētilitas designari. **¶** Sed hac in re questio animū pulsat: cur in superioriori narratione prophete prius orientalis. postmodū aquilonis. ac deinde austris portā descripta est? Cūq; eandem portā interiori atrio narret: prius portam austris. deinde orientis. ⁊ tertio in loco descriptis aquilonis. Cur autem nō eundē ordinem quē ceperat tenuit: sed hunc in portarum descriptione permutauit: vt ⁊ pri⁹ diceret. orientis portam aquilonis ⁊ austris ⁊ postmodū austris orientis ⁊ aquilonis. Sed si aquilonis nomine gentilitas designatur: cunctis studiose legētib⁹ liquet quia ante synagogā gentilitas fuit. **¶** Naz ⁊ vir ipse a quo hebrei appellati sūt: gētib⁹ est electus. **Scē. 10.** Dicitur ergo

porta orientalis ante portam aquilonis et austri. quia in dignitate sua dominus ante gentilitatem et iudeam natus est. quia et ante omnia secula. **D**icatur vero narratione subsequenti porta austri orientis et aquilonis. quia redemptor noster in humana natura inter iudeam et gentilitatem nasci dignatus est. Quia et in fide synagoge venit et ante initium ecclesie quam ex gentibus collegit. In prima ergo descriptione fit orientalis porta ante portam aquilonis et austri. in secunda autem inter portam austri et aquilonis orientis porta nominetur. quia ex divinitate antecessit omnia et ex humanitate venit inter omnia. Quia et decedentis iudee finis factus est: et subsequens gentilitatis initium. **I**gitur quia ea que nec duz dicta fuerant ut domino largiente potuimus rimari sumus: et ea que sepius sunt replicata transcurramus. **H**unc ad ea veniamus que sic iam per ordinem dicuntur. ut in eis pene nihil de his que dicta sunt replicetur.

Et per singula gazaphilatia ostium in frontibus portarum.

Gazaphilatia superius diximus corda doctorum: que scientie divitias servant. **F**rontes autem portarum sunt verba atque opera predicatorum: in quibus eos foris agnoscimus quales apud se intrinsecus vivunt. **E**st autem ostium per gazaphilatia singula in frontibus portarum. quia unusquisque doctor in corde auditoris intellectum aperit. in dictis et opibus patrum. **C**um enim Petri apostoli predicatione discutimus. cum pauli verba perscrutamur. cum Johannis evangelium inuestigamus. atque ex eorum verbis auditores nostros ad iteriore intellectum trahimus: quid aliud agimus nisi ostium in portarum frontibus aperimus. **D**icatur ergo per singula gazaphilatia ostium in frontibus portarum. quia si doctor hoc quod loquitur apostolorum dictis minime confirmat in frontibus portarum ostium non habet. **E**t si ostium non habet: vici iam gazaphilatiu spiritus edificij non potest. quia si intellectum

non aperit: doctor non est. **C**um vero auditores boni per ora docentium apostolorum dicta et opera cognoscunt: culpas suas apud semetipsos tacite reprehendunt. et lachrymis insequantur omne quod se egisse inique miserunt. **U**nde hinc quoque de ostio quod est in frontibus portarum subdit.

Ubi lauabunt holocaustum.

Qui enim se per fidem in conversatione sancta domino devotum erunt: holocaustum domini non faciunt. **S**ed quod adhuc multa in se de corruptibili sua carne parant. quia adhuc in eis cordis mundicia sordiditas cogitationibus inquinat: quotidie ad lachrymas redeunt assiduis fletibus affliguntur. **S**anctorum enim patrum dicta et facta considerant. et cum se indignos pensant: in portarum ostio holocaustum lauant. **E**cce etenim quis pro timore omnipotentis domini esse patiens devotus. nulli conuitio pro conuitio reddere. omnia equanimiter tolerare. **E**t tamen cum hunc contumelia ab ore proximi illata subito percusserit: turbatur. forte aliquid loquitur: quod loqui non debuit. **C**erte iste iam holocaustum est sed adhuc inquinatum. **F**ortasse contra illatas contumelias patientiam exhibuit. tacitus permansit sed tamen contra easdem contumelias quas portat dolore tangit: cuiusque animus in charitate saucia. **P**atientia enim vera est: que et ipsam amat quem portat. **N**on tolerare sed odissentem furor. **H**ic itaque sepe in cogitatione sua se iudicat reprehendit semetipsum quia dolet: nec tamen apud se preualet obtinere ne doleat. **I**am ergo per bonam deuotionem holocaustum est: sed tamen per dolorem quo tangitur adhuc inquinatum. **A**lius ea possidet apud semetipsum decreuit indigentibus cuncta tribuere. nil sibi retinere. **V**is tamen suam soli supne gubernationi committere. **S**ed dum prebet pauperibus que habet: fortasse cogitatio mentem subrepat que dicit. **U**nde vivis. si cuncta dederis? **N**ec tamen desistit tribuere. **S**ed quod letus dare ceperat: postmodum tristis prebet. **Q**uid huiusmodi?

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

mes nisi misericordie holocaustum est? Sed
 tamen per tristitia cogitationis inquinatum.
 Aut enim deliberare summa non debuit:
 aut post deliberationem nullo modo dubitare.
 Alius contempta mundi superbia honores
 atque dignitates huius seculi de creuit vitare.
 Ultimus appetit inter homines locum tenere
 ut tanto excelsior inueniatur in permanenti gloria:
 quanto humilior aspicitur in transeunte vita.
 Is fortassis cum subito se a primo despici agnoscit
 de dignatur cur despiciatur. Vult quidem in
 loco humili: sed tamen attendi contemptibilis
 non vult. Hunc iam deuotio eleuat: sed adhuc
 infirmitas grauat. Jam ergo per deuotionem
 holocaustum est: sed adhuc infirmitate inquinatum.
 Hi itaque qui in eis que optime deuouerunt aliqua
 infirmitate sui culpa tanguntur: cum per verba
 doctorum dicta patrum intelligunt. et in quanta
 culpa iaceant agnoscunt. seque ipsos penitentie
 lamentis afficiunt: holocaustum in ostio portarum
 lauant. **Sciendum vero est quia hoc inter sacrificium atque holocaustum distat quod omne holocaustum sacrificium est: sed non omne sacrificium holocaustum.** In sacrificio etenim pars pecudis in holocausto vero totum pecus offerri consueuerat. **Unde et holocaustum latina lingua torum incensum dicitur.** **De semus ergo quid est sacrificium: quid holocaustum.** Cum enim quis suus aliquid deo vouet et aliquid non vouet: sacrificium est. Cum vero omne quod habet. omne quod viuunt. omne quod sapit omnipotenti deo vouerit: holocaustum est. Nam sunt quidam qui adhuc mente in hoc mundo retinentur: et tamen ex possessis rebus subsidia egentibus ministrant. oppressos defendere festinant. Isti in bonis que faciunt sacrificium offerunt. quia et aliquid de actione sua deo imolant: et aliquid sibi metipsis referuant. Et sunt quidam qui nihil sibi metipsis referuant: sed sensum. linguam. vitam. atque substantiam quam perceperunt: omnipotenti domino immolant. Quid isti nisi holocaustum offerunt: immo magis holocaustum sunt.

Differunt sacrificium et Holocaustum.

stum sunt. **Israeliticus etenim populus primum sacrificium in egypto obtulit.** **Exod. 12.** **Secundum vero in heremo. Exo. 13.** Qui itaque adhuc mentem habet in seculo: sed boni iam aliquid operatur: deo sacrificium obtulit in egypto. Qui vero presens seculum deserit. et agit bona que valet: quasi iam egypto derelicto sacrificium prebet in heremo. quia repulso strepitu desideriorum carnalium in mentis sue quiete atque solitudine deo immolat quicquid operatur. Quia ergo sicut dictum est sacrificium sit etiam holocaustum: maius tamen est holocaustum sacrificio. quia mente que huius mundi delectatione non premitur: totum in omnipotentis dei sacrificio incenditur quod habetur. **Sed sciendum nobis est quia sunt quidam qui etiam seculum relinquentes totum quidem quod habent offerunt: sed tamen in bonis que agunt minime compunguntur. et bonum quod agunt holocaustum est. sed quia flere ac semetipsos diiudicare nesciunt. seque ex amore ad lachrymas non accendunt: et secum eorum holocaustum non est.** Hinc per psalmistam dicitur. **Memor sit omnis sacrificij tui: et holocaustum tuum pingue fiat. Ps. 19.** **Holocaustum quippe siccum est bonum opus quod orationis lachryme non insundunt.** **Holocaustum vero pingue est quando hoc quod bene agitur: cor de humili etiam per lachrymas irrigatur.** **Unde rursus dicitur. Holocausta medullata offeram tibi. Ps. 65.** **Quisquis enim bonum opus agit: sed omnipotentis dei amore atque desiderio flere nescit: holocaustum habet: sed medullam in holocausto non habet.** **Qui vero bona operatur: et visioni iam creatoris sui inibat. atque ad eterna contemplationis gaudia peruenire festinat. seque ipsum ex amore quo accenditur in fletibus inactat: holocausta domino medullata dedit.** **Studendum vero nobis est et mala funditus relinquere. et bona que suscipimus operari. atque in ipsis bonis que agimus amore eterni luminis compungi.** **Ipse enim cordis tenebras discit amor: lux**

cletur subtilius videre valeamus. ne qua
 in bonis que agimus praua misceantur.
Considerandū nobis quippe est opus no-
 strum quale sit. que cogitatio in opere. q̄
 intensio in cogitatione. **E**t cum nostro bo-
 no operi admixtū aliquid inualicie vel prae-
 ue delectationis agnoscamus: redeamus
 ad lachrymas. lauemus holocaustum.
Sunt autem quidā qui semetipsos in ma-
 gnis actionibus domino deuouerūt. atq̄
 ad tantam perfectionē perueniunt. vt ab
 eis nulla vnquā difficultate flectant: qua
 tenus in deliberatione castitatis nequaquā
 caro in praeue cogitationis delectatōe ani-
 mum sternat. Nam et si quādo per sugge-
 stionem pulsati surgere non permittitur.
 quia vigore iudicij calcatur. **I**n delibera-
 tione quoq̄ paciētie nec sermo in ordina-
 tus ab ore prodeat: nec dolor tacitus ani-
 mum p̄mar. vt in largitate elemosyne nul-
 la inopie suspitio tristitiā generet vt ī de-
 liberatione humilitatis nullus despectus
 animum mordeat. sed cum iaz in his que
 recte deuouerunt sese fortiter exhibēt: pri-
 ora tantē peccata que ab ipsis ante bonā
 deliberationē perpetrata sunt ad memo-
 riam deducunt: et plangunt quicquid illi-
 cite se egisse meminerunt. **H**i itaq̄ per vi-
 tam quā tenent holocaustum sunt: sed per
 uitam quam ante tenuerant inquinati.
Lauant ergo holocaustum in ostio porta-
 rum. quia intellectu quē percipiunt de di-
 ctis patrum lamentis se quotidianis affi-
 ciunt. et mundant uitam lachrymis quaz
 prauis aliquando actibus inquinauerūt.
Hos itaq̄ inter hec ad uitam praeeritam
 mentis oculos reducamus. reminiscamur
 qui futimus: cum mundi huius cōcupiscē-
 tias sequeremur. **E**t si iam domino toto
 corde seruimus quia nos peccasse memi-
 nimus: et estuamus in fletibus: lauem⁹ ho-
 locaustum. **E**cce omnipotenti deo deuo-
 nimus castitatem nostram. **S**ed si adhuc
 immunda cogitatio mentem inquinat: re-
 deamus ad lachrymas: lauem⁹ holocau-
 stum. **E**cce patientiam nos seruare decre-
 uimus. **S**i adhuc irā perturbat: si men-

tem tacitus dolor exercuat: redeamus
 ad lachrymas lauemus holocaustum. **E**c-
 ce iam nouimus possessa tribuere: atq̄ in
 hoc mundo humilem locum tenere. **S**i
 qua adhuc animum inopie suspitio depri-
 mit. si despectus Christi in aliqua nos in-
 dignatione confundit: redeamus ad la-
 chrymas: lauemus holocaustum. **M**ag-
 nus est enim creatori nostro ad recipiens
 dos fletus humilium misericordie sinus.
Ebi enim innumerabiliū hominum flet⁹
 suscepti sunt: ibi locū suum inuēture sunt
 et lachryme nostre. **P**ensemus. quid per
 alium prophetam dicitur. **E**t erit qui of-
 fēderit ex eis in illa die quasi dauid. et do-
 mus dauid quasi dei: sicut dauid. **D**omi-
 ni in conspectu eius. **Z**ach. 12. **H**ec dies
 misericordie que nobis de aduentu redē-
 ptoris nostri promissa est. **Q**ui itaq̄ of-
 fenderit erit quasi dauid. q̄a peccator ad
 penitentiam redit. **D**omus autem dauid
 quasi dei. quia reuerfus quisq̄ ad iustici-
 am habitatio efficitur creatoris sui. vt sit
 sicut angelus in conspectu eius. **Q**uia
 misericordie viscera que in se experit⁹ est
 adnunciando et alijs propinat. **H**inc et is-
 am paulopost illic dicitur. **I**n die illa erit
 fons patens domus dauid habitantibus
 hierusalem: in ablutione peccatoris et mē-
 struate. **Z**ach. 13. **F**ons quippe occultus
 est vngentus patris: inuisibilis deus.
Fons vero patens est idem deus incarna-
 tus. **Q**ui fons patens recte domus **D**as-
 uid dicitur. quia ex **D**avid genere noster
 ad nos redemptor processit. **H**ierusalem
 vero visio pacis interpretatur. **H**i autem
 hierusalem habitant: qui in visione pacis
 intime mentem figunt. **P**eccator vero
 et menstruata est vel his qui delinquit in
 opere: vel mens que labitur in praua cog-
 itatione. **M**enstruata namq̄ ista pos-
 lutio est. quia et aliena carne non tangi-
 tur: et sua carne inquinatur. **S**ic itaq̄: sic
 est omnis anima. que et si malum opus
 non agit: polluta tamen cogitatione for-
 descit. **U**nde etiam per prophetam as-
 lum sub iudee specie de anima immuns

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

dis desiderijs occupata dicit: Omnes qui querunt eam non deficient: in mensuris eius inueniunt eam. Maligni quippe spiritus querentes non deficient: cum inferre perditionem cupiunt: et nulle bone cogitationis reseruitudine repellunt. Atque in mensuris suis animam inueniunt: quando in pollutis cogitationibus positam: facile ad peruersam operationem trahunt. Dicat ergo. In die illa erit fons patens domus dauid habitantibus hierosolime in ablutione peccatoris et menstruate: quia apertus iam nobis est fons misericordie redemptor noster: qui in domino dauid incarnari dignatus est: ut peccatorum lauet a peruerso opere: et menstruatam mentem veluat ab immunda cogitatione. Patet igitur fons: curramus cum lacrymis lauamur hoc fonte pietatis. In hoc fonte ipse quoque dauid lotus est: cum rediit ad lasmenta penitentem post maculas grauis culpe. Ipse quippe inuenire fontem querebat cum diceret. Redde mihi leticiam salutaris tui: et spiritum principali confirmame. ps. 50. Iesus enim hebraice latine salutaris dicitur. Et quid est quod sibi leticiam iesu reddi postulat: nisi quod hinc ante culpam contemplari consueuerat: eiusque contemplationis gaudia in culpa perdididerat? Unde recte post penitentiam visionis eius leticiam sibi reddere querebat. In hoc fonte misericordie lota est Maria magdalene: que prius famosa peccatrix: postmodum lauit maculas lacrymis: deteriit maculas corrigendo mores. Luc. 7. In hoc fonte misericordie omnibus aperto: lauit petrus quod negauerat: quod seuit amare. Mat. 26. In hoc fonte misericordie in fine suo lotus est latro qui se metipsum in morte reprehendens a culpa sua ablatum est confessione veritatis. Luc. 23. Cur igitur pigri sumus: cur torpentes et frigidi remanemus: qui in hoc fonte pietatis tantos iam se lauisse cognouimus? Ergo ne in mundatione nostra desperabimus: qui tot exempla misericordie in pignore tenemus: et cessamus veniam querere: atque cum lacrymis fiduciam habere: qui tantorum iam expiationem spei nostre pignus accepimus.

Querere enim misericordie fontem debemus: etiam si clausus esset. Patet et negligimus. Mittamus oculos fidei in mundum uniuersum: consideremus quantum peccatores diebus ac noctibus per lamenta in hoc fonte misericordie lauant: quantum post tenebras ad lucem quanti post maculas ad mundiciam redeunt. Curramus cum talibus post mortis tenebras ad aquam vite: consideremus quantum peccauimus: quantum quotidie peccamus: atque ut appareamus mundi post culpas lauemus holocaustum.

Explicit Omelia. XX.

Incipit Omelia. XXI. que exponit litteram. XL. capituli ab illa parte. Et in vestibulo porte due mense hinc: et due mense inde: usque ad illam partem in eodem capitulo. Et extra portam interiore gazaphilatia cantorum in atrio interiore etc.

Quid sumus de mysticis sensibus ezechiels prophete locuturi: qui ipsa eius bystorie verba vix capimus? Ecce etenim dicit.

Et in vestibulo porte due mense hinc: et due mense inde: ut imoletur super eas holocaustum: et pro peccato: et pro delicto. Et ad latus exterius quod ascendit ad ostium porte que pergit ad aquilonem due mense. Et ad latus alterum ante vestibulum porte due mense. Quattuor mense hinc: et quattuor mense inde per latera porte. Octo mense erant super quas immolabantur.

In quibus videlicet verbis magna calligo dubietatis oritur: vtrum hec de vna porta

qualibet: an de duab⁹ aut de singulis portis dicatur. Sed dum quaterne mente per latera describunt ac postmodum in summa conclusionem dicitur octo mente erant: super quas imolabant. patet quia hoc spiritus non de singulis portis quis superius descriperat dicat. Quia si porte sex superius enarrate quaternas mentes per latera haberent: simul omnes non octo sed quadraginta et octo discernent. Rursum si hoc dicitur una dicitur: magno obstaculo nostra intelligentia reuerberatur: et post descriptum porte vestibulum: ubi due mente hinc et due inde esse narrate sunt: adhuc ad latus exterioris quod ascendit ad ostium porte que pertinet ad aquilonem due mente esse memoratur. atque subiungitur. Et ad latus alterius ante vestibulum due mente. Si enim intra vestibulum porte bine per latera mente erant cum subditur: et ad latus exterioris due mente: atque ad latus alterum ante vestibulum due mente: inter quas etiam porta que respicit viam aquilonis esse memoratur: perfecto patet aliud vestibulum intrinsecus atque aliud extrinsecus iussit. quia et prius porta interior postmodum hoc in loco exterior aquilonis porta describitur. Nam cum tres portas superius descripsisset: tres quoque alias interioris atrij esse memoravit. quarum extremam aquilonis portam narraverat: sed ut predictum est atrij interioris. Hinc ergo cum due mente hinc in porte vestibulo: et due mente inde describunt: adhuc de eadem interiori porta sermo preterit. Quippe cum prius subinferretur. quod ad latus exterioris quod ascendit ad ostium porte que pertingit ad aquilonem due mente. et ad latus alterum ante vestibulum porte due mente. Porta ergo interior: binas per latera in vestibulo mentes habere descripta est. et porta exterior similiter binas. Quatuor autem hinc et quatuor inde mente pariter sunt: dum per latera singula bine in vestibulo porte interioris: et bine hinc et inde exterioris in aquilonis porta describunt. que simul omnes octo sunt in quibus imolatur. His itaque de exteriori narratione discussis. ad spiritalem

intellectum sermo redeat. quia tanto sanctior debet: quanto nos exterioris descriptionis ignorantia non angustat. Possit enim portarum nomine sicut superius dictum est sancti predicatorum intelligi: ut vestibulum porte sit populus. Qui dum mente humili verba predicationis suscipit: in eo mente ad sacrificium ex virtute construantur. Rursum. nihil obstat si portas accipimus hoc quod nobis per ora predicationis sacri eloquii intellectus aperitur: ut vestibulum porte eiusdem nobis predicationis verba sint que prius humiliter accipimus: et post ad sacri eloquii intelligentiam veniamus. Sit itaque nobis porta interior testamentum novum. porta vero exterior testamentum vetus. quia et hoc spiritalem intellectum aperit: et illud rudibus adhuc mentibus in historia sacri eloquii litteram custodit. Habet autem porta interior in magna iam multitudine fidelium populorum duo latera. videlicet dilectionem dei: et dilectionem proximi. Bine autem mente sunt hinc et inde. quia in dilectione dei necessario tenenda est fides et vita. In dilectione autem proximi debet sumopere patientia et benignitas custodiri. Est enim in dilectione dei necessaria fides et vita. quod videlicet scriptum est. Sine fide impossibile est placere deo. Heb. 11. Et rursus scriptum est. Fides sine operibus mortua est. Jacobi. 2. Est autem in dilectione proximi nobis patientia et benignitas conservanda. quia de eadem dilectione scriptum est. Caritas patiens est: benigna est. 1. Cor. 13. Patiens scilicet ut illata a proximis mala equanimiter portet. Benigna autem ut sua bona proximis desiderabiliter impendat. Habet quoque porta exterior videlicet lex duo latera. spiritales patres: et carnalem populum. In quibus singulis bine mente sunt. quia habet in spiritualibus patribus doctrinam et prophetiam habet in carnali populo circumfessionem et sacrificium. In his itaque octo mensis imolatur. quia quicquid fides credit. quic

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

quid vita in exemplo boni operis ostēdit quicquid patiētia humiliter tolerat. quicquid benignitas largiter ministrat. quicquid doctrina salubriter docet. quicquid prophetia in posterū p̄monet. quicquid circūcisio ad mandatum exterius ligavit. quicquid sacrificium ex deuotione offerētis egit. in omnipotentis dei oculis hoc esse victimā ostendit. **In** lege enim etiam per carnale sacrificiū quid aliud populus nisi deuotionem sui cordis imolabat? **Notandum** vero q̄ quattuor mense solūmodo ad holocaustū fuisse memoratur: quas videlicet vestibuli porte interioris accipimus. vt de reliquis quattuor sentiamus que ad sacrificiū cōstruēte fuerant: non ad holocaustum. **Holocaustū** enim (sicut precedenti iam locutione professus sum) totum incensum dicitur. **Et** lex quidē de uis ac proximū diligere: diuina mandata custodiri precipit. ab alienarū rerum concupiscentia compefcit: non tamē omnia dimitti iubet. **In** testamēto autē nouo nos veritas testatur: dicens. **Nisi** quis renunciauerit omnibus que possidet: nō potest meus esse discipulus. **Luce. 14. Atq̄** iterum dicit. **Qui** uult post me venire abneget semetipsum. **Luce. 9. Mense** ergo interioris porte holocaustū habent. q̄ in virtutibus testamenti noui quasi p̄ holocaustum omnia incendimus: quādo omnibus que huius mūdi sunt renunciamus. **Mense** vero porte exterioris sacrificium habent: sed holocaustum non habent: quā precepta legalia decimas offerri iubēt: s̄ dimitti omnia non iubent. **De** interioris autem vestibuli quattuor mensis dicitur. vt imoletur super eas holocaustū et p̄ peccato: et pro delicto. **Hoc** etenim inter peccatum et delictum distat. q̄ peccatum est mala facere. delictū vero est bona derelinquere. que sūm opere sūt tenēda. **Vel** certe peccatū in ope est delictū in cogitatioe. **Recte** ergo interioris porte quattuor mensis imolatur holocaustus et pro peccato: et pro delicto. quia quicūq̄ potuerit hoc p̄sens seculi pleniter continere. et derelin-

quens omnia semetipsum dño holocaustum dare: ipse iaz p̄fecte nouit et peccata operis plangere: et peccata cogitationis. vel q̄d malum fecit: vel q̄d debuit facere bonum q̄d non fecit. **Qui** etenim totum dimisit: culpas suas in fletibus iam liberi⁹ conspicit. **Cūq̄** eius mentē terrena cura non p̄pedit: pro opere simul et cogitatione plangendo mentem suaz omnipotentī domino: quid aliud q̄ holocaustū dedit. **Hecq̄** hoc a ratione uidetur et rancens q̄d propheta cū latus exterius diceret: et ostiū et porte nominaret addidit. que p̄git ad aquilonem. **In** exteriore enim custodia litere lex data tenebatur. **Ostiū** uero porte est ipse historicus intellect⁹ legis: qui ad dñi timorē dicit. **Que** porta ad aquilonem pergere dicitur. quia lex eadē sub timore mortis custodiuit: quasi in tyopore frigidis remansit. **Unde** nouis populis eterna premia amātib⁹: non autē teporalia tormenta timētibus atq̄ iam calētibus dicitur. **Non** accepistis spiritus seruitutis iterum in timore: sed spiritum adoptionis in quo clamamus: abba pater. **Roma. 8. Dicitur** autē. quattuor mense hinc et quatuor mense inde per latera porte. **Dum** enim fides et uita: doctrina et prophetia in bonorum mentibus custoditur: porta nostra. i. intellectus sacri eloquij quattuor ex latere mensas habet. **Cumq̄** in proficientibus populis sancta predicatio patiētīā et benignitatē seruat: que p̄ in carnalibus circūcisionem et sacrificium custodiunt: mense que et quattuor quasi ex alio latere monstrantur. que simul oēs octo ad imolandū fiunt. quattuor uidelicet interiores ad holocaustū. quattuor uero exteriores ad sacrificiū. **Quia** et hi q̄ in sancta ecclesia fidem. uirā. patientīā. atq̄ benignitatē custodiunt: sūmis iaz p̄culdubio uirtutibus possent. **Et** hi qui in synagoga doctrinā et prophetiam: circū-

effusionem et sacrificium cognouerunt: alia offerendo: atque sibi in seipsis alia retinendo deuotionis victimam omnipotenti domini non dederunt. Sed quia superius dictum est: ecclesiam mensas quatuor interioris vestibuli constructas: ut imoletur super eas holocaustum et pro peccato: et pro delicto. Unde mensae ipsae constructae sunt: inferius aperitur cum subditur.

Quattuor autem mensae ad holocaustum de lapidibus quadris extracte.

Quos enim hoc loco lapides quadros accipimus: nisi quoslibet sanctos: quorum vita in prosperitate atque aduersitate non uit forititer stare. Lapis etenim quadrus eque stat: in quocumque latere fuerit versus. Quisquis ergo in prosperitate non extollitur: in aduersitate non frangitur. suasionibus ad malum non trahitur. vituperationibus a bono opere non reuocatur: lapis quadrus est. Et quasi ex omni latere statum habet: qui casum in qualibet permutatione non habet. Herte cum iudeorum populum prophetam a fide perire cognosceret: et sanctos apostolos surgere in ecclesiam prouideret. pro quos multi sunt ex gentibus i fidei et vite fortitudinis solidant: in magna consolatione locutus est dicens. Lapidem ceciderunt: sed quadris lapidibus edificabimur. Esa. 6. Videtis quippe in sancta ecclesia apostolos. martyres. atque doctores surgere: de lapidum casu. id est de iudeorum perditione minus doluit. quia omnipotentis dei edificium. id est sanctam ecclesiam de quadris lapidibus prosperit. Mense ergo quatuor de quadris lapidibus struuntur. quae fides et vita patientia et benignitas de vita sanctorum in exemplum date sunt sequentibus populis: ut ita vestibulum mensas habeat. id est virtutes vite populorum teneant: in quibus omnipotenti deo orationis sacrificium in ara sui cordis incendat. Quicquid enim boni fideles sanctae ecclesiae populi vel fecerunt vel faciunt. hoc in exemplo de predicatorum suorum vita susceperunt. Unde enim mensas hoc vestibulum haberet: nisi quadros lapides iuenisset. Et enim

unum de quadris lapidibus breuiter ad mensam deducamus. vultis fratres charissimi finem videre. Vbi viuere christus est et mori lucrum. Phil. 1. Vultis vitam cognoscere. Vbi mundus crucifixus est et ego mundo. Gal. 6. Vultis patientiam audire. Et quae in hac hora et esurimus et colaphis cedimus et instabiles sumus et laboramus et operantes manibus nostris. 1. Cor. 4. Male dicimur et benedicimus. persecutionem patimur et sustinemus. blasphemamur et obsecramus. Ibidem. Vultis benignitatem cognoscere. Ego autem libentissime impendam: et supinpendam ipse pro animabus vestris. 2. Cor. 12. Ac ne forsitan credamus quia eorum pro quibus impendi desiderat deceptor fuerit: mox ad eisdem discipulos subiungit: dicens. Licet plus vos diligens minus diligar. Ibidem. Cum ergo a populo fideli ad imitandas virtutes sanctorum predicatorum vita cognoscitur: profecto in vestibulo de quadris lapidibus mensae construunt. Habuit vero et synagoga spirituales patres in doctrina atque prophetia: ex quibus exemplum vite in virtutibus traheret. Sed rudis eius populus magis per timorem seruies quam per amorem sequens vitas patrum noluit imitari quas vidit. atque ideo porta exterior que ad aquilonem perguit: mensas non habet ad holocaustum. Sed quia haec moraliter diximus: restat adhuc ut easdem mensas per intelligentiam typicam perscrutemur. Porta etenim nostra in interiori vestibulo quattuor mensas habet. quia sancta ecclesia ad eruditionem fidelium populorum: quattuor regentium ordines accipit. quos paulus ex dono omnipotentis dei enumerat: dicens. Ipse dedit quosdam quidem apostolos. quosdam autem prophetas. alios vero euangelistas. alios autem pastores et doctores. 1. Cor. 12. et. Ephe. 4. Pastores vero et doctores unum regentium ordinem notat. quia gregem dei ipse veraciter pascit qui docet. Habuit quoque et porta exterior mensas quattuor. quae videlicet synagoga obsequii exterioris obseruantiam per principes sacerdotum et seniores populi: per scribas

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

bas atq; phariseos tenuit: qui scilicet pharisei etiā legis doctores vocati sūt. Siue autē exteriori seu interiori porte due mense hic sūt: et due inde: q; in exordij: suis sancta ecclesia apostolos et prophetas habuit. Prophetas autem diuinus non eos qui in veteri populo fuerant: sed eos qui in sancta ecclesia post apostolos sunt exorti: posteriori quoq; tempore quod nūc est habet euangelistas: atq; doctores. Quia vero euangeliū bonum nunciū dicitur: euangelistas vtiq; appellamus qui rudibus populis bona patrie celestis adnunciant. Qui videlicet euangeliste atq; doctores et priori quidē tempore fuerunt: sed et nūc vsq; domino largite permanēt: quia adhuc quottidie et in fideles populos ad fidem trahit: et fideles quoq; in bonos mores per doctores erudiri cognoscimus. Ap̄t̄i vero et pphete ab hoc tempore presentibus sublati sunt: atq; ideo dicimus: quia mense he porte nostre: id est sancte ecclesie quasi in alio latere fuerūt. Habet et porta que pergit ad aquilonem duas mensas hinc: et duas inde: eosdem quos diximus principes sacerdotū et seniores populi in maiori auctoritate regimini: scribas quoq; et phariseos qui rudi illi populo minori loco presuerūt. Sed he mense iuxta portā sunt que ad aquilonē pergit: quia cum quattuor isti ordines populo preessent: synagoga in persecutioe redemptionis nostri seuiens: ad torporem perfidie prorupit. Que tamen mense habuerunt sacrificiū quod iuxta solam litteram tenuerūt: vnde et ad torporem frigoris lapsi sunt: qui flamma spiritus succēsi non sunt. Interiores autem mense holocaustum nō habent: quia siue in cordibus apostolorū atq; prophetarum: seu in mente euangelistarū atq; doctorum ignis spiritus et arsit et ardet. Qui pro eo q; omnem eorum cogitationē in bono opere assumit flamma amoris dei quasi holocaustum simul quod inuenit incendit. Holocaustum enim offerunt: qui siue in bono opere seu in sancta cogitatione medullis

tus accenduntur. Mense vero he ex quadris lapidibus facte sunt: quia dum quotidie sacri eloquij in suis cordibus verba meditantur: ad offerendū domino orationis holocaustum quasi ex quadris lapidibus construuntur. Verba etenim scripturę sacre lapides quadri sūt: qui vbicq; stant: quia ex nullo latere reprehēsbilia inueniuntur. Nam in omne quod preteritum narrat: in omne quod venturum adnunciant: in omne quod moraliter predicant: in omne quod spiritaliter sonant: quasi in diuerso latere statū habent: quia reprehensionē non habent. Corda itaq; sanctorum mense dei sūt ad holocaustū ex quadris lapidibus cōstruete: quia qui dei verba semper cogitant: semetipsos domino a carnali vita in cogitatione maciāt. Unde scriptum est. **Et** dei eius in corde ipsius: et non supplantabunt gressus eius ps. 36. **Et** vnde rursus dicitur. **In** corde meo abscondi eloquia tua: vt non peccem tibi. ps. 118. **Sed** quia mense he vnde sint constructe cognouimus: etiam cuius mensure sint audiamus. Sequit̄.

Longitudinem vnus cubiti et dimidiij: et latitudinem cubiti vnus et dimidiij: et altitudinem cubiti vnus.]

Hunc locum quidam exposuit dicens: Longitudinē et latitudinē habet mensa vnū cubitum et dimidium: id est per quadrum: que simul iuncte tres cubitos faciunt. Qui tres cubiti habent in altitudinem cubitum vnū: vt mysteria trinitatis vnū cubiti: hoc est diuine maiestatis mensura conferuet. Qui videlicet sensus expositionis iccirco non potest stare: quia in illa summa trinitate que omnia creauit: omnia continet: dimidiū nihil est: nec ex duobus dimidijs aliquid vnū. Neq; enim quicq; imminutiōis ac decisionis habet illa substantia: que semper incommutabilis manēs nec detrimentū recipit: nec augmentum. **Sepe** autem diximus longitudi-

dinem ad longanimitatē spei: latitudinē
 vero ad charitatis amplitudinē pertinere.
Mense ergo que ad holocaustū constru-
 ite sunt longitudine cubiti vnus et dimi-
 dij metiūtur: quia sancti patres atq; do-
 ctiores qui se longanimitate ad secreta spei
 intime extendunt: per hoc quod in virtu-
 ribus viuūt: quantum ad humanam quis-
 dem mensurā pertinet valde perfecti sūt:
 quantū vero ad diuina mysteria que ple-
 ne ab homine capi nō possunt: quādiu in
 hac mortali carne subsistit: perfecti non
 sunt. **I**n semetipsis ergo iam cubitum ha-
 bent: **I**n deo autem adhuc cubitum non
 habent: quia iam quidem in virtutibus
 plene proficiūt: sed tamen aliquid de deo
 adhuc ex parte agnoscūt. **E**cce iterum in
 mensura mense ad testimoniū paulus oc-
 currit. **V**ideamus an eius vita cubito in-
 tegro mēsuratur. **D**icit enim. **Q**uotquot
 perfecti sum: hoc sapiamus. **P**hilip. 2.
Videamus si in his que de deo sentit: tā
 se ad percipiēda mysteria perfecte teten-
 derit. **E**go me non arbitror comprehen-
 disse. **Q**ui rursus ait. **E**x parte cognosci-
 mus: et ex parte prophetam: cum autem
 venerit quod perfectum est euacuabitur
 quod ex parte est. **P**hilippen. 3. **Q**ui ite-
 rum dicit: **H**unc cognosco ex parte: tunc
 autem cognoscam sicut et cognitus sum.
Ibidē. **S**i ergo perfectus est et ex parte
 cognoscit: cubitum habet quantū ad se:
 sed tamen dimidiū super se. **T**endantur
 ergo in longanimitate spei corda sancto-
 rum: tendant in perfectiōe quam habent
 cubito vno. **S**ed quia adhuc plene vide-
 re non possunt: vbi spei oculum mittunt:
 hoc quod super vnū cubitum habēt in di-
 midio cubito recidatur: quatenus in hac
 vita semper se imperfectos aspiciant: et ar-
 dentius ad perfectionem currant. **D**as-
 bent quoq; mēse latitudinem cubiti vnus
 et dimidij: quia sanctorū corda in cha-
 ritatis amplitudine dilatata iuxta proxi-
 mū quem diligunt et vident habent cubi-
 tum. **P**ossunt em̄ perfecte diligere: quos
 perfecte valent iuxta aliquid scire. **O**m-

nis potentem vero deum medullitus disti-
 gunt: medullitus sequūtur: sed tamen tā-
 tum diligere non possunt quantum des-
 bent: quia adhuc non valent videre quē
 diligunt: et mensura amoris minor est:
 vbi adhuc mensura minor est cognitio-
 nis. **S**uper vnum ergo cubitum habent
 et dimidium: quia hoc eius iam in amo-
 re integrum est: quod valde minus est in
 charitate cū primo: atq; illud quod eis
 valde maius est adhuc in amore dei quē nō
 vident integrum non est. **D**e hoc amo-
 re qui hic incipitur vt ex visione domini
 in eterna patria perficiat: recte esaias lo-
 quitur dicens: **V**isitauit dominus culus ignis
 est in syon: et camin⁹ eius in hierusa-
 lem. **E**sai. 31. **P**lus est autem camin⁹
 esse q̄ ignē. **Q**uia esse ignis vbi paru⁹ po-
 test: in camino autem vastior flamma suc-
 cenditur. **S**yon vero speculario: hierusa-
 lem autem visio pacis dicitur. **P**acem
 vero nostram hic interim speculamur: vt
 illic postmodū plene videamus. **E**x amo-
 re ergo domini in syon ignis: in hierusa-
 lem caminus: quia hic amoris eius flama
 mis aliquatenus ardemus vbi de illo ali-
 quid contemplamur. **S**ed ibi plene arde-
 bimus: vbi de illo plene videbimus quē
 amamus. **A**ltitudo vero mensurarum est
 cubiti vnus. **Q**ue est enim altitudo san-
 ctorum: nisi fides inuisibilij. **P**er fidem
 enim creditur quod nō videtur: atq; ideo
 per hanc infirmorum mensa ad altitudinem
 ducitur: vt cetera visibilia a despiciat in ter-
 ra: et ea que audit inuisibilia sequatur in
 celo. **S**ed vnum cubitum habet altitudo
 mense: quia vnitas est fidei in corde om-
 niū sanctorum. **U**nū deum esse trinitatē:
 et patres testamenti veteris: et predico-
 res professi sunt testamenti noui: altitu-
 do itaq; mensurarū nil vno cubito ampli-
 us: nil minus habet: quia in magna sibi
 vnitate concordat omniū fides patrum:
 sed hi qui tam in longanimitatē spei sum-
 mis virtutibus proficientes: vnū et dimi-
 dium cubitum habent: atq; in latitudine
 charitatis vno ac dimidio cubito metiuntur

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

tur: in altitudinem vero fidei vno cubito excreuit: et summa admiratione magni sunt venerandi. Debent ergo paruulorum animas in sinu sue conuersationis suscipere: atque eas in conspectu domini velut quoddam holocaustum ac sacrificium offerre. Unde aperte sequitur.

[Super quas ponunt vasa in quibus immolatur holocaustum et victima.]

[Quid enim sunt vasa fidei: nisi vasa sancta que verba pietatis capiunt: ut ex eorum mentibus holocaustum vite atque orationis immolet? Hinc est enim quod paulus cum ad hunc rudis esset in fidei uocatione: quia tam domini uerba perceperat: et celesti gratia plenus erat: uas appellat cum dicit. Vas electionis mihi est. Actuum. 9. Hinc pastores atque doctores propheta admonet dicens. Mundami qui fertis uasa domini. Esai. 52. Ipsi enim quasi uasa domini portat: qui vitam fidelium erudiendo tolerant: ut quandoque hanc domino ad holocaustum et sacrificium perducant. Sed neque hoc negligenter intueendum est: quod in eisdem uasis holocaustum et uictima dicitur immolari. Holocaustum enim sicut et superius diximus uictima est: non tamen uictima semper holocaustum: quia cum quid ex parte offertur: et ex parte retinetur sacrificium quidem est: sed holocaustum non est. Sunt uero in multitudine magna fidelium alij: qui que mundi sunt omnia relinquunt: cuncta que possident tribuunt: nihil sibi metipsis reseruant: ad eternam patriam medullitus anhelant: sequi ex toto corde in lachrymis anhelant. Hi uidelicet uasa super mensam sunt: in quibus immolatur holocaustum. Et sunt alij qui curam proprie domus gerunt: de filijs cogitant: eiusque hereditatem seruant: qui tamen eterni iudicij memores: misericordiam pauperibus impendunt: alimenta ac uestimenta eis ex parte qua decreuerint tribuunt: hi nimirum uasa super mensam sunt in quibus uictima immolata est non holocaustum. Quia enim pietas et doctrina sancto-

rum admonendo et sustinendo: sua uero atque terrendo aliorum corda usque ad hoc eruditur ut omnia deserant: et totos se in amore domini accendant: aliorum uero ad hoc usque instruitur ut omnia relinquere non ualent vel ex parte qua preualent misericordes fiant: et carnis curam cum anime cura partiant. Mens domini de quadris lapidibus instructe uasa portat: in quibus immolatur holocaustum et uictima. Quia et perfecti sicut dicitur est cum omnia deserunt: totum cor in amore domini accendunt: et imperfecti sacrificium offerunt: quod ex parte deuouerunt. Sequitur.

[Et labia eorum palmi unius: reflexa intrinsecus per circuitum.]

[Quid est hoc quod mensam unius manus tenet: et sancti patres atque doctores ea predicant in quibus auditorum opera tendunt? Quasi enim manum extendimus: cum opera nostra dilatamus. Loquatur ergo unusquisque doctor: cor audientis exerceat: otiosorum torporum excutiat. Quos domini ad bona opera tendentes: palmum se habere labijs ostendit. Pensandum quoque quod in palmo digitus maior ac minimus tendit. Quid uero in maiori ac minimo digito: nisi magna extrema actio designat? Palmum ergo mensam in labia habebat: quatenus in doctorum suorum predicatione auditorum cogillet. Et sic ex eorum admonitione magna opera faciat: ut agere et minima non omittat. Sic minimus intensus sit: ut piger in agendis moribus non sit. Unde per euangelium ueritas dicit: E uobis scribe et pharisei hypocrite: quod uelatis mentem et animum et cernitum et relinquitis que grauiora sunt legis. Iudicium et misericordiam et fidem hec oportuit facere: et illa non omittite. Matth. 23. Per iudicium quippe et misericordiam et fidem: maior digitus operatio ostendit. Per mentem uero et animum cernitum: digitus pauldubio minimus figuratur. Hec ergo oportuit facere et illa non omittite: quod si opus nostrum palmum mentis volumus: sic necesse est ut tendat minimus quatenus maior digitus non attrahat. De

ne aut cum mensarū labia metiunt: et inē-
sura palmi dicitur addit vnitas: vt ex docto-
rū predicatiōe sicut vnitas tenet in fide:
itaq; q̄ vnitas mentiū seruet in opere: ne
per opus bonū qd̄ alter agit: alter ad di-
scordie malū prorūpat. Ita etiā bona face-
re opa debemus vt per hec quoq; cū his
cū quibus viuimus: vnanimitatē recte vt
possumus cōseruemus: idest nō deserēdo
qd̄ agimus: sed fruēdo bonis persua-
sionibus malū discordie qd̄ timemus. Sic
in suis opibus vnitatē palmi custodiens
paulus discordiā generari p̄hibebat: cū
quendā lapsus atq; ab ecclesia abiectū tā
velle recipere corinthios videret dicēs: Si
cui aliquid donastis et ego. Nam et ego si
quid donauī p̄pter vos in persona xp̄i: vt
nō circūueni amur a sathana. 2. Corint. 2.
Qui videlicet solet de bonis mala gene-
raret: hoc qd̄ per caritatē agit ad discor-
diā trahit. Unde et mox de ip̄o subiecit di-
cēs: Non est ignoramus cogitatiōes ei?
Ibidē. Doctor aut̄ qui per bona que p̄di-
cat in suis auditoribus rectā opationē for-
mat: si mētes opantiū ad vnanimitatē nō
ligat: in labijs palmū habet: sed eā (que di-
cta est) palmi vnitatē nō habet. Pensan-
dū vero est valde qd̄ dicit: qz earundē mē-
sarū labia interi⁹ sunt reflexa. Tunc em̄
mensarū labia intrinsecus reflectunt: qm̄
doctores ad p̄cientiā reuocāt tacita cogi-
tatiōe qd̄ dicit: qm̄ semetip̄os subtiliter p̄-
seruat si faciūt qd̄ loquūt. Recte autē cū
reflexa intrinsecus mensarū labia dicun-
tur: addit quoq; per circuitum: vt non in
vna qualibet se parte cōsiderent: atq; ex
alia semetip̄os perp̄dere pretermittant:
sed vbicq; semetip̄os inspiciant: et inquan-
tum preualēt studeant singula opera im-
plere que docent: ne si predicātes facere
bona dissimulant: sui vastatores sint cul-
tores alieni. Doctor: ecce iam mensa
etiam vasa portas: tam in vasis fidelib⁹
p̄odus holocausti et vicime sustines: sed
intus reflecte labium: idest ad cor renoca
sermonē. Audi qd̄ dicit: operare qd̄ p̄-
dicat. Si em̄ negligis implere que doces:

alijs messem seminas: et ip̄a frumētī par-
ticipatiōe ieiunas. Unde scriptū est. Cuius
messem famelicus comedit. Job. 5.
Vellez quippe doctoris qui bona loquitur:
sed non operatur: famelicus comes-
dit: quia is qui panē iusticie esurit opera-
tur mādāta que audit: et fructū non habet
qui seminādo laborauit. Hinc salomō ait
Escondit piger manū suā sub asella: nec
ad os suū porrigit eā. Proverb. 19. Res-
mo ita piger est vt ad os manū comedēdo
reducere laborē putet. Sed piger nec ad
os manū suam porrigit: qui nec hoc vult
operari qd̄ dicit: Hinc iterū de bene docē-
tibus et male operātib⁹ dicit: Filij effra-
im intendētes arcū: et mittentes sagittas
cōuersi sunt in die belli. ps. 77. Inten-
dūt arcum atq; sagittas mittūt: qui scri-
pture sacre scripturas proponūt: et verbis
rectis auditorum vicia feriunt. Sed con-
uertūt in die belli: quia post semetip̄os
redeunt in temptatiōe viciorū et pectus op-
ponere non volūt: quia in temptatiōnū cer-
tamine non resistūt. Hinc iterum dicitur:
Avertisti adiutorū gladij eius: et non es
auxiliatus ei in bello. ps. 88. Gladius
quippe doctoris est sermo dei. Unde per
paulum dicit: Et gladiū spiritus: quod
est verbum dei. Ephef. 6. Omnipotens
itaq; deus cū doctorem respicit nolle ope-
rari que dicit: in die belli adiutorij eius
gladium auertit. Quia in temptatiōnū
certamine non permittit ei esse in adiu-
tōriū doctrine verba que dedit. Habet igitur
gladium: sed hunc in bello non adiu-
uat: quia cum aduersitas temptatiōis eru-
perit: verbi obliuiscit quod dicebat: Ec-
ce enim de patientia forsitan sermo docto-
ri est doctrine sue magisterio docere co-
gitur: qualiter contra illata damna: con-
tra auditas contumelias patientia serue-
tur. Sed cum ip̄e vel damno vel contu-
melia fuerit laceffit⁹ oblit⁹ quod docue-
rit: vel in lesione pximi: vel in reddendo
gravius cōtumeliam excedit. Inter hec
itaq; cogitet qui a mensa dei est: labiū in-
tus reflectat: seruet qd̄ predicat. Scriptū

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

quisippe est. In patientia vestra poss. debis
t s animas vestras. **Luce. 21.** Et rursum
scriptum est. **Doctrina viri per patientiam
noscitur. Proverb. 19.** Si itaq; index do
ctrine patientia est. tanto quisq; doctus
ostenditur: quanto patiens fuerit. Hinc est
enim q; bonus ille discipulus qui magis
struz tolli in aera videbat: per magne cha
ritatis affectum clamabat dicens. **Pater
mi: pater mi. currus israel et auriga eius.**
4. Reg. 2. **Quia est frater charissimus
et Helyas currus israel et auriga dicitur:**
nisi quis auriga agitat: currus portat. **Do
ctor ergo qui mores populi et per patien
tiam sustinet: et sacri eloquij verbis docet
et currus dicitur et auriga. Currus quo tole
rando portat. auriga quia exhortando agi
tat. Currus. quia mala sustinet. auriga qz
populu bonis admonitionibus exercet.**
**Forasse autem contra vanam gloriā ser
mo doctori est. Et mire insinuans quali
ter debeat declinari. eisdem ipsis sermo
nibus vanam gloriā querit quibus con
tra eandem vanā gloriā disputat. Si igitur
hoc appetit adipisci qd prohibet: mē
sa intus labium non reflectit. Tunc autē
mensa domini ex quadris lapidibus ex
tracta habebit intus labium reflexum: si
studuerit audire qd docet. Scriptum qz
pe est. **Ne quid per contentione: neq; per
inanem gloriā. Phil. 2.** **Itq; eisdem
rursus egregius predicator dicit. Nec qz
rentes ab hominibus gloriā. neq; a vo
bis. neq; ab alijs. 1. Thes. 2.** **De predica
tionis etenim labore laudē transitorie qz
rere. quid est aliud q; rem magnā vili pre
cio vendare. Sed est in doctrine verb
graue periculum. quia sepe sermonē docē
tium fauores au dientiū sequuntur. Et cū
doctores ab eo qd bene innotuerint appa
rere iam minores in dictis nolunt: doctri
ne verbum qd pro acquirendis animab;
auditores ex omnipotentis dei amore in
choauerunt: in hoc postmodū pro acqui
rendis laudibus laborant. Et qui in ver
bis dei querebant prius lucra spiritalia:
temporales postmodū fauores sequuntur.****

Unde fit vt siue recta quolibet opera seu
sancte doctrine verba in omnipotentis dei
iudicio pereant: cū p hec quisq; transitoria
fauorib; anhelat. Hinc etenim per prophe
tam iudee dicit. q; in seipsaz incauta mēs
inuenit. si saltē post culpā suas caute cogi
tationes rimef. **Quā vberem. pulchraz
fructiferam. speciosam vocatiōis nomē
tūū. Ad vocē loquele grandis exarsit ig
nis. 1. eaz; cōbuta sūt fructea ei.** **Hiere.
11.** **Quam quispe vberē et pulchrā: fru
ctiferam et speciosam dñs vocat. cuius vt
efficaciā in operationē: vel sancta studia i
verbis sciētē approbat. Sed ad vocē lo
quele grādus exarsit ignis in ea. qz cū lau
dari quis cepit: erubescit forsitan minor
videri q; dicit: et studet esse quod dicat.
Hoc enī grandis loquele est: fauor adula
tis. Unde scriptū est. **Qui benedicit. pri
mo suo voce grandi de nocte confurgens
similis est maledicēt. Prouerb. 27.** **Ad
vocē ergo loquele grādus exarsit ignis in
ea. qz in magnitudine fauoris flāma i cor
de accendit de amore laudis. Ossa oliv
ue fructea pburū. qz ante omnipotentis
dei oculos vel que bene gesta vel q; scien
ter sunt dicta deperit: cū iā nō amore do
mini: s; itēione transitorie laudis sūt. Sic
enī cogitatioi bone cogitatio sinistra sub
iungit: vt vix ipse qui easdē cogitationes
generat anim; cognoscat. Unde predicator
egregi; cū loquens subtiliter diceret. **Si
uns est sermo dei et efficax. et penetrabili
or omni gladio accipit. et pingens vsq;
ad diuisionē aīe ac spiritus. Heb. 4.** **Illico
subiunxit. Compagū quoq; et medullarū:
et discretor cogitationū et intentionū cor
dis. Ibidē. Distinguit enī dei sermo cō
pages et medullas. quia discernit cogita
tiones et intētionē cordis. Per cōpages
quoq; ossib; ossa iungunt. Et sepe dū qd
recta cogitatio agim; sed subito in lau
dis amore declinam; atq; hoc pro laude
facim; quod prius facere pro veritate ces
peramus. quia cogitationes cogitationi
bus adiunguntur: quasi quedam compa
ges sūt. Sed habent ossa que incompa******

ge luncta sunt etiā medullas. Quod predicator sanctus aperius intulit cū subfūxit. Dissertor cogitationū et intentionum cordis. Compages em̄ nostre cogitatōes sunt: medullae autē intentōes. Et sepe aliud cogitamus: atq; aliud est quod per cogitationē intendimus. Nam si quis proposito nūmoy premio pupilli: vel vidue causam defendat: et fortasse ecclesiā ingreditis in suis scibus deo dicat. Tu vides quia causas pupilli et vidue defendo. Iste proculdubio q̄s cogitat scit: sed quo intendat eius cogitatio ignorat. Aliud quippe cogitat: atq; aliud intendit. Nō em̄ defessio nē pupilli v̄ vidue: sed mercedē nūmoy querit. Nam tollere temporale premiū: et non pupilli ac viduā defendere intendit. Sermo itaq; dei discretor est cogitationū et intentionū cordis: quia nō aspiciat quid apud temetip̄m cogitas: sed per medullā compagis: id est per intentionē cogitationis que accipere requiris. Restat ergo vt doctor cum loquit: quasi mensa dei semper intus labiū reflectat: ne aut mala intentione loqui inchoet: aut cum bene ceperit seductus fauoribus in appetitū alium deducet. Fortasse autē de custodia discipline sermo doctori est. Et sepe etiā contingit vt discipline regulā quam scit diceret: nesciat tenere: qui aut nimio zelō motus min⁹ se per mansuetudinē temperat: aut nimia mansuetudine placidus: min⁹ se cōtra vicia in zeli stimulo inflammat. Magna enim cōsideratiōe deherus pensare quod scriptū est: quia in vasis templi inter coronas et plectas: boues et leones et cherubin excelsa sūt: et subter boues et leones lora dependentia. 3. Regū. 7.

Corone quippe signū victorie: plecte autem cōcordie vnanimitatē signāt. Cherubin vero plenitudo scientie dicunt. Sacerdotes em̄ atq; doctores inter coronas et plectas: id est inter fortitudinē boni operis quo ad victoriā currunt: et charitatis cōcordiā quo a se vicissim nō dissepāt: per boues et leones atq; cherubin designati sunt: quia in plenitudine scientie quam

habent: necesse est vt et boni mansuetudinem teneāt: et feruorem leonū: quatenus in disciplinā quā predicāt et ex sancto zelo accensū sint: et ex paterna dulcedine trāquilli. Quibus subter se lora depēdeant vt discipline sue retina cula quibus ipi ligati sunt etiā subiectis suis sollicite impendant. Super eos em̄ lora dependere est: custodie vicula subditis tenere. Que tunc recte seruant: cum nec boni mansuetudo in zeli feruore amittit: nec leonū terrorem in mansuetudine remittit. Tanta quippe debet esse discretio: vt nec disciplina nimia: nec ipa quoq; misericordia sit remissa. Ne si inordinate culpa dimittit: is qui est culpabilis in reatu grauius altrigatur. Et rursus si culpa immoderate retinet: tanto qui corrigi deterior fiat: quāto erga se nil ex benignitatis gratia agi considerat. Exhibēda itaq; prauis est asperitas in ostensioe: charitas in mēte: vt et dura ostensio delinquētē coherceat: et charitatis custodia mercedē mansuetudinis nō omittat. Ecce dum loquor ioseph animū pullat: vt ad ostendendā que dico ipse testis veniat. Genes. 37. Certe somnū quod de profectu suo viderat fratrib⁹ narrans: per hoc quod innocenter retulit: malicie contra se stimulos excitauit ab eisdem fratribus bysmaelitis est venditus. Ibidē. in egypto duct⁹: mira omnipotentis domini dispensatiōe eidē egypto prelatus est. Genes. 39. Cūq; in terra chanaan famēs exurgeret: fratres ad egyptum venerūt: ioseph prelatus egypto reppererūt: eūq; submissi ad terram ceruicibus adorauerūt. Et quia mutari dei consiliū non valet: quem ideo vendiderant ne adorarēt: adorauerūt quia vendiderūt. Tunc ipse vir dei spiritu discretionis plenus: cognouit fratres: non cognitus. Genes. 42. Sed memor culpe et remissor iniurie: mala fratrum nec reddere studuit: nec sine purgatione laxare. Nam suspecta voce prorinus dixit: Explozatores estis vos: vt videatis in firmōra terre venistis: iam nunc experimētum

Historia de Ioseph in Egyptum vendito.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

vestri capiam. Per salutē pbaraonis nō egredimini hinc. **V**idē. S iaculū in corde. **P**eregrini venerant: famis periculū fugiebant: frumēta que querebant nō acceperāt: et ferri se insuper actioē criminis videbant. **I**nter hec ducitur ad carcerē: et post tridūū adhuc in eadem asperitate terrent. **I**am reditur ad cor: iā culpe memoria pullat animū: atq; inter se inuicem loquūtur. **M**erito hec patimur: quia peccauimus in fratrem nostrū: videntes angustiam anime illius deprecare nos: et non audiuimus. **P**ecirco venit super nos ista tribulatio. **V**idē. **I**n his autē cor: ioseph amore vincit: secessum petit: soluit flendo quod pietati debuit. **S**euerus ad fratres reuertit: vt cruciatus eorum animas a culpa liberaret. **P**ost hec vnus religatur in vinculis: dimittuntur ceteri cū frumentis: vt vnus frater veniat: quem minimū habere se dixerant. **V**enit postmodū frater. **V**incebat mentē pietas: cū frater innocens videre: sed permanebat in ostensione asperitas: vt fratres noxi purgarent. **Genes. 44.** **F**rumenta dantur: scyphus in sacco iunioris fratris abscondit: furti post eos questio mouetur. **M**ittitur vt reducatur addicti: in seruitutem decernit apud quem scyphus fuisse inuentus. **I**n sacco vltimi fratris inuenitur. **T**unc beniamin reducitur: afflicti omnes fratres sequuntur. **T**ormenta misericordie cruciat et amat. **R**euerit igitur in terra cū lachrymis prostrati: veniam postulant. **D**emozes enim quid de illo patri promiserat: merore intolerabili tabescebant. **T**unc se vltra cobibere non valens pietas clausa prorupit ad mediū: et excussit charitatis lachrymas de vultu seueritatis. **D**eterfa est ira que apparebat: rino erat ostensa misericordia que erat et non apparebat. **S**ic vir sanctus facinus fratrum et dūmū et vindicauit. **S**ic in vigoze clementiā tenuit: vt delinquentibus fratribus nec sine vltione pius existeret: nec sine pietate distric⁹. **E**cce hoc est magisteriū discipline: vt culpīs et discrete no-

uerit parcere et pie refecare. **Q**ui autē discretiois spiritum non habet: aut sic dicit mittit peccata vt nō corrigat: aut sic quasi corrigendo ferit vt non dimittat. **D**octor ergo cui de discipline moderamine loqui necesse est: mensam dei esse se sciatur: atq; intus labiū reflectat: vt quod docēdo loquit: hoc sub discretiois spiritu vigilanter operet. **R**ec si quedā sibi deesse considerat: oportet vt ab eorū predicatione conticeat. **L**ocus quippe eius erigit vt loquat. **V**erbis ergo suis semetipm conueniat: et si non ideo loquit: quia operatur: ideo operet quia loqui compellit. **U**bi itaq; se conspicit opere implere qd dicit: ibi auditores admonet: eorūq; animos ad studiū bone operatiois accingat. **U**bi autem necdū se videt implese qd loquit: ad bona de quibus auditores admonet: se quoq; pariter inflamet: vt ipse etiaz simul distat in opere qd per eum loquit veritas in predicatione. **S**epe enim qd viuēdo nescimus compulsi loqui doctrinā: loquendo discimus: vt dñ de cogitatiois nostre pigritia reatus natus in mente: eandem mentē compunctio subito aborta trāsuert: beret: et sua voce excitata et vigilat in opere: que prius torpebat in ocio sine voce. **E**cce autē cū mense labiū palmo tendit: id est cū per doctoris os cōtra vicia disputat: atq; ad bona opera cor auditorū accendit: multi qui eius verba audiūt: quanta vel qualia mala perpetrauerint recognoscūt: atq; ad eum cōfiteutes veniūt: eumq; pro peccatis suis intercessorē fieri cum flentibus petunt: vt ipse orando deleat culpas: quas predicādo manifestat. **U**nde et subditur.

[Super mensas autez carnes oblationis.]

[Doctores etiam sancti cū pro compunctis peccatoribus atq; cōstentibus omnipotēti domino preces fundūt: per hoc qd ad ventioniam p carnali eorū vita postulat: mente domini carnes oblatiois portāt. **E**t ergo sint p quibus cōuersis et flentibus rogāt:

Handwritten mark or signature.

oporet ut cōfide prius in peccato positus
predicet: et cum iam ceperint peccata re-
linquere: atq; ad innocentiam festinare: ne-
cesse est ut erga eos in ore doctoris incre-
menta p̄dicatiōis exerceat: et quibusdam
doctrinae suae verbo tāto vehementius insi-
stat: quāto eos grauius cecidisse p̄siderat
videlicet sciens q̄ ipse tanto mercedē ma-
gnae remuneratiōis accipiet: quāto verbis
suis alios de p̄fundiorib; peccatis leuat.
Libet inter haec sancti euāgelij ad mediū
verba deducere: cuius sacra hystoria per
hoc quod factū est miraculū narrat: mira-
que quotidiē agunt denūcia. Nam cū cō-
fessis atq; ieiuni ad dñm populi puenissent
discipulis dñs dixit: **D**isereor super tur-
bā: quia ecce iam triduo dñm sustinet me: nec
habēt quod māducēt: et si dimisero eos ie-
iunos in domos suas deficiēt in via: qui-
dam em̄ ex eis de longe uenerūt. **Mat. 9.**
Turba triduo dñm sustinet: qm̄ multi-
tudo fidelū peccata q̄ p̄perauit per peni-
tentiā declinās: ad deū se in opere: locu-
tiōe atq; cogitatiōe conuertit. Quos di-
mittere ieiunos in domū suam dñs noluit
ne deficiāt in via: qz videlicez cōuersi pec-
catores in p̄sentia uite via deficiunt: si in
sua cōscientia sine doctrinae sancte pabu-
lo dimittant. **N**e ergo lassetur in huius
peregrinatiōis itinere: pascēdi sumus sa-
era admonitiōe. **V**alde autē pensanda est
pia sententia que p̄cessit ex ore ueritatis:
qua dicit: **Q**uidā enim ex eis de longe ve-
nerūt. **I**bidē. **E**t autē qui nihil fraudis et
nihil carnalis corruptiōis exptus: ad om-
nipotentis dei seruitiū festinauit. **I**te de
longinquo uenit: qz per incorruptionē et
innocentiā p̄rimus fuit. **A**lius nulla im-
pudicitia: nullis flagitijs inquinat: solo
sūt cōiugio expertus: ad ministeriū spiri-
tale cōuersus est. **N**eque iste uenit de lon-
ginquo: quia usus cōiunctiōe p̄cessa: per
illlicita nō errauit. **A**lij uero post carnis
flagitia: alij post falsa testimonia: alij post
facta furta: alij post illatas uolētias: alij
post perpetrata homicidia ad penitentiā
reuerūt: atq; ad oīpotentis dei seruitiū cō-

uertunt: hi uidelicet ad dñm de longin-
quo uenit. **Q**uāto etenim quisq; plus in
prauo opere errauit: tāto ab oīmpotente
dño longius recessit. **N**am et p̄dignus fili-
us qui patrē deseruit abiit in regionē lon-
ginquā: in qua porcos p̄auit: qz uicia nu-
triuit. **D**ent igitur alimenta eis etiā qui de
longinquo uenit: qz cōuersis peccatozi-
bus doctrinae sancte cibi p̄bendi sunt: ut
in deū vires reparēt: quos in flagitijs amī-
serūt. **Q**ui sepe a potioribus tāto necesse
est ut largioribus cibis doctrinae satientē:
quāto festi maioribus uicijs uenerūt. **E**t
cū iam cōfiteri ceperint mala que cōmīse-
rūt: atq; cōfitemdo relinquere et stetit? pu-
nīre: necesse est ut doctores sancti p̄ eoz
peccatis sollicitē exortēt: quatenus mente
dñi carnes oblatiōis portent. **Q**uōti-
ens agūt: et in hoc p̄ alienis peccatis in-
terueniūt: sua ante dei oculos ampli? de-
tergūt: qz ea ipsa ebaritate se iustificāt: q̄
mira pietate p̄ alienis iniquitatibus se in
lamētis maciāt. **N**ec laboriosus debet es-
se doctor: p̄ uersis peccatozibus lachry-
mas fundere: qm̄ et ipse qui oīa creauit hō-
factus p̄ nostris iniquitatibus in cruce san-
guinē fudit. **Q**ui uiuit et regnat cū patrē
in uinitate sp̄s sancti deus: per oīa rē.

ExPLICIT Omelia. XXI.

Incipit Omelia. XXII. et vl-
tima: que exponit litteraz. XL.
cap. ab illa parte. **E**t extra por-
tā interiorē rē. vsq; ad finē ca.]

Scri eloquij mysticos sensus
p̄pheta per aspirationē sancti
spiritus prudētē intelligens:
dicit. **M**irabilia testimōia tua
ideo scrutata est anīa mea. ps. 118. **Q**ui
rursus ait: **R**euela oculos meos: et cōsi-
derabo mirabilia de lege tua. **I**bidem.
Qui em̄ needū occulta de apertis intel-
ligit: oculos uelatos habet. **Q**ui uero tā
itelligit: reuelatos. **E**t mirabilia de lege
dei cōsiderat: qui spiritalis sēc̄e uerbā de

interior hoc loco sancta ecclesia designat
 Cū enī cūcta hec intra ipsam sint: quō ex-
 tra portā interiorē sunt si extra ecclesiam
 nō sunt. **I**ntelligi ergo porta interior po-
 test ea de qua iā lōge superi⁹ locuti sum⁹
 que cōtra portā aquilonis ⁊ orientālē dī-
 posita: p̄ quā figurari dixim⁹ aditū q̄ no-
 bis ad interiora gaudia patrie celestis ape-
 ritur. vt hic quoq; p̄ portas circa vestibu-
 lum narrat sancta ecclesia: per portā inte-
 riorē celestis regni adit⁹ figuret. **S**z ne
 quis me verba sancti spūs estimet ad itel-
 lectū meū violenter inflectere: ⁊ dicat q̄a
 de porta interiori significationē sancte ec-
 clesie quā semel dixi mutare nō debui: in
 fulgēte dei omnipotētis gratia que cepi-
 mus ipsa teneam⁹. vt ⁊ porta interior sig-
 net ecclesiaz que nos ad interiora gaudia
 p̄ducat: ⁊ gazaphilatia, cātores, sacerdo-
 tes, templū, altare sacrificia sint in atrio
 qd̄ est extra portā: ⁊ tamen extra ecclesiaz
 nō sint. **S**i enī subtili inuestigatione per-
 quirimus: nil obstat intelligi vt interiorē
 portā sicut dicitū est sanctā ecclesiā sentia-
 mus. De qua nūc dicē. **E**t extra portam
 interiorē gazaphilatia cantorū: atrio inte-
 riori. **D**uo sunt etenī que dicunt. **P**orta
 interior: atq; extra hāc atrii interi⁹. **Q**ua
 tenus hoc ipsum atrii ⁊ exterius sit ⁊ inte-
 rius. **A** porta exteri⁹: interior autē sicut
 predixim⁹ portis quas narrādo subiūxit.
Sancta enī ecclesia duas vitas hz. **Q**uā
 quā tēporaliter ducit. aliā quā in eternuz
 recipit. **Q**uā qua laborat in terra: aliā q̄
 remuneratur in celo. **Q**uā qua mercedes
 colligit: aliā vero in qua iam de receptis
 mercedib⁹ gaudet. atq; in vtraq; vita of-
 fert sacrificiū. **H**ic videlcet sacrificiū com-
 punctionis: ⁊ illic sacrificiū laudis. **D**e
 hoc sacrificio dicit. **S**acrificiū deo spiritū
 cōtribulatus. ps. 50. **D**e illo autē scriptū
 est. **T**ūc acceptabis sacrificiū iusticie: ob-
 lationē ⁊ holocausta. **I**bidē. **D**e quo rur-
 sus ait. **E**t cantē tibi gloria mea: ⁊ nō cō-
 pungar. ps. 29. **I**n vtroq; autē sacrificio
 carnes offerunt. qz hic oblatio carnis est
 maceratio cor: poris: ibi oblatio carnis est

in laudē dei gloria resurrectionis. **T**unc
 quippe illic quasi in holocaustū offerri ca-
 ro: quādo in eterna incorruptione permu-
 tata nil cōtradictionis: nil mortalitatis ha-
 buerit: qz tota simul amoris eius ignibus
 accēsa: in laude sine fine p̄manebit. **P**or-
 ta ergo hec interior. i. sancta ecclesia ha-
 beat interiora sua: illā videlicet vitā que
 adhuc oculis nostris occulta est. **H**abeat
 extra eam atrii exteri⁹. i. vitā presentē
 in qua omne bonū agit ut ad bonū sine
 fine p̄ueniat. **S**unt ergo in interiori atrio
 qz tamē extra portā est gazaphilatia cāto-
 rum. quia electi quicq; atq; p̄fecti. qz ad-
 huc in carne mortali subsistūt: ⁊ intra sinū
 sunt sancte ecclesie. ⁊ adhuc extra secreta
 gaudia interioris vite. **S**int gazaphilatia
 cantorū interi⁹ ⁊ exteri⁹. qz corda san-
 ctorū que omnipotēti deo desiderii suum
 p̄ magni ardoris amorē cantant: ⁊ iā int⁹
 sunt. ⁊ adhuc intus nō sunt. qz in sancte
 ecclesie sinu posita ⁊ tam vidēt. p̄ spirituz
 qd̄ intus fortiter amēt: ⁊ tamē adhuc nō
 vident p̄fecte qd̄ amant. **S**int itaq; in in-
 teriori atrio gazaphilatia: sed extra portā
 vt iā ⁊ intus sint p̄ desiderii: ⁊ adhuc in-
 tus nō sunt p̄ plenariū effectū. **Q**uid sunt
 autē gazaphilatia cantorū: nisi sancta des-
 sideria amantiū. **Q**ui precepta diuina q̄
 si quasdā diuitias custodiūt i mēte: quas
 cantādo seruant. qz mādāta dei non ex ti-
 more: sed ex amore p̄ficiunt: effoz ipse sa-
 cri eloquiū preceptiones cātabiles sunt:
 quas nō ex tristitia: sed ex desiderio sem-
 per opantur. **A**ultis cor iusti quasi cuius-
 dā cantorū gazaphilatiū audire. **L**antas
 biles mihi erant iustificationes tue: in lo-
 co incolat⁹ me ip̄s. 118. **I**ustificatiōes dei
 dicimus precepta diuina: que nos iustos
 faciūt si impleant. **Q**ue tunc nobis in lo-
 co incolatus nostri cātabiles sunt: qñ in
 hac peregrinatione vite presentis ipsa ea-
 dem mādāta diligimus: ⁊ ex desiderio is-
 plemus. **H**inc est quod idē psalmista ite-
 rum ex cantorū gazaphilatio se esse in-
 nuat: qui ait. **M**isericordiā ⁊ iudiciū cā-
 tabo tibi domine. ps. 100. **M**isericordiā

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

domini qua peccata laxant cantare etiam peccator debet: id est hanc cum gaudio dicere atque sperare. Sed quis ita iustus est: ut eius sibi eternum iudicium ante mentis oculos reuocet et non contremiscat. An potius venire ad illud examen tanti iudicis presumat. festinet et gaudeat? Quisquis ille est: magnus est: quia iam misericordiam domini et iudicium cantat. Cantat quippe iudicium ad quod intrare non trepidat. Sit ergo mens illius gazaphilatiū cantorum: ut per diuitias misericordie quas accipit: letus pergat ad iudicium quod iam non pertimescit. Videamus si placeat fratres charissimi aliud quoque gazaphilatiū cantoris. Forsitan et ipse iudicium cātat. Quid etenim dicit: Ego enim iam delibor et tempus mee resolutionis instat. bonum certamen certavi. cursum consummaui. sedem seruaui. de reliquo reposita est mihi corona iusticie: quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex. 2. **Thi. 4.** Qui laborum suorum conscius memor certaminis quod egit. memor fidei quam seruaui esse sibi in iudicio repositam coronam dicit eam quod sibi in illa die reddi sperat potius quam donari. Profecto patet quia iudicium cantat quod venire desiderat. Unde etiam subdit. Non solum autem mihi: sed et his qui diligunt aduentum eius. **Ibidem.** Nemo enim aduentum iudicis diligit: nisi qui se habere causam in iudicio bonam nouit. Eorum ergo corda qui aduentum iusti iudicis diligunt gazaphilatiā cantorum sunt. quia per presumptionem gratie et vite: per virtutes sancti desiderij cantant iusti iudicium: quod omnes iniusti pertimescunt. **Meminit autem charitas vestra.** quia super petros locutione per portam orientis fidei: per aquilonis spem: per austri autem charitatem diximus designari. **Hec itaque gazaphilatiā inter portam orientis et aquilonis esse memorant:** atque ad viam australem respicere. quia corda sanctorum inter fidem et spem posita australem viam respiciunt: quoniam sancte charitatis ignibus inardescunt. Ipsa quoque orientalis porta respice

re dicitur ad viam aquilonis. quia nobis per fidem quidem omnia in baptisma te peccata laxantur. sed tamen dum adhuc hic viuimus: etiam post fidem sepius ad peccata declinamus. Et quasi orientis porta viam aquilonis respicit: cum vita nostra post perceptam fidem adhuc aliquatenus in frigore culpe torpescit. Quis enim in hac vita valeat post fidem sine culpa viuere: cum Iohannes dicat. Si dixerimus quia peccata non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est. 1. **Iob. 1.** Cuius verbis Iacobus concordans ait. In multis enim offendimus omnes. **Iaco. 3.** Si autem peccata preterita in fidei perceptione dimissa sunt: et adhuc post fidei ad peccata declinat: que nobis erit presumptio iusticie: que spes vite permanentis: nisi ut dum adhuc inter portam orientis et aquilonis sumus: ad viam austri mentis oculos leuemus. quatenus ex sancta charitate feruentes calor nos amoris liberet a culpa teporis et frigoribus. Sint ergo gazaphilatiā inter portam orientis et aquilonis: sed sicut dictum est ad australem viam facies intendant. ut inter hoc quod nati in fide sumus. et quod post ad peccata delapsi de spe pietatis presumimus: exerceamus nosmetipsos in ardore charitatis. et ibi tēdamus oculos cordis: ubi accendamus ignibus amoris. Potest autem per aquilonis portam gentilitas: per austri viam iudea per orientis autem portam ipse domitus designari. Per aquilonem quippe non immerito gentilitas figuratur: quia ille qui in torporis frigore possidet: qui dixit. **Sedebo in monte testamenti:** in lateribus aquilonis. **Esa. 14.** Per australem quoque portam recte iudea accipitur: in qua spirituales patres celesti amore feruerunt. quorum vnus loquitur dicens. **Conuerte domine captiuitatem nostram:** sicut torrens in austro. **ps. 125.** Que et si carnalem populum habuit in quo velut aquilonis frigora portauit: in sanctis tamen suis doctoribus ac prophetis ad dominum ac proximam calore charitatis arsit. Orientalis autem

porta non immerito ipsum signat: de quo scriptum est. *Ecce vir oriens nomen eius. Et de quo zacharias ait. Visitauit nos oriens ex alto. Zacha. 6. Luce. 1. Sint ergo gazaphilata cantorum ex latere porte aquilonis. quia non solum in iudea fuerunt corda sanctorum spiritualiter accessa: sed etiam in generalitate multitudinis ad sancte fidei sacramenta conuersa ardēt corda sanctorum amore celestis patrie. inbiant gaudia eterna. suspirant ad societatem sanctorum ciuism in celo. sed tamen exempla huius ardores quem dono sancti spiritus acceperunt a spiritalibus patribus synagoge capiunt. Unde ipsa quoque gazaphilata et in aquilonis latere posita. oculos ad viam australem tendunt. Ecce enim ex gentibus venimus. sed in hoc quoque per sancti spiritus amore calemus. Iudee patres aspiciamus qui nobis in suis dictis quotidie sancti desiderij exempla prebent. An non quasi caloze meridiani feruoris ardebat qui estuabat dicēs. Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deum viuum. quando veniam et parebo ante faciem dei. ps. 61. Qui rursus ait. Psallam et intelligam in via imaculata: quando venies ad me. ps. 100. Hoc quoque ardore succensus fuerat qui dicebat. Nunc dimittis domine seruum tuum secundum verbum tuum in pace. quia viderunt oculi mei salutare tuum. Lu. 1. 2. Quia ergo ex gentilitate venimus: sed sanctos iudee patres nobis in diuini amoris imitatione proponimus: quasi quedam cantorum gazaphilata ex latere porte que viam aquilonis respicit sumus. sed ad viam austri facies tenemus. Et notandum quod hec eadem gazaphilata inter portam aquilonis et orientis esse prebent. Quod videlicet post incarnationem diuinam multitudo gentium ad fidei venit: atque inter ipsos fideles populos et sacramenta diuine incarnationis que medulliterum diligunt corda amantium surgunt. Habeant ergo sancti gazaphilata hinc orientis portam et inde aquilonis. quia inter ipsa redemptio nis sue mysteria que sequuntur. et carnales quosdam quos et inter sanctam ecclesiam tole-*

rant multi in deum fortiter amore proficiunt. virtutibus excrescunt. eterni iudicis aduentum querunt et inter ea que amant atque illa que tolerant: quasi quedam gazaphilata diuinitatis spiritus in mente seruatur. Nec iter sacramenta que diligunt et que iam contraria portantur deficiunt. quia ad australem viam facies intendunt. Quid enim patimur quod patres nostri per amore domini antea non pertulerunt. Notandum vero quod inter portam austri et aquilonis orientalis portam est describitur. quia dominus ac redemptor noster de iudea est natus. Moyses in fide sua ecclesiam ex gentibus traxit. Quasi enim inter meridianam portam et aquilonis apparuit. quia ex illa venit et istam in suo seruitio conuertit. Unde et bene dicitur quod porta eadem orientalis ad viam respicit aquilonis. quia natus dominus synagoga deservit: et multitudinem gentium collegit. Notandum quoque est quod dum de gazaphilatis diceretur: et facies eorum ad viam australem additum est vnam. ut videlicet aperte sentiamus quia non alia est via ad celestem patriam nobis qui ex gentilitate venimus: atque alia illis patribus qui fuerunt in iudea. Sed hec eadem vna via est nobis et illis que nos ad eterna gaudia perducit: que nobis per euangelium dicit. Ego sum via: veritas et vita. Ioh. 14. De qua psalmista ait. Ut cognoscam in terra viam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum. ps. 56. Quod enim hebraice Iesus: hoc latine dicitur salutaris. In terra ergo via cognoscitur: quia Iesus deus ante secula: et homo factus in fine seculorum: gentibus est manifestatus. Vna ergo est via et illis qui ab austro sunt: et his qui ab aquilonis porta respiciunt. quia electis iudeis et gentibus dominus ac redemptor noster expulsa pena formidinis: ad patrem factus est iter amoris: atque adiutorum peruenit. Sequitur.

¶ Et dixit ad me: Hoc gazaphilatum quod respicit viam meridianam sacerdotum est: quod excubant in custodia templi.]

¶ Atque mox subditur.

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

Porro gazaphilatiū qđ respicit ad viā aquilonis sacerdotū erit qđ excubāt ad misterīū altaris.]

¶ Quib⁹ pphete verbis p̄us nobis qđ redū est: qđ sint maioris ordīs sacerdotes: vtrū hi qđ in custodijs excubāt tēpli: an qđ in misterio altaris: **¶** qđ paulo post subdit: altare erat añ faciē tēpli: apte ostēdit illos esse maioris ordinis sacerdotes qđ in custodijs tēpli excubāt: qđ pfecto in altare qđ est interi⁹ ministrāt. **¶** Hi autē qđ ad altare qđ est inter faciē tēpli est excubāt tāto inferioriores sūt: quāto exteriorib⁹ ministrāt. **¶** Querendū ḡ nobis est: qđ sacerdotes sint qđ templū custodiūt: et qđ ad misterīū altaris excubare phibent. **¶** Mag⁹ gentiū fidelib⁹ scribēs ait: Templū dñi sc̄m est: qđ estis vos. **1. Cor. 3.** **¶** Qui itaq; sacerdotes sūt qđ templū dei custodiūt: nisi hi qđ orādo: p̄d cādo: sp̄ialibus acrib⁹ vigilādo sanctā ecclesiā a malignoz sp̄rituū inissionib⁹: a prauoz suasioib⁹: ab hereticoz errorib⁹ defendūt. **¶** An nō custos tēpli fuerat qđ laboris sui passiones enumerās dicit: **¶** In labore et eruna: in vigilijs multis: in fame et siti: in ieiunijs multis: in frigore et nuditate. **2. Cor. 11.** Atq; statim subdit. **¶** Preter illa que extrinsecus sūt infirmita mea quotidiana sollicitudo oim ecclesiaz. **¶** Pensate qđ: so: custos tēpli q̄ta sollicitudine vigilet. **¶** Ecce em̄ in seip̄o ineffabilia patit: et cordis sui sollicitudinē alijs impartit. **¶** Cui⁹ rogo virtutis est: pl⁹ de utilitate primoz qđ de sua afflictōe cogitare? **¶** Quis hoc digne estimet: qđs digne p̄set? **¶** Laborat: luget: esurit: sitit: alget: ieiunat: vigilat: et tñ vigilādo de ecclesiaz oim sollicitudine cogitat. **¶** Ecce em̄ est solertissimus custos tēpli eterni in ex̄plo p̄posit⁹. **¶** Imite: qđ valet aduersa p̄ veritate pati: bona p̄ris ipendere: circa aīaz sollicitudinē vigilare. **¶** Ne qđ in perfidiā: ne qđ in superbiā: ne qđ in rapinā: vel imundiciā labat: ex̄q̄rere atq; cōpescere: hoc est templū dei. i. sanctā ecclesiā custodire. **¶** Sūt autē maioris ordīs sacerdotes: qđ ad misterīū altaris ex-

cubāt. **¶** Qui videlicet in adiutorio maioris peccata delinquentiū subtilit̄ inuestigāt: et vitā carnaliū corrigūt: atq; ad hoc vsq; p̄ducit: vt per lamēta penitētie quasi in cā dāt carnē in sacrificio: quā p̄us viuere pe miserāt in pctō. **¶** Non em̄ hi qđ sanctis ecclesijs p̄sunt: p̄ semetip̄os cūcta agere p̄e ualēt. **¶** Sed vñ ipsi causis sp̄ritualib⁹ occupant: siq; praua ac carnalia p̄petrant: hec alijs discutiēda atq; corrigēda cōmittūt. **¶** Per qđ vñ carnalis vita corrigit: et vsq; ad abstinentie atq; oratiōis studiū a p̄ficiētib⁹ peruenit: quasi in altare iā caro incendit: vt in aspectu opotentis dñi inde sacrificiū redoleat: vñ prius culpa displicebat. **¶** Sed hac in re questio oritur: cū superius dictū sit qđ gazaphilatiā ad austrālē viā facies haberēt: qua ratioē nūc dicat: qđ gazaphilatiū qđ respicit viā meridiana sacerdotū est: qui excubāt in custodijs tēpli: et gazaphilatiū qđ respicit viā aquilonis: sacerdotū qui excubāt ad misterīū altaris. **¶** Si em̄ vtraq; facies ad austrālē viam tenebāt: quō nūc vñ ad meridianā: atq; aliud ad aquilonis viā respicere dicit? **¶** Sed in his verbis agnoscim⁹ qđ gazaphilatiū sacerdotū qui excubant in custodijs tēpli ita positū fuerat: vt solaz meridianā viā respiceret: et gazaphilatiū vero sacerdotū qui excubāt ad misterīū altaris ita erat in atrio: vt et ad austrālē viā et aquilonis facie intēderet q̄nt⁹ et cū gazaphilatio sacerdotū qui excubant in custodijs tēpli meridianā viā aspiceret: et tamē sine gazaphilatio eorundē sacerdotū aquilonis viā videret. **¶** Sed qđ est si hoc fratres km̄: qđ in his verbis mysticū possum⁹ intueri: nisi hoc qđ fm̄ ea que p̄missa sunt iā sp̄ritual auditor intelligit? **¶** Quia sacerdotes maioris ordīs qui excubāt in custodijs tēpli solā meridianā viā respiciūt: qm̄ solis studijs sp̄ritualib⁹ occupati: sp̄ his que amoris dei sūt sollicitē intendūt. **¶** Sacerdotes autē minoris ordinis qđ discutiēdis peccatis delinquentiū p̄sunt: etiā ad aquilonis viā oculos reflectūt: vt in mētes peccantiū que sint opis frigora videāt: et hec ver-

his correptionis usq; ad penitentie gemit⁹ perducetes: quasi carnes in altare dñi in cenat. Respiciat etias cũ magnis sacerdotibus ad meridiana viã: qz quantũ ad semetipos feruēt igne charitatis: et succē si sunt flāmis amoris dei. Sed qz peccata delinquentiũ crebro corrigūt: etiã ad aq; lonis viã oculos reducūt. De virisq; aut sacerdotũ ordinibus subdit.

Isti sunt filij sadoch qui accedunt de filiis leui ad dominũ vt ministrant ei.]

Sadoch latine dicit iustus. Quis autē iustus est nisi ipse cui dicit: Iustus es dñe et rectũ iudiciũ tuũ. ps. 118. Qui vero sũ filij iusti: nisi de quib⁹ scriptũ est. Quotquot autē crediderũt in eũ: dedit eis potestatem filios dei fieri. Jobis. 1. Leui autē interpretat̃ assumptus. Quis autē assumpt⁹ est: nisi populus fidelis: q̃ per sacramēta fidei est a p̃fidis segregatus. Oēs ergo q̃ perseverat̃ r̃ spiritualib⁹ actibus intendũt filij sũ iusti. Et de filiis populi assumpti accedũt ad dñm vt ministrēt ei: qz de ipis q̃ fidelibus eligunt̃ qui ad oĩpotētis dei ministeriũ veniãt: r̃ celestibus studiis p̃ eruditioe populi intendãt. Sed nobis solerter inquirendũ est q̃ sunt qui dño ministrent: neq; em̃ oēs qui legũt: oēs qui p̃dicat̃: oēs qui p̃pria tribuũt: oēs qui p̃ carnis abstinentiã corp⁹ castigant: dño ministrent. Qui em̃ legē do atq; p̃dicando gloriã p̃pria querũt largiēdo que h̃nt: r̃ corpus in abstinentia macerãdo laudes recipere ab hoĩbus appetũt: sibi nō dño ministrent. Quo p̃tra p̃ psalmistã dñs dicit: **I**maculã in via q̃ maculã in via q̃ in bono ope qd̃ agit: terrene glorie sibi p̃mittũ pponit. Qui in hoc mũdo recipere mercedē querit: sedat in cōspectu dei spe cē boni opis per maculã prave intentōis forasse etiã q̃ discipline prave intentōis feruer: culpas delinquentiũ refecat. Qui it̃ ad hec gēda si nō ex oĩpotētis dei amore: sed zelo p̃prio ducit̃: sibi in his nō

dño ministrat. Alius ne asper esse videat̃ multa leniter tolerat: que prave p̃petrant. **I**te itaq; qz videri p̃ dño districtus nō vult per lenitatis sue studiũ sibi r̃ nō dño ministrat. Restat ergo vt siue in verbi misterio fatigemur: seu indigētib⁹ nostra largiamur: siue per abstinentiã carnē domem⁹ seu zelo moueãur: siue p̃ patientiã alii q̃ leniter prava tolerem⁹: vt nos simos pere debeam⁹ intentionē nr̃am discutere q̃tis omne qd̃ facimus nō nr̃o: sed dñi zelo faciam⁹: ne in his que agim⁹ nobis potius q̃ dño mistremus. Non em̃ dño sed sibi ministrauerãt: de q̃bus dicebat: Oēs q̃ sua sunt querũt: non que sunt xpi Jesu. Phil. 2. Idem vero paulus cũ coelectis fratribus nō sibi ministrare: sed dño r̃ viuēdo r̃ moriēdo festinabat dicēs: Nemo nostrũ sibi viuũt: r̃ nemo sibi morit̃. Siue em̃ viuimus dño viuimus: siue morimur dñi sumus. Rom. 14. Sibi em̃ sancti nec viũt: nec moriunt̃. Sibi nō viuũt: qz p̃ omne qd̃ agũt ad lucra spiritalia anhelãt: atq; orãdo: predicãdo: sanctis opibus insistēdo: celestis p̃cie ciues multiplicare desiderãt. Sibi m̃ime moriunt̃: qz in cōspectu hoĩm deũ sua morte glorificãt ad quē peruenire etiã moriēdo festinãt. Pensemus itaq; in morte sanctorũ q̃tũ eorũ op̃ probriũ ab infidelib⁹ fuit: sed quãta laus dñi in corde fidelũ exereuit. Qui si suaz laudē quererent: p̃fecto p̃z: qz opprobria in morte tenuissent. Sed nemo illoz sibi viuũt: r̃ nemo sibi morit̃: qz suã gloriã nec viuēdo nec moriēdo quesierũt. Videam⁹ si ipse p̃mus pastor ecclesie q̃ sibi nō vixit sibi sit mortu⁹. Iohãnes eius soci⁹ requirãt: r̃ de verbis dñi ex morte pastoris eius dē dicat: **H**oc autem dixit: significãs qua morte clarificaturus esset deũ. Jobis. 21. **N**on q̃ sibi est mortu⁹ qui deũ clarificãt in morte. **D**iscam⁹ igit̃ fr̃es mei intentōz nostrã in oē qd̃ agim⁹ sollicita inq̃sitione discutere: r̃ nostrã nō querere: si oĩpotēti deo volum⁹ ministrare. Sed qz ex fidei populo filios sadoch ad oĩpotētis dei ministeriũ diximus assumptos: nũq̃ in eodē p̃plo

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

nō sunt multi qui inueniant in mandatis
dei viuere pfecti: Sunt oīno. **Nā** subdit.
Ut mēsus est atrīū longitudi
nē centuz cubitoꝝ: ⁊ latitudinē
centū cubitoꝝ per quadrū.]

Quēpe iā per longitudinē longanimita
tē spei: per latitudinē vero charitatis am
plitudinē dixim⁹ signari. Centenari⁹ au
tē numerus in q̄ denarius decies ducit:
qđ summā perfectōis signet: plene supe
rius dicitū est. **Q**uid est igit̄ atrīū spirita
lis edificij: nisi amplitudo fidelīū popul
rū: Ipsa autē longanimitas spei ⁊ latitu
do charitatis vacua in cordib⁹ fidelīū nō
est. **N**am per fidē quicquid valet operat̄.
Unde ⁊ per paulū dicit: **I**n xp̄o iesu neq;
circūcisio aliqd valet: neq; p̄ceptū: sed
fides que per dilectionē operat̄. **Gal. 5.**
Si ergo in vita fidelīū iuxta quendā mo
dū per singulos perfecta est lōganimitas
spei: perfecta latitudo charitat̄: perfecta
certitudo fidei: perfectū studiū operatōis
atriū templi per quadrū centū cubitos ha
bet. **I**n mensura autem quadri nō aliud
latus maius est: atq; aliud minus: sed cū
eta simul quatuor latera equali spacio tē
dunt: quia ⁊ ipsas easdem virtutes quas
diximus: fidem scilicet: spem: charitatē:
atq; operatiōē q̄diu in hac vita viuim⁹
equales sibi esse apud nosmetipsos inueni
amus. **R**ecircō autē maior: spe ⁊ fide cha
ritas dicit: quia postq̄ ad auctoris nostri
speciē peruenit: spes quidē ⁊ fides trāsit
sed charitas permanet. **N**am nūc ⁊ quā
tum credimus: tantū amamus: ⁊ quantū
amamus: tantū de spe p̄sumimus. **D**e fi
de quoq; ⁊ operatiōe iohānes apostol⁹ fa
tet dicens: **Q**ui se dicit nosse deū ⁊ man
data eius nō custodit: mēdax est. **1. Iohis**
2. **N**oticia quippe dei ad fidem pertinet:
mandatoꝝ custodia ad operatiōē. **C**um
ergo virtus: t̄p̄is: ⁊ locus operādi suppe
tūtātō quis operat̄: quāto deū nouerit.
Et tantū se nosse deū indicat: quantū pro
deo bona operat̄. **M**ertant̄ ergo fidelis
populī virtutes in quadrū: quia vnusquis

q; qui in hoc vite exercitio versat̄ tantū
credit: quantū sperat ⁊ amat: ⁊ tantū ope
rat̄: quantū credit: amat: ⁊ sperat. **Q**uia
itaq; sancte ecclesie populi multi sūt ⁊ ros
busti per fidē: ⁊ longanimes per spem: et
ampli per charitatē: ⁊ efficaces per opera
tionē: atrīū templi centū cubitis in qua
dro mensuret̄. **N**am vt aliquid quoq; de
eorū virtutib⁹ loquamur: sepe ex eis quos
dā videmus: fortiter per intelligentiā
fortes in aduersitate: iustos in operatiōe:
temperātes a voluptatibus: atq; in omni
zelo discretiōis se mensura moderātes.
Qui dū prudentiā: fortitudinē: iusticiā:
atq; temperantiā: vel sicut eas enumeras
re quibusdā placet: prudentiā: temperan
tiā: fortitudinē: atq; iusticiā tenent: mens
surā spiritalis atrij in quadro habēt. **E**c
ce enim ipse virtutes quas habere bonos
ac fideles diximus ita in quadro sunt: vt
vna aliam nō excedat. **M**agna quippe est
prudētia: sed si minus est a voluptatibus
temperās: minus in periculis foris: mis
nus in operatiōibus iusta: p̄fecto minus
est prudens. **M**agna est temperatiā: sed
si minus intelligit vnde se temperat: si ad
uersa sustinere per fortitudinē minus va
let: atq; in timore animū dei cit: si per p̄
ceptionē suam aliquādo ad iniusticie ope
ra prorupit: min⁹ est temperās. **M**agna
est fortitudo: sed si min⁹ intelligit que bo
na custodiat: quibus malis resistat: si mis
nus a voluptatis appetitu se rēperat: sed
vincit delectatiōe: si iniusticie opera minus
tenet: atq; aliquādo ad iniusticie opa do
minatōe superat: minus est fortis. **M**as
gna est iusticia: sed si minus q̄ debet ins
ter iusta ⁊ iniusta opera discernit: si min⁹
curam mūdi delectatiōe temperat: si mis
nus se cōtra aduersa cōfortat: min⁹ est ius
ta. **M**ensuret̄ ergo perfectoz fidelīū vita
per quadrū: ⁊ tantū habeat spiritalis atrij
latus vnū: quantū latera singula: qz vnus
quisq; tantū prudens est: quantū tempe
rans: ⁊ iustus tantū quantū prudēs: tem
perās: ⁊ fortis fuerit. **S**ūt tamē inter eos
plurimi: qui adhuc carnaliter viuūt. **Q**ui

et si fortasse litteras ignorat: et precepta dei legere non valent: certe in multorum fidelium conuersatione bona que imitent vident. **E**cce in ecclesia voces sancti euangelij atque apostolorum sonant: ecce exempla bene viuendi quotidie omnibus oculis opponunt. **N**ec in excusatione dicere poterunt: non vidimus quod imitari deberemus. **U**nde et subdit.

Et altare ante faciem templi.]

Quid est templum: nisi fidelis populus? **S**icut per paulum apostolum discipulis dicitur: **T**emplum enim dei sanctum est: quod estis vos. **1. Corinthios. 3.** **E**t quid est altare dei: nisi mens bene viuentium? **Q**ui peccatorum suorum memores lachrymis se lauiat: carnem per abinentiam macerant: nullis se mundi genibus tribuit: et habere que non habent non concupiscunt. **R**ecte igitur horum cor altare dei dicitur: ubi ex merore concupitionis ignis ardet et caro consumitur. **E**t nunquid non tales fratres charissimi quotidie in sancto hoc fideli populo quasi in templi atrio videmus? **N**unquid non eorum vitam nobis ad exemplum propositam indefinenter aspiciamus? **A**ltare ergo ante faciem templi est: cum multi in sancte ecclesie conspectu sunt positi: quod eterni iudicij memores semetipsos quotidie deo sacrificii in lacrima compunctio- nis macerant. **Q**ui ut predictum est corpora castigant: quatenus hoc quod per magistrum gentium dicitur impleant. **E**t exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem: sanctam: deo placentem. **Romanorum. 12.** **H**ostia quippe occiditur ut offeratur. **S**ed hostia viuens est corpus omnino afflictum. **Q**uod et hostia dicitur: et viuens: quia vivit in virtutibus et est a vitijs occisus. **H**ostia videlicet: quod iam hinc mundo est a prauis actibus mortuum. **V**iuens autem: quia cuncta que preualent bona operat. **S**ed quia sub altaris nomine de compunctio- nis flamma sermo intulit necessarium puto que sit diuersitas eiusdem concupitionis ostendere. **A**lia quippe compunctio est: que per timorem nascitur: alia que per amorem. **Q**uia aliud est supplicia fugere: aliud premia desiderare. **U**nde et

am in tabernaculo per legem duo altaria fieri iubent. **Exodus. 27. et. 30.** **U**num videlicet exterius: aliud vero interius. **U**num in atrio: aliud ante archam. **U**num quod ere co- opertum est: aliud quod auro vestit. **A**tque in altari ereo cremantur carnes: in altari vero aureo incenduntur aromata. **Q**uid est hoc fratres charissimi quod foris cocremantur carnes intus aromata: nisi hoc quod quotidie videmus: quia duo sunt concupitionis genera? **Q**uia alij adhuc per timorem plangunt: alij vero iam se per amorem in lacrimis afficiunt. **M**ulti namque peccatorum suorum memores: dum supplicia eterna pertimescunt: quotidianis se lachrymis affligunt. **P**langunt mala que fecerunt: et incenduntur vicia igne concupitionis quorum adhuc fugas gestiones in corde patiuntur. **Q**uid isti nisi si altare sunt erectum in quo carnes ardent: quia adhuc ab eis carnalia opera planguntur? **A**lij vero a carnalibus vitijs liberati: aut longis iam stetit securi: amoris flamma in concupitionis lachrymis inardescunt celestis patrie premia cordis oculis aspiciunt: supernis iam ciuibus interesse concupiscunt. **P**ura eis apparet seruitus: longitudo peregrinationis sue. **R**egem in decore suo videre desiderant: et flere quotidie ex eius amore non cessant. **Q**uid isti: nisi altare sunt aureum in quorum corde aromata incensa sunt: quia virtutes ardent. **B**ene autem de eodem altari dicitur: quod ante velum archae sit positum in sancta sanctorum. **A**rchae quippe testamenti ipse nobis factus est: de quo scriptum esse nouimus. **I**n quo sunt omnes thesauri sapientie absconditi. **Colossenses. 2.** **A**rchana intra velum est redemptor noster in celo. **A**ltare vero aureum in quo timiamus: ma incendit ante velum: quia sanctorum corda que cum magnis virtutibus in dei amore succensa sunt: per sanctum desiderium in illo ardent quem adhuc reuelata facie videre non possunt. **I**nter archam quippe et altare velum est: quod hoc quod nos adhuc a visione dei separat: corruptio- nis nostre obstaculum remouit non est. **S**ed quisquam an velum sumus: quod vel quasi timiamaris incensum flamma amoris

Expositio beati Gregorij pape super Ezechielem

ardeamus. Per punctiōnis autē lachrymas nil terrenū: nil transitoriū querere debemus. Solus nobis desiderii perficit: qui fecit omnia. Transcendamus per de siderii omnia: vt mēte colligamur in vniū. Non iā timore penarū. non memoria vitorum: sed amoris flamma succēsi ardeamus in lachrymis cum odore virtutum. **I**sta electorū oratio prospiciebat: cum in sponse laude dicebatur. **Q**ue est ista que ascendit per desertū sicut virgula fumi ex aromatib⁹ mirrhe ⁊ thuris: ⁊ vniuersi pulueris pigmentarij. **Cant. 3.** Sancta q̄p̄ pe electorum ecclesia cū ab hoc mundo in sanctis precibus ardēti amore se erigit p̄ desertū quod deserit ascendit. **Q**ualiter vero ascendat: adiungit. **S**icut virgula fumi sic: sicut per psalmistā dicitur. **D**irigatur oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo. **ps. 140.** **F**um⁹ excutere lachrymas solet. **I**taq; fumus est ex aromatib⁹ compunctio orationis cōcepta ex virtutibus amoris. **Q**ue tamen oratio fumi virgula dicitur. quia dum sola celestia postulat secreta progredit: vt ad terrena atq; tēporalia petenda minime reflectat. **E**t notandū q̄ non virga: sed virgula nuncupatur. quia interdū in compunctiōnis ardore tante subtilitatis est vis amoris: vt hāc nec ipse animus possit cōprehendere qui illuminatus meruit habere. **B**ene autē dicitur mirrhe ⁊ thuris. **T**hus enī ex lege domino in sacrificium incendit. **P**er mirram vero corpora mortua condiunt: ne vermibus corrumpanē. **M**irrhe ergo ⁊ thuris sacrificiū offerunt qui ⁊ carnem afficiunt: ne eis corruptionis vitia dominentur: ⁊ redolentē in conspectu dñi amoris sui hostiā incendunt: seq; ipsos deo in sanctis virtutibus exhibent. **U**nde ⁊ illic subditur. **E**t vniuersi pulueris pigmentarij. **P**uluis est pigmentarij: virtus bñ operantis. **E**t notandū q̄ virtutes bene operantiū non pigmenta: sed pulueres dicuntur. **C**um enim quelibet bona agim⁹: pigmenta offerimus. **C**ū vero ipsa etiā bo-

na que agimus retractamus: ⁊ ne quid in his sinistrū sit iudicio retractatiōis atendimus: quasi ex pigmentis puluerē facim⁹ vt orationez nostram domino p̄ discretiōnem ⁊ amorem subtilius incēdamus. **E**cce hec vt deo largiente potuimus: coram vobis fratres charissimi rimati sum⁹. **N**emo autem me reprehendar: si post hāc locutionem cessauero. quia sicut omēs certitatis nostre tribulationes excreuerūt: vndiq; gladijs circūfusi sumus. vndiq; imminens mortis periculū timemus. **A**lij detrunctis ad nos manibus redeūt. **A**lij captiui. alij interēpti nuntiant. **J**ob. 10. **I**am cogor linguā ab expositione retinere. quia tēdet animā meā vite mee. **J**ob. 30. **I**am nullus in me sacri eloquij studiū requirat. quia versa est in lucrum cythara mea: ⁊ organum meum in vocē stentium. **I**am cordis oculus in mysteriōz discursiōne nō vigilat. qz dormitauit aīa mea p̄ tedio. **ps. 118.** **I**ā minus lectio aīo dulcis est. qz oblitus sum māducare panē meus a voce gemit⁹ mei. **ps. 101.** **C**ui autem viuere nō licet: de scripture sacre sensib⁹ loqui mystica qualiter libet. **E**t qui cogor quotidie amara bibere: quando possum dulcia propinare. **Q**uid igitur restat: nisi vt inter flagella que ex nostris iniquitatibus parimur: cū lachrymis gratias agamus. **I**pse etenī qui nos creauit etiā pater nobis factus est. p̄ adoptionis spiritū quē dedit. **E**t aliquādo filios pane nutrit aliquādo flagello corrigit. qz p̄ volozes ⁊ munera ad hereditatē perpetuā erudit. **S**it itaq; gloria omnipotentis dñi nostro iesu **C**hristo. **Q**ui viuūt ⁊ regnat cum patre in vnitate sp̄s sancti deus. p̄ omnia secula seculorum. **A**men.

Meliarum beati Gregorij pape sup Ezechiele liber secundus: **F**init feliciter. **A**nno dñi. **M**. **CCCC. XCVI.**

Tabula

Tabula in duos libros omeliarum super tribus primis et quadragesimo capitulis Ezechielis beatissimi pape Gregorius: vixit in moralibus omnium prestantissimi subiungitur. in qua reponunt vocabula que in sensu litterali ea significat: que Ezechielis prophetia in alegorico vel moralis sensu notare Gregorio videbatur. In hac vero Tabula primus numerus ipsius librum signat: et secundus omelia. Littere autem **A B C D E**. que terminos faciunt numeroz: singulas omelias partium vti in earum capitibus inuenies. a. primam omelie partem occupat. b. secundam et ita deinceps fit in reliquis suo seruato ordine. Et quod dicitur post. a. significatur quod reperendum est id quod queris post a ante b tamen. Et sic capias post b post c.

Adam christum figurat. lib. i. omelia. vi. post. c.
Actiua vita qualis est. lib. i. omelia. liij. post. a.
Actiua vita significatur per pinguedinem terre. lib. i. omelia. vj. post. a.
Actiua vita mensuratur sex cubitis. libro ij. omelia. xliij. post. b.
Actiua vita septem gradus habet: bona spirituum sancti. lib. ij. omelia. xx. a.
Actui boni intus amant foris operantur. lib. ij. omelia. xx. b.
Actio gratiarum semper et de omnibus est deo tribuenda. lib. i. omelia. v. post. e.
Animalia quia diu non reuertunt signant iustos. lib. i. omelia. iij. post. b.
Animalia quattuor figurant christum euangelistas et perfectos. lib. i. omelia. iij. a.
Animalia dicuntur ire et non reuerti et ite rum ire et reuerti: et hoc sine contradictio: ne quod notat perfectorum mores. li. i. omelia. v. post. e.
Atrio manum ponens non debet retro aspici. lib. i. omelia. iij. post. b.
Ale penitentia. lib. i. omelia. iij. b.
Ale animalium notant spem et timorem in penitentia. lib. i. omelia. vij. e.
Ale iustorum dei contemplatione submit

tuntur. lib. i. omelia. viij. c.
Ambulare ante se quod est. li. i. omelia. liij. c.
Aqua mutat in vinum. li. i. omelia. vi. post. a.
Aque populos significant et quare. lib. i. omelia. viij. a.
Aquas emittere foras et eas solus habere quid est. lib. i. omelia. xij. post. a.
Apostoli sunt pectus ecclesie: christus caput: doctores brachia. li. i. omelia. vi. post. a.
Apostoli christi sunt lumen interius propter duo. li. ij. omelia. xv. c.
Abstinentia in statura figuratur. li. i. omelia. vi. post. e.
Altitudo quomodo sumitur in scriptura. lib. i. omelia. vi. post. e.
Amor dei et proximi signatur per rotas ubi est spiritus domini. li. i. omelia. vij. post. c.
Amor dei et proximi est coccus bis tinctus. lib. ij. omelia. xvi. post. a.
Amarum in hoc mundo sunt repleti spiritu sancto. lib. i. omelia. x. post. c.
Aries ecclesie est terribilis contra malignos spiritus. lib. i. omelia. viij. b.
Arcus dei in nubibus habet colorum aque et ignis. lib. i. omelia. viij. post. e.
Arundo vento agitata quid est. libro. i. omelia. ix. post. a.
Apostata est duplex: intellectu et voluntate. lib. i. omelia. ix. b.
Auxilium dei necessarium penitentibus. libro. i. omelia. x. post. c.
Arma spiritualia ex omni genere sunt in scriptura sacra. lib. ij. omelia. xv. post. c.
Angustatur homo a tribus. libro. ij. omelia. xvij. post. a.
Ars quadruplex bene viuendi. libro. ij. omelia. xix. post. c.
Ars abundandi. **I**bidem.
Ars penuriam patiendi. **I**bidem.
Ars saturandi. **I**bidem.
Ars esuriendi. **I**bidem.
Aduersitas vendicat sibi spem et quomodo. **I**bidem post. c.
Altare dei est cor iustorum. lib. ij. omelia. xxij. post. c.
Altare duplex figurat penitentes et perfectos. **I**bidem post. c.

Ameliam...
 pape sup Ezechielis...
 dicitur: sunt relictum...
 CCCCLXXI

Baptismus aque figuratus ē per arcū in nubib⁹. li. i. o. viij. p. e.
Beatitude eterna qualis est. lib. i. omelia. vi. post. e.
Būtudinis cognitio notat in descriptio: ne lateris. li. i. ome. xij. c.
Bibit scriptura ⁊ comedit sed varie. lib. i. omelia. x. post. a.
Bonorum societas est utilis. lib. i. ome. v. c.
Bonū opus debet oculos discretiōis habere. lib. i. omelia. vij. a.
Bonū opus fieri debet sine scandalo. Ibidem post. a.
Bon⁹ vir tres h3 pditiōes. Ibidem post. c.
Boni prelati sunt ecclesie rini ⁊ recti. li. i. omelia. x. post. c.
Bona opera debēt in aduersitate memorari. lib. ij. omelia. xix. post. c.

Charitas est terribilis hostib⁹. li. i. omelia. viij. post. b.
Charitas est color in arcu baptis: mali. Ibidem post. e.
Charitas ⁊ fides sunt latitudo ⁊ altitudo equales. lib. ij. ome. xiiij. c.
Charitatis augmentū gloriā auget in celo. Ibidem post. c.
Charitas media quid sit. lib. ij. omelia. xv. post. b.
Charitas quō est lata cū sit porta celi. li. ij. omelia. xvij. post. b.
Charitas est attriū edificij spiritualis. Ibidem post. b.
Charitas est fide ⁊ spe maior ⁊ quomodo. lib. ij. ome. xxij. c.
Carnis impetus est nociuus. lib. i. omelia. v. a.
Caro vincēda ⁊ quō notat in lueta iacob. lib. ij. ome. xiiij. post. b.
Carnis desideria mactantur in corde penitentis sicut olim carnes in altari. libro. ij. ome. xxij. post. c.
Carbo significat vitrum iustum. libro. i. omelia. v. post. c.
Caput turturis retortum figurat christus ⁊ prelatus. lib. i. ome. vij. post. b.

Caput ecclesie xpus est ⁊ porta. libro. ij. omelia. xv. a.
Castrā fidelium qualia debent esse. libro. i. ome. viij. post. b.
Cadere in faciē visa gloria dñi quid ē. li. i. ome. viij. post. e.
Carmen in nocte quid est in scriptura. li. i. ome. ix. post. e.
Calamus ⁊ tuncus notat bonos prelatos ⁊ subditos. li. ij. ome. xiiij. post. b.
Christus est species electri in medio ignis. lib. i. ome. ij. post. b.
Christ⁹ incipit predicare anno trigesimo. lib. i. ome. ij. a.
Christus exemplū prestat prelati in regendo. li. i. ome. ij. c.
Christus figuratur per quatuor animalia. libro. i. ome. liij. a.
Christus figuratus est in adā. lib. i. ome. vi. post. c.
Christus portat crucē sicut ysaac lignum. Ibidem post. e.
Christus figuratus in ppiatorio ⁊ ceteris rubin. Ibidem.
Christus figuratus in rubro ardente. li. i. ome. vij. post. b.
Christus dicitur crystallus horribile. lib. i. omelia. vij. d.
Christus in quo solo patri complacuit. li. i. ome. viij. d.
Christus fuit maior ⁊ minor angelis ⁊ quomodo. Ibidem post. d.
Christus accepit gladiū super femur. Ibidem. e.
Christ⁹ ascendit supra nubem ⁊ in nube. Ibidem post. e.
Christus docens prelatos tangit aures muti ⁊ post linguam. libro. i. omelia. x. post. b.
Christus dicitur mons excelsus nimis. libro. ij. ome. xiiij. post. a.
Christus est fructus terre sublimis. Ibidem.
Christus est ecclesie fundamentum: omnes portat ⁊ non portatur quoniam fuit perfectissimus. nulla supportatione spiritali egens. Ibidem.

Tabula

Christus laborat per patientiam Ibidem post.a.
Christus dicitur vir Ibidem post.b.
Christus est es durationis magne per resurrectionem. Ibidem.
Christus quō stat in porta p miracula et post parietē. Ibidē.c.
Christus est murus angelorum et hominum: et quomodo. libro. ij. omelia. xiiij. post.a.
Christus est mur' p circuitū exemplū dādo. Ibidem post.a.
Christus tria habuit q oportet nos habere. lib. ij. ome. xvi. post.a.
Christus puer minat omnes ad celū Ibidem post.a.
Christi singularis pfectio figurata i vno cubito arche Ibidem.c.
Christus pascit. v. milia hominū. v. panibus. lib. ij. ome. xxj. post.c.
Christus est via ad austrū. i. celū. lib. ij. ome. xxij. post.a.
Chris' duab' vijs minat ad celū: munitibus: flagellis. Ibidē. post.c.
Ecce i muti pabola optime declarat. lib. i. ome. x. post. b.
Celū est edificū qd deus respicit in ipsuz dirigēdo. lib. ij. ome. xiiij. post. c.
Celū multipliciter sumit in scriptura. li. ij. ome. xiiij. post. b.
Cibus et potus est scriptura sacra. libro. i. ome. x. a.
Cibatur prelatu a deo vt subditos nutrit Ibidem post a.
Circūcisio quare fuit octaua dse. libro. ij. ome. xx. post. a.
Clpei spūales mille sunt in scriptura sacra. lib. ij. ome. xv. post. c.
Constātia laudat in stephano et paulo. libro. ij. ome. xvij. post. b.
Contrito acquiritur per psalmodiā lib. i. ome. i. post. c.
Contēplatiua vita qualis est. lib. i. ome. ij. post. a.
Contemplatiua p palmā designat. lib. ij. ome. xij. post. b.
Contemplatiua habet octo gradus. lib.

ij. ome. xx. a.
Consilium generale est facies rote. lib. i. ome. vi. c.
Cōditiones tres perfectōrū in hac vita. lib. bro. i. ome. vij. post. c.
Cōditiones predicatōrū sunt multe. li. i. ome. x. post. b.
Cōsuetudo peccādī est frons attrita et cor durū Ibidem.
Concordia est inter hoies habēda. lib. i. ome. viij. post. b.
Colloquia praua sunt deuitāda. libro. i. ome. ix. post. b.
Comeditur scriptura sacra et quō libro. i. a. ome. x. post. a.
Comedere et non satiari quid spūaliter ē. Ibidem post. a.
Conjugati edificant ecclesiam. li. ij. omelia. xiiij. b.
Continētes edificant ecclesiā xpī. lib. ij. ome. xiiij. b.
Colūne argētee apostoli et doctores. lib. ij. ome. xv. post. b.
Correctio dñi duplex in māsuetudine et tra. lib. ij. ome. xvij. post. a.
Cornellus prius habuit fidē q̄ opera. li. ij. ome. xix. post. a.
Cognitio perfectōrū est vni' cubiti. libro ij. omelia. xxj. b.
Cherubin et ppiciatorū xp̄m figurāt. li. i. ome. vj. post. c. j
Crucis lignū nos portat p mare scripturae ad celū Ibidē post. b.
Cruce xpī lignū est qd portauit ysaac Ibidem post. c.
Cristalluz horribile figurat xp̄m. libro. i. omelia. vij. d.
Confessio est angusta et paradisu latus. lib. ij. ome. xvj. a.

Deus in scriptura sumit multiplēciter. lib. i. ome. vij. post. a.
Deus etiā sumit equiuoce. li. ij. ome. xv. post. a.
De' est int' foris suplus inferi' ad hoies lib. ij. ome. xvij. post. a.
Diatres debēt p̄tere et elemosynā dare.

libro. i. omelia. iij. post. b.
Dives ⁊ pauper conueniant in oratione
⁊ elemofyna libro. i. ome. vij. post. d.
Petractores sunt tolerandi. libro. i. ome.
ix. post. b.
Ples iudicij qualis erit. lib. i. omelia. vi.
post. e.
Discretio in opere bono significatur per
oculos. lib. i. ome. vij. a.
Discretio prelatorū figuratur per nafum
libro. i. omelia. xi. post. a.
Discretio habenda in corrigendo. lib. ij.
omelia. xxj. post. c.
Dilectio dei ⁊ proximi notat p rotas. lib.
i. omelia. vij. post. c.
Dilectio dei ⁊ proximi est signū predesti-
nationis. lib. ij. omelia. xvij. post. c.
Dilectio dei vera includit fidem ⁊ opera
libro. ij. omelia. xxj. a.
Discordia nō permittit opus bene fieri. li-
bro. ij. omelia. xxj. post. b.
Diabolus per aquilonē significat qz infri-
gidat. lib. ij. omelia. xij. post. a.
Doctores sunt brachia ecclesie chris-
ti caput. lib. i. omelia. vj. post. a.
Doctorum tria genera fuerunt. libro. ij.
omelia. xvi. b.
Doctores ⁊ pastores quare simul a paulo
fungunt. lib. ij. omelia. xxj. post. a.
Doctor piger qualis est. Ibidem post. b.
Dorsum habere oculos quid significat.
libro. i. omelia. vij. post. a.
Domus exasperans qualis est lib. i. ome-
lia. ix. post. b.
Domus prelati qualis est lib. i. ome-
lia. xij. post. a.
Domus penitentis que ⁊ qualis est. Ibidem
post. a.
Dona spiritus sancti in Christo retro gra-
de numerantur ⁊ quare. libro. ij. omelia.
xix. post. a.
Dona spiritus sancti in homine recte nu-
merantur Ibidem.
Dona spiritus sancti nō habētur sine hu-
militate Ibidem post a.
Dulcis in ore est scriptura sacra. li. i. ome-
lia. x. b.

Ebrietas spiritualis qualis est. li-
bro. i. omelia. x. post. a.
Ecclēsie partes sūt fideles ⁊ chris-
tus caput. lib. i. ome. vi. post. a.
Ecclēsia apostolorum est facies rote Ibidem.
c.
Ecclēsia comparatur eue Ibidem post. c.
Ecclēsie acies est terribilis contra hostes
libro. i. omelia. viij. b.
Ecclēsia vergit ad austrū. i. gratiā spiritus
sancti. lib. ij. omelia. xij. post. a.
Ecclēsiā tria hominū genera intrant. lib.
ij. omelia. xij. b.
Ecclēsie porta ⁊ caput chrisus. libro. ij.
omelia. xv. a.
Ecclēsia edificatur de lignis libani Ibidem
post. b.
Ecclēsia fuit figurata in archa Noe. libro
ij. omelia. xvi. c.
Ecclēsia constat ex lapidibus quadris. i.
iustis. lib. ij. omelia. xxj. post. a.
Ecclēsia quattuor mēfas habet. i. ordines
ministrozū Ibidem post. a.
Ecclēsia habet duas vitas. lib. ij. omelia
xxij. a.
Elemofynam debēt facere diuites. libro.
i. omelia. iij. post. b.
Electi dei cadunt ante se reprobi retro et
quō. lib. i. omelia. ix. post. a.
Episcopus differt a simplici sacerdote et
quō. li. ij. omelia. xxij. b.
Esau ⁊ iacob figurat duos populos. libro
i. omelia. vi. post. a.
Etas predicatorū est triginta annozū. lib.
i. omelia. ij. a.
Eua representat ecclesiā. li. i. omelia. vi.
post. c.
Euangeliste figurant per quattuor animalia
lib. i. omelia. iij. a.
Euangelium est facies rote. libro. i. ome-
lia. vi. c.
Exasperare quid est. libro. i. omelia. ix.
post. b.
Exasperant varie subditus ⁊ prelati. li-
bro. i. omelia. ix. c.
Fides christi habuit pulchrum p
gressum. li. i. omelia. viij. p. a.

Fides populi quō seruat p̄ platos. libro. i. ome. ix. post. c.
Fides semp̄ successu tēporis creuit. li. ij. ome. xvi. post. b.
Fides inocētib⁹ spes peccatorib⁹ chartas beatas. li. ij. ome. xix. c.
Filij dei alti sunt. li. i. ome. vi. post. e.
Fili⁹ hominis quare p̄pheta appellatur. li. ij. ome. xiiij. post. a.
Fletus bonus est pro peccatis. li. i. ome. lia. x. post. c.
Flores habent varios odores. lib. i. ome. lia. vi. post. a.
Flumina ad locū reuertunt vnde fluunt. lib. i. ome. v. post. e.
Fruus triplex in euangelio. li. ij. ome. lia. xvij. b.
Funicul⁹ multipliciter sumit. li. ij. ome. xiiij. post. b.

Gloria dñi facit iustos cadere ī faciē. li. i. ome. viij. post. e.
Gloria est fugiēda in bono opere. lib. i. ome. xij. post. a.
Gloria in celo equat charitati. li. ij. ome. lia. xiiij. post. c.
Gloria nō querit a p̄fectis signū ē non timēt obprobria. li. ij. ome. xxij. post. b.
Gladus prelatorum sermo dei. lib. ij. o. xxij. post. b.
Gratia factio lib. i. ome. v. post. c.
Gregori⁹ se accusat de cura pastoralī. li. i. ome. xi. post. a.

Hereticus apostatat p̄ falsam fides lib. i. ome. ix. b.
Homo vetus ⁊ nouus qualis est. lib. i. ome. x. post. a.
Homo mundanus breuem habet longitudo. libro secundo. omelia. xix. post. a.
Helias veniet ante iudiciū. lib. i. omelia. xij. post. a.
Herba spiritualiter quō sumitur. lib. ij. ome. xv. post. a.
Hora mortis iuncta figuratur per thalamum tecum. libro secūdo. omelia. xvij. post. a.

Hostia duo exterius fides ⁊ interius bigitudo. Ibidem.
Holocauftum est vir perfectus. lib. i. omelia. xij. post. c.
Holocauftus sicū ⁊ pingue quid est. lib. ij. ome. xx. post. c.
Humilitas notatur in submittedo alas. libro. i. ome. viij. c.
Humilitas docet qd̄ in alijs ⁊ nobis aspiamur. lib. i. ome. x. post. b.
Humilis cadit ante faciem suam. libro. i. ome. xij. a.
Humilitas p̄ducit ad statū angelorū. lib. ij. ome. xiiij. post. c.
Humilitatis exemplum in Petro ⁊ paulo arguente. li. ij. ome. xvij. b.
Hostia penitētis est viua ⁊ mortua. libro. ij. ome. xxij. post. c.

Iacob ⁊ esau figurabāt duos populos. lib. i. ome. vi. post. a.
Idrariū aqua mutat in vinū. lib. i. ome. vi. post. a.
Ignis sancti spūs. lib. i. ome. v. b.
Ignis repitur in circuitu xp̄i. lib. i. ome. viij. post. c.
Impetus duplex: bonus ⁊ malus. lib. i. ome. v. a.
Impietas ⁊ im̄ pia via quō differūt. libro. i. ome. xi. post. a.
Indurat deus cor peccatorū ⁊ quō. libro. i. ome. xj. post. b.
Incarnatio xp̄i ad vincendū dyabolum. lib. i. ome. ij. b.
Incarnatio xp̄i affert fontē misericordie. libro. ij. omelia. xix. post. c.
Innocentia est porta orientis. lib. ij. omelia. xix. post. a.
Incipientes bene agere dicuntur picture palme. Ibidē post. c.
Incarnatio fecit deum opus alienū agere. libro. ij. ome. xvj. post. c.
Ire ⁊ nō reuerti ⁊ iterū reuerti est iustorū. libro. i. ome. v. e.
Iudiciū quale erit. li. i. ome. vi. post. e.
Iudiciū extremum precedent enoch helias. lib. i. ome. xij. post. a.
Iudiciū est valde timendū. lib. ij. omelia.

xvi. post. a.
Ioseph int⁹ pius. foris senerus: sic prela-
tus. lib. ij. ome. xxj. c.
Iudicium cantat a iustis & q̄so. lib. ij. o.
xxij. post. a.
Iohānes baptista non est arundo. libro.
i. ome. ix. post. b.
Iohānes baptista dicit ardens & lucens.
lib. i. ome. xj. post. a.
Iob quibus virtutib⁹ polluit. lib. ij. ome
lia. xix. post. c.
Iustus comparatur carboni lampadi. libro
i. ome. v. post. c.
Iusti cadunt in faciem suā & q̄so. libro. i.
ome. viij. post. e.
Iusti cadunt ante reprobi retro. li. i. ome
lia. ix. post. a.
Iustus est liber script⁹ intus & foris. **I**bi-
dem post. c.
Iustis subditis an predicandum sit ante
casum vel post. lib. i. ome. xj. b.
Iusti sunt lapides muri qui seinuticē sup-
portant. lib. ij. ome. xij. post. a.
Iusti bene opando in circuitu ambulant
lib. ij. ome. xvij. c.
Iustus gaudet quando corrigitur exem-
plo petri. li. ij. ome. xvij. b.
Iustorum septem sunt conditiones secū-
dum dona spiritus sancti. libro. ij. ome
lia. xix. post. b.
Iusti querunt deum & quomodo non in-
veniunt. **I**bidem.
Iusti habent palmas a dextris & sinistris
Ibidē post. c.
Iusti in hoc mūdo sunt belocausū inquis-
natū. lib. ij. ome. xx. c.
Iusti ardore b̄itudinis sc̄etes sunt sacri-
ficiū imaculatū. **I**bidē post. c.
Iusti sunt cantores. lib. ij. omelia. xxij.
post. a.

Limpas significat virū iustum li-
bro. i. ome. v. post. c.
Latro bonus morte xp̄i saluatur
sicut homicida morte summi sacerdotis li-
berabaf. lib. i. ome. vi. post. c.
Lateria descriptio figurat beatitudinem

predicātā. lib. i. ome. xij. c.
Laus dei eterna dicit son⁹ iustorū. lib. i.
ome. viij. post. a.
Laudare deū in tympano & nō choro qd
est **I**bidē post. b.
Liber script⁹ int⁹ & foris est scriptura sa-
cra. lib. i. ome. ix. post. c.
Longitudo latitudo & profunditas quid
est fm paulū. lib. i. ome. vi. post. e.
Loquit nemo opportune que prius non
tacet. lib. i. ome. xi. a.
Loqui opportune multa requirit **I**bidē
post. a.
Loq̄ oportet aliter verecūdis & infirmis
zc. **I**bidem.
Libellus repudiij qn̄ daf peccatori a deo
lib. i. ome. xij. post. b.
Luna significat ecclesiā: stelle pfectos. li-
bro. ij. ome. xij. a.
Labor bonus reuertit ad laborantē. lib.
ij. omelia. xvij. post. a.
Lumen duplex exterius & interius. libro
ij. omelia. xv. post. b.
Luctus & silentiū quosdā delectāt. libro.
i. ome. x. post. a.

Manus dei multipliciter sumit in
scriptura. lib. i. ome. x. post. c.
Manū ponere ad aratru & respice
cere retro quid est. lib. i. ome. iij. post. b.
Misericordia dñi nō punit quin subleuet
lib. i. ome. i. d.
Mare significat scripturā sacrā. li. i. ome
lia. vi. post. b.
Maria virgo dicitur amica colūba. libro
ij. ome. xvi. c.
Maria est sicut virgula fumi. lib. ij. ome
lia. xxij. post. c.
Mine notant per staturam horribilē. li.
i. ome. vi. a.
Misericordia q̄so fit. li. i. ome. x. post. b.
Miracula alia sūt in electis & reprobis.
lib. ij. ome. xvij. post. c.
Medici sp̄ialis cōditio exēplo pauli. li.
i. ome. xj. post. a.
Montes q̄so sunt refugiu z ceruis. libro.
i. ome. ix. post. c.

Mors est porta quā semp' respicit ppheta. lib. ij. ome. xij. post. c.
 Mundus est p'lenendus & ppter qd. lib. ij. ome. xvij. post. c.
 Minister dñi est qui est ad gloriā dñi. li. ij. omelia. xij. b.

Nona creatura quō efficitur. libro i. ome. x. post. a.
 Rubes christi quid ē. libro. viij. post. e.

Rubes tres habet cōditiones: volāt: pluit choruscant. lib. ij. ome. xvij. post. b.
 Rurit prelatas subditos quā est saturat? libro. i. ome. x. post. a.

Oculus duplex sicut duplex altare. lib. ij. ome. xvij. post. c.
 Oculus notat discretiōnē in opere. lib. i. ome. vij. a.

Oculi in dorso quid significant. li. i. omelia. vij. post. a.

Oculus & auris varie sumunt in scriptura. libro. ij. ome. xij. a.

Odor multiplex. lib. i. ome. vi. post. a.

Obscuritas scripture sacre quare semper manet. lib. i. ome. vi. a.

Opus bonū debet habere oculos discretos. lib. i. ome. vij. a.

Opus quod recte offertur sed nō recte dicitur. lib. i. ome. xj. post. a.

Opus dei christi & hominis. lib. ij. omelia. xvi. post. c.

Opus deo propriū vniūficare glōzificare. Ibidem.

Opus deo alienum mori flagellari. Ibidem.

Opera bona sunt frontes edificij celi. li. ij. ome. xvij. post. b.

Opus factū propter deū & regnum suū centum cubitis metitur. libro. ij. omelia. xvij. post. c.

Op' bonū debet imolari in quatuor mēsis. lib. ij. ome. xvj. a.

Oratio fumo comparatur libro. ij. omelia. xvij. post. c.

Palpebre dei quomodo interrogant homines. libro. ij. omelia.

xvij. post. a.
 Passio christi fuit ad vincendū dyabolum. lib. i. ome. ij. b.

Passio christi mors resurrectione ascensio significantur per quatuor animalia. lib. i. ome. liij. post. a.

Passio christi est porta semp' contemplanda. lib. ij. ome. xij. post. c.

Passio christi quō est in nobis. li. i. omelia. xvj. post. a.

Passio christi fuit multiplex pro salute nostra. Ibidem post. c.

Patientia penitentium. li. i. ome. vij. c.

Patiens est melior viro forti. lib. ij. omelia. xvij. post. a.

Patientia vera amat eū quē tolerat. lib. ij. ome. xx. post. c.

Patientia est maximū signū virt' docti. libro. ij. ome. xvj. post. b.

Pauperes diuitibus iungi debēt oratione & elemosynarum largitione. libro. i. ome. vij. post. d.

Pauperes spiritu soli comedunt. lib. ij. ome. x. c.

Pauperes quando centuplū recipiunt. lib. ij. ome. xvij. c.

Paupertatis vtilitas in hoc mūdo. lib. ij. ome. xix. post. c.

Pax est nutritrix sapientie. libro. i. omelia. vij. post. b.

Patres antiqui in triplici genere: Thob. dauid. lib. ij. ome. xvj. post. b.

Penitentia debent facere diuites. libro i. ome. liij. post. b.

Penitētie ale que sunt. lib. i. ome. liij. b.

Penitētes debēt esse patientes. libro. i. ome. vij. c.

Penitentia debet ferri duabus alis: spe timore. Ibidem. c.

Penituit deus pater aliorum hominum a christo. lib. i. ome. vij. d.

Penitens solo diutino auxilio surgit. li. i. ome. ix. a.

Penitentia habet lamentationē & carnē lib. i. ome. ix. post. c.

Penitentia mouet terzam cordis. libro. i. ome. x. post. b.

Penitentia habet magnā cōmotionem. lib. i. ome. x. c.
Penitentia multum placet deo. **I**bides post. c.
Penitentes egent auxilio diuino. **I**bidem.
Penitētes tollunt grabatuz & vadunt in domum. lib. i. ome. xij. post. a.
Penitentis tētatio magna notatur in de montaco. **I**bidē post. c.
Penitētia est porta aquilonis. li. ij. ome lia. xix. post. a.
Penitentes & innocētes intrant paradysum. **I**bidem. b.
Penitētes lauat holocaustū in hostio lib. bro. ij. ome. xx. post. c.
Penitentes misericordiā consequuntur. **I**bidem.
Penitentia plurima bona affert peccatori. **I**bidem.
Penitētia facit habitare lupū cum agno lib. ij. ome. xvi. post. a.
Penitentia vera offert hostiā viuam lib. ij. ome. xxij. post. c.
Penitentie actus quot sunt. lib. ij. ome. xxj. post. c.
Penitentū quidaz sunt de prope alij de longe **I**bidem.
Penitentis cor est altare dei ppter duo lib. ij. ome. xxij. post. c.
Penitentū oblatio est cor contritus **I**bidem post. e.
Porta duplex mors christi & nostra. lib. ij. ome. xij. post. e.
Porta multipliciter sumit̄ in scriptura. lib. ij. ome. xv. post. c.
Porta paradisi duob' cubitis mensurat̄ lib. ij. ome. xvi. post. a.
Porta celi est lata pfectis alijs stricta lib. bro. ij. ome. xvij. post. b.
Portas quare propheta assignat tres tātum & non quatuor. libro secundo. ome. xix. post. c.
Porta orientis respicit portā aquilonis & quid significat: videlicet q̄ a gratia de: scendit in peccatū. lib. ij. ome. xxij. p. a.
Peccator ad vomitum redire non debet

lib. i. ome. v. b.
Peccator solo auxilio diuino surgit. lib. i. ome. ix. a.
Peccator apostat a deo per opus prauum. **I**bidem. b.
Peccator ductus p̄suetudine habet frontem attritā. lib. i. ome. x. post. b.
Peccatorē quō deus indurat. lib. i. ome lia. xj. post. b.
Peccatori gratia magna fit quādo corrigitur. lib. i. ome. xij. post. b.
Peccator obstinatus habet libellum respudij. **I**bidem.
Peccator odiens inimicū angustat. lib. ij. ome. xix. a.
Peccatores tres famosi petrus magdalena & latro loti sunt in fonte misericordie christi. lib. ij. ome. xx. post. c.
Peccatores quidā de ppe quidā de longē veniunt. lib. ij. ome. xxi. post. c.
Perfecti figurant̄ p̄ quatuor animalia lib. bro. i. ome. iij. a.
Perfecti similit̄ in sartagine fringunt. lib. i. ome. xij. post. c.
Perfecti sunt holocaustum. **I**bidem.
Proficiētes sacrificiū. **I**bidem.
Proficiētes & perfecti dicunt̄ celature. lib. ij. ome. xix. post. c.
Perfectis exemplū fuit paulus qui bus millis erat. **I**bidem.
Perfectoꝝ oblatio est op' charitate odoriferū. lib. ij. ome. xxij. post. e.
Pena inferni in scriptura. lib. i. ome. vi. post. e.
Penarū longitudo latitudo p̄funditas. **I**bidem.
Petrus increpat' a paulo nō fuit' apostolus vt quidam volunt. libro. i. ome. xvij. post. b.
Petrus negans christū fuit herba. libro ij. ome. xv. post. a.
Petra quō est refugium herinatij. libro. i. ome. ix. post. c.
Paulus est prelati exemplū paciētie. lib. bro. ij. ome. xvij. post. b.
Paulus dedit quatuor artes bene viuēdi. lib. ij. ome. xix. post. c.

Tabula

Pinguedo terre signat vitam actiuam. lib. i. omelia. vi. post. a.
Perfeuerantia in bonis est tenenda. lib. i. omelia. v. b.
Penne predicatorum debet esse iuncte. lib. i. omelia. iij. b.
Penne iuncte signant vsu mutuu pau- peris et diuitis in oratione et elemosina. li- bro. i. omelia. vij. post. d.
Populi significatur per aquas. libro. i. omelia. viij. a.
Populus viuendo bene sonat **I**bidem post. a.
Potus et abus est scriptura libro primo omelia. x. a.
Predestinationis signum dei et proximi solidus amor lib. ij. omelia. xvij. post. c.
Predicator debet esse triginta annorum libro. i. omelia. ij. a.
Predicator q non debet esse triginta an- norum rationes et solutio. **I**bidem.
Predicatorum bonorum conditiones li- bro. i. omelia. iij. a.
Predicatio apostolorum est vna de rotis scripture. lib. i. omelia. vi. d.
Predicatio xpi conuertit populos. lib. i. ome. vij. a.
Predicatio predicando sonat **I**bidem. post. a.
Predicatio christi fuit gladius supra ses- mur. li. i. omelia. viij. e.
Predicatio requirit quasdam conditioes lib. i. omelia. ix. a.
Predicator bonus docet scripto. libro. i. omelia. x. post. b.
Predicator malus docet tantum verbo **I**bidem.
Predicator potest dare plures sensus sz sine mendacio ipsi scripture sacre **I**bidem post. b.
Predicandum an sit iustus ante casu vel post. lib. i. omelia. xi. b.
Predicatio prelatorum est funiculus ar- mentarij. lib. i. omelia. xij. post. b.
Predicationis deuotus auditor dicitur pauimentum. libro secundo. omelia. xvij. post. f.

Predicator docens peccatoze aspiciet aq- lonem. lib. ij. omelia. xix. a.
Predicator debet dicta sua pbare dictis apostoloru. lib. ij. ome. xx. post. b.
Predicator qui non operatur tollit alios se vastat. lib. secundo. omelia. xxj. post. b.
Prelat⁹ sequat xpm in regedo subditos libro. i. omelia. ij. c.
Prelatus sit sicut turtur cui⁹ caput retor- queat. lib. i. omelia. vij. post. b.
Prelatus aliter erasperat q subditus. li- bro. i. omelia. ix. c.
Prelatus cibatur a domino deinde sub- ditos nutrit. li. i. ome. x. post. a.
Prelati mali eleuant a spu et no assununtur. lib. i. ome. x. post. c.
Prelatoru vita debet esse alta et circumspe- cta. li. i. omelia. xi. post. a.
Prelatus subditorum sanguis requirit. **I**bidem.
Prelati sunt fenestre ecclesie. li. i. omelia xi. post. b.
Prelatus bonus erit in campu et redit in domu. li. i. ome. xij. post. a.
Prelatis verbuz auferit propter peccata populi. **I**bidem. b.
Prelatus bonus portat agere et obsidet. **I**bidem post. c.
Prelati continentes cotingati sut lapides ecclesie. lib. ij. ome. xij. b.
Prelati boni qui late appereant mali la- teant. **I**bidem post. b.
Prelatus exemplo domni debet tenere funiculum in manu. **I**bidem post. b.
Prelatus bon⁹ dicit gazaphilacu et qua- re. lib. ij. ome. xvij. a.
Prelati boni sunt porte sculpte **I**bidem post. a.
Prelatus bonus tripliciter debet predi- care me te opere et voce. **I**bidem.
Prelati in tribus comparatur nubibus pluendo verbo choruscando operibus vo- lando contemplatione. libro. ij. omelia. xvij. post. b.
Prelatus verbo auditorum ad operan- dum extendit. libro secundo. omelia. xxi. post. b.

Prelatus bz maiorā facere & minora nō relinquere. *Ibidem.*

Prelatus bon⁹ est curvus & auriga sicut belias. *Ibidem post. b.*

Prelatus debet labium intus reflectere *Ibidem.*

Prelat⁹ debet esse plen⁹ disciplina & misericordia. *Ibidem.*

Prelati tria sunt opera: docere, orare: & conciliare. *Ibidē post. c.*

Prelat⁹ bz porrigere p̄ces & stet⁹ p̄ subditis exemplo xp̄i. *Ibidē.*

Prelatus custodit templū exemplo paus li. lib. ij. ome. xxij. b.

Prophetiarū varietas. li. i. ome. i. a.

Prophetia est de presenti. *Ibidē post. a.*

Prophetia de preterito pbatur p̄ illā de futuro & ediuerso. *Ibidē. b.*

Propheta partim cognoscit & partim ignorat. *Ibidē post. b.*

Propheticus spiritus ad tēpus recedit a ppheta *Ibidē. c.*

Propheticus spūs reuertit p̄ psalmodiā *Ibidem post. e.*

Psalmodia reuocat spiritū ppheticū & cōtentionē dat *Ibidem.*

Premiū figurat per altam staturam. lib. i. omelia. vi. e.

Prospera sunt fugiēda exemplo xp̄i. lib. ij. ome. xiiij. post. a.

Prosperitas vēdicat sibi timorē. lib. ij. ome. xix. post. c.

Pugnator bon⁹ habet in scriptura sacra mille clipeos ad pugnandū cōtra vitia. li. bro. ij. ome. xv. post. c.

Queritur hic de⁹ a iustis & pfectis lib. ij. ome. xix. post. b.

Quesitus deus non cito reperit. *Ibidem.*

Quiescat qui quiescit & audiat qui audit quomodo capitur. lib. i. ome. xij. post. b.

Rami palmarū offerunt christo. li. bro. ij. ome. xvij. a.

Regere oportet varie nunc seuerenūc benigne. lib. i. omelia. xi. p. a.

Reueri & ire & iterū ire & tamē reueri q̄ modo in eodem sine cōtradictione inueniuntur. lib. i. ome. v. post. e.

Rectitudo in scriptura qualiter sumitur. lib. i. ome. vi. post. e.

Religiosus malus variat habitū non mētem. lib. i. ome. x. post. a.

Religiosi sunt holocaustum sed inquinatum. lib. ij. ome. xx. c.

Resurrectio generalis figurat in xp̄o. li. ij. ome. xvi. post. a.

Resurrectio corporū st̄ sit possibilis. libro ij. ome. xx. a.

Ros celi significat vitam contemplatiuā libro. i. ome. vi. post. a.

Rota representat scripturā sacras. libro. i. omelia. vi. a.

Rota habet quatuor facies. i. scriptura. *Ibidem. c.*

Reprobi cadunt retro: sum. lib. i. omelia ix. post. a.

Riuū ecclesie sunt boni predicator lib. i. ome. x. post. c.

Sacrificiū sunt proficientes & incipietes. lib. i. ome. xij. post. c.

Sacrificium iustorum est ex mirta rha & thure. libro. ij. omelia. xxij. post. c.

Sacrificium fecit israel in egypto. holocaustum in deserto post exitum de egypto. lib. ij. ome. xx. c.

Sal sapientie acquirit per pacē. libro. i. ome. viij. post. b.

Salutis portus ligno crucis iartingit. li. i. ome. vi. post. b.

Sanguis quō sumitur in scriptura. libro i. ome. xi. post. a.

Sancta anima est thalamus. lib. ij. ome. xv. b.

Sapientia acquirit & seruat pace. libro. i. ome. viij. post. b.

Scandalū est fugiendū in opibus bonis. lib. ij. ome. xxj. post. b.

Scandalū quōq; nō est vitandū. lib. i. omelia. vij. post. a.

Scriptura semp p̄seruat obscura & quare. lib. i. ome. vi. a.

Scriptura sacra figuratur in rota. *Ibidem.*
 Scriptura sacra comparatur mari. libro. i. ome. vi. b.
 Scriptura sacra est rota habens quatuor facies. *Ibidem. c.*
 Scriptura sacra vadit per quatuor ptes. *Ibidem. d.*
 Scriptura sacra est recta: alta: terribilis. *Ibidem post e.*
 Scriptura sacra habet plures sensus. li. i. ome. vij. b.
 Scriptura est liber scriptus intus et foris lib. i. ome. ix. post. c.
 Scriptura est cibus et potus. li. i. o. x. a.
 Scriptura est dulcis in ore. *Ibidem. b.*
 Scriptura est calamus qua mēsuramur. lib. ij. ome. xiiij. b.
 Scriptura est plurimū utilis in bello spūrituali. lib. ij. ome. xv. post. c.
 Scriptura extendit sicut pellis quā exponit. lib. ij. ome. xvij. post. a.
 Scriptura est utilis peccatorib⁹. libro. ij. ome. xxi. post. a.
 Scriptura est lapidī similis in quo ignis later. lib. ij. ome. xxij. a.
 Scientia sanctorū addit laborem. libro. i. ome. x. post. c.
 Sermo non semper nocet. lib. i. omelia. xi. post. a.
 Sermo dubi⁹ christi quō debet sumi. li. i. omelia. ix. post. b.
 Semen bonum quid est. libro. i. omelia. ix. post. c.
 Societas bonorū ē utilis. lib. i. ome. v. c.
 Sol varie sumit i scriptura. li. ij. o. xix. a.
 Signū spūsancti est sentire spalia amara lib. i. ome. x. post. c.
 Silentū et luctus bonos delectat libro. i. ome. x. post. a.
 Spiritus sanct⁹ est ignis li. i. ome. v. d.
 Spiritus quare dicitur mobilis constabilis *Ibidem post. d.*
 Spūs sanct⁹ quibusdā virtutibus semp adest *Ibidem.*
 Spūs dei esse rotis notat duas dilectiones lib. i. ome. vij. post. c.

Spūs sanct⁹ est ignis in circuitu xpī lib. i. ome. viij. post. e.
 Spūs fact⁹ hic homines amarus li. i. omelia. x. post. c.
 Spūs sanct⁹ signat p austrū qui resolute calefaciēdo lib. ij. ome. xiiij. post. a.
 Species electri figura est christi li. i. omelia. ij. post. b.
 Sensus scripture multiplices lib. i. omelia. vij. b.
 Son⁹ triplex: predicatorū populū et iustorū lib. i. ome. viij. post. a.
 Stelle significat sanctos et luna ecclesiaz lib. ij. ome. xiiij. a.
 Stare quomodo debemus *Ibidem post. c.*
 Statuum tria sunt genera lib. ij. omelia. xvi. post. b.
 Stephanus predicatur constantia et mansuetudine. libro secundo. omelia. xvij. post. b.
 Spes debet in aduersitate teneri. libro. ij. ome. xix. post. c.
 Statura in scriptura quid significat li. i. omelia. vi. e.
 Spes est ala penitētie. libro primo omelia. vij. e.
 Surgit peccator a culpa auxilio diuino: lib. i. ome. ix. a.
 Status triplex electorū ecclesiā edificantium lib. ij. ome. xiiij. b.

TAcere debet prius homo q̄ loqui lib. i. ome. xi. a.
Thalamus lōgus latus quid sit. lib. ij. ome. xv. post. b.
Tarditas bene faciendi arguit a paulo. lib. ij. ome. xvij. post. b.
Terribilis est scriptura et quō. li. i. ome. vi. post. e.
Terram moueri quid est. libro. i. ome. x. post. b.
Timor est ala penitentie lib. i. ome. vij. post. c.
Timor debet dominari in prosperis lib. ij. ome. xix. post. c.
Templū dei popul⁹ fidelis: altare: mēs bona lib. ij. ome. xxij. post. c.

Transfigurato christo dixit pater in te cō
placuit. li. i. omelia. viij. d.

Tectum ecclesie sancte prelati. libro. x.
post. c.

Turturis collis retortū significat christū
prelatum. lib. i. ome. vij. post. b.

Terribilis est hostibus spūalibus chari-
tas. lib. i. ome. viij. post. b.

Uerba dubie prolata a christo quō
sunt intelligenda. libro. i. omelia
ix. post. b.

Uerba detractorum sunt tolerāda. **I**bidē

Uerba in aliorum sunt fugienda. **I**bidem.
post. b.

Uenter in scriptura quō comedit et reple-
tur. li. i. ome. x. post. a.

Uiscera quomodo in scriptura sumuntur
Ibidem.

Uita immaculata qualis est. li. ij. ome. xxij.
post. b.

Uita castrozum qualis. lib. i. omelia. viij.
post. b.

Uita actiua et contemplatiua quales sūt.
lib. i. omelia. liij. post. a.

Uita duplex: actiua et contēplatiua libro.
i. omelia. v. post. e.

Uita bona alta est. li. i. omelia. vi. p^o. e.

Uita bona dicitur sonus et quare. libro. i.
omelia. viij. post. a.

Uita populorū docet prelatū quō corrige-
re debet: seuerē vel benigne. lib. ij. ome.
xviij. post. a.

Uita bono subditozum confundit malum
prelatum. **I**bidem.

Uita presens est atrium exterius. lib. ij.
omelia. xix. post. a.

Uita perfectozum est ardere coram archa
i. christo. li. ij. omelia. xxii. post. c.

Uerbu3 prelati datur et aufertur: et quot
modis. lib. i. omelia. xij. b.

Ue carmen et lamentatio quō sumuntur
in scriptura. lib. i. ome. ix. post. c.

Ueritatis defensor quis est. libro. i. ome.
x. post. b.

Uir iustus figuratur lampade et carbone.
lib. i. omelia. v. post. c.

Uir bonus tres habet conditiones. li. i.
omelia. vij. post. c.

Uirus in contēplatione est manus in vi-
sione. lib. ij. omelia. xij. post. a.

Uita presens est angusta: futura est lata.
libro. ij. omelia. xvi. a.

Uirtutes tres in omni tēpore necessarie
lib. ij. omelia. xvi. b.

Uirtutes theologice sunt tres ptes edifi-
tij spūalis. li. ij. omelia. xvij. c.

Uictoria hostium per opus bonum ē pala-
ma in manib⁹. libro. ij. omelia. xvij. p^o. c.

Uita duplex ecclesie et duplex sacrificium
laudis et compūctionis libro. ij. omelia.
xxij. a.

ExPLICIT Tabula.

